

TUYỆT KỸ GIAO
DỊCH BẰNG ĐỒ
THỊ NẾN NHẬT

TỦ SÁCH ĐẦU TƯ

Second Edition

Sách bán chạy nhất nước Mỹ về PTKT

TUYỆT KỸ GIAO DỊCH BẰNG ĐỒ THỊ NẾN NHẬT

陰線陽線

Một hướng dẫn đương đại về các kỹ thuật
đầu tư cổ đại ở phương Đông

Steve Nison

Thái Phạm - Đỗ Phan Thu Hà

MỤC LỤC

先人の跡をたどる

Đi theo dấu chân tiền nhân để lại.

Lời tựa	09
Lời nói đầu	13
Lời cảm ơn	17
Chương 1: Giới thiệu	21
Chương 2: Bối cảnh lịch sử	43
<u>PHẦN 1: NHỮNG ĐIỀU CĂN BẢN</u>	51
Chương 3: Cấu tạo nền	53
Chương 4: Các mẫu hình đảo chiều	63
Chương 5: Các mẫu hình sao	103
Chương 6: Các mẫu hình đảo chiều khác	129
Chương 7: Các mẫu hình tiếp diễn	183
Chương 8: Doji ma thuật	219
Chương 9: Kết hợp tất cả	239

<u>PHẦN 2: PHỐI HỢP NHIỀU TÍN HIỆU</u>	249
Chương 10: Tổ hợp tín hiệu nền	257
Chương 11: Nền với đường xu hướng	263
Chương 12: Nền với các mức thoái lui	287
Chương 13: Nền với đường trung bình động	293
Chương 14: Nền với chỉ báo dao động	303
Chương 15: Nền với khối lượng	323
Chương 16: Đo lường các chuyển động	333
Chương 17: Đông Tây kết hợp - sức mạnh của hội tụ	349
Kết luận	353
Phần chú thích A	357
Phần chú thích B	375
Tham khảo	383

LỜI TỰA

Quý vị độc giả thân mến!

Trong suốt chiều dài phát triển, thị trường chứng khoán chưa bao giờ mất đi sự hấp dẫn của mình. Chứng khoán vẫn luôn là một trong những kênh đầu tư hiệu quả để gia tăng tài sản. Ngày càng có nhiều sự quan tâm hơn của công chúng khắp thế giới đến thị trường chứng khoán, cũng như ngày một nhiều hơn những nghiên cứu, khảo sát, phát minh, cải tiến,... liên quan tới chủ đề chứng khoán. Sau tất cả, những gì mà con người chúng ta mong muốn có được từ thị trường chứng khoán, đó là kiếm được nhiều tiền và nhiều tiền hơn nữa. Vì vậy, chúng ta vẫn liên tục nâng cấp các hệ thống đầu tư, hệ thống giao dịch, tinh chỉnh các công cụ để có thể nắm bắt những cơ hội cũng như tránh xa những cạm bẫy sớm hơn.

Thành công trên thị trường chứng khoán chưa bao giờ là một điều dễ dàng, điều đó đòi hỏi các nhà đầu tư luôn phải bỏ rất nhiều công sức để củng cố về tư duy, tối ưu chiến lược, thành thạo các phương pháp cũng như sở hữu một kế hoạch quản trị vốn chặt chẽ. Bởi lẽ, luôn có những “con cá mập” ngoài thị trường sẵn sàng “làm thịt” toàn bộ tài sản của các nhà đầu tư bất cẩn và nghiệp dư.

Và mặc dù cho trên thị trường hiện nay tồn tại rất nhiều trường phái đầu tư khác nhau (như kinh doanh ngắn hạn, hoặc kinh doanh dài hạn), nhưng có một thực tế rất hiển nhiên đó là: Đối với thị trường, không gì là quan trọng trừ khi thị trường có phản ứng. Trò chơi thị trường được diễn ra là nhờ tâm lý và cảm xúc. Chúng ta vẫn luôn đề cao Phân tích cơ bản

(Fundamental Analysis – FA), chú trọng vào các yếu tố nội tại doanh nghiệp. Nhưng không thiếu những trường hợp “công ty tốt, nhưng giá vẫn giảm”, có thể bạn rất hiểu doanh nghiệp, nhưng có lẽ bạn chưa hiểu “những người chơi cùng” của mình. Dù bạn là có nhà đầu tư giá trị hay tăng trưởng,... cuộc chơi vẫn đang được vận hành dựa trên tâm lý và cảm xúc. Và đó là lúc chúng ta nhận ra tầm quan trọng của Phân tích kỹ thuật (Technical Analysis – TA), nơi những điều tưởng chừng là phi lý trí nhất được phơi bày.

Nếu chỉ xét riêng trong giao dịch theo Phân tích kỹ thuật, chúng ta cũng đứng trước rất nhiều những lựa chọn: Giao dịch Swing, Giao dịch theo hệ thống đẩy, Giao dịch theo xu hướng, Giao dịch trong ngày, Giao dịch theo sóng Elliott, Giao dịch theo hệ thống đám mây Ichimoku Kinko Hyo,...

Tất nhiên sẽ không có cái gọi là chén thành, không có phương pháp, công cụ nào có thể áp dụng được trong mọi trường hợp. Tất cả đều dựa trên sự phù hợp. Để thành công, không gì khác ngoài việc chúng ta phải liên tục nâng cấp hệ thống giao dịch của chính mình và hoàn thiện kỹ năng đến thành thục. Với trên tinh thần luôn luôn phụng sự nhằm cung cấp cho nhà đầu tư Việt Nam với nhiều kỹ thuật, giúp các bạn thêm đa dạng những phương pháp kinh doanh đầu tư chứng khoán, tôi và những cộng sự tại Happy Live – Cộng đồng Đầu tư và Thịnh vượng vẫn đang mỗi ngày nỗ lực cho ra mắt những ấn phẩm mới chất lượng, những cập nhật kiến thức mới, những khóa học và hội thảo. Chúng tôi hy vọng các bạn có thể chất lọc và tìm ra cho mình một phương pháp kinh doanh phù hợp và thực hành “10.000 lần” phương pháp đã chọn một cách kiên định.

Và, cuốn sách này - TUYỆT KỸ GIAO DỊCH BẰNG ĐỒ THỊ NẾN NHẬT là một vinh dự lớn lao cho tôi và Happy Live khi giới thiệu nó một cách chính thức tới quý độc giả và những nhà

đầu tư Việt Nam. Một cuốn “sách giáo khoa” nến Nhật đúng cả về nghĩa đen lẫn nghĩa bóng. Đồ thị nến Nhật thậm chí còn lâu đời hơn cả đồ thị thanh và đồ thị P&F, nhưng nó lại hoàn toàn là một bí mật với phương Tây. Cho đến khi Steve Nison giới thiệu chúng qua các bài báo, hội thảo và cả cuốn sách này. Kể từ đó “bộ vuốt điều hâu” của Nhật Bản hay Nến Nhật, đã thay đổi hoàn toàn nền Phân tích kỹ thuật tiên tiến của phương Tây.

Thế giới chính thức bước qua khỏi kỷ nguyên mà tác giả gọi là B.C. (Before Candlestick). **TUYỆT KỸ GIAO DỊCH BẰNG ĐỒ THỊ NẾN NHẬT** là một bản giáo trình, hướng dẫn, ghi chú chi tiết không chỉ về nến Nhật, mà còn là cả những sự kết hợp đến mức tuyệt vời với các công cụ phân tích kỹ thuật phương Tây.

Với hơn 14 năm kinh nghiệm “chinh chiến” tại thị trường chứng khoán Việt Nam, đồ thị nến Nhật đã, đang và sẽ luôn nằm trong hệ thống “binh khí” trong hệ thống giao dịch của tôi (bạn sẽ hiểu tại sao tôi luôn sử dụng các thuật ngữ trong chiến tranh với các công cụ phân tích ở trong cuốn sách này) bên cạnh những đường kiếm dài MA, “lưu đạn” Fibonacci, và những đám mây Ichimoku Kinko Hyo,...

Bằng tất cả tâm huyết và sự khát khao, tôi và những cộng sự ở Happy Live mong muốn cuốn sách **TUYỆT KỸ GIAO DỊCH BẰNG ĐỒ THỊ NẾN NHẬT** sẽ tạo nên một chương mới trên con đường đầu tư của quý độc giả, những nhà đầu tư đang khao khát và hướng tới thành công trên thị trường chứng khoán. Đương nhiên, nó phải là một con đường lung linh dưới ánh đèn của “nến Nhật”.

Chúc quý vị đầu tư thành công!

Sài Gòn, tháng 05 năm 2020

Thái Phạm

LỜI NÓI ĐẦU

能ある鷹は爪を隠す

Điều hâu thông minh biết giấu vuốt.

Thật khó tin khi đồ thị nến Nhật, “bộ vuốt” của phân tích kỹ thuật Nhật Bản lại không được phương Tây biết đến cho tới khi tôi giới thiệu chúng với Tây bán cầu vào năm 1989. Hiện tại, đồ thị nến phổ biến đến độ khó mà tưởng nổi trước ấn bản đầu tiên của cuốn sách, không người phương Tây nào biết về kỹ thuật tuyệt vời này và không dịch vụ đồ thị nào có đồ thị nến Nhật. Tôi cảm thấy điều này rất thú vị, khi bây giờ, đồ thị nến Nhật được tích hợp trên hầu hết các dịch vụ đồ thị.

Tôi tự hào khi được nói rằng Kỹ thuật đồ thị nến Nhật nhanh chóng trở thành nền tảng của các công trình đồ thị nến ở phương Tây. Ấn bản đầu tiên của cuốn sách này là lý do bạn có đồ thị nến trên Internet và bất cứ nơi nào khác. Như một minh chứng cho sự phổ biến sâu rộng cũng như hiệu quả của đồ thị nến, cuốn sách đã được dịch sang sáu thứ tiếng và đi qua 13 lần in.

Các công cụ, kỹ thuật và chủ đề được trình bày trong ấn bản thứ nhất của cuốn sách trường tồn với thời gian và có thể sử dụng trong mọi thị trường cũng như khung thời gian. Nhưng qua những lý lẽ rất vững chắc (và qua việc giữ chú chó nhà tôi làm con tin!), người biên tập của ấn bản này thuyết phục tôi đã đến lúc phải cho ra ấn bản mới. *(Người biên tập cuốn sách đã bắt giữ chú chó của tác giả làm con tin để thuyết phục tác giả làm ấn bản mới – chú thích của người dịch).*

Một vài khía cạnh mới của cuốn sách bao gồm cập nhật các đồ thị, nhiều thị trường hơn, tập trung vào việc giao dịch năng

động với đồ thị trong ngày (*intraday*), tinh chỉnh và chiến lược mới, sự phối hợp mới mẻ giữa phân tích kỹ thuật phương Tây với công cụ đồ thị nến.

Có lần, trong một buổi hội thảo, tôi hỏi khán giả điều họ mong muốn có được từ buổi hội thảo. Một người đã viết: “Kiếm ra thật nhiều tiền”. Dù tôi không thể cam đoan “nhiều tiền”, nhưng tôi mong các công cụ, chiến lược, kỹ thuật trong cuốn sách này sẽ góp phần rất lớn giúp bạn cải thiện giao dịch và hạn chế rủi ro.

Cảm ơn các bạn đã khiến ấn bản đầu tiên của cuốn sách này phổ biến như vậy. Tôi nghĩ bạn cũng sẽ thấy ấn bản này có giá trị, thực tiễn và thú vị tương đương.

Tôi rất mong được nghe các nhận xét, trải nghiệm cũng như ý tưởng của các bạn về đồ thị nến. Xin mời các bạn liên lạc qua email info@candlecharts.com và ghé thăm trang web của chúng tôi tại www.candlecharts.com. Tuy không dám hứa sẽ hồi âm, nhưng chúng tôi sẽ đọc tất cả các email và thư được gửi tới.

LỜI CẢM ƠN

小さな親切は忘れず小さな過ちは忘れよ。

Nghĩa nhỏ không quên, lỗi nhỏ bỏ qua.

Tôi muốn gửi lời cảm ơn chân thành đến tất cả các bạn, nhưng người đã góp phần thổi bùng ngọn lửa đam mê với đồ thị nền. Những phản hồi vô cùng tích cực của các bạn giữ cho ánh lửa của nền Nhật thêm phần cháy sáng.

Tôi muốn gửi tới những khán giả dự hội thảo cho cá nhân và tổ chức, các khách hàng tư vấn và các khách hàng trực tuyến lời cảm ơn vì đã luôn ủng hộ và động viên tôi.

Người Nhật có câu “Một đêm thảnh giảo chân nhân còn hơn mười năm học”. Tôi rất vinh hạnh nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của những nhân vật vô cùng ưu tú.

Trong Chương 1, tôi nhắc đến một số người xứng đáng được vinh danh với công lao của mình. Đó là những người tôi muốn cảm ơn vì đã góp phần thắp sáng con đường tôi đi. Có rất nhiều người đóng góp vào dự án này, thành thử nếu tôi quên đề cập tới bất cứ ai, thì tôi rất xin lỗi vì sự vô ý này.

Nền tảng chắc chắn của mọi nghiên cứu về đồ thị tôi thực hiện là các bản dịch được cung cấp bởi Richard Solberg. Lượng sách đồ thị nền Nhật ông nắm giữ, những ý kiến và công trình của ông đã tạo khung nền cho mọi nỗ lực nghiên cứu về nền của tôi.

Hiệp hội Các nhà phân tích kỹ thuật Thị trường (Market Technicians Association - MTA) xứng đáng được đề cập đặc biệt. Lần đầu tiên tôi tìm được tài liệu về kỹ thuật nền được viết bằng tiếng Anh là ở thư viện của MTA. Tuy rất ít ỏi nhưng rất khó mới có được những tài liệu ấy, và một thư viện với lượng sách vô cùng đồ sộ như thư viện MTA vẫn sở hữu nó.

Yoji Inata đã dành hàng giờ để trả lời các câu hỏi nâng cao hơn của tôi. Anh ấy cũng rất tử tế khi liên hệ với các đồng nghiệp ở Nhật Bản để có câu trả lời chi tiết hơn nếu cần thiết.

Hiệp hội Phân tích Kỹ thuật Nippon (NTAA) xứng đáng nhận được sự tán dương lớn nhất với sự hỗ trợ tận tình. Ông Kojiro Watanabe đã giúp tôi liên lạc với các thành viên NTAA. Mọi người đã giúp đỡ tôi rất nhiều, bao gồm: ông Minoru Eda, ông Yasushi Hayashi và ông Nori Hayashi.

Có rất nhiều phần mềm đồ thị nền sẵn có. Trong cuốn sách này, tôi dùng hai phần mềm mà tôi đánh giá là tốt nhất: Aspen Graphics (www.aspenres.com) và CQG (www.cqg.com). Sản phẩm và sự hỗ trợ của họ đứng đầu bảng.

Như đã làm trong ấn bản đầu tiên, tôi xin một lần nữa cảm ơn Bruce Kamich “Mỗi ngày một ý tưởng – Idea a day”. Bruce vừa là bạn, vừa là đồng nghiệp phân tích kỹ thuật của tôi với hơn 25 năm kinh nghiệm. Anh luôn cung cấp cho tôi nhiều ý tưởng và đề xuất có giá trị.

Mark Tunkel, một người bạn và đồng nghiệp lâu năm của tôi, có cái nhìn rất sâu rộng về đồ thị nền. Tôi rất trân trọng sự giúp đỡ của anh đối với cuốn sách này.

Susan Barry, người biên tập của ấn bản đầu tiên đã nhìn xa trông rộng mà thuyết phục sếp của cô rằng đồ thị nền sẽ trở nên phổ biến nên hãy thử xuất bản sách. Doanh số bán sách liên tục tăng kể từ lần phát hành đầu tiên năm 1991 đã xác nhận suy nghĩ đó của cô.

Với ấn bản này, Ellen Schneid Coleman và Sybil Grace tại Prentice Hall đã thu thập phần than thở còn lại của cuốn sách và biến chúng thành kim cương.

Và tất nhiên là cả gia đình tôi. Thật khó tin vào lúc tôi viết ấn bản đầu tiên, con trai tôi chỉ mới chào đời. (Giờ thằng bé đã 11 tuổi). Tôi kể với con rằng suýt tí nữa tôi đã đặt tên nó là

Candlesticks Nison. Cái tên ấy sẽ rất hợp vì Evan học rất nhanh - nhất là những thứ liên quan đến tài chính - và tiếp thu đồ thị nến trong chớp mắt. Tôi nghĩ chúng tôi sẽ đặt tài chính của gia đình vào tay thằng bé.

Còn Rebecca, lên 4 tuổi vào năm ấn bản đầu tiên được phát hành, giờ nó đã trở thành một thiếu nữ rạng rỡ rồi. Con bé khiến tôi rất tự hào được làm cha nó. Nếu đặt tài chính của cả nhà vào tay nó, chắc chúng tôi sẽ thành vô gia cư hết, nhưng được một điều là có nhiều quần áo và đồ trang điểm.

Bonnie, vợ tôi, vẫn luôn là hòn đá tảng của gia đình. Nếu không có cô ấy, mọi thứ sẽ rối như mớ bòng bong và cuốn sách này sẽ chẳng có mặt trên đời.

Chương 1:

GIỚI THIỆU

始めは大事

Khởi đầu là quan trọng nhất.

Phân tích đồ thị nến Nhật có cái tên này vì hình dạng các đường kẻ trông giống cây nến, hệ thống đã được tinh chỉnh bởi nhiều thế hệ sử dụng ở phương Đông xa xôi. Cho đến trước khi cuốn *Tuyệt kỹ giao dịch bằng đồ thị nến Nhật* được xuất bản, suốt hơn một thế kỷ, “bộ vuốt” của phân tích đồ thị Nhật Bản (tức đồ thị nến) vẫn là một bí mật được chôn giấu với phương Tây. Lần đầu tiên, cuốn sách tiết lộ đầy chi tiết với bán cầu Tây những “Bí ẩn phương Đông” này.

Do cụm từ “nến Nhật” thường được gọi ngắn gọn là “nến”, tôi sẽ dùng đan xen cả hai thuật ngữ trong cuốn sách.

Tôi rất lấy làm phấn khởi khi công trình của mình được đánh giá là cách mạng hóa phân tích kỹ thuật, cũng như việc những cuốn sách, bài báo, v.v... theo sau của các tác giả khác đã lấy ấn bản đầu tiên của cuốn sách này làm nền tảng. Đó là điều ngày trước tôi hy vọng. Tiền đề của cuốn sách là đặt nền móng cho các tài liệu đồ thị nến trong tương lai. Vậy nên, tôi rất vui sướng khi cuốn sách hay được gọi với cái tên “thánh kinh của đồ thị nến”.

Trước khi cuốn sách được xuất bản vào năm 1991 B.C. (Before Candlesticks - Trước thời điểm phương Tây tiếp cận nến Nhật), liệu có ai từng nghe về đồ thị nến chưa? Còn hiện giờ, có ai chưa nghe qua kia chứ?

Các nhà giao dịch trực tuyến, nhà giao dịch trong ngày, khối tự doanh tổ chức và những nhà tạo lập thị trường chỉ là một trong số những người đam mê đồ thị nến. Các website, hệ thống giao dịch thời gian thực và gói phần mềm phân tích kỹ

thuật đều tích hợp đồ thị nến. Nó là minh chứng cho độ phổ biến và sức hấp dẫn phổ quát của nến trong giao dịch các thị trường biến động như hiện tại. Nói không ngoa, đồ thị nến đang nổi như cồn.

Có lần, cậu con trai 11 tuổi tên Evan của tôi (lúc nó sinh ra, suýt nữa tôi đã đặt tên con là Candlesticks Nison) trông thấy một dịch vụ đồ thị trực tuyến có đồ thị nến. Nó bèn hỏi: “Bố ơi, nếu không nhờ bố, sẽ không có đồ thị nến trong bất cứ trang web hay bất cứ đâu ở Mỹ phải không ạ?” Tôi bảo đúng là vậy. Nó lưỡng lự rồi bảo tôi, “Tuyệt, con muốn được cho thêm tiền tiêu vặt”.

ĐIỂM MỚI CỦA SÁCH

Dù định dạng và các kiến thức bên trong vẫn giống ấn bản đầu tiên (không có gì sai thì tốt hơn hết không sửa), môi trường giao dịch và các thành phần tham gia thị trường đã thay đổi kể từ ấn bản đầu. Do vậy, ngoài việc dùng đồ thị mới hoàn toàn, ấn bản này có:

- Nhiều thị trường trong ngày (*intraday*) hơn.
- Tập trung nhiều hơn vào giao dịch năng động cho các nhà giao dịch xoay chiều (*swing traders*), trực tuyến (*online traders*) và trong ngày (*intraday traders*).
- Các chiến thuật mới để tận dụng tối đa đồ thị trong ngày (*intraday*).
- Những kết hợp mới giữa các kỹ thuật phương Tây với nến.
- Tập trung hơn vào bảo vệ vốn.

Online trading – Giao dịch trực tuyến là những giao dịch được thực hiện qua Internet dựa trên các nền tảng do các nhà môi giới phát hành

Swing trading – Giao dịch xoay chiều là những giao dịch được thực hiện dựa trên sự di chuyển của giá trong một phạm vi. Thời gian nắm giữ vị thế thường từ vài ngày cho đến vài tuần

Intraday trading – Giao dịch trong ngày là những giao dịch chỉ được thực hiện trong một ngày. Tức là không có vị thế nào được giữ qua đêm.

TẠI SAO KỸ THUẬT ĐỒ THỊ NẾN LẠI THU HÚT ĐƯỢC SỰ CHÚ Ý CỦA CÁC NHÀ GIAO DỊCH VÀ ĐẦU TƯ TRÊN THẾ GIỚI?

Qua các năm, ngọn lửa đam mê dành cho công cụ nến Nhật lại càng cháy sáng. Lý do là bởi đồ thị nến:

- Dễ hiểu: Bất cứ ai, từ người lần đầu tiên phân tích đồ thị đến những nhà phân tích chuyên nghiệp có thâm niên, đều có thể dễ dàng tiếp thu sức mạnh của đồ thị nến. Đừng lầm tưởng trước sự đơn giản của công cụ này. Sức mạnh phân tích sức khỏe thị trường của chúng toàn năng hơn bất cứ phương thức đồ thị nào.

- Cung cấp tín hiệu đảo chiều thị trường sớm hơn: Đồ thị nến thường cho tín hiệu đảo chiều trước các chỉ báo truyền thống trên đồ thị thanh hoặc đồ thị P&F. Điều này giúp bạn mở và đóng vị thế với thời điểm chuẩn hơn.

- Bổ sung góc nhìn thị trường độc nhất: Đồ thị nến không chỉ cho thấy xu hướng của chuyển động giá như đồ thị thanh, mà hơn đồ thị thanh ở chỗ, nó còn cho thấy áp lực nào đang làm chủ xu hướng.

- Rất thú vị khi học: Các cụm từ đầy tượng hình như Mây đen bao phủ (*dark-cloud cover*), Búa (*hammer*) hay Cửa sổ (*window*) khiến việc sử dụng đồ thị nến rất vui thú. Nhưng đừng xem nhẹ những cái tên “tượng hình”

trên. Các kỹ thuật này sẽ là những vũ khí đắc lực trong cuộc chiến của bạn với thị trường.

- Mở rộng phân tích đồ thị phương Tây: Đồ thị nến rất linh hoạt, chúng có thể kết hợp với bất cứ công cụ kỹ thuật phương Tây nào. Chúng tôi phối hợp thông tin đưa ra bởi đồ thị nến với các công cụ phân tích kỹ thuật hữu hiệu nhất của phương Tây để cung cấp cho khách hàng của mình. Nếu là một nhà phân tích kỹ thuật có thâm niên, bạn sẽ thấy kết hợp nến Nhật với công cụ kỹ thuật ưa thích của bạn sẽ tạo ra tổ hợp kỹ thuật vô cùng mạnh mẽ. Việc phối hợp phân tích Đông - Tây này sẽ cho bạn lợi thế hơn so với những ai chỉ dùng thuần kỹ thuật đồ thị phương Tây truyền thống.

- Nâng cao hiệu quả phân tích của bạn: Vì đồ thị nến cho thông tin trực quan ngay lập tức, chúng sẽ giúp bạn phân tích thị trường nhanh và hữu hiệu hơn.

Xem thêm đồ thị thanh và đồ thị P&F tại:
<https://happy.live/chung-khoan-abc-cac-dang-do-thi-ky-thuat/>

Phương Đông có câu “Hành trình vạn dặm khởi đầu bằng một bước chân”. Chương này là bước đi đầu tiên và quan trọng trên con đường đến với phân tích đồ thị nến. Sau Chương giới thiệu này, bạn sẽ khám phá nền giúp việc phân tích thị trường của bạn hiệu quả hơn, cải thiện thời điểm vào ra, đồng thời mở ra những hướng phân tích mới, hiệu quả và độc đáo.

Trong ấn bản đầu tiên của cuốn sách, tôi đã đưa ra một dự đoán táo bạo rằng “Trong tương lai gần, đồ thị nến có thể trở thành chuẩn mực như đồ thị thanh. Khi mà ngày càng nhiều

nhà phân tích kỹ thuật hiểu về đồ thị nến, họ sẽ không còn dùng đồ thị thanh nữa”. Và thực tế, điều này đang diễn ra.

Ở phần kết luận trong các hội thảo tổ chức và cá nhân của mình, tôi thường hỏi khán giả, “Giờ bao nhiêu người trong số các bạn sẽ dùng đồ thị thanh?” Trong số hàng nghìn nhà giao dịch dự hội thảo, không ai giơ tay. Nếu bạn còn lạ lẫm với nến, bạn sẽ hiểu lý do sau khi đọc xong cuốn sách (hoặc chỉ vài chương đầu).

Dùng đồ thị nến thay vì đồ thị thanh là một việc lợi cả đôi đường. Như ta sẽ thấy trong chương vẽ nến, dữ liệu dùng để vẽ đồ thị nến cũng giống như đồ thị thanh (giá mở cửa, cao nhất, thấp nhất, đóng cửa). Điều này rất quan trọng. Nó có nghĩa rằng bất cứ phân tích kỹ thuật nào sử dụng với đồ thị thanh (như Đường trung bình động, Đường xu hướng, các mức Thoái lui, v.v...). đều có thể dùng cho đồ thị nến. Nhưng, và cũng là điều chính yếu, đồ thị nến cho tín hiệu mà đồ thị thanh không có. Yếu tố này sẽ cho bạn lợi thế so với những ai chỉ dùng kỹ thuật đồ thị phương Tây truyền thống. Bằng cách sử dụng đồ thị nến thay đồ thị thanh, bạn có thể sử dụng tất cả các phân tích giống với đồ thị thanh. Song đồ thị nến cho ta góc nhìn về độ khỏe của thị trường mà không đâu có được.

CUỐN SÁCH NÀY DÀNH CHO AI?

Cuốn sách này phù hợp với bạn nếu:

- Dịch vụ đồ thị bạn dùng tích hợp đồ thị nến và bạn muốn khai thác toàn bộ tiềm năng của chúng.
- Bạn muốn có lợi thế trong cạnh tranh.
- Bạn muốn vào ra thị trường với thời điểm tốt hơn.
- Bạn muốn có những kỹ thuật mang đến giá trị để bổ sung vào những công cụ giao dịch bạn đang dùng.

- Bạn muốn có niềm vui khi học.
- Bạn mới tiếp xúc đồ thị nến hoặc là một nhà giao dịch chuyên nghiệp, có thâm niên.

BỐI CẢNH

Tôi thường tự hỏi “Tại sao một hệ thống giao dịch lâu đời đến vậy mà phương Tây hầu như không biết đến?” Có phải người Nhật đang cố giữ bí mật đó không? Tôi không biết câu trả lời, nhưng phải mất nhiều năm nghiên cứu để tôi có thể lồng ghép tất cả các mảnh với nhau. Trông ra tôi cũng được ông trời ưu ái. Có lẽ tính kiên trì của tôi và những hạnh vận đã kết hợp với nhau một cách đầy đặc biệt, đây là thứ mà những người khác không có.

Năm 1987, tôi quen với một môi giới người Nhật Bản. Ngày nọ, lúc tôi có mặt tại văn phòng cô ấy, cô đọc một cuốn sách đồ thị chứng khoán Nhật Bản (sách đồ thị Nhật Bản đều ở dạng nến). Cô ấy cảm thán, “Anh xem, mẫu hình Cửa sổ (*window*) kia”. Tôi hỏi cô ấy đang nói về cái gì thì nhận được lời đáp: Cửa sổ tương tự khái niệm Khoảng trống (*gap*) trong kỹ thuật phương Tây. Cô tiếp tục giải thích rằng nếu các nhà phân tích kỹ thuật phương Tây diễn tả “Lấp Khoảng trống (*filling in the gap*)” thì người Nhật sẽ gọi đó là “Đóng Cửa sổ (*close the window*)”.

Cô ấy còn dùng những từ khác như “Doji” và “Mây đen bao phủ”. Nó khiến tôi tò mò. Tôi dành ba năm tiếp theo để tìm hiểu, nghiên cứu và phân tích bất cứ điều gì tôi có thể tìm thấy về đồ thị nến.

Quá trình ấy không hề dễ dàng. Ban đầu, tôi học hỏi với sự giúp đỡ của nhà môi giới người Nhật và thông qua tự vẽ, tự phân tích đồ thị nến. Sau đó, nhờ thư viện Market Technicians Association (MTA) (1), ở thành phố New York, tôi tình cờ tìm

ra cuốn sách nhỏ được xuất bản bởi Nippon Technical Analysts Association có tên *Analysis of Stock Price in Japan* (tạm dịch: *Phân tích Giá cổ phiếu tại Nhật Bản*). Cuốn sách nhỏ này là của Nhật Bản và được dịch sang tiếng Anh. Đáng tiếc là chỉ có mười trang giải thích về đồ thị nến. Tuy nhiên, cuối cùng thì tôi cũng đã có được một ít tài liệu tiếng Anh về kỹ thuật nến.

Xem thêm Hiệp hội các nhà phân tích kĩ thuật thị trường (MTA) tại:
<http://bit.ly/hiep-hoi-cac-nha-phan-tich-ki-thuat-thi-truong>

Hiệp hội phân tích kỹ thuật Nippon của Nhật Bản (NTAA), được thành lập năm 1978, là một tổ chức phi lợi nhuận. NTAA dành riêng cho việc phát triển phân tích kỹ thuật và thúc đẩy sử dụng nhiều hơn và hiểu đúng về phân tích kỹ thuật như một công cụ đầu tư quan trọng. Trọng tâm chính của Hiệp hội là đào tạo các thành viên của mình kiến thức tích hợp và thực tế về phân tích kỹ thuật để trở thành các chuyên gia thị trường hiệu quả.

Nguồn: wikipedia

Vài tháng sau, tôi mượn được một cuốn sách cung cấp thêm một số thông tin đồ thị nến cơ bản. Một lần nữa, tôi cũng tìm ra nó ở thư viện MTA. Giám đốc văn phòng MTA, Shelley Lebeck, đã mang về từ Nhật Bản một cuốn sách có tên *The Japanese Chart of Charts* (Tạm dịch: *Các đồ thị Nhật Bản*) của tác giả Seiki Shimizu được dịch bởi Greg Nicholson (cuốn sách này được xuất bản bởi nhà xuất bản Tokyo Futures Trading). Việc tìm ra cuốn sách này rất ý nghĩa bởi nó chứa khoảng 70 trang đồ thị nến và được viết bằng tiếng Anh.

Tôi phát hiện ra cuốn sách mang lại những thông tin rất bổ ích, nhưng cần chút nỗ lực và thời gian để làm quen với các

thuật ngữ. Tất cả đều quá đổi mới mẻ. Tôi cũng cần phải làm quen với thuật ngữ tiếng Nhật. Phong cách viết đôi lúc rất khó hiểu. Một phần có thể là do khó khăn trong dịch thuật. Cuốn sách gốc được viết bằng tiếng Nhật từ khoảng 25 năm trước dành cho độc giả Nhật Bản. Tôi cũng phát hiện ra khi tôi nhờ người dịch tài liệu của mình, để dịch một chủ đề chuyên ngành như vậy từ tiếng Nhật sang tiếng Anh cũng là một việc cực kỳ khó khăn.

Tuy nhiên, tôi đã có một số tài liệu tham khảo từ trước. Tôi mang cuốn sách theo người suốt mấy tháng trời, đọc đi đọc lại, ghi chú chi chít, áp dụng các phương pháp kỹ thuật nén cho các đồ thị nén mình tự vẽ tay (vì không có phần mềm nào vẽ đồ thị nén cả nên tôi phải làm tất cả đồ thị thủ công). Tôi đã ngấu nghiến và cày nát những ý tưởng và thuật ngữ mới. Và với sự may mắn theo một cách khác, tôi được chính tác giả Seiki Shimizu giúp trả lời nhiều câu hỏi của mình. Mặc dù ông Shimizu không nói tiếng Anh, nhưng người dịch cuốn sách, Greg Nicholson, đã ân cần đóng vai trò trung gian giữa chúng tôi qua các tin nhắn fax. Cuốn sách *The Japanese Chart of Charts* (Tạm dịch: *Các Đồ thị Nhật Bản*) cung cấp nền tảng cho phần còn lại trong hành trình tìm hiểu của tôi về đồ thị nén.

Để tiếp tục phát triển các kỹ thuật sơ khai của mình về đồ thị nén, tôi đã tìm kiếm những người thành thạo nén Nhật Bản, có thời gian và quan tâm trao đổi với tôi về chủ đề này. Tôi gặp một nhà giao dịch người Nhật, Morihiko Goto, anh ấy có thâm niên sử dụng đồ thị nén và sẵn sàng chia sẻ thời gian cũng như những hiểu biết quý giá của anh ấy với tôi. Thật hào hứng biết bao! Sau đó anh ấy còn kể với tôi rằng gia đình anh có truyền thống sử dụng đồ thị nén suốt nhiều thế hệ! Chúng tôi dành nhiều giờ để thảo luận về lịch sử và cách sử dụng đồ thị nén. Anh ấy là một kho tàng kiến thức vô giá.

Kho tàng kiến thức quý báu của tôi chính là lượng lớn tài liệu nến Nhật Bản được tôi dịch. Trong chuyện này, phải nói tôi vô cùng may mắn khi tìm ra dịch giả Richard Solberg. Ông đã giúp tôi thu thập toàn bộ tài liệu về nến ở nước Nhật (theo tôi được biết, bộ sưu tập sách về đồ thị nến đồ sộ nhất ngoài Nhật Bản) và kỹ năng dịch thuật của ông là vô giá.

Tháng 12 năm 1989, tôi viết một bài báo hai trang về đồ thị nến. Đó là nguồn thông tin đầu tiên về chủ đề này do một người không phải người Nhật viết nên. Đầu năm 1990, tôi chọn chủ đề cho bài luận văn kỳ thi CMT - Chartered Market Technician để lấy bằng MTA là về đồ thị nến. Đó là bài viết chi tiết đầu tiên của một tác giả Tây phương về đồ thị nến Nhật. Chẳng bao lâu, nhà xuất bản Merrill Lynch phát hành bản tài liệu đó sau khi nhận được hơn 10.000 yêu cầu.

Xem thêm Chứng chỉ phân tích kĩ thuật thị trường (CMT) tại:
<http://bit.ly/chung-chi-phan-tich-ki-thuat-thi-truong>

Cuốn sách *Tuyệt kỹ giao dịch bằng đồ thị nến Nhật* được xuất bản năm 1991 và theo sau đó là cuốn *Beyond Candlesticks* (Tạm dịch: *Nến Nhật mở rộng*) được nhà xuất bản John Wiley cho ra mắt năm 1994. Vào thời điểm tôi viết những dòng này, những cuốn sách này đã được dịch thành tám thứ tiếng và qua nhiều lần in.

Công trình của tôi đã được nhắc đến trên các phương tiện truyền thông về tài chính khắp thế giới, bao gồm *The Wall Street Journal*, *The Japan Economic Journal*, *Barron's*, *Worth Magazine*, *Institutional Investor* và rất nhiều ấn phẩm khác. Sự xuất hiện của tôi trên FNN (tiền thân của CNBC) đã thu hút lượng khán giả lớn nhất mà kênh này từng có.

CNBC là một kênh tin tức kinh doanh truyền hình trả tiền của Mỹ, chủ yếu thực hiện đưa tin một ngày làm việc của thị trường tài chính Hoa Kỳ và quốc tế. Sau khi kết thúc ngày làm việc và vào những ngày không giao dịch tài chính, CNBC chủ yếu thực hiện các bộ phim tài liệu và chương trình thực tế có chủ đề tài chính và kinh doanh.

CNBC ban đầu được thành lập vào ngày 17 tháng 4 năm 1989 dưới dạng liên doanh giữa NBC và Cablevision với tư cách là Consumer News and Business Channel (CNBC) - Kênh tin tức và kinh doanh tiêu dùng. Hai năm sau, vào năm 1991, kênh đã mua lại đối thủ cạnh tranh chính là Financial News Network (FNN), một động thái mở rộng cả thị phần và lực lượng lao động của mình. Cablevision sau đó đã bán cổ phần của mình cho NBC, trao quyền sở hữu duy nhất cho NBC. Tính đến tháng 2 năm 2015, CNBC có sẵn cho khoảng 93.623.000 hộ gia đình truyền hình trả tiền (80,4% hộ gia đình có truyền hình) tại Hoa Kỳ. Năm 2007, kênh này được xếp hạng là kênh truyền hình cáp có giá trị thứ 19 tại Hoa Kỳ, trị giá khoảng 4 tỷ đô la.

Nguồn: wikipedia

Tôi đã có vinh hạnh tiết lộ những chiến lược giao dịch của mình tới hàng triệu nhà giao dịch và nhà phân tích ở hơn 17 quốc gia, bao gồm cả Hà Nội, Việt Nam. Tôi cũng có vinh dự được phát biểu trước Ngân hàng Thế giới và Cục Dự trữ Liên bang.

Năm 1997, tôi thành lập Nison Research International để cung cấp các buổi hội thảo và dịch vụ phân tích tại chỗ cho các tổ chức.

Năm 2000, tôi lập Candlecharts.Com, cung cấp các hội thảo, video và các dịch vụ trên web. Xin mời các bạn đến thăm trang web của chúng tôi ở www.candlecharts.com.

CÓ GÌ TRONG CUỐN SÁCH NÀY?

Trong phần thứ nhất của cuốn sách, bạn sẽ học cách vẽ và diễn giải các loại nến và mẫu hình nến. Phần này sẽ từ từ tạo nền móng vững chắc cho phần thứ hai, ở đó bạn sẽ khám phá giá

trị của việc kết hợp đồ thị nến với các kỹ thuật phân tích kỹ thuật phương Tây. Mục đích của tôi không phải trao cho các bạn khả năng toàn tri toàn thức thị trường. Tôi hy vọng các ý tưởng trong cuốn sách này sẽ chỉ ra cách nến Nhật có thể “khai sáng” hành trình giao dịch của bạn.

Cách tốt nhất để giải thích cách hoạt động của một chỉ báo là thông qua các ví dụ trên thị trường. Người Nhật có câu “Trăm nghe không bằng một thấy”. Do vậy, tôi sẽ đưa ra rất nhiều ví dụ thực tiễn cho từng kỹ thuật.

Tôi sẽ tập trung chủ yếu vào thị trường Hoa Kỳ, nhưng các công cụ và kỹ thuật trong cuốn sách này có thể áp dụng cho bất cứ thị trường nào và khung thời gian nào. Điều này được khẳng định nhờ việc đồ thị nến được dùng trên khung thời gian tuần (cho các nhà phòng hộ), khung thời gian ngày (cho các nhà giao dịch dao động và trung hạn), và đồ thị trong ngày (cho các nhà giao dịch dao động và trong ngày). Những chiến thuật được nhắc đến trong cuốn sách này có thể dùng cho Chứng khoán, Hợp đồng tương lai, Quyền chọn, Giao dịch ngoại hối - bất cứ nơi nào và bất cứ khung thời gian nào có thể áp dụng phân tích kỹ thuật.

Tôi đã vẽ minh họa các mẫu hình nến để hỗ trợ quá trình học tập. Những minh họa này chỉ là ví dụ tiêu biểu. Các hình mẫu phải được xem xét trong bối cảnh mà chúng thỏa mãn đúng các hướng dẫn và nguyên tắc nhất định. Các mẫu hình thực tế sẽ không chính xác hoàn toàn như trong các ví dụ minh họa để cung cấp cho bạn tín hiệu rõ ràng. Điều này được nhấn mạnh xuyên suốt cuốn sách trong nhiều đồ thị minh họa. Bạn sẽ nhìn thấy các dạng biến thể của các mẫu hình, và chúng vẫn có thể cung cấp các manh mối quan trọng về tình trạng của thị trường.

Do đó, sẽ có yếu tố chủ quan trong việc quyết định liệu một mẫu hình nến nhất định có đáp ứng được các nguyên tắc cho sự

hình thành mẫu hình cụ thể nào đó hay không, nhưng tính chủ quan này cũng không khác gì so với khi sử dụng với các công cụ phân tích kỹ thuật đồ thị khác. Chẳng hạn, cổ phiếu có hỗ trợ ở mức 100 đô la, liệu ngưỡng hỗ trợ có bị xem là phá vỡ khi giá đi xuống dưới mức 100 đô la trong ngày, hay giá phải đóng cửa dưới mức 100 đô la? Liệu giảm xuống 50 xu so với mốc 100 đô la có đồng nghĩa với việc hỗ trợ đã bị phá vỡ, hay cần một con số lớn hơn? Bạn sẽ phải quyết định các câu trả lời trên dựa theo tính cách giao dịch, mức độ chấp nhận rủi ro và quan niệm về thị trường của bạn. Tương tự như vậy, thông qua các diễn giải, hình minh họa và ví dụ thực tế, tôi sẽ cung cấp các nguyên tắc và hướng dẫn chung để nhận biết sự hình thành của mẫu hình nến. Nhưng bạn không nên mong đợi các ví dụ trong thực tế hoàn toàn giống với các mẫu hình lý tưởng.

Có hai phần chú thích ở cuối cuốn sách. Phần đầu bao gồm các thuật ngữ nến và phần hai là các thuật ngữ của phân tích kỹ thuật phương Tây được sử dụng trong cuốn sách. Phần chú thích nến bao gồm phần chú thích trực quan của tất cả các mẫu hình.

MỘT SỐ LƯU Ý

Vì tính chủ quan của bất kỳ phương pháp phân tích kỹ thuật nào, tùy thuộc vào kinh nghiệm và nền tảng mà từng người lại có cách định nghĩa khác nhau. Điều này đúng với nhiều mẫu hình nến. Tùy theo nguồn thông tin mà có những trường hợp, tôi bắt gặp những định nghĩa khác nhau, dù không đáng kể, về các yếu tố tạo nên mẫu hình. Ví dụ, một tác giả người Nhật Bản viết rằng giá mở cửa nến sau phải trên mức giá đóng cửa nến trước thì mới hình thành mẫu hình Mây đen bao phủ. Nhưng nhiều nguồn sách vở và truyền miệng lại cho rằng mẫu hình này cần giá mở cửa nến sau cao hơn mức giá cao nhất của nến trước.

Trong trường hợp có các định nghĩa khác nhau, tôi chọn những quy tắc làm tăng xác suất dự đoán đúng của mẫu hình. Ví dụ, mẫu hình được nhắc tới ở đoạn trước là một tín hiệu đảo chiều ở đỉnh. Vì thế, tôi chọn định nghĩa rằng thị trường phải mở cửa trên mức giá cao nhất của nến trước. Lý do là vì mẫu hình có nhiều khả năng giảm hơn khi thị trường mở cửa trên mức cao nhất của phiên trước sau đó quay đầu, thay vì chỉ mở cửa trên mức giá đóng cửa của phiên trước đó rồi quay đầu.

Đa phần các tài liệu tiếng Nhật tôi dịch đều khá mơ hồ. Một phần xuất phát từ việc người Nhật có xu hướng mập mờ trong văn hóa. Xu hướng này có lẽ bắt nguồn từ thời phong kiến khi samurai có thể chém đầu thường dân nếu người đó không cung kính với vị samurai theo đúng lễ nghi. Nhưng không phải lúc nào thường dân cũng biết samurai muốn mình cư xử ra sao hay đối đáp thế nào. Bằng cách cư xử mập mờ, nhiều người đã giữ được đầu mình không lìa khỏi cổ. Tuy nhiên, tôi nghĩ lý do quan trọng nhất cho những giải thích có phần mơ hồ đó là do phân tích kỹ thuật có tính nghệ thuật nhiều hơn là khoa học.

Đừng mong đợi sẽ có những quy tắc chặt chẽ. Hầu hết các công cụ phân tích kỹ thuật chỉ là những hướng dẫn. Chẳng hạn, nếu một cuốn sách Nhật nói rằng một cây nến phải bị “vượt qua” để dự báo tín hiệu tăng giá tiếp theo, tôi đánh đồng từ “vượt qua” với “đóng cửa bên trên”. Điều đó là do đối với tôi, giá đóng cửa quan trọng hơn việc giá trong ngày trên mức kháng cự hay dưới mức hỗ trợ. Một ví dụ khác về tính chủ quan: Trong các tài liệu Nhật Bản đánh giá nhiều mẫu hình nến có vai trò quan trọng tại khu vực giá cao hoặc giá thấp. Rõ ràng, thế nào gọi là “khu vực giá cao” hoặc “khu vực giá thấp” lại tùy thuộc theo từng cách hiểu. Một trong những kỹ thuật tôi gợi ý sử dụng để xác định mức giá “thấp” hay “cao” là chỉ báo dao động (*oscillator*) để xem thị trường đang quá bán hay quá mua. Đây

là một ví dụ cho thấy việc bổ sung các công cụ kỹ thuật cổ điển của phương Tây (như các chỉ báo dao động) cho đồ thị nến là điều rất có giá trị.

Cũng như các phương pháp đồ thị khác, các mẫu hình nến sẽ phụ thuộc vào cách hiểu của người sử dụng. Kinh nghiệm lâu năm với đồ thị nến trên thị trường bạn tham gia sẽ cho bạn biết những mẫu hình nến và các dạng biến thể của mẫu hình nào sẽ hoạt động tốt nhất trong thị trường của mình. Theo khả năng phán đoán đó, tính chủ quan có thể không phải là điều xấu. Đây có thể là lợi thế của bạn so với những người không dành thời gian và nỗ lực để theo dõi thị trường một cách sát sao như bạn.

Trong Chương 3, tôi sẽ bàn về việc vẽ một đồ thị nến riêng lẻ yêu cầu giá đóng cửa. Do đó, có thể bạn sẽ phải chờ mức giá đóng cửa để có tín hiệu giao dịch xác thực. Điều này có nghĩa là bạn phải đặt lệnh giao dịch theo mức giá đóng cửa của thị trường, hoặc bạn phải cố gắng dự đoán mức giá đóng cửa và đặt lệnh giao dịch vài phút trước khi thị trường kết phiên. Bạn cũng có thể đợi mức giá mở cửa của ngày tiếp theo trước khi đặt lệnh.

Việc đợi giá đóng cửa không phải chỉ bó hẹp ở đồ thị nến. Nhiều hệ thống phân tích kỹ thuật (đặc biệt là những hệ thống dựa trên các Đường trung bình động của giá đóng cửa) yêu cầu có mức giá đóng cửa để hình thành tín hiệu. Đây là lý do tại sao thường có một sự đột biến trong hoạt động giao dịch vài phút cuối của phiên, bởi các tín hiệu mua bán được tự động hóa bắt đầu hoạt động dựa theo giá đóng cửa sắp hình thành. Ngược lại, một số nhà phân tích kỹ thuật quan niệm giá đóng cửa trên ngưỡng kháng cự mới là tín hiệu mua hợp lệ, nên họ phải đợi có giá đóng cửa để xác nhận.

Đồ thị nến cung cấp nhiều tín hiệu giao dịch hữu ích. Tuy nhiên, nó không cung cấp giá mục tiêu. Đó là lý do việc sử dụng

các kỹ thuật phương Tây trên đồ thị nền là điều hết sức quan trọng. Đây sẽ là nội dung trọng tâm của Phần 2.

Với hàng trăm đồ thị trong suốt cuốn sách này, đừng ngạc nhiên nếu bạn nhìn thấy có các mẫu hình nền mà tôi bỏ sót trong các đồ thị. Cũng sẽ có những ví dụ về các mẫu hình nền thỉnh thoảng không hoạt động. Không có một công cụ kỹ thuật nào, kể cả nền Nhật, là bất khả chiến bại.

Đồ thị nền không phải một hệ thống hoàn chỉnh, chúng chỉ là một vũ khí, nhưng là một vũ khí mạnh mẽ để bạn sử dụng trong cuộc chiến giao dịch của mình.

Trước khi tôi đi sâu vào chủ đề đồ thị nền, tôi sẽ thảo luận ngắn gọn tầm quan trọng của phân tích kỹ thuật như là một chuyên ngành riêng biệt. Với những độc giả còn xa lạ với chuyên ngành này, phần sau đây sẽ nhấn mạnh tại sao phân tích kỹ thuật lại quan trọng đến vậy. Nhưng đây không phải là phần viết chuyên sâu. Nếu bạn đã biết về những lợi ích của phân tích kỹ thuật, bạn có thể bỏ qua phần này. Đừng lo lắng, dù bạn không đọc phần này thì điều đó cũng sẽ không cản trở việc bạn tiếp nhận các thông tin phân tích đồ thị nền ở những phần sau.

TẦM QUAN TRỌNG CỦA PHÂN TÍCH KỸ THUẬT

Tầm quan trọng của phân tích kỹ thuật bao gồm nhiều yếu tố. Đầu tiên, mặc dù phân tích cơ bản có thể cung cấp một thước đo về tình trạng cung/cầu (như tỷ lệ P/E, các thống kê kinh tế,...) thì yếu tố tâm lý không được bao gồm trong dạng phân tích này. Tuy nhiên, thị trường có thể bị ảnh hưởng bởi tâm lý, đôi khi ở mức độ rất lớn. Như John Maynard Keynes đã phát biểu: “Không có gì thảm họa bằng một chính sách đầu tư lý trí trong một thế giới phi lý trí”. Phân tích kỹ thuật cung cấp cách thức

duy nhất để đo lường thành phần “phi lý trí” (cảm xúc) hiện hữu trong tất cả các thị trường (2).

Xem thêm sự khác biệt giữa PTCB và PTKT tại:
<https://happy.live/phan-tich-co-ban-voi-phan-tich-ky-thuat/>

Phân tích cơ bản là gì? Phân tích cơ bản là một chiến lược phân tích đầu tư cổ phiếu hoặc chứng khoán bằng cách xác định giá trị nội tại của nó. Một thành phần rất quan trọng của phương pháp này là phải xem xét tình trạng tài chính của một công ty. Các khía cạnh khác như quản lý, xu hướng công nghiệp, và điều kiện tổng thể của nền kinh tế cũng được tính đến. Mục tiêu chính là ước tính một giá trị nhất định cho công ty để có thể được sử dụng làm cơ sở quyết định.

Phân tích kỹ thuật là gì? Phân tích kỹ thuật không xem xét giá trị của cổ phiếu như một động cơ chính để mua hay bán cổ phiếu. Nó đòi hỏi phải nghiên cứu xu hướng và động lực của giá và số lượng của cổ phiếu. Dựa trên xu hướng, các nhà kinh doanh có thể quyết định khi nào mua hoặc khi nào bán cổ phiếu. Các nhà phân tích kỹ thuật chủ yếu sử dụng biểu đồ, và không thường xuyên tham khảo ý kiến về tình hình tài chính của công ty.

John Maynard Keynes (5 tháng 6 1883 – 21 tháng 4 1946) là một nhà kinh tế học người Anh. Những ý tưởng của ông, hình thành nên Kinh tế học Keynes, có ảnh hưởng lớn tới kinh tế học hiện đại và chính trị cũng như các chính sách tài chính của nhiều chính phủ. Ông ủng hộ cho sự can thiệp của chính phủ vào nền kinh tế, bởi nhờ đó chính phủ sẽ sử dụng chính sách tài chính và chính sách tiền tệ để điều chỉnh tổng cầu do đó làm giảm nhẹ những ảnh hưởng bất lợi do suy thoái kinh tế hay bùng nổ kinh tế gây ra. Ông là người khai sinh kinh tế học vĩ mô hiện đại và là nhà kinh tế có ảnh hưởng nhất TK 20.

-Wikipedia-

Đây là một câu chuyện giải trí về việc tâm lý có thể ảnh hưởng mạnh mẽ như thế nào đến thị trường. Mẩu truyện này được lấy từ cuốn sách *The Great Gatsby* (Tên tiếng Việt: *Gatsby vĩ đại*) (3). Nó diễn ra tại Ủy ban Giao dịch Chicago.

Giá đậu tương đã tăng mạnh. Có một đợt hạn hán ở Illinois Soybean Belt. Và nếu đợt hạn hán đó không sớm kết thúc, sẽ xảy ra sự thiếu hụt đậu tương trầm trọng... Đột nhiên, một vài giọt nước trượt xuống cửa sổ. “Nhìn kia, mưa rồi!”, ai đó la lên. Hơn 500 cặp mắt (ở đây chỉ các nhà giao dịch) quay sang các cửa sổ lớn... Rồi mưa tí tách rơi, hồi sau thành một trận mưa như trút nước. Trời đã đổ mưa ở trung tâm thành phố Chicago.

Bán. Mua. Mua. Bán. Những tiếng hô vang lên từ miệng của những nhà giao dịch hòa cùng tiếng sét đi đùng bèn ngoài. Giá đậu tương bắt đầu từ từ đi xuống. Và rồi, giá đậu tương đã rơi xuống không phanh.

Đúng là Chicago có mưa rơi, nhưng không ai trồng đậu tương ở Chicago cả. Ở trung tâm Soybean Belt, cách khoảng 300 dặm về phía Nam Chicago, trời xanh ngắt, nắng chói chang và rất khô cằn. Nhưng ngay cả khi trời không mưa trên những cánh đồng đậu tương, trời vẫn mưa trong đầu của các nhà giao dịch, và chừng đó là đủ rồi. Đối với thị trường, không gì là quan trọng trừ khi thị trường có phản ứng. Trò chơi diễn ra là nhờ tâm lý và cảm xúc.

Để nói về tầm quan trọng của tâm lý đám đông, hãy nghĩ về những gì xảy ra khi bạn trao đổi một mảnh giấy gọi là “tiền” cho một mặt hàng nào đó như thực phẩm hoặc quần áo. Tại sao một mảnh giấy không hề mang giá trị nội tại lại có thể đổi lấy một thứ hữu hình? Đó là vì đám đông mang tâm lý chung. Mọi người cùng tin rằng nó sẽ được chấp nhận, nên nó được chấp nhận. Một khi tâm lý chung này biến mất, khi mọi người ngừng tin vào tiền, nó sẽ trở nên vô giá trị.

Thứ hai, phân tích kỹ thuật cũng là một thành phần quan trọng giúp tạo nên kỷ luật giao dịch. Kỷ luật sẽ giúp giảm thiểu

cảm xúc, kẻ thù của tất cả các nhà giao dịch. Một khi bạn đặt tiền vào thị trường, chủ nghĩa cảm xúc đã ngồi vào ghế lái, sự lý tính và khách quan lúc này chỉ là hành khách mà thôi. Nếu bạn nghi ngờ điều này, hãy thử giao dịch trên giấy rồi sau đó thử giao dịch bằng tiền thật của mình. Bạn sẽ sớm khám phá ra các khía cạnh phản tác dụng của sự căng thẳng, tâm lý mong đợi và lo lắng sẽ thay đổi cách bạn giao dịch và quan điểm của bạn về thị trường như thế nào - mà thường chúng sẽ tỷ lệ thuận với số tiền mà bạn giao dịch. Phân tích kỹ thuật có thể giúp bạn đặt tính khách quan trở lại ghế lái. Nó cung cấp một hệ thống thiết lập điểm mở và đóng vị thế, tính toán tỷ lệ rủi ro/lợi nhuận hoặc đặt vị trí các mức dừng lỗ. Bằng cách sử dụng chúng, bạn sẽ kiểm soát được rủi ro và quản lý vốn trong giao dịch.

Như đã đề cập trong phần thảo luận trước, các phân tích kỹ thuật đóng góp vào tính khách quan của thị trường. Bản chất của con người là nhìn thị trường theo cách chúng ta muốn thấy, chứ không phải như cách nó thực sự diễn ra. Bạn đã bao nhiêu lần ở trong trường hợp như vậy? Một nhà giao dịch mua vào, ngay lập tức thị trường giảm mạnh. Anh ấy có chấp nhận cắt lỗ không? Thường là không.

Mặc dù trên thị trường không có chỗ cho hy vọng, nhà giao dịch sẽ lượm lặt tất cả các tin tức cơ bản tích cực mà anh ta có thể để có thể bầu víu vào hy vọng rằng thị trường sẽ quay trở lại theo chiều hướng kỳ vọng (hay như một khách hàng cố vấn của chúng tôi nói: “Bạn bám rễ vào vị thế của mình”). Trong khi đó giá vẫn tiếp tục giảm thêm. Có lẽ thị trường đang cố nói với anh ta điều gì đó. Thị trường đang giao tiếp với chúng ta. Chúng ta có thể theo dõi những thông điệp này bằng cách sử dụng phân tích kỹ thuật. Nhà giao dịch kia đang nhắm mắt bịt tai trước những thông điệp được thị trường gửi tới.

Nếu nhà giao dịch kia lùi lại và nhìn nhận khách quan hành động giá, anh ta có thể có “cảm” thị trường tốt hơn. Chuyện gì sẽ xảy ra nếu một thông tin được cho là tích cực tung ra nhưng giá không đi lên hoặc thậm chí còn giảm xuống? Loại hành động giá đó đang gửi rất nhiều thông tin về tâm lý của thị trường hiện tại và cho chúng ta biết nên giao dịch theo hướng nào.

Nếu tôi không lầm, chính nhà giao dịch nổi tiếng Jesse Livermore đã bày tỏ ý tưởng rằng chúng ta có thể nhìn thấy toàn bộ bức tranh tốt hơn khi nhìn nó từ xa. Phân tích kỹ thuật giúp chúng ta lùi lại để có một quan điểm khác về thị trường, và biết đâu quan điểm ấy lại tốt hơn.

Xem thêm huyền thoại đầu cơ Jesse Livermore tại:
<http://bit.ly/huyen-thoai-dau-co-jesse-livermore>

Thứ ba, tuân theo các phân tích kỹ thuật là điều quan trọng ngay cả khi bạn không hoàn toàn tin vào công dụng của chúng. Điều này là vì đôi khi, hành động đồ thị chính là lý do cho một chuyển động giá của thị trường. Vì chúng là một nhân tố di chuyển thị trường, ta nên theo dõi chúng.

Thứ tư, bước đi ngẫu nhiên cho rằng giá thị trường trong một ngày không liên quan tới giá ngày hôm sau. Nhưng quan điểm học thuật này đã loại trừ một thành phần quan trọng - con người. Mọi người nhớ giá ngày hôm nay qua ngày tiếp theo và có hành động phù hợp. Một cách dí dỏm, phản ứng của mọi người ảnh hưởng đến giá cả, nhưng giá cả cũng ảnh hưởng đến phản ứng của mọi người. Do đó, chính giá cả là một thành phần quan trọng trong việc phân tích thị trường. Những người chê bai phân tích kỹ thuật quên điểm cuối cùng này.

Thứ năm, và cuối cùng, hành động giá là phương pháp trực tiếp và dễ tiếp cận nhất để xem tổng thể mối quan hệ cung/cầu. Có thể có những thông tin và tin tức cơ bản không được công chúng biết đến nhưng bạn có thể mong đợi rằng những tin tức đó đã phản ánh vào giá. Những người sớm nhận biết những sự kiện chuyển động thị trường hầu hết sẽ mua vào hoặc bán ra cho đến khi giá hiện tại phản ứng với thông tin của họ.

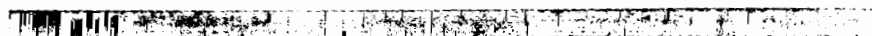
(1). Tôi nhiệt liệt kêu gọi những ai thực sự quan tâm đến phân tích kỹ thuật tham gia MTA. Website của họ là www.mta.org.

(2). Smith, Adam. The Money Game (New York: Random House, 1986, trang 154).

(3). Tamarkin, Bob. The New Gatsby's (Chicago: Bob Tamarkin, 1985, trang 122 - 123).

Chương 2:

BỐI CẢNH LỊCH SỬ

古きを訪ねて新しきを知る

Hiếu cái cũ để biết cái mới.

C hương này cung cấp lịch sử quá trình phát triển của phân tích kỹ thuật Nhật Bản. Đối với những người đang vội để có thể “thịt” xong cuốn sách (nghĩa là mong đọc xong hết về các kỹ thuật và cách sử dụng kỹ thuật nền), bạn có thể bỏ qua chương này, hoặc có thể trở lại sau khi bạn đã hoàn thành phần còn lại của cuốn sách. Phần lịch sử này rất lôi cuốn.

Một trong số những người đầu tiên và nổi tiếng nhất ở Nhật Bản sử dụng giá quá khứ để dự đoán biến động giá trong tương lai là huyền thoại Munehisa Homma (1). Ông đã tích lũy được một tài sản khổng lồ nhờ giao dịch trên thị trường gạo những năm 1700. Tuy nhiên, trước khi thảo luận về Homma, tôi muốn cung cấp một cái nhìn tổng quan về nền tảng kinh tế thời bấy giờ lúc Homma gặt hái được thành công. Khoảng thời gian đó là từ cuối những năm 1500 đến giữa những năm 1700. Trong thời kỳ này, Nhật Bản đi từ 60 tỉnh thành thống nhất thành một quốc gia, từ đó giao thương ngày càng nở rộ.

Từ năm 1500 đến năm 1600, Nhật Bản là một quốc gia không ngừng chiến tranh vì mỗi Daimyo (lãnh chúa phong kiến) tìm cách kiểm soát các lãnh thổ lân cận. Khoảng thời gian 100 năm giữa 1500 và 1600 được sử sách gọi là “Sengoku Jidai”, tức “Thời Chiến quốc”. Giai đoạn ấy đầy hỗn loạn. Vào đầu những năm 1600, ba vị tướng kiệt xuất gồm Nobunaga Oda, Hideyoshi Toyotomi, và Ieyasu Tokugawa - đã thống nhất Nhật Bản trong khoảng thời gian 40 năm. Năng lực cùng những chiến công của họ được tôn vinh trong lịch sử và văn hóa dân gian Nhật Bản. Có

một câu nói của người Nhật là: “Nobunaga chắt gạo, Hideyoshi nhào bột và Tokugawa ăn bánh”. Nói cách khác, cả ba vị tướng đóng góp cho sự thống nhất của Nhật Bản, nhưng Tokugawa, người cuối cùng trong số những vị tướng vĩ đại này, đã trở thành Mạc chúa, và gia tộc của ông cai trị Nhật Bản từ năm 1615 đến năm 1867. Thời đại này được gọi là Mạc phủ Tokugawa.

Chiến sự bao trùm Nhật Bản suốt nhiều thế kỷ đã trở thành một phần không thể thiếu trong thuật ngữ nền. Và nghi kỹ bạn sẽ thấy giao dịch cũng đòi hỏi nhiều kỹ năng cần có để giành chiến thắng trong một trận chiến. Những kỹ năng như vậy bao gồm chiến lược, tâm lý, cạnh tranh, rút lui có chiến lược và thậm chí là cả may mắn. Vì vậy, không có gì đáng ngạc nhiên khi xuyên suốt cuốn sách này, bạn sẽ thấy các cụm từ nền dựa trên các hiện tượng trên chiến trường. Có Tấn công buổi tối và Tấn công buổi sáng (*night and morning attack*), Mẫu hình Ba chàng lính Tiến lên (*advancing three soldiers pattern*), Phản công (*counter attack lines*), Bia mộ (*gravestone*),...

Sự ổn định do chế độ phong kiến tập trung của Nhật Bản dưới hệ thống lãnh đạo bởi Tokugawa đã tạo ra các cơ hội phát triển đất nước mới. Nền kinh tế nông nghiệp phát triển, nhưng quan trọng hơn là có sự mở rộng và thuận tiện trong việc giao thương trong nước. Vào thế kỷ 17, thị trường toàn quốc đã phát triển thành công thay thế hệ thống thị trường địa phương và biệt lập. Khái niệm về thị trường tập trung chính là điều đã gián tiếp dẫn đến sự phát triển của phân tích kỹ thuật tại Nhật Bản.

Hideyoshi Toyotomi coi Osaka là thủ đô của Nhật Bản và khuyến khích nơi đây phát triển thành một trung tâm thương mại. Osaka nằm sát biển, đúng lúc việc đi lại trên đất liền chậm chạp, nguy hiểm và tốn kém, nhờ đó, thành phố này trở thành kho hàng quốc gia để dự trữ và phân bổ vật tư. Nó đã phát triển thành thành phố lớn nhất của Nhật Bản về giao thương và tài

chính. Sự giàu có và kho vật tư khổng lồ của Osaka đã khiến nơi đây có tên gọi “Nhà bếp của Nhật Bản”.

Osaka đóng góp nhiều cho sự ổn định giá cả bằng cách làm dịu đi sự khác biệt giữa các khu vực về nguồn cung. Ở Osaka, cuộc sống nơi đây tràn ngập khao khát kiếm tiền (trái ngược với các thành phố khác, việc kiếm tiền bị coi thường). Hệ thống xã hội thời đó gồm có bốn giai cấp. Xếp theo thứ tự từ trên xuống là Quân nhân, Nông dân, Nghề nhân và Thương nhân. Phải đến những năm 1700, các thương gia mới phá vỡ được rào cản xã hội. Thậm chí ngày nay, lời chào truyền thống ở Osaka là “Mokarimakka” có nghĩa là “Bạn có đang kiếm được lợi nhuận không?”

Tại Osaka, Yodoya Keian đã trở thành một thương nhân hỗ trợ chiến tranh cho Hideyoshi (một trong ba vị tướng quân sự vĩ đại nhất Nhật Bản). Yodoya có tài thiên phú trong việc vận chuyển, phân phối và thiết lập giá gạo. Sản phẩm của Yodoya trở nên quan trọng đến nỗi lần trao đổi gạo đầu tiên đã phát triển ở đó. Ông trở nên rất giàu có - hay nói đúng hơn là quá giàu. Năm 1705, Mạc phủ (Bakufu - chế độ quân sự do Mạc chúa lãnh đạo) đã tịch thu toàn bộ tài sản của ông vì cho rằng ông sống quá xa xỉ và không phù hợp với giai cấp xã hội của mình. Mạc phủ đã lo ngại về quyền lực ngày càng bành trướng của một số thương nhân. Năm 1642, một số quan chức và thương nhân đã tìm cách lũng đoạn thị trường gạo. Họ phải chịu hình phạt rất nghiêm khắc: con cái bị xử tử, thương nhân bị lưu đày, và của cải bị tịch thu.

Thị trường gạo ban đầu phát triển tại sân nhà của Yodoya được thể chế hóa sau khi Sân giao dịch gạo Dojima được thành lập vào cuối những năm 1600 ở Osaka. Các nhà giao dịch tại Sân giao dịch tiến hành phân loại gạo và thỏa thuận để thiết lập giá. Cho đến năm 1710, Sân giao dịch tiến hành các giao dịch

trên gạo thực. Từ năm 1710 trở về sau, Sàn giao dịch gạo bắt đầu phát hành và chấp nhận giấy biên lai kho gạo. Những giấy biên lai kho gạo được gọi là phiếu gạo (*rice coupon*). Phiếu gạo đã trở thành loại Hợp đồng tương lai đầu tiên từng được giao dịch.

Việc môi giới giao dịch gạo đã trở thành nền tảng cho sự thịnh vượng của Osaka. Có hơn 1.300 đại lý gạo vào thời đó. Vì không có chuẩn tiền tệ nào (những nỗ lực để hình thành tiền đồng trước đó đã thất bại do giá trị của tiền xu bị giảm), gạo trở thành phương tiện trao đổi chính. Khi cần tiền, Daimyo (lãnh chúa) sẽ gửi số gạo dư của mình đến Osaka và trữ chúng trong một nhà kho mang danh mình. Ông sẽ nhận một phiếu gạo mang tính chất giống như biên lai cho số gạo này và có thể bán phiếu gạo này bất cứ khi nào vị lãnh chúa muốn. Các lãnh chúa phải đối mặt với rất nhiều vấn đề ngân khố, do vậy họ thường bán phiếu gạo trước khi lần nộp thuế gạo kế tiếp (thuế nộp cho lãnh chúa được trả bằng gạo - thường là 40% đến 60% vụ mùa của nông dân). Đôi khi vì vậy mà các vụ lúa trong vài năm bị đem ra thế chấp. Người ta mua bán phiếu gạo rất thường xuyên. Các phiếu gạo lấy căn cứ trên hoạt động giao gạo trong tương lai trở thành loại Hợp đồng tương lai đầu tiên của thế giới. Sàn giao dịch Gạo Dojima, nơi giao dịch các phiếu này, đã trở thành Sàn giao dịch Hợp đồng tương lai đầu tiên trên thế giới. Phiếu gạo còn được gọi là “phiếu gạo trống” (*empty rice coupon* - nghĩa là không sở hữu gạo thực tế). Tôi xin cung cấp một thông tin để bạn có thể hình dung mức độ phổ biến của giao dịch Hợp đồng tương lai gạo: Trong năm 1749, tổng số phiếu gạo rỗng giao dịch tại Osaka có giá trị là 110.000 kiện (gạo buôn bán theo kiện). Tuy nhiên, trên thực tế, khắp Nhật Bản chỉ có 30.000 kiện gạo (2).

Trong bối cảnh lịch sử này, Homma xuất hiện và được xem là “vị chúa của thị trường”. Munehisa Homma sinh năm 1724

Xem thêm sản giao dịch phái sinh tại:
<https://happy.live/qua-trinh-phat-trien-cua-thi-truong-phai-sinh-the-gioi/>

trong một gia đình giàu có. Gia tộc của ông giàu đến mức thời ấy có câu: “Trở thành người gia tộc Homma khó quá, thà tìm cách làm điền chủ còn dễ dàng hơn”. Năm 1750, khi được trao quyền kiểm soát công việc kinh doanh của gia đình, ông bắt đầu giao dịch tại Sàn giao dịch gạo địa phương ở thành phố cảng Sakata. Thành phố này là nơi dự trữ và phân phối gạo. Homma xuất thân từ Sakata nên bạn sẽ thường xuyên bắt gặp cụm từ “Quy tắc của Sakata” trong các tài liệu phân tích nền Nhật Bản. Tất cả đều đề cập đến Homma.

Khi cha của Munehisa Homma qua đời, mặc dù là con út, Munehisa được giao cho việc quản lý tài sản gia tộc (Thời xưa, thường con trai cả trong gia đình sẽ được quyền thừa kế). Nguyên nhân có lẽ là do Munehisa rất am hiểu thị trường. Với tài sản này, ông đến Sàn giao dịch gạo lớn nhất của Nhật Bản thời bấy giờ, Sàn giao dịch gạo Dojima ở Osaka và bắt đầu giao dịch Hợp đồng tương lai gạo.

Gia tộc Homma sở hữu rất nhiều đất trồng lúa. Vốn có thế lực, nên họ luôn nắm bắt kịp thời các thông tin về thị trường gạo. Chưa kể, Homma ghi lại chi tiết tình hình thời tiết hàng năm. Ông phân tích giá gạo bắt đầu từ lúc giao dịch gạo được diễn ra ở sân của Yodoya để nghiên cứu về tâm lý của các nhà đầu tư. Thậm chí ông còn thiết lập hệ thống thông tin liên lạc của riêng mình. Ông cho người lên mái nhà để gửi tin hiệu đi bằng cờ vào những thời điểm định trước. Những người này thu hẹp khoảng cách từ Osaka đến Sakata. Sau khi thống trị thị trường Osaka, Homma đến giao dịch tại Edo (Tokyo bây giờ).

Ông vận dụng kiến thức của mình và tích lũy được một gia tài kếp xù. Tương truyền, ông đã thành công trong 100 lần giao dịch liên tiếp.

Uy tín của ông lớn đến nỗi có bài hát dân gian ở Edo như sau: “Khi Sakata có nắng (thị trấn của Homma), Dojima (Sàn giao dịch gạo Dojima ở Osaka) âm u và Kuramae (Sàn giao dịch Kuramae ở Edo) mưa xối xả”. Nói cách khác là: khi ở Sakata được mùa, giá gạo giảm trên Sàn giao dịch gạo Dojima và giảm không phanh tại Edo. Bài hát này phản ánh sức ảnh hưởng của Homma trên thị trường gạo. Trong những năm sau đó, Homma trở thành cố vấn tài chính cho chính quyền và được phong samurai danh dự. Ông qua đời năm 1803. Các cuốn sách của Homma về thị trường (Sakata Senho và Soba Sani No Den) được viết vào những năm 1700. Nguyên tắc giao dịch của ông vốn dĩ được áp dụng cho thị trường gạo, về sau được phát triển thành kỹ thuật nền hiện đang được sử dụng tại Nhật Bản.

LƯU Ý:

1. Tên ông đôi khi được dịch là Sokyu và họ của ông đôi khi được dịch là Honma. Thông qua đó, bạn có thể thấy dịch từ tiếng Nhật sang tiếng Anh trúc trắc thế nào rồi đấy. Cùng một chữ Hán nhưng cách đọc sẽ khác nhau, và tùy theo người dịch mà tên của ông có thể là Sokyu hoặc Munehisa. Họ của ông cũng vậy, một lần nữa tùy thuộc vào người dịch, có thể là Homma hoặc Honma. Tôi chọn bản dịch tiếng Anh tên của Homma mà Hiệp hội Phân tích Kỹ thuật Nippon sử dụng.

2. Hirschmeier, Johannes, and Tsunehiko, Yui. The Development of Japanese Business 1600–1973 (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1975, trang 31).

Phần I

NHỮNG ĐIỀU CĂN BẢN

千里の道も一歩より

Hành trình vạn dặm bắt đầu từ một bước chân.

Chương 3:

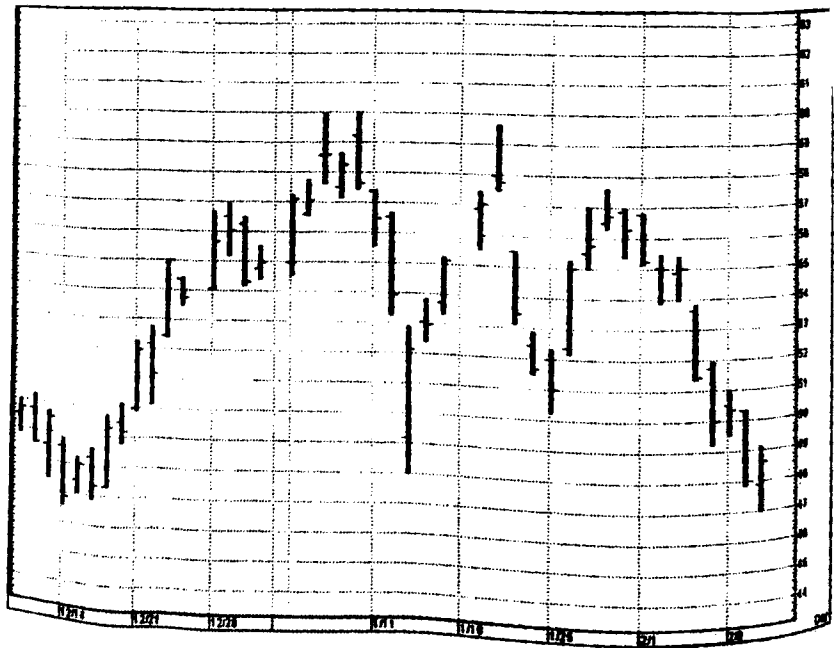
CẦU TẠO NẾN

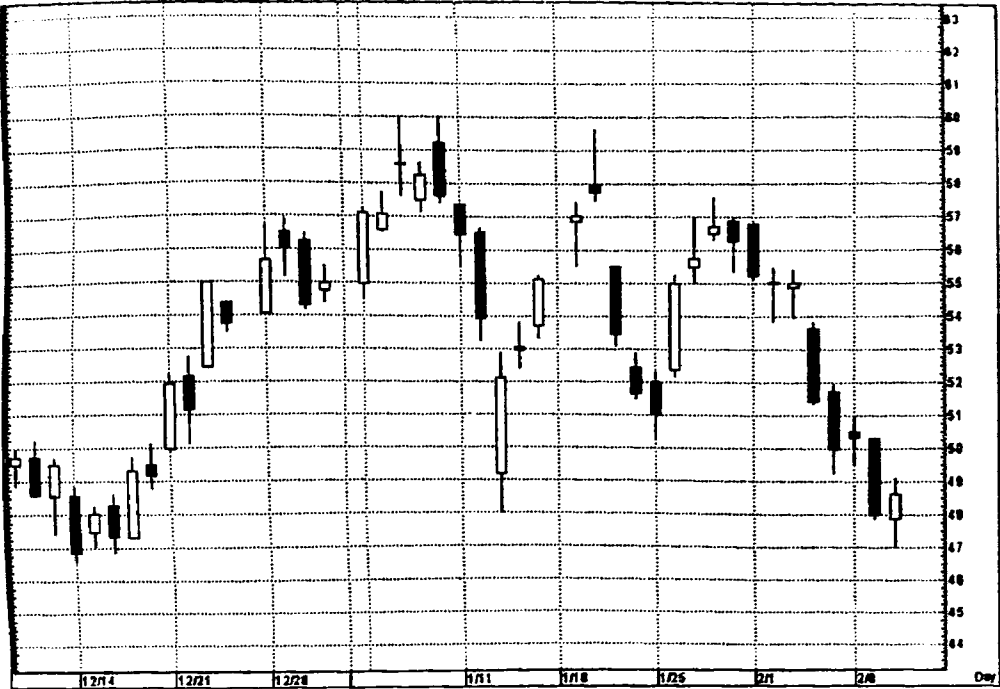
櫓櫂がなくて舟で渡れぬ

Thuyền không mái chèo chẳng thể vượt sông.

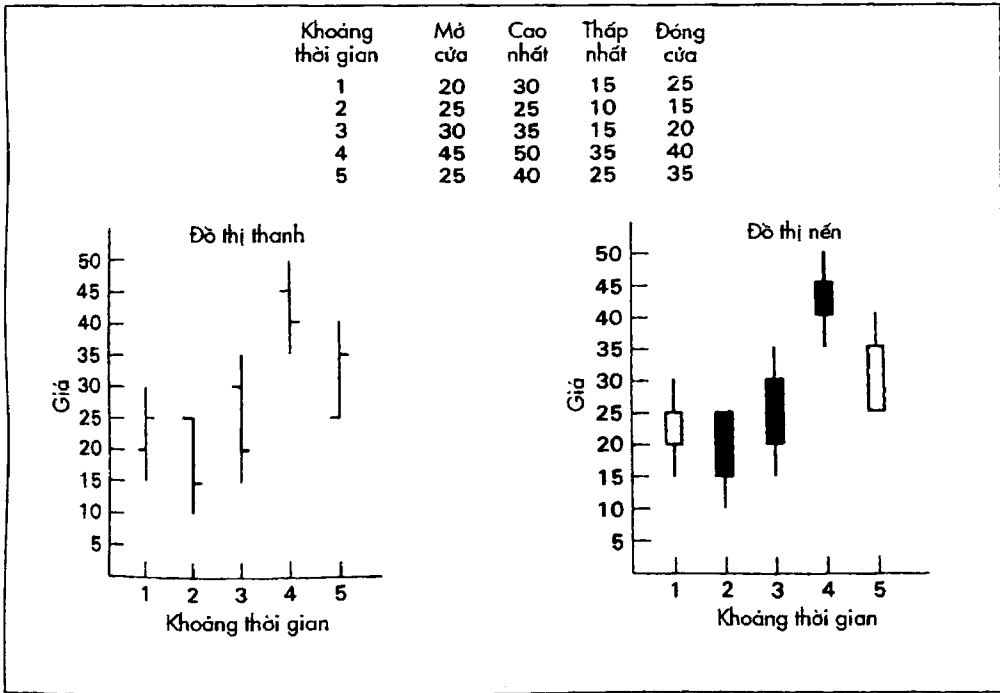
Đồ thị nến sử dụng dữ liệu giá mở cửa, cao, thấp, và đóng cửa tương tự đồ thị thanh truyền thống của phương Tây. Đồ thị thanh được trình bày trong Hình 3.1. Còn Hình 3.2 là đồ thị nến thể hiện cùng một thông tin giá như đồ thị thanh.

Trên đồ thị nến, giá nhìn như thể nổi lên khỏi trang giấy. Nó cho ta thấy cái nhìn có chiều sâu hơn về thị trường bởi nó đẩy đồ thị thanh phẳng, hai chiều chuyển thành đồ thị nến gần như ba chiều. Riêng về mặt này, đồ thị nến nhìn trực quan thú vị hơn. Hình 3.3 là cùng một dữ liệu trên đồ thị thanh và đồ thị nến.

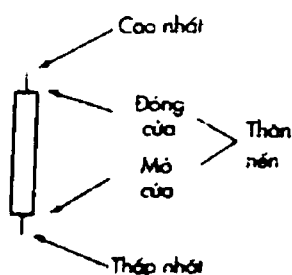
Hình 3.2: Lucent, Đồ thị nến theo ngày

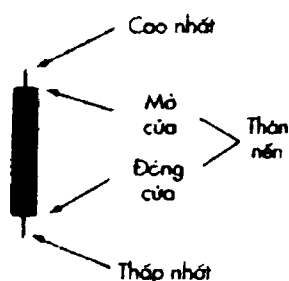
Hình 3.3: Đồ thị thanh và đồ thị nến

CÁCH VẼ NẾN

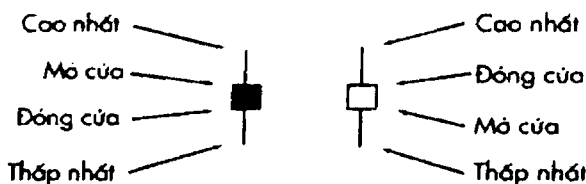
Phần hình chữ nhật của cây nến trong Hình 3.4 đến 3.6 được gọi là thân nến. Nó đại diện cho phạm vi giữa giá mở cửa và đóng cửa trong phiên đó. Khi thân nến có màu đen (tức là được lấp đầy), điều đó có nghĩa là mức giá đóng cửa trong phiên thấp hơn mức giá mở cửa. Nếu thân nến màu trắng (tức là trống rỗng), nó có nghĩa là giá đóng cửa cao hơn giá mở cửa.

HÌNH 3.4: Nến trắng

HÌNH 3.5: Nến đen

HÌNH 3.6: Nến Con quay (Spinning Top)

Các đường mỏng phía trên và dưới thân nến là những bóng nến (những cái tên nghe hết sức thi vị - thân nến và những bóng nến của thân nến). Bóng nến đại diện cho cực trị của giá trong phiên. Bóng nến phía trên thân nến được gọi là bóng nến trên và bóng nến bên dưới thân nến được gọi là bóng nến dưới. Theo đó, đỉnh của bóng nến trên là mức giá cao nhất trong phiên và đáy của bóng nến dưới là mức giá thấp nhất trong phiên.

Nếu một cây nến không có bóng nến trên, nó được gọi là nến Cao đầu (*shaven head*). Một cây nến không có bóng nến dưới được gọi là nến Cao đáy (*shaven bottom*).

Chúng ta có thể thấy tại sao đồ thị này lại được gọi là đồ thị nến hay nến Nhật, các đường kẻ nhìn giống nến với bắc nến. Như có nhắc trong phần Giới thiệu, chúng ta sẽ dùng từ nến và nến Nhật luân phiên trong suốt cuốn sách.

Người Nhật quan niệm thân nến là “tinh túy của chuyển động giá”. Điều này phản ánh quan niệm chủ chốt về sức mạnh của thân nến: bằng cách nhìn vào chiều cao và màu của thân nến, ngay lập tức ta có thể thu được gợi ý một cách tượng hình về việc phe mua hay phe bán đang kiểm soát thị trường.

Nhờ thế, đồ thị nến giúp phân tích thị trường nhanh và tiện lợi hơn. Lấy nến trắng dài trong Hình 3.4 làm ví dụ, ai đang kiểm soát? Phe mua hay phe bán? Rõ ràng đó là phe mua bởi trong phiên đó, thị trường mở cửa gần mức thấp nhất và đóng cửa gần mức cao nhất. Tương tự, nến đen dài (Hình 3.5) là một hình ảnh đại diện cho việc phe bán đang kiểm soát, ít nhất là trong phiên hôm ấy, bởi thị trường mở cửa gần mức cao nhất và đóng cửa gần mức thấp nhất.

Ta có thể vẽ đồ thị nến trên bất cứ khung thời gian nào - từ đồ thị giao dịch trong ngày đến đồ thị ngày và tuần. Ví dụ, một nến trắng như trong Hình 3.4 nếu nằm trên đồ thị ngày sẽ có nghĩa đáy của thân nến là giao dịch đầu tiên trong ngày (bạn hãy nhớ rằng thân nến trắng có nghĩa giá mở cửa nằm ở đáy của thân nến) và đỉnh thân nến là mức giá đóng cửa của ngày hôm đó. Mức giá cao nhất và thấp nhất trong ngày lần lượt là phần đỉnh của bóng trên và phần đáy của bóng dưới.

Tương tự, một nến đen khung năm phút cho ta biết mức giá mở cửa của khoảng thời gian năm phút là ở đỉnh của thân nến đen và mức đóng cửa là ở đáy. Mức cao nhất và thấp nhất

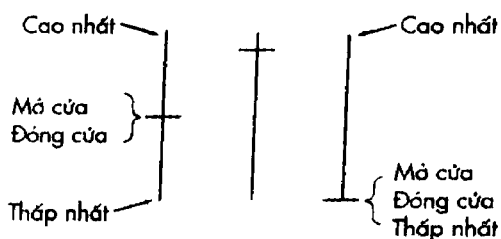
trong khoảng thời gian năm phút sẽ hình thành bóng nến trên và dưới.

Một ứng dụng của thân nến vào thực tiễn là dùng kích thước của nó để đo lường động lượng (*momentum*) của thị trường.

Nến trắng và nến đen dài cho thấy hành động giá nghiêng về một phía, ngoài ra, nếu thân nến nhỏ dần, ta có thể đoán ra động lượng trước đó đang giảm sút. Từ tiếng Nhật để chỉ thân nến nhỏ (trắng hoặc đen) là nến Con quay (*spinning top*). Hình 3.6 là ví dụ của nến Con quay. Các đường vẽ trong Hình 3.6 có bóng trên và dưới, nhưng độ dài bóng nến không quan trọng. Quan trọng thân nến phải có kích thước nhỏ thì mới hình thành Con quay.

Nến Con quay là một phần của các mẫu hình nến bao gồm Sao Mai (*morning stars*), Sao Hôm (*evening stars*), Harami, Nến Búa (*hammer*) và các nến khác. Chúng ta sẽ đi sâu vào thảo luận trong các phần tương ứng.

Bạn có để ý thấy điều gì về thân nến trong Hình 3.7 không? Không có thân nến nào cả! Những nến này gọi là nến Doji,

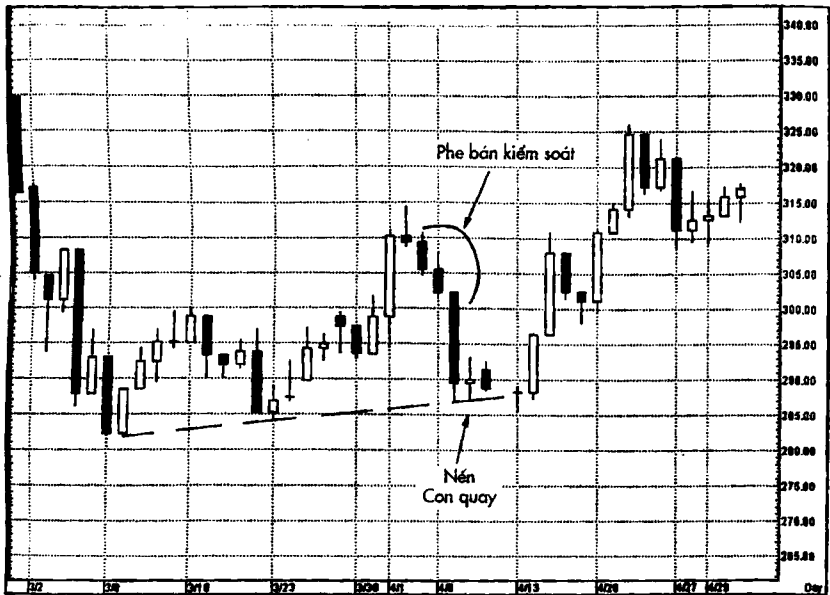

HÌNH 3.7: Ví dụ của Doji

chúng thể hiện một phiên có giá đóng cửa và giá mở cửa là như nhau (hoặc sát nhau). Doji ngụ ý tín hiệu đảo chiều. Chúng ta sẽ xem xét khía cạnh ấy ở phần sau chương này và chỉ tiết hơn ở Chương 8.

Trong Hình 3.8, tuần giao dịch từ ngày 01 tháng 04 bắt đầu một nhịp giảm gần mức 315 với nhiều nến đen liên tiếp. Nhịp giảm càng mạnh thì các thân nến càng dài, cho thấy đà giảm ngày càng lớn. Sự xuất hiện của một nến Con quay vào

ngày 07 tháng 04 thay đổi cục diện kỹ thuật từ việc người kiểm soát hoàn toàn thị trường sang mất dần sự lấn át. Do chỉ có một phiên giao dịch cho nền thân nhỏ, nên nó chỉ được xem là một dấu hiệu thăm dò. Dù sao đó cũng là tín hiệu đầu tiên cho một đợt đảo chiều tiềm năng. Đây là một trong những lợi thế lớn của đồ thị nến: Chúng thường cho bạn tìm ra những điểm đảo chiều tiềm năng của thị trường rất nhanh chỉ trong một phiên.

HÌNH 3.8: Semi-Conductor Index, Đồ thị ngày (Con quay)

Con quay vào ngày 07 tháng 04 là một tín hiệu nền, và đồng thời cũng góp phần xác nhận một công cụ phân tích kỹ thuật truyền thống của phương Tây, ở đây chính là một đường hỗ trợ hướng lên hình thành bằng cách nối hai đáy ngày 10 tháng 03 và 23 tháng 03. Vì thế, chúng ta có hai tín hiệu, đường hỗ trợ và Con quay, củng cố hỗ trợ gần mức 285. Việc phối hợp kỹ thuật phương Tây và phương Đông này sẽ được tập trung thảo luận ở Phần 2.

Một ví dụ khác về nền Con quay báo hiệu đảo chiều là ở điểm bắt đầu nhịp giảm từ 315: Con quay ngày 02 tháng 04 (hãy nhớ là màu của thân nến nhỏ không quan trọng) theo sau một nến trắng dài (lúc này người mua vẫn nắm quyền kiểm soát).

Một trong những đặc điểm rất hay của nến Nhật là chúng cho ta các tín hiệu cảnh báo không thấy rõ trên đồ thị thanh. Ví dụ, hãy xem lại đồ thị ở Hình 3.2 và tuần tăng ngày 18 tháng 01. Hãy chú ý đến hai cây nến lúc cổ phiếu tiệm cận mức giá 60 đô la. Ở đồ thị thanh, cổ phiếu nhìn rất khỏe vì nó đang tạo đỉnh sau cao hơn đỉnh trước và đáy sau cao hơn đáy trước, thậm chí mức giá đóng cửa cũng cao hơn. Tuy nhiên, nến Nhật lại cho ta góc nhìn khác. Các nến thân nhỏ cho tín hiệu người mua không hoàn toàn kiểm soát. Và bạn cũng hãy để ý mức giá tuần ngày 18 tháng 01 đang gần vùng kháng cự. Do đó, các nến thân nhỏ đang xác nhận vùng kháng cự ấy.

Chúng ta có thể thấy người Nhật rất chú trọng đến mối quan hệ giữa giá mở cửa và giá đóng cửa vì chúng là hai mức giá nhiều cảm xúc nhất trong một ngày giao dịch. Người Nhật có câu tục ngữ: “Sáng sớm là bánh lái của cả ngày”. Tương tự, giá mở cửa chính là bánh lái cho cả phiên giao dịch. Nó cung cấp manh mối đầu tiên về phương hướng của phiên hôm ấy. Đó là thời gian mà tất cả các tin tức và tin đồn từ đêm qua được lọc và tổng hợp lại tại một thời điểm.

Càng lo lắng, nhà giao dịch càng muốn mua bán sớm hơn. Vì thế, khi thị trường mở cửa, phe bán khổng có thể lo lắng mua lại, phe mua tiềm năng nay lại muốn mua một cách dứt khoát, những người phòng hộ rủi ro có thể mở một vị thế mới hoặc thoát khỏi vị thế cũ, v.v...

Sau một tổ hợp những hành động lúc thị trường mở cửa, bên mua và bên bán tiềm năng có một mức giá tiêu chuẩn. Có

sự tương đồng nhất định giữa các giao dịch trên thị trường và xung trận chiến đấu. Theo đó, giá mở cửa cung cấp góc nhìn sớm về chiến trường và dấu hiệu tạm thời cho thấy đội quân thân thiện hay hiếu chiến.

Một mức giá quan trọng khác là giá đóng cửa. Dựa trên cách thị trường đóng cửa, chúng ta có thể thấy nhà giao dịch có bị chi phối bởi nhiều cảm xúc hay không. Giá đóng cửa cũng là một điểm giá quan trọng đối với nhiều nhà phân tích kỹ thuật. Họ có thể chờ giá đóng cửa để xác nhận sự bứt phá từ một điểm quan trọng trên đồ thị. Những cuộc gọi thông báo vi phạm tỷ lệ ký quỹ (*margin call*) trong thị trường hợp đồng tương lai cũng dựa trên mức giá đóng cửa. Thêm vào đó, nhiều hệ thống giao dịch máy tính (ví dụ: hệ thống đường trung bình động) được tính toán dựa trên mức giá đóng cửa.

Xem thêm các khái niệm liên quan đến Margin (ký quỹ) trong đầu tư tại:
<https://happy.live/margin-la-gi-margin-call-la-gi-don-bay-la-gi/>

Người Nhật sử dụng rất nhiều thuật ngữ trong quân sự để áp dụng vào kỹ thuật nến, điển hình là cách họ gọi các lệnh lớn bất thường lúc mở cửa hay đóng cửa. Nếu có một lệnh mua hoặc bán lớn đẩy vào thị trường lúc kết phiên hoặc gần kết phiên với mục đích ảnh hưởng đến giá đóng cửa, người Nhật gọi hành động này là một cuộc “Tấn công buổi tối” (*night attack*). Nếu điều này diễn ra vào lúc mở cửa, cũng không bất ngờ lắm khi nó được gọi là cuộc “Tấn công buổi sáng” (*morning attack*).

NHỮNG THUẬT NGỮ NẾN VÀ CẢM XÚC CỦA THỊ TRƯỜNG

Phân tích kỹ thuật là cách duy nhất để đo lường yếu tố cảm xúc của thị trường. Chúng ta đều biết không hiếm lần, một lạng cảm xúc có giá trị tương đương một cân sự thật. Còn cách nào khác để giải thích sự biến chuyển bất ngờ trong thị trường khi các yếu tố cơ bản không thay đổi?

Một điều rất thú vị của đồ thị nến Nhật Bản chính là tên các mẫu hình, chúng là những cụm từ đầy màu sắc mô tả độ khỏe về cảm xúc của thị trường tại thời điểm mẫu hình được hình thành. Liệu sau khi nghe cụm từ như “Mây đen bao phủ”, bạn có nghĩ rằng độ khỏe về mặt cảm xúc của thị trường đang tốt không? Tất nhiên là không! Ở những phần sau bạn sẽ thấy đó là mẫu hình giảm giá và tên của chúng truyền tải rõ ràng tình trạng yếu ớt của thị trường.

Có nhiều mẫu hình và nhận định trong cuốn sách này, nhưng những cái tên tượng hình người Nhật sử dụng không chỉ khiến việc sử dụng đồ thị nến vui hơn mà còn giúp bạn dễ ghi nhớ mẫu hình tăng hay giảm giá. Tôi lấy ví dụ, trong Chương 5, bạn sẽ tìm hiểu về mẫu hình “Sao Hôm” (Evening stars) và “Sao Mai” (Morning stars). Không cần biết những mẫu hình này trông như thế nào hoặc là gì, chỉ cần nghe tên của chúng, bạn nghĩ mẫu hình nào tích cực và mẫu hình nào tiêu cực? Ngôi Sao Hôm (cái tên chỉ Sao Kim) chỉ xuất hiện trước khi màn đêm buông xuống, nghe có vẻ là một tín hiệu tiêu cực - và đúng là như vậy! Còn Sao Mai mang ý nghĩa tích cực vì ngôi sao này chỉ xuất hiện khi mặt trời mọc.

1. Con quay được thảo luận chi tiết hơn trong cuốn sách *Beyond Candlesticks* (New York: John Wiley and Sons, 1994).

Chương 4:

CÁC MẪU HÌNH ĐẢO CHIỀU

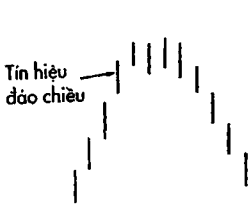
一寸先は闇

Phía trước hoàn toàn mờ mịt.

Các nhà phân tích kỹ thuật theo dõi các tín hiệu giá cảnh báo họ về sự thay đổi trong tâm lý và xu hướng thị trường. Mẫu hình đảo chiều là những tín hiệu kỹ thuật đó. Các mô hình đảo chiều của phương Tây bao gồm Hai đỉnh và Hai đáy, Ngày đảo chiều, Vai đầu vai, Hòn đảo tại đỉnh và Hòn đảo tại đáy. Tuy nhiên, thuật ngữ “mẫu hình đảo chiều” lại dễ gây ra hiểu lầm. Nghe các thuật ngữ này có thể khiến bạn tưởng xu hướng cũ kết thúc đột ngột và sau đó đảo chiều thành một xu hướng mới. Điều này hiếm khi xảy ra trong thực tế. Tín hiệu đảo chiều xu hướng thường mang hàm ý rằng xu hướng trước có khả năng sẽ thay đổi, nhưng không nhất thiết là đảo chiều ngược lại.

Bạn hãy hình dung xu hướng như chiếc xe đang chạy về phía trước. Đèn phanh của xe nháy đỏ và rồi xe dừng lại. Đèn phanh chính là chỉ báo đảo chiều cho thấy xu hướng trước đó (tức xe đang chạy về phía trước) sắp kết thúc. Nhưng dù xe đang đứng yên chẳng nữa, chắc gì tài xế sẽ quyết định cho xe đánh ngược lại? Hay anh ta sẽ dừng tại chỗ? Hoặc biết đâu anh ta lại quyết định đi tiếp thì sao? Nếu không có nhiều tín hiệu hơn thì chúng ta vẫn chưa thể biết được.

Hình 4.1 đến 4.3 là các ví dụ về những gì có thể xảy ra sau khi tín hiệu đảo chiều xuất hiện. Ví dụ, xu hướng tăng trước đó có thể chuyển đổi thành giai đoạn hành động giá đi ngang. Sau đó một xu hướng tăng mới, hoặc một xu hướng giảm mới đều có thể bắt đầu (Xem Hình 4.1 và 4.2). Hình 4.3 minh họa một xu hướng tăng có thể đột ngột đảo chiều thành một xu hướng giảm.

Hình 4.1: Đảo chiều đỉnh

Hình 4.2: Đảo chiều đáy

Hình 4.3: Đảo chiều đáy

Hãy nhớ rằng khi tôi sử dụng thuật ngữ “mẫu hình đảo chiều” (*reversal pattern*), điều này chỉ có nghĩa xu hướng trước đó có thể thay đổi nhưng không nhất thiết phải đảo chiều ngược lại. Tốt nhất hãy xem các mẫu hình đảo chiều là các “mẫu hình thay đổi xu hướng” (*trend change pattern*).

Nhận diện sự xuất hiện của các mẫu hình đảo chiều là một kỹ năng rất có giá trị. Giao dịch thành công đòi hỏi phải có cả xu hướng và xác suất ủng hộ vị thế của bạn. Các tín hiệu đảo chiều chính là các biển báo giao thông mà thị trường cho ta, ví dụ như “Cảnh báo - Xu hướng đang trong quá trình thay đổi”. Nói cách khác, tâm lý của thị trường đang có sự biến chuyển. Bạn nên điều chỉnh phong cách giao dịch của bạn để phù hợp với tình hình thị trường mới. Có nhiều cách để giao dịch đóng mở vị thế theo các chỉ báo đảo chiều. Chúng ta sẽ đi qua rất nhiều ví dụ trong suốt cuốn sách này.

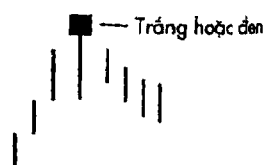
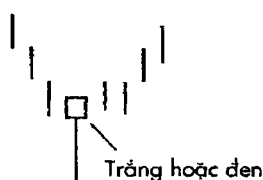
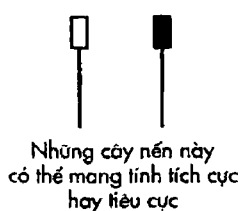
Một nguyên tắc quan trọng là chỉ mở một vị thế mới (dựa trên tín hiệu đảo chiều) khi tín hiệu đó cùng chiều với xu hướng chính. Hãy để tôi lấy ví dụ, trong một thị trường tăng giá, một mẫu hình đảo chiều đỉnh xuất hiện. Tín hiệu giảm giá này sẽ không đảm bảo khả năng thành công cho vị thế bán khống. Điều này là do xu hướng chính vẫn còn tăng. Tuy nhiên, nó sẽ báo hiệu một đợt bán ra của vị thế mua từ trước. Khi đó, chúng

ta có thể tìm kiếm tín hiệu tích cực để mua khi giá điều chỉnh vì xu hướng chủ đạo vẫn đang đi lên cao hơn.

Tôi đã trình bày khá chi tiết về chủ đề các mẫu hình đảo chiều bởi vì hầu hết các tín hiệu nến đều thể hiện sự đảo chiều. Bây giờ, chúng ta hãy chú ý đến nhóm đầu tiên của các tín hiệu nến đảo chiều này, nến Búa (*hammer*) và nến Người treo cổ (*hanging man*).

NẾN CÂY DÙ

Hình 4.4 là hình các cây nến có bóng nến dưới dài và thân nhỏ (trắng hoặc đen) gần đỉnh biên độ giá trong ngày của cây nến. Các nến trong Hình 4.4 được gọi là nến Cây dù vì hình dáng của chúng trông giống những cây dù. Nến Cây dù có bóng nến dưới rất dài và thân nến nhỏ ở đỉnh biên độ giá. Các nến Cây dù thú vị ở điểm các nến có thể mang tính tích cực hay tiêu cực tùy thuộc vào tình hình thị trường.

Hình 4.4: Nến Cây dù

Hình 4.5: Nến Búa

Hình 4.6: Nến Người treo cổ

Nếu nến Cây dù xuất hiện trong một xu hướng giảm, đó là một tín hiệu cho thấy xu hướng giảm có thể kết thúc. Trong trường hợp đó, nến Cây dù này được gọi là nến Búa, lấy ý tưởng từ “thị trường đang lấy búa nện ra một nền giá” (Xem Hình 4.5). Nến Búa trong tiếng Nhật là takuri. Từ này có nghĩa là “cố

gắng đo mực nước sâu đến mức nào bằng việc cảm nhận vùng đáy”. Đây là hình tượng hoàn hảo cho nến Búa bởi lúc này, thị trường đang cố dò đáy. Một cách ngẫu nhiên, nến Búa trông cũng giống hình ảnh cây búa với phần đầu và tay cầm.

Như có đề cập ở trên, đặc tính của nến Cây dù thay đổi dựa trên xu hướng giá trước khi cây nến này xuất hiện. Nến Cây dù sau một nhịp giảm giá là tín hiệu tích cực và được gọi là nến Búa. Tuy nhiên, nếu một trong các cây nến trong Hình 4.4 xuất hiện sau một đợt tăng giá, đây có thể là tín hiệu đảo chiều tại đỉnh rất tiêu cực và được gọi là nến Người treo cổ (xem Hình 4.6). Cái tên “Người treo cổ” bắt nguồn từ hình dáng cây nến trông giống một người treo cổ với đôi chân lủng lẳng bên dưới.

Có thể hơi lạ khi cùng một cây nến có thể mang ý nghĩa tích cực lẫn tiêu cực. Tuy nhiên, đối với những nhà giao dịch quen với mẫu hình Hòn đảo ở đỉnh và Hòn đảo ở đáy của phương Tây, bạn sẽ nhận ra ở đây cũng áp dụng cách nhìn nhận tương tự. Mẫu hình Hòn đảo mang ý nghĩa tích cực hoặc tiêu cực tùy thuộc vào vị trí của nó trong một xu hướng. Một Hòn đảo sau xu hướng tăng kéo dài mang ý nghĩa tiêu cực, ngược lại, mẫu hình Hòn đảo giống vậy nhưng xuất hiện sau xu hướng giảm mang nghĩa tích cực.

Để các bạn hình dung được những thách thức khi tìm hiểu các kỹ thuật của đồ thị nến Nhật, một trong những cuốn sách tôi sử dụng cho công cuộc nghiên cứu của mình đã mô tả các nến Cây dù trong Hình 4.4 bằng câu “mua từ dưới và bán từ trên”. Câu này nghĩa là gì? Lúc đọc những dòng này, tôi có biết về nến Búa và nến Người treo cổ. Thế mà vẫn mất khá nhiều thời gian và nghiền ngẫm để hiểu được hóa ra ý tác giả là mẫu hình này mang nghĩa tích cực sau một thị trường giá xuống (“mua từ dưới”) và tiềm tàng nghĩa tiêu cực sau một thị trường giá lên (“bán từ trên”). Tôi bỏ bao năm trời nghiên cứu mới giải

mã những “bí mật Đông phương” này là vì đa số các mẫu hình và kỹ thuật nến được mô tả bằng những diễn giải mơ hồ như vậy. May mà tôi thích đối đầu với thử thách!

Ta có thể xác định nến Búa và Người treo cổ dựa trên ba tiêu chí sau:

1. Thân nến nằm ở phần trên của biên độ giao dịch trong ngày. Màu thân nến không quan trọng.
2. Bóng nến dưới dài, ít nhất nên gấp đôi chiều cao của thân nến.
3. Không có bóng nến trên hoặc có nhưng rất ngắn.

Có ba yếu tố khác biệt giữa nến Người treo cổ và nến Búa: xu hướng, độ dài của chuyển động giá trước nến và sự xác nhận. Cụ thể là:

- *Xu hướng*: Nến Búa phải xuất hiện sau một nhịp giảm giá. Nến Người treo cổ phải xuất hiện sau một nhịp tăng giá.
- *Độ dài của chuyển động giá trước nến*: Nến Búa có ý nghĩa ngay cả khi xuất hiện sau một nhịp giảm ngắn hạn, nhưng nến Người treo cổ nên xuất hiện sau một nhịp tăng dài, và tốt hơn nên xuất hiện ở mức giá cao nhất trong lịch sử.
- *Sự xác nhận*: Ở phần tới vấn đề này sẽ được bàn kỹ hơn, nhưng nến Người treo cổ nên có sự xác nhận, còn nến Búa thì không cần.

Bóng nến dưới càng dài, bóng nến trên càng ngắn và thân nến càng nhỏ sẽ khiến cây nến Búa tăng giá hoặc nến Người treo cổ giảm giá mang nhiều ý nghĩa hơn. Giờ chúng ta sẽ tập trung vào nến Búa, sau đó đi sâu vào nến Người treo cổ.

Nén Búa (Hammer)

Thân của nến Búa có thể là màu trắng hoặc đen. Lý do là vì ngay cả khi thân nến Búa màu đen, giá vẫn đóng cửa ở gần mức cao nhất trong phiên như ta thấy trong Hình 4.5. Ta có thể nói sẽ tích cực hơn một chút nếu thân nến Búa có màu trắng (vì giá đóng cửa ở mức giá cao). Biệt danh trong tiếng Nhật của nến Búa màu trắng là “nến quyền lực”. Theo kinh nghiệm của tôi, nến Búa có thành công hay không, không phụ thuộc vào màu của thân nến.

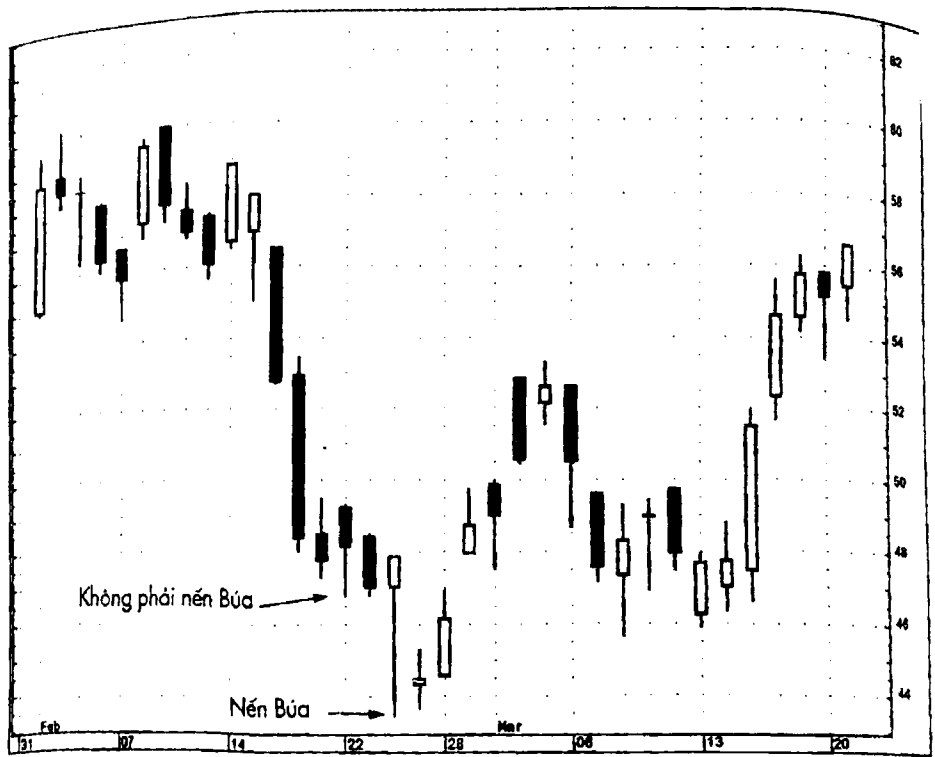
Nến Búa có bóng dưới dài và đóng cửa gần hoặc tại mức giá cao nhất phiên cho tín hiệu trên đồ thị rằng thị trường bán mạnh trong phiên rồi bật lên để đóng cửa gần hoặc tại mức giá cao nhất phiên. Điều này có thể mang đến kết quả tích cực. Yếu tố đóng cửa gần hoặc tại mức giá cao nhất chính là lý do nến Búa không nên có bóng nến trên hoặc bóng trên rất nhỏ. Bóng nến trên dài nghĩa là thị trường đóng cửa cách xa mức giá cao nhất, mà đây lại là yếu tố quan trọng của nến Búa.

Nến Búa là tín hiệu đảo chiều ở đáy, do vậy ta cần phải có xu hướng giảm giá để đảo chiều.

Ở Hình 4.7, ta có thể thấy nến Búa vào ngày 24 tháng 02. Đây là một nến kinh điển vì nó có bóng dưới rất dài và thân nến nhỏ ở vùng trên cùng của biên độ dao động. Nến còn xuất hiện sau một nhịp giảm. Đây là điều kiện cần thiết của nến Búa.

Nến ngày 22 tháng 02 không được xác định là nến Búa vì nó không có bóng nến dưới dài hơn hai hay ba lần chiều dài thân nến như yêu cầu. Ta cần bóng nến dưới vì nó thể hiện thị trường bị đẩy sâu xuống trong phiên, nhưng về cuối phiên, như cách người Nhật nói, có một “trận chiến kamikaze” khi bên bán mất quyền kiểm soát, bằng chứng là thị trường đóng cửa gần hoặc tại mức giá cao nhất phiên. Ta có thể quan sát thấy

điều này với cây nến Búa kinh điển ngày 24. Bạn có thể chắc chắn rằng sau một ngày với nến Búa kinh điển như vậy, bên bán đang rơi vào tình trạng lưỡng lự.

Hình 4.7: Wal-Mart Stores, Đồ thị ngày (nến Búa)

Thần phong, gió thần hay Kamikaze (tiếng Nhật: 神風; kami = thần, kaze = phong) là một từ tiếng Nhật, được những tiếng khác vay mượn để chỉ các cuộc tấn công cảm tử bởi các phi công chiến đấu Nhật Bản chống lại tàu chiến của các nước Đồng Minh trong Chiến tranh thế giới thứ hai trong giai đoạn kết thúc Chiến dịch Thái Bình Dương.

Phi công Kamikaze sẽ lái máy bay của mình, thường là chở đầy thuốc nổ, bom, thủy lôi và bình đựng xăng đâm vào tàu địch. Máy bay của anh ta như vậy có vai trò giống như hỏa tiễn có người lái. Đó là một nỗ lực cảm tử nhằm tăng tối đa độ chính xác và tổn thất cho địch quân so với bom đạn thông thường. Mục tiêu của các phi công này là đánh phá càng nhiều càng tốt tàu bè của phe Đồng Minh.

-Wikipedia-

Hình 4.7 chỉ ra một yếu tố then chốt trong đồ thị nến Nhật. Giao dịch thành công bằng đồ thị nến bắt buộc chúng ta hiểu các mẫu hình nến, biết mẫu hình nến xuất hiện ở đâu và trong phạm vi phân tích rủi ro/lợi nhuận. Một nhà giao dịch luôn cần phải xem xét yếu tố rủi ro/lợi nhuận trước khi thực hiện giao dịch dựa trên mẫu hình nến hay một cây nến nào đó. Hãy nhìn vào cây nến Búa lý tưởng ngày 24 và ghi nhớ sâu sắc yếu tố rủi ro/lợi nhuận.

Khi nến Búa hình thành (nên nhớ là ta phải đợi giá đóng cửa), cổ phiếu đóng cửa gần 48 đô la. Vì thế, nếu nhà giao dịch mua khi nến Búa đã hình thành (gần mức 48 đô la), rủi ro sẽ nằm dưới mức giá thấp nhất của nến Búa, tức là gần 43 đô la. Mức chênh lệch vào khoảng 5 đô la. Chúng ta phải chịu rủi ro 5 đô la. Điều này không có gì sai nếu mục tiêu của bạn lớn hơn nhiều so với 5 đô la. Tuy nhiên, đối với một số nhà giao dịch chủ động, 5 đô la có thể là một khoảng rủi ro quá lớn.

Do vậy, để giảm thiểu rủi ro tiềm năng của một giao dịch, ta có thể đợi sự điều chỉnh về lại phần bóng nến dưới của nến Búa (tất nhiên, sẽ có nhiều lần thị trường không điều chỉnh sau khi tạo nến Búa). Nếu dùng mức giá thấp của nến Búa là vùng mua tiềm năng, chúng ta sẽ mua được ở gần giá cắt lỗ hơn.

Giả sử nhà giao dịch A nhận ra nến Búa vào ngày 24 tháng 02. Anh ta cảm thấy phấn khích khi thấy một cây nến Búa đẹp như vậy nên mua ở giá đóng cửa gần giá 48 đô la. Phiên tiếp theo, thị trường tạo Khoảng trống giảm giá về 44.5 đô la ngay lúc mở cửa. Nhà giao dịch A hiện đang lỗ 3.50 đô la. Anh ta có thể quyết định thoát vị thế mua của ngày hôm trước với mức lỗ 4.50 đô la. Trong trường hợp ấy, nhà giao dịch A có thể nói rằng nến Nhật không có tác dụng.

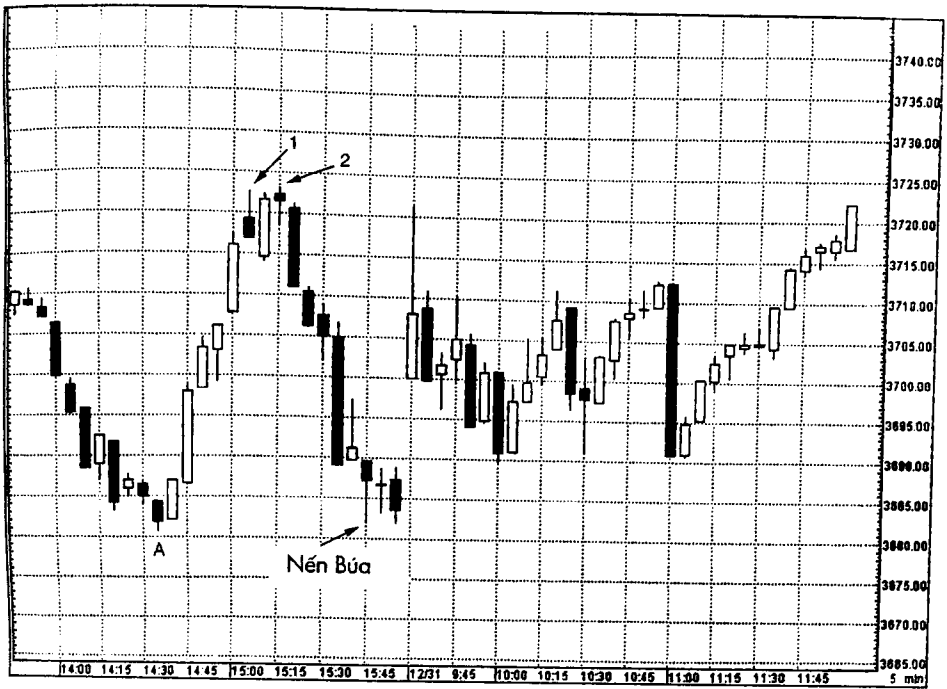
Nhà giao dịch B nhận ra tín hiệu đảo chiều tiềm năng của cây Nến Búa, nhưng nhờ nhớ đến yếu tố rủi ro/lợi nhuận mà

không mua lúc đóng cửa nến Búa (vì với cô ấy, mức rủi ro là quá lớn). Ngày hôm sau, khi thị trường mở cửa thấp hơn, gần vùng hỗ trợ tiềm năng ở cuối phần bóng nến dưới. Nhà giao dịch B nhận định cổ phiếu đang gần vùng hỗ trợ tiềm năng nên quyết định mua vào. Khi cổ phiếu tăng lên từ vùng hỗ trợ, nhà giao dịch B tán dương nền Nhật hết lời.

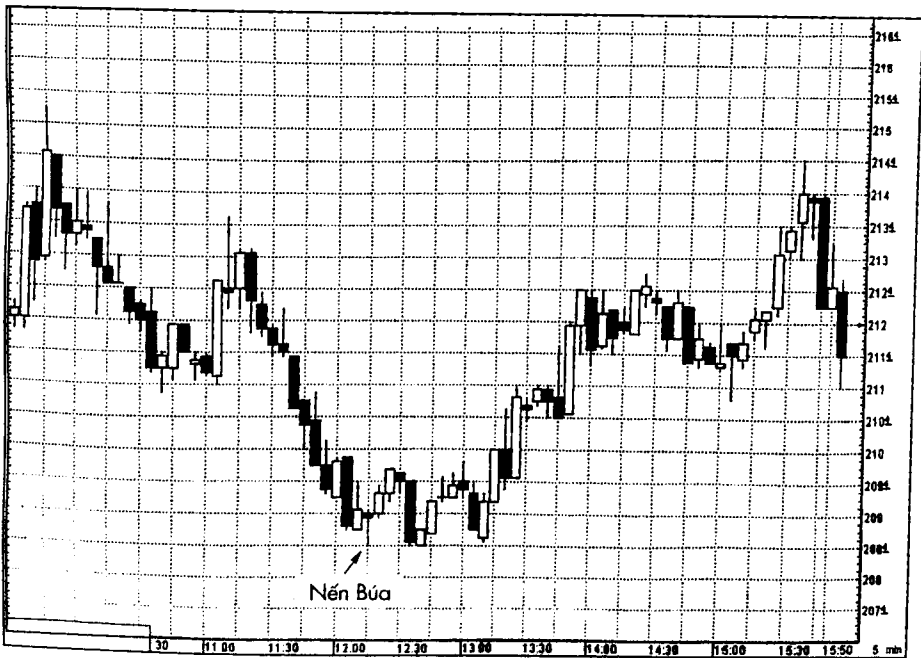
Tất nhiên sẽ có những lúc thị trường không thể giữ các ngưỡng hỗ trợ hay kháng cự tiềm năng như cây nến Búa này. Cách bản thân bạn vận dụng sức mạnh của đồ thị nến sẽ là một thành tố quan trọng quyết định nền Nhật thành công đến mức nào với bạn.

Ở đồ thị trước, chúng ta đã thấy nến Búa có thể trở thành ngưỡng hỗ trợ tiềm năng thế nào. Trong Hình 4.8, chúng tôi sẽ cho thấy ta còn có thể sử dụng nến Búa để xác nhận hỗ trợ. Ở đồ thị NASDAQ-100 (NDX), có một nhịp tăng bắt đầu từ vùng A. Dấu hiệu đầu tiên cho thấy đà tăng đang dần trở nên lỏng lẻo là việc xuất hiện của hai nến đen thân nhỏ (ở 1 và 2) gần mức 3723. Thị trường giảm mạnh từ mức này. Khi tiệm cận vùng hỗ trợ tiềm năng gần mức 3680 (hỗ trợ ở A), một nến Búa được hình thành. Nếu hỗ trợ này vững chắc, nến Búa trở thành hỗ trợ, và nó đã phát huy vai trò ấy cho hai phiên kế tiếp. Tất nhiên, nếu NDX đóng cửa dưới vùng hỗ trợ 3680, góc nhìn tích cực của chúng ta sẽ thất bại. Đây là một yếu tố quan trọng của tín hiệu kỹ thuật: ta phải luôn xác định rõ mức giá cho ta biết nhận định của mình đã sai. Trong trường hợp này, mức đó là dưới 3680.

Trong Hình 4.9, chúng ta thấy một nến Búa với bóng nến dưới rất dài, thân nến nhỏ và nằm ở vùng đáy giá của phiên giao dịch. Xin lưu ý là nến Búa có thể có bóng nến trên nhỏ như trường hợp này. Nến Búa đã thành mức nền hỗ trợ vững chắc.

Hình 4.8: NDX, Đồ thị 5 phút (nén Búa)

Hình 4.9: IBM, Đồ thị 5 phút (nén Búa)

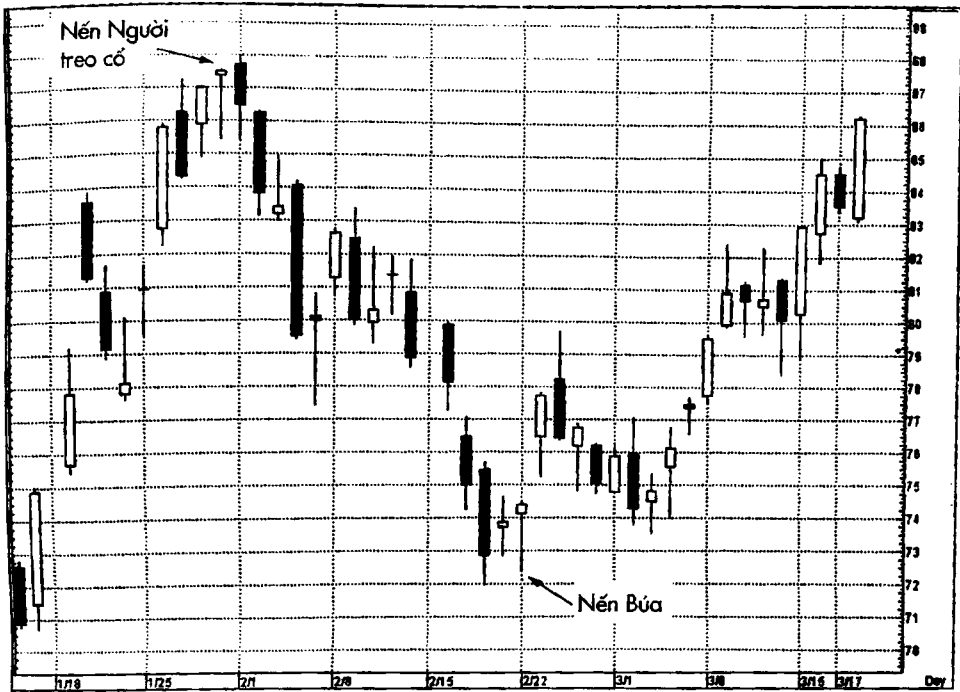
Nến Người treo cổ (Hanging man)

Nến Người treo cổ có hình dáng giống nến Búa, điểm khác nhau duy nhất chính là nến Người treo cổ xuất hiện sau một nhịp tăng (xem Hình 4.6). Bóng nến dưới dài được xem là một điểm cộng, và vì nến Người treo cổ có một bóng nến dài như thế, một điều tối quan trọng ở đây là đợi tín hiệu xác nhận tiêu cực với nến này. Ít nhất phải có một nến mở cửa thấp hơn thân nến của nến Người treo cổ. Nhưng thường thì tôi khuyến nghị đóng cửa dưới nến Người treo cổ.

Lý do chờ đợi giá đóng cửa dưới thân nến Người treo cổ là nếu thị trường đóng cửa thấp hơn vào ngày hôm sau, những người mua vào lúc mở cửa hoặc đóng cửa của phiên tạo nến Người treo cổ (và rất nhiều giao dịch xảy ra vào giữa hai khoảng thời gian này) đang bị “treo” ở một vị thế thua lỗ. Đó là lý do tôi luôn muốn thấy nến Người treo cổ ở đỉnh giá mọi thời đại, hoặc ít ra cũng là đỉnh giá của một nhịp tăng đáng kể. Trong trường hợp này, những người mở vị thế mua trong phiên hình thành nến Người treo cổ đang ở mức giá tạo đỉnh mới, nên tâm lý họ sẽ lo lắng hơn. Từ đó, các vị thế mua này có thể quyết định đóng vị thế thua lỗ của mình. Điều này dễ dẫn đến áp lực bán cao hơn. Lưu ý thân nến nhỏ thứ hai trong Hình 4.8 (nến 2) là một nến Người treo cổ cho tín hiệu tiêu cực và được xác nhận bởi một nến đóng cửa thấp hơn vào phiên tiếp theo.

Hình 4.10 là một ví dụ tuyệt vời của việc cùng một nến nhưng có thể tiêu cực (như nến Người treo cổ ngày 29 tháng 01) hay tích cực (nến Búa ngày 22 tháng 02). Mặc dù cả nến Người treo cổ và nến Búa trong ví dụ này đều có thân trắng, nhưng màu thân lại nến không gây ra tác động gì.

Nến đầu tiên là một nến Người treo cổ vì xu hướng trước đó là xu hướng tăng. Nến Người treo cổ đang ở đỉnh giá mới của

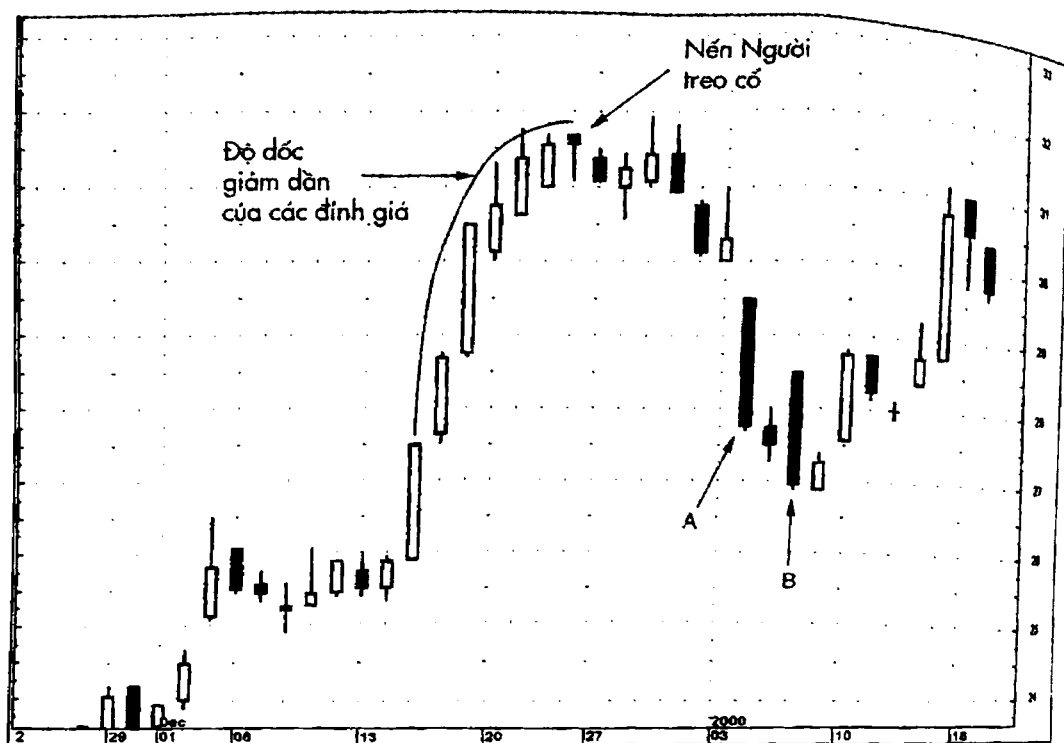

Hình 4.10: Microsoft, Đồ thị ngày (Nén Người treo cổ và nén Búa)

nhịp tăng này. Ngày hôm sau (ngày 01 tháng 02), thị trường đóng cửa dưới thân nến Người treo cổ, khiến những nhà giao dịch đang giữ vị thế mua - những người mua vào lúc nến Người treo cổ mở cửa hoặc đóng cửa - như ngồi trên đồng lửa.

Nến ngày 22 tháng 02 là một nến Búa vì nó xuất hiện sau một xu hướng giảm. Phiên giao dịch trước nến Búa có một thân nến nhỏ. Đây là gợi ý sớm cho thấy lực của bên bán đang chững lại. Nến Búa là bằng chứng tích cực của điều này.

Trong Hình 4.11, ngày 13 tháng 12, chúng ta thấy giá bứt phá đi lên từ một biên độ hộp ngắn hạn (box range - tên tiếng Nhật chỉ một vùng giao dịch đi ngang). Nhịp tăng từ lần bứt phá này được duy trì với ba cây nến trắng rất dài, tất cả đều mở cửa gần mức giá thấp nhất và đóng cửa tại hoặc gần mức giá cao nhất. Điều này nhấn mạnh sự chiếm lĩnh của phe mua. Có vài tín hiệu đáng cân trọng sau nến trắng dài thứ ba khi một chuỗi

Hình 4.11: Unibanco Uniao de Bancos Brasileiros, Đồ thị ngày (nến Người treo cổ)

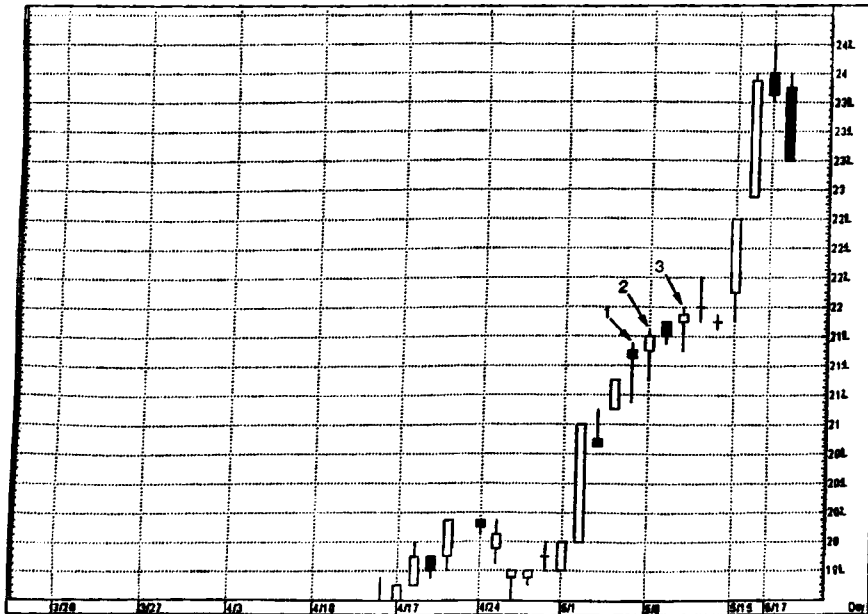
nến với bóng nến trên xuất hiện. Chú ý cả việc độ dốc của mức giá cao nhất khi các bóng nến trên liên tục hình thành. Độ dốc của mức giá cao nhất từ phiên này qua phiên sau đang giảm dần (thể hiện qua đường cong). Điều này có nghĩa dù vẫn tạo đỉnh giá mới, tốc độ tăng đang giảm sút.

Gợi ý thực sự cho thấy phe mua đang mất đi quyền kiểm soát thị trường là phiên Người treo cổ. Đây không chỉ là một nến Người treo cổ, nó còn là nến có thân nến đen đầu tiên và là nến Con quay đầu tiên của nhịp tăng. Xác nhận cho nến Người treo cổ xuất hiện là giá đóng cửa của phiên tiếp theo ở dưới thân của nến Người treo cổ. Nỗ lực đẩy thị trường cao hơn vài ngày sau chứng lại ở gần mức 32 đô la với một chuỗi các bóng nến trên dài.

Nhịp giảm từ nến Người treo cổ tại 32 đô la mất đi động lực giảm ở gần vùng 27 đô la. Ta có thể nhận xét như vậy sau cây nến

đen thân dài ở A và B. Cụ thể, vào ngày sau khi tạo nên đen thân dài đã xuất hiện nến thân nhỏ. Chúng ta có thể suy luận rằng sau hai phiên giao dịch giảm mạnh ở A và B, thị trường tiếp tục giảm ở phiên tiếp theo. Nhưng điều đó đã không xảy ra bởi sự xuất hiện của nến Con quay. Nó cho thấy phe bán đã hai lần cố gắng chiếm quyền kiểm soát song đều thất bại. Điều này có thể khiến phe bán nghi ngại về hành động bán và khuyến khích hơn cho những nhà giao dịch đang tính đến hành động mua.

Hình 4.12 nhấn mạnh sự quan trọng của việc chờ đợi một sự xác nhận giảm cho nến Người treo cổ. Các nến ở 1, 2 và 3 đều là nến Người treo cổ (các bóng nến trên đủ nhỏ để chúng hình thành loại nến này). Mỗi nến lại đóng cửa ở mức giá cao hơn trong nhịp tăng và duy trì động lực tích cực. Để xác nhận tín hiệu tiêu cực với bất cứ nến nào trong các nến này và để chuyển xu hướng từ tăng thành kém tích cực, ta cần một nến đóng cửa dưới thân của một trong ba nến Người treo cổ kia. Nhưng điều

Hình 4.12: Gabelli Asset Management, Đồ thị ngày (nến Người treo cổ và Xác nhận)

này đã không xảy ra. Nên nhớ là những nhà giao dịch mua vào mở cửa hoặc đóng cửa của phiên Người treo cổ đã mua với giá cao nhất trong nhịp tăng. Nếu thị trường tiếp tục tăng cao hơn sau những phiên Người treo cổ (như trong trường hợp này), những người giữ vị thế mua có sốt ruột không? Tất nhiên là không. Họ đang vui vì mức giá thị trường cao hơn mức giá họ mua. Vì thế, như ví dụ này chỉ ra, nếu thị trường không đóng cửa dưới thân nến của nến Người treo cổ, xu hướng tăng vẫn được duy trì.

MẪU HÌNH NHẤN CHÌM (ENGULFING PATTERN)

Nến Búa và nến Người treo cổ là những mẫu hình nến đơn. Như ta đã thấy từ trước, các nến riêng lẻ có thể cung cấp các tín hiệu quan trọng về độ khỏe của thị trường qua màu sắc, độ dài và kích cỡ thân nến cũng như bóng nến. Tuy nhiên, hầu hết các tín hiệu nến có nền tảng dựa trên sự kết hợp của nhiều nến riêng lẻ. Mẫu hình Nhấn chìm là loại đầu tiên trong số những mẫu hình kết hợp này. Mẫu hình Nhấn chìm là một tín hiệu đảo chiều quan trọng với hai thân nến có màu đối nghịch nhau ghép thành.

Hình 4.13: Mẫu hình Nhấn chìm tăng

Hình 4.14: Mẫu hình Nhấn chìm giảm

Hình 4.13 cho thấy một mẫu hình Nhấn chìm tăng (*bullish engulfing*). Thị trường đang trong một xu hướng giảm, sau đó một thân nến dài màu trắng nuốt trọn, hoặc nhấn chìm thân nến màu đen trước đó (tên mẫu hình xuất phát từ đây). Với lý do đó mà mẫu hình còn một tên khác là “nến Ôm”. (Có thể vào ngày Valentine, tôi sẽ gọi mẫu hình Nhấn chìm là mẫu hình Ôm). Mẫu hình này cho thấy lực mua đã áp đảo lực bán.

Hình 4.14 minh họa một mẫu hình Nhấn chìm giảm (*bearish engulfing*). Ở đây, thị trường đang trong xu hướng tăng. Một thân nến màu trắng bị nhấn chìm bởi một thân nến dài màu đen là tín hiệu đảo chiều tại đỉnh. Điều này cho thấy lực cung đã áp đảo lực cầu.

Có ba tiêu chí cho một mẫu hình Nhấn chìm:

1. Thị trường phải ở trong một xu hướng tăng rõ ràng (đối với mẫu hình Nhấn chìm giảm) hoặc giảm rõ ràng (đối với mẫu hình Nhấn chìm tăng), ngay cả khi xu hướng đó là ngắn hạn.

2. Hai cây nến cấu tạo thành mẫu hình Nhấn chìm. Thân nến thứ hai phải nhấn chìm thân nến trước đó (không cần nhấn chìm cả bóng nến).

3. Thân nến thứ hai của mẫu hình Nhấn chìm phải có màu đối nghịch với màu của thân nến đầu tiên. (Ngoại lệ cho quy tắc này là khi thân nến đầu tiên của mẫu hình Nhấn chìm là một nến Doji. Tức sau một xu hướng giảm kéo dài, một nến Doji bị nhấn chìm bởi một thân nến rất lớn màu trắng có thể là đảo chiều đáy. Trong một xu hướng tăng, nến Doji bọc bởi một thân nến màu đen rất dài có thể là mẫu hình đảo chiều tiêu cực).

Mẫu hình kỹ thuật phương Tây tương đồng nhất với mẫu hình Nhấn chìm của nến Nhật là mẫu hình đảo chiều bên ngoài (*outside*

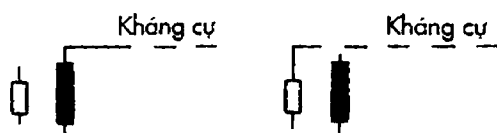
reversal session). Theo phân tích kỹ thuật cổ điển của phương Tây, mẫu hình này xảy ra trong một xu hướng tăng (hoặc xu hướng giảm), một đỉnh giá mới (hoặc đáy mới) được tạo ra khi giá đóng cửa nằm dưới (hoặc nằm trên) so với giá đóng cửa của phiên trước.

Một số yếu tố góp phần nâng cao khả năng báo hiệu điểm đảo chiều quan trọng của mẫu hình Nhấn chìm:

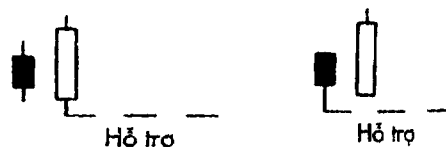
1. Ngày đầu tiên của mẫu hình Nhấn chìm có thân nến rất nhỏ (tức là nến Con quay) và ngày thứ hai có một thân nến rất dài. Thân nến rất nhỏ ban đầu phản ánh áp lực của xu hướng trước đã tiêu tan và thân nến rất lớn của nến sau chứng tỏ áp lực của chuyển động mới đang gia tăng.

2. Mẫu hình Nhấn chìm xuất hiện sau một đợt tăng giá kéo dài hoặc đợt tăng rất nhanh. Một nhịp tăng nhanh hoặc mạnh khiến thị trường rơi vào trạng thái quá mức (quá bán hoặc quá mua) và dễ xảy ra hiện tượng chốt lời.

3. Xuất hiện khối lượng lớn tại cây nến thứ hai của mẫu hình Nhấn chìm. Khối lượng giao dịch sẽ được thảo luận ở Phần 2.

Hình 4.15: Kháng cự của Mẫu hình Nhấn chìm giảm

Hình 4.16: Hỗ trợ của Mẫu hình Nhấn chìm tăng

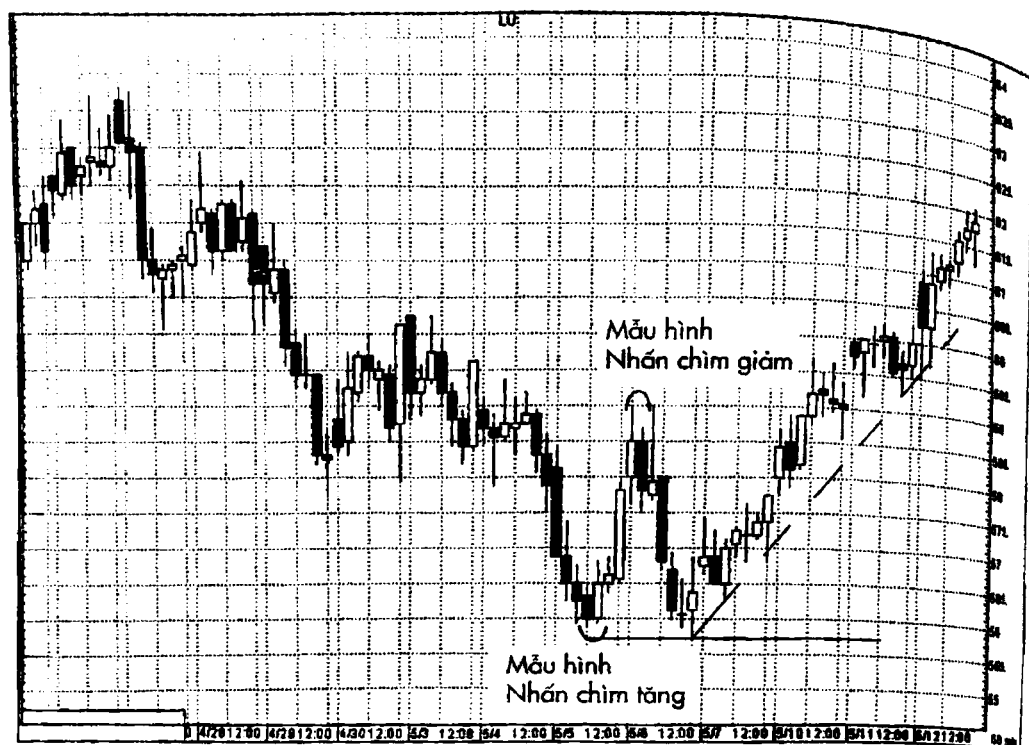
Một ứng dụng quan trọng của mẫu hình Nhấn chìm chính là dùng chúng làm ngưỡng hỗ trợ hoặc kháng cự. Điều này được minh họa trong Hình 4.15 và 4.16. Trong Hình 4.15, tôi sử dụng mức giá cao nhất của hai cây nến tạo nên mẫu hình Nhấn chìm giảm. Mức giá cao nhất này trở thành kháng cự (dựa trên giá

đóng cửa). Còn trong Hình 4.16, ý tưởng tương tự được áp dụng cho mẫu hình Nhấn chìm tăng. Như thế tức là mức giá thấp nhất của mẫu hình trở thành hỗ trợ.

Kỹ thuật sử dụng mẫu hình Nhấn chìm làm kháng cự và hỗ trợ đặc biệt rất hữu ích khi thị trường đã đi quá xa khỏi các mức giá thấp (trong trường hợp mẫu hình Nhấn chìm tăng) hoặc các mức giá cao (trong trường hợp mẫu hình Nhấn chìm giảm) khiến ta khó cảm thấy thoải mái khi bán hoặc mua. Ví dụ, khi mẫu hình Nhấn chìm tăng đã hoàn thành (hãy nhớ là chúng ta phải đợi mức giá đóng cửa của phiên thứ hai trước khi biết đó có phải mẫu hình Nhấn chìm tăng hay không), giá có thể đã cách quá xa mức giá thấp nhất. Vì thế, tôi sẽ cảm thấy nó đã ra khỏi vùng giá mua hấp dẫn. Trong trường hợp ấy, chúng ta có thể đợi giá điều chỉnh về vùng hỗ trợ ở mức giá thấp của mẫu hình Nhấn chìm tăng rồi mới xem xét có vào vị thế mua hay không. Điều tương tự, nhưng ngược lại, cũng đúng với mẫu hình Nhấn chìm giảm.

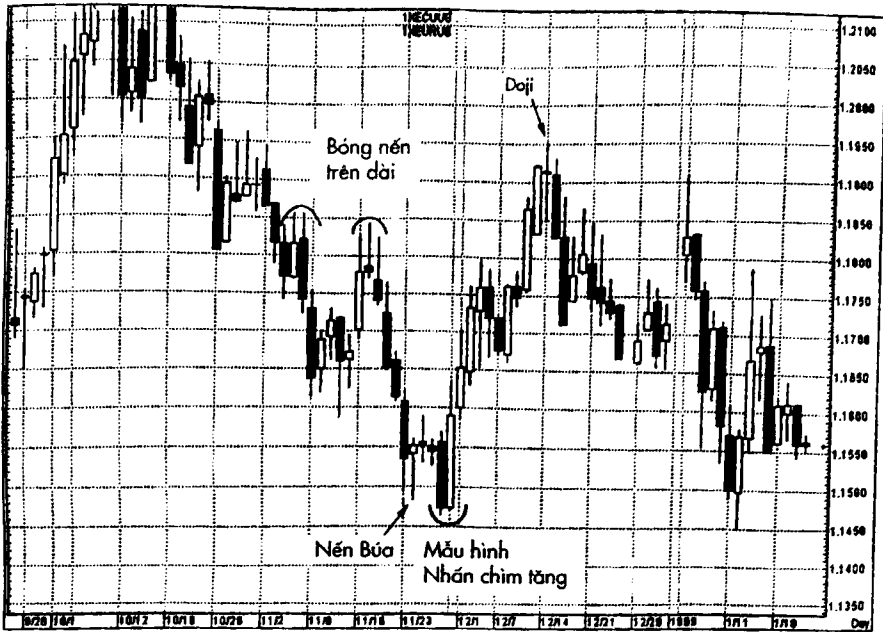
Trong Hình 4.17, chúng ta có thể thấy cây nến trắng đầu tiên sau sáu nến đen giảm giá xuất hiện vào đầu phiên giao dịch ngày 05 tháng 05. Cây nến trắng này hoàn thành mẫu hình Nhấn chìm tăng. Ta có thể dùng mức giá thấp nhất của mẫu hình Nhấn chìm tăng (mức giá đáy của hai cây nến tạo nên mẫu hình) làm hỗ trợ ở gần 56 đô la. Lucent tăng giá sau mẫu hình Nhấn chìm tăng này và chứng lại khi xuất hiện mẫu hình Nhấn chìm giảm. Hãy để ý rằng mức giá cao của mẫu hình Nhấn chìm giảm trở thành kháng cự cho cây nến tiếp đó. Có một nhịp giảm sau mẫu hình Nhấn chìm giảm này, và nến Doji xuất hiện cho ta manh mối rằng cổ phiếu đang cố gắng cân bằng lại ở gần hỗ trợ tiềm năng tại mẫu hình Nhấn chìm tăng. Sau khi kiểm định hỗ trợ của mẫu hình Nhấn chìm tăng thành công, cổ phiếu tăng giá, lưỡng lự một vài cây nến ở kháng cự

của mẫu hình Nhấn chìm giảm, sau đó tiếp tục tăng dọc theo đường hỗ trợ hướng lên.

Hình 4.17: Lucent, Đồ thị 60 phút (Mẫu hình Nhấn chìm tăng)

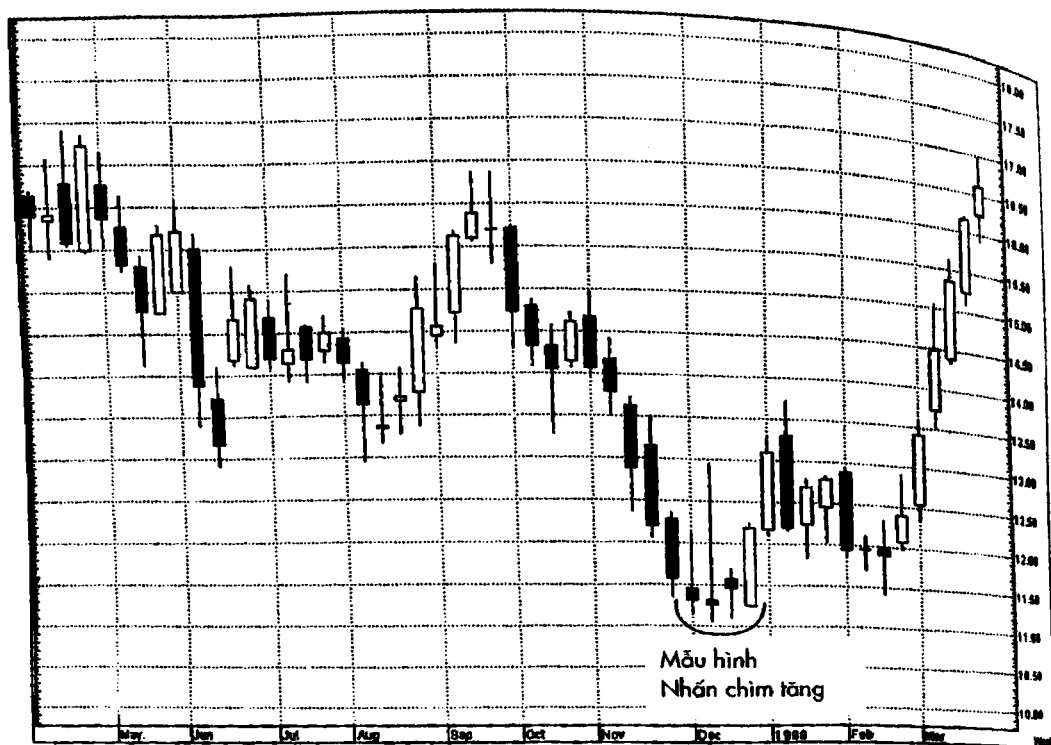
Ở Chương 1, tôi đã nói đến tầm quan trọng của thân nến, nhưng bóng nến mới là phần then chốt trong phân tích của bạn. Chúng ta hãy nhìn vào ví dụ minh họa yếu tố này trong Hình 4.18 (1). Một chuỗi bóng nến trên dài (hay còn được biết đến như là bóng nến tiêu cực) xuất hiện trong tuần từ ngày 02 đến ngày 16 tháng 11. Những bóng nến trên dài này gửi một tín hiệu tượng hình rất mạnh cho thấy thị trường đang từ chối vùng 1.1850. Nhịp giảm bắt đầu sau bộ nến thứ hai có bóng nến trên dài, và kết thúc với một nến Búa (nến có bóng nến dưới rất dài, đây là một ví dụ khác cho thấy tầm quan trọng của bóng nến). Vài ngày sau phiên xuất hiện nến Búa, cổ phiếu bị kéo ngược xuống bằng một nến đen thân dài (và phá vỡ một chút hỗ trợ của nến Búa). Phiên hôm sau, một nến trắng thân

Hình 4.18: Euro/Dollar, Đồ thị ngày (Mẫu hình Nhấn chìm tăng)

dài hoàn thành mẫu hình Nhấn chìm tăng. Nhịp tăng bắt đầu bằng mẫu hình Nhấn chìm tăng này kết thúc với nến Doji tại 1.1950. Hãy chú ý nến Doji này xác nhận vùng kháng cự hình thành bằng chuỗi bóng nến trên dài vào cuối Tháng 10 như thế nào. Biết mẫu hình Nhấn chìm tăng có thể trở thành hỗ trợ tiềm năng, chúng ta kỳ vọng mẫu hình Nhấn chìm tăng ngày 27 và 28 tháng 11 gần 1.1470 sẽ thành hỗ trợ. Cổ phiếu kiểm định thành công vùng này vào tuần ngày 11 tháng 01.

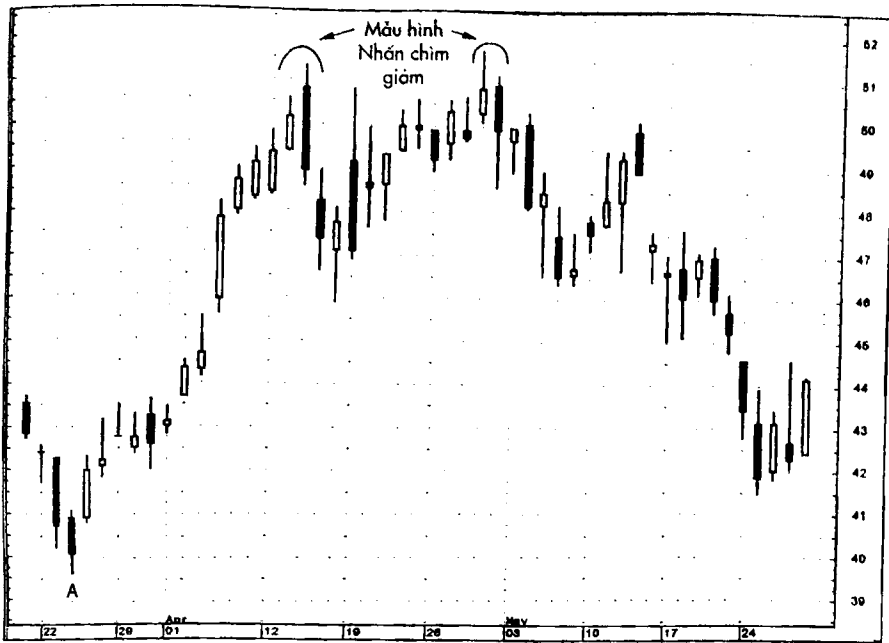
Một đáy quan trọng của giá dầu thô xuất hiện với mẫu hình Nhấn chìm tăng rất kinh điển như trong Hình 4.19. Đây là một mẫu hình kinh điển bởi nến thứ nhất có một thân nến nhỏ màu đen (cho thấy phe bán đang mất dần vị thế) và cây nến thứ hai có thân nến rất dài, mở cửa ở mức giá thấp nhất phiên và đóng cửa gần mức giá cao nhất. Mẫu hình Nhấn chìm tăng này còn ý nghĩa ở chỗ thân nến trắng không chỉ nhấn chìm một thân nến

Hình 4.19: Dầu thô, Đồ thị tuần (Mẫu hình Nhấn chìm tăng)

đen mà cả ba thân nến đen. Bạn hãy ghi nhớ rằng dù điều này cho thấy rất rõ là phe mua đã lấy quyền kiểm soát hoàn toàn từ phe bán, nhưng nó không báo hiệu mức độ của nhịp tăng giá sau mẫu hình Nhấn chìm tăng. Nến Nhật là công cụ vô cùng đặc lực cho ta các tín hiệu đảo chiều sớm, song chúng không cung cấp mục tiêu giá. Vậy nên phân tích kỹ thuật theo phương Tây cũng rất quan trọng, vì chúng có thể được dùng để dự đoán mục tiêu giá. Chúng ta sẽ đi sâu vào điều này trong Phần 2.

Trong Hình 4.20, một nhịp tăng bắt đầu ở vùng A, lưỡng lự vài phiên cuối Tháng 03 gần mức 43.50 đô la khi cho các nến có bóng trên dài và nến Doji. Sau đó, giá vượt vùng kháng cự kéo dài năm ngày, như người Nhật có câu “Bụi đã được thổi bay”. Đà tăng mạnh mẽ trở lại cho đến khi bị chặn lại bởi mẫu hình Nhấn chìm giảm vào ngày 13 và 14 tháng 04. Hãy để ý trong mẫu hình này, thân nến đen có kích thước rất lớn. Điều

Hình 4.20: Citibank, Đồ thị ngày (Mẫu hình Nhấn chìm giảm)

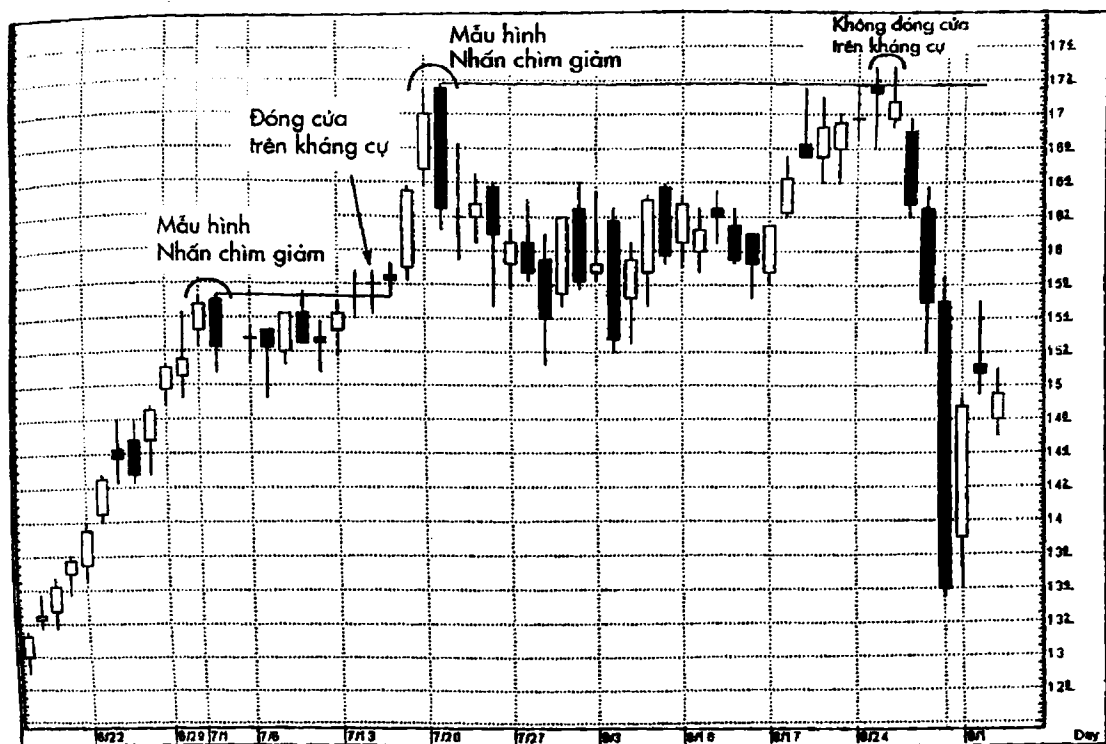
này nhấn mạnh phe bán đã cướp lấy quyền kiểm soát thị trường từ tay phe mua. Mẫu hình Nhấn chìm giảm được xác nhận trở thành kháng cự vài tuần sau đó với sự xuất hiện của một mẫu hình Nhấn chìm giảm khác. Nó thể hiện phe mua nhiều lần đẩy giá lên vùng 51.50 đô la nhưng lần nào cũng thất bại trong việc kiểm soát thị trường.

Hãy quan sát hai mẫu hình Nhấn chìm giảm này và so sánh chúng với mẫu hình đảo chiều bên ngoài (*outside reversal*) của phương Tây. Trong mẫu hình đảo chiều bên ngoài của phương Tây (tôi sẽ tập trung vào phiên đảo chiều tại đỉnh), thị trường tạo đỉnh cao mới trong chuyển động giá và đóng cửa phiên hôm sau dưới mức đóng cửa của phiên hôm trước. Mẫu hình Nhấn chìm giảm đầu tiên nếu ở dạng đồ thị thanh cũng sẽ là mẫu hình đảo chiều bên ngoài của phương Tây truyền thống vì cổ phiếu tạo đỉnh mới trong chuyển động

giá với đỉnh của cây nến đen rồi đóng cửa thấp hơn mức đóng cửa của phiên hôm trước.

Giờ hãy nhìn vào mẫu hình Nhấn chìm giảm thứ hai vào cuối Tháng 04. Chú ý cây nến thứ hai trong mẫu hình Nhấn chìm giảm này thất bại trong việc tạo đỉnh mới (mức giá cao nhất là 51 đô la và mức giá cao nhất của phiên hôm trước là 51.75 đô la). Vì thế, nếu đây là đồ thị thanh truyền thống, giá sẽ không thể hiện tín hiệu đảo chiều thông qua mẫu hình đảo chiều bên ngoài (vì giá không tạo đỉnh cao mới). Nhưng với đồ thị nến Nhật, chỉ cần thân nến đen bọc quanh thân nến trắng là đã đủ hình thành mẫu hình Nhấn chìm giảm, như những gì xảy ra trong trường hợp này. Đây là một ví dụ tốt cho thấy sử dụng nến Nhật sẽ cung cấp lợi thế về định thời điểm so với những nhà giao dịch chỉ dùng phân tích đồ thị thanh truyền thống.

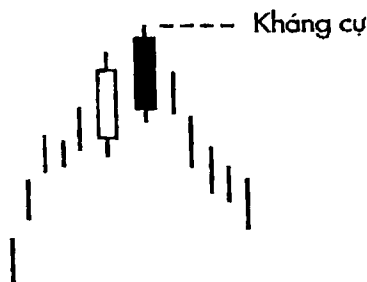
Trong Hình 4.21, mẫu hình Nhấn chìm giảm ở đầu Tháng 07 khiến đà tăng trước đó mất đi sức mạnh. Mẫu hình Nhấn chìm giảm này trở thành kháng cự trong 1.5 tuần tiếp theo. Ngày 15 tháng 07, khi Cisco đóng cửa trên mức giá đỉnh của mẫu hình Nhấn chìm giảm này, cổ phiếu đã tạo một lần phá vỡ tăng giá (dù chỉ là nến Doji, nhưng việc nến đóng cửa ở mức đỉnh mới là một điều tích cực). Đối với những nhà giao dịch theo xu hướng (*momentum*), việc giá phá vỡ trên mẫu hình Nhấn chìm giảm có thể được xem là một tín hiệu cho nhịp tăng mới và thời điểm xem xét mua vào. Để xác nhận sự bứt phá thành công, tôi khuyến nghị đợi giá đóng cửa trên vùng kháng cự, chứ không chỉ bứt phá trong phiên. Một mẫu hình Nhấn chìm giảm khác được hình thành vào ngày 21 tháng 07 và trở thành kháng cự được kiểm định vào cuối Tháng 08. Hãy để ý khi giá tiệm cận vùng kháng cự của mẫu hình Nhấn chìm giảm, một chuỗi các nến thân nhỏ phản ánh sự lưỡng lự của nhà đầu tư.

Hình 4.21: Cisco, Đồ thị ngày (Mẫu hình Nhấn chìm giảm)

MẪU HÌNH MÂY ĐEN BAO PHỦ (DARK-CLOUD COVER PATTERN)

Mẫu hình đảo chiều tiếp theo của chúng ta là mẫu hình Mây đen bao phủ (xem Hình 4.22). Nó là một mẫu hình hai nến cho tín hiệu đảo chiều vùng đỉnh sau một xu hướng tăng hoặc đôi khi là tại vùng đỉnh của một giai đoạn đi ngang. Cây nến đầu tiên của mẫu hình hai nến này có một thân nến

Hình 4.22: Mẫu hình Mây đen bao phủ

màu trắng mạnh mẽ. Cây nến thứ hai mở cửa cao hơn mức giá cao nhất của phiên trước đó (nghĩa là trên đỉnh của bóng nến trên). Tuy nhiên, vào cuối phiên thứ hai, thị trường đóng cửa

sâu vào thân nến màu trắng của phiên trước. Mức xâm lấn vào thân nến trắng càng nhiều thì càng có khả năng đây là đỉnh. Một số nhà phân tích kỹ thuật Nhật Bản yêu cầu thân nến màu đen xâm lấn hơn 50% thân nến màu trắng. Nếu cây nến màu đen nến không đóng cửa ở nửa dưới cây nến trắng, tốt nhất là chờ thêm xác nhận giảm sau mẫu hình Mây đen bao phủ. Trong vài trường hợp, nếu giá mở cửa chỉ nằm trên mức giá đóng cửa của phiên trước đó chứ không trên mức giá cao nhất của phiên trước, tôi vẫn sẽ xem đó là mẫu hình Mây đen bao phủ.

TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÁC MỨC DỪNG LỖ BẢO VỆ

Một trong những khía cạnh khác rất đặc lực của phân tích kỹ thuật chính là việc nó có thể được dùng như một cơ chế quản trị tiền và rủi ro trong giao dịch. Xác định rủi ro có nghĩa là sử dụng các mức dừng lỗ bảo vệ chúng ta khỏi các chuyển động giá đi ngược kịch bản kỳ vọng.

Một mức dừng lỗ nên được đặt ra ngay vào thời điểm thực hiện giao dịch ban đầu, vì đó là lúc chúng ta khách quan nhất. Chỉ giữ vị thế khi thị trường hành động theo kỳ vọng. Nếu hành động giá tiếp theo đi ngược hoặc thất bại trong việc xác nhận kỳ vọng của chúng ta, đó là lúc ta phải thoát khỏi vị thế. Nếu thị trường đi ngược vị thế đã chọn, bạn có thể nghĩ "Tại sao phải dừng lỗ? Đây chỉ là một chuyển động giá chống lại mình trong ngắn hạn thôi". Và rồi bạn ương bướng giữ vị thế với hy vọng thị trường sẽ quay lại hướng của bạn. Hãy nhớ hai thực tế sau:

1. Tất cả các xu hướng dài hạn bắt đầu từ những chuyển động giá ngắn hạn.
2. Trong thị trường không có chỗ cho hy vọng. Thị trường đi theo cách riêng mà không mảy may quan tâm đến bạn hay vị thế của bạn.

Thị trường không quan tâm bạn có đang nắm giữ hay không. Điều tồi tệ hơn việc mình làm sai là biết mình sai mà mặc kệ. Mất quan điểm chứ đừng để mất tiền của bạn. Hãy tự hào mình có khả năng nhận biết

sai lầm từ sớm. Đóng vị thế do chậm dùng lỗ tức là chấp nhận sai lầm. Con người ghét phải nhận sai vì nó dính đến tự tôn và uy tín của họ. Những nhà giao dịch tốt không kiên quyết giữ góc nhìn của mình. Nhà đầu tư nổi tiếng Warren Buffett có hai quy tắc:

1. Bảo vệ vốn.
2. Không quên quy tắc 1.

Dùng lỗ đồng nghĩa với quy tắc 1. Bạn có nguồn lực hạn chế. Những nguồn lực này nên được tối đa hóa, hoặc ít nhất là được bảo tồn. Nếu bạn đang ở trong một thị trường đi ngược lại vị thế của mình, đã đến lúc thoát ra và tìm một cơ hội tốt hơn. Hãy nghĩ dùng lỗ như một chi phí kinh doanh.

Vì rất nhiều thuật ngữ nền Nhật dựa trên thuật ngữ quân sự, chúng tôi cũng sẽ xem xét các điểm dùng lỗ trong bối cảnh này. Mỗi giao dịch bạn thực hiện là một trận chiến và bạn sẽ phải làm những gì mà ngay cả những vị tướng vĩ đại nhất phải làm: thực hiện các cuộc rút lui theo chiến thuật, tạm thời. Mục tiêu chung là bảo tồn được đội quân và đạn dược. Còn đối với bạn là bảo vệ vốn và sự thanh thản. Đôi khi bạn phải thua một vài trận chiến để giành chiến thắng cả cuộc chiến. Người Nhật có câu: “Một cái móc câu bị mất để bắt một con cá hồi”. Nếu bạn dùng lỗ, hãy nghĩ về nó như mất một cái móc câu. Có thể bạn sẽ bắt được giải thưởng của mình với cái móc tiếp theo.

Lý do đằng sau mẫu hình giảm giá này được giải thích khá rõ ràng. Vào phiên đầu tiên của mẫu hình Mây đen bao phủ, thị trường đang trong một xu hướng tăng với một cây nến trắng mạnh mẽ. Theo sau là một Khoảng trống tăng giá vào lúc mở cửa phiên tiếp theo. Tối lúc này, phe mua vẫn đang hoàn toàn kiểm soát giá. Nhưng bức tranh kỹ thuật đã thay đổi hoàn toàn vào ngày thứ hai của mẫu hình khi thị trường đóng cửa dưới mức giá đóng cửa của phiên trước và đóng sâu vào thân nến của ngày hôm trước, lấy lại gần như phần lớn mức tăng của phiên thứ nhất.

Trong trường hợp như vậy, những nhà giao dịch giữ vị thế mua sẽ nghi ngờ về vị thế của mình. Những nhà giao dịch đang chờ bán khổng bây giờ có một điểm tiêu chuẩn để đặt dừng lỗ: ở đỉnh giá mới của phiên thứ hai trong mẫu hình Mây đen bao phủ.

Một số yếu tố gia tăng tầm quan trọng của mẫu hình Mây đen bao phủ bao gồm:

1. Mức độ xâm lấn của thân nến đen vào thân nến trắng trước càng lớn, khả năng tạo đỉnh càng cao. (Nếu thân nến màu đen bao phủ toàn bộ thân nến màu trắng của ngày hôm trước, chúng ta sẽ thu được mẫu hình Nhấn chìm giảm chứ không phải mẫu hình Mây đen bao phủ). Hãy xem mẫu hình Mây đen bao phủ như nhật thực bán phần, che phủ một phần mặt trời (tức chỉ che phủ một phần thân nến trắng trước đó). Mẫu hình Nhấn chìm giảm có thể xem như nhật thực toàn phần, che hết toàn bộ mặt trời (tức che hết thân nến trắng). Do đó, mẫu hình Nhấn chìm giảm là một tín hiệu đảo chiều mạnh hơn. Nhưng nếu một thân nến trắng dài xuất hiện và đóng cửa trên mức giá cao nhất của mẫu hình Mây đen bao phủ hoặc mẫu hình Nhấn chìm giảm, nó có thể báo hiệu cho một đợt tăng giá mới bắt đầu.

2. Trong một xu hướng tăng kéo dài, nếu mẫu hình có một cây nến trắng dài mạnh mẽ mở cửa ở giá thấp nhất (nghĩa là không có bóng nến dưới), đóng cửa ở giá cao nhất (không có bóng nến trên), ngày hôm sau có thân nến dài màu đen mở cửa ở mức giá cao nhất, đóng cửa ở mức giá thấp nhất, tức nến này không có bóng nến trên và không có bóng nến dưới.

3. Nếu thân nến thứ hai (cây nến màu đen) của mẫu hình Mây đen bao phủ có giá mở cửa trên một mức kháng cự quan trọng và sau đó thất bại, nó sẽ chứng minh rằng phe mua đã không thể kiểm soát thị trường.

4. Nếu đầu phiên thứ hai có khối lượng giao dịch lớn, thì có thể đã xảy ra một đợt mua mạnh. Ví dụ, khi mở cửa, giá tạo đỉnh mới, đi kèm với khối lượng giao dịch lớn, điều này có thể mang nghĩa là nhiều người mua mới đã quyết định lên tàu. Sau đó, thị trường bị bán tháo. Và không mất quá lâu trước khi những người mua mới (và cả những người mua cũ đã đi theo xu hướng tăng) nhận ra con tàu họ nhảy lên là tàu Titanic. Đối với các nhà giao dịch Hợp đồng tương lai, Hợp đồng mở (*Open Interest*) có khối lượng rất cao có thể là một tín hiệu cảnh báo khác.

Royal Mail Ship/Steamer (RMS) Titanic hay còn gọi là **Steam Ship (SS) Titanic** là một tàu vượt đại dương chở khách chạy bằng động cơ hơi nước đã đi vào lịch sử ngành hàng hải vì vụ tai nạn hàng hải đã xảy ra với nó cũng như những bi ẩn liên quan. Tên chính thức của nó là **RMS Titanic** (RMS là viết tắt của **Royal Mail Ship**). Tàu bắt đầu được đóng vào năm 1909 và được hạ thủy năm 1912. Là con tàu lớn, hiện đại, lộng lẫy và sang trọng nhất lúc đó, Titanic mang theo tham vọng thống trị tuyến đường biển xuyên Đại Tây Dương của công ty sở hữu nó, hãng vận tải biển **The White Star Line**. Tuy nhiên, trong chuyến vượt Đại Tây Dương đầu tiên và cũng là cuối cùng của nó vào tháng 4 năm 1912, Titanic đã đắm do đâm vào một tảng băng trôi, khiến hơn 1.500 người tử nạn. Vụ đắm tàu này đã đi vào lịch sử như là vụ tai nạn hàng hải nghiêm trọng nhất trong thời bình.

Thảm họa Titanic đã là đề tài cho hàng loạt các cuộc điều tra, kiện tụng, giả thuyết lý kì đồng thời dẫn đến các thay đổi lớn trong quy định an toàn hàng hải quốc tế. Titanic cũng trở thành bối cảnh và đề tài cho rất nhiều tác phẩm văn học, hội họa và điện ảnh.

-Wikipedia-

Nếu mẫu hình Nhấn chìm giảm có thể trở thành kháng cự thì đỉnh giá cao nhất trong hai nền hình thành mẫu hình Mây đen bao phủ cũng có thể là kháng cự. Điều này được mô tả trong Hình 4.22.

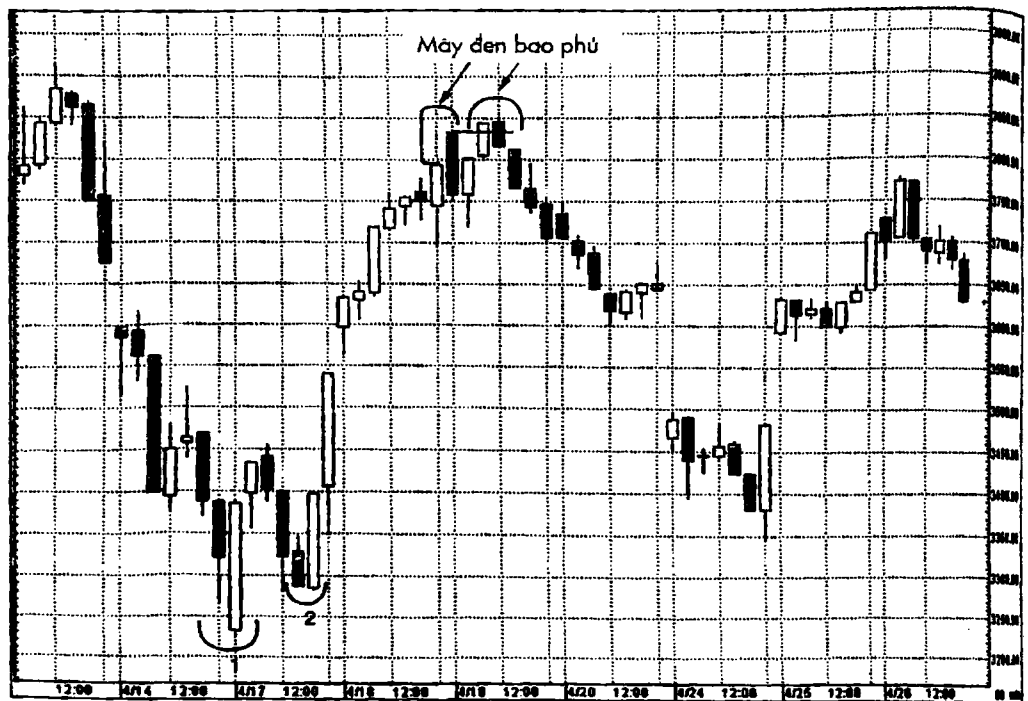
92

Mẫu hình Mây đen bao phủ trong Hình 4.23 đã chặn đứng nhịp tăng. Qua ngày hôm sau, Intel đẩy giá lên và thất bại gần đỉnh của mẫu hình ở vùng 71 đô la. Một tuần và hai tuần sau đó, cổ phiếu tiếp tục chứng lại khi tiệm cận mức 71 đô la. Hãy quan sát Intel rớt qua đường kháng cự này như thế nào vào ngày 20 tháng 01, nhưng thất bại trong việc đóng cửa trên kháng cự khiến kháng cự vẫn còn nguyên vẹn.

Trong Hình 4.24, chúng ta thấy một nhịp tăng bắt đầu từ giữa Tháng 08. Vào ngày 22 tháng 08, cổ phiếu tạo Khoảng trống tăng giá và hình thành một nến Người treo cổ, nhưng phiên tiếp theo không xác nhận tín hiệu tiêu cực tiềm năng của nến vì giá đóng cửa vẫn nằm trên thân nến Người treo cổ. Cổ phiếu có lần đẩy giá cuối cùng bằng một Khoảng trống tăng giá lúc mở cửa vào ngày 28 tháng 08 ở 43.25 đô la. Vào lúc mở cửa, cổ phiếu nhìn hoàn toàn ổn từ góc độ của phe mua. Giá đóng cửa ở 40.62 đô la vào cuối phiên, hoàn thành mẫu hình Mây đen bao phủ vì cây nến đen giảm vào sâu trong thân nến trắng trước đó.

Dù đây là một mẫu hình Mây đen bao phủ theo đúng định nghĩa, nhìn từ góc độ rủi ro/lợi nhuận, chúng ta có thể không có điểm giá tốt để bán. Lý do là vì mẫu hình Mây đen bao phủ được hoàn thành vào lúc phiên thứ hai của mẫu hình đóng cửa, và khi đó, giá đã xa mức cao nhất. Vậy nên chúng ta có thể dùng mẫu hình Mây đen bao phủ làm một mức kháng cự tiềm năng, đợi giá nảy lại gần mẫu hình Mây đen bao phủ để bán (giá định điều này xảy ra). Vào đầu Tháng 10, một nhịp tăng lên mức giá cao nhất của mẫu hình Mây đen bao phủ cho thấy tín hiệu giá cổ phiếu hết đà với một thân nến đen nhỏ và mức giá cao nhất của bốn phiên liên tục là như nhau ở 43.25 đô la. Nhịp giảm bắt đầu từ đầu Tháng 10 và kết thúc bằng một nến Búa xác nhận vùng hỗ trợ ở cuối Tháng 09.

Hai mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 1 và 2 trong Hình 4.25 nhấn mạnh độ vững chắc của hỗ trợ ở vùng 3250-3275. Nhip tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng thứ hai và lưỡng lự ở mẫu hình Mây đen bao phủ. Ngay sau mẫu hình này, một thân nến trắng xuyên thủng một chút kháng cự của mẫu hình Mây đen bao phủ (qua đường nằm ngang). Dù đó là một sự bứt phá không dứt khoát, nhưng giá đã đóng cửa ở trên kháng cự và là một tín hiệu tích cực.

Hình 4.25: NASDAQ Composite, Đồ thị 60 phút (mẫu hình Mây đen bao phủ)

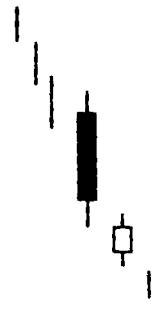
Hình 4.25 phản ánh tầm quan trọng của việc thích nghi với các điều kiện thị trường thay đổi. Cụ thể, lần phá vỡ lên trên kháng cự ở mẫu hình Mây đen bao phủ đầu tiên đã đẩy xu hướng lên cao hơn, nhưng phiên tiếp theo, thị trường đã chuyển từ tích cực sang thận trọng hơn. Tại sao lại vậy? Vì vào ngày sau phiên bứt phá, một nến đen đã hình thành và trở thành mẫu hình Mây đen bao phủ. Nến đen thứ hai này phản ánh phe mua đã thất bại trong việc giữ đỉnh giá mới.

MẪU HÌNH XUYỀN THẤU (PIERCING PATTERN)

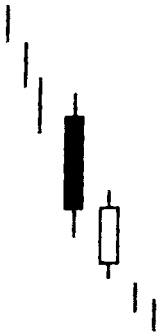
Trong đa số các mẫu hình nến, với một mẫu hình tiêu cực chúng ta sẽ có một mẫu hình tích cực đối nghịch lại. Mẫu hình Mây đen bao phủ cũng không phải ngoại lệ. Ngược lại với một mẫu hình Mây đen bao phủ là mẫu hình Xuyên thấu (xem Hình 4.26). Mẫu hình này bao gồm hai cây nến, xuất hiện trong một thị trường giảm. Đầu tiên là một cây nến màu đen và thứ hai là một cây nến trắng dài. Phiên nến trắng mở cửa thấp hơn, lý tưởng nhất là dưới mức thấp nhất của cây nến màu đen trước đó. Sau đó giá bật lên cao hơn xuyên thấu phần lớn thân nến màu đen.

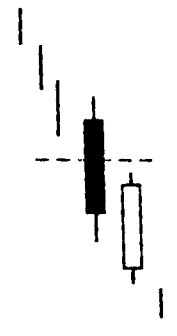
Hình 4.26: Mẫu hình Xuyên thấu

Hình 4.27: Mẫu hình Dưới viền cổ
(On-neck Pattern)

Hình 4.28: Mẫu hình Tại viền cổ
(In-neck Pattern)

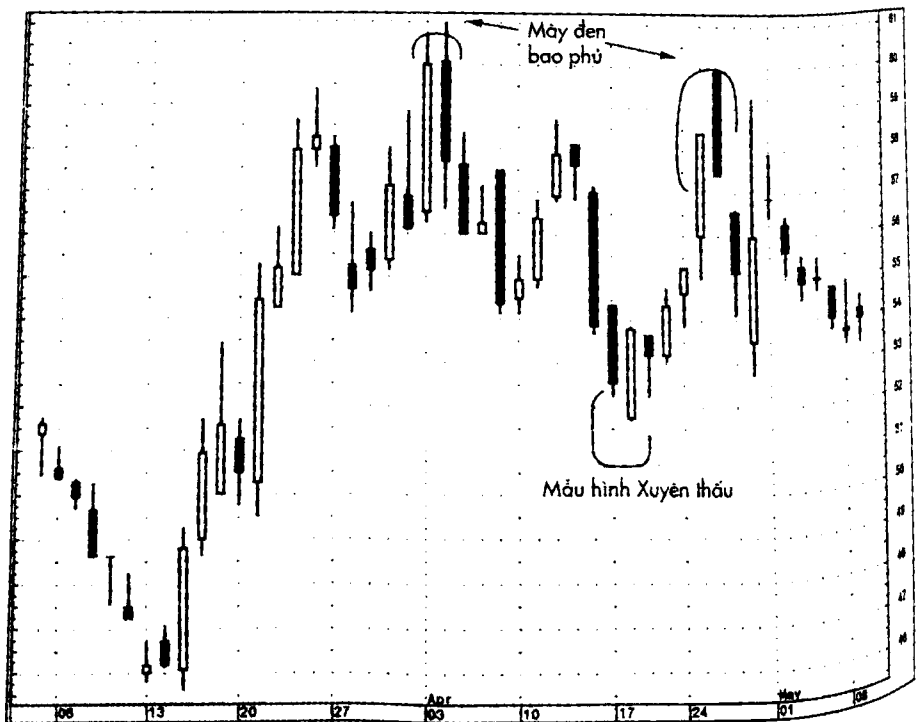
Hình 4.29: Mẫu hình Vượt viền cổ
(Thrusting Pattern)

Mẫu hình Xuyên thấu gần giống với mẫu hình Nhấn chìm tăng. Trong mẫu hình Nhấn chìm tăng, thân nến màu trắng nhấn chìm toàn bộ thân nến đen. Còn với mẫu hình Xuyên thấu, thân nến màu trắng chỉ xuyên qua thân nến màu đen ở trước chứ không bao phủ hoàn toàn. Trong mẫu hình Xuyên thấu, mức độ xuyên vào thân nến đen càng lớn thì khả năng đảo chiều ở đáy xảy ra càng cao. Một mẫu hình Xuyên thấu lý tưởng sẽ có thân nến trắng xuyên cao hơn một nửa vào thân nến đen của phiên trước. Tâm lý đằng sau mẫu hình Xuyên thấu như sau: Thị trường đang trong xu hướng giảm. Thân nến màu đen tiêu cực củng cố quan điểm này. Ngày hôm sau thị trường mở cửa tạo một Khoảng trống giảm giá thấp hơn. Phe bán đang nhìn thị trường với một sự hài lòng. Sau đó, thị trường tăng mạnh lên vào cuối phiên, khiến giá đóng cửa không chỉ ngang với mức giá đóng cửa của ngày hôm trước mà còn vượt mạnh lên trên mức đó. Phe bán sẽ bị dao động với vị thế của mình. Những ai đang muốn mua có thể nói rằng mức đáy mới đã không thể giữ vững và xem đây là cơ hội để mua.

Tín hiệu của mẫu hình Xuyên thấu sẽ gia tăng tầm quan trọng dựa trên các yếu tố từ 1 đến 4 tương tự với của mẫu hình Mây đen bao phủ, nhưng ngược lại. (Xem lại phần trước). Trong mẫu hình Mây đen bao phủ, chúng ta muốn nhìn thấy thân nến màu đen đóng cửa bao phủ hơn một nửa thân nến trắng trước đó. Nhưng quy tắc này có thể linh hoạt. Còn với mẫu hình Xuyên thấu lại có ít tính linh hoạt hơn. Cây nến trắng của mẫu hình Xuyên thấu nên đẩy giá lên nhiều hơn một nửa thân nến đen liền trước. Lý do cho sự chặt chẽ này với mẫu hình Xuyên thấu tích cực so với mẫu hình Mây đen bao phủ tiêu cực đó là bởi trong thực tế, người Nhật có ba mẫu hình khác được gọi là Dưới viên cổ (*on-neck*), Tại viên cổ (*in-neck*) và Vượt viên cổ (*thrusting*) (xem các Hình từ 4.27 đến 4.29).

khi mở cửa ở gần 54 đô la. Phe bán đã tưởng rằng họ đã giành quyền kiểm soát, nhưng không. Vào cuối ngày 08 tháng 09, phe mua đã đẩy giá cổ phiếu lên vượt xa mức giá đóng cửa của phiên hôm trước. Các nến ngày 07 và 08 tháng 09 hình thành mẫu hình Xuyên thấu. Một tuần sau mẫu hình Xuyên thấu, nến Búa ngày 16 tháng 09 củng cố hỗ trợ của mẫu hình ở gần 54 đô la. Một tuần sau nến Búa, một chuỗi bóng nến dưới lại càng củng cố tín hiệu.

Nhịp tăng bắt đầu từ mẫu hình Nhấn chìm tăng vào giữa Tháng 03 trong Hình 4.31 cho thấy mạnh mẽ những vấn đề với nến Con quay ngày 24 tháng 03 gần 59 đô la. Việc giá đóng cửa trên 59 đô la vào ngày 03 tháng 04 cùng với một nến trắng thân dài đã đưa người mua trở lại nắm kiểm soát, ít nhất là được phiên tiếp theo. Vào phiên ngày 04 tháng 04, cổ phiếu hình thành một biến thể của mẫu hình Mây đen bao phủ. Nói như vậy là vì theo lý thuyết, mẫu hình này nên có giá mở cửa

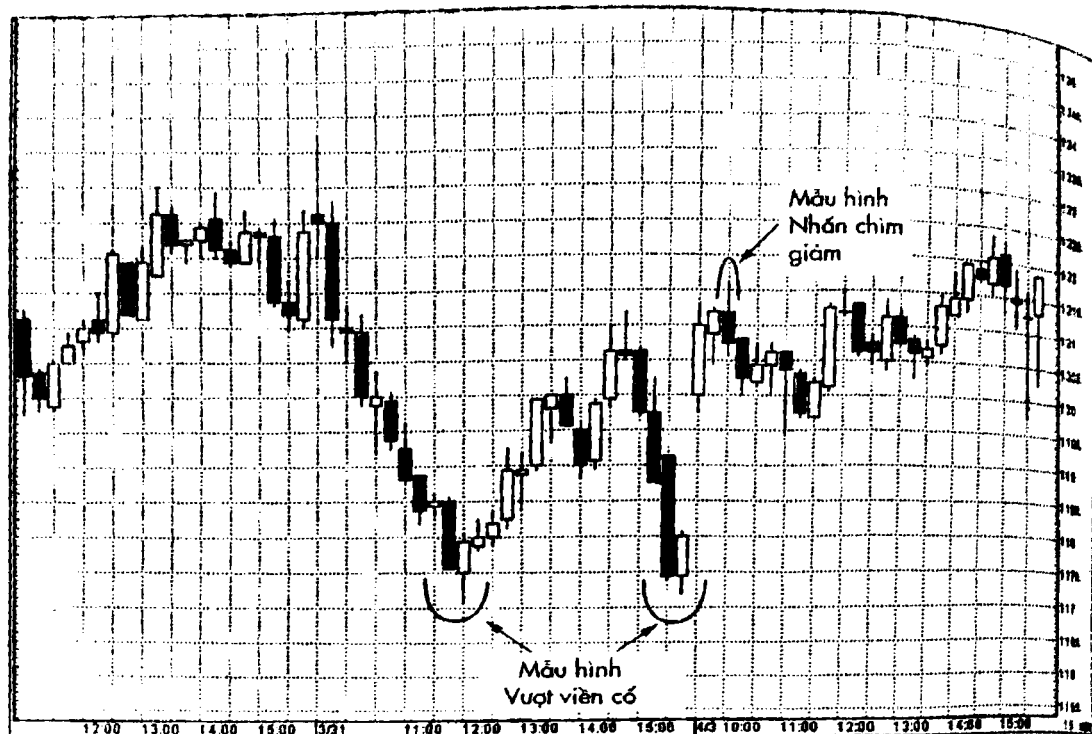

Hình 4.31: American General, Đồ thị ngày (Mẫu hình Xuyên thấu)

của phiên thứ hai cao hơn mức giá cao nhất của phiên trước đó. Trong trường hợp này, giá mở cửa chỉ nằm trên giá đóng cửa ngày hôm trước. Tuy nhiên, nến đen vào ngày 04 tháng 04 kéo quá sâu vào thân nến trắng, nó tăng khả năng của mẫu hình này hiệu quả hơn một mẫu hình Mây đen bao phủ truyền thống.

Mẫu hình Xuyên thấu vào ngày 17 và 18 tháng 04 báo hiệu một nhịp tăng. Nhịp tăng từ mẫu hình này tiếp tục cho đến khi mẫu hình Mây đen bao phủ xuất hiện vào ngày 24 và 25 tháng 04. Mẫu hình Mây đen bao phủ thứ hai cũng có thể xem một biến thể của mẫu hình Mây đen bao phủ cổ điển. Vì sao? Vì thân nến đen không xuống hơn một nửa thân nến trắng. Một lần nữa, dù đây không phải là mẫu hình Mây đen bao phủ cổ điển, nhưng có hai yếu tố khiến tôi tin nó cũng tiêu cực như mẫu hình Mây đen bao phủ cổ điển là: (1) nến đen vào ngày 25 tháng 04 mở cửa rất cao so với mức cao nhất của ngày hôm trước và đóng cửa dưới giá đóng cửa của ngày hôm trước, (2) mẫu hình cho thấy sự thất bại, nên xác nhận kháng cự của mẫu hình Mây đen bao phủ đầu Tháng 04.

Đồ thị này nhấn mạnh một điều: chúng ta phải xem xét một mẫu hình nến không lý tưởng bằng (1) cách nó hình thành như thế nào và (2) bức tranh tổng thể của thị trường ra sao. Hai yếu tố này sẽ giúp ta xác định liệu mẫu hình không quá hoàn hảo có thể cho các tín hiệu như mẫu hình nến rõ ràng và kinh điển hơn hay không. Chính sự chủ quan này là điểm khiến nhận diện mẫu hình nến bằng thuật toán máy tính gặp rất nhiều khó khăn. Ví dụ, hai mẫu hình Mây đen bao phủ bàn luận trong hình vừa rồi không đáp ứng định nghĩa kinh điển của mẫu hình Mây đen bao phủ, nhưng tôi xem chúng là Mây đen bao phủ vì vị trí và cách chúng hình thành như đã nói ở đoạn trước.

Hình 4.32: International Business Machines, Đồ thị 15 phút (Mẫu hình Vượt viền cổ)

Với mẫu hình Xuyên thấu không xuyên sâu vào nến đen trước đó, tôi thường khuyến nghị đợi xác nhận với phiên sau khi nến trắng đóng cửa ở mức giá cao hơn. Trong Hình 4.32, gần trưa ngày 31 tháng 03, một nến trắng xuyên vào nến đen. Nó không đóng cửa cao hơn nửa cây nến đen, nên đây không phải là mẫu hình Xuyên thấu mà là mẫu hình Vượt viền cổ (*thrusting pattern*). Ở phiên sau mẫu hình Vượt viền cổ, giá đóng cửa cao hơn giúp củng cố đây có thể là tín hiệu tạo đáy. Về cuối phiên ngày 31 tháng 03, một mẫu hình Vượt viền cổ khác lại hình thành gần 117 đô la. Bình thường, với mẫu hình Vượt viền cổ (như đã thấy ở đầu ngày), chúng ta nên đợi xác nhận tín hiệu tích cực. Nhưng với mẫu hình Vượt viền cổ thứ hai này lại khác, nó đã xác nhận vùng giá hỗ trợ trước đó nên chúng ta sẽ cần ít xác nhận tích cực hơn (tức là ta cần ít lý do để đợi cây nến kế tiếp đóng cửa cao hơn). Vì thế, với những nhà giao dịch

chủ động theo xu hướng, giá đóng cửa của nến trắng trong mẫu hình Vượt viên cổ có thể được dùng làm cơ hội mua. Tín hiệu thoát vị thế xuất hiện với mẫu hình Nhấn chìm giảm vào đầu buổi sáng hôm sau.

1. Bóng nến được nghiên cứu chi tiết hơn trong cuốn sách *Beyond Candlesticks* (New York: John Wiley, 1994).

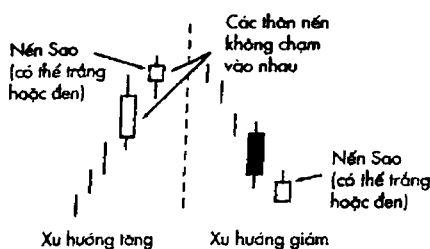
Chương 5:

CÁC MẪU HÌNH SAO

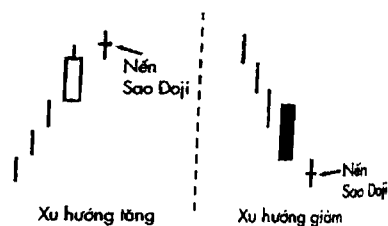
用人に飽きはない

Cần tác vô áy náy.

Một nhóm các mẫu hình đảo chiều hấp dẫn là các mẫu hình Sao. Nến Sao là một nến có thân nhỏ (trắng hoặc đen) tạo Khoảng trống (*gap*) khỏi thân nến lớn trước nó (xem Hình 5.1). Nói cách khác, thân nến Sao có thể nằm trong bóng nến trên của phiên trước đó miễn là các thân nến không trùng lặp vào nhau (có vài ngoại lệ cho quy tắc này, tôi sẽ bàn đến ở phần sau). Nếu nến Sao là một Doji thay vì có thân nến nhỏ, nó được gọi là một nến Sao Doji (xem Hình 5.2). Nến Sao, đặc biệt là nến Sao Doji cảnh báo rằng xu hướng trước đó có thể đang kết thúc.

Hình 5.1: Nến Sao trong xu hướng tăng và xu hướng giảm

Hình 5.2: Nến Sao Doji trong xu hướng tăng và xu hướng giảm

Thân nến nhỏ của nến Sao thể hiện sự giằng co bất phân thắng bại giữa phe mua và bán. Trong một xu hướng tăng mạnh, rõ ràng phe mua đang thắng thế. Nhưng khi có sự xuất hiện của một nến Sao trong bối cảnh này, ta sẽ thu được tín hiệu chuyển dịch, trước đó bên mua đang kiểm soát nhưng bây giờ lại đang

có sự bế tắc giữa lực bán và mua. Sự bế tắc này xảy ra có thể là do lực mua suy yếu hoặc lực bán gia tăng. Dù bằng cách nào chăng nữa, nến Sao cho chúng ta biết sức mạnh của xu hướng tăng trước đó có phần bị kìm hãm. Điều này có nghĩa thị trường đang ở giai đoạn nhạy cảm, dễ điều chỉnh.

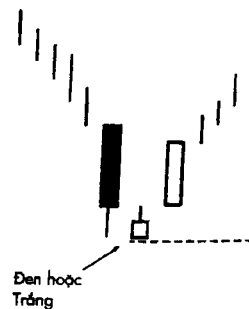
Điều tương tự nhưng ngược lại được áp dụng đối với một nến Sao trong xu hướng giảm (đôi khi nến Sao trong xu hướng giảm còn được gọi là giọt nước mưa). Nhìn vào, ta có thể thấy cây nến đen dài trong một xu hướng giảm phản ánh phe bán đang kiểm soát giá. Nhưng sự xuất hiện của nến Sao báo hiệu thay đổi, cho chúng ta thấy phe bán và phe mua đã về trạng thái cân bằng hơn. Nói cách khác, áp lực giảm đã “nguội” đi phần nào. Điều này không phải là một tín hiệu thuận lợi cho thị trường tiếp tục đà giảm.

Nến Sao là một phần hình thành nên bốn mẫu hình đảo chiều bao gồm:

1. Sao Mai (*Morning stars*)
2. Sao Hôm (*Evening stars*)
3. Sao Doji (*Doji stars*)
4. Sao Băng (*Shooting stars*)

MẪU HÌNH SAO MAI (MORNING STARS)

Mẫu hình Sao Mai (xem Hình 5.3) là mẫu hình đảo chiều đáy. Mẫu hình này có tên như vậy là vì tương tự như Sao Mai (biệt danh của Sao Kim) báo trước mặt trời mọc, nó báo trước giá sẽ lên cao hơn. Có ba cây nến tạo nên mẫu hình này:

Hình 5-2: Sao Mai

- **Nến 1:** Một thân nến đen dài, hình ảnh cho ta thấy phe bán đang chiếm thế thượng phong.

- **Nến 2:** Một thân nến nhỏ không chạm vào thân nến trước đó (hai nến này hình thành mẫu hình Sao cơ bản). Thân nến nhỏ thể hiện người bán đang đánh mất khả năng đẩy giá xuống thấp hơn.

- **Nến 3:** Nến mang tính kết luận cho mẫu hình Sao Mai là một thân nến dài màu trắng xuyên sâu vào thân nến màu đen đầu tiên. Điều này là một tín hiệu cho thấy phe mua đã chiếm lấy quyền kiểm soát.

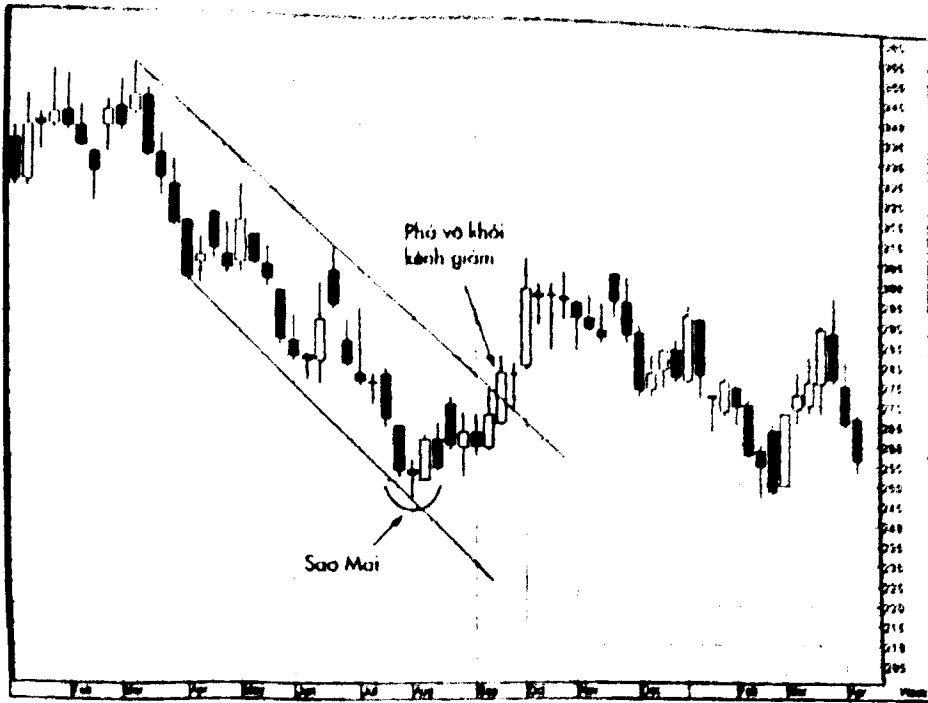
Sao Kim là hành tinh phía trong tính từ Trái Đất, nó không bao giờ xuất hiện trên bầu trời mà quá xa Mặt Trời: góc ly giác đạt cực đại bằng $47,8^\circ$. Sao Kim đạt độ sáng lớn nhất ngay sát thời điểm hoàng hôn hoặc bình minh, do vậy mà dân gian còn gọi là sao Hôm, khi hành tinh này mọc lên lúc hoàng hôn, và sao Mai, khi hành tinh này mọc lên lúc bình minh.

-Wikipedia-

Mức giá thấp nhất của ba nến hình thành mẫu hình này có thể dùng làm ngưỡng hỗ trợ, như đường nét đứt ở Hình 5.3.

Một mẫu hình Sao Mai lý tưởng sẽ có Khoảng trống giữa thân nến thứ hai và thứ ba. Theo kinh nghiệm của tôi, thiếu Khoảng trống này cũng không khiến sức mạnh của mẫu hình này yếu đi. Yếu tố quyết định nằm ở chỗ nến thứ hai nên là một nến Con quay và cây nến thứ ba xuyên sâu vào nến đen.

Hình 5.4 là một ví dụ của điều này. Vào cuối Tháng 07 đầu Tháng 08, ta thấy ba nến thỏa mãn điều kiện cần của một mẫu hình Sao Mai: một nến đen dài, một thân nến nhỏ và một nến trắng dài. Tất nhiên, mẫu hình này phải xuất hiện sau một nhịp giảm. Một yếu tố khiến mẫu hình này không phải mẫu hình Sao Mai lý tưởng là thân nến thứ ba bọc quanh nến thứ hai.

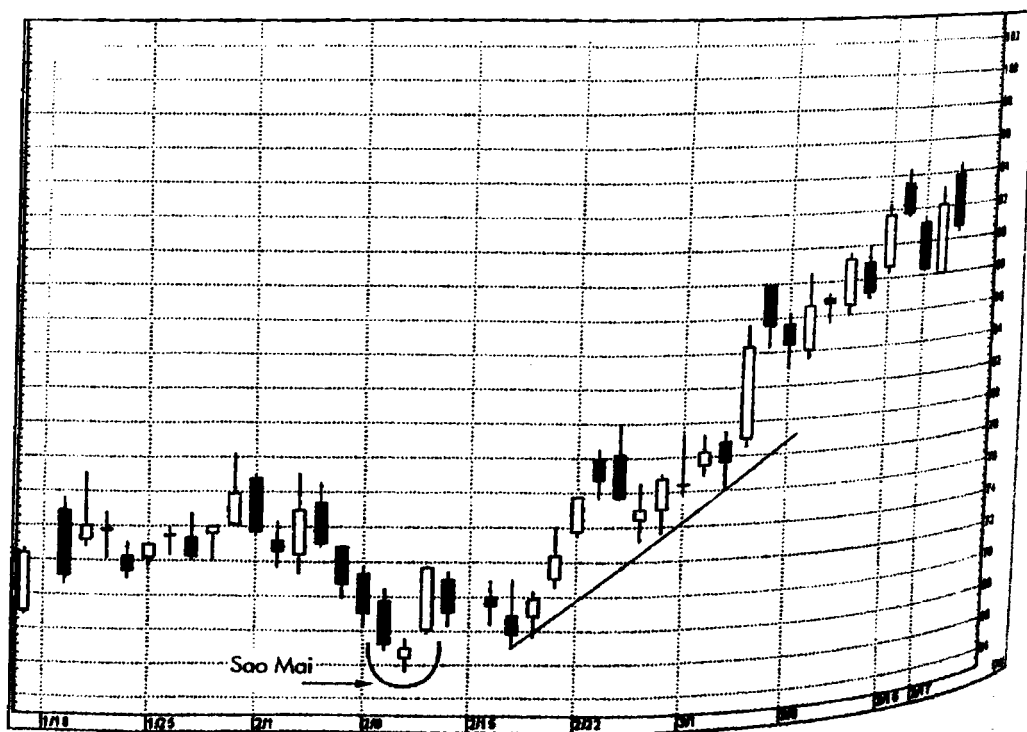
HÌNH 5.4: Lúa mỳ, Tiếp diễn theo đồ thị tuần Tuần (Sao Mai)

Tuy nhiên, từ kinh nghiệm của tôi, dù nến thứ hai và nến thứ ba trùng lặp nhau, độ hiệu quả của mẫu hình cũng không giảm sút. Trên thực tế, nến thứ hai và thứ ba của mẫu hình Sao Mai tạo mẫu hình Nhấn chìm tăng.

Đồ thị này cũng là một ví dụ thể hiện đồ thị nến thường cho các tín hiệu đảo chiều trước khi các tín hiệu truyền thống xuất hiện trên đồ thị thanh. Một kênh giá giảm bắt đầu từ Tháng 02 duy trì sức mạnh đến quý 03 năm này. Giá đóng cửa trên đỉnh của kênh giá giảm là tín hiệu phương Tây truyền thống cho thấy xu hướng giảm đã bị phá vỡ. Bằng cách sử dụng ánh sáng từ các cây nến (ở đây là mẫu hình Sao Mai), chúng ta có được một báo hiệu đảo chiều nhiều phiên trước khi giá bắt phá khỏi kênh giá giảm.

Giới hạn của mẫu hình Sao Mai nằm ở việc mẫu hình này có ba nến, nên ta phải đợi giá đóng cửa của nến thứ ba để hoàn

thành mẫu hình. Thường thì nếu cây nến thứ ba là một nến trắng dài, chúng ta sẽ chỉ thu được tín hiệu sau khi thị trường đã bật mạnh. Nói cách khác, việc mẫu hình Sao Mai hoàn thành có thể không cho ta một cơ hội giao dịch với mức rủi ro/lợi nhuận hấp dẫn. Ta có thể chọn việc đợi giá điều chỉnh về vùng hỗ trợ của mẫu hình Sao Mai để bước vào vị thế mua một phần. Như trong Hình 5.5, mẫu hình Sao Mai xuất hiện đầu Tháng 02. Nếu nhà giao dịch mua khi mẫu hình hoàn thành gần 74 đô la, ngày hôm sau, anh ta sẽ phải chịu lỗ. Bằng cách đợi giá điều chỉnh về vùng giá thấp của mẫu hình Sao Mai (về 65.60 đô la) trước khi mua, nhà giao dịch sẽ giảm rủi ro của mình vì mức cắt lỗ nằm ở mức giá thấp nhất của mẫu hình Sao Mai. Khi cổ phiếu đi lên giá bám vào một đường hỗ trợ hướng lên. (Đường xu hướng sẽ là chủ đề chính của Chương 11).

HÌNH 5.5: Merrill Lynch, Đồ thị ngày (Sao Mai)

Thị trường ngoại hối (Forex, FX, hoặc thị trường tiền tệ) là một thị trường phi tập trung toàn cầu cho việc trao đổi các loại tiền tệ. Những người tham gia chính trong thị trường này là các ngân hàng quốc tế lớn. Các trung tâm tài chính khắp thế giới giữ chức năng như các neo của trao đổi giữa một loạt các loại người mua và người bán khác nhau suốt ngày đêm, ngoại trừ những ngày cuối tuần.

Chỉ số giá hàng hóa là một chỉ số gia quyền cố định hoặc trung bình (gia quyền) của các giá cả hàng hóa có lựa chọn, có thể được dựa trên giá cả giao ngay hoặc giá cả tương lai

Các thành phần trong chỉ số giá hàng hóa có thể được nhóm lại thành các loại sau:

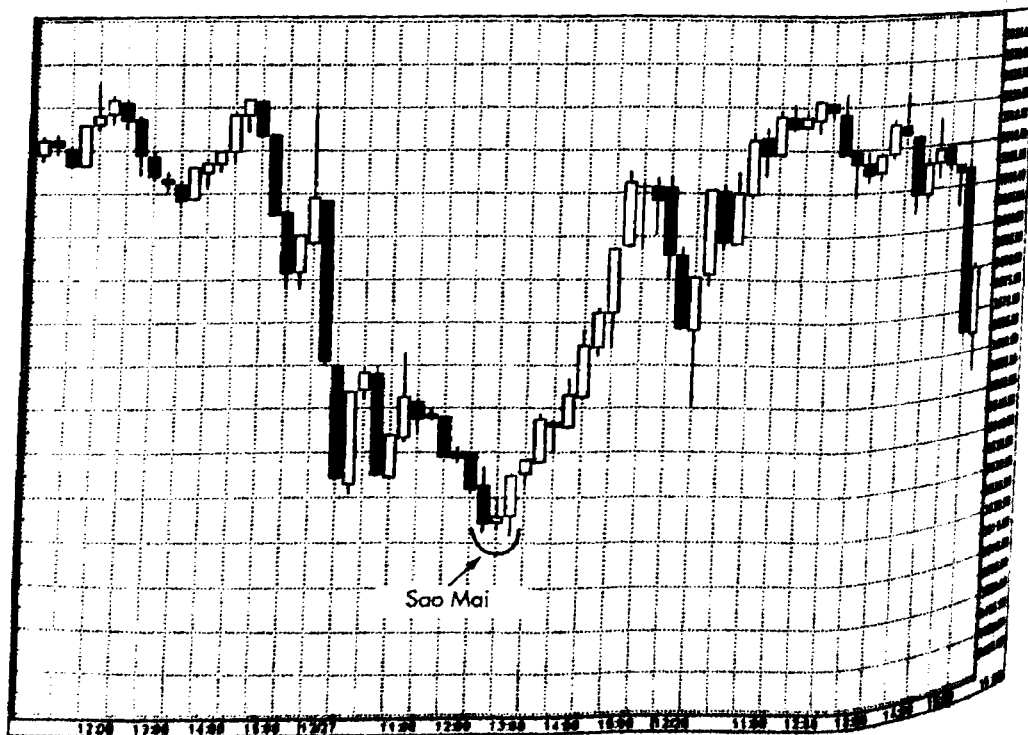
- Năng lượng (như than, dầu thô, rượu cồn, dầu khí, xăng, dầu sưởi, khí thiên nhiên, Pro-pane)
- Kim loại
 - Kim loại cơ bản (chẳng hạn như chì, kẽm, niken, đồng)
 - Kim loại quý (như vàng, bạc, bạch kim, palladium)
- Nông nghiệp
 - Ngũ cốc (ví dụ như ca cao, ngô, yến mạch, gạo, đậu nành, lúa mì)
 - Softs (như bơ, bông, sữa, nước cam)
 - Chăn nuôi (như cừu, gia súc sống, thịt thăn lợn, thức ăn gia súc)

-Wikipedia-

Dù ba thân nến của mẫu hình Sao Mai và Sao Hòm lý tưởng không nên chạm nhau, định nghĩa của mẫu hình Sao Mai và Sao Hòm vẫn có sự linh hoạt ở các thị trường giá mở cửa và giá đóng cửa gần như giống nhau hoặc gần nhau. Bao gồm:

1. Thị trường ngoại hối (*Foreign Exchange*), không có giá mở cửa và đóng cửa chính thức.
2. Các chỉ số (*index*) như Bán dẫn hoặc Thuốc.
3. Đồ thị trong ngày (*intraday*). Ví dụ, đồ thị 15 phút có mức giá mở cửa của các phiên 15 phút không quá khác mức giá đóng cửa của nến 15 phút trước.

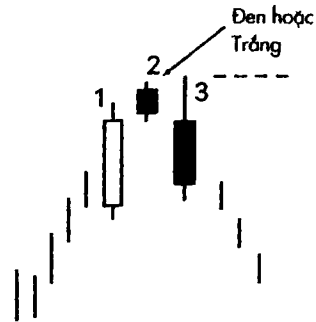
Ta hãy dùng đồ thị trong ngày ở Hình 5.6 để xem khả năng linh hoạt trong việc diễn giải mẫu hình nến có giá trị như thế nào. Giữa ngày 27 tháng 12, chỉ số tạo đáy mới trong chuyển động giá và phá vỡ xuống dưới hỗ trợ đầu ngày ở 3530 - 3535. Phe bán đã giành được quyền kiểm soát. Nhưng vào lúc 13 giờ, một thân nến nhỏ và nến trắng dài kế tiếp đã hình thành mẫu hình Sao Mai. Hãy chú ý cả ba thân nến đều chạm vào nhà (giá mở cửa của nến thứ hai giống mức giá đóng cửa của nến thứ nhất, giá mở cửa của nến thứ ba giống mức giá đóng cửa của nến thứ hai). Vì đây là một đồ thị trong ngày, tức sự khác biệt giữa giá mở cửa và đóng cửa là không mấy quan trọng, tôi vẫn xem mẫu hình này thỏa mẫu hình Sao Mai. Mẫu hình tăng độ tin cậy khi cây nến thứ ba (cây nến chót mẫu hình) đáy chỉ số lên trên vùng hỗ trợ bị phá vỡ trước đó ở gần 3530. Khi thị trường tạo đáy mới, nếu phe bán không thể duy trì các đáy mới này, đây thường là tín hiệu đảo chiều.

HÌNH 5.6: NASDAQ Composite Index, Đồ thị 15 phút (Sao Mai)

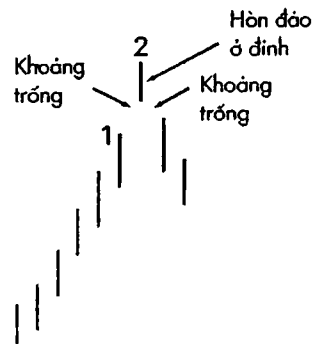
MẪU HÌNH SAO HÔM (EVENING STARS)

Mẫu hình Sao Hôm là mẫu hình tiêu cực tương ứng với mẫu hình Sao Mai. Cái tên này được đặt rất hay, vì Sao Hôm (cũng là biệt danh của Sao Kim) xuất hiện ngay trước khi bóng tối buông xuống. Mẫu hình Sao Hôm là tín hiệu đảo chiều tại đỉnh, do vậy ta nên hành động nếu mẫu hình này xuất hiện sau một xu hướng tăng. Mẫu hình này gồm ba cây nến (xem Hình 5.7).

Hình 5.7: Sao Hôm

Hai cây nến đầu tiên là nến thân dài màu trắng và theo sau là một nến Sao. Nến Sao là tín hiệu đầu tiên báo hiệu cho một đỉnh. Nến thứ ba xác nhận tạo đỉnh và hoàn thành mẫu hình ba cây nến của Sao Hôm. Cây nến này là một thân nến màu đen dài đóng cửa sâu vào thân cây nến trắng đầu tiên. Tôi hay so sánh mẫu hình Sao Hôm với đèn giao thông. Đèn giao thông chuyển từ màu xanh lá cây (cây nến màu trắng tích cực) chuyển sang màu vàng (tín hiệu cảnh báo của nến Sao) rồi thành màu đỏ (thân nến màu đen xác nhận xu hướng trước đó đã dừng lại).

Hình 5.8: Sao Hôm

Về màu sắc của Nến: Có thể dùng theo dạng màu đen/trắng hoặc đỏ/xanh lá, màu vàng thể hiện giá không đổi khi nhìn trên bảng giá điện tử (ở đây thể hiện sự lưỡng lự)

Về nguyên tắc, mẫu hình Sao Hôm nên có một Khoảng trống giữa cây nến đầu với cây nến thứ hai, và một Khoảng trống

khác giữa cây nến thứ hai với nến thứ ba. Tuy nhiên, như tôi có trình bày chi tiết trong phần về mẫu hình Sao Mai, Khoảng trống thứ hai hiếm khi xuất hiện và sự thành công của mẫu hình cũng không cần đến nó. Yếu tố chính chúng ta nên quan tâm là mức độ thân nến đen của ngày thứ ba xuyên vào thân nến trắng ngày đầu tiên.

Thoạt nhìn, Hình 5.7 giống như một mẫu hình Hòn đảo ở vùng đỉnh được các nhà phân tích kỹ thuật phương Tây sử dụng. Phân tích mẫu hình Sao Hôm kỹ hơn, ta sẽ thấy nó cung cấp tín hiệu đảo chiều mà mẫu hình Hòn đảo ở đỉnh không có sẵn (xem Hình 5.8). Đối với mẫu hình Hòn đảo ở đỉnh, mức giá thấp nhất của phiên 2 phải cao hơn mức giá cao nhất của phiên 1 và 3. Tuy nhiên, mẫu hình Sao Hôm lý tưởng chỉ yêu cầu thân nến 2 nằm trên mức giá cao nhất của thân nến 1 và 3 để trở thành tín hiệu đảo chiều.

Một số yếu tố sẽ làm tăng khả năng đảo chiều của một Sao Hôm hoặc Sao Mai bao gồm:

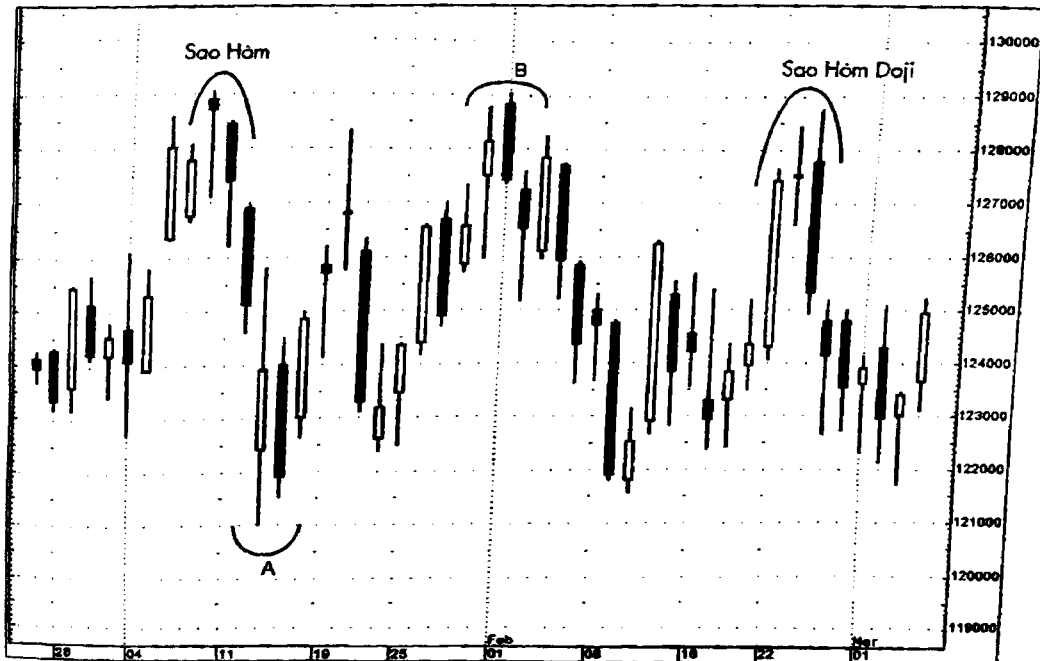
1. Không có sự trùng lặp giữa thân nến thứ nhất, hai và ba.
2. Thân nến thứ ba đóng cửa sâu vào thân nến đầu tiên.
3. Nếu cây nến thứ nhất có khối lượng giao dịch thấp và cây nến thứ ba có khối lượng giao dịch cao. Điều này cho thấy lực của xu hướng trước đó đã giảm sút và lực của xu hướng mới tăng lên.

Đỉnh của mẫu hình Sao Hôm trở thành kháng cự, được thể hiện bằng đường đứt nét trong Hình 5.7.

Hãy nhìn Hình 5.9. Một mẫu hình Sao Hôm cổ điển đã được hình thành vào đầu Tháng 01. Nến Sao Hôm này có điều kiện tiên quyết lý tưởng khi ba thân nến không trùng lặp vào nhau. Vị trí nến ngôi sao (tức cây nến thứ hai trong mẫu hình Sao Hôm) chính là nến Người treo cổ và có xác nhận tín hiệu

tiêu cực vào ngày hôm sau. Một tuần sau đó, nhịp giảm sau mẫu hình Sao Hòm đạt cao trào, gần 1210 ở vùng A. Một nhịp tăng từ A đã lưỡng lự ở một tuần sau khi nến Doji xuất hiện gần khu vực kháng cự tạo bởi mẫu hình Sao Hòm. Nến Doji báo hiệu đà tăng đã hết năng lượng (nến Doji được bàn luận ở Chương 8).

Tuần đầu tiên của Tháng 02, thị trường lại tăng lên vùng kháng cự này và hình thành mẫu hình Nhấn chìm giảm ở B. Tôi nhắc đến mẫu hình Nhấn chìm giảm này để nhấn mạnh tầm quan trọng của xu hướng trong việc định nghĩa mẫu hình nến. Như đã trình bày, trong mẫu hình Nhấn chìm giảm, thân nến đen nhấn chìm thân nến trắng. Ở A có một thân nến đen bọc quanh cây nến trắng trước đó. Liệu đây có phải mẫu hình Nhấn chìm giảm không? Không, vì nó xuất hiện sau một nhịp giảm giá, trong khi mẫu hình Nhấn chìm giảm cảnh báo đảo chiều ở đỉnh, tức nó cần có một nhịp tăng giá để đảo chiều. Đó là lý do tôi xác định B là mẫu hình Nhấn chìm giảm còn A thì không.

HÌNH 5.9: S&P Index, Đồ thị ngày (Sao Hòm)

MỘT LƯU Ý VỀ LỊCH SỬ

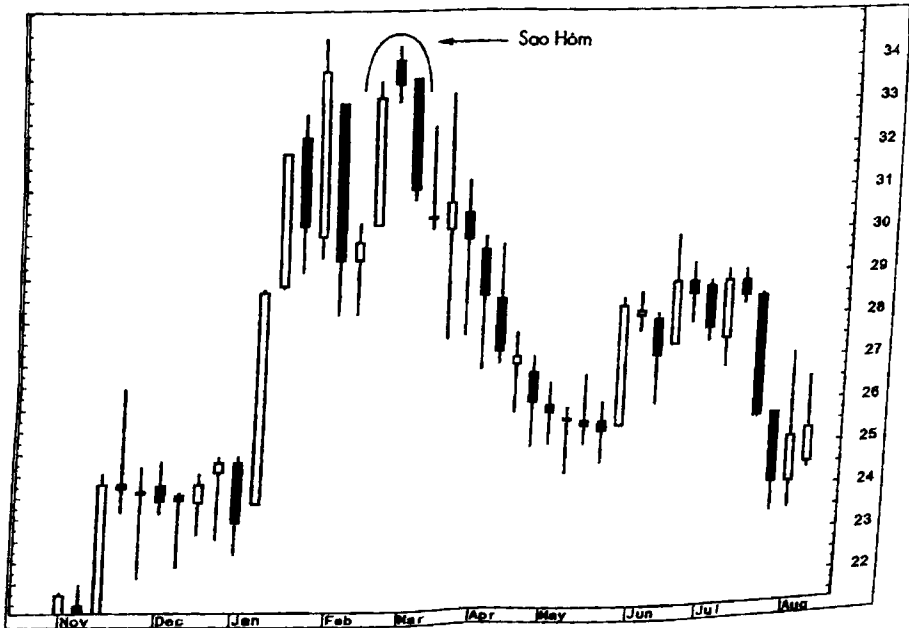
Tên đầy đủ của các mẫu hình Sao Hôm và Sao Mai là Sao Hôm tam xuyên (ba con sông) và Sao Mai tam xuyên. Ban đầu tôi nghĩ chúng được đặt cái tên "tam xuyên" là vì mỗi mẫu hình đều có ba cây nến - tương tự ba con sông. Nhưng tôi khám phá ra nguồn gốc của cái tên này thú vị hơn nhiều. Nobunaga Oda, nhà quân sự đại tài cuối thế kỷ 16, là một trong ba vị tướng thống nhất Nhật Bản thời phong kiến (xem Chương 2). Ông lên kế hoạch đánh chiếm một thành trồng lúa rất màu mỡ. Lúa gạo là thước đo của sự giàu có, nên Nobunaga hạ quyết tâm chiếm bằng được nơi này bao nhiêu thì tướng lĩnh phe đối nghịch cũng kiên trì cố thủ bấy nhiêu. Thành trì màu mỡ này có ba con sông. Vùng đất được cố thủ kỹ càng đến mức Nobunaga khó lòng băng qua ba dòng sông này. Chiến thắng chỉ đến với ông khi binh sĩ của ông vượt sông thành công. Do đó cái tên Sao Hôm và Sao Mai "tam xuyên" ngụ ý nói rằng nếu mẫu hình đã hình thành thì sẽ rất khó để băng qua được ba con sông. Nói cách khác, mẫu hình Sao Mai tam xuyên tăng sẽ là hỗ trợ quan trọng và mẫu hình Sao Hôm giảm sẽ trở thành kháng cự chính yếu. Tuy nhiên, chiến thắng sẽ đến khi đội quân tấn công vượt được qua rào cản của "ba con sông" này. Điều này có nghĩa mức giá đóng của trên kháng cự của Sao Hôm (hoặc dưới hỗ trợ của Sao Mai) chứng tỏ đội quân của nguồn cung (hoặc nguồn cầu) đã chiếm kiểm soát chiến trường.

Một nến Doji khác vào cuối Tháng 02 cho thấy lực cung tiếp tục xuất hiện gần ngưỡng kháng cự của Sao Hôm. Một nến đen thân dài sau Doji hình thành thêm một mẫu hình Sao Hôm khác. Nến thứ hai của mẫu hình Sao Hôm này là một nến Doji thay vì một nến Con quay. Đây là một loại Sao Hôm đặc biệt được gọi là Sao Hôm Doji, tôi sẽ bàn về nó trong phần kế tiếp. Mẫu hình Sao Hôm thứ hai là một ví dụ cho việc nến thứ hai và ba trùng lấp nhau. Theo kinh nghiệm của tôi, mẫu hình như

vậy cũng phát huy hiệu quả tương tự mẫu hình cổ điển, tức các thân nến không chạm vào nhau.

Một thách thức đối với một số mẫu hình nến là khi mẫu hình hoàn thành, thị trường có thể đã quá xa mức giá đỉnh hoặc đáy. Ta cần phải đợi một nến đen thân dài để hình thành mẫu hình Sao Hòm, do vậy mẫu hình có thể cho tín hiệu đảo chiều sau khi thị trường đã quay đầu từ lâu. Ta sẽ tìm hiểu khía cạnh này ở Hình 5.10.

Như đồ thị cho thấy, mức đỉnh giá của nhịp tăng là gần 34 đô la, mẫu hình Sao Hòm hình thành với giá đóng cửa ở cây nến thứ ba gần 31 đô la. Như vậy, nếu một nhà giao dịch bán dựa vào mẫu hình Sao Hòm ở 31 đô la, rủi ro sẽ là đỉnh giá của Sao Hòm ở 34 đô la. Không có vấn đề gì với rủi ro ở 3 đô la nếu mục tiêu gấp nhiều lần rủi ro ấy. Chỉ khi đó, giao dịch này mới có tỉ lệ rủi ro/lợi nhuận hấp dẫn.

HÌNH 5.10: Roger Communications, Đồ thị tuần (Sao Hòm)

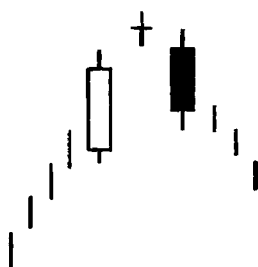
Nếu rủi ro 3 đô la là quá lớn, nhà giao dịch có thể cải thiện khía cạnh rủi ro/lợi nhuận của giao dịch này bằng cách đợi giá hồi lên gần vùng kháng cự ở đỉnh của Sao Hôm (tất nhiên không có gì đảm bảo giá sẽ hồi). Trong ví dụ này, hai phiên sau Sao Hôm, ta có giá bật lên 2 đô la, đưa cổ phiếu tiến gần sát mức kháng cự quan trọng ở 34 đô la. Sau khi cổ phiếu quay lại đà giảm, nó bước vào giai đoạn Tháng 04 - Tháng 05. Các thân nến co hẹp báo trước cơ hội đảo chiều đã tăng lên.

MẪU HÌNH SAO MAI DOJİ VÀ SAO HÔM DOJİ

Mẫu hình Sao Hôm có nến thứ hai là Doji thay vì một nến thân nhỏ được gọi là Sao Hôm Doji (xem Hình 5.11). Sao Hôm Doji là một hình thái đặc biệt so với mẫu hình Sao Hôm thông thường. Chúng ta đã thấy ví dụ của mẫu hình này trong Hình 5.9.

Mẫu hình Sao Mai có Doji ở vị trí ngôi sao (tức cây nến giữa trong ba nến) là mẫu hình Sao Mai Doji (xem Hình 5.12). Loại mẫu hình Sao Mai này có thể là tín hiệu tạo đáy rất ý nghĩa.

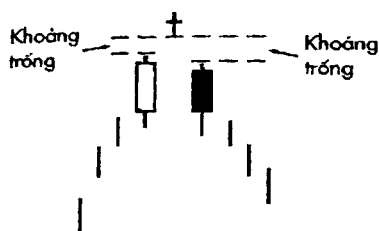
Nếu trong mẫu hình Sao Hôm Doji, bóng dưới của nến Doji không trùng lấp vào bóng của cây nến một hoặc ba (tức các bóng nến không chạm nhau), đây được xem là tín hiệu đảo chiều ở đỉnh với cái tên Em bé bị bỏ rơi ở đỉnh (*abandoned baby top*) (xem Hình 5.13). Mẫu hình này rất hiếm.

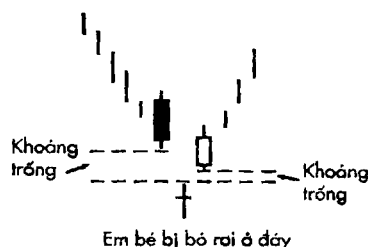
Hình 5.11: Sao Hôm Doji

Hình 5.12: Sao Mai Doji

Hình 5.13: Em bé bị bỏ rơi ở đỉnh

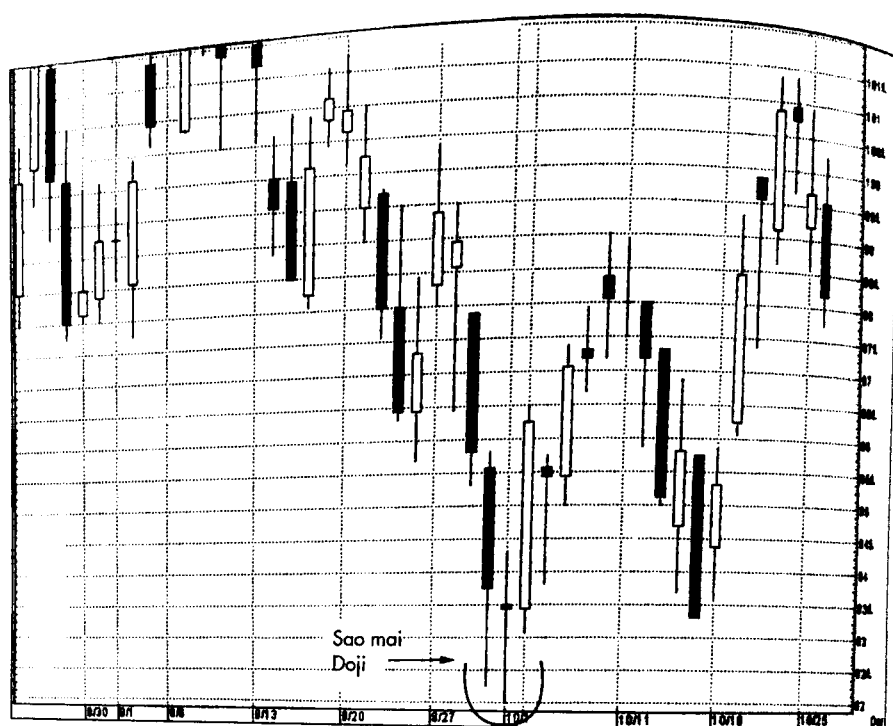

Hình 5.14: Em bé bị bỏ rơi ở đáy

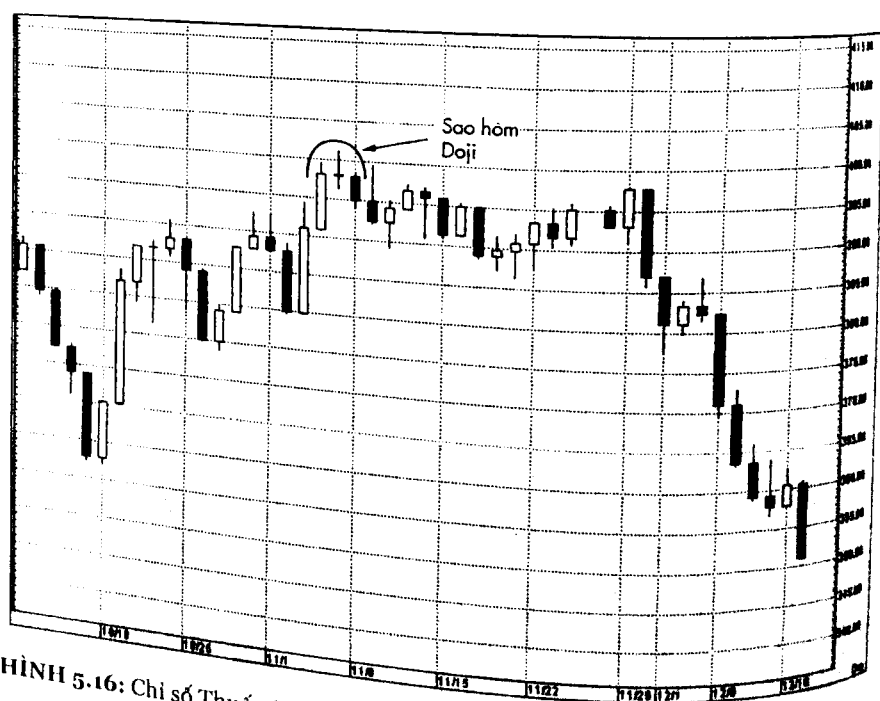
Điều tương tự nhưng ngược lại cũng đúng với một đáy. Cụ thể, nếu Doji tạo Khoảng trống ở trước và ở sau (các bóng nến không chạm nhau), đây có thể là một đáy. Mẫu hình này được gọi là một mẫu hình Em bé bị bỏ rơi ở đáy (*abandoned baby bottom*) (xem Hình 5.14). Nó cũng cực kỳ hiếm! Để các bạn có thể hình dung về độ hiếm của mẫu hình này, hãy xem mẫu hình Em bé bị bỏ rơi như mẫu hình Hòn đảo ở đỉnh hoặc ở đáy với phiên tạo Hòn đảo là nến Doji.

Nến giữa trong mẫu hình Sao Mai ở Hình 5.15 là một nến Doji, đây là ví dụ cho mẫu hình Sao Mai Doji. Ở đây, ta thấy nến thứ ba hơi trùng lấp vào thân nến thứ hai (tức Doji). Đà tăng từ mẫu hình Sao Mai Doji này cạn kiệt sức mạnh với một chuỗi các nến Con quay (tức các nến thân nhỏ). Tương tự như mẫu hình Sao Mai truyền thống, mức giá thấp nhất của mẫu hình Sao Mai Doji (trong trường hợp này là gần 92 đô la) nên phát huy vai trò nền giá khi giá kéo ngược. Điều này đã xảy ra vào giữa Tháng 10, mẫu hình Sao Mai Doji là một hỗ trợ vững chắc. Phần nến Doji của mẫu hình có bóng trên và dưới rất dài. Điều này càng cho thấy thị trường đang mất đi sự thiên lệch về xu hướng trước đó (trong trường hợp này là xu hướng giảm). Nến Doji này được gọi là nến Doji chân dài và sẽ được thảo luận trong Chương 8.

Mẫu hình Sao Hòm Doji xuất hiện trong Hình 5.16. Lý tưởng nhất, tôi muốn thấy cây nến đen cuối cùng của mẫu hình

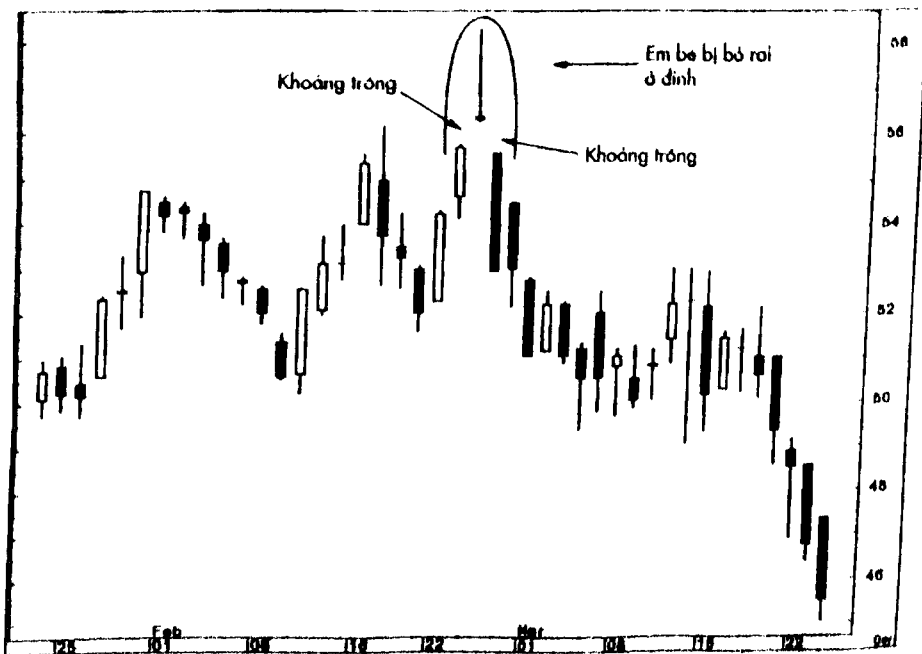
HÌNH 5.15: Procter & Gamble, Đồ thị ngày (Sao Mai Doji)

HÌNH 5.16: Chỉ số Thuốc (Drug Index), Đồ thị ngày (Sao Hòm Doji)

đóng cửa sâu hơn vào thân nến trắng của phiên đầu tiên. Tuy nhiên, mẫu hình này xảy ra ở mức "thế kỷ" 400 đô la (mức "thế kỷ" - century mark là các số tròn 100 có thể làm hỗ trợ hay kháng cự - chủ thích của người dịch), chưa kể, vài ngày sau, giá đẩy lên vùng kháng cự của mẫu hình thất bại (thể hiện qua cây nến có bóng nến trên rất dài) lại càng chứng minh đây là một mẫu hình Sao Hòm Doji. Mức 400 đô la tiếp tục làm rào chắn trên trong vài tuần tiếp theo, cho đến khi nến thân dài màu đen xuất hiện vào ngày 30 tháng 11 cung cấp tín hiệu "chỉ từ" hình thành mẫu hình Nhấn chìm giảm.

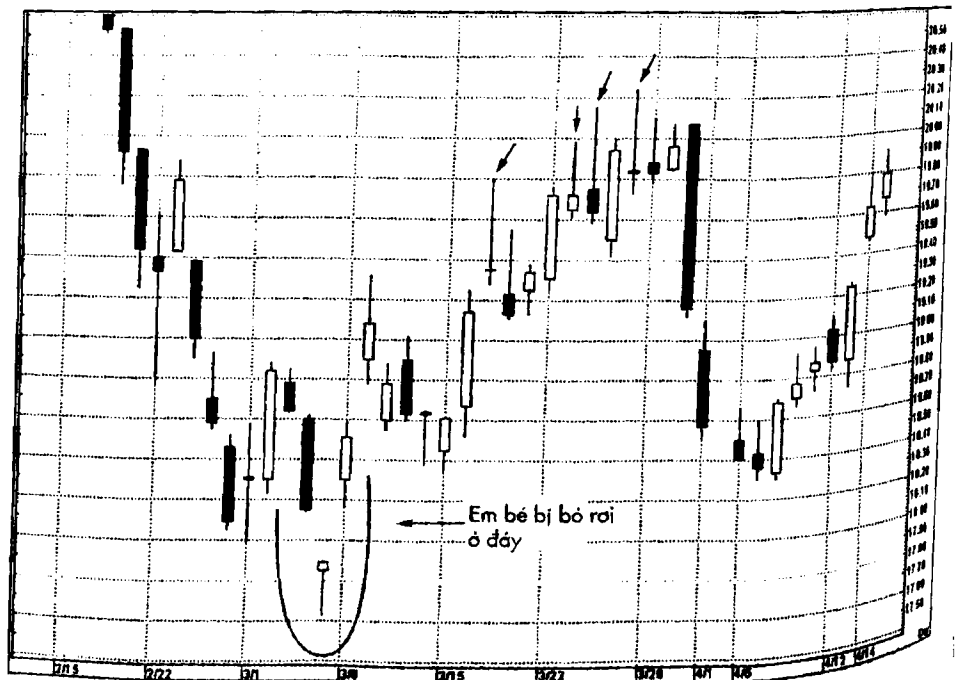
Trong Hình 5.17, mẫu hình Sao Hòm Doji hình thành cuối Tháng 02. Thị trường tạo Khoảng trống giá trước và sau nến Doji, nên đây là mẫu hình Em bé bị bỏ rơi ở đỉnh. Trường hợp này đáng e ngại ở nến ngày thứ ba của mẫu hình (tạo Khoảng trống giá xuống). Nó cho thấy đỉnh giá đóng cửa mới của ngày hôm trước ở trên 56 đô la không được duy trì. Khi một đỉnh giá

HÌNH 5.17: CVS, Đồ thị ngày (Em bé bị bỏ rơi ở đỉnh)

mới xuất hiện và phe mua không giữ được các đỉnh giá mới, điều này thường dẫn đến những hệ quả tiêu cực. Nội dung này được thảo luận trong Chương 11.

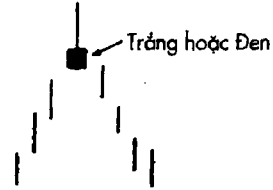
Mẫu hình Em bé bị bỏ rơi ở đáy lý tưởng có thân nến thứ hai là nến Doji. Trong hình 5.18, nến thứ hai có thân rất nhỏ thay vì một nến Doji như yêu cầu để tạo thành mẫu hình Em bé bị bỏ rơi ở đáy lý tưởng. Tuy nhiên, thân nến rất nhỏ nên có thể xem nó là Doji, do vậy đây là mẫu hình biến thể (nến thứ hai đồng thời là nến Búa). Đà tăng được giữ từ khi đảo chiều đáy gù cho đến khi chuỗi các bóng nến trên ngày càng dài (ở các mũi tên) cảnh báo chúng ta phe mua đang dần thất thế. Tín hiệu này củng cố viễn cảnh thị trường đã chạm đỉnh. Giá bật lên lại sau mẫu hình Nhấn chìm tăng vào ngày 06, 07 tháng 04.

HÌNH 5.18: Dấu đầu nành, Đổ thị ngày (Em bé bị bỏ rơi ở đáy)

NẾN SAO BĂNG (SHOOTING STARS) VÀ BÚA NGƯỢC (INVERTED HAMMER)

Như trong Hình 5.19, nến Sao Băng (*shooting stars*) có một thân nến nhỏ nằm ở phần dưới phạm vi dao động với một bóng trên dài. Ta có thể thấy nến vì sao có tên như vậy. Cây nến này trông giống sao Băng với cái đuôi dài lóe ngang bầu trời. Trong quan niệm của người Nhật Bản, sao băng mang điềm chẳng lành. Mẫu hình này chỉ có một nến, nên thường thì nó không phải tín hiệu đảo chiều mạnh như mẫu hình Nhấn chìm giảm hay Sao Hôm. Tôi cũng không xem nến Sao Băng là kháng cự chắc chắn như hai mẫu hình tôi vừa nhắc đến.

Hình 5.19: Nến Sao Băng

Sao Băng, hay sao sa, là đường nhìn thấy của các thiên thạch và vụn thạch khi chúng đi vào khí quyển Trái Đất (hoặc của các thiên thể khác có bầu khí quyển). Trên Trái Đất, việc nhìn thấy đường chuyển động của các thiên thạch này là do nhiệt phát sinh ra bởi áp suất nén khi chúng đi vào khí quyển.

Như với tất cả mẫu hình Sao, màu sắc của thân nến không quan trọng. Nến Sao Băng cho chúng ta biết thị trường mở cửa gần với mức giá thấp nhất, sau đó tăng mạnh và cuối cùng điều chỉnh để đóng cửa gần mức giá mở cửa. Nói cách khác, đợt tăng giá trong phiên đã không được duy trì.

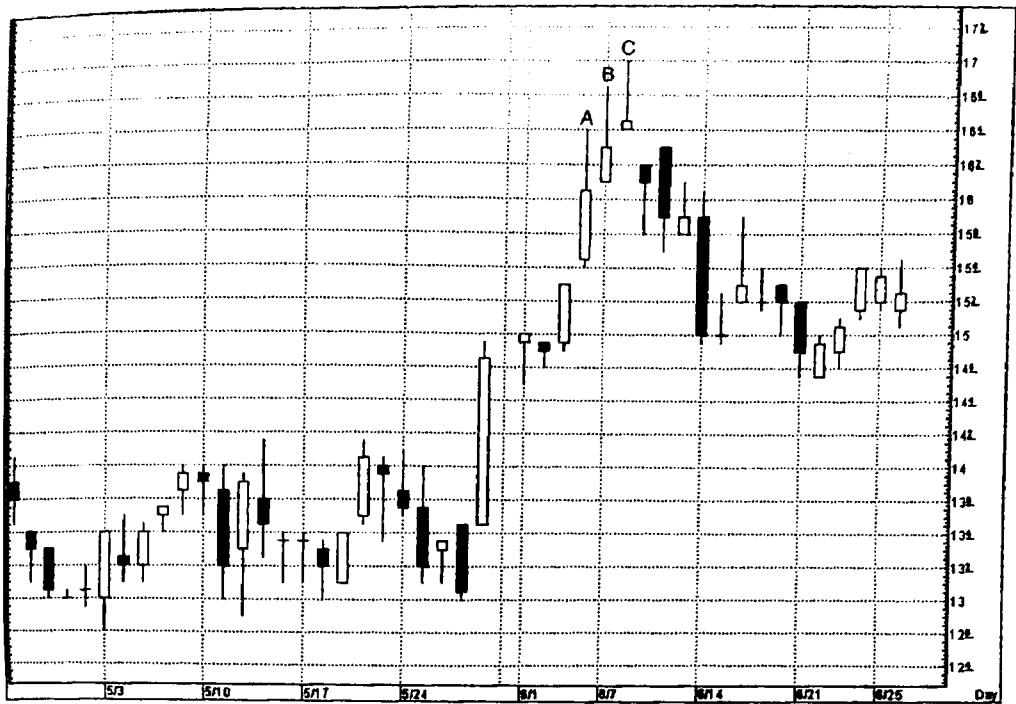
Là tín hiệu đảo chiều tiêu cực nên nến Sao Băng phải xuất hiện sau một nhịp tăng. Nến Sao Băng lý tưởng có thân nến tạo Khoảng trống so với thân nến trước đó. Tuy nhiên, như ta sẽ thấy trong các đồ thị ví dụ, không phải lúc nào Khoảng trống này cũng cần thiết. Thiếu Khoảng trống tăng giá chỉ là một lý

do để ta thêm nhận định tiêu cực với nền Sao Băng. Lý do sẽ được nhắc đến trong Chương 7, rằng một Khoảng trống tăng giá, trong tiếng Nhật là “Cửa sổ tăng giá”, là tín hiệu tích cực. Vì thế, tôi thiên về ý kiến xu hướng có thể đang chuyển sang bớt tích cực nếu nền Sao Băng không tạo Khoảng trống. Một cây nến hình dạng Sao Băng xuất hiện sau giai đoạn giảm giá có thể là tín hiệu tích cực. Cây nến như vậy được gọi là Búa ngược (*inverted hammer*). Nền Búa ngược sẽ thảo luận sau trong chương này.

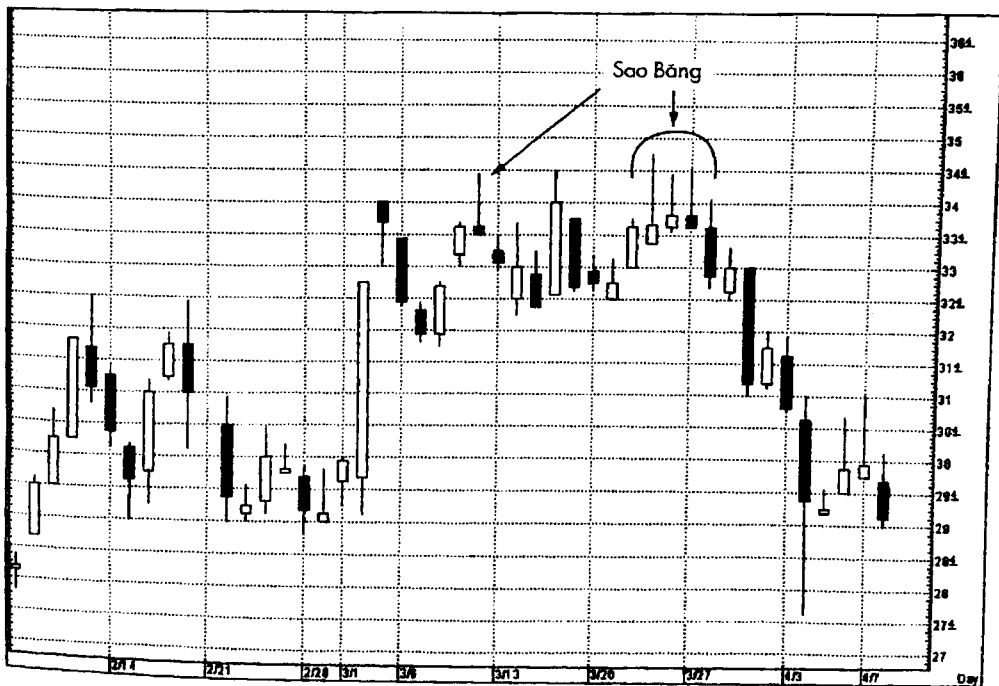
Mẫu hình Sao Băng (Shooting Stars)

Nếu Hình 5.20 được thể hiện trên đồ thị thanh thay vì đồ thị nến, các phiên A, B và C chỉ phản ánh tình hình thị trường và khỏe vì giá liên tục tạo đỉnh sau cao hơn đỉnh trước, đáy sa cao hơn đáy trước, giá đóng cửa sau cao hơn giá đóng cửa trước. Nhưng nhìn từ góc độ đồ thị nến, ta sẽ thu được các cảnh báo rằng cho thấy vấn đề đang phủ bóng phía trên các phiên này. Có thể, các bóng nến trên tiêu cực ở A, B và C là tín hiệu mạnh cho thấy cổ phiếu đang “trầy trật tăng lên” như cách nói của người Nhật. Tín hiệu cuối cùng xác nhận đỉnh là nền Sao Băng ở phiên C. Có lẽ bạn đã để ý Doji bia mộ nhìn giống nền Sao Băng. Doji bia mộ là một phiên bản đặc biệt của Sao Băng. Sao Băng có thân nến nhỏ, còn Doji bia mộ không có thân nến vì nó vốn dĩ là nến Doji. Do đó, Doji bia mộ sẽ mang tín hiệu tiêu cực hơn so với Sao Băng.

Trong hình 5.21, nền Sao Băng đầu tiên trong chuỗi Sao Băng xuất hiện vào ngày 10 tháng 03 ở 34.50 đô la. Vài tuần sau, ba nền Sao Băng liên tiếp cũng hình thành ở mức giá 34.50 đô la này. Nó cho ta thấy dù phe mua cố gắng đến cỡ nào, mỗi lần họ đẩy giá lên vùng 34.50 đô la, họ cũng không duy trì được

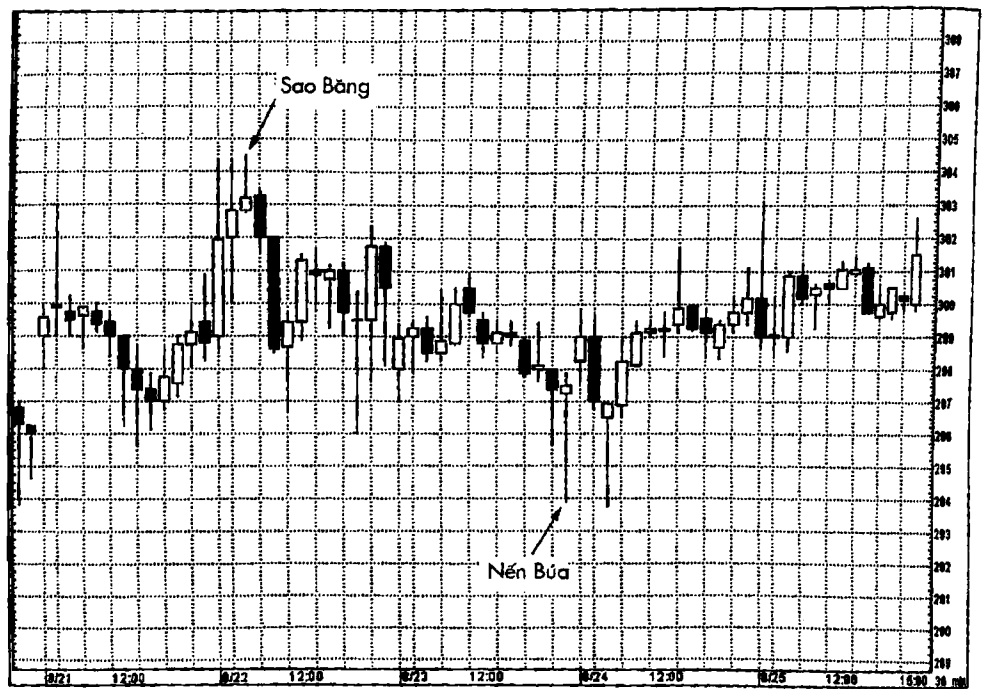

HÌNH 5.20: Mail Well, Đồ thị ngày (Sao Bàng)

HÌNH 5.21: Unibanco Uniao de Bancos Brasileiros, Đồ thị ngày (Sao Bàng)

mức giá cao nhất trong phiên đến lúc đóng cửa. Nói cách khác, các nến Sao Băng cho thấy thị trường đang khước từ mức giá cao hơn. Khi ta liên tục có tín hiệu ở cùng một vùng giá, như trong ví dụ, vùng kháng cự lại càng được củng cố. Ở đây, sự kết hợp của nhiều nến Sao Băng khiến cho năng cao khả năng đảo chiều. Tất nhiên, nếu phe mua có đủ sức đóng cửa cổ phiếu trên mức giá cao nhất của các nến Sao Băng, chúng ta sẽ nhận định lại góc nhìn tiêu cực của mình.

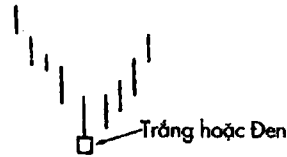
HÌNH 5.22: Corning, Đồ thị 30 phút (Sao Băng)

Nến Sao Băng xuất hiện đầu ngày 22 tháng 08 trong Hình 5.22 càng làm bật lên vấn đề ở gần mức giá 304 đô la vì nó là phiên thứ ba liên tiếp thất bại ở vùng giá này. Nến trên khung thời gian 30 phút theo sau nến Sao Băng cho ta thêm chứng cứ giá tạo đỉnh vì hình thành mẫu hình Nhấn chìm giảm. Sau đó, giá Corning di chuyển trong hộp phạm vi giá với hỗ trợ của nến Búa ở 294 đô la từ cuối ngày 23 tháng 08 (vùng giá này lại được

bảo vệ thành công với một nến Búa khác vào đầu ngày hôm sau). Nhịp tăng từ nến Búa thứ hai ở 294 đô la đung đỉnh với kháng cự của nến Sao Băng gần 304 đô la.

Nến Búa ngược (Inverted Hammer)

Dù đây không phải mẫu hình Sao, tôi vẫn muốn thảo luận về nến Búa ngược trong phần này vì nó tương tự với nến Sao Băng. Hình 5.23 minh họa cây nến Búa ngược có hình dạng giống nến Sao Băng với bóng nến trên dài và thân nến nhỏ nằm phía dưới phạm vi giá. Điểm khác biệt duy nhất giữa nến Sao Băng và nến Búa ngược là

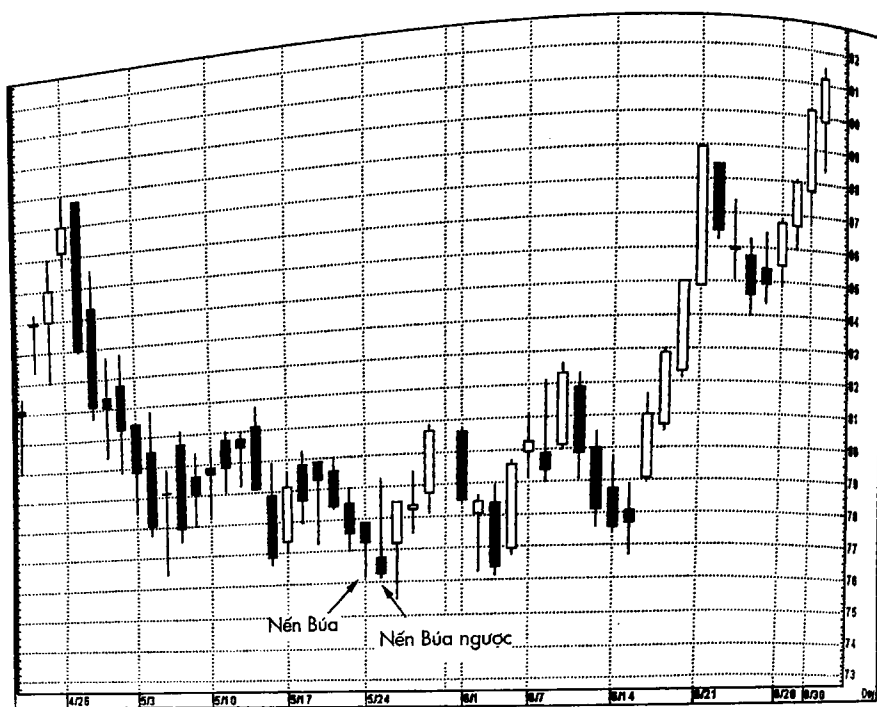

Hình 5.23: Nến Búa ngược

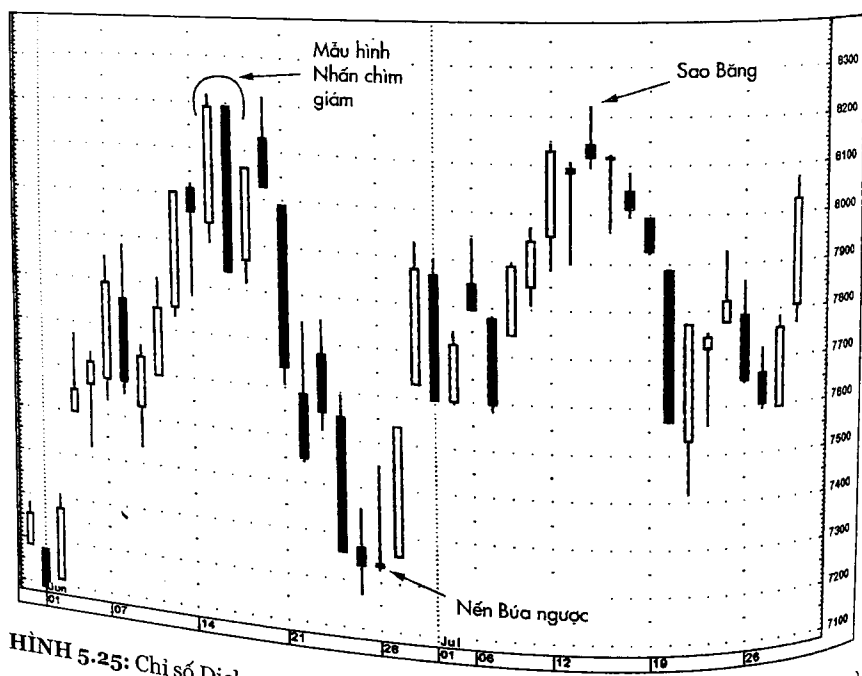
nến Búa ngược xuất hiện sau một nhịp giảm. Vì thế, nến Sao Băng cho tín hiệu đảo chiều ở đỉnh thì nến Búa ngược lại cho tín hiệu đảo chiều ở đáy. Màu của thân nến Búa ngược không quan trọng. Điều này cũng tương tự với nến Búa và nến Người treo cổ (xem Chương 4), ở đây, cùng một nến nhưng tín hiệu tiêu cực hay tích cực phụ thuộc vào xu hướng trước đó.

Cũng giống như nến Người treo cổ cần xác nhận giảm giá, nến Búa ngược cũng cần xác nhận tăng giá. Tín hiệu xác nhận có thể là hôm sau giá mở cửa trên thân nến của nến Búa ngược hoặc giá đóng cửa trên thân nến Búa ngược.

Lý do phải đợi xác nhận tích cực sau nến Búa ngược là vì bóng nến trên dài khiến nến Búa ngược mang tín hiệu tiêu cực. Tức là trong phiên Búa ngược, thị trường mở cửa bằng hoặc gần bằng mức giá thấp nhất, sau đó tăng lên. Nhưng phe mua lại không duy trì được nhịp tăng và giá đóng cửa bằng hoặc gần bằng mức giá thấp nhất trong phiên. Tại sao một hành động giá tiêu cực như vậy lại là một tín hiệu đảo chiều tích cực tiềm năng?

HÌNH 5.24: Microsoft, Đồ thị ngày (Nến Búa ngược)

HÌNH 5.25: Chỉ số Dịch vụ Dầu khí (Oil Service Index), Đồ thị ngày (Nến Búa ngược)

Câu trả lời nằm ở diễn biến phiên tiếp theo. Nếu hôm sau, giá mở cửa, hoặc quan trọng hơn là giá đóng cửa, nằm trên thân nến của Búa ngược, có nghĩa những người bán khổng tại giá mở cửa hoặc đóng cửa trong phiên Búa ngược đang bị thua lỗ. Thị trường giữ trên mức giá của thân nến Búa ngược càng lâu thì khả năng những vị thế bán khổng này sẽ phải mua lại càng lớn. Điều này có thể châm ngòi cho một đợt tăng giá ngắn hạn, dẫn đến việc những nhà giao dịch bắt đáy mở vị thế mua. Khi điều này diễn ra, kết quả sẽ là đợt tăng giá bất đầu.

Vào ngày 24 tháng 05 tại Hình 5.24, một nến Búa đã tạo hỗ trợ ở mức 76 đô la. Ngày hôm sau một nến Búa đảo ngược hình thành. Đây là một mức thấp mới của đà di chuyển và do đó giữ cho xu hướng trong ngắn hạn vẫn là đi xuống. Tuy nhiên, hỗ trợ của nến Búa vẫn đang được duy trì. Giá đóng cửa ngày 26 tháng 05 có hai điểm cộng: Một lần nữa xác nhận hỗ trợ của nến Búa và thêm sự xác nhận tăng giá của Búa ngược vì đóng cửa phía trên thân nến Búa nước. Nếu cần thêm xác nhận tích cực về sự vững chắc của hỗ trợ ở mức 76 đô la, chúng ta có điều này vào ngày 2 tháng 6 với một nến Búa khác.

Một mẫu hình Nhấn chìm giảm vào giữa Tháng 6 tại Hình 5.25 đã tạo một kháng cự vài ngày sau đó. Đợt giảm giá sau thất bại tại mức kháng cự này dừng lại ở gần 82 đô la với một nến Búa ngược. Nến Búa ngược này được xác nhận bởi mức mở cao hơn vào ngày hôm sau, và đặc biệt là với phiên đó, mức đóng cửa cũng cao hơn. Đợt tăng giá từ nến Búa ngược diễn ra cho đến tuần ngày 12 tháng 07 xuất hiện một nến sao Băng cho thấy kháng cự của mẫu hình Nhấn chìm giảm trước đó vẫn còn hoạt động.

Chương 6:

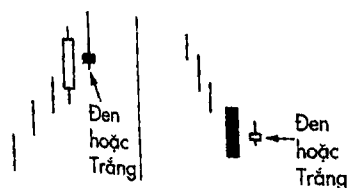
CÁC MẪU HÌNH ĐẢO CHIỀU KHÁC

臭い物に蓋

Tốt khoe xấu che.

Đa số các mẫu hình đảo chiều trong Chương 4 và Chương 5 là các tín hiệu đảo chiều tương đối mạnh. Chúng cho thấy phe mua đã chiến thắng phe bán (như mẫu hình Nhấn chìm tăng, Sao Mai hay Xuyên thấu) hoặc phe bán đã giành quyền kiểm soát giá từ phe mua (như mẫu hình Nhấn chìm giảm, Sao Hâm hay Mây đen bao phủ). Chương này sẽ nghiên cứu thêm những mẫu hình đảo chiều khác nhưng tín hiệu thường không mạnh bằng, dù không phải khi nào cũng vậy. Chúng bao gồm mẫu hình Harami, mẫu hình Đỉnh nhíp và Đáy nhíp, nến Thất lưng, mẫu hình Khoảng trống tăng giá hai con quạ và mẫu hình Phản công. Sau đó, chương này cũng sẽ tìm hiểu thêm các tín hiệu đảo chiều mạnh mẽ bao gồm mẫu hình Ba con quạ đen, Ba đỉnh núi, Ba dòn sông, Đỉnh bánh bao, Đáy chảo, Đỉnh tháp và Đáy tháp.

MẪU HÌNH HARAMI

Hình 6.1: Harami

Nến Con quay (nến có thân nhỏ) là một thành tố trong nhiều mẫu hình. Mẫu hình Harami là một trong số đó (mẫu hình Sao trong Chương 5 cũng là một mẫu hình khác). Mẫu hình Harami (xem Hình 6.1) là một thân nến nhỏ nằm trong một thân nến trắng hoặc đen mà người Nhật mô tả là “dài bất thường”. Harami là

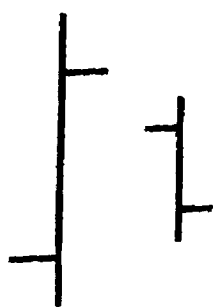
một từ tiếng Nhật có mang nghĩa "có thai". Tên của cây nến dài trong tiếng Nhật là "người mẹ" và nến nhỏ là "em bé" hoặc "thai nhi". Cây nến thứ hai của mẫu hình Harami có thể trắng hoặc đen. Ví dụ nếu cả hai nến của Harami đều màu trắng, mẫu hình được mô tả là "Harami trắng-trắng".

Người Nhật thường nói khi mẫu hình Harami xuất hiện, thị trường đang "đuối". Mẫu hình Harami tiêu cực cho thấy độ khỏe của thị trường đã có sự đối khác. Cụ thể là sau một nhịp tăng giá, sự mạnh mẽ của nến trắng thân dài lại được theo sau bởi sự bất định của thân nến nhỏ. Thêm vào đó, nến thân nhỏ còn mở cửa và đóng cửa trong phạm vi đóng cửa và mở cửa của phiên trước đó, đây là tín hiệu cho thấy đà đẩy giá lên của phe mua đã yếu đi. Do vậy, khả năng đảo chiều có thể xảy ra. Trong một nhịp giảm giá, lực bán được phản ánh bởi nến đen thân dài, tiếp đó là sự do dự của ngày thứ hai. Đây là tín hiệu dự báo trước đảo chiều xu hướng bởi thân nến nhỏ ngày thứ hai cảnh báo cho thấy sức mạnh của phe bán đã suy yếu.

Sự kết hợp của nến trong mẫu hình Harami, bao gồm nến đầu tiên thân dài theo sau bởi nến thân nhỏ, là dạng đảo ngược của mẫu hình Nhấn chìm. Trong mẫu hình Nhấn chìm, cây nến thân dài nhấn chìm nến thân nhỏ trước đó.

Một điểm khác nhau nữa giữa mẫu hình Harami và Nhấn chìm là màu của hai cây nến trong mẫu hình Nhấn chìm nên trái ngược nhau. Mẫu hình Harami không cần điều này. Tuy nhiên, trong đa số trường hợp, bạn sẽ thấy thân nến trong Harami có màu trái ngược nhau.

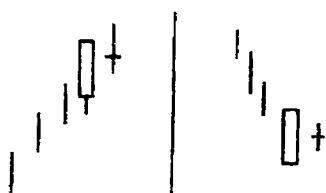
Mẫu hình Harami có thể so sánh với mẫu hình Inside Day của phương Tây. Mẫu hình Inside Day (xem Hình 6.2) xảy ra khi mức giá cao nhất và thấp nhất của phiên thứ hai nằm trọn trong phạm vi cây nến trước đó. Tuy nhiên, mẫu hình Harami lại không cần điều này. Harami chỉ yêu cầu thân nến thứ hai

Hình 6.2: Inside Day

vẫn là mẫu hình Harami vì thân nến của phiên thứ hai nằm trong phạm vi thân nến đầu tiên.

Harami chữ thập

Hình 6.3: Harami chữ thập

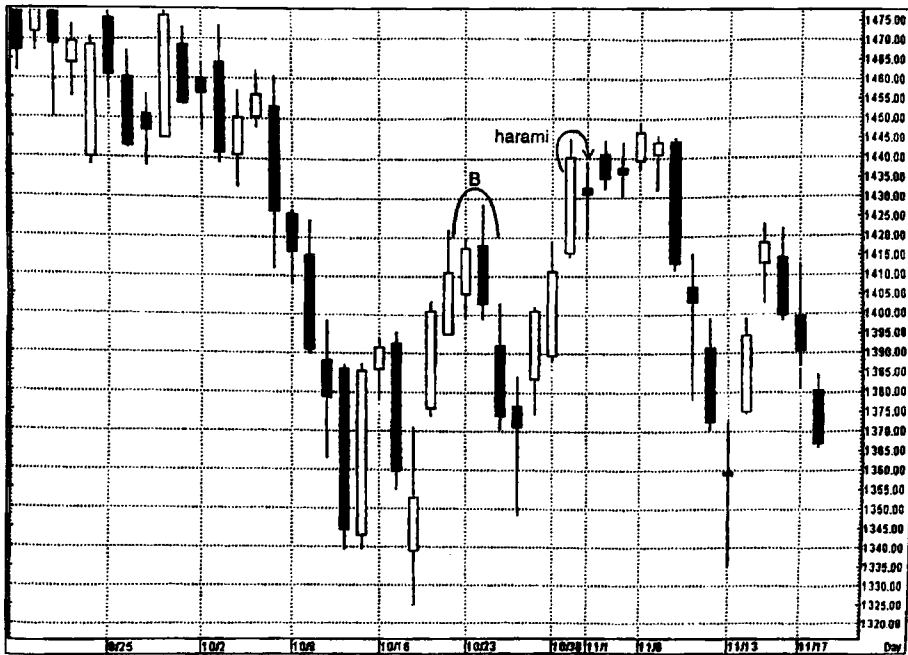
nằm trong thân nến thứ nhất, giá đóng nến của phiên thứ hai nằm trên hoặc dưới mức giá cao nhất và thấp nhất của ngày hôm trước. Hãy chú ý đến mẫu hình Harami tiêu cực hình thành bên trái Hình 6.1. Và phiên thứ hai, bóng nến trên vượt ngưỡng giá của thân nến trắng. Đây

Mẫu hình Harami thông thường có một nến thân dài và một nến thân nhỏ theo sau. Tuy nhiên, không có quy tắc nào về việc xác định nến ra sao thì gọi là “nhỏ”. Giống như những kỹ thuật đồ thị khác, nó mang tính chủ quan. Quy tắc chung là thân nến thứ hai càng tiêu biến thì mẫu hình càng mạnh. Điều này thường

đúng bởi vì thân nến càng nhỏ thì mức độ lưỡng lự càng cao, và càng có khả năng xảy ra đảo chiều xu hướng hơn. Trong những trường hợp cực độ, thân nến nhỏ đến mức độ lệch của giá mở cửa và giá đóng cửa hẹp lại, hình thành nên nến Doji. Nến Doji với trước đó là nến đen thân dài trong một nhịp giảm (hoặc nến trắng thân dài trong một nhịp tăng) là loại mẫu hình Harami đặc biệt được gọi với cái tên Harami chữ thập (Hình 6.3).

Harami chữ thập chứa nến Doji nên được người Nhật xem là một tín hiệu đảo chiều mạnh hơn mẫu hình Harami thông

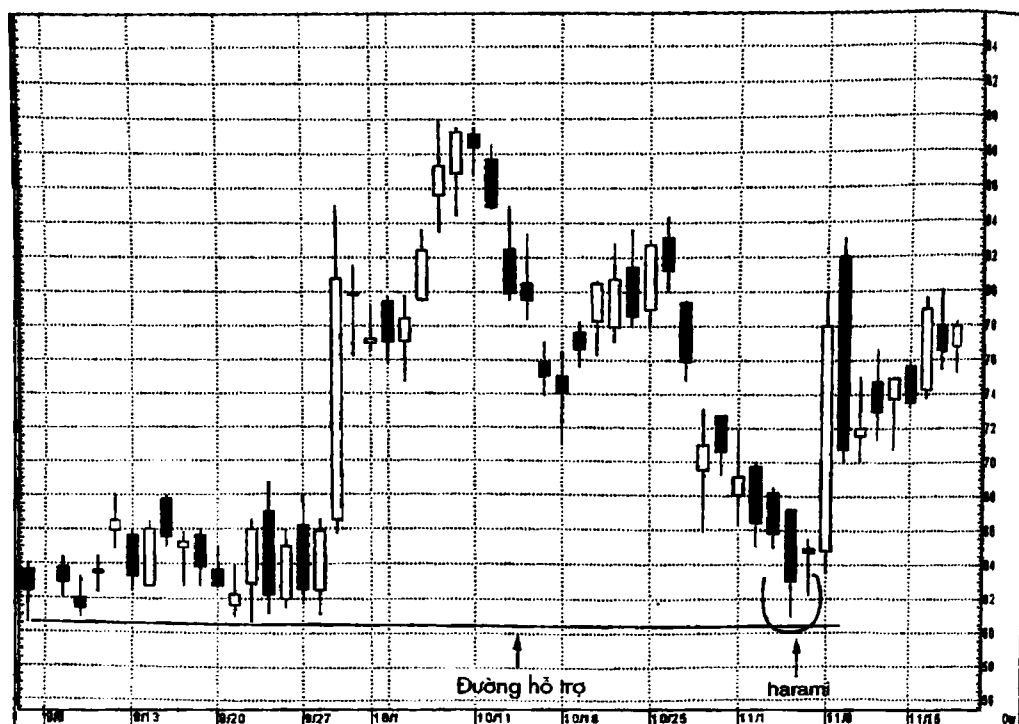
thường. Harami chữ thập đôi khi được gọi là mẫu hình Hóa đá. Tôi đoán lý do mẫu hình có cái tên này là vì mẫu hình cho thấy xu hướng trước đó đã đông cứng hoặc hóa đá để chuẩn bị cho chuyển động giá ngược lại. Nếu một nhà giao dịch phớt lờ mẫu hình Harami chữ thập xuất hiện sau một nến trắng thân rất dài, anh ta tự rước họa vào thân. Harami chữ thập cũng có thể là tín hiệu tạo đáy, nhưng chúng hiệu quả hơn ở đỉnh.

HÌNH 6.4: S&P, Đồ thị ngày (Harami)

Hình 6.4 cho ta thấy một nhịp tăng ngắn vào ngày 26 tháng 10. Nến trắng thứ ba của nhịp tăng này vào ngày 31 tháng 10 đẩy chỉ số vượt kháng cự của mẫu hình Nhấn chìm ngày 23 và 24 tháng 10 (ở B). Tuy nhiên, yếu tố cho sự lạc quan của phe mua vào ngày 31 quá ngắn ngủi, bởi mẫu hình Harami được hoàn tất với cây nến ngày 01 tháng 11. Thân nến nhỏ đến mức có thể xem đây là mẫu hình Harami chữ thập. Một chuỗi Con quay sau mẫu hình Harami củng cố việc xu

hướng đã chuyển từ tăng giá sang trung tính. Nến đen thân dài vào ngày 08 tháng 11 hoàn thành mẫu hình Đỉnh tháp (xem phần sau của chương này).

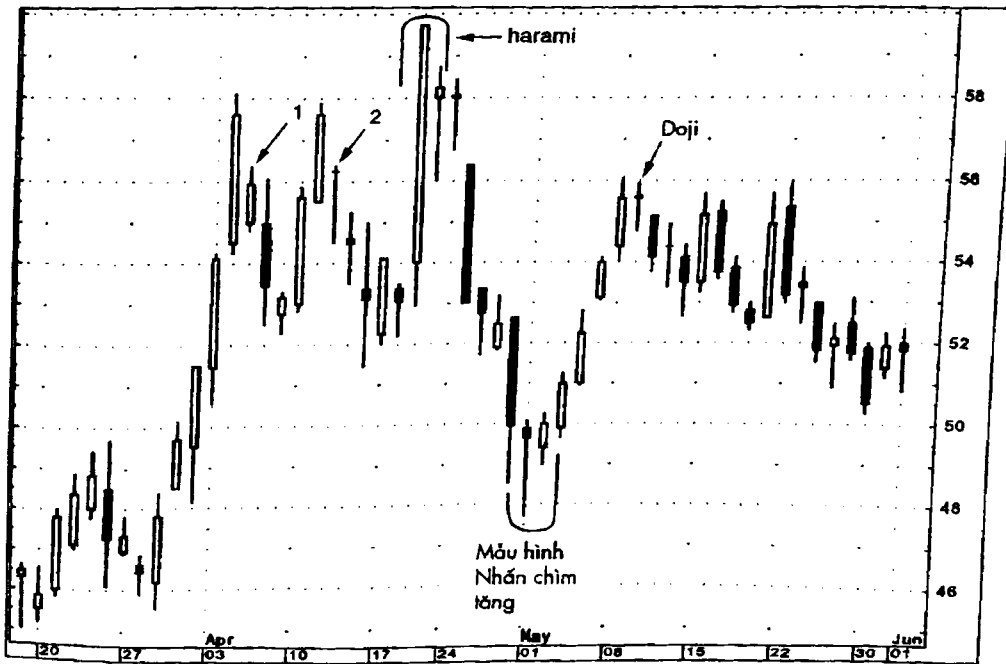

HÌNH 6.5: Amazon, Đồ thị ngày (Harami)

Trong Hình 6.5, giá bắt đầu rút sau nến Người treo cổ cho đến khi chạm sàn với mẫu hình Harami ngày 04, 05 tháng 11. Thân nến thứ hai của Harami này rất nhỏ nên tôi xem nó là Doji. Vì thế, đây là mẫu hình Harami chữ thập. Điểm vô cùng nổi bật khi mẫu hình này xuất hiện chính là nó xác nhận rất rõ vùng hỗ trợ ở gần 61 đô la (thể hiện bằng đường hỗ trợ nằm ngang). Nếu đây là đồ thị thanh, chúng ta sẽ có hỗ trợ tương tự dựa trên hành động giá từ đầu đến cuối Tháng 09. Dù đang dùng đồ thị nến, ta vẫn có thể - và tốt hơn hết là nên - dùng các vùng hỗ trợ và kháng cự của đồ thị thanh truyền thống. Do vậy, ta có tín hiệu phương Đông (Harami) xác nhận tín hiệu truyền thống phương Tây (đường hỗ trợ).

Trước đó cũng có một mẫu hình Harami chữ thập vào ngày 29 và 30 tháng 09. Với Harami này, xu hướng ngắn hạn chuyển sang đi ngang. Mẫu hình nhấn mạnh một điểm quan trọng mà tôi đã nhắc đến trong phần giới thiệu Chương 4: Khi xu hướng thay đổi không có nghĩa giá sẽ đi từ tăng sang giảm. Với hai Harami trong hình, xu hướng trước đó đã thay đổi sau sự xuất hiện của Harami. Ở Harami Tháng 11, xu hướng chuyển từ giảm sang tăng và Harami Tháng 09 thì từ tăng sang trung tính. Như vậy, cả hai Harami đều dự đoán đúng sự thay đổi của xu hướng.

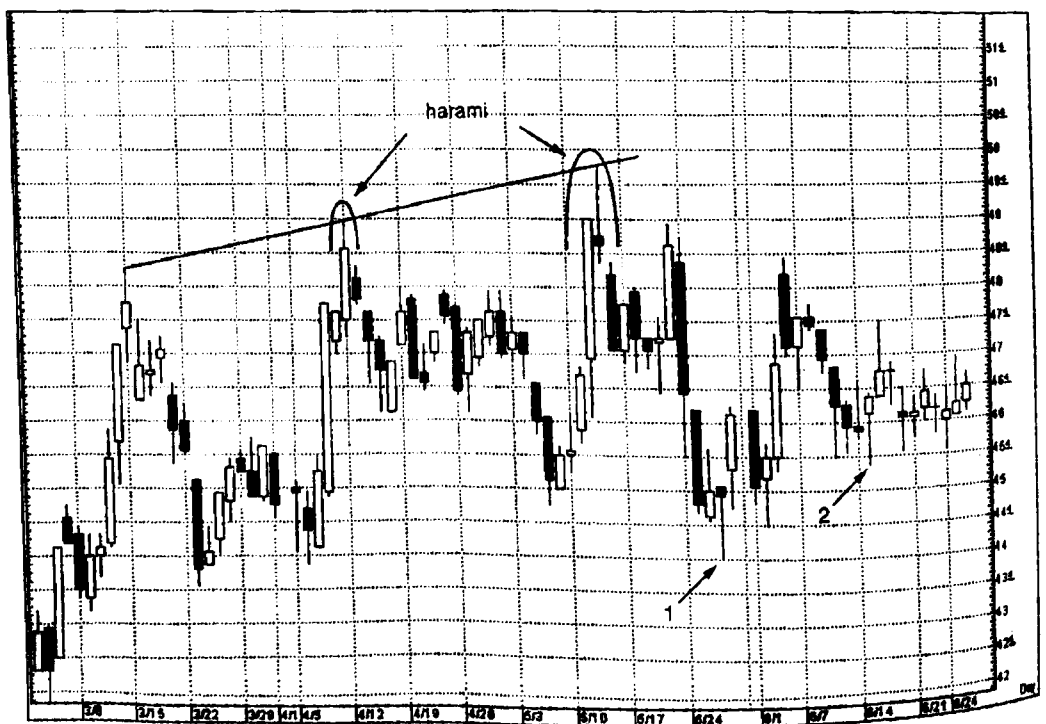
Chúng ta đều là các thám tử trong thị trường khi gộp nhặt những gợi ý trực quan bé nhỏ mà thị trường liên tục gửi ra. Khi các gợi ý này hé lộ, có thể ta sẽ phải điều chỉnh vị thế của mình trong thị trường. Hình 6.6 là một ví dụ. Vào ngày 19 tháng 04, cổ phiếu đẩy giá lên trên kháng cự với một nến trắng thân dài. Với sự bứt phá tích cực này, tín hiệu ủng hộ kịch bản tăng giá.

HÌNH 6.6: Pharmacia, Đồ thị ngày (Harami)

Nhưng qua ngày hôm sau, tính chất của thị trường đã thay đổi với Harami. Dù Harami này không chuyển xu hướng ngắn hạn từ tăng sang giảm ngay lập tức, nhưng đó là một cảnh báo trực quan. Vì thế, các vị thế mua có thể sẽ được thoát bớt, lệnh dừng lỗ kéo cao hơn, v.v... Doji sau Harami (vào ngày 24 tháng 04) giúp củng cố việc xu hướng đã chuyển từ tăng sang trung tính vì Doji đại diện cho trạng thái cân bằng giữa phe bán và phe mua. Nhịp giảm từ Harami này tiếp tục cho đến khi mẫu hình Nhấn chìm tăng xuất hiện (nến đầu tiên của mẫu hình này là nến Búa). Nhịp tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng chứng lại vào ngày 09 tháng 05 ở nến Doji. Các nến đánh dấu 1 và 2 cũng là mẫu hình Harami, với nến thứ 2 là Doji, ta có Harami chữ thập.

Hình 6.7 là một ví dụ cho thấy ta có thể dễ dàng phối hợp đồ thị nến Nhật và công cụ đồ thị phương Tây. Đường kháng cự hướng lên nối các đỉnh giá của ngày 15 tháng 03 và 12 tháng 04. Tôi sẽ trình bày chi tiết trong Phần 2 của cuốn sách (phần

HÌNH 6.7: Chris-Craft Industries, Đồ thị ngày (Harami)

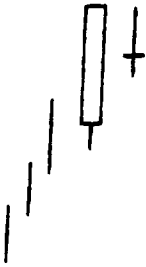
tập trung bàn về công cụ đồ thị phương Tây), đường kháng cự hướng lên có thể là một khu vực có lực cung. Khi giá giao cắt đường này vào ngày 13 tháng 05, ta nhận tín hiệu trực quan rằng nguồn cung đã vượt qua lực cầu với bóng nến trên tiêu cực và sau đó là một Harami được hình thành. Quan sát, bạn sẽ thấy đỉnh giá trước vào ngày 12 và 13 tháng 04 cũng là một Harami. Nến Búa ở 1 và 2 cho tín hiệu ổn định trở lại.

MẪU HÌNH ĐỈNH NHÍP (TWEEZERS TOP) VÀ ĐÁY NHÍP (TWEEZERS BOTTOM)

Mẫu hình Nhíp là hai hoặc nhiều cây nến có mức giá cao nhất hoặc thấp nhất bằng nhau. Chúng được gọi là Đỉnh nhíp (*tweezers top*) và Đáy nhíp (*tweezers bottom*) vì chúng được so sánh với hai ngạnh của cây nhíp. Trong một thị trường tăng giá, mẫu hình Đỉnh nhíp được hình thành khi mức giá cao nhất của hai hay nhiều phiên liên tục bằng nhau. Trong một thị trường giảm giá, mẫu hình Đáy nhíp được tạo ra khi mức giá thấp nhất giống nhau. Nhíp có thể được hình thành bởi thân nến, bóng nến và/hoặc Doji. Lý tưởng nhất, mẫu hình Nhíp nên có cây nến đầu tiên thân dài và cây nến tiếp theo có thân nhỏ. Điều này cho thấy sức mạnh trên thị trường vào phiên đầu tiên (sức mạnh tích cực nếu có nến dài màu trắng và sức mạnh tiêu cực với nến dài màu đen) đang dần tiêu biến với thân nến nhỏ tiếp theo có cùng mức giá cao nhất (với mẫu hình Đỉnh nhíp) hoặc cùng mức giá thấp nhất (với mẫu hình Đáy nhíp). Nếu có tín hiệu nến tiêu cực (với đảo chiều ở đỉnh) hoặc tích cực (với đảo chiều ở đáy) đồng thời là mẫu hình Đỉnh nhíp, mẫu hình sẽ có độ tin cậy cao hơn.

Ta hãy nhìn Hình 6.8 đến 6.13 thật chi tiết:

Hình 6.8 cho thấy mẫu hình trong xu hướng tăng, gồm một nến trắng thân dài và theo sau là một Doji. Mẫu hình Harami chữ thập có hai nến với mức giá cao nhất như nhau, đây có thể là một tín hiệu đảo chiều quan trọng.

Hình 6.8: Đỉnh nhíp và Harami chữ thập

Hình 6.9: Đỉnh nhíp và Người treo cổ

Hình 6.10: Đỉnh nhíp và Sao Băng

Hình 6.11: Đỉnh nhíp và Mây đen bao phủ

Hình 6.12: Đáy nhíp và nến Búa

Hình 6.13: Đáy nhíp và Mẫu hình Xuyên thấu

Hình 6.9 minh họa mẫu hình Đỉnh nhíp tạo bởi một nến trắng thân dài và một nến Người treo cổ. Nếu thị trường sau đó mở cửa và nhất là đóng cửa dưới mức giá của thân nến Người treo cổ, tỷ lệ cao giá đã chạm đỉnh. Thị trường sau đó không nên đóng cửa bên trên đầu nhíp để giữ đà giảm giá này tiếp tục. Mẫu hình hai nến này cũng có thể được xem là Harami. Như vậy, đây sẽ là một mẫu hình đảo chiều đỉnh trong một xu hướng tăng.

Hình 6.10 minh họa mẫu hình Đỉnh nhíp với nến thứ hai là nến Sao Băng tiêu cực.

Như đã nói ở trước, mẫu hình Đỉnh nhíp lý tưởng sẽ có cây nến thứ hai ghi nhận mức giá cao nhất giống nến thứ nhất, đồng thời có thân nến nhỏ. Trong Hình 6.11, cây nến thứ hai không có thân nhỏ. Tuy nhiên, nến thứ hai lại hoàn thành một biến thể của mẫu hình Mây đen bao phủ (ngày thứ hai mở cửa trên giá đóng cửa của ngày hôm trước thay vì trên mức giá cao nhất của ngày hôm trước). Mức giá cao nhất của cây nến đen chỉ chạm vào mức giá cao nhất của ngày hôm trước. Việc cả hai nến có cùng mức giá cao nhất khiến biến thể của mẫu hình Mây đen bao phủ càng mang ảnh hưởng tiêu cực hơn.

Hình 6.12 cho thấy một nến Búa kiếm định lại thành công mức giá thấp nhất của nến đen thân dài trước đó. Nến Búa và việc kiếm định thành công hỗ trợ chứng minh phe bán đang mất kiểm soát thị trường. Kết hợp hai nến này cũng là mẫu hình Harami. Ta có thêm lý do khác để xem hành động giá này là hỗ trợ.

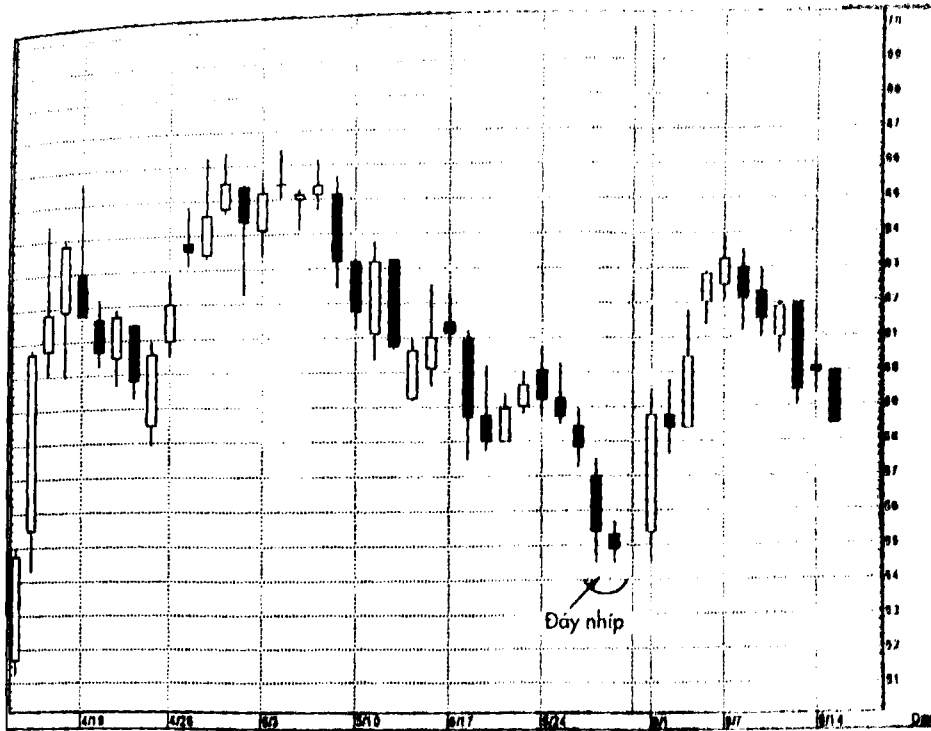
Nến thứ hai trong Hình 6.13 không có thân nến nhỏ, nhưng đây vẫn là một biến thể của mẫu hình Xuyên thấu tích cực. (Mẫu hình Xuyên thấu đúng nghĩa mở cửa dưới mức giá thấp nhất của ngày hôm trước. Ở đây, giá mở cửa dưới mức giá đóng cửa của phiên trước). Vì thế, tôi vẫn xem đây là mẫu hình Đáy nhíp.

Mẫu hình Đỉnh nhíp và Đáy nhíp phải được nhìn nhận khác nhau trên đồ thị ngày, trong ngày (*intraday*), tuần hay dài

hơn. Lý do là vì hai nến ngày hay hai nến trong phiên có cùng mức giá cao nhất hay thấp nhất không phải tín hiệu mạnh mẽ. Chỉ khi nào các phiên này đáp ứng yêu cầu đặc thù của mẫu hình Nhíp (nến đầu tiên dài, nến thứ hai ngắn, hoặc mẫu hình nến có cùng mức giá cao nhất hay thấp nhất) thì mới đáng chú ý. Do vậy, điều quan trọng các bạn nên ghi nhớ với mẫu hình Nhíp trên khung đồ thị ngày hay trong ngày là cần phải có sự kết hợp đặc biệt của nến đảm bảo thì mới hành động với mẫu hình Nhíp.

Đối với những ai muốn nhìn trên khung thời gian dài hơn, mẫu hình Đinh nhíp và Đáy nhíp trên đồ thị nến tuần và tháng tạo bởi các nến liên tiếp cũng có thể là các mẫu hình đảo chiều quan trọng. Điều này vẫn đúng ngay cả khi không có sự xác nhận từ nến nào khác vì trên đồ thị tuần hoặc tháng, mức giá thấp nhất trong tuần này giữ được mức giá thấp nhất của tuần trước có thể tạo nền cho nhíp tăng. Nhưng với mức giá thấp nhất ngày hoặc trong ngày thì điều này không có giá trị.

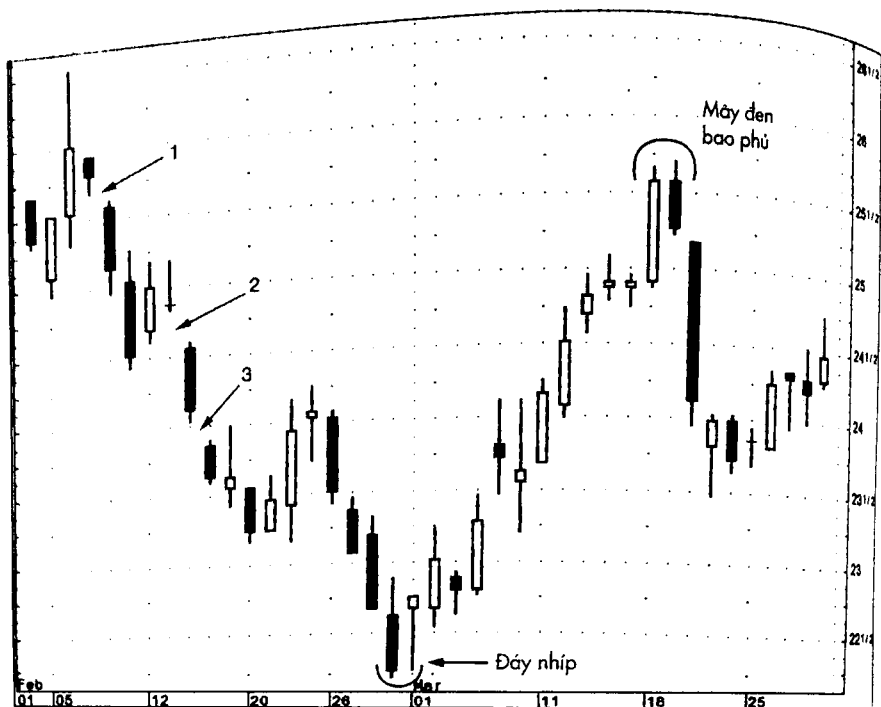
Hình 6.14 cho ta thấy mẫu hình Đáy nhíp. Bạn hãy chú ý thân nến thứ hai trong Nhíp không nằm trong thân nến thứ nhất, tức đây không phải mẫu hình Harami. Nến trắng thân dài sau mẫu hình Nhíp vào ngày 01 tháng 06 ngay lập tức được tiếp nối bằng một nến thân nhỏ với mức giá cao nhất gần 59.50 đô la. Như vậy, tổ hợp ngày 01 và 02 tháng 06 được xem là mẫu hình Đinh nhíp. Nhưng trong bối cảnh của bức tranh kỹ thuật, thị trường không có nhíp tăng quá đà nào, nên không dễ xảy ra điều chỉnh như khi mẫu hình Đinh nhíp xuất hiện trong tình trạng thị trường quá mua. Dù nhà giao dịch hành động trên mẫu hình Đinh nhíp ngày 01 và 02 tháng 06 chẳng nữa (đồng thời là mẫu hình Harami), khi thị trường đóng cửa trên mức giá cao nhất của hai phiên này ngày 03 tháng 06, các tín hiệu tiêu cực tiềm năng của mẫu hình Đinh nhíp đã bị phủ nhận.

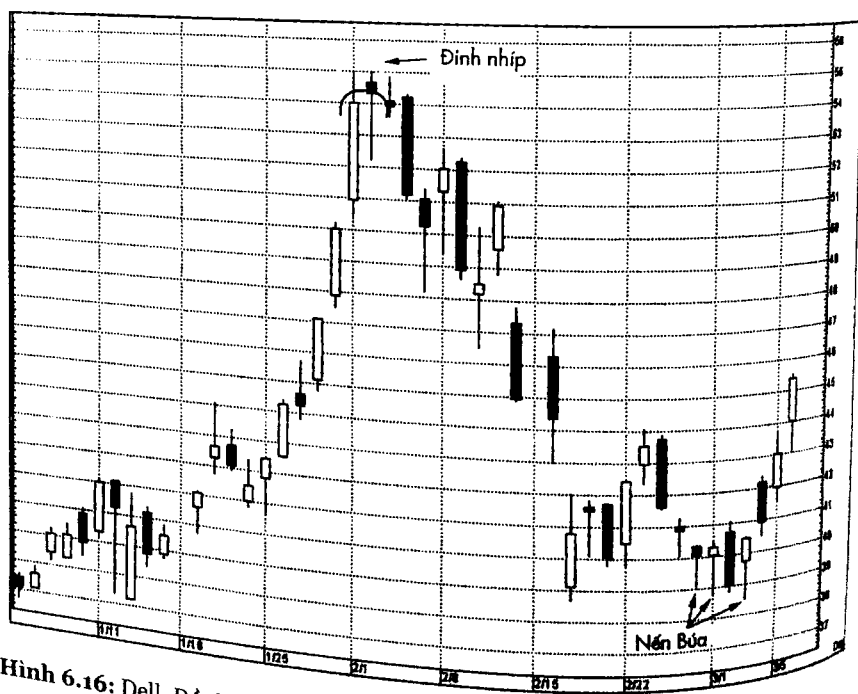
Hình 6.14: Caterpillar, Đồ thị ngày (Đáy nhíp)

Trong Hình 6.15, một chuỗi các Khoảng trống giảm giá (Khoảng trống được gọi là “Cửa sổ” trong đồ thị nến, Cửa sổ sẽ được thảo luận chi tiết trong Chương 7) ở 1, 2 và 3 giữ cho động lượng giảm giá rất mạnh. Mẫu hình Đáy nhíp xuất hiện với nến thứ hai trong mẫu hình là nến Búa. Mẫu hình Mây đen bao phủ trong tuần ngày 18 cho thấy sức tăng của thị trường đang tiêu biến.

Hình 6.16 minh họa mẫu hình Đỉnh nhíp. Nến thân nhỏ ngày 02 tháng 02 không nằm trong thân nến trước đó, nên đây không phải mẫu hình Harami mà là mẫu hình Nhíp, vì mức giá cao nhất của hai nến như nhau ở 55 đô la. Thêm vào đó, nến thân nhỏ ngày 02 tháng 02 là nến Người treo cổ (bóng trên nhỏ nên vẫn thỏa mãn). Tất nhiên, giống như các nến Người treo cổ khác, nến yêu cầu sự xác nhận tiêu cực bằng một phiên đóng nến dưới thân nến Người treo cổ. Điều này xảy ra vào phiên hôm sau.

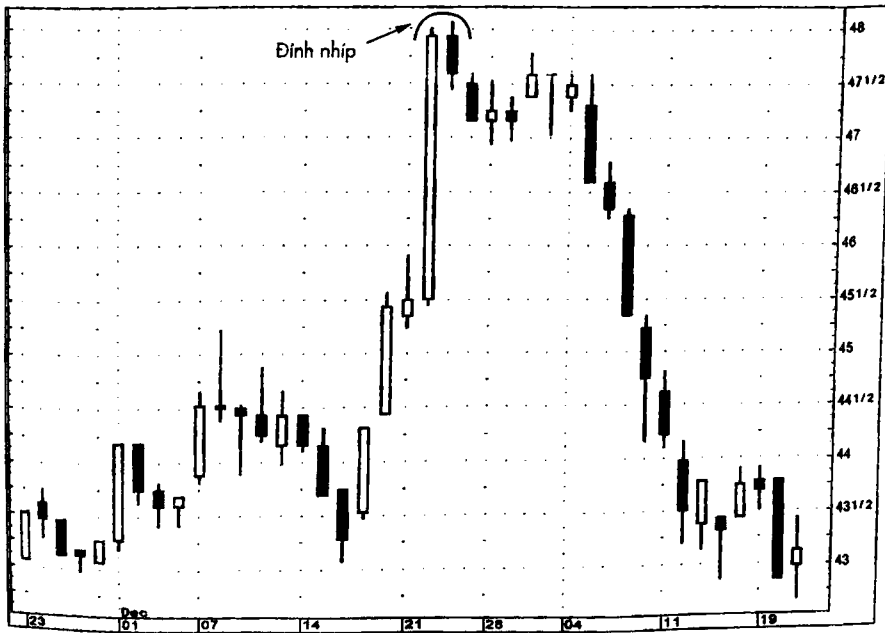
Hình 6.15: Georgia-Pacific, Đồ thị ngày (Đáy nhíp)

Hình 6.16: Dell, Đồ thị ngày (Đỉnh nhíp)

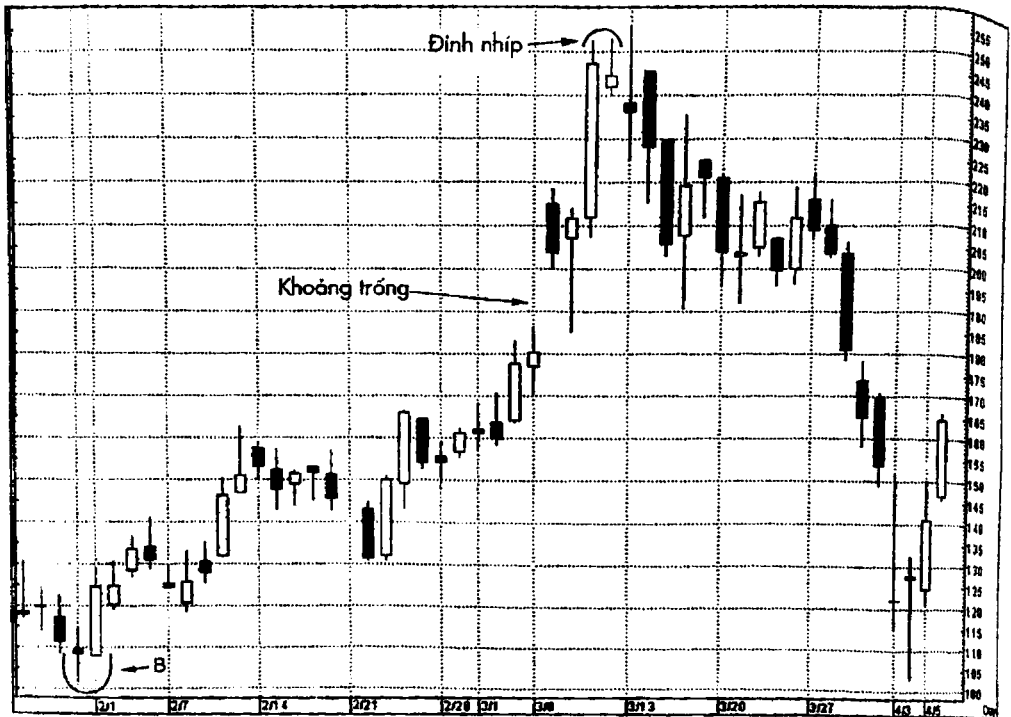
Dell giảm giá từ mẫu hình Đỉnh nhíp cho đến khi một chuỗi các nến Búa cuối Tháng 02, đầu Tháng 03 cho thấy vùng giá ổn định lại. Hai nến Búa ngày 26 tháng 02 và 01 tháng 03 không phải mẫu hình Đáy nhíp cổ điển. Vì sao? Vì dù chúng có cùng mức giá thấp nhất, hai nến Búa không đáp ứng một tiêu chuẩn bình thường của mẫu hình Đáy nhíp: nến thứ nhất trong mẫu hình Đáy nhíp phải có thân nến dài. Mặc dù hai nến Búa ngày 26 tháng 02 và 01 tháng 03 không được xem là mẫu hình Đáy nhíp, tôi vẫn xin nhấn mạnh tầm quan trọng của chúng vì chúng cho thấy thị trường đang khuếch từ vùng giá thấp hơn 39 đô la với bóng nến dưới rất dài và rất tích cực. Vì thế, tôi xem mẫu hình ngày 26 và 27 tháng 02 là biến thể của mẫu hình Đáy nhíp.

Dù hai nến ngày 22 và 23 tháng 12 trong Hình 6.17 không tạo mẫu hình Mây đen bao phủ (nến đen thậm chí còn không đóng gần giữa nến trắng), chúng tạo mẫu hình Đỉnh nhíp. Tuy tôi nhìn nhận mẫu hình Mây đen bao phủ mang tín hiệu xấu

Hình 6.17: Commerce Bancorp, Đồ thị ngày (Đỉnh nhíp)

hơn mẫu hình Đỉnh nhíp (vì mẫu hình Mây đen bao phủ thông thường sẽ đóng cửa sâu vào nến trắng), Đỉnh nhíp này vẫn là một tín hiệu đáng thận trọng. Tín hiệu ảnh hưởng qua tuần sau với các nến đen thân nhỏ và nến Doji phản ánh thị trường đã đi từ xu hướng tích cực sang trung tính hơn.

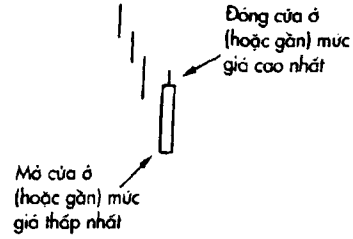
Hình 6.18: Network Solutions, Đồ thị ngày (Đỉnh nhíp)

Mẫu hình Nhấn chìm tăng ở B trong Hình 6.18 đặt nền móng cho nhíp tăng đầu Tháng 02 và tiếp tục với Khoảng trống ngày 06 tháng 03. Đáy của Khoảng trống tăng giá có thể trở thành hỗ trợ, trong Chương 7, tôi sẽ thảo luận kỹ hơn. Hỗ trợ ở đáy Khoảng trống gần 185 đô la giữ rất chắc, bằng chứng là bóng nến dưới rất dài vào ngày 08 tháng 03.

Vào ngày 10 tháng 03, gần mức 250 đô la, nến thân nhỏ tạo mẫu hình Harami. Vì hai nến của Harami có mức giá cao nhất bằng nhau, đây cũng là mẫu hình Đỉnh nhíp.

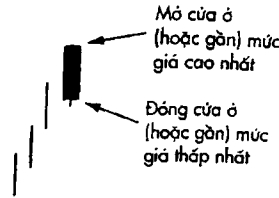
NÉN THẮT LƯNG (BELT-HOLD)

Nén Thắt lưng là một nén riêng lẻ. Nén Thắt lưng tăng là một nén trắng mạnh mở cửa ở mức giá thấp nhất phiên (hoặc với bóng nến dưới rất nhỏ) và đóng cửa gần hoặc ở mức giá cao nhất trong phiên (xem Hình 6.19). Nén Thắt lưng tăng còn được gọi là nén Cạo đáy trắng. Nếu nén Thắt lưng tăng xuất hiện ở vùng giá thấp, nó dự báo một đợt tăng lại.

Hình 6.19: Nén Thắt lưng tăng

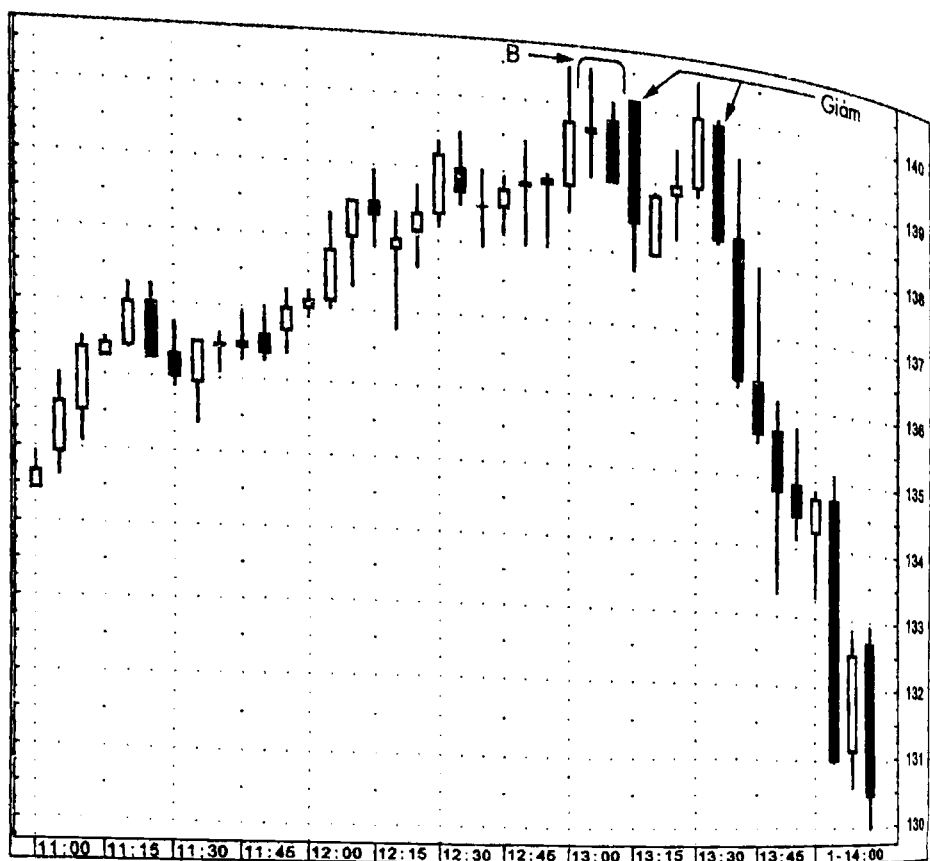
Nén Thắt lưng càng dài, ý nghĩa của nó càng lớn. Tên tiếng Nhật của nén Thắt lưng là một thuật ngữ trong đấu Sumo: yorikiri, có nghĩa là "vừa đẩy đối thủ ra khỏi sàn đấu vừa giữ chặt thắt lưng của đối thủ".

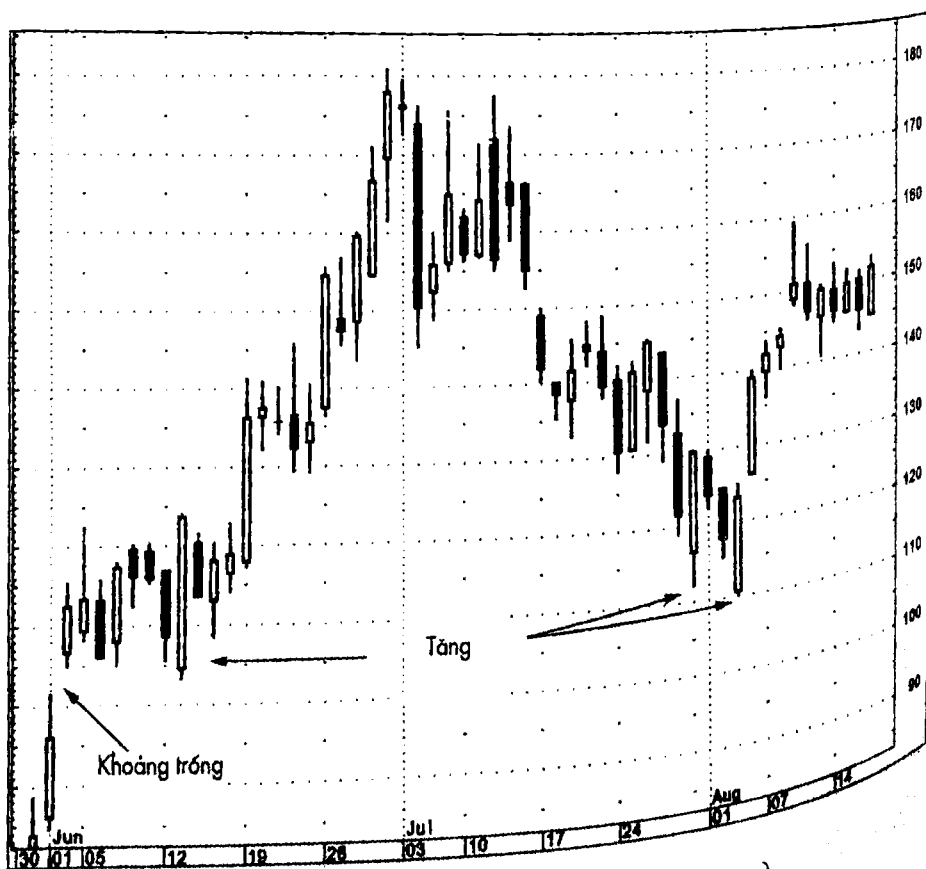
Hình 6.20: Nén Thắt lưng giảm

Giá đóng cửa trên nén Thắt lưng giảm màu đen cho thấy sự trở lại của xu hướng tăng. Giá đóng cửa dưới nén Thắt lưng tăng màu trắng ngụ ý áp lực bán đã quay trở lại.

Nén Thắt lưng sẽ tin cậy hơn nếu chúng xác nhận kháng cự, hoặc các nén Thắt lưng khác, hoặc nếu đã lâu chúng không xuất hiện. Trong Hình 6.21, mẫu hình Nhấn chìm giảm ở B báo hiệu vấn đề. Hai nén Thắt lưng giảm gần mức giá của mẫu hình Nhấn chìm giảm và củng cố thêm đây là khu vực nguồn cung xuất hiện. Mặc dù có nhiều tín hiệu tiêu cực trong một thời gian ngắn như vậy (mẫu hình Nhấn chìm giảm và hai nén Thắt lưng), điều đó không dự báo giá sẽ rơi tự do sau nén Thắt lưng giảm thứ hai. Sự hội tụ của các tín hiệu nén làm tăng khả năng đảo chiều, nhưng không tăng mức độ hành động giá.

Hình 6.21: Juniper Networks, Đồ thị 5 phút (Nến Thất lung giảm)

Hình 6.22: Redback Networks, Đồ thị ngày (Nến Thất lung tăng)

Trong Hình 6.22, một Khoảng trống tăng giá đầu Tháng 06 trở thành vùng hỗ trợ, bằng chứng là giá được bảo vệ thành công suốt nửa đầu Tháng 06. Nến ngày 13 tháng 06 là nến Thất lưng tăng. Cuối Tháng 07, đầu Tháng 08, giá kiểm định lại Cửa sổ, một chuỗi nến Thất lưng tăng được hình thành. Hai nến Thất lưng tăng còn đóng vai trò hoàn tất mẫu hình Xuyên thấu. Nhịp tăng từ mức đáy đầu Tháng 08 dừng vào nến Sao Băng ngày 09 tháng 08.

MẪU HÌNH KHOẢNG TRỐNG TĂNG GIÁ HAI CON QUẠ (UPSIDE-GAP TWO CROWS)

Mẫu hình Khoảng trống tăng giá hai con quạ (một cái tên thật dài!) được minh họa trong Hình 6.23. Mẫu hình này rất hiếm. Khoảng trống tăng giá là Khoảng trống giữa thân nến nhỏ màu đen và thân nến trước đó. (Nến trước nến nhỏ màu đen thường là nến dài màu trắng). Hai nến màu đen là hai "con quạ" trong mẫu hình này.

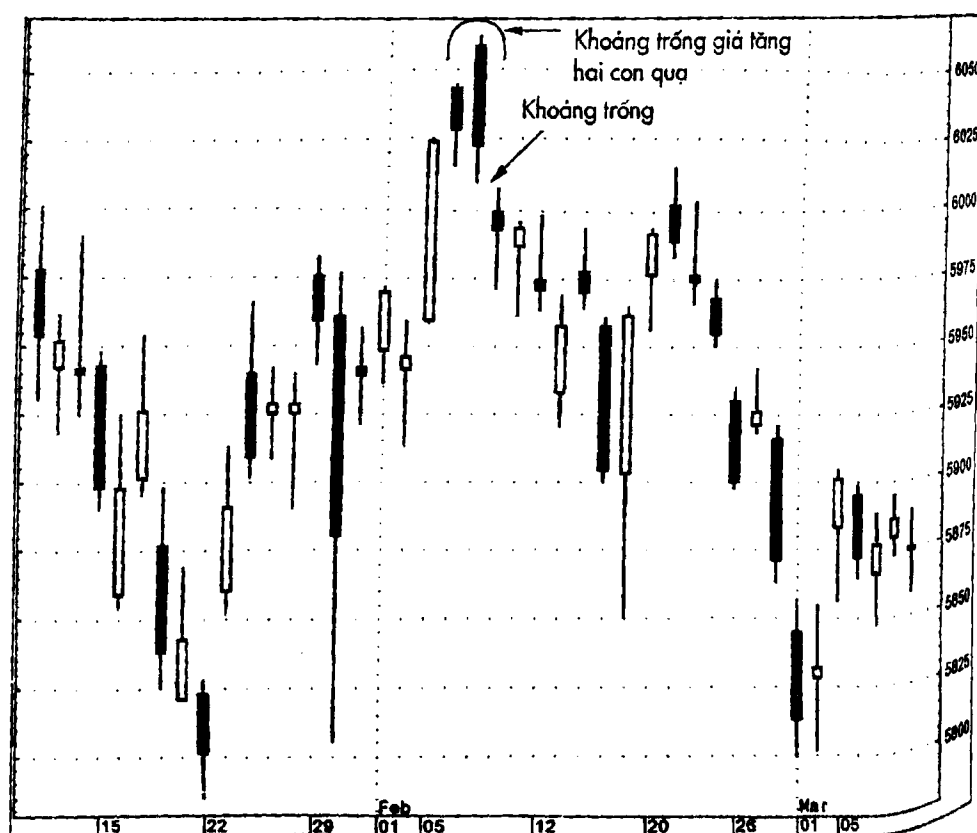

Hình 6.23: Mẫu hình Khoảng trống tăng giá hai con quạ

Chúng là hình tượng của những con quạ đen nhìn xuống từ trên cành cây với điểm chẳng lành. Với sự liên tưởng này, rõ ràng đây là mẫu hình tiêu cực. Mẫu hình Khoảng trống tăng giá hai con quạ điển hình có thân nến thứ hai mở cửa trên mức giá mở cửa của cây nến đầu tiên, sau đó đóng cửa dưới giá đóng cửa của nến đầu.

Lý do đằng sau tính chất tiêu cực của mẫu hình này là: thị trường đang trong một xu hướng tăng và giá tạo Khoảng trống cao hơn khi mở cửa. Mức đỉnh mới này không giữ được, thị trường tạo nến đen. Nhưng ít nhất phe mua vẫn có được chút

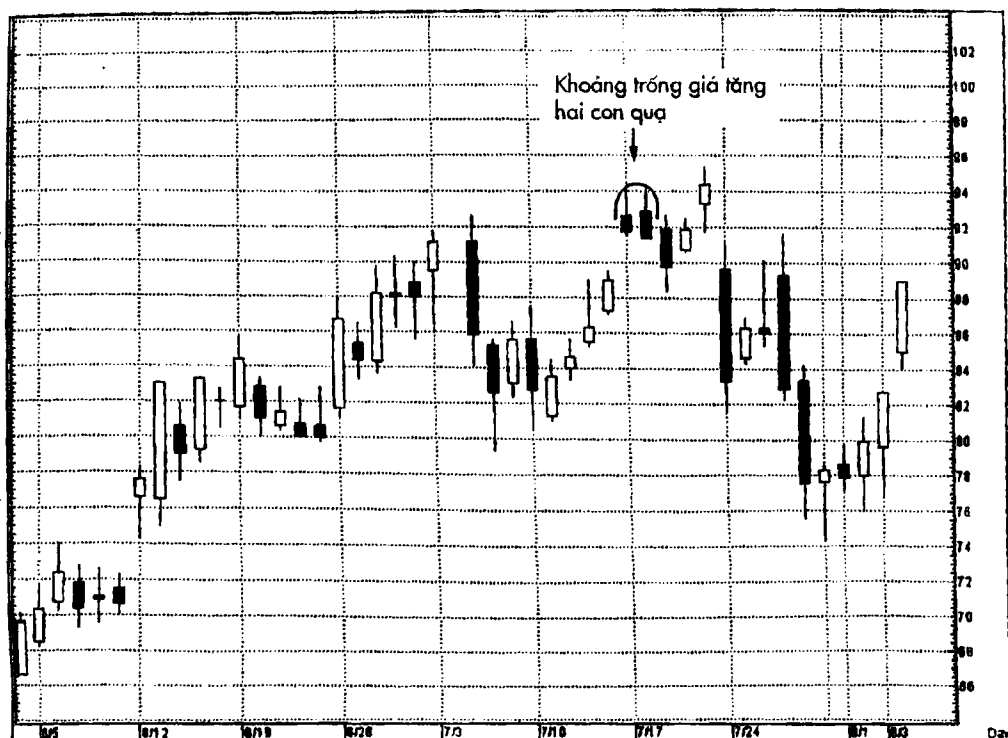
hỗ trợ vì giá đóng cửa của nến đen này vẫn giữ trên giá đóng cửa của phiên trước. Phiên thứ ba vẽ nên bức tranh tiêu cực hơn với một đỉnh giá mới nhưng một lần nữa thất bại trong việc duy trì đỉnh giá này đến lúc đóng cửa. Tuy nhiên, phiên này tiêu cực hơn khi đóng cửa dưới giá đóng cửa của phiên trước. Nếu thị trường khỏe thì tại sao không giữ được đỉnh giá mới và giá đóng cửa thấp hơn? Có lẽ đây là những câu hỏi mà phe mua đang lo

Hình 6.24: Deutsche Mark, Đồ thị ngày (Khoảng trống tăng giá hai con quạ)

lắng tự hỏi chính bản thân mình. Câu trả lời là thị trường có thể không mạnh như họ kỳ vọng. Nếu ngày hôm sau (tức là phiên thứ tư) giá không lấy lại khu vực giá cao thì hãy chuẩn bị tinh thần cho việc giá xuống thấp hơn nữa.

Hình 6.24 là ví dụ của mẫu hình Khoảng trống tăng giá hai con quạ. Khoảng trống giảm giá rất nhỏ sau mẫu hình này cho thấy phe bán đã kiểm soát thị trường. Nhịp tăng trong tuần ngày 20 tháng 02 chứng lại ở kháng cự của Khoảng trống này.

Hình 6.25: Corning, Đồ thị ngày (Mẫu hình Hai con quạ đen)

Hình 6.25 minh họa tầm quan trọng của việc xem xét mẫu hình nến trong bối cảnh chung. Dù có mẫu hình Hai con quạ đen giữa Tháng 07, đây không phải tín hiệu bán. Lý do là cổ phiếu tạo Khoảng trống tăng giá vào ngày 17 tháng 07, cụ thể thế nào tôi sẽ thảo luận chi tiết ở Chương 7. Nói chung, Khoảng trống tăng giá là một tín hiệu tích cực, dù trên đồ thị nến hay đồ thị thanh. Vì vậy, mẫu hình Hai con quạ đen cho cảnh báo, nhưng tôi nhận định nó không tiêu cực như trường hợp không tạo Khoảng trống ở Hình 6.24.

MẪU HÌNH BA CON QUẠ ĐEN (THREE BLACK CROWS)

Mẫu hình Khoảng trống tăng giá hai con quạ giá gồm hai nến đen. Nếu có ba nến đen liên tiếp giảm giá, mẫu hình được gọi là Ba con quạ đen (xem Hình 6.26). Mẫu hình Ba con quạ đen báo

Hình 6.26: Mẫu hình Ba con quạ đen

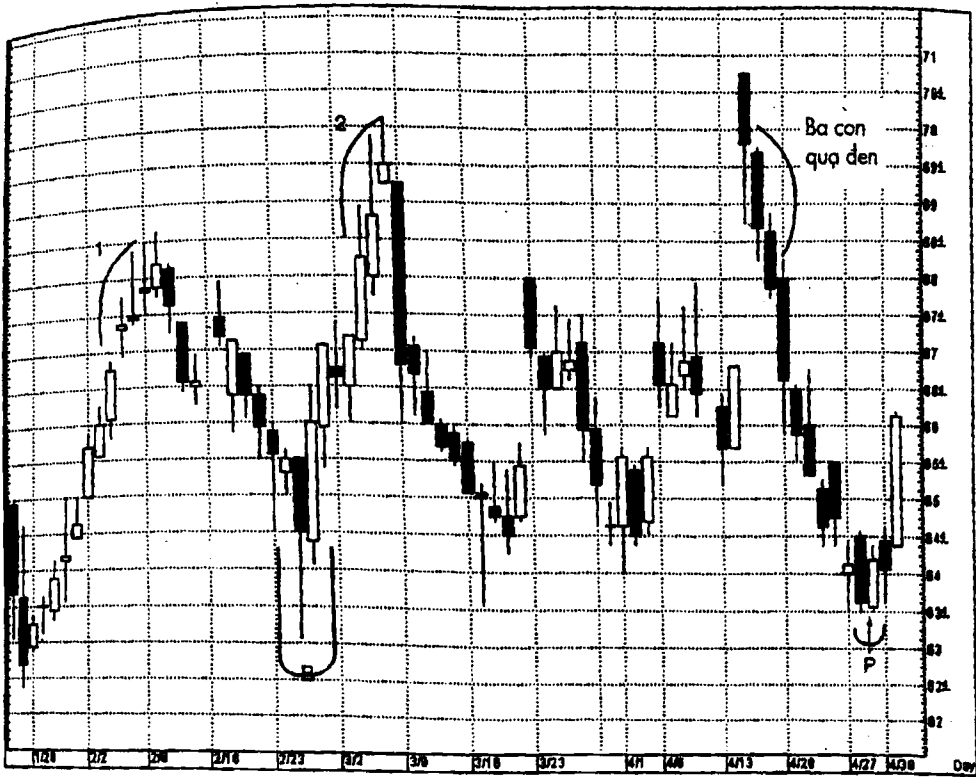
hiệu giá sẽ giảm nếu mẫu hình xuất hiện ở vùng giá cao hoặc sau một đợt tăng giá dài. Ba con quạ đen đôi khi cũng được gọi là Quạ ba cánh. Người Nhật có câu "Tin xấu có cánh". Đây là cách nói thích hợp cho mẫu hình Quạ ba cánh. Đúng như tên gọi, mẫu hình Ba con quạ đen bao gồm ba nến đen. Ta có thể so sánh với hình ảnh

một đám quạ đậu trên cái cây cao ngều đã chết khô, mẫu hình Ba con quạ đen mang ý nghĩa tiêu cực. Ba cây nến đóng cửa gần hoặc tại mức giá thấp nhất trong phiên. Lý tưởng nhất, các mức giá mở cửa nên ở trong thân nến trước.

Hình 6.27 mô tả mẫu hình Ba con quạ đen bắt đầu vào ngày 15 tháng 04. Nhịp giảm từ Ba con quạ đen tiếp tục mà không bị cản cho đến mẫu hình Xuyên thấu ở P. Nến hai và ba của Ba con quạ đen (ngày 16 và 17 tháng 04) mở cửa dưới thân nến trước. Dù mẫu hình Ba con quạ đen có giá mở cửa nằm trong thân nến trước, và giá mở cửa trong trường hợp này lại không thỏa mãn điều ấy, nhưng tín hiệu ở đây nên được xem có tính tiêu cực hơn. Vì nến đen thứ hai và ba mở cửa dưới giá đóng cửa của hôm trước và không tăng giá thành công trong phiên.

Mẫu hình Ba con quạ đen hữu ích đối với những nhà giao dịch dài hạn hơn. Bởi lẽ mẫu hình này hoàn thành vào nến đen thứ ba. Mà rõ ràng khi điều này xảy ra, thị trường đã điều chỉnh tương đối sâu. Ví dụ, mẫu hình Ba con quạ đen này bắt đầu ở 70.75 đô la. Ta cần nến đen thứ ba để hoàn tất mẫu hình, nên chỉ thu được tín hiệu khi giá cổ phiếu đã ở 67.87 đô la.

Tuy nhiên, trong trường hợp này, ta nhận được tín hiệu rắc rối vào cây nến đầu tiên trong mẫu hình Ba con quạ đen. Lý do là vì cổ phiếu mở cửa trên đỉnh giá Tháng 03 ở 70 đô la nhưng đến

Hình 6.27: Pennzoil, Đồ thị ngày (Mẫu hình Ba con quạ đen)

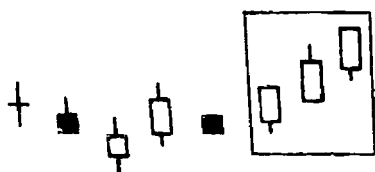
lúc đóng cửa, phe mua không thể duy trì đỉnh giá mới mà đóng cửa vào lại dưới 70 đô la. Nếu thị trường tạo đỉnh mới nhưng không duy trì được, đây có thể là tín hiệu tiêu cực. Bạn sẽ đọc về phần này trong Phần 2 cuốn sách. Ta thấy được điều này ở đây.

Hãy quan sát cả các đỉnh giá trước ở khu vực 1 và 2. Trong vùng thời gian 1 đầu Tháng 02, Pennzoil có những chuyển động đi lên tạo đỉnh mới, nhưng các nến cho ta thấy báo hiệu trực quan rất mạnh rằng tình hình không ổn. Cụ thể, trong nửa sau tuần ngày 02 tháng 02, dù cổ phiếu tạo đỉnh giá cao hơn, đáy giá cao hơn, giá đóng cửa cao hơn, nhưng các nến lại có thân nhỏ và bóng nến trên dài. Điều này cho thấy hành động giá không hoàn toàn ủng hộ phe mua. Nhịp giảm giá kết thúc ở mẫu hình Nhấn chìm tăng ở B. Nhịp tăng từ đây đẩy giá lên cao cho đến tuần ngày 02 tháng 03, thể hiện ở vùng 2 trên đồ thị. Nhịp tăng 2 cũng tương tự nhịp tăng vùng 1 ở chỗ vùng

2 cũng tạo đỉnh giá cao hơn, đáy giá cao hơn, giá đóng cửa cao hơn, vì vậy, nếu nhìn trên đồ thị thanh, thị trường có độ khỏe tốt. Tuy nhiên, từ góc nhìn của đồ thị nến, ta thấy nhịp tăng giá ngày 04, 05 và 06 tháng 03 có bóng nến trên dài. Điều này cho thấy đà tăng đang yếu dần. Nến ngày 06 tháng 03 là một nến Sao Băng.

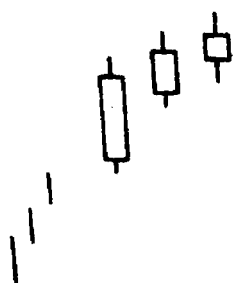
MẪU HÌNH BA CHÀNG LÍNH TRẮNG TIẾN LÊN (THREE ADVANCING WHITE SOLIDERS)

Trái ngược với mẫu hình Ba con quạ đen là mẫu hình Ba chàng lính trắng tiến lên, hoặc thông dụng hơn là mẫu hình Ba chàng lính trắng (Hình 6.28). Giống như hầu hết các thuật ngữ nến,

Hình 6.28: Mẫu hình Ba chàng lính trắng

mẫu hình này lấy ý nghĩa từ quân sự. Nó kết hợp ba nến trắng thân dài có mức giá đóng cửa liên tiếp cao hơn. Nếu mẫu hình này xuất hiện ở vùng giá thấp hoặc sau một giai đoạn giá bình ổn đi ngang, thì đó là dấu hiệu cho thấy sức mạnh sắp tới.

Hình 6.29: Mẫu hình Chặn đà tăng

Hình 6.30: Mẫu hình Đỉnh trẻ

Mẫu hình Ba chàng lính trắng ghi nhận các nến trắng tăng lên đều đặn với giá mở cửa, mỗi nến nằm trong hoặc gần thân nến trắng của phiên trước. Mỗi nến trắng nên đóng cửa tại hoặc gần mức giá cao nhất. Một thị trường tăng như vậy sẽ có độ khỏe cao hơn (mặc dù nếu các cây nến trắng có mức tăng quá lớn, ta nên thận trọng về việc thị trường rơi vào quá mua).

Nếu nến thứ hai và thứ ba, hoặc một mình nến thứ ba, có dấu hiệu suy yếu thì đó là mẫu hình Chặn đà tăng (*advance block*) (xem Hình 6.29). Điều này có nghĩa đợt tăng giá đang gặp rắc rối và những người giữ vị thế mua nên tự bảo vệ mình. Hãy đặc biệt thận trọng với mẫu hình này trong một xu hướng tăng đã lâu. Dấu hiệu suy yếu có thể là các thân nến trắng nhỏ dần hoặc bóng nến trên tương đối dài.

Nếu hai cây nến cuối có một nến trắng thân dài, tạo đỉnh mới và theo sau là một nến trắng nhỏ, nó có tên mẫu hình Đình trệ (*stalled pattern*) (xem Hình 6.30). Đôi khi, nó cũng được gọi là mẫu hình Do dự (*deliberation pattern*). Sau mẫu hình này, sức mạnh của phe mua ít nhất là đang cạn kiệt trong tạm thời. Nến trắng nhỏ cuối cùng có thể tạo Khoảng trống phân tách khỏi thân nến trắng thân dài (trong trường hợp này, nó thành nến Sao) hoặc như người Nhật diễn đạt là "cười trên vai" thân nến dài màu trắng (nghĩa là, giá ở phần trên trong phạm vi thân nến trắng dài trước đó). Thân nến nhỏ tiết lộ sức mạnh của phe mua đang suy giảm.

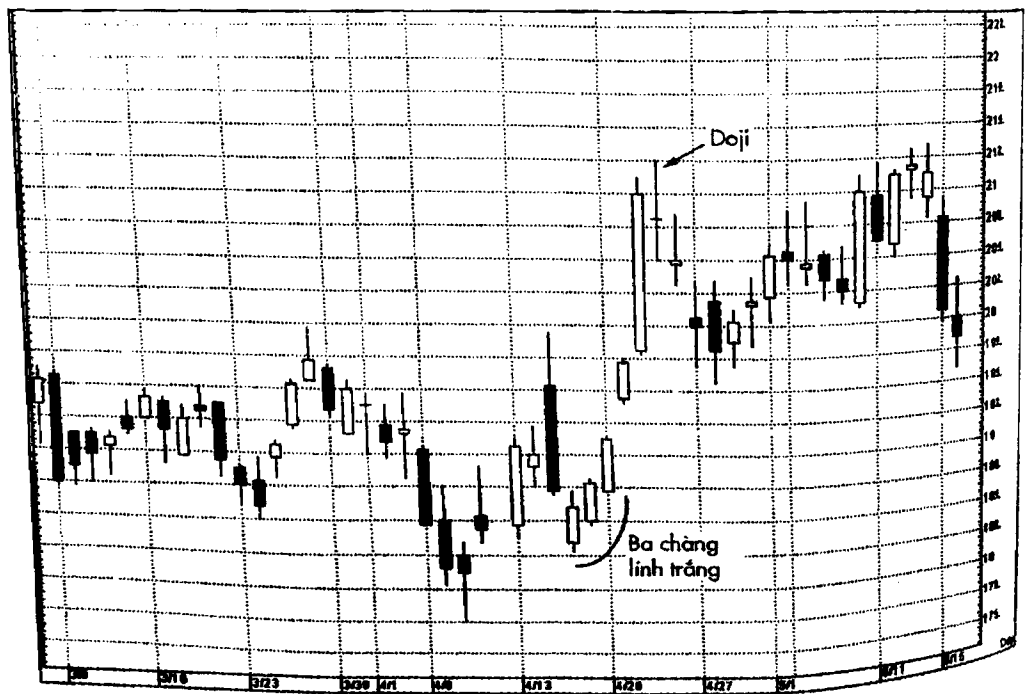
Mặc dù mẫu hình Chặn đà tăng và mẫu hình Đình trệ thường không phải là các mẫu hình đảo chiều đỉnh thường thấy, nhưng đôi khi chúng có thể xuất hiện trước một đợt giảm giá. Mẫu hình Chặn đà tăng và mẫu hình Đình trệ nên được sử dụng để đóng hoặc bảo vệ vị thế mua nhưng không phải để bán khống. Chúng thường có ý nghĩa hơn khi ở các vùng giá cao.

Như trong Hình 6.28 đến 6.30, các mẫu hình này có thể ở vùng giá thấp hoặc trong một nhịp tăng.

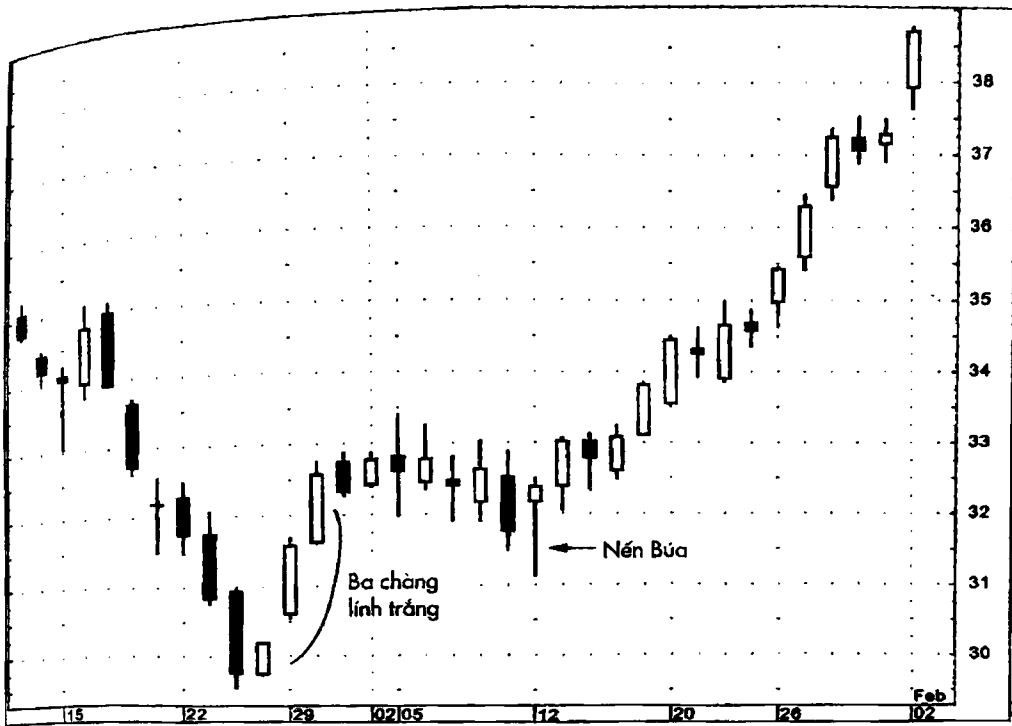
Không có quá nhiều khác biệt giữa mẫu hình Chặn đà tăng và mẫu hình Đình trệ. Yếu tố chính để cân nhắc mẫu hình Ba chàng lính trắng là nó mang tính xây dựng nhất khi ba nến trắng đóng cửa tại hoặc gần mức giá cao nhất. Nếu hai nến trắng sau đó cho thấy tín hiệu lưỡng lự, với thân nến nhỏ hoặc bóng trên, đó là gợi ý cho thấy đà tăng đang mất đi sức mạnh.

Hình 6.31 minh họa mẫu hình Ba chàng lính trắng gần như kinh điển khi mỗi nến, nhất là hai nến sau, đều tương đối mạnh, mở cửa gần mức thấp nhất và đóng cửa tại hoặc gần mức cao nhất. Tín hiệu lưỡng lự xuất hiện với Doji vào ngày 23 tháng 04 khi hình thành mẫu hình Harami chữ thập.

Hình 6.32 là một ví dụ rất hay của mẫu hình Ba chàng lính trắng. Cả ba nến đều đóng cửa rất gần mức giá cao nhất trong phiên và mỗi nến trắng đều mở cửa trong hoặc trên nến trắng

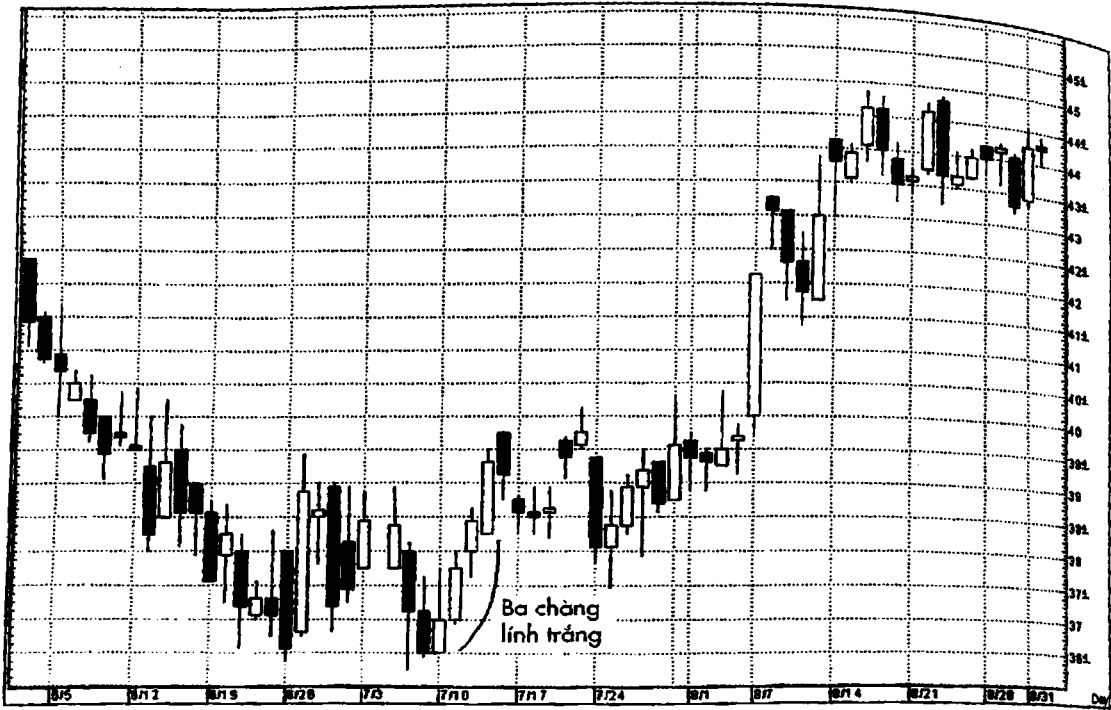
Hình 6.31: Intel, Đồ thị ngày (Mô hình Ba chàng lính trắng)

Hình 6.32: Microsoft, Đồ thị ngày (Mẫu hình Ba chàng lính trắng)

trước đó. Một yếu tố để cân nhắc là khi mẫu hình Ba chàng lính trắng hoàn thành, thị trường đã cách đáy khá xa. Trong trường hợp này, Microsoft cách đáy gần 4 đô la, một nhịp tăng rất cao tính theo tỉ lệ phần trăm. Do vậy, trừ khi nhà giao dịch nắm giữ khoảng thời gian lâu hơn, việc mua khi mẫu hình Ba chàng lính trắng đã hoàn thành không mang lại tỉ lệ rủi ro/lợi nhuận hấp dẫn.

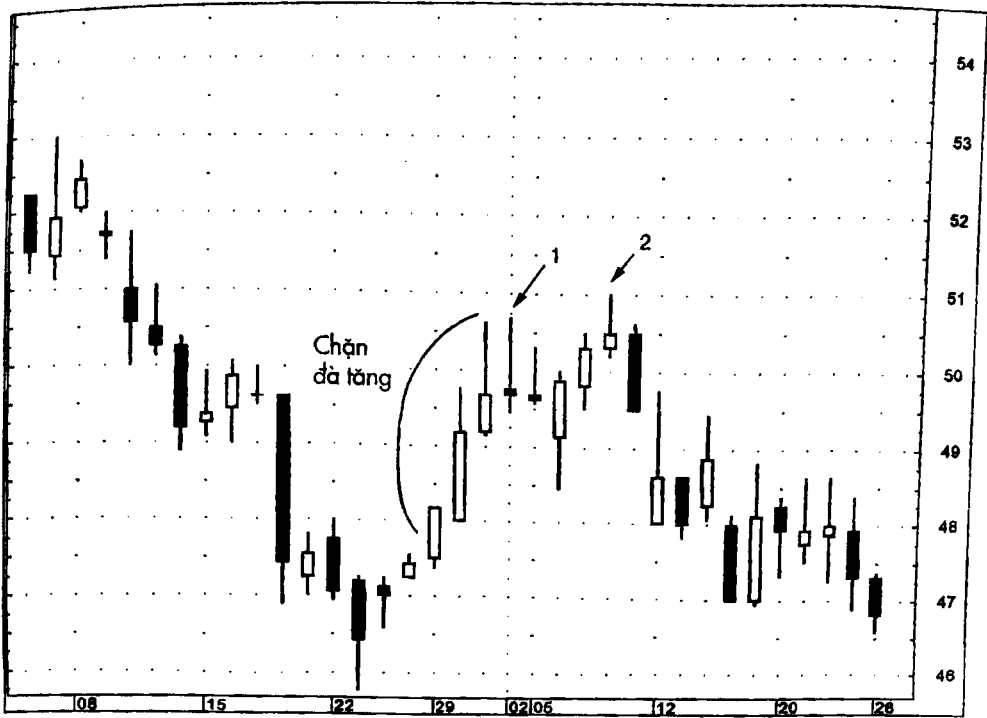
Theo kinh nghiệm, tôi nhận ra khi giá điều chỉnh, nến trắng thứ nhất hoặc thứ hai trong mẫu hình Ba chàng lính trắng thường là hỗ trợ. Ở ví dụ này, cổ phiếu tích lũy sau mẫu hình Ba chàng lính trắng và từ từ kéo ngược cho đến khi hình thành nến Búa. Nó xác nhận hỗ trợ trong nến trắng thứ hai của mẫu hình ba nến.

Hình 6.33: Praxair, Đồ thị ngày (Mẫu hình Ba chàng lính trắng)

Trong Hình 6.33, nền giá được tạo thành từ giữa đến cuối Tháng 06 và đầu Tháng 07 gần 36.50 đô la. Sau đó mẫu hình Ba chàng lính trắng xuất hiện (dù chúng có bóng nến trên rất nhỏ). Sau lính trắng thứ ba, cổ phiếu lưỡng lự và điều chỉnh về lính trắng thứ nhất ngày 11 tháng 07. Đồ thị này một lần nữa minh họa cho ta thấy nhiều lúc thị trường có thể điều chỉnh sau mẫu hình Ba chàng lính trắng. Chúng ta có thể kỳ vọng cổ phiếu sẽ gặp hỗ trợ khi về lại lính trắng thứ hai, và đặc biệt là lính trắng thứ nhất.

Mẫu hình Chặn đà tăng được minh họa trong Hình 6.34. Mặc dù có ba nến trắng thân tương đối dài, hai nến sau lại có các bóng nến trên tiêu cực. Điều này phản ánh nhịp tăng đang chững lại. Và quả thật, một chuỗi bóng nến trên xuất hiện, được đánh dấu 1 và 2, nhấn mạnh kháng cự ở gần mức 51 đô la. Nến có bóng trên dài ở 2 là nến Sao Băng, và ngày hôm sau mẫu hình Nhấn chìm giảm hoàn tất.

Hình 6.34: United Health, Đồ thị ngày (Mẫu hình Chặn đà tăng)

MẪU HÌNH BA ĐỈNH NÚI VÀ BA ĐÁY SÔNG

Có một nhóm các mẫu hình cho tín hiệu tạo đỉnh và tạo đáy trên khung thời gian dài hạn hơn, bao gồm mẫu hình Ba đỉnh núi, Ba đáy sông, Ba tượng Phật, Ba tượng Phật ngược, Đỉnh bánh bao, Đáy chảo, Đỉnh thấp và Đáy thấp.

Hình 6.35: Ba đỉnh núi

Hình 6.36: Ba tượng Phật

Hình 6.37: Ba đáy sông

Hình 6.38: Ba tượng Phật ngược

Tương tự mẫu hình Ba đỉnh phương Tây, người Nhật có Ba đỉnh núi (xem Hình 6.35). Mẫu hình này đại diện cho một đỉnh giá quan trọng. Nếu thị trường giảm từ đỉnh giá ba lần hoặc nỗ lực ở một đỉnh giá đến ba lần, nó được xem là mẫu hình Ba đỉnh núi. Lý tưởng nhất, đỉnh của ngọn núi cuối cùng nên được xác nhận với một tín hiệu nến tiêu cực (ví dụ như nến Doji hoặc Mây đen bao phủ). Nếu ngọn núi trung tâm trong Ba đỉnh núi là ngọn núi cao nhất thì mẫu hình là loại Ba đỉnh núi đặc biệt, được gọi là Ba tượng Phật (xem Hình 6.36). Lý do có tên gọi này là vì trong các ngôi chùa Phật giáo, tượng Phật lớn nhất sẽ được đặt ở giữa và hai bên để những tượng Phật nhỏ hơn. Mẫu hình này giống mẫu hình Vai đầu vai của phương Tây.

Mặc dù mẫu hình Ba tượng Phật tương tự với mẫu hình Vai đầu vai của phương Tây, lý thuyết về Ba tượng Phật của Nhật Bản đã được sử dụng hơn 100 năm trước khi Vai đầu vai được biết đến ở Hoa Kỳ. (Tài liệu có nhắc đến mẫu hình Vai đầu vai sớm nhất ở Hoa Kỳ theo tôi được biết là của Richard Schabacker vào những năm 1930. Đối với những độc giả biết về cuốn sách kinh điển của Edwards và Magee mang tên *Phân tích Kỹ thuật về Xu hướng Chứng khoán - Technical Analysis of Stock Trends*, phần lớn kiến thức trong cuốn sách đó dựa trên nghiên cứu của Schabacker. Schabacker là bố vợ của Edwards).

Thật thú vị khi các nhà quan sát thị trường từ cả phương Tây và phương Đông đều rút ra mẫu hình tương tự nhau. Tâm lý thị trường là như nhau trên toàn thế giới, hay như một câu ngạn ngữ Nhật Bản diễn tả, "Tiếng chim hót ở đâu cũng giống nhau". Mẫu hình Ba đáy sông (xem Hình 6.37) ngược lại với mẫu hình Ba đỉnh núi. Điều này xảy ra khi thị trường kiểm định lại đáy ba lần. Giá phải vượt qua đỉnh của các nhịp hồi phục thì mới xác nhận tạo đáy. Cũng không quá khó hiểu khi mẫu hình tương ứng với Vai đầu vai ngược của phương Tây được gọi là mẫu hình Ba tượng Phật ngược (xem Hình 6.38).

TẦM QUAN TRỌNG CỦA SỐ BA (3) TRONG PHÂN TÍCH NẾN NHẬT

Rất nhiều kỹ thuật của Nhật Bản dựa trên con số ba. Điều này phản ánh tầm quan trọng của con số này trong văn hóa Nhật. Ở Nhật Bản tiền hiện đại, số ba có gắn liền với những sự kết hợp thần bí. Cách nói "Quá tam ba bận" diễn tả niềm tin này. Những ví dụ khác của con số ba trong đồ thị nến bao gồm Ba chàng lính trắng, Ba con quạ đen, Ba đỉnh núi cùng biến thể, các mẫu hình Ba tượng Phật mà tôi vừa nhắc đến, mẫu hình Ba bước tăng, Ba bước giảm, và mẫu hình ba nến của Sao Hôm với Sao Mai (một số mẫu hình sẽ được bàn sau).

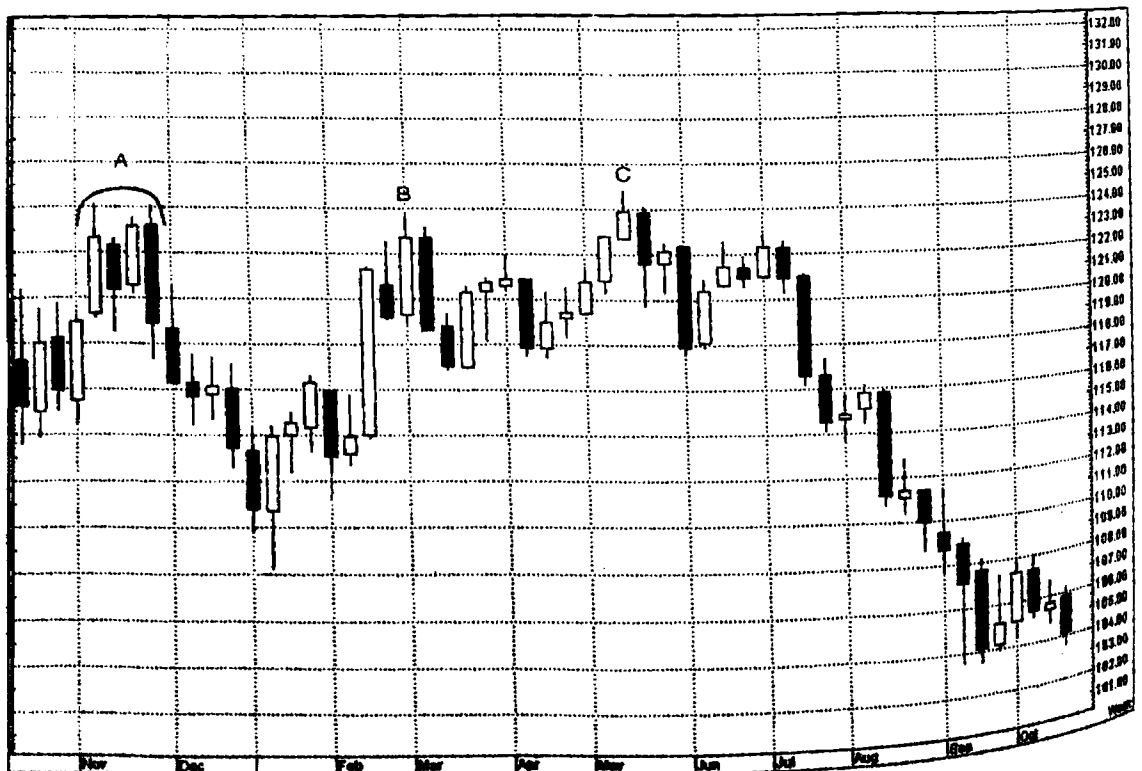
Ngoài ra, nếu số ba được xem là số may mắn thì số bốn lại bị xem là con số mang điềm hung. Quan niệm này xuất phát từ lý do khá dễ hiểu: số bốn trong tiếng Nhật là shi, cùng âm với chữ tử. Bạn khó mà tìm thấy ghế ngồi số 4 trên hãng máy bay của Nhật hay phòng 304 trong khách sạn (ở bệnh viện lại càng hiếm hơn!). Xe ô tô "Renault 4" ra mắt ở Nhật Bản và thất bại thảm hại cũng đơn giản là vì con số ấy. (1)

Khu vực A trong Hình 6.39 cho thấy xuất hiện sự lưỡng lự ở gần 124 đô la, đặc biệt khi mẫu hình Nhấn chìm giảm được hình thành trong hai tuần cuối Tháng 11. Nhịp giảm sau mẫu hình

Nhấn chìm giảm tìm lại được sự cân bằng với mẫu hình Nhấn chìm tăng. Nhịp tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng dừng lại gần 124 đô la tại B, cũng không mấy bất ngờ vì đây là kháng cự của mẫu hình Nhấn chìm giảm được nhắc đến trước đó. B lại là một mẫu hình Nhấn chìm giảm. Nhịp tăng tiếp theo giữa Tháng 05 và mẫu hình Nhấn chìm giảm kế đó ở C tạo mẫu hình Ba đỉnh núi.

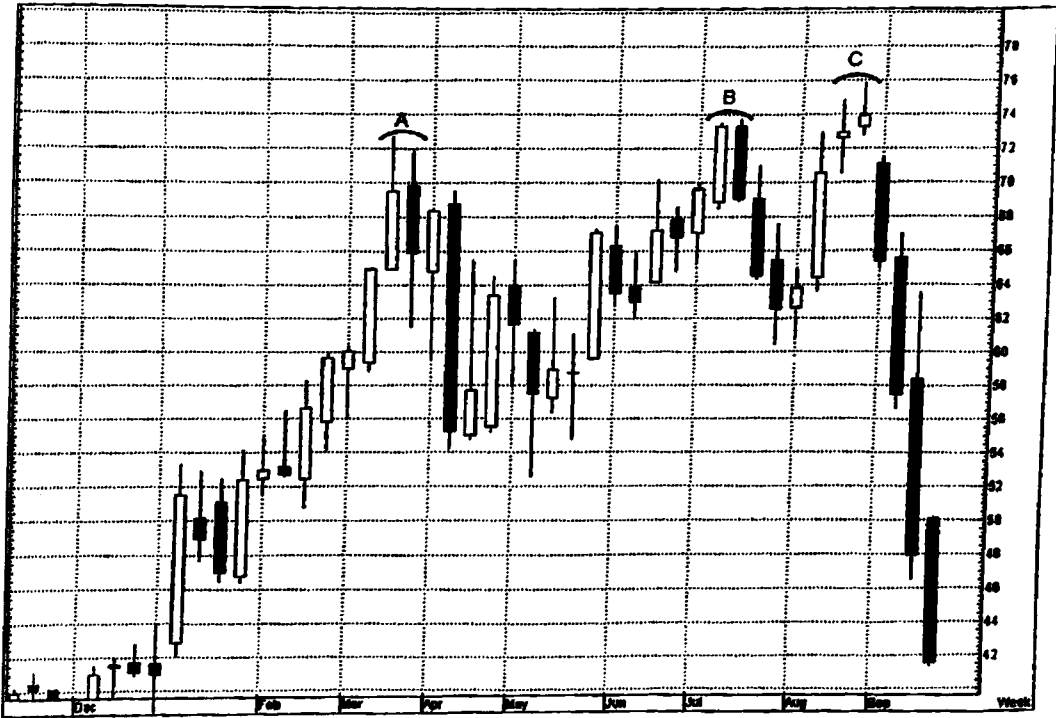
Quá tam ba bận, hay còn gọi là “Lần thứ ba may mắn” (Third time lucky). Là một câu “thành ngữ” có ý nghĩa rằng: Khi làm một việc gì đó, nếu tới lần thứ 3 mà vẫn không thành công, thì hãy nên dừng lại, để suy nghĩ và tìm cách khác hiệu quả hơn.

Số bốn trong tiếng Nhật là shi, cùng âm với chữ tử, người Trung Hoa là người đầu tiên phát minh ra nỗi sợ con số 4 này. Sau đó các nước châu Á lấy tiếng Hoa làm gốc cũng dính luôn căn bệnh này, Đài Loan, Nhật Bản, Hàn Quốc, và cả Việt Nam. Và tất cả cách đọc số 4 và chữ “chết” của các nước này đều gần giống nhau.

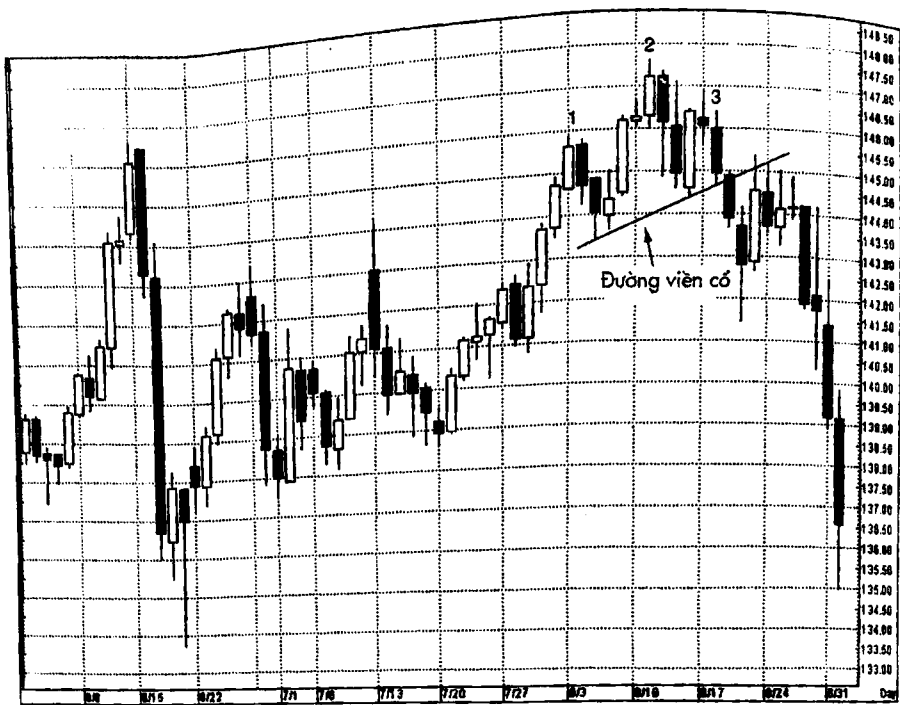
Hình 6.39: Yen/Dollar, Đồ thị tuần (Mẫu hình Ba đỉnh núi)

Trong Hình 6.39, đỉnh ba ngọn núi gần như bằng nhau. Thật ra điều này không cần thiết. Mẫu hình vẫn được xem là Ba đỉnh núi nếu giá ba đỉnh không y như nhau. Trong Hình 6.40, giá tạo đỉnh ở A, B, C, với B và C ở mức giá cao hơn một chút. Đây vẫn được xem là mẫu hình Ba đỉnh núi. Trong hai phiên cuối cùng ở C, Intel tăng với hai nến thân rất nhỏ. Đây là dấu hiệu cho thấy giá gặp khó. Giá đạt đỉnh ở 76 đô la với nến Sao Băng. Tín hiệu đảo chiều thực sự và xác nhận cho mẫu hình Ba tượng Phật là một Khoảng trống giảm giá sau nến Sao Băng cuối Tháng 08.

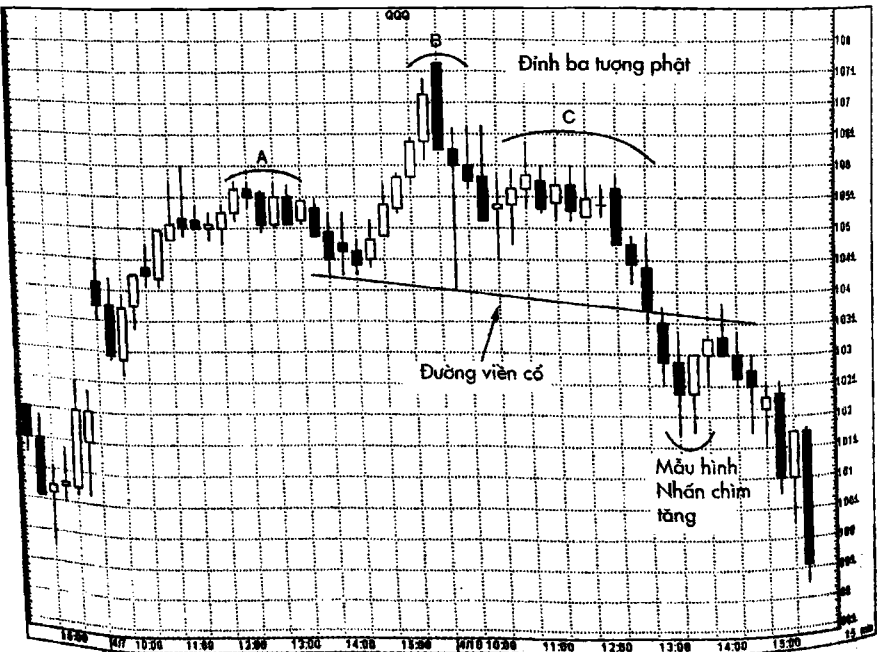

Hình 6.40: Intel, Đồ thị tuần (Mẫu hình Ba đỉnh núi)

Mẫu hình Ba đỉnh núi có mức đỉnh gần bằng nhau, nhưng mẫu hình Ba tượng Phật lại có đỉnh giữa là cao nhất. Một lần nữa, chúng ta có thể so sánh mẫu hình Ba tượng Phật với mẫu hình Vai đầu vai. Trong Hình 6.41, ta thấy mẫu hình Ba tượng Phật, tức Vai đầu vai, với đỉnh giá ở 1, 2 và 3 tạo nên mẫu hình. Đường

Hình 6.41: Yen/Dollar, Đồ thị ngày (Mẫu hình Ba tượng Phật)

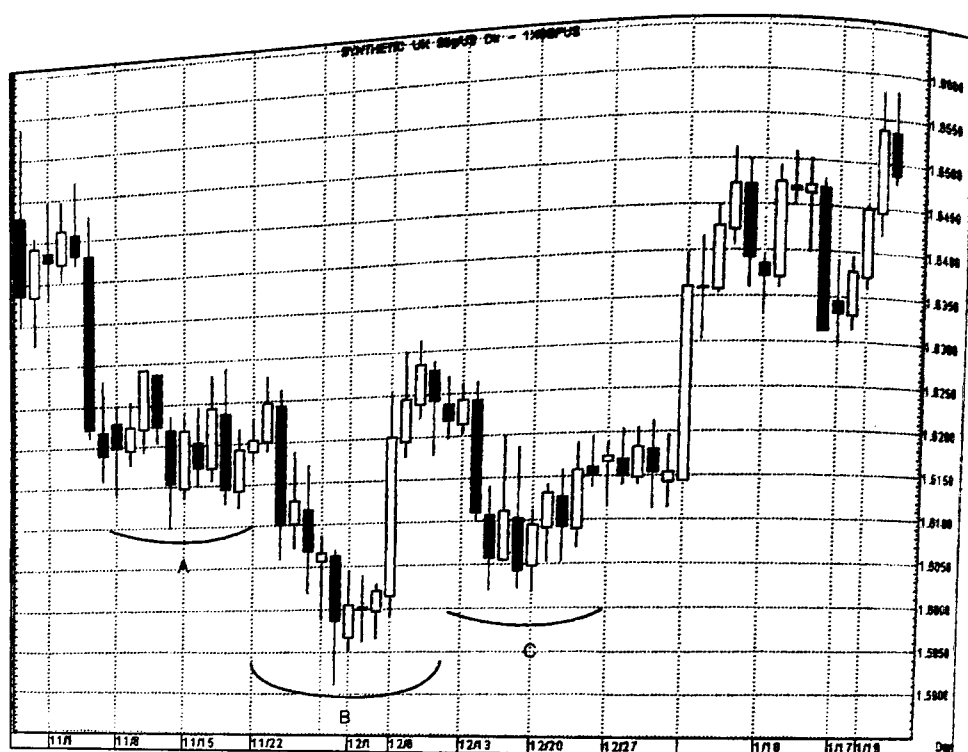
Hình 6.42: NASDAQ-100 Trust, Đồ thị 15 phút (Mẫu hình Ba tượng Phật)

dốc lên trên đồ thị theo ngôn ngữ phân tích phương Tây được gọi là đường viền cổ của Vai đầu vai. Nguyên bản, một khi đường viền cổ của Vai đầu vai bị gãy, nó sẽ trở thành kháng cự. Đây là điều xảy ra khi giá phá vỡ đường viền cổ vào ngày 19 tháng 08 và bật nhẹ vào ngày 21 tháng 08 (và ba phiên sau đó), giá dừng ở kháng cự mới tại đường viền cổ với các bóng nến trên tiêu cực.

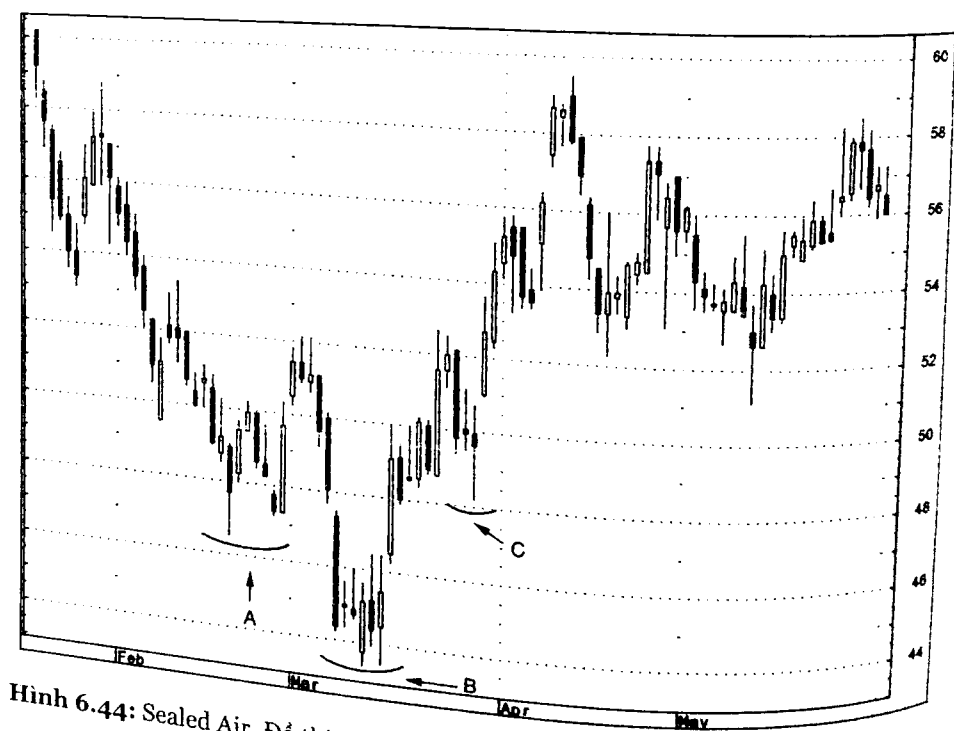
Hình 6.42 là một ví dụ khác của mẫu hình Ba tượng Phật. Vì mẫu hình này tương tự mẫu hình Vai đầu vai, ta có thể chuyển qua các kỹ thuật phương Tây dựa trên khái niệm đường viền cổ của Vai đầu vai bàn trong hình trước.

Cụ thể, khi đường viền cổ bị gãy, nó trở thành kháng cự. Thị trường cố gắng cân bằng với mẫu hình Nhấn chìm tăng nhỏ lúc 13 giờ, nhưng thất bại trong việc đẩy chỉ số lên trên kháng cự đường viền cổ giúp phe bán giữ kiểm soát. Điều này phản ánh mức độ quan trọng của việc xem xét vị trí hình thành của mẫu hình nến. Trong ví dụ, mẫu hình Nhấn chìm tăng là một tín hiệu tạo đáy tiềm năng, song việc đợi thị trường đóng cửa trên kháng cự của đường viền cổ trước khi mua vẫn có lý hơn, ngay cả khi ta có mẫu hình Nhấn chìm tăng. Chờ đợi có cái giá của nó, vì giá đóng cửa trên đường viền cổ sẽ củng cố việc phe mua có nhiều kiểm soát hơn.

Mẫu hình Vai đầu vai ngược của phương Tây giống với mẫu hình Ba tượng Phật ngược của Nhật. Mẫu hình có ba đáy với đáy giữa thấp hơn cả. Điều này được diễn tả trong Hình 6.43 với đáy ở A, B và C. Đáy ở B sâu hơn mức đáy ở A và C, nên nó hình thành mẫu hình Ba tượng Phật ngược. Hãy chú ý khi phe mua đẩy giá bảng Anh lên trên 163 với nến trắng thân dài đầu Tháng 01, kháng cự cũ ở quanh 163 trở thành hỗ trợ. Việc vùng kháng cự cũ trở thành hỗ trợ mới là một kỹ thuật giao dịch rất hữu hiệu và sẽ được thảo luận trong Chương 11.

Hình 6.43: Bảng Anh/Dollar, Đồ thị ngày (Mẫu hình Ba tượng Phật ngược)

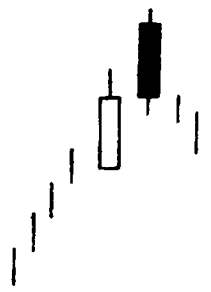

Hình 6.44: Sealed Air, Đồ thị ngày (Mẫu hình Ba tượng Phật ngược)

Hình 6.44 có mẫu hình Ba tượng Phật ngược. Một lần nữa, hãy chú ý vùng kháng cự cũ từ Tháng 03 gần 52 đô la tới 52.50 đô la khi đã bị xuyên qua thì trở thành vùng hỗ trợ cho gần hết Tháng 04 ra sao.

MẪU HÌNH PHẢN CÔNG (COUNTERATTACK LINE)

Mẫu hình Phản công được hình thành khi hai cây nến có màu ngược nhau nhưng cùng mức giá đóng cửa. Cách tốt nhất để mô tả mẫu hình này là thảo luận về minh họa trong Hình 6.45 và 6.46.

Hình 6.45: Mẫu hình Phản công tăng

Hình 6.46: Mẫu hình Phản công giảm

Hình 6.45 là một ví dụ của mẫu hình Phản công tăng. Mẫu hình này xảy ra trong một đợt giảm giá. Nến đầu tiên của mẫu hình thường là một nến đen thân dài. Phiên tiếp theo mở cửa giảm mạnh. Tại thời điểm này, phe bán cảm thấy rất tự tin. Nhưng sau đó, phe mua phản công khi đẩy giá lên bằng với giá đóng cửa phiên trước. Xu hướng giảm trước đó đã bị kìm lại.

Có thể so sánh mẫu hình Phản công tăng với mẫu hình Xuyên thấu. Bạn có nhớ, mẫu hình Xuyên thấu cấu tạo từ hai nến giống mẫu hình Phản công tăng. Sự khác biệt chính là mẫu hình Phản công tăng không lấn vào cây nến đen trước đó. Nó chỉ trở lại mức giá đóng cửa của phiên trước. Còn cây nến thứ hai của mẫu hình Xuyên thấu đóng sâu bên trong cây nến đen trước

đó. Do đó, mẫu hình Xuyên thấu là một mẫu hình đảo chiều đáy mạnh hơn so với mẫu hình Phản công tăng. Tuy nhiên, như sẽ trình bày trong vài ví dụ dưới đây, chúng ta vẫn nên xem trọng mẫu hình Phản công tăng, bởi nó chứng minh có sự thay đổi trong hướng dòng chảy của thị trường.

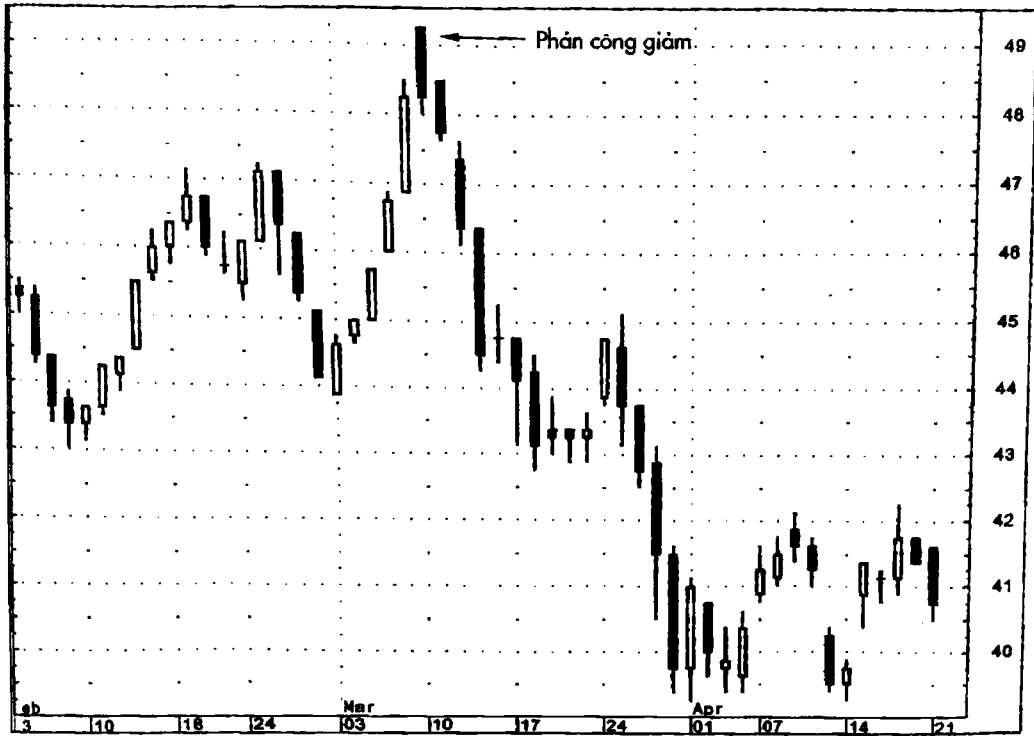
Hình 6.46 minh họa mẫu hình Phản công giảm. Nến đầu tiên là nến dài màu trắng giữ đà tăng. Phiên sau mở cửa tạo Khoảng trống tăng giá. Phe mua đang vui vẻ thì phe bán xuất hiện tấn công và kéo giá xuống mức giá đóng cửa của phiên trước. Với mức giá đóng cửa, làn sóng lạc quan của phe mua tại giá mở cửa ngày thứ hai chuyển thành lo ngại.

Nếu mẫu hình Phản công tăng liên quan đến mẫu hình Xuyên thấu thì mẫu hình Phản công giảm có tính chất khá giống mẫu hình Mây đen bao phủ. Tương tự như Mây đen bao phủ, lý tưởng nhất, Phản công giảm nên mở cửa trên mức giá cao nhất của phiên trước. Tuy nhiên, không giống Mây đen bao phủ đóng cửa vào trong thân nến trắng phiên trước. Do đó, mẫu hình Mây đen bao phủ cho tín hiệu đảo chiều mạnh hơn so với Phản công giảm.

Một yếu tố quan trọng cần phải xem xét của các mẫu hình Phản công là liệu cây nến thứ hai có mở cửa cao hơn đột biến (trong trường hợp mẫu hình Phản công giảm) hoặc thấp hơn đột biến so với giá đóng cửa phiên trước (đối với mẫu hình Phản công tăng) hay không. Ý nghĩa của điều này là vào đầu phiên thứ hai của mẫu hình, thị trường di chuyển mạnh theo xu hướng trước. Sau đó, thật bất ngờ! Đến lúc kết phiên, giá đóng cửa di chuyển về bằng với giá đóng cửa phiên trước! Và như thế, tính chất thị trường đã thay đổi trong một ngày.

Trong Hình 6.47, vào ngày 10 tháng 03, cổ phiếu tăng vọt một đô la khi mở cửa so với giá đóng cửa phiên trước. Đến lúc kết phiên, tín hiệu tích cực của cổ phiếu đã thay đổi vì phe bán

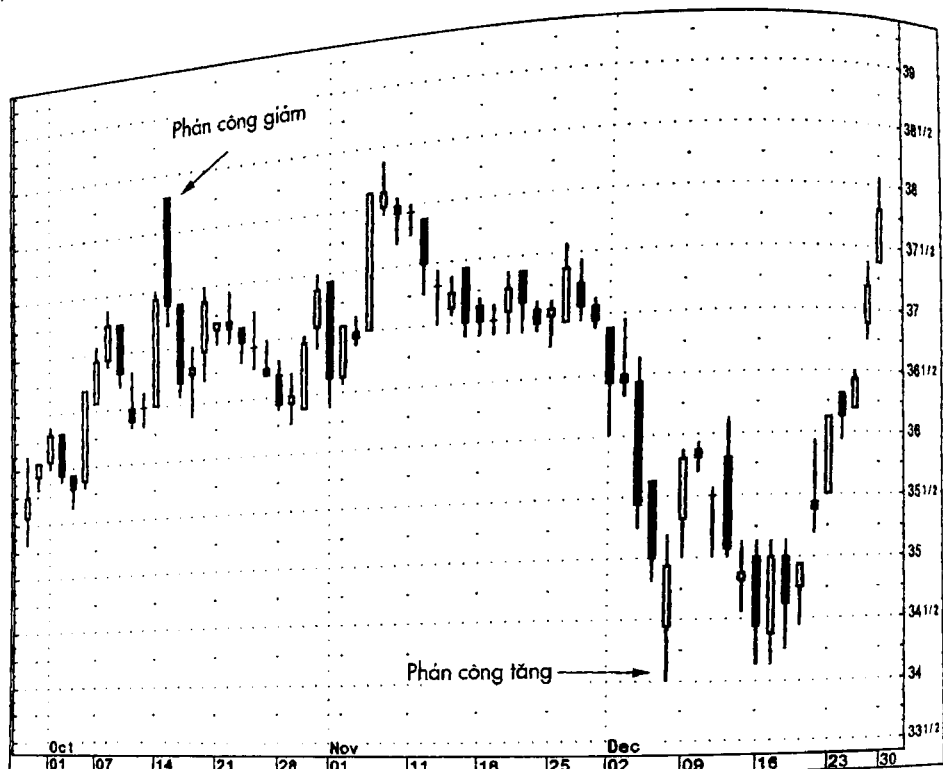
kéo giá về lại mức giá đóng cửa phiên ngày 07 tháng 03. Nến Phản công giảm ngày 10 tháng 03 là cây nến đen đầu tiên trong ba cây nến đen hình thành mẫu hình Ba con quạ đen.

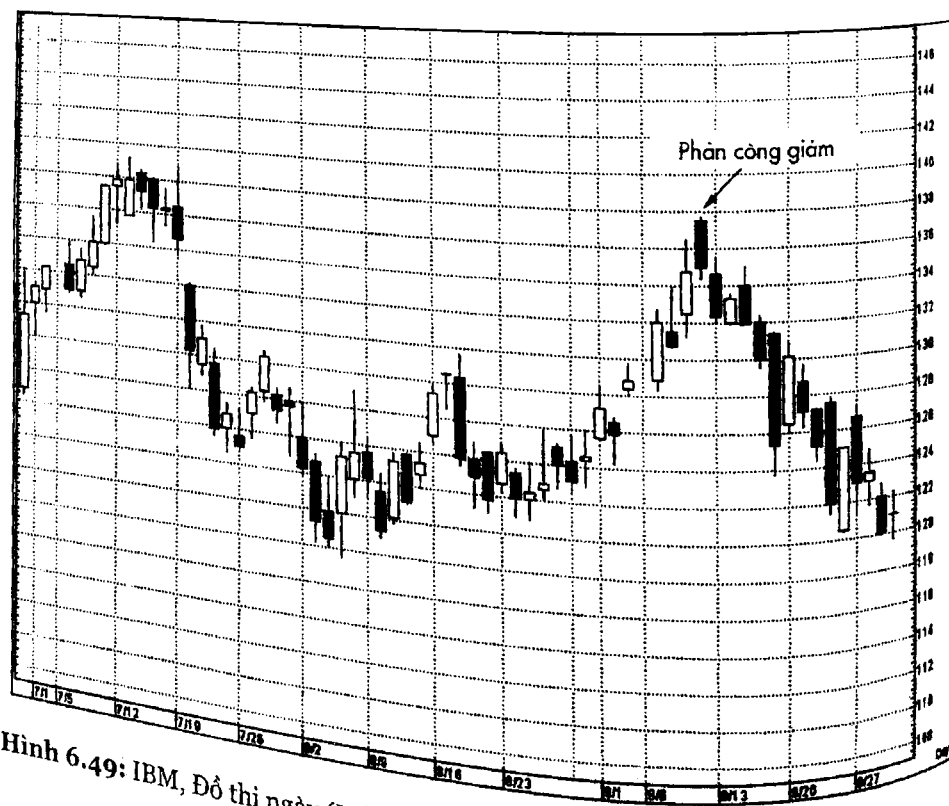
Hình 6.47: Bank One, Đồ thị ngày (Mẫu hình Phản công giảm)

Như đã nhắc trong phần mẫu hình Ba con quạ đen, chúng ta phải đợi ba cây nến đen để hoàn tất tín hiệu này, nên đến lúc cây nến thứ ba trong mẫu hình Ba con quạ đen xuất hiện, ta đã mất phần lớn nhịp chuyển động giá. Tuy nhiên, trong trường hợp này, với nến Phản công giảm và là cây nến đen đầu tiên, ta đã thu được tín hiệu đảo chiều sớm hơn một phiên so với khi đợi mẫu hình Ba con quạ đen xác nhận.

Hình 6.48 minh họa một nến Phản công giảm xuất hiện vào ngày 15 tháng 10. Ta có thể thấy nến Phản công không đóng cửa ở ngay mức giá đóng cửa của nến trắng trước đó mà hơi thấp hơn. Tương tự như với đa số tín hiệu nến, với mẫu hình Phản công giảm, ta phải có sự linh hoạt trong việc định nghĩa

Hình 6.48: Gillette, Đồ thị ngày (Mẫu hình Phản công giảm và tăng)

Hình 6.49: IBM, Đồ thị ngày (Mẫu hình Phản công giảm)

mẫu hình. Ví dụ, vào ngày 06 tháng 12 có một cây nến Phản công tăng. Trong phiên đó, cổ phiếu mở cửa tạo Khoảng trống giảm giá sâu hơn mức đóng cửa của ngày hôm trước. Tôi vẫn xem đây là mẫu hình Phản công tăng, mặc dù cổ phiếu không đóng cửa chính xác bằng giá đóng cửa của ngày hôm trước, song độ chênh lệch là không bao nhiêu. Tiêu chuẩn chính của mẫu hình Phản công tăng này chính là cây nến trắng bật ngược lại đầy ấn tượng dù mức giá mở cửa yếu ớt.

Trong Hình 6.49, mẫu hình Phản công giảm giúp xác nhận kháng cự mạnh của Tháng 07 gần 138-139 đô la. Một lần nữa, giá đóng cửa của hai nến không y như nhau nhưng đủ sát để tạo mẫu hình. Đồ thị này nhấn mạnh ta có thể sử dụng nến để thêm xác nhận về kháng cự dễ dàng như thế nào. Dù trên đồ thị thanh, ta cũng thấy kháng cự 138-139 đô la, song không có khái niệm “Phản công” nào trên đồ thị thanh cả. Vì thế, bằng cách thay đồ thị nến cho đồ thị thanh, nhà giao dịch có tất cả các tín hiệu đồ thị thanh (ví dụ như vùng kháng cự) kèm theo các tín hiệu nến có một không hai.

Mẫu hình Phản công tăng xuất hiện trong Hình 6.50 ở đáy ngày 12 tháng 01. Nó giúp xác nhận vùng hỗ trợ từ giữa Tháng 12 ở khoảng 25.50 đô la và 27 đô la.

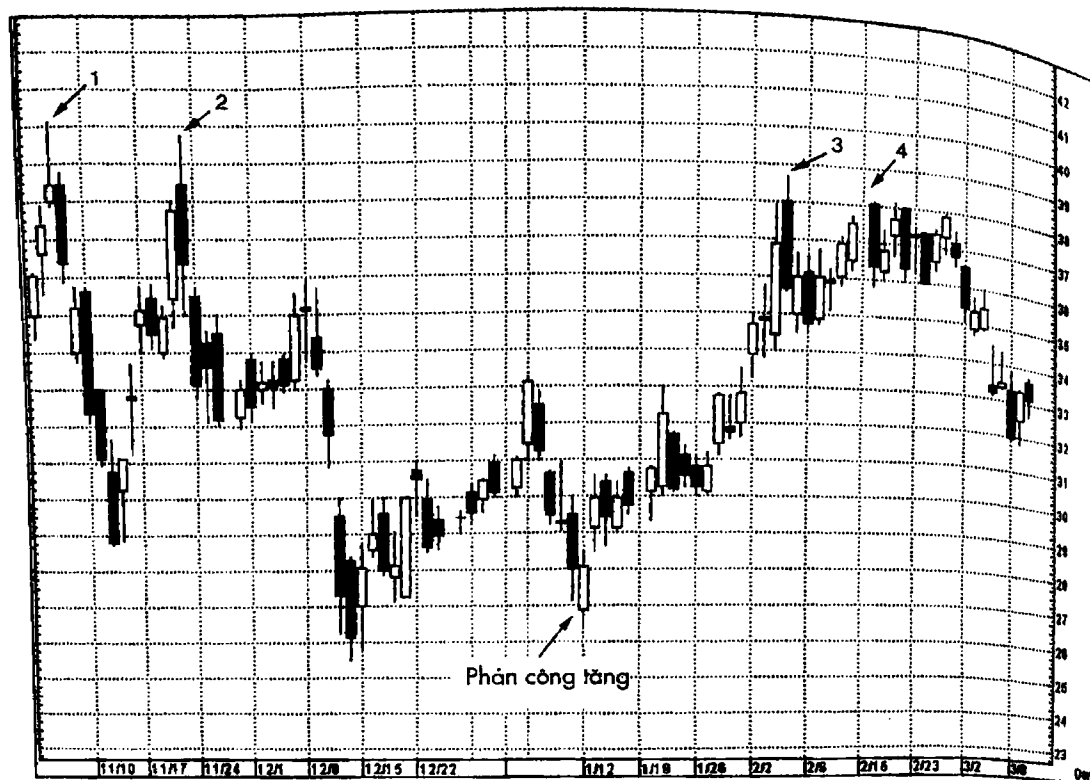
Đồ thị này cũng nhấn mạnh một khái niệm mà tôi đặt tên là “cụm nến”. Ý tôi muốn nói tới việc các tín hiệu nến hội tụ hoặc xuất hiện theo nhóm, từ đó củng cố vùng kháng cự hoặc hỗ trợ nhất định. Chúng ta hãy ghi nhớ điều này và xem xét cụm tín hiệu nến đánh dấu từ 1-4 củng cố kháng cự ra sao.

1. Nến Sao Băng. Ngày hôm sau hoàn thành mẫu hình Nhấn chìm giảm.

2. Thân nến đen xuyên sâu vào thân nến trắng trước đó tạo mẫu hình Mây đen bao phủ.

3. Một mẫu hình Mây đen bao phủ khác.

4. Một mẫu hình Nhấn chìm giảm.

Hình 6.50: Applied Material, Đồ thị ngày (Mẫu hình Phản công tăng)

Sau các dấu hiệu từ 1-4 trên đây, bạn có nghĩ tồn tại kháng cự giữa 38 đô la và 39.50 đô la không? Cậu con trai 11 tuổi của tôi sẽ đáp “Còn phải hỏi!”. Kỹ thuật cụm nến khắc họa tầm quan trọng của việc xuất hiện một nhóm tín hiệu, dù đó là tín hiệu nến Nhật hay tín hiệu phương Tây, hội tụ ở một khu vực để tăng mức độ quan trọng của khu vực đó. Hội tụ là nội dung chính được thảo trong Phần 2 cuốn sách.

MẪU HÌNH ĐỈNH BÁNH BAO (DUMPLING TOP) VÀ ĐÁY CHẢO (FRYPAN BOTTOM)

Đỉnh bánh bao và Đáy chảo! Chắc người nghĩ ra hai cái tên này đương lúc đói bụng!

Đỉnh bánh bao (Hình 6.51) là mẫu hình đảo chiều đỉnh thường có các thân nến nhỏ với giá tạo vòng cung lồi. Xác nhận

Hình 6.51: Mẫu hình Đỉnh bánh bao

Hình 6.52: Mẫu hình Đáy chảo

của mẫu hình là khi thị trường tạo Khoảng trống giảm giá. Mẫu hình này giống như Đỉnh bo tròn (*rounded top*) trong khái niệm phương Tây. Điều khác nhau duy nhất là Đỉnh bánh bao có thêm một Khoảng trống giảm giá cho tăng phần tiêu cực. (Khoảng trống giảm giá được gọi là “Cửa sổ giảm” xem thêm tại Chương 7).

Mẫu hình Đáy chảo (Hình 6.52) phản ánh thị trường đang tạo đáy với hành động giá tạo thành một lòng chảo và sau đó, giá mở cửa tạo Khoảng trống tăng lên (tức một Cửa sổ tăng). Nó nhìn giống mẫu hình Đáy bo tròn (*rounded bottom*) của phương Tây, nhưng mẫu hình Đáy chảo của Nhật Bản bắt buộc phải có Khoảng trống tăng giá để xác nhận.

Tôi rất thích ý nghĩa ẩn sau các mẫu hình này. Với mẫu hình Đáy chảo, thị trường đi từ đáy sâu hơn lên các đáy bằng nhau rồi lại tạo đáy cao hơn. Điều này chứng tỏ một cách trực quan rằng phe bán đang mất đi chỗ đứng. Và rồi, khi một Khoảng trống tăng giá xuất hiện trong bối cảnh ấy, ta lại càng có thêm bằng chứng cho thấy phe bán đã mất quyền kiểm soát thị trường.

Người Nhật sẽ nhận xét có mẫu hình Đáy chảo nghĩa là thị trường đã trở nên “miễn nhiễm với tin xấu”. Nếu thị trường tạo mẫu hình này, nhất là trong lúc đang đầy rẫy tin xấu, thì điều này vô cùng ấn tượng. Như Bernard Baruch từng nói, “Quan trọng không phải bản thân sự việc mà là phản ứng của con người trước những sự việc đó”.

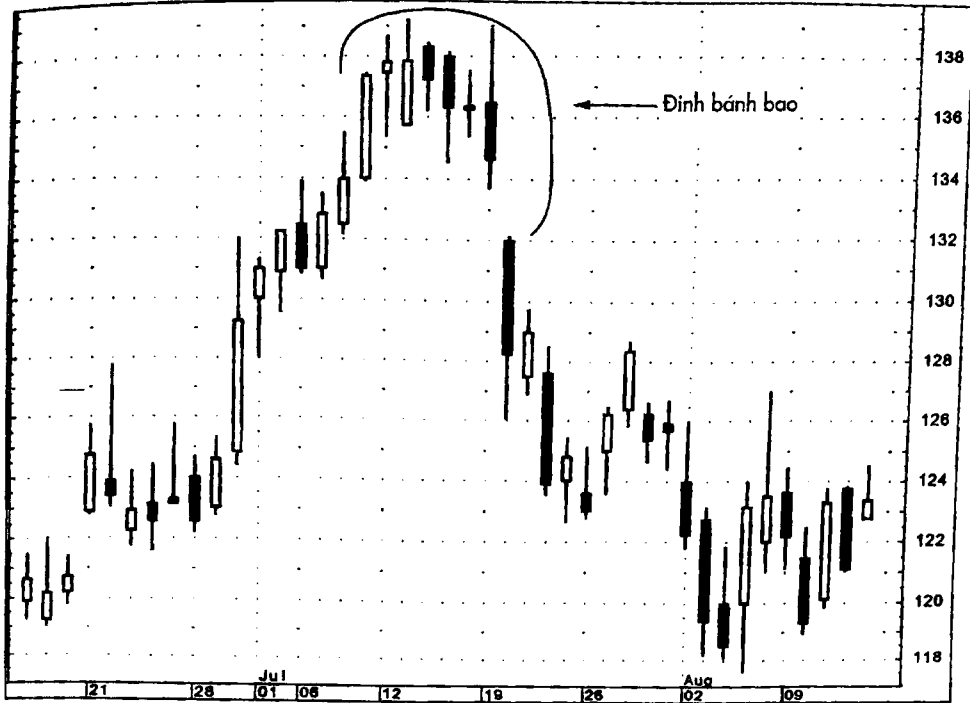
Xem thêm về Bernard Baruch - Phù thủy
phố Wall tại:
<http://bit.ly/phu-thuy-pho-wall-bernard-baruch>

Hình 6.53: Micron, Đồ thị 60 phút (Đỉnh bánh bao)

Tương tự cũng đúng với mẫu hình Đỉnh bánh bao, có điều ngược lại. Tức là thị trường đang đi lên với các đỉnh sau cao hơn đỉnh trước, rồi đi vào một thời kỳ các đỉnh là như nhau, sau đó, các đỉnh sau lại thấp hơn đỉnh trước. Như vậy nghĩa là tốc độ của nhịp tăng đang chậm lại. Và khi bạn thấy Khoảng trống giảm giá hoàn thành mẫu hình Đỉnh bánh bao, tín hiệu đã chắc như đinh đóng cột rồi đấy.

Hình 6.53 minh họa mẫu hình Đỉnh bánh bao, cổ phiếu tạo một chuỗi các đỉnh sau cao hơn đỉnh trước vào đầu ngày 24 tháng 08. Vài phiên 60 phút sau, bóng nến trên dài liên tục

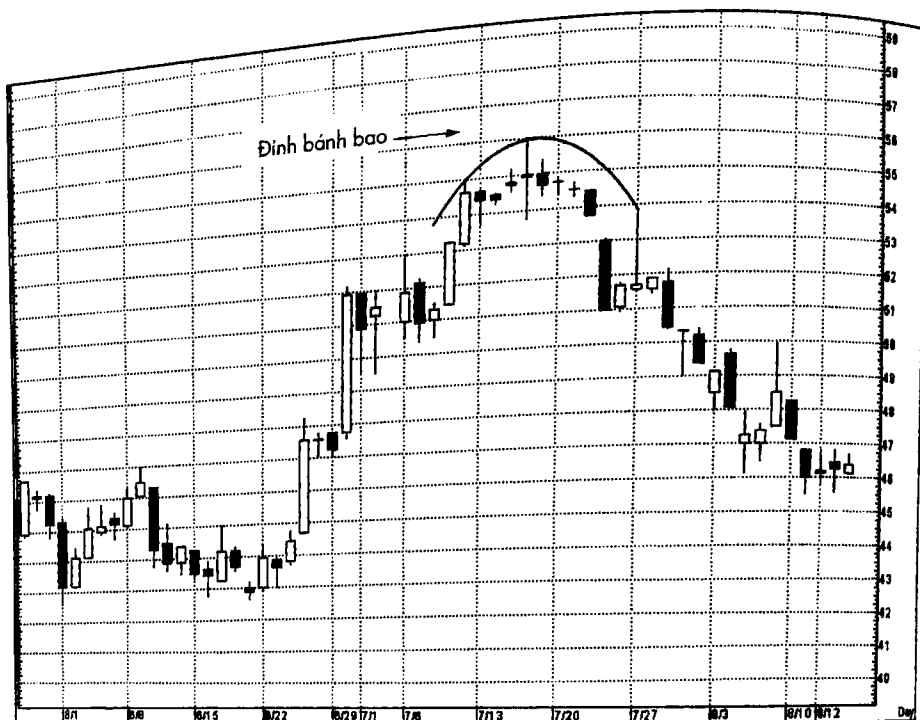

Hình 6.54: IBM, Đồ thị ngày (Đỉnh bánh bao)

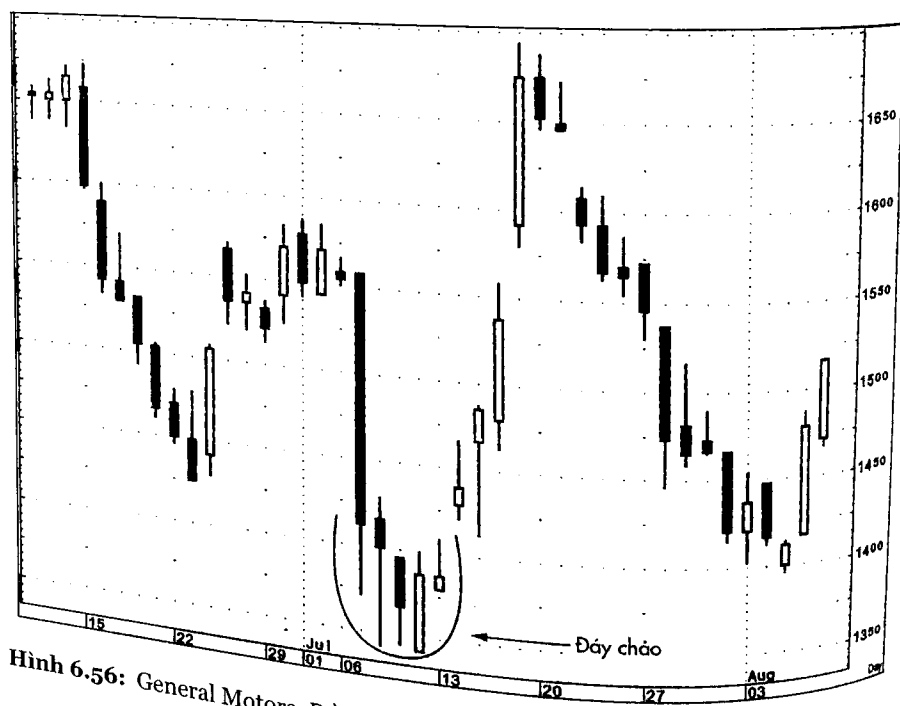
xuất hiện, cộng thêm mẫu hình Mây đen bao phủ vào trưa cùng ngày cho ta thêm manh mối về sự lưỡng lự gần 93.50 đô la. Tín hiệu xác nhận cuối cùng xuất hiện với hai đỉnh thấp hơn trong hai phiên sau mẫu hình Mây đen bao phủ, và rồi giá tạo Khoảng trống giảm, hoàn thành mẫu hình Đỉnh bánh bao.

Hình 6.54 minh họa IBM bắt đầu chững lại ở tuần ngày 12 tháng 07 khi cổ phiếu chuyển từ phần lớn nến trắng tuần trước đó sang nến đen tạo các đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước. Khoảng trống giảm giá hoàn thành mẫu hình Đỉnh bánh bao.

Vào giữa Tháng 07 trong Hình 6.55, cổ phiếu giữ mức đỉnh ở gần 55 đô la. Nhưng hãy nhìn mức đỉnh được duy trì thế nào: một chuỗi các nến thân nhỏ, thậm chí có Doji chân dài vào ngày 16 tháng 07. Những nến Con quay và Doji này cho thấy cổ phiếu đang rất bần khoản. Khoảng trống giảm giá vào tuần ngày 20 hoàn thành mẫu hình Đỉnh bánh bao kinh điển. Khi xuất hiện

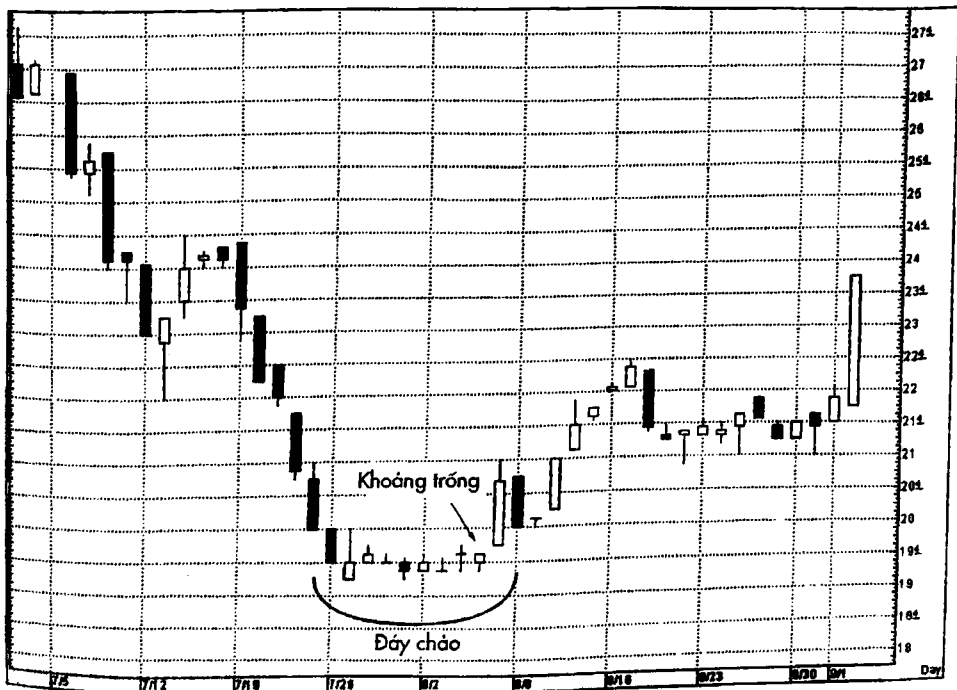
Hình 6.55: Catalina Marketing, Đồ thị ngày (Đỉnh bánh bao)

Hình 6.56: General Motors, Đồ thị ngày (Đáy chảo)

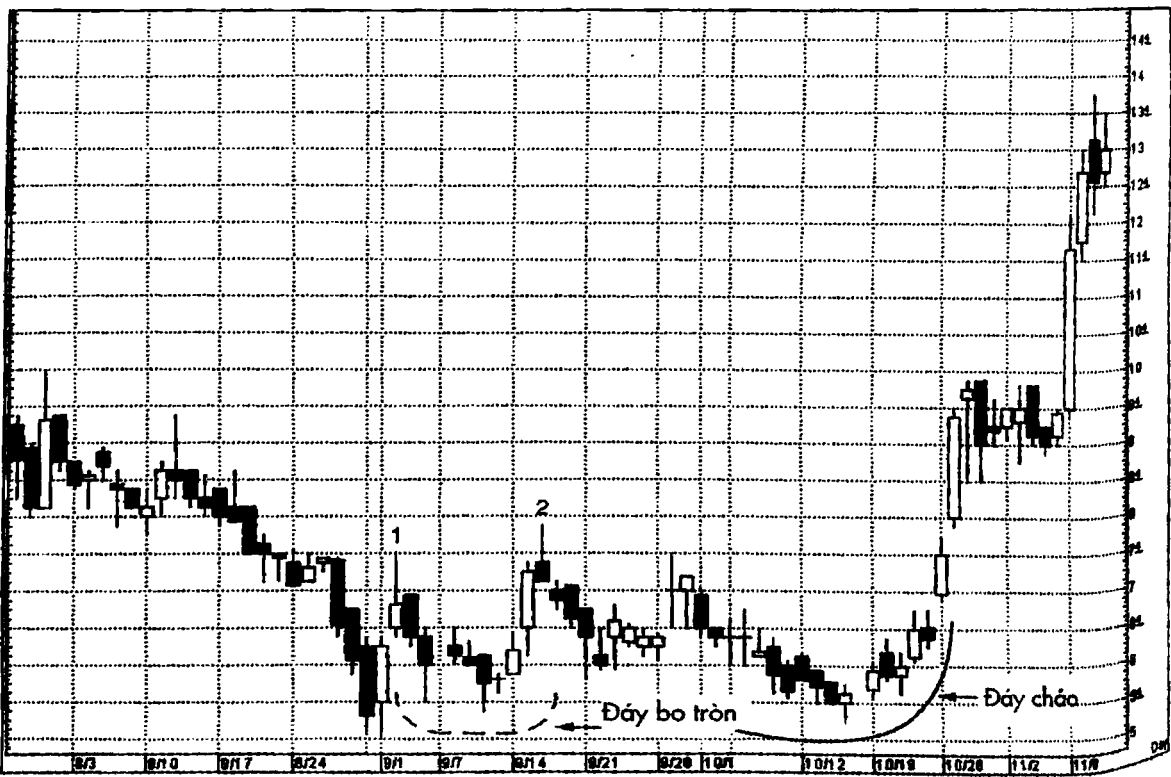
Khoảng trống giảm giá, Khoảng trống thường sẽ trở thành kháng cự. Tôi sẽ thảo luận về điều này kỹ hơn trong Chương 7. Hãy để ý Khoảng trống của Định bánh bao (hình thành ngày 24 tháng 07) trở thành rào cản phía trên vài ngày sau đó.

Ở Hình 6.56, cây nến đen thân dài ngày 07 tháng 07 phản ánh cổ phiếu bị đánh mạnh như thế nào. Yếu tố giảm nhẹ duy nhất là trong phiên xuất hiện bóng nến dưới. Nhưng bóng nến dưới dài của chỉ một phiên không thay đổi xu hướng từ giảm sang tích cực hơn. Trong những ngày tiếp theo, một chuỗi các bóng nến dưới dài cho thấy có hỗ trợ gần 13.50 đô la. Sự xuất hiện của cây nến trắng vào ngày 10 tháng 07 nói lên vùng hỗ trợ của các bóng nến dưới đã phòng thủ thành công, đồng thời hình thành mẫu hình Xuyên thấu. Với mức đáy của phiên sau cao hơn kèm Khoảng trống tăng giá vào ngày 13 tháng 07, cổ phiếu đã hình thành mẫu hình Đáy chảo.

Hình 6.57: Tele Nort, Đồ thị ngày (Đáy chảo)

Trong Hình 6.57, chuỗi các nến đen liên tục trong tuần ngày 19 tháng 07 khiến cổ phiếu chịu áp lực. Một số nến thân nhỏ và Doji trong vài tuần sau đó là tín hiệu cho thấy cổ phiếu đang cân bằng trở lại. Bằng chứng tích cực cuối cùng của đợt bứt phá khỏi nền này xuất hiện với một Khoảng trống rất nhỏ (ở mũi tên) hình thành giữa ngày 05 và 06 tháng 08. Như minh họa trong đồ thị, dù Khoảng trống rất nhỏ chẳng nữa (một vài xu), nó vẫn được xem là Khoảng trống và vẫn xác nhận mẫu hình Đáy chảo. Điều này cũng đúng với mẫu hình Đỉnh bánh bao. Nghĩa là dù chỉ có một Khoảng trống nhỏ giảm giá, thì dù nhỏ đến mức nào, nó vẫn xác nhận mẫu hình Đỉnh bánh bao.

Hình 6.58: Earthshell, Đồ thị ngày (Đáy chảo)

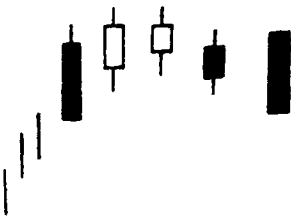
Hình 6.58 minh họa tài tình sự khác biệt giữa Đáy bo tròn của phương Tây và Đáy chảo của phương Đông. Từ ngày 01 tháng 09 đến tuần ngày 14 tháng 09, cổ phiếu hình thành một Đáy bo tròn (vì nó đi từ các đáy sâu hơn lên các đáy bằng nhau

rồi lại tạo đáy cao hơn). Tuy nhiên, vì Đáy bo tròn này không tạo Khoảng trống tăng giá, nó không phải mẫu hình Đáy chảo. Hãy nhớ rằng mẫu hình Đáy chảo giống với mẫu hình Đáy bo tròn của phương Tây và kết hợp cùng một tín hiệu đẩy giá là một Khoảng trống tăng. Với Đáy bo tròn Tháng 09 tôi vừa nói tới, chúng ta có tín hiệu thận trọng ở 1 và 2 với các bóng nến trên dài (2 là nến Sao Băng).

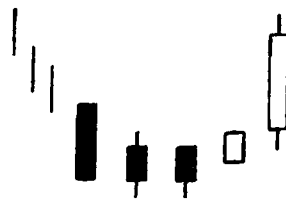
Giờ chúng ta hãy chuyển sự chú ý đến hành động giá từ đầu đến cuối Tháng 10. Lúc đó, cổ phiếu đang hình thành một Đáy bo tròn (tức giá tạo đáy sau thấp hơn đáy trước rồi chuyển sang đáy sau cao hơn đáy trước). Với Khoảng trống tăng giá ngày 26 tháng 09, đồ thị tạo Đáy chảo với tín hiệu tích cực ẩn trong mẫu hình. Do mẫu hình Đáy chảo có Khoảng trống tăng giá (mẫu hình Đáy bo tròn cổ điển không có yếu tố này), nên tôi xem mẫu hình Đáy chảo có ý nghĩa hơn Đáy bo tròn cổ điển.

MẪU HÌNH ĐÌNH THÁP (TOWER TOP) VÀ ĐÁY THẤP (TOWER BOTTOM)

Mẫu hình Đình tháp xuất hiện ở vùng giá cao. Trong một nhịp tăng, giá chứng lại ngắn hạn sau một hay nhiều nến trắng. Sau đó, một hoặc nhiều nến đen thân dài xuất hiện. Điều này tạo Đình với phần tháp trắng đen bọc quanh những cây nến thân

Hình 6.59: Đình tháp

Hình 6.60: Đáy thấp

nhỏ (xem Hình 6.59). Nói cách khác, ta có các cây nến dài trên đường giá xuống và các cây nến dài trên đường giá lên.

Mẫu hình Đáy tháp xuất hiện trong một thị trường giảm, trong đó một hoặc nhiều nến đen dài cho thấy động lượng tiêu cực duy trì. Sau đó, các nến thân nhỏ hình thành giảm bớt trạng thái tiêu cực và cuối cùng, một nến trắng dài tạo mẫu hình Đáy tháp.

Mẫu hình phương Tây gần nhất có thể so sánh với Đỉnh tháp và Đáy tháp là Đảo chiều tăng vọt (*spike*) hoặc đảo chiều V. Trong Đảo chiều tăng vọt, thị trường trong một xu hướng mạnh và rồi đột ngột chuyển sang xu hướng mới.

Mẫu hình Đỉnh tháp và Đáy tháp cũng giống như các tín hiệu nến như mẫu hình Ba con quạ đen, sẽ hữu dụng nhất đối với các nhà giao dịch khung thời gian lâu hơn, vì tháp hình thành khá trễ trong chuyển động giá.

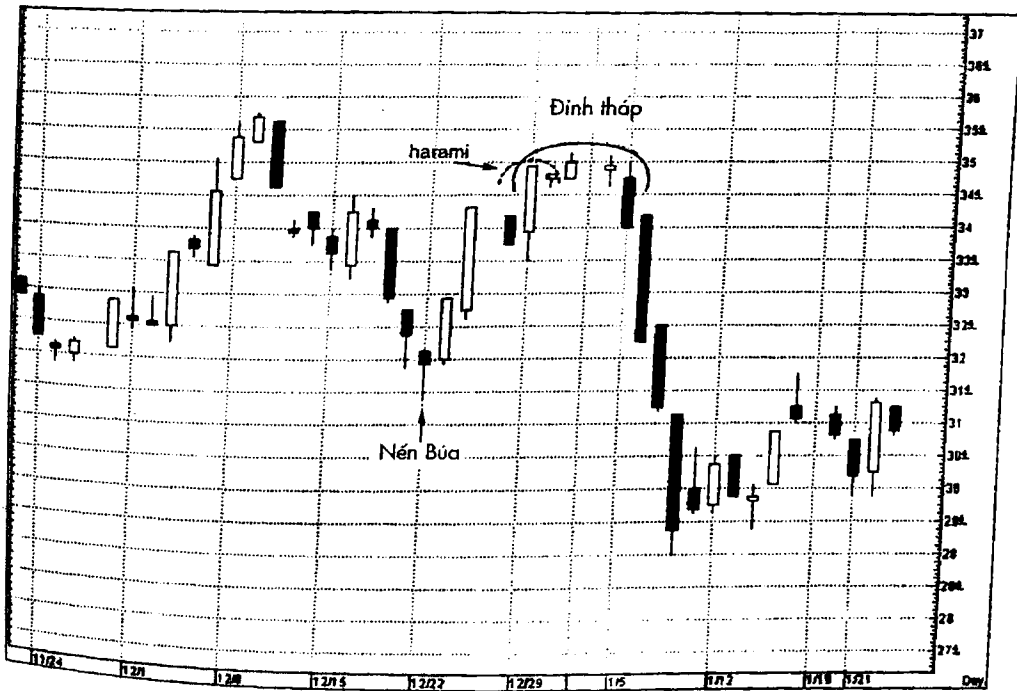
Đáy tháp cũng tương tự như Đáy chảo, còn Đỉnh tháp giống với Đỉnh bánh bao. Điểm khác biệt chính giữa các mẫu hình này là các tháp cần nến đen (trắng) thân dài và không yêu cầu phải có Khoảng trống. Còn Đỉnh bánh bao và Đáy chảo yêu cầu phải tạo Khoảng trống.

Hình 6.61 nhấn mạnh điểm khác biệt giữa mẫu hình Đỉnh tháp và Đỉnh bánh bao. Cổ phiếu tăng vào tuần đầu tiên của Tháng 10 với một chuỗi nến trắng rồi bắt đầu “lình xình” với chuỗi nến đen. Khoảng trống giảm giá vào ngày 15 tháng 10 tạo mẫu hình Đỉnh bánh bao. Chuyển sự chú ý sang cuối Tháng 12, ta có thể thấy một loạt nến trắng thân dài. Nến 1 vẫn khỏe, nhưng các nến thân nhỏ theo sau nến 1 cho thấy cổ phiếu này ít có cơ hội tăng lên. Nến đen thân dài ở 2 là tháp thứ hai cần để xác lập mẫu hình Đỉnh tháp.

Trong Hình 6.62, nến Búa vào cuối Tháng 12 cho tín hiệu cân bằng lại. Nhịp tăng từ nến Búa tiếp diễn với nến trắng vào

Hình 6.61: CNB Bancshares, Đồ thị ngày (Đỉnh tháp và Đỉnh bán bao)

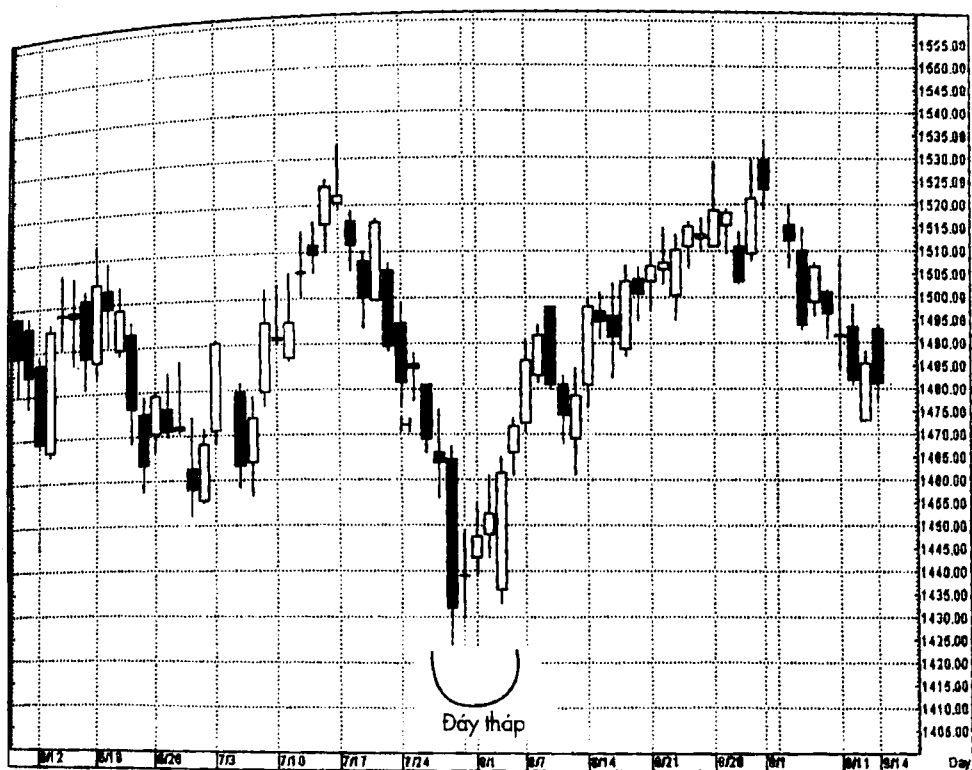
Hình 6.62: Ducommun, Đồ thị ngày (Đỉnh tháp)

ngày 29 tháng 12. Tuy nhiên, khi cổ phiếu tiệm cận phạm vi vùng kháng cự từ đầu Tháng 12 gần 35.75 đô la, chuỗi nến thân nhỏ xuất hiện. Nến ngày 30 tháng 12 tạo mẫu hình Harami. Mẫu hình Harami và các nến Con quay báo hiệu cần trọng. Xu hướng chuyển xấu hơn với cây nến đen thân dài ngày 05 tháng 01, hoàn thành mẫu hình Đỉnh tháp.

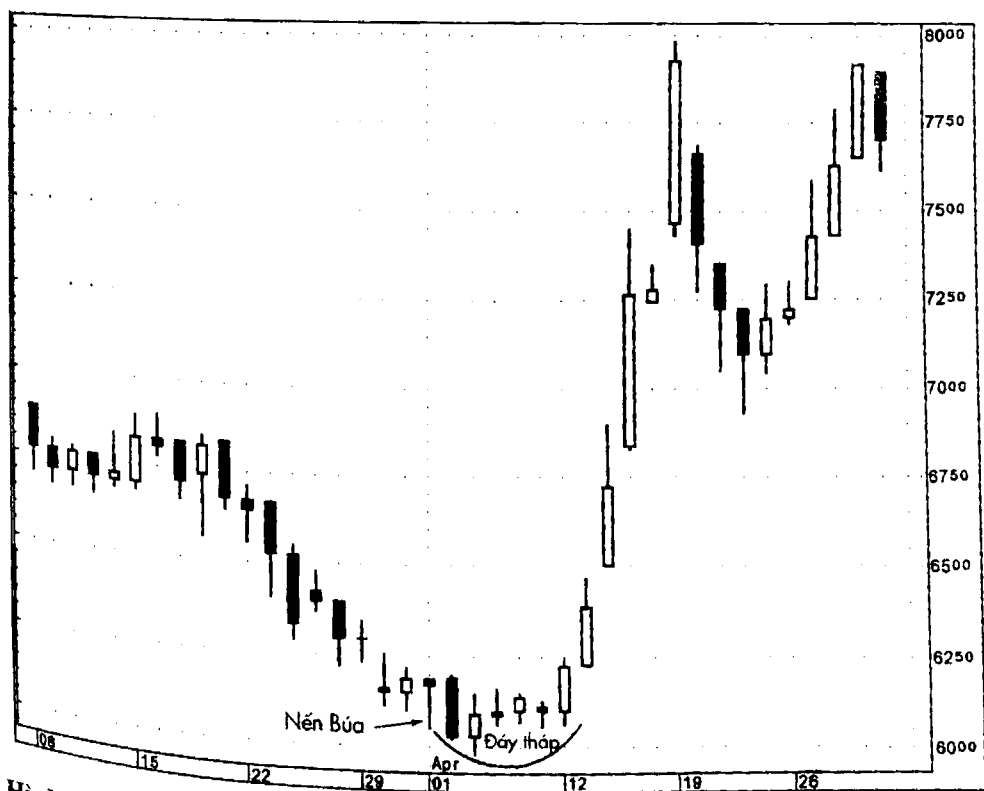
Như đã thảo luận ở phần trước, đôi khi mẫu hình Đỉnh tháp cho tín hiệu khá trễ trong chuyển động giá (vì chúng ta phải đợi cây nến đen). Tuy nhiên, trong trường hợp này, tín hiệu đảo chiều ở mẫu hình Harami xuất hiện sớm. Hơn nữa, nến ngày 30 tháng 12 rất nhỏ nên có thể xem là Harami chữ thập.

Mẫu hình Đáy tháp cổ điển được trình bày ở Hình 6.63. Tháp đầu tiên gồm cây nến đen thân dài ngày 28 tháng 07. Phiên Doji ngày hôm sau tạo Harami chữ thập. (Hãy quan sát còn một Harami chữ thập khác ở Hình 6.63 ngày 24 tháng 07 và 25 tháng 07. Một khi chỉ số “gãy” dưới mẫu hình này, các tín hiệu tích cực của Harami chữ thập không được xác lập). Nhịp tăng từ Harami chữ thập cuối Tháng 07 bắt đầu với vài nến trắng thân nhỏ cùng một tín hiệu đảo chiều trên khung thời gian dài hơn cùng cây nến trắng thân dài ngày 03 tháng 08, từ đó hoàn thành mẫu hình Đáy tháp. Nhịp tăng tiếp tục từ Đáy tháp này đến cuối Tháng 08 khi S&P chững lại ở vùng kháng cự tạo lập bởi nến Sao Băng ngày 17 tháng 07.

Trong Hình 6.64, nến Búa ngày 01 tháng 04 báo hiệu thị trường đang dò đáy. Nến đen thân dài ngày hôm sau đóng cửa phiên sát mức hỗ trợ của nến Búa (tức giá thấp nhất của bong dưới nến Búa), khiến xu hướng tiếp tục đi xuống. Một chuỗi nến thân nhỏ ngay lập tức xuất hiện sau nến đen. Điều này giải tỏa bớt các dấu hiệu tiêu cực của nến đen trước đó. Độ khỏe của cổ phiếu được cải thiện thêm với nến trắng thân dài ngày 12 tháng

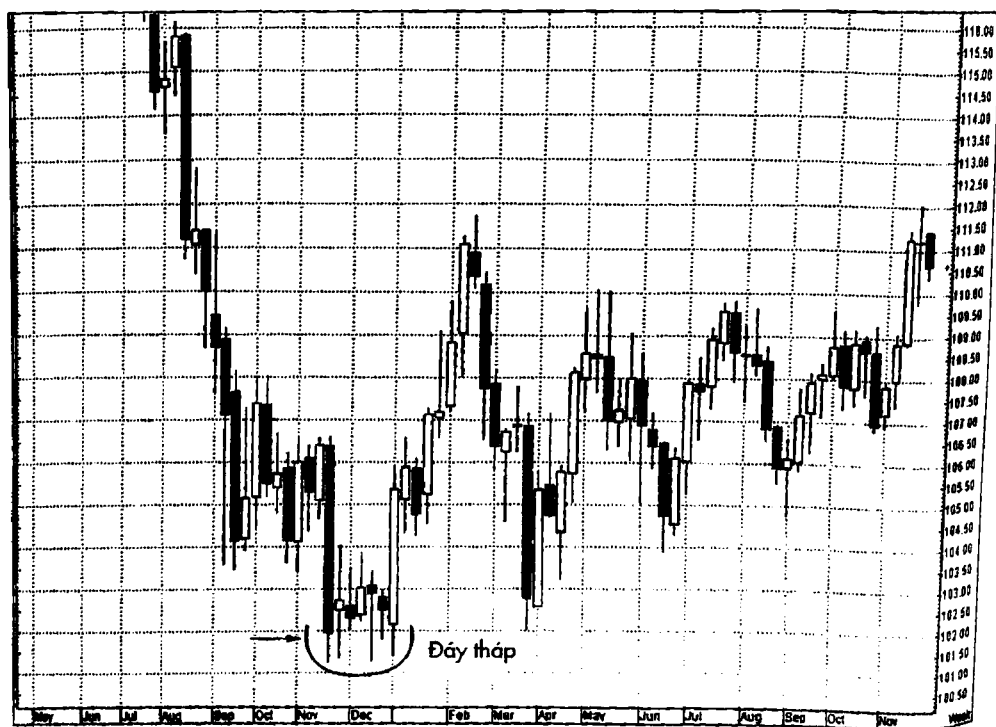
Hình 6.63: S&P, Đồ thị ngày (Đáy thấp)

Hình 6.64: Illinois Tool Works, Đồ thị ngày (Đáy thấp)

04. Đây là tháp thứ hai của mẫu hình Đáy tháp (với nến đen ngày 02 tháng 04 là tháp đầu tiên).

Mặc dù cổ phiếu được đẩy giá lên rất mạnh sau mẫu hình Đáy tháp, hãy nhớ rằng Đáy tháp không quyết định mức độ tăng giá. Tôi đã nhắc ở trước, và xin nhấn mạnh thêm lần nữa, nến Nhật là các tín hiệu đảo chiều mạnh mẽ, nhưng chúng không cho ta mục tiêu giá.

Hình 6.65: Yen/Dollar, Đồ thị tuần (Đáy tháp)

Mũi tên trong Hình 6.65 hướng vào nến đen thân dài đã đưa thị trường xuống mức đáy mới trong chuyển động giá. Một nến trắng thân nhỏ sau cây nến tiêu cực này hình thành mẫu hình Harami. Một nến trắng thân dài theo sau sáu tuần tích lũy, xác lập mẫu hình Đáy tháp.

1. Ifrah, Georges. The Universal History of Numbers (New York: John Wiley and Sons, 2000, trang 276).

Chương 7:

CÁC MẪU HÌNH TIẾP DIỄN

運は勇者を助く

Trời không phụ người can đảm.

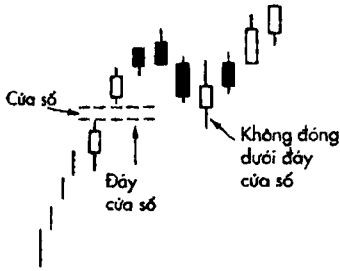
Tất cả các tín hiệu nến chúng ta đọc đến giờ đều cho đảo chiều xu hướng. Thật ra, đa số các mẫu hình nến đều báo hiệu đảo chiều. Tuy nhiên, có một nhóm các mẫu hình nến là chỉ báo tiếp diễn. Mẫu hình tiếp diễn là tín hiệu cho thấy thị trường sẽ tiếp tục xu hướng đã thể hiện trước mẫu hình. Ví dụ, một mẫu hình tiếp diễn theo sau nhịp tăng tức là xu hướng sẽ duy trì đà tăng và chúng ta có thể kỳ vọng nhịp tăng giữ nguyên. (Tuy nhiên, điều này không có nghĩa giá không điều chỉnh sau mẫu hình tiếp diễn trước khi nhịp tăng mở ra).

Như người Nhật miêu tả, “Có thời điểm để mua, thời điểm để bán và thời điểm để nghỉ ngơi”. Rất nhiều trong số các mẫu hình này ngụ ý khoảng thời gian nghỉ ngơi, hít thở trước khi thị trường nổi lại xu hướng trước đó. Các mẫu hình tiếp diễn xem xét trong chương này là Cửa sổ (và các mẫu hình chứa Cửa sổ), Ba bước tăng giá và Ba bước giảm giá (*Rising and falling three methods*), Nến tách biệt (*Separating lines*), Ba chàng lính trắng (*Three white soldiers*).

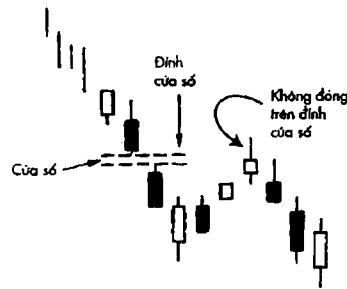
CỬA SỔ (WINDOW)

Người Nhật gọi Khoảng trống (*gap*) trong kỹ thuật phương Tây là Cửa sổ. Trong khi phương Tây gọi là “Lấp Khoảng trống”, thì người Nhật sẽ nói “Đóng Cửa sổ”. Ở phần này tôi sẽ giải thích khái niệm cơ bản về Cửa sổ và sau đó khám phá các mẫu hình khác có chứa Cửa sổ. Trong các buổi diễn thuyết của mình và

trong cuốn sách này, tôi thường dùng luân phiên hai từ “Cửa sổ” và “Khoảng trống”.

Hình 7.1: Cửa sổ tăng

Hình 7.2: Cửa sổ giảm

Có hai loại Cửa sổ, một loại tích cực và một loại tiêu cực. Cửa sổ tăng (rising window) (xem Hình 7.1) là tín hiệu tích cực. Có một Khoảng trống giá giữa mức giá cao nhất của phiên hôm trước (tức đỉnh của bóng nến trên) và mức giá thấp nhất của phiên hiện tại (tức đáy của bóng nến dưới).

Hình 7.2 là một Cửa sổ giảm (*falling window*). Đây là tín hiệu tiêu cực với Khoảng trống giữa mức giá thấp nhất của phiên hôm trước và mức giá cao nhất của phiên hiện tại.

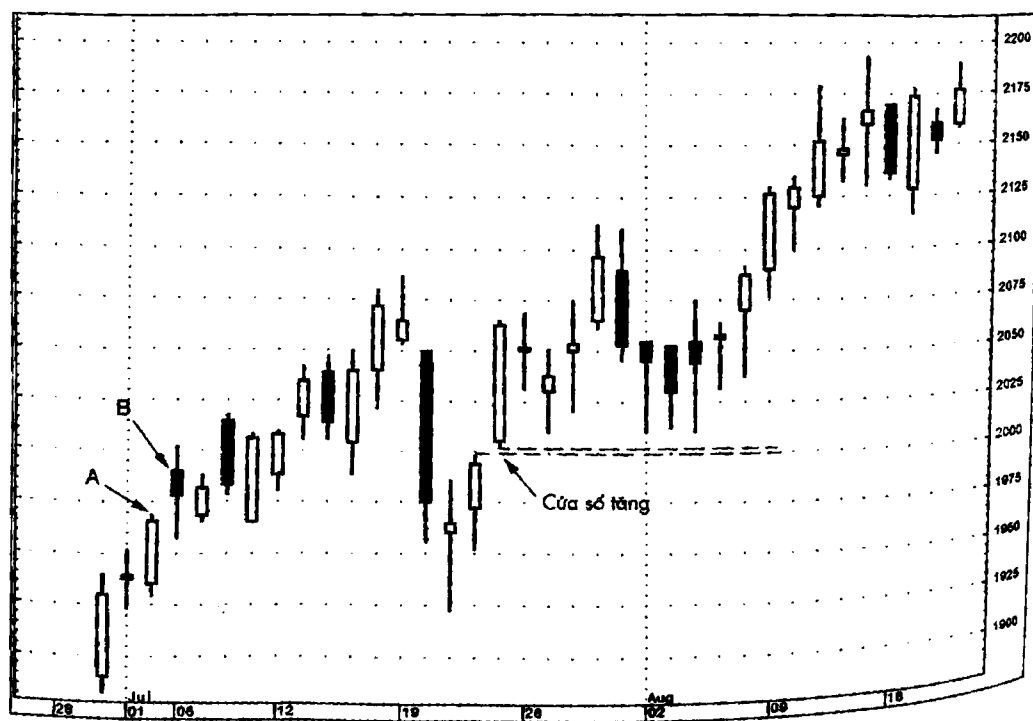
Các nhà phân tích kỹ thuật Nhật Bản thường nói “đi theo hướng của Cửa sổ”. Lý do bởi Cửa sổ là tín hiệu tiếp diễn. Do vậy, khi một Cửa sổ tăng xuất hiện, ta nên canh mua khi giá điều chỉnh, còn với Cửa sổ giảm, ta sẽ bán khi giá hồi lại.

Người Nhật cũng cho rằng “các nhịp điều chỉnh sẽ dừng ở Cửa sổ”. Điều này có nghĩa Cửa sổ có thể trở thành vùng hỗ trợ và kháng cự. Vì thế Cửa sổ tăng (chúng ta sẽ sớm thấy ở đây chỉ toàn bộ Cửa sổ) cũng sẽ là vùng hỗ trợ khi giá kéo ngược (*pull back*). Nếu giá kéo ngược và đóng cửa dưới đáy của Cửa sổ, xu hướng tăng trước đó đã bị vô hiệu. Hãy để ý trong Hình 7.1, thị trường giảm xuống đáy của Cửa sổ nhưng không đóng cửa dưới vùng này, nên hỗ trợ của Cửa sổ tăng vẫn được giữ.

Tương tự, Cửa sổ giảm ám chỉ giá còn giảm xuống nữa. Những đợt giá bật lên sẽ đụng kháng cự ở Cửa sổ giảm (toàn bộ Cửa sổ). Nếu phe mua có đủ sức để đóng cửa thị trường trên đỉnh của Cửa sổ giảm, xu hướng giảm mới kết thúc.

Trong phân tích kỹ thuật phương Tây có một quan niệm rằng Khoảng trống sẽ luôn được lấp. Tôi không biết điều này có đúng không, nhưng nếu áp dụng khái niệm các nhịp điều chỉnh sẽ dừng ở Cửa sổ, khi giá cố gắng lấp Khoảng trống, chúng ta có thể xem xét mua (với Cửa sổ tăng) hoặc bán (với Cửa sổ giảm).

Dựa trên những câu hỏi trong các buổi diễn thuyết với nhà đầu tư cá nhân và nhà đầu tư tổ chức, tôi nhận thấy hiểu lầm phổ biến nhất với Cửa sổ là chỉ cần các thân nến chạm nhau, một số người đã xem ấy là Cửa sổ. Ví dụ, nến A và B trong Hình 7.3 có khoảng cách rất rộng giữa các thân nến. Tuy nhiên, bóng nến của A và B trùng lấp vào nhau, nên đây không phải Cửa sổ. Cửa sổ phải như Hình 7.1 và 7.2, không được có bất cứ

Hình 7.3: Crude Light, Đồ thị ngày (Cửa sổ tăng)

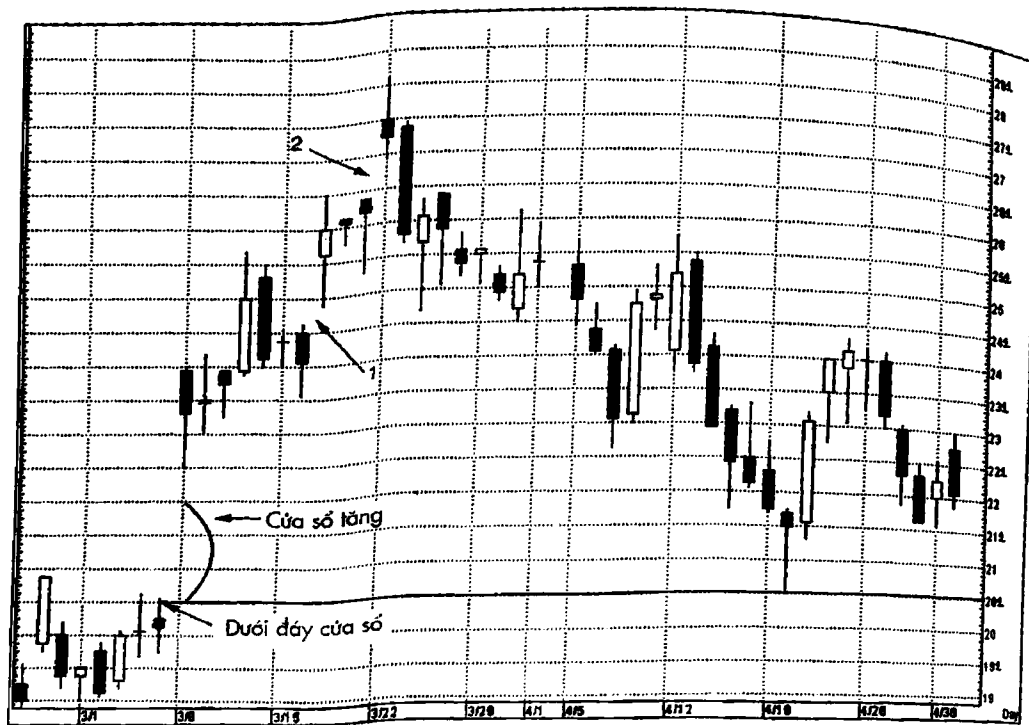
sự trùng lặp nào giữa các bóng nến. Dù Khoảng trống giữa các thân nến lớn đến mức nào, nếu không có khoảng cách giữa các bóng nến, thì đó không phải Cửa sổ.

Trong Hình 7.3, ta thấy một Cửa sổ tăng nhỏ, ở mức 4 xu giữa giá cao nhất ngày 22 tháng 07 và giá thấp nhất ngày hôm sau. Cửa sổ tăng có nhỏ chẳng nữa, nó vẫn được xem là hỗ trợ tiềm năng. Tương tự, Cửa sổ giảm lại thành kháng cự. Kích cỡ không phải là vấn đề với Cửa sổ. Các bóng nến dưới dài khi giá về vùng hỗ trợ của Cửa sổ tăng trong Hình 7.3 nhấn mạnh lực cầu ở gần Cửa sổ. Dù Cửa sổ tăng là vùng hỗ trợ tiềm năng, như đồ thị này thể hiện, thị trường có thể không giảm xuống chính xác (hay thậm chí là gần) vùng hỗ trợ của Cửa sổ trước khi bật lên trở lại. Vì thế, nếu bạn muốn mở vị thế mua và có độ chịu rủi ro cao, khi thị trường tiến về Cửa sổ tăng, bạn có thể xem xét mua ngay cả khi giá chỉ tiệm cận đỉnh của Cửa sổ và không vào bên trong Cửa sổ. Cách một nhà giao dịch sử dụng Cửa sổ tùy thuộc vào phong cách giao dịch và độ chịu rủi ro. Nên đặt mức dừng lỗ (tâm lý hoặc gì đó khác) nếu thị trường đóng cửa dưới đáy của Cửa sổ tăng.

Trong Hình 7.3, ta có thể thấy một Cửa sổ tăng nhỏ trở thành hỗ trợ như thế nào. Trong Hình 7.4, có một Cửa sổ tăng rất lớn giữa 20.50 đô la và 22.50 đô la. Nó cho chúng ta vùng hỗ trợ 2 đô la (từ đỉnh Cửa sổ ở 22.50 đô la đến đáy ở 20.50 đô la).

Như đã bàn ở phần trước, toàn bộ Cửa sổ tăng trở thành vùng hỗ trợ tiềm năng. Bất lợi của một Cửa sổ lớn là toàn bộ khoảng giá trở thành hỗ trợ tiềm năng. Vì thế, chúng ta không có hỗ trợ chặt (trong trường hợp Cửa sổ tăng) hoặc kháng cự chặt (trong trường hợp Cửa sổ giảm) so với khi ta có một Cửa sổ thật nhỏ.

Trong những trường hợp có Cửa sổ tương đối lớn, hãy nhớ rằng vùng hỗ trợ then chốt của một Cửa sổ tăng là đáy Cửa sổ

Hình 7.4: Novell, Đồ thị ngày (Cửa sổ tăng)

(còn với Cửa sổ giảm, vùng kháng cự chính yếu là đỉnh Cửa sổ). Vì thế, “thành lũy cuối cùng” của hỗ trợ với Cửa sổ tăng là ở đáy Cửa sổ đó, diễn tả bằng đường gạch đứt. Trong đồ thị này, giá chạm mức thấp nhất của Cửa sổ ở gần 20.50 đô la và bật lên với nến Búa ngày 20 tháng 04.

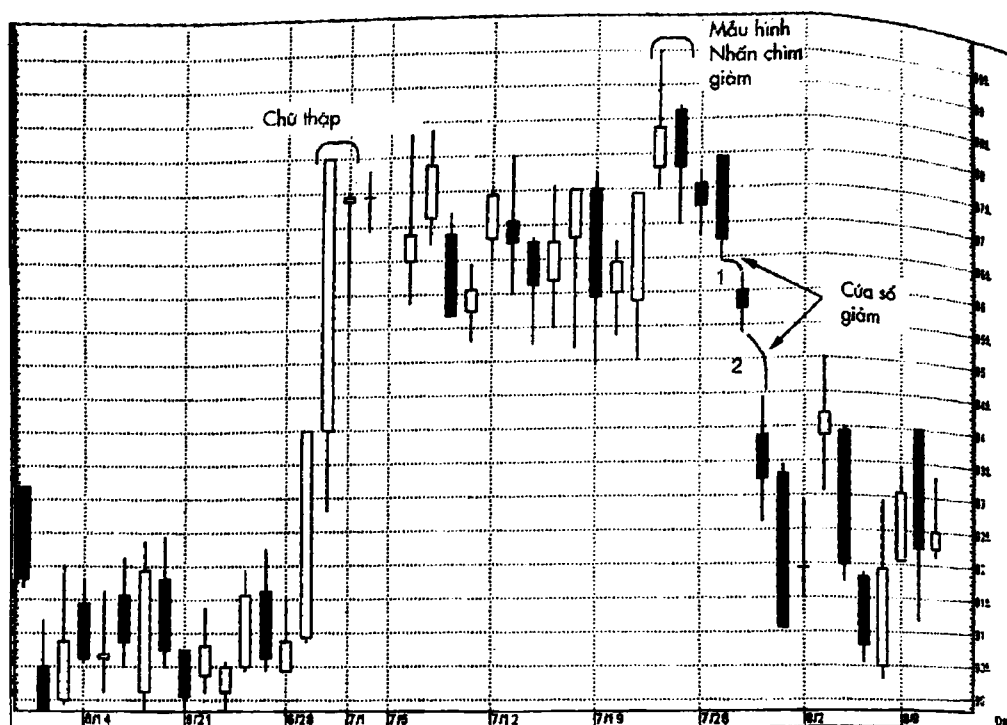
Hãy nhìn hai Cửa sổ tăng khác ở 1 và 2. Cửa sổ 1 giữ hỗ trợ rất tốt trong ba tuần tiếp theo trước khi cây nến ngày 06 tháng 04 phá vỡ hỗ trợ. Hỗ trợ ở Cửa sổ 2 bị phá vỡ ngay ngày hôm sau khi Cửa sổ hình thành. Sau khi Cửa sổ 2 bị xuyên thủng, Cửa sổ 1 trở thành hỗ trợ. Đôi khi tôi sẽ dùng Cửa sổ như vậy. Ví dụ, khi hỗ trợ của Cửa sổ bị phá, tôi sẽ tìm một Cửa sổ khác phía dưới Cửa sổ vừa bị xuyên thủng làm vùng hỗ trợ kế tiếp. Trong trường hợp này, một khi Cửa sổ 2 bị phá, hỗ trợ kế tiếp của tôi là Cửa sổ 1.

Hình 7.5: Amazon, Đồ thị 5 phút (Cửa sổ giảm)

Hình 7.5 cho ta ví dụ về tầm quan trọng của việc xem xét bức tranh kỹ thuật chung trước khi phản ứng với một tín hiệu nến đơn lẻ. Cây nến đầu tiên vào ngày 01 tháng 03 là một nến Búa tích cực. Nhưng quan trọng hơn, hãy nhìn cách nến Búa đó xuất hiện: cùng một Cửa sổ giảm. Dù nến Búa ngay lập tức trở thành mức hỗ trợ, chúng ta nên ghi nhớ rằng Cửa sổ giảm tạo kháng cự bên trong toàn bộ Cửa sổ này. Giá bật lên từ nến Búa nhưng hết nhiên liệu ở đỉnh của Cửa sổ giảm.

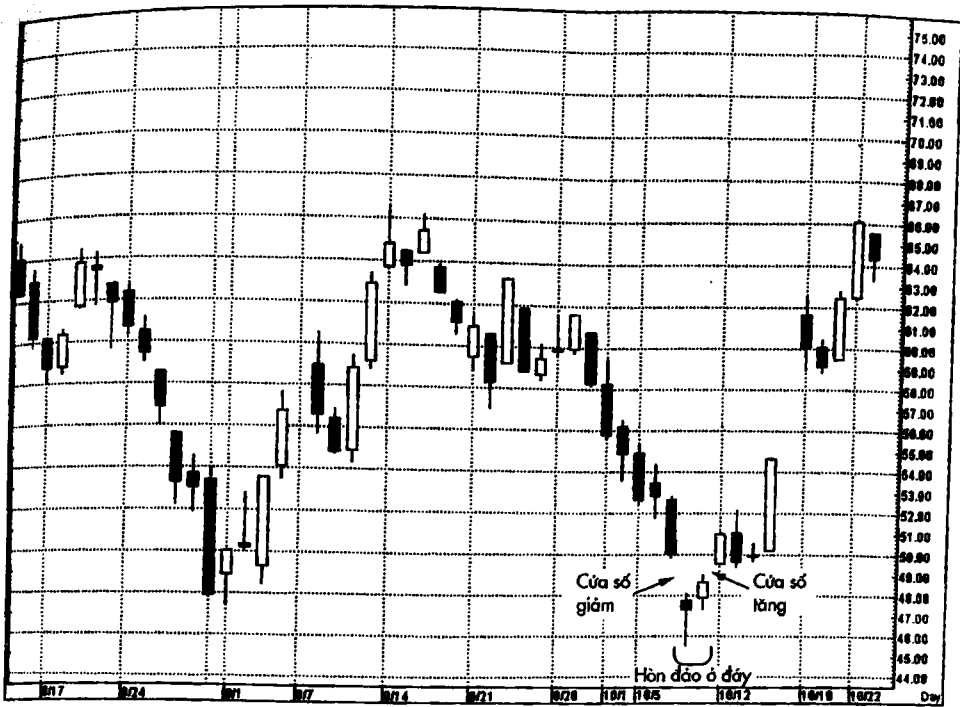
Hãy chú ý Cửa sổ trong Hình 7.5 hình thành giữa cây nến cuối cùng của ngày 28 tháng 02 và cây nến đầu tiên của ngày hôm sau (ngày 01 tháng 03) ra sao. Nó minh họa khái niệm về Cửa sổ trên đồ thị trong ngày, hầu hết Cửa sổ hình thành giữa nến cuối cùng của ngày trước đó và nến đầu tiên của ngày hôm sau. Điều này không có gì đáng ngạc nhiên, ví dụ với đồ thị khung 5 phút, nếu có Khoảng trống từ nến 5 phút này đến nến 5 phút ngay sau đó thì mới là bất thường.

Hình 7.6: Johnson & Johnson, Đồ thị ngày (Cửa sổ giảm)

Như được thể hiện trong Hình 7.6, có nhịp tăng rất mạnh mẽ trong hai ngày cuối Tháng 06. Harami chữ thập cho chúng ta biết cổ phiếu đang tách rời khỏi xu hướng tăng trước đó (cây nến thứ hai ngày 01 tháng 07 nằm gọn trong nến trắng thân dài trước đó rất nhỏ nên có thể xem là Harami chữ thập). Nến Doji lý tưởng ngày hôm sau (ngày 02 tháng 07) một lần nữa cùng có tín hiệu của cây nến trước đó: thị trường đang tách rời khỏi xu hướng (tăng) gần mức 98 đô la. Mẫu hình Nhấn chìm giòm giữa Tháng 07 cho ta thêm bằng chứng phía trên có cản trở.

Một Cửa sổ giảm nhỏ hình thành giữa ngày 27 và 28 tháng 07 (được đánh dấu tại 1), sau đó lại có thêm Cửa sổ giảm khác (tại 2) vào ngày 29. Cửa sổ giảm thứ hai gây tổn hại nhiều nhất, vì nó cũng tạo Khoảng trống giảm giá xuống dưới vùng hỗ trợ gần 95 đô la đã giữ suốt nửa đầu Tháng 07 (đây được gọi là Khoảng trống bứt phá - “Breakaway gap” trong ngôn ngữ

Hình 7.7: Oil Service Index, Đồ thị ngày (Cửa sổ)

phương Tây). Không bất ngờ lắm khi Cửa sổ này ở gần 95 đô la và trở thành kháng cự mạnh.

Một trong những yếu tố chính khiến nền Nhật vô cùng hấp dẫn chính là nền thường cung cấp những tín hiệu không có sẵn trên đồ thị thanh. Hình 7.7 cho thấy chúng ta có thể dùng Cửa sổ để có vùng kháng cự mà đồ thị thanh sẽ không có. Nến Búa xuất hiện ngày 08 tháng 10. Đây là một tín hiệu tích cực tiềm năng, nhưng ngày có nến Búa cũng là Cửa sổ giảm. Vì vậy, ta nên đợi một nến đóng cửa trên đỉnh của Cửa sổ giảm để xác nhận tín hiệu tích cực tiềm năng của nến Búa.

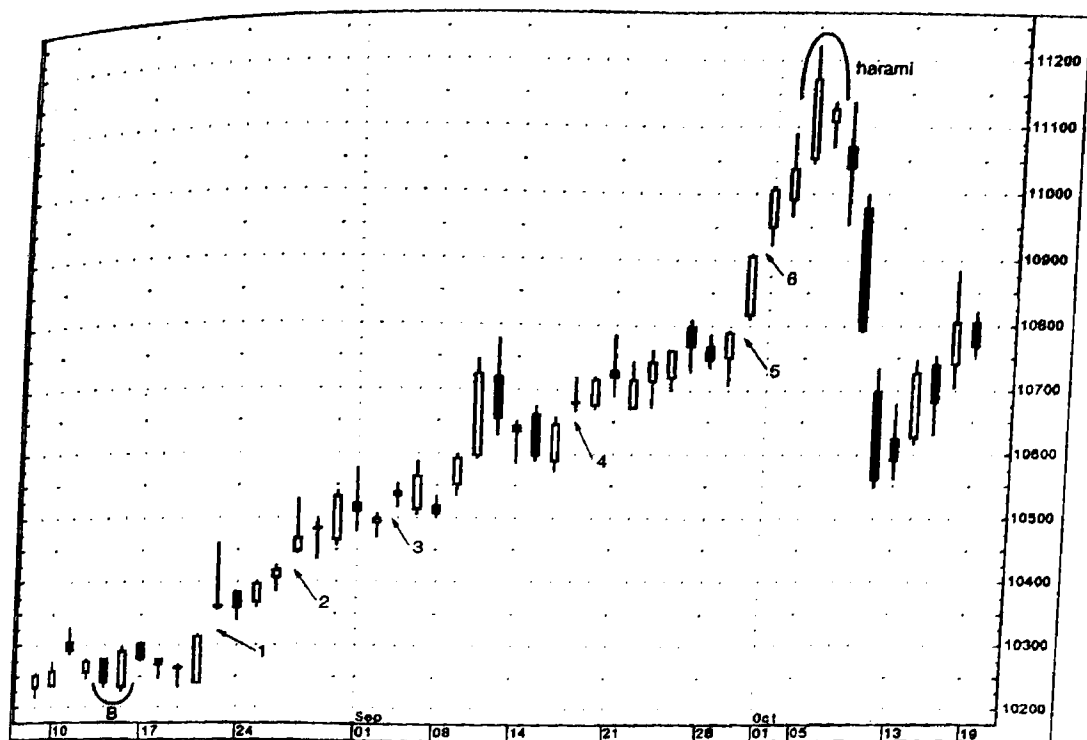
Hai ngày sau nến Búa, phe mua chứng tỏ khí phách của mình bằng cách đóng cửa trên đỉnh Cửa sổ giảm và còn tạo một Cửa sổ tăng. Với việc này, Oil Service Index tạo một Hòn đảo ở đáy (*island bottom*) trong kỹ thuật phương Tây. (Điều này xảy ra khi thị trường tạo Khoảng trống giảm giá và trong một, hai

phiên, lại tạo Khoảng trống tăng giá. Cái tên “Hòn đảo ở đáy” sinh ra vì một hoặc vài phiên này trông giống hòn đảo có nước bao quanh – ý chỉ Khoảng trống). Mức giá thấp nhất của Hòn đảo ở đáy là vùng hỗ trợ tự nhiên (trong đồ thị này là gần mức 45.50 đô la), chúng ta có thể chuyển sang kỹ thuật Cửa sổ trong đồ thị nến để có vùng hỗ trợ sớm hơn.

Nếu sử dụng khái niệm Cửa sổ tăng trở thành hỗ trợ, khi Hòn đảo ở đáy hình thành vào ngày 12 tháng 10 (với Cửa sổ tăng), hỗ trợ đầu tiên của chúng ta không phải là 45.50 đô la (mức giá thấp nhất của Đáy đảo) mà là gần 49.00 ở Cửa sổ tăng. Hỗ trợ của Cửa sổ là nơi mà chỉ số này diễn biến ổn định trong vài ngày trước khi bùng nổ với một nến trắng thân dài. Đây lại là một ví dụ cho thấy kỹ thuật đồ thị nến sẽ giúp chúng ta có lợi thế hơn so với những ai chỉ sử dụng công cụ đồ thị thanh, vì ai dùng đồ thị thanh sẽ lấy đáy của Hòn đảo ở đáy (ở 45.50 đô la) làm hỗ trợ đầu tiên thay vì dùng Cửa sổ tăng của đồ thị nến ở 49.00 đô la. Tất nhiên, nếu thị trường phá thủng vùng hỗ trợ của Cửa sổ, ta sẽ dùng hỗ trợ kế đến ở 45.50 đô la (mức giá thấp nhất của Hòn đảo ở đáy và nến Búa).

Phân tích kỹ thuật truyền thống của Nhật Bản cho rằng sau ba Cửa sổ tăng hoặc giảm, khả năng cao thị trường đang quá mua nên khó mà tăng tiếp (trong trường hợp ba Cửa sổ tăng) hoặc quá bán nên khó mà duy trì đà giảm (với ba Cửa sổ giảm). Điều này có lẽ xuất phát từ độ quan trọng của số ba đối với người Nhật. Tuy nhiên, tôi đã chỉnh lại một chút quan niệm ấy so với ấn bản thứ nhất của cuốn sách.

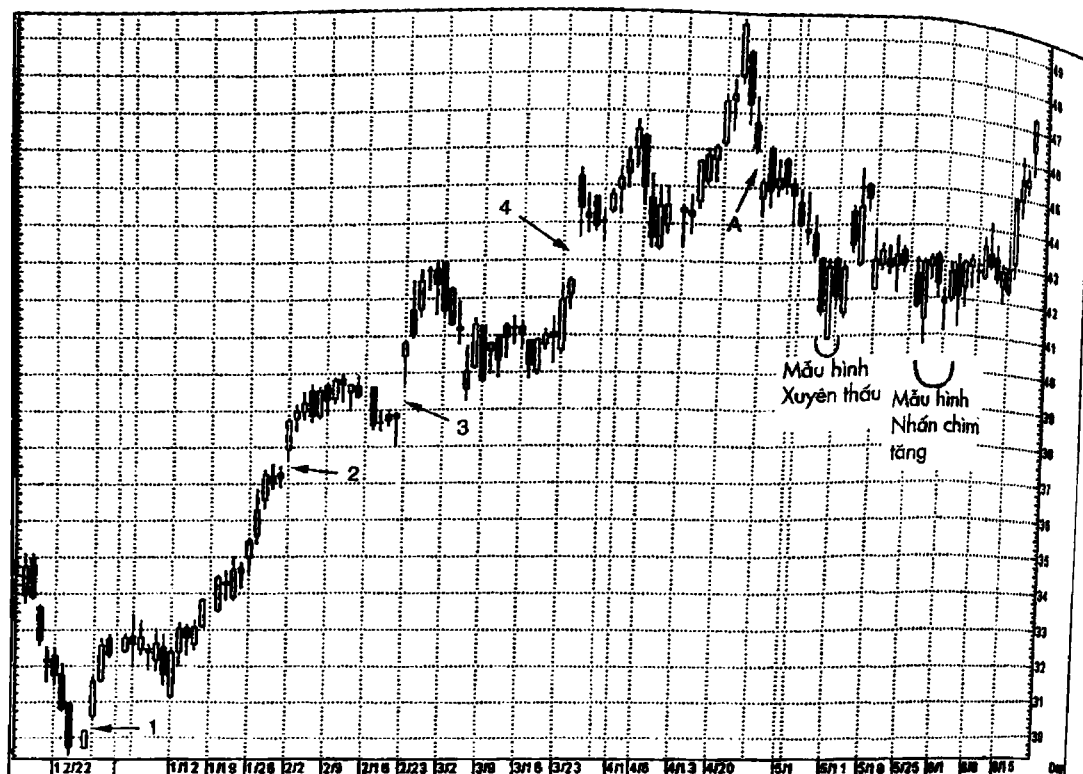
Cửa sổ có tác động lớn nên tôi thấy dù có bao nhiêu Cửa sổ chẳng nữa, xu hướng vẫn giữ nguyên cho đến khi Cửa sổ cuối cùng đóng lại. Số lượng của Cửa sổ tăng có thể là bất cứ con số nào. Xu hướng vẫn là tăng cho đến khi thị trường vô hiệu hóa bằng cách đóng cửa ở phía dưới Cửa sổ trên cùng. Ví dụ được

Hình 7.8: Hợp đồng tương lai Trái phiếu (Bond Futures), Đồ thị ngày (Cửa sổ tăng)

minh họa trong Hình 7.8. Ở đây, chúng ta có một nhịp tăng bắt đầu bằng mẫu hình Nhấn chìm tăng ở B vào giữa Tháng 08. Tổng cộng nhịp tăng này mở sáu Cửa sổ tăng. Ta có tín hiệu sớm cho thấy trái phiếu đang đuối sức với mẫu hình Harami vào ngày 05 và 06 tháng 10. Nhưng phải đến khi giá đóng cửa dưới Cửa sổ tăng thứ sáu, ta mới xác nhận nhịp tăng đã kết thúc. Sự đảo chiều này rốt cuộc trở thành một mức đỉnh quan trọng trong hợp đồng tương lai trái phiếu bởi thị trường trượt giảm nhiều năm sau đó.

Hình 7.9 là một ví dụ cho thấy nhịp tăng có thể tiếp tục ngay cả khi có ba Cửa sổ tăng. Cửa sổ tăng được đánh dấu ở 1, 2, 3 và 4. Mỗi Cửa sổ đóng vai trò là hỗ trợ. Cửa sổ giảm ở A cho tín hiệu đáng ngại khi Cửa sổ thành kháng cự ở 46 đô la. Nhịp giảm từ Cửa sổ giảm này duy trì cho đến tuần đầu tiên Tháng 05.

Hình 7.9: Microsoft, Đồ thị ngày (Cửa sổ tăng)

Vào ngày 04 tháng 05, nến thân đen phá thủng hỗ trợ ở đáy Cửa sổ 4 tại 42.50 đô la. Hỗ trợ ở Cửa sổ 4 bị phá thủng cho thấy tín hiệu tiêu cực với Microsoft. Tuy nhiên, ngày tiếp theo, ngày 05 tháng 05, một nến trắng mạnh mẽ (một nến Thất lưng tăng mở cửa ở giá thấp nhất và đóng cửa gần mức cao nhất) hình thành mẫu hình Xuyên thấu cổ điển. Nó phủ nhận những tín hiệu tiêu cực của ngày hôm qua.

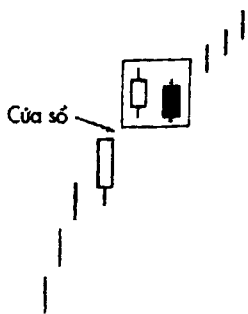
Đồ thị này là ví dụ cho thấy tầm quan trọng của việc thích nghi với thị trường thiên biến vạn hóa, khi ta đi từ cái nhìn tiêu cực với việc giá phá vỡ hỗ trợ ngày 04 tháng 05 tới góc nhìn bất tiêu cực hơn ngày hôm sau với mẫu hình Xuyên thấu.

Trong hai phiên kế tiếp, vào ngày 11 và 12 tháng 05, viên cảnh tương tự mở ra với một nến thân đen theo sau nến thân trắng. Nếu cần nhiều bằng chứng hơn về hỗ trợ cứng gần 41 đô la, ta có thể thấy nó xuất hiện vào ngày 26 và 27 tháng 05 với

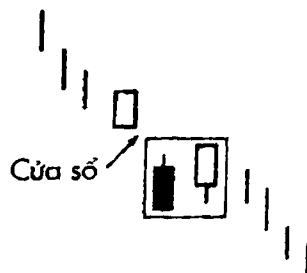
mẫu hình Nhấn chìm tăng. Mà thật ra, khi nhìn vào ba cây nến từ ngày 29 tháng 05 đến 02 tháng 06, ta có thể xem nó là mẫu hình Sao Mai (dù nguyên bản, ta sẽ kỳ vọng Sao Mai xuất hiện sau xu hướng giảm chứ không phải là một phần trong vùng đi ngang như ở đây). Tuy nhiên, mẫu hình này vẫn xác nhận độ vững chãi của hỗ trợ gần 41 đô la.

TASUKI

Như minh họa trong Hình 7.10 và 7.11, Tasuki là sự kết hợp của cặp nến tạo Khoảng trống tăng giá hoặc giảm giá. Khoảng trống tăng giá Tasuki (*upward gapping Tasuki*) trong Hình 7.10 bao gồm Cửa sổ tăng hình thành bởi một nến trắng và một nến đen. Nến đen mở cửa nằm bên trong thân nến trắng và đóng cửa nằm dưới thân nến trắng. Giá đóng cửa của nến đen này chính là điểm giằng co. Nếu thị trường đóng cửa dưới đáy Cửa sổ, trạng thái tích cực của Khoảng trống tăng giá Tasuki bị vô hiệu. Khái niệm tương tự, nhưng ngược lại, cũng đúng với Khoảng trống giảm giá Tasuki (*downward gapping Tasuki*) (xem Hình 7.11). Thị trường mở cửa bằng Cửa sổ giảm với nến đen và theo sau là nến trắng. Hai nến của Tasuki nên có cùng kích thước. Cả hai loại mẫu hình Tasuki này đều hiếm khi xuất hiện.

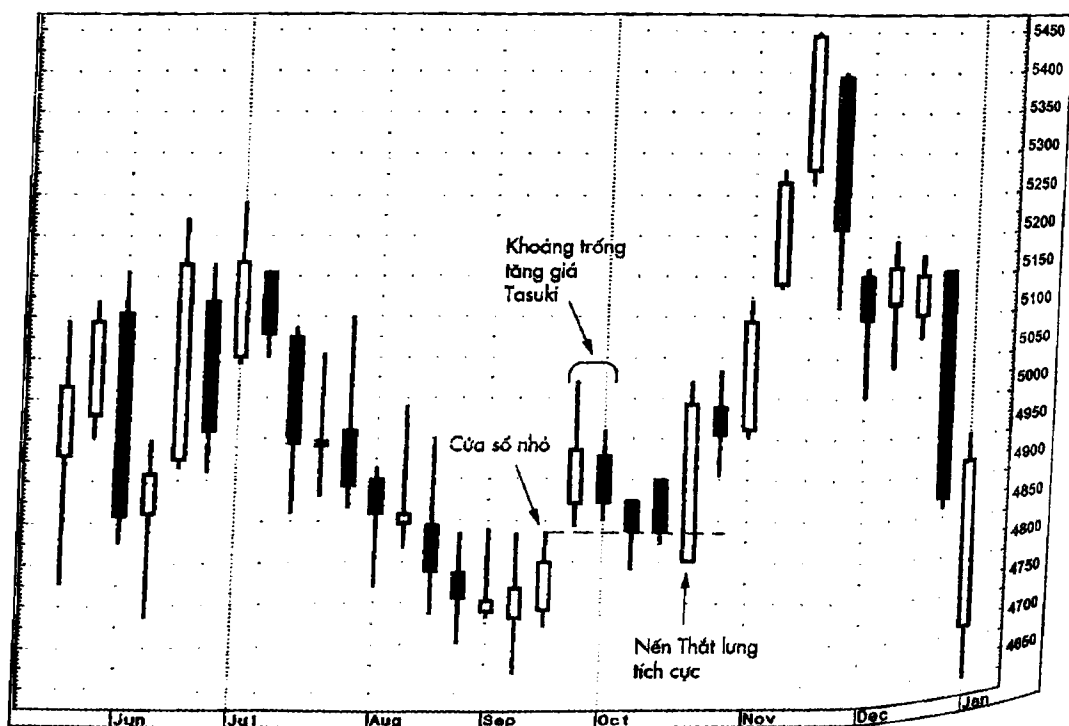
Hình 7.10: Khoảng trống tăng giá Tasuki

Hình 7.11: Khoảng trống giảm giá Tasuki

Dựa trên 12 năm kinh nghiệm của tôi kể từ ấn bản đầu tiên của cuốn sách này, tôi đã khuyến nghị ở các hội thảo của mình chẳng cần nhớ mẫu hình Tasuki làm gì cho tốn tế bào não. Theo ý kiến của tôi, Cửa sổ đã mang tầm quan trọng đủ lớn nên màu nến hay sự phối hợp của nến ra sao sau Cửa sổ tăng thật ra không thành vấn đề. Cửa sổ mới là yếu tố chính. Tất cả những gì ta cần nhớ là một Cửa sổ tăng (như Tasuki tăng chẳng hạn) là tín hiệu tích cực và Cửa sổ sẽ thành hỗ trợ. Giá đóng cửa dưới hỗ trợ này sẽ chuyển xu hướng sang giảm. Điều tương tự nhưng ngược lại được áp dụng cho Tasuki giảm. Vì Khoảng trống giảm Tasuki có Cửa sổ giảm nên Cửa sổ sẽ thành kháng cự. Giá đóng cửa trên đỉnh Cửa sổ giảm sẽ vô hiệu hóa các tín hiệu tiêu cực của Khoảng trống giảm Tasuki.

Trong Hình 7.12, một Cửa sổ tăng nhỏ mở ra vào cuối Tháng 09. Hai nến sau Cửa sổ tăng này hình thành Khoảng trống tăng giá Tasuki. Đây là mẫu hình Tasuki bởi sau Cửa sổ

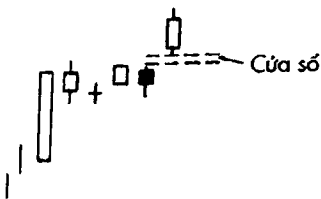

Hình 7.12: Platinum, Đồ thị tuần (Tasuki tạo Khoảng trống tăng)

tăng, ta có nến trắng rồi nến đen. Tuy nhiên, như đã nói ở trên, tôi cho rằng nến ra sao sau Cửa sổ tăng không thành vấn đề. Điều tôi quan tâm nhất là nhìn nhận Cửa sổ tăng như một hỗ trợ dựa trên giá đóng cửa. Như thể hiện bằng đường đứt nét, hỗ trợ này giữ giá đóng cửa rất tốt. Và rồi cuối Tháng 10, một nến Thất lung tăng bọc hết ba thân nến đen cho ta xác nhận cuối cùng của hỗ trợ ở Cửa sổ.

Khoảng trống giá cao (high-price gapping play) và khoảng trống giá thấp (low-price gapping play)

Sau một nhịp tăng mạnh, thị trường tích lũy để củng cố mức tăng là điều bình thường. Đôi khi thị trường tích lũy với một loạt các nến thân nhỏ. Chuỗi nến thân nhỏ sau phiên tăng mạnh cho ta biết thị trường đang do dự. Các nến thân nhỏ này chuyển xu hướng từ tăng sang trung tính và cho thấy tín hiệu thị trường khỏe, bởi bằng việc “lình xình đi ngang”, giá đang hồi phục từ tình trạng quá mua. Một Cửa sổ tăng từ những nến thân nhỏ này là tín hiệu tích cực. Đây là mẫu hình Khoảng trống giá cao (*high-price gapping play*) (xem Hình 7.13). Nó được gọi như vậy là bởi giá lơ lửng gần mức đỉnh mới hình thành rồi tạo Khoảng trống tăng.

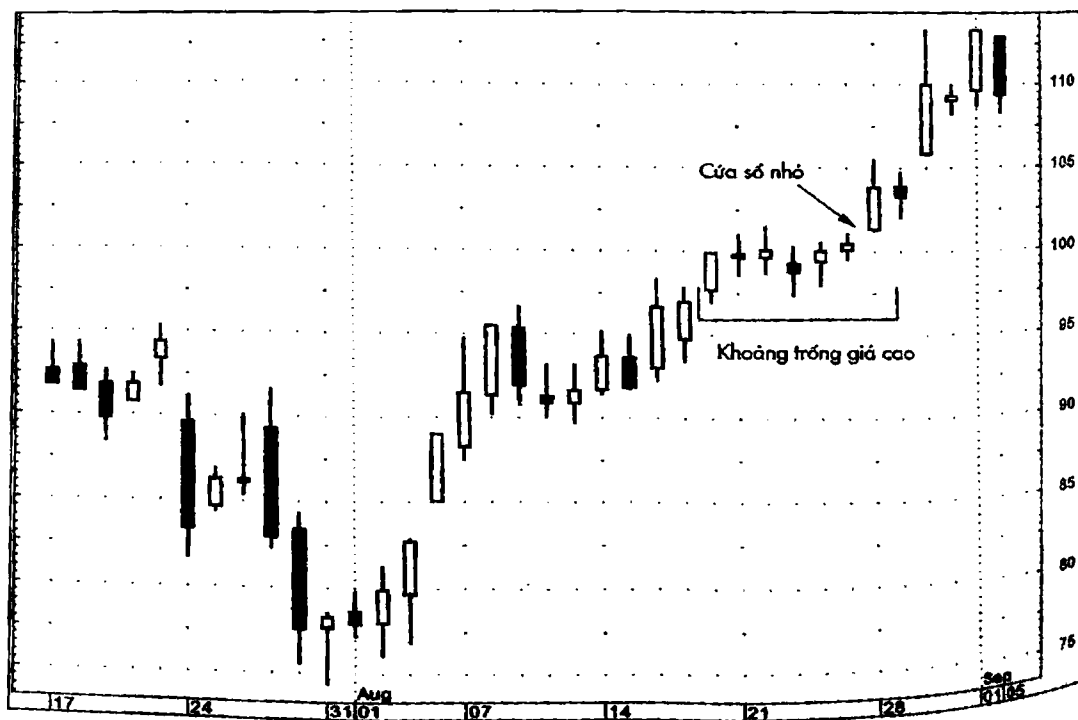
Hình 7.13: Khoảng trống giá cao

Hình 7.14: Khoảng trống giá thấp

Không có gì ngạc nhiên khi mẫu hình Khoảng trống giá thấp (*low-price gapping play*) là mẫu hình tiêu cực của Khoảng trống giá cao. Khoảng trống giá thấp (xem Hình 7.14) là một Cửa sổ giảm hình thành sau khi giá đi ngang ở vùng giá thấp. Vùng đi ngang này (một chuỗi nến thân nhỏ) giúp giá cân bằng lại sau nhịp giảm mạnh. Ban đầu, chuỗi nến thân nhỏ khiến ta tưởng nền giá đang hình thành. Tuy nhiên, việc giá phá vỡ nền, tạo Cửa sổ và tiếp tục giảm phá tan những hy vọng tích cực.

Trong Hình 7.15, nến Búa vào ngày 31 tháng 07 là mức đáy của nhịp giảm vì thị trường tăng vào đầu Tháng 08 với Cửa sổ tăng. Một nến đen thân dài vào tuần ngày 07 tháng 08 tạo mẫu hình Mây đen bao phủ, khiến đà tăng bị kìm hãm.

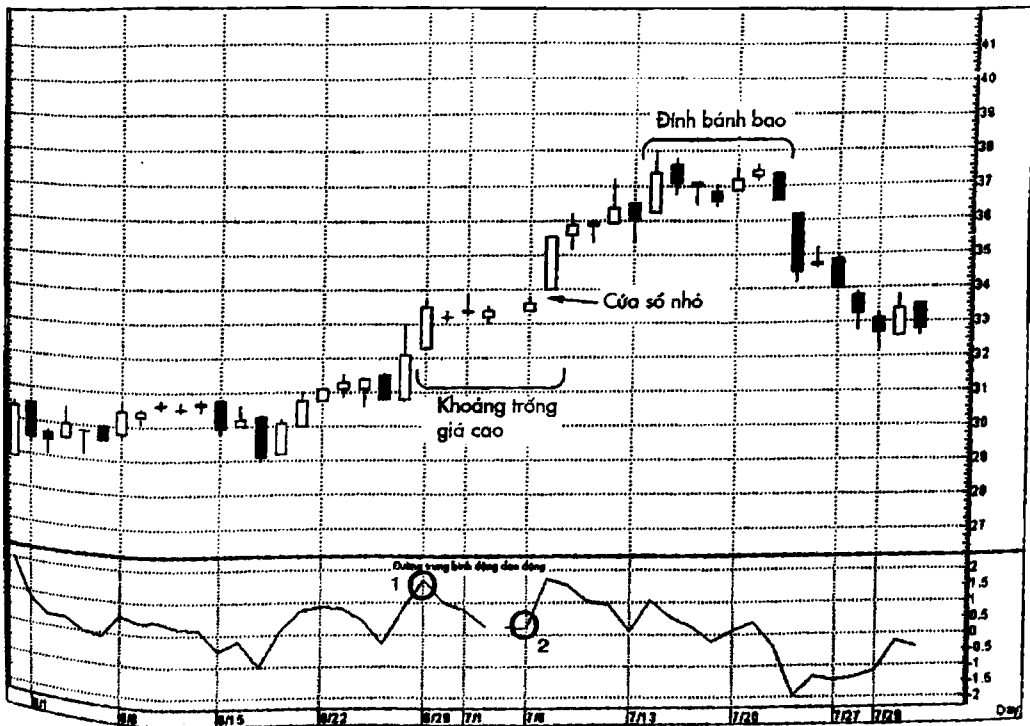
Trong tuần ngày 21 tháng 08, một chuỗi nến thân nhỏ theo sau cây nến trắng thân dài cho ta thấy cổ phiếu đang chứng lại. Một Cửa sổ tăng nhỏ vào ngày 28 tháng 08 cho thấy phe mua đã kiểm soát khi thị trường hoàn thành Khoảng trống giá cao.

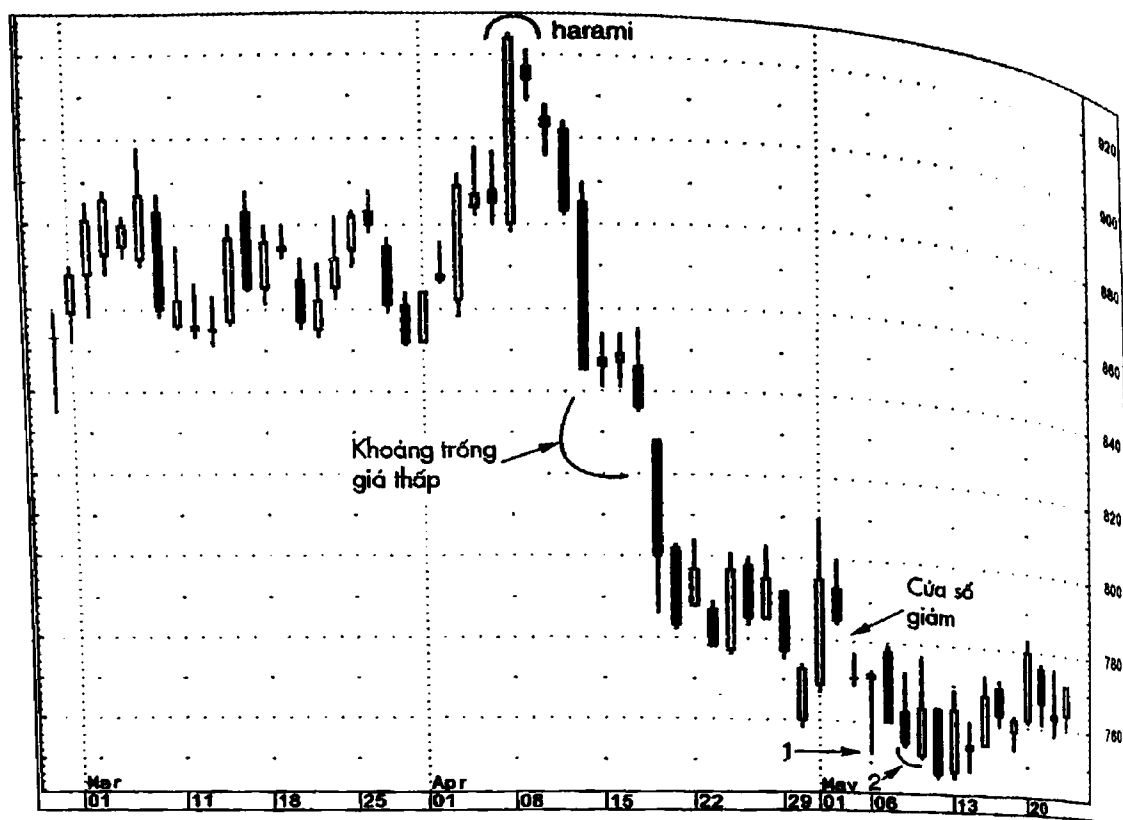
Hình 7.15: Corning, Đồ thị ngày (Khoảng trống giá cao)

Các tín hiệu tích cực của Khoảng trống này, hay bất cứ Khoảng trống giá cao nào khác sẽ bị vô hiệu hóa nếu thị trường đóng cửa dưới Cửa sổ tăng của mẫu hình Khoảng trống. Điều tương đương, chỉ là ngược lại, cũng đúng với Khoảng trống giá thấp.

Trong Hình 7.16, ta thấy một nến trắng thân dài ngày 29 tháng 06. Doji vào ngày 30 tháng 06 theo sau nến trắng dài cho thấy cổ phiếu đang đi từ tăng sang trung tính hơn vì hai nến này tạo Harami chữ thập. Các nến thân nhỏ theo sau Doji cũng củng cố tình trạng ấy. Hãy để ý ở đáy đồ thị, vùng giao dịch chặt chẽ với bốn nến thân nhỏ khiến chỉ báo dao động đi từ quá mua ở 1 sang trung tính ở 2. Tôi đã thảo tới khía cạnh này trong đoạn giới thiệu về phần Khoảng trống giá, cụ thể là các nến thân nhỏ của Khoảng trống giá giúp giảm bớt tình trạng quá mua. Khi cổ phiếu không còn quá mua ở 2, thị trường dễ tăng giá hơn. Cổ phiếu mở một Cửa sổ nhỏ vào ngày 07 tháng 07, hình thành một Khoảng trống giá cao. Mô hình Đỉnh bánh bao xuất hiện vào giữa Tháng 07.

Hình 7.16: 99 Cents Only Stores, Đồ thị ngày (Khoảng trống giá cao)

Hình 7.17: Đường, Đồ thị ngày (Khoảng trống giá thấp)

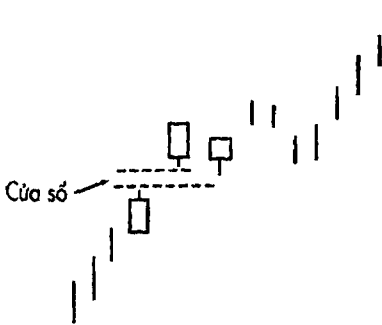
Mẫu hình Harami xuất hiện vào đầu Tháng 04 trong Hình 7.17 chặn đứng đà tăng. Nhịp giảm sau mẫu hình này nhanh chóng mạnh lên, nhất là với nến đen thân rất dài vào ngày 15 tháng 04. Hai nến Con quay tiếp theo cho ta tín hiệu cổ phiếu đang cố gắng lấy lại cân bằng, Tuy nhiên, giá đóng cửa tạo đáy mới vào ngày 17 tháng 04, và rồi Khoảng trống giá thấp ở phiên kế tiếp cho thấy phe bán đã tái chiếm quyền kiểm soát hoàn toàn.

Hãy quan sát Cửa sổ giảm nhỏ ở đầu Tháng 05 trở thành kháng cự như thế nào. Vùng kháng cự này rất đáng chú ý vì có tín hiệu tạo đáy với nến Búa ở 1 và mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 2. Nhà giao dịch nên cân trọng về việc mua với các tín hiệu tích cực ấy vì lợi nhuận tiềm năng sẽ khá hạn chế do kháng cự ở Cửa sổ.

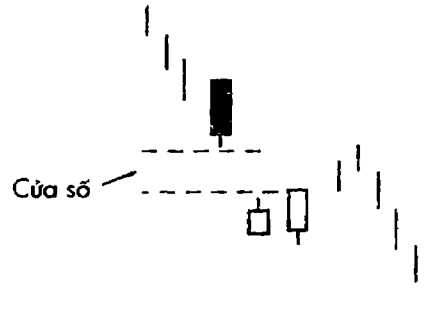
Khoảng trống cặp nến trắng (gapping side-by-side white lines)

Trong một xu hướng tăng, một nến trắng tạo Khoảng trống tăng, theo sau là một nến trắng có kích thước tương tự và mở cửa ở mức như nhau là một mẫu hình tiếp diễn tích cực. Mẫu hình hai nến này được gọi là Khoảng trống tăng giá cặp nến trắng (xem Hình 7.18).

Khoảng trống giảm với cặp nến trắng thì hiếm gặp hơn. Chúng được gọi là Khoảng trống giảm giá cặp nến trắng (xem Hình 7.19). Dù có cặp nến trắng, đây vẫn được xem là tín hiệu tiêu cực vì có Cửa sổ giảm. Các nến trắng này được xem như là giai đoạn cho bên bán mua lại vị thế bán khống. Một khi sức mua lại này biến mất, giá tiếp tục giảm. Lý do mẫu hình Khoảng trống giảm giá cặp nến trắng này đặc biệt hiếm gặp là vì thường nến đen sẽ dễ xuất hiện trong một thị trường giá giảm hơn nến trắng.

Hình 7.18: Khoảng trống tăng giá cặp nến trắng trong xu hướng tăng

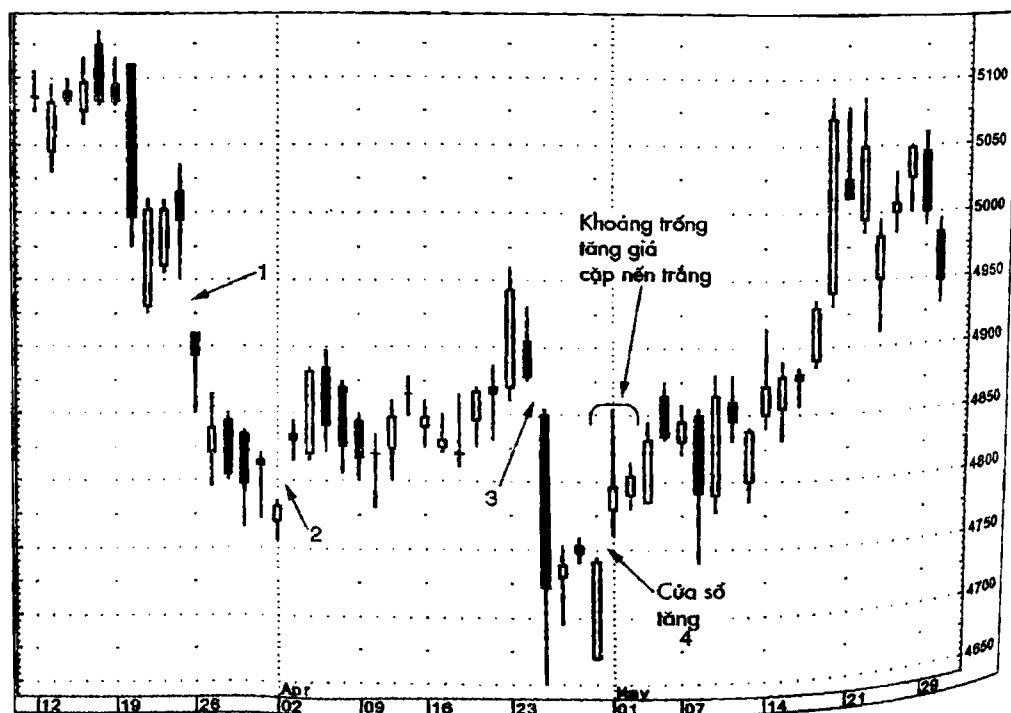
Hình 7.19: Khoảng trống giảm giá cặp nến trắng trong xu hướng giảm

Dù tôi đưa ra ví dụ của mẫu hình này trong các hình sắp tới, việc ghi nhớ nến nào hình thành Khoảng trống cặp nến trắng không phải điều chính yếu. Quan trọng ở chỗ các Cửa sổ tăng và giảm trong mẫu hình. Như đã bàn trong mẫu hình

Tasuki ở phần trước, tôi cho rằng dù có hai nến trắng (như Khoảng trống giá cặp nến trắng) hay một nến đen một nến trắng (như trong Khoảng trống giá Tasuki) sau Cửa sổ cũng không dẫn tới hệ quả gì lớn. Cửa sổ mới là yếu tố cho ta xu hướng và vùng hỗ trợ hay kháng cự.

Ví dụ, trong Khoảng trống giảm giá cặp nến trắng, không có gì lạ khi đây là tín hiệu tiêu cực dù có cặp nến trắng. Điều này là vì Cửa sổ giảm của mẫu hình đã xác định xu hướng (ở đây là giảm). Giá phải đóng cửa trên đỉnh Cửa sổ giảm để phủ nhận tín hiệu tiêu cực của Khoảng trống giảm giá cặp nến trắng.

Vấn đề tôi muốn nhấn mạnh ở đây là: không cần phải lo về việc nhớ những mẫu hình nào là Tasuki, mẫu hình nào là cặp nến trắng nghe đầy xa lạ. Cửa sổ mới là yếu tố trọng yếu. Sự phối hợp và màu nến sau Cửa sổ tăng hay giảm không quan trọng. Cửa sổ giảm khiến xu hướng giảm và Cửa sổ tăng tạo xu hướng tăng với Cửa sổ thành hỗ trợ hay kháng cự.

Hình 7.20: Đường, Đồ thị ngày (Khoảng trống giá thấp)

Hình 7.20 cho thấy Khoảng trống tăng giá cặp nến trắng trong hai ngày đầu Tháng 05. Như đã bàn ở trước, màu nến trắng không phải yếu tố chính trong mẫu hình khiến nó tích cực mà là Cửa sổ tăng mở ra vào ngày 01 tháng 05.

Vì đồ thị này có nhiều ví dụ về Cửa sổ nên tôi sẽ thảo luận cụ thể từng cái.

1. Cửa sổ giảm ở 1 giữ cho xu hướng đi xuống dù có nến Búa vào ngày 26 tháng 03. Thường nếu có Cửa sổ và một mẫu hình khác, tôi sẽ theo tín hiệu Cửa sổ. Trong trường hợp này là giữa một nến Búa tích cực và Cửa sổ giảm tiêu cực. Tín hiệu tiêu cực mà Cửa sổ giảm tạo ra lấn át nến Búa. Giá phải đóng cửa trên đỉnh Cửa sổ để tín hiệu tích cực từ nến Búa được xác nhận.

2. Cửa sổ tăng nhỏ ở 2 trở thành hỗ trợ trong một nhịp ngắn giá điều chỉnh từ mẫu hình Mây đen bao phủ vào ngày 04 và 05 tháng 04. Doji vào ngày 10 tháng 04 (ở hỗ trợ của Cửa sổ) cho thấy hai điều. Một là Cửa sổ ở 2 đóng vai trò hỗ trợ. Hai là cổ phiếu đang tách rời khỏi xu hướng giảm trước đó, thể hiện qua ba nến đen liên tiếp trước Doji.

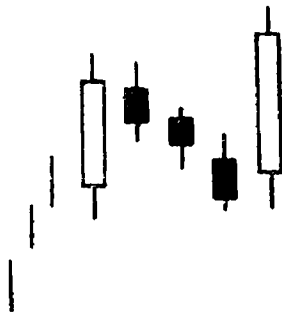
3. Ngày 10 tháng 04 giá bảo vệ Cửa sổ 2 thành công, bắt đầu nhịp tăng, sau đó chứng lại vào ngày 23 tháng 04 khi Platinum chạm vùng kháng cự ở 495 đô la tạo bởi đỉnh của Cửa sổ giảm. Nhịp giảm từ kháng cự này mở ra một Cửa sổ giảm ở 3. Nến đen thân dài vào ngày 25 tháng 04 theo sau bởi nến thân nhỏ nằm gọn trong thân nến đen tạo mẫu hình Harami. Nó cho thấy phe bán đang mất dần động lượng.

4. Cửa sổ tăng vào ngày 01 tháng 05 theo sau bởi hai nến trắng thân nhỏ. (Hình thành Khoảng trống tăng giá cặp nến trắng).

Sau Khoảng trống cặp nến trắng, trận chiến giữa các Cửa sổ nổ ra, với Cửa sổ giảm ở 3 thành kháng cự (gần 488 đô la) và Cửa sổ tăng ở 4 gần 475 đô la thành hỗ trợ. Chúng ta có thể thấy trong một tuần lễ, hỗ trợ và kháng cự này giữ rất tốt cho đến ngày 17 tháng 04, khi cầu đủ mạnh để đẩy thị trường đóng cửa trên kháng cự của Cửa sổ giảm 3. (Vào ngày 14 tháng 04, thị trường đẩy giá vượt qua Cửa sổ trong ngày nhưng không đóng cửa ở trên nó, do vậy kháng cự ở Cửa sổ vẫn giữ nguyên). Sau khi kháng cự bị gãy, thị trường tăng rất nhanh đến khi mẫu hình Harami vào ngày 18 và 21 tháng 05 đặt dấu chấm hết cho nhịp tăng.

MẪU HÌNH BA BƯỚC TĂNG GIÁ VÀ BA BƯỚC GIẢM GIÁ (RISING AND FALLING THREE METHODS)

Mẫu hình Ba bước bao gồm Ba bước tăng giá tích cực và Ba bước giảm giá tiêu cực (hãy để ý nguyên tắc số ba một lần nữa xuất hiện). Đây đều là mẫu hình tiếp diễn. Tức là xu hướng trước Ba bước tăng giá tích cực sẽ tiếp tục đi lên khi mẫu hình hoàn thành. Tương tự, xu hướng giảm sẽ giữ nguyên sau mẫu hình Ba bước giảm giá tiêu cực.

Hình 7.21: Mẫu hình Ba bước tăng giá

Hình 7.22: Mẫu hình Ba bước giảm giá

Mẫu hình Ba bước tăng giá (xem Hình 7.21) bao gồm:

1. Một nến trắng thân dài.
2. Nến trắng theo sau bởi một nhóm các thân nến nhỏ giảm giá hoặc đi ngang. Lý tưởng nhất là có ba nến nhỏ, nhưng hai hoặc nhiều hơn ba cũng có thể chấp nhận được miễn là chúng nằm trong phạm vi cao - thấp của nến trắng thân dài. Bạn cứ nghĩ các nến nhỏ đang hình thành mẫu hình tương tự như mẫu hình Harami ba ngày vì chúng nằm gọn trong phạm vi của phiên đầu tiên. (Đối với mẫu hình này sẽ bao gồm cả bóng nến nằm bên trong, còn với mẫu hình Harami đúng nghĩa thì chỉ cần thân nến). Các nến nhỏ có thể mang màu bất kỳ, nhưng màu đen là tốt nhất.
3. Ngày cuối cùng phải là một nến trắng dài mạnh mẽ có mức giá đóng cửa cao hơn mức giá đóng cửa ngày đầu tiên. Nến cuối cùng tốt nhất nên mở cửa trên mức giá đóng cửa phiên trước đó.

Mẫu hình này giống với mẫu hình Lá cờ hoặc Cờ đuôi nheo của phương Tây. Tuy nhiên, khái niệm đằng sau mẫu hình Ba bước tăng giá có mặt từ những năm 1700. Mẫu hình Ba bước được xem là nhịp nghỉ trong giao dịch và nhịp nghỉ trong trận chiến. Theo thuật ngữ hiện đại hơn, thị trường đang “nghỉ lấy hơi” với nhóm nến nhỏ.

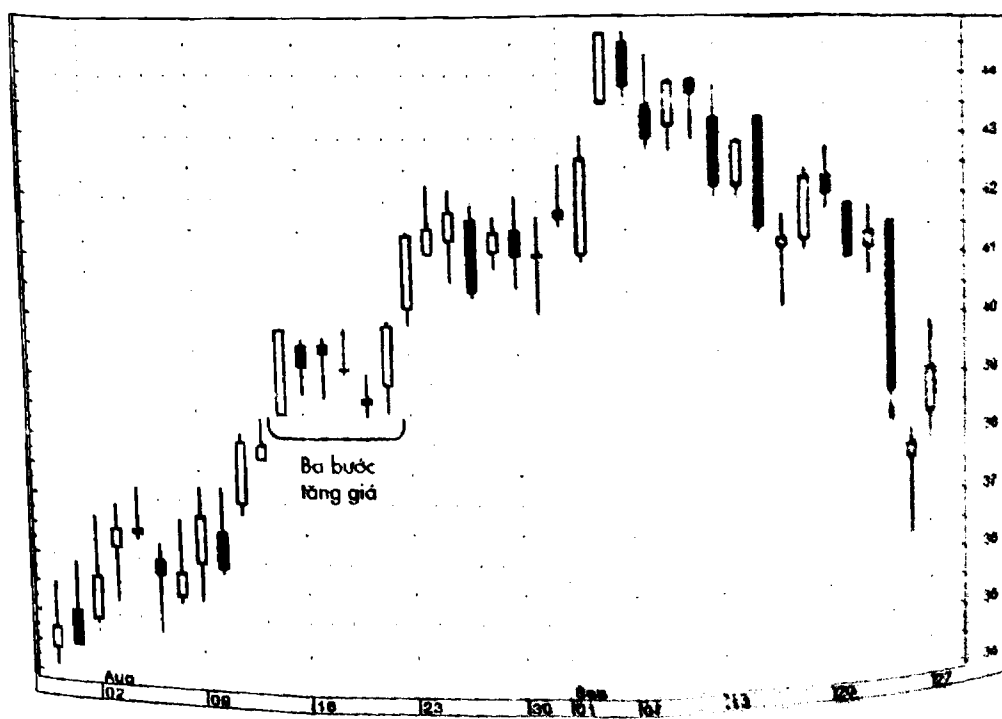
Mẫu hình Ba bước giảm giá (xem Hình 7.22) là mẫu hình tiêu cực đối nghịch của mẫu hình Ba bước tăng giá. Để mẫu hình này xảy ra, thị trường nên ở trong một xu hướng giảm. Một nến đen dài xuất hiện, theo sau là khoảng ba nến nhỏ đi lên với thân nến nằm trong phạm vi của nến đầu tiên (gồm cả bóng nến). Phiên cuối cùng nên mở cửa dưới giá đóng cửa của phiên trước và sau đó đóng cửa dưới giá đóng cửa của nến đen

đầu tiên. Mẫu hình này tương tự mẫu hình Lá cờ hoặc Cờ chữ A, nhưng tiêu cực.

Phiên bản lý tưởng nhất của mẫu hình này có thân nến nhỏ, mang màu ngược với nền thân dài đầu tiên. Nghĩa là mẫu hình Ba bước tăng giá nên có các thân nến đen nhỏ, và mẫu hình Ba bước giảm giá là ba thân nến trắng nhỏ. Tuy nhiên, theo kinh nghiệm của tôi, hai đến năm thân nến nhỏ vẫn hiệu quả. Hơn nữa, thân nến nhỏ có thể mang bất cứ màu gì.

Mẫu hình Ba bước tăng giá lý tưởng có ba nến đen thân nhỏ nằm trong toàn bộ phạm vi của nến trắng. Trong Hình 7.23, ta thấy một nến Thất lung tăng vào ngày 13 tháng 08, theo sau bởi bốn nến đen thân nhỏ và Doji nằm trong phạm vi giá cao nhất-thấp nhất của ngày 13 tháng 08. Giá đóng cửa vào ngày 21 tháng 08 hoàn thành mẫu hình Ba bước tăng giá.

Thách thức ta có với mẫu hình Ba bước tăng giá là yếu tố rủi ro/lợi nhuận. Khi mẫu hình này hoàn thành, cổ phiếu có thể

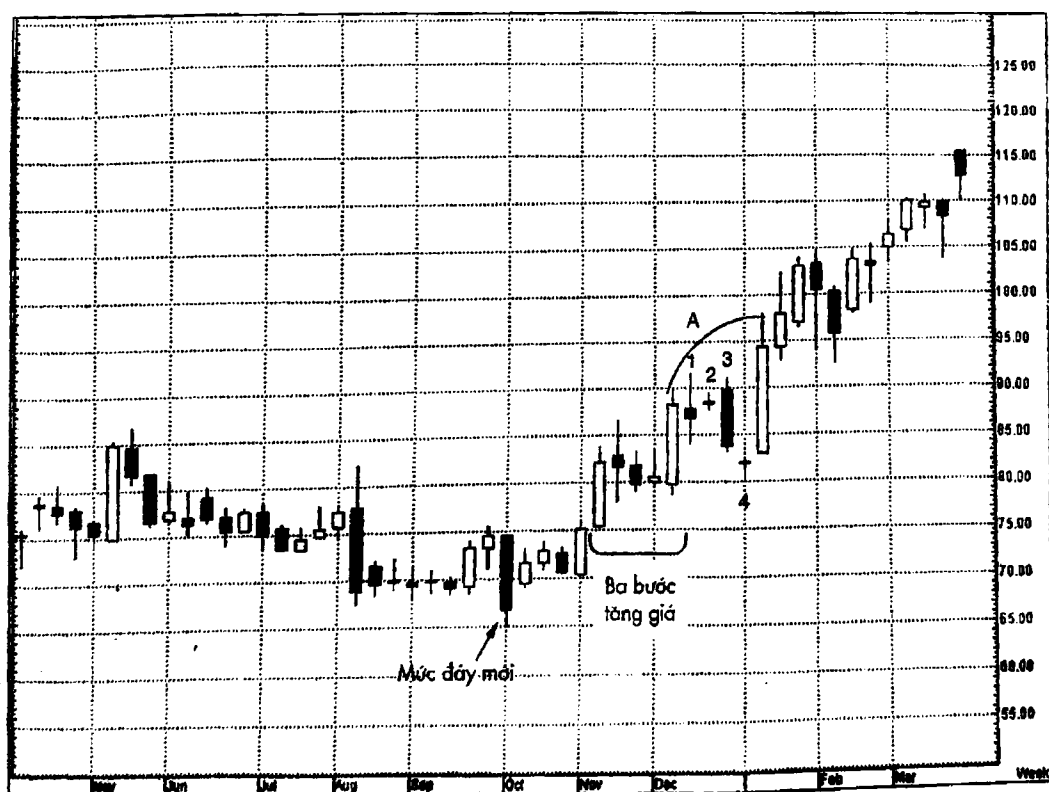

Hình 7.23: Intel, Đồ thị ngày (Ba bước tăng giá)

đã chạy xa so với đáy gần nhất. Trong trường hợp đó, mua khi đã hoàn thành mẫu hình Ba bước có thể không phải là một giao dịch hấp dẫn. Vì thế, bạn phải cân nhắc lợi nhuận tiềm năng khi đã xong mẫu hình Ba bước tăng giá so với rủi ro (rủi ro ở mức giá thấp nhất của nến trắng bắt đầu mẫu hình Ba bước).

Trong Hình 7.24, một nến đen thân dài đẩy giá nước cam xuống đáy mới vào tuần đầu Tháng 10. Phiên kế tiếp, khi giá nước cam vừa lấy lại trên 69 xu, mức đáy mới hình thành tuần trước không giữ được. Ở Chương 11, bạn sẽ thấy rằng khi thị trường phá vùng hỗ trợ quan trọng (như thị trường ở đây phá dưới đáy tháng 08 - 09) và không giữ được mức đáy mới này, nó thường cho tín hiệu tích cực.

Một nến trắng thân dài trong tuần thứ hai của Tháng 11 và các nến thân nhỏ tuần sau đó thể hiện sự lưỡng lự ở vùng kháng cự từ Tháng 05 tại 85 xu đến 87 xu. Nhóm các nến thân nhỏ nằm trong phạm vi giá của nến trắng thân dài thứ hai trong

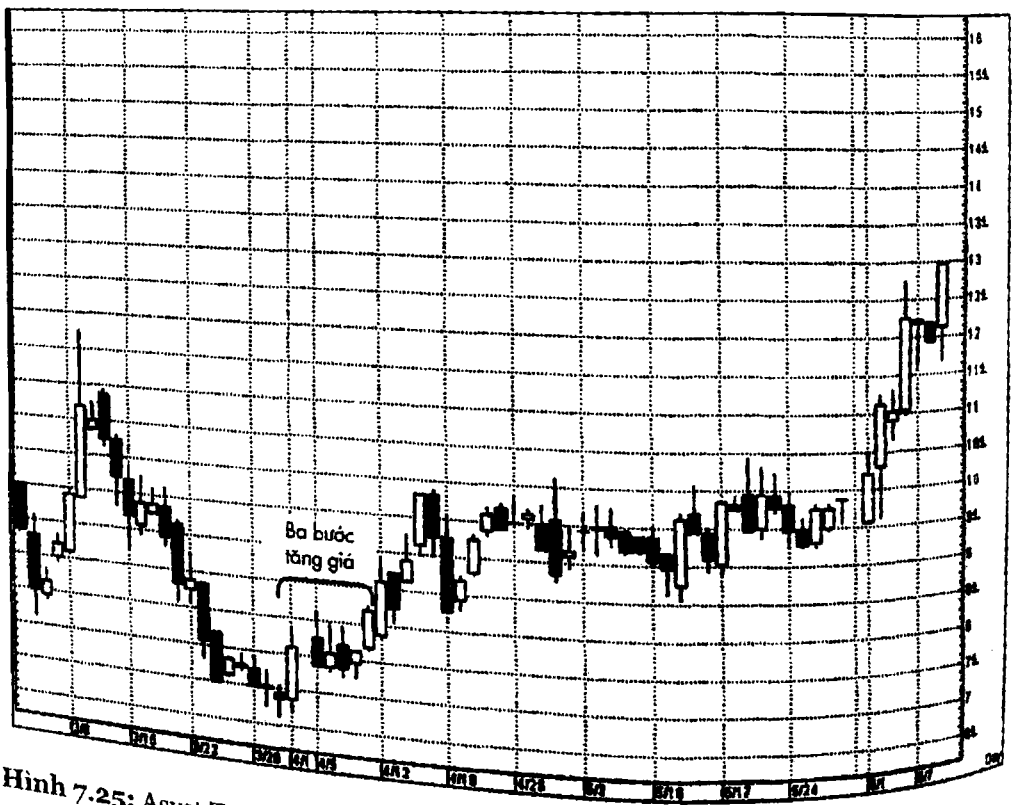

Hình 7.24: Giá Nước cam, Đồ thị tuần (Ba bước tăng giá)

Tháng 11. Với nến trắng thân dài Tháng 12, ta có mẫu hình Ba bước tăng giá. (Hãy nhớ là bóng nến vượt ra khỏi phạm vi giao dịch của nến trắng vẫn chấp nhận được miễn là các nến thân nhỏ nằm trong phạm vi giá của nến trắng).

Sau mẫu hình Ba bước tăng giá, thị trường đi ngang đến hết Tháng 12 cho đến khi một nến trắng thân dài xuất hiện sau nến Doji (tại 4) đưa phe mua bước vào nắm quyền. Một số độc giả có thể đã để ý vùng A trên đồ thị nhìn rất giống mẫu hình Ba bước tăng giá vì các thân nến từ 1 đến 4 đều nằm trong phạm vi giá của nến trắng. Do mẫu hình Ba bước tăng giá nên có thân nến nhỏ, nên thân nến dài ở 3 dẫn đến đây không được xem là mẫu hình Ba bước tăng giá.

Trong Hình 7.25, vào ngày 30 và 31 tháng 03, cổ phiếu giảm giá với chuỗi các thân nến rất nhỏ gần như là nến Doji. Điều này khiến xu hướng bớt tiêu cực hơn. Mẫu hình Nhấn chìm tăng ngày 01 tháng 04 cho thấy phe mua đã chiếm kiểm soát. Nhịp tích lũy

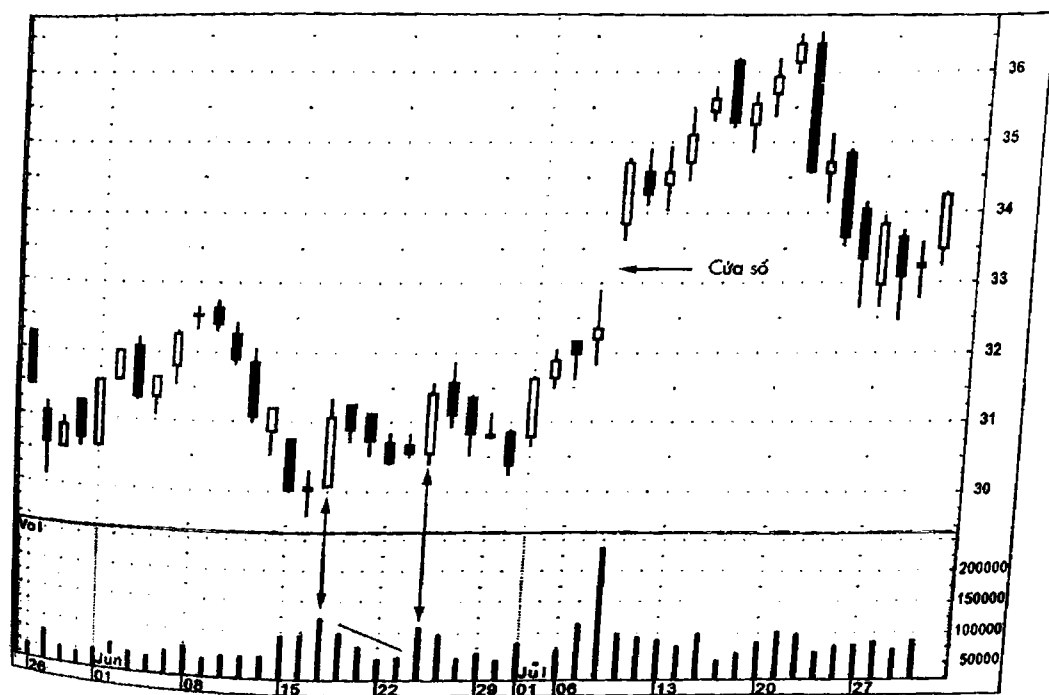

Hình 7.25: Asyst Tech, Đồ thị ngày (Ba bước tăng giá)

trong bốn ngày kế tiếp với nến thân nhỏ trắng đen đan xen và nến ngày 10 tháng 04 hoàn thành mẫu hình Ba bước tăng giá.

Hãy xem xét khía cạnh khối lượng cùng với mẫu hình Ba bước tăng giá. Lý tưởng nhất, trong mẫu hình này, nến đầu và nến cuối, tức nến trắng thân dài, có khối lượng mạnh nhất trong các phiên tạo mẫu hình. Điều này sẽ xác nhận rằng vào mỗi phiên nến trắng, phe mua kiểm soát thị trường nhiều hơn. Trong Hình 7.26, nến trắng thân dài ngày 17 tháng 06 có khối lượng tương đối tốt. Thêm nữa, nến này với hai nến trước đó còn hình thành mẫu hình Sao Mai Doji.

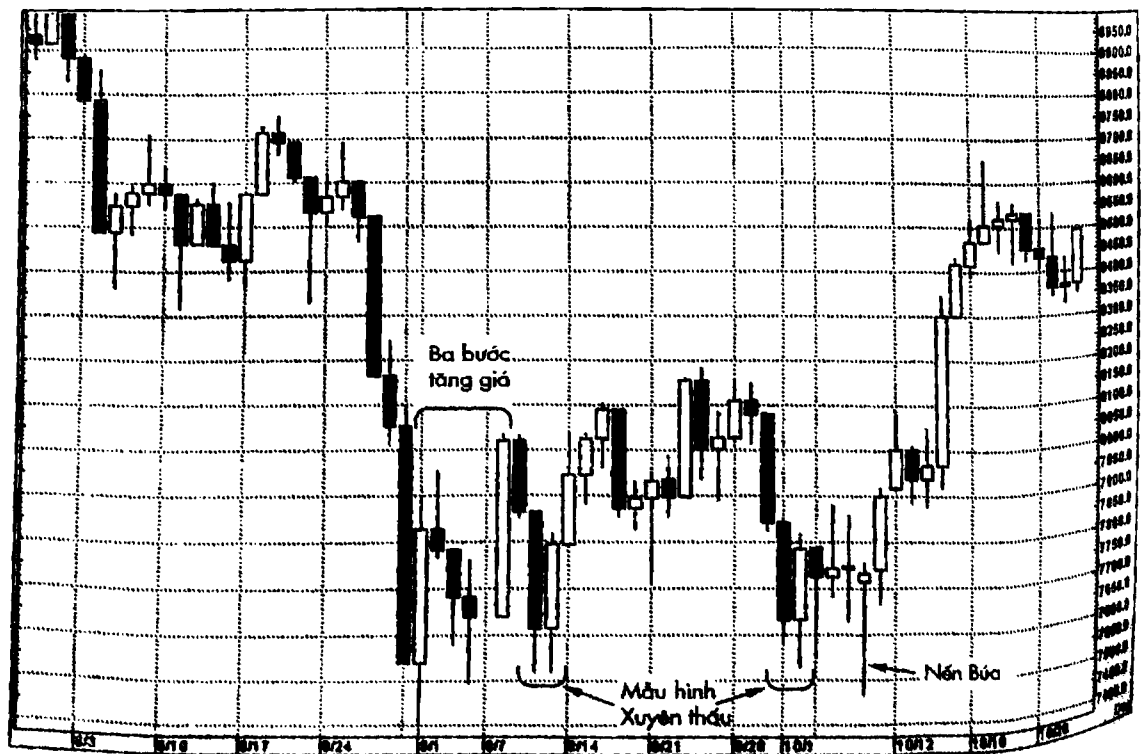
Chuỗi nến thân nhỏ kéo giá giảm sau phiên nến trắng ngày 17 tháng 06 có thanh khoản thấp dần. Giá được đẩy cao hơn với nến trắng thân rất dài kèm thanh khoản tốt hơn vào ngày 24 tháng 06 hoàn thành mẫu hình Ba bước tăng giá. Đồ thị này là ví dụ kiểu mẫu của việc kết hợp thanh khoản với chỉ báo nến, từ đó củng cố khả năng thành công của chỉ báo nến.

Hình 7.26: Citigroup, Đồ thị ngày (Ba bước tăng giá và Thanh khoản)

Sau nến trắng ngày 24 tháng 06, một nến thân đen hình thành Mây đen bao phủ nhỏ và tạo chút lưỡng lự tạm thời trước khi giá lấy lại đà tăng. Hãy để ý Cửa sổ mở vào ngày 08 tháng 07 có thanh khoản cao. Thanh khoản này củng cố khả năng của Cửa sổ, nhất là đáy Cửa sổ sẽ trở thành vùng hỗ trợ. (Thanh khoản sẽ được thảo luận trong Chương 15).

Trong hầu hết các trường hợp, mẫu hình Ba bước tăng giá xảy ra trong xu hướng tăng hoặc đi ngang. Tuy nhiên, đôi khi mẫu hình này xác nhận điểm đảo chiều sau một đợt bán mạnh. Ví dụ của mẫu hình này xuất hiện trong Hình 7.27. Mẫu hình Ba bước tăng giá đầu Tháng 09 giúp nhấn mạnh độ vững chắc của hỗ trợ gần 7500. Thị trường không tăng ngay lập tức sau mẫu hình Ba bước tăng giá này. Dù tín hiệu nến thường cho ta đảo chiều của thị trường, không có nghĩa thị trường sẽ tăng ngay lập tức (trong trường hợp mẫu hình Ba bước tăng giá) từ tín hiệu đó. Rất nhiều mẫu hình nến như ở đây có thể củng cố vùng hỗ trợ.

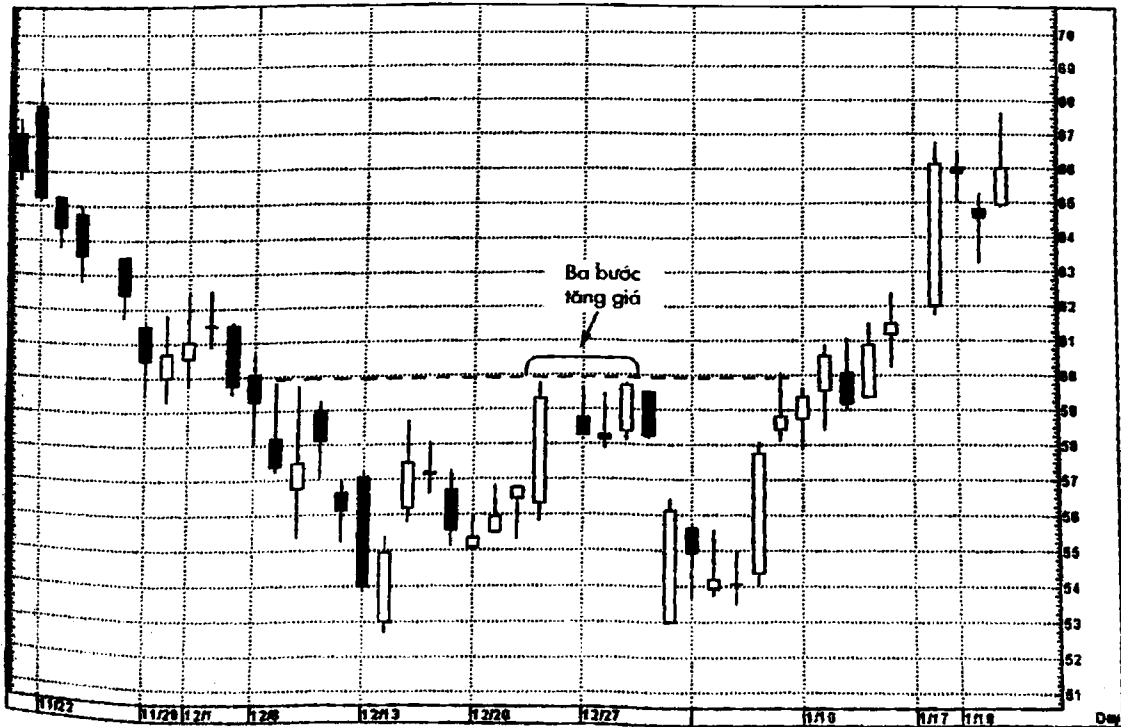

Hình 7.27: Dow Jones Industrials, Đồ thị ngày (Ba bước tăng giá)

Đây là điều đã xảy ra với chỉ số Dow tại hỗ trợ gần 7500. Một xác nhận nữa của hỗ trợ này là mẫu hình Xuyên thấu giữa Tháng 09 và đầu Tháng 10 cùng nền Búa vào ngày 04 tháng 10.

Mẫu hình nến xuất hiện ở đâu trong bức tranh thị trường thường quan trọng hơn là chỉ một mẫu hình nến riêng lẻ. Ví dụ, nếu có mẫu hình Nhấn chìm tăng hình thành gần vùng kháng cự, nhìn từ góc độ rủi ro/lợi nhuận, mẫu hình này không đủ hấp dẫn để mua vào vì ta sẽ mua ở ngay kháng cự.

Một ví dụ của bức tranh kỹ thuật chung và mẫu hình Ba bước tăng giá được nhấn mạnh trong Hình 7.28. Cửa sổ nhỏ giữa ngày 14 và 15 tháng 12 là hỗ trợ trong nửa tuần sau đó. Nhịp tăng bắt đầu từ ngày 20 tháng 12 gặp chút khó khăn gần mức giá 60 đô la với mẫu hình Harami ngày 24 và 27 tháng 12. Lúc đóng cửa phiên ngày 29 tháng 12, cổ phiếu tạo mẫu hình Ba bước tăng giá (có hai nến thân nhỏ thay vì ba nến thân nhỏ kiểu mẫu). Nhưng hãy nhìn mẫu hình này được hình thành ở

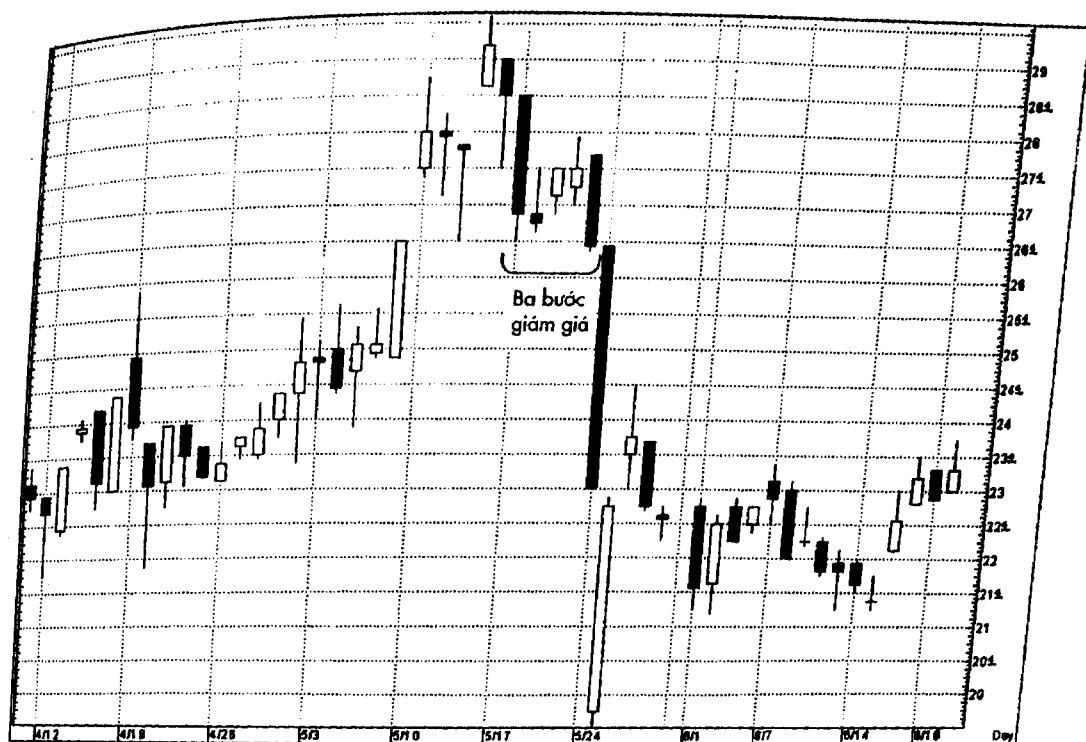
Hình 7.28: Schlumberger, Đồ thị ngày (Ba bước tăng giá và Kháng cự)

đâu: ở vùng 60 đô la, đây là kháng cự từ ngày 07 tháng 12. Như thế, dù mẫu hình Ba bước tăng giá được xem là tín hiệu tích cực, ta nên ghi nhớ nếu xuất hiện ở vùng kháng cự, nó không phải cơ hội mua hiệu quả. Giá phải đóng cửa trên vùng cản trở 60 đô la này vào ngày 11 tháng 01 để thị trường quay đầu đi lên.

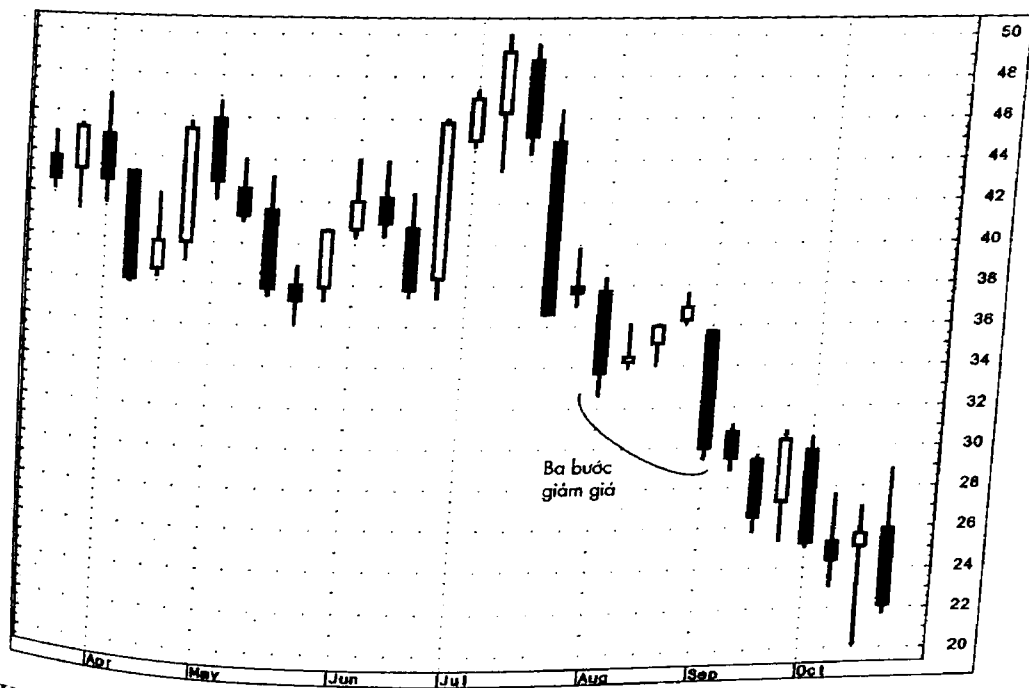
Hình 7.29 cho thấy một mẫu hình Ba bước giảm giá. Hãy để ý nền thân nhỏ đầu tiên của mẫu hình này vào ngày 18 tháng 05 nằm ngoài thân nến của nến đen dài trước đó. Điều này không phủ nhận mẫu hình Ba bước giảm giá vì điều kiện cần là các nến thân nhỏ nằm trong phạm vi giao dịch của nến đen thân dài chứ không nhất thiết phải nằm trong thân nến đen.

Nến thân đen vào ngày 21 tháng 05 đóng cửa dưới mức đóng cửa của nến đen ngày 17 tháng 05 góp đủ điều kiện tạo mẫu hình Ba bước giảm giá. Cú bật rất ấn tượng vào ngày 25 tháng 05 trong đó cổ phiếu mở cửa giảm sâu và đóng cửa không thay đổi so với phiên trước, đây gần như là mẫu hình Phản công. Mặc dù giá đóng cửa của nến trắng không bằng chính xác như giá đóng cửa ngày 24 tháng 04, cú bật mạnh mẽ từ lúc mở cửa đến lúc đóng cửa vào ngày 25 cho tín hiệu của một mẫu hình Phản công kiểu mẫu.

Trong Hình 7.30, WorldCom phá vỡ vùng hỗ trợ suốt nhiều tháng gần mức giá 38 đô la trong tuần đầu tiên của Tháng 08. Một nhịp tăng nhỏ đầu Tháng 08 giúp cổ phiếu trở lại vùng hỗ trợ trước đó ở 38 đô la. Từ đây, giá tiếp tục giảm (trong Chương 11, tôi sẽ nghiên cứu kỹ thuật biến hỗ trợ cũ thành kháng cự mới). Hành động giá vào Tháng 09 hình thành mẫu hình Ba bước giảm giá.

Hình 7.29: Unibanco Uniao de Bancos Brasileiros, Đồ thị ngày (Ba bước giảm giá)

Hình 7.30: WorldCom, Đồ thị tuần (Ba bước giảm giá)

MẪU HÌNH PHÂN TÁCH (SEPARATING LINE)

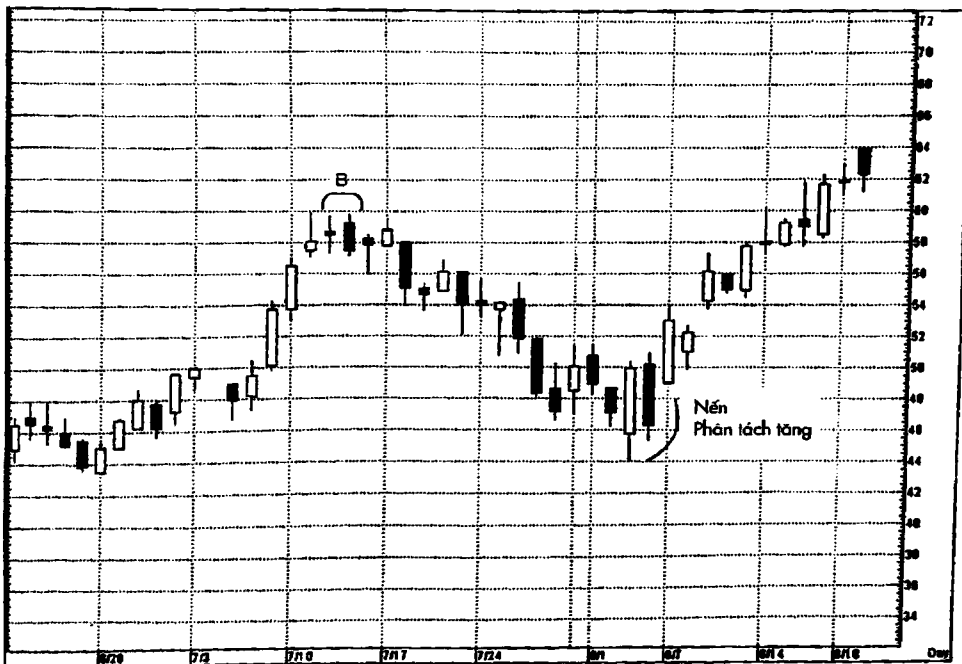
Hình 7.31: Mẫu hình Nén phân tách

Chúng ta đã tìm hiểu về mẫu hình nến Phản công trong Chương 6. Mẫu hình là sự kết hợp của cặp nến trắng/đen hoặc đen/trắng có cùng mức giá đóng cửa với nến trước đó. Nếu mẫu hình nến Phản công có cùng giá đóng cửa thì mẫu hình nến Phân tách trong Hình 7.31 lại có cùng giá mở cửa với cây nến màu đối nghịch trước đó.

Mẫu hình Phân tách là một mẫu hình tiếp diễn. Cũng dễ thấy lý do tại sao. Trong giai đoạn thị trường tăng, một nến thân đen (đặc biệt là thân nến tương đối dài) sẽ khiến phe mua lo ngại. Rất có thể phe bán đang giành quyền kiểm soát. Tuy nhiên, nếu Khoảng trống lúc mở cửa tăng đủ lớn để giá mở cửa bằng với giá mở cửa phiên nến đen trước, điều đó cho thấy phe bán đã mất quyền kiểm soát thị trường, nhất là khi phiên đóng lại tạo nến trắng. Đây là những gì xảy ra với nến Phân tách tăng trong Hình 7.31. Lý tưởng nhất, nến trắng là một nến Thất lưng tăng (nghĩa là mở cửa ở mức thấp nhất trong phiên và đóng cửa tại hay gần mức cao nhất trong phiên). Điều ngược lại cũng sẽ đúng với nến Phân tách giảm trong Hình 7.31. Đây được xem là tín hiệu tiếp diễn tiêu cực. Các nến Phân tách rất hiếm gặp.

Dù phần lớn chúng ta đều thích nhìn thấy phiên bản lý tưởng của mẫu hình nến nhất định, nhưng những biến thể của các mẫu hình vẫn hữu dụng như thường. Hình 7.32 minh họa điều này. Mẫu hình Nhấn chìm giảm giữa Tháng 08 (tại B) báo trước một nhịp giảm, và nhịp giảm tạo cao trào với mẫu hình Nhấn chìm tăng hoàn thành vào ngày 03 tháng 08. Hai nến sau

nến trắng ngày 03 có thể xem là nến Phân tách. Điều này là vì giá mở cửa ngày 07 tháng 08 gần như bằng giá mở cửa hôm trước, chỉ lệch chút đỉnh. Tuy nhiên, xét đến việc cổ phiếu đóng cửa ở 46.25 đô la vào ngày 04 tháng 08 và rồi tạo Khoảng trống tăng giá để mở cửa gần như ở mức tương đương giá mở cửa ngày 04 tháng 08, rõ ràng, đây là một điều rất ấn tượng. Nếu cần thêm bằng chứng tích cực hơn thế để chứng minh cầu đang áp đảo cung, ta có Cửa sổ tăng ngày 09 tháng 08.

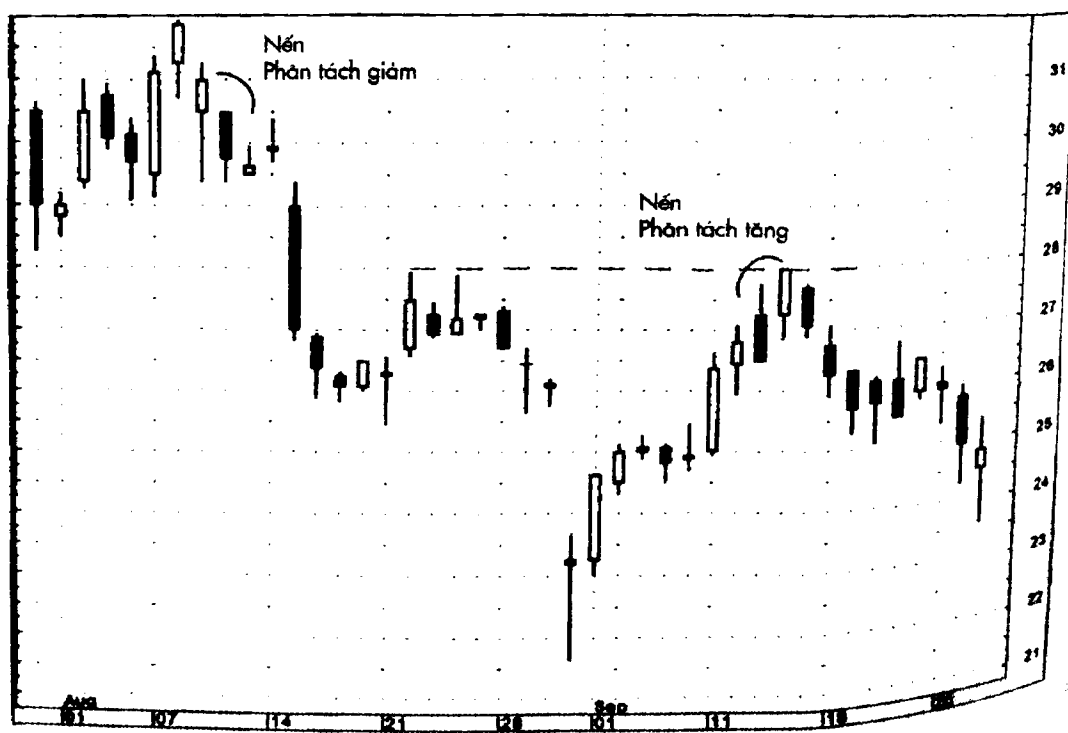
Hình 7.32: Jabil Circuit, Đồ thị ngày (Nến Phân tách tăng)

Trong Hình 7.33, nến Phân tách giảm xuất hiện vào tuần thứ hai Tháng 08. Sau các nến Phân tách giảm này, cổ phiếu cân bằng gần vùng hỗ trợ đầu Tháng 08 ở 29 đô la. Xu hướng giảm được xác nhận với Cửa sổ giảm ngày 15 tháng 08.

Có nến Phân tách tăng vào ngày 13 và 14. Các nến này lại thất bại trong việc xác nhận tín hiệu tiếp diễn đà tăng. Tuy nhiên, điều này cũng không quá bất ngờ khi nến trắng trong cặp

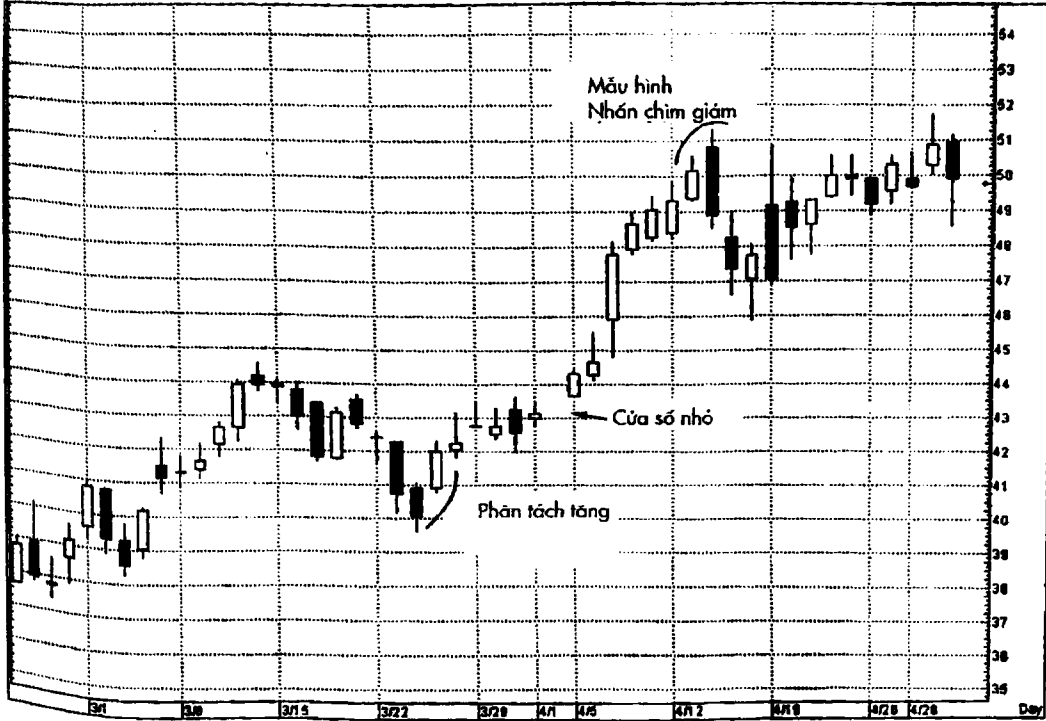
nến Phân tách giảm đóng ở mức 28 đô la. Đây là vùng kháng cự trong tuần ngày 21 tháng 08, thể hiện bằng đường đứt nét. Một lần nữa, điều này nhấn mạnh vị trí tín hiệu nến xuất hiện là yếu tố chủ chốt trong việc quyết định mua hay bán theo tín hiệu đó. Trong ví dụ này, nếu nhà giao dịch mua khi mẫu hình Phân tách tăng hoàn thành, anh ta sẽ mua cổ phiếu ngay kháng cự. Ở đây, tốt hơn hết nên đợi cổ phiếu đóng cửa trên 28 đô la để có thêm xác nhận tích cực.

Dù nến Phân tách tăng khá hiếm, chúng thường xuất hiện trong nhịp tăng. Tuy nhiên, có vài trường hợp nến Phân tách tăng có thể cho ta tín hiệu tạo đáy. Trong Hình 7.34, nến Phân tách tăng xuất hiện vào ngày 24 và 25 tháng 03. Sau mẫu hình này, cổ phiếu lưỡng lự gần 43.50 đô la. Sự lưỡng lự của thị trường kết thúc vào ngày 05 tháng 04 khi cổ phiếu mở một Cửa sổ tăng giá nhỏ trên kháng cự 43.50 đô la.

Hình 7.33: Target, Đồ thị ngày (Nến Phân tách tăng và giảm)

Thứ vị là các nến từ ngày 25 tháng 03 đến Khoảng trống được nhắc đến ngày 05 tháng 04 tạo một Khoảng trống giá cao. Nhip tăng Tháng 04 tiếp tục cho đến mẫu hình Nhấn chìm giảm ngày 14 và 15 tháng 04.

Hình 7.34: Citicorp, Đồ thị ngày (Nến Phân tách tăng)

Chương 8:

DOJI MÀ THUẬT

窓からの槍

Tai bay vạ gió.

Chương 8:
DOJI MÀ THUẬT
窓からの槍
Tai bay vạ gió.

Như đã trình bày trong Chương 3, Doji là nến có giá mở cửa và đóng cửa như nhau. Ví dụ về các nến Doji được minh họa từ Hình 8.1 đến 8.6.

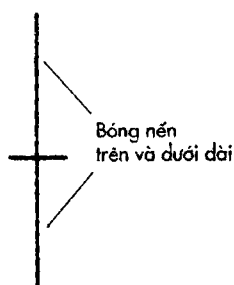
Doji là một chỉ báo đảo chiều vô cùng quan trọng, và chương này được dành riêng để trình bày về chúng. Trong các chương trước, chúng ta đã thấy sức mạnh của Doji khi nằm trong một số mẫu hình, bao gồm nến Sao Doji (xem Chương 5) và mẫu hình Harami chữ thập (xem Chương 6).

Doji là một tín hiệu đối chiều xu hướng rõ rệt, nhất là trong các nhịp tăng. Khả năng đảo chiều khi xuất hiện Doji tăng lên nếu:

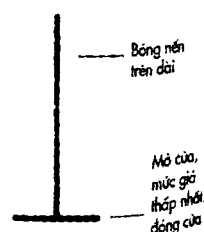
1. Các nến sau đó xác nhận khả năng đảo chiều của Doji.
2. Thị trường quá mua hoặc quá bán.
3. Thị trường không có quá nhiều nến Doji. Nếu một đồ thị chứa nhiều nến Doji, ta không nên đánh giá Doji mới xuất hiện mang ý nghĩa gì lớn lao.

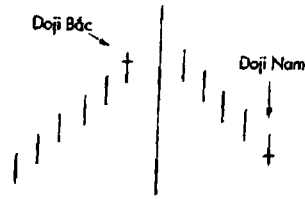
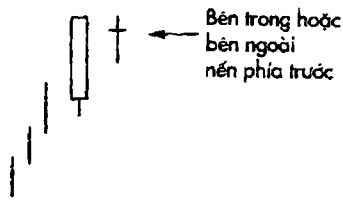
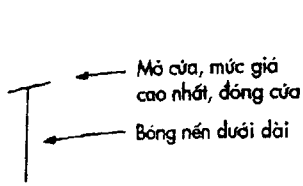
Hình 8.1: Doji

Hình 8.2: Doji chân dài/
Người xích lô (Long-Legged
Doji/Rickshaw Man)

Hình 8.3: Doji bia mộ
(Gravestone Doji)

Hình 8.4: Doji chuẩn chuẩn

Hình 8.5: Doji sau nến trắng thân dài

Hình 8.6: Doji Bắc và Nam

Lý tưởng nhất, nến Doji có cùng giá mở cửa và đóng cửa, nhưng vẫn có sự linh hoạt đối với quy tắc này. Nếu giá mở cửa và giá đóng cửa chỉ lệch nhau một vài đơn vị (ví dụ như vài xu trong cổ phiếu hoặc bội số của 3.125 xu trong trái phiếu, v.v...), nến vẫn có thể được xem là Doji. Làm thế nào để quyết định liệu một nến gần giống Doji (nghĩa là giá mở cửa và đóng cửa rất gần nhau, nhưng không chính xác) có tính là Doji không? Điều này là chủ quan và không có quy tắc cứng nhắc. Sau đây là vài kỹ thuật tôi thấy hữu ích để đánh giá một phiên gần giống Doji có được xem là Doji chuẩn mực hay không:

1. So sánh phiên nến gần giống Doji trong tương quan với hành động giá. Nếu có một loạt các nến thân rất nhỏ, cây nến giống Doji sẽ không được đánh giá cao vì nhiều phiên trước đó cũng có nến thân nhỏ. Tuy nhiên, nếu phiên gần giống Doji xuất hiện giữa các nến thân dài, ta có thể nói nó mang ý nghĩa như Doji vì nó thể hiện có điều gì đó rất khác vào phiên này so với hành động giá trước đó.
2. Nếu thị trường đang ở một điểm giao quan trọng.
3. Nếu thị trường vô cùng quá bán hoặc quá mua.
4. Nếu có các tín hiệu kỹ thuật khác cho ta cảnh báo.

Với Trái phiếu ở Mỹ 1 đơn vị nhỏ nhất là 1/32 đô la. Còn đối với các hợp đồng tương lai và quyền chọn, 1 đơn vị là 1/64 đô la.

-vietstock.vn-

Vì Doji cho những cảnh báo rất ý nghĩa, thà ta chuẩn bị mà tín hiệu sai còn hơn làm ngơ trước tín hiệu thật sự.

Chương này sẽ bàn về Doji tại đỉnh, Doji đóng vai trò kháng cự, những loại Doji riêng biệt, Doji với xu hướng, và 3 ngôi sao (*tri-star*).

Doji được đánh giá cao về khả năng báo hiệu đỉnh thị trường. Điều này đặc biệt đúng sau một nền trắng thân dài trong một xu hướng tăng (xem Hình 8.5). Lý do Doji thể hiện tín hiệu tiêu cực tiềm năng trong xu hướng tăng là vì Doji đại diện cho sự lưỡng lự. Sự lưỡng lự, không chắc chắn hoặc thiếu quyết đoán của bên mua sẽ không duy trì được xu hướng tăng. Để đà tăng được tiếp tục, bên mua phải có niềm tin. Nếu thị trường đã trải qua một đợt tăng kéo dài, và/hoặc bị quá mua, thì khi Doji (“sự do dự”) xuất hiện có thể mang ý nghĩa sự hỗ trợ cho bên mua đang lung lay.

Dựa trên kinh nghiệm, tôi thấy một hạn chế đó là dù Doji báo hiệu đỉnh rất thành công, chúng thường có xu hướng thất bại trong việc cảnh báo đảo chiều trong xu hướng giảm. Lý do có thể là vì Doji phản ánh sự cân bằng giữa lực mua và bán. Khi những người tham gia thị trường lưỡng lự, thị trường có thể rơi, và như một cách dân tài chính hay nói, thị trường “rơi do sức nặng của mình”. Điều này tương tự như quan niệm cho rằng giá bứt phá lên cần có thanh khoản cao xác nhận, còn phá vỡ xuống thì không cần xác nhận của thanh khoản.

Do đó, Doji trong một xu hướng tăng có thể báo hiệu thị trường đã kiệt sức. Nhưng với Doji trong xu hướng giảm, thị trường vẫn có thể rơi tiếp. Vì vậy, để báo hiệu đây, Doji cần

nhiều xác nhận hơn so với báo hiệu đỉnh. Ví dụ, ta nên chú ý nếu Doji xác nhận hỗ trợ dù nó xuất hiện trong một đợt giảm.

Để phân biệt Doji trong nhịp tăng với Doji trong nhịp giảm, tôi gọi Doji trong nhịp tăng là Doji Bắc và Doji trong nhịp giảm là Doji Nam (xem Hình 8.6). Phần này sẽ tập trung vào Doji Bắc. Doji Nam (Doji trong thị trường giảm giá) sẽ được bàn ở phần sau.

Bạn hãy ghi nhớ rằng tôi dựa trên kinh nghiệm của bản thân nên mới phát biểu Doji không báo đầy hiệu quả như báo đỉnh. Người Nhật có câu, “Thị trường như mặt người, không ai như ai”. Do đó, có thể trong các thị trường của bạn, Doji lại báo đầy rất tốt. Nó cho ta kết luận tối quan trọng về đồ thị nến nhìn chung. Có khi tất cả các nến và mẫu hình đều hiệu quả trong thị trường của bạn, có khi chỉ một số. Để biết cái nào hiệu quả, bạn cần phải có kinh nghiệm.

NẾN DOJI BẮC (DOJI TRONG CÁC ĐỢT TĂNG)

Người Nhật cho rằng nếu Doji xuất hiện sau một nến trắng thân dài, hoặc trong tình trạng thị trường quá mua, thị trường đang “mệt mỏi”. Đây là một cách vô cùng thích hợp để nhìn nhận Doji. Doji có thể không mang nghĩa xu hướng sẽ đảo chiều ngay. Doji cho ta thấy thị trường đang yếu và có thể ở điểm chuyển giao.

Tôi nhận được thư từ một người tham gia các hội thảo cho nhà đầu tư tổ chức. Người này viết, “Đúng như ông nói, ít kiến thức rất nguy hiểm. Ai cũng ra rả ‘Doji, Doji, Doji!’” Lời nhận xét này không có gì bất ngờ vì Doji rất dễ nhận biết. Các nhà giao dịch khi thấy Doji có thể hứng chí mà xem nó là tín hiệu giao dịch. Nhưng đừng suy diễn về Doji mà hãy nhìn nhận đúng như những gì nó thể hiện. Doji nghĩa là xu hướng có thể trong quá trình thay đổi.

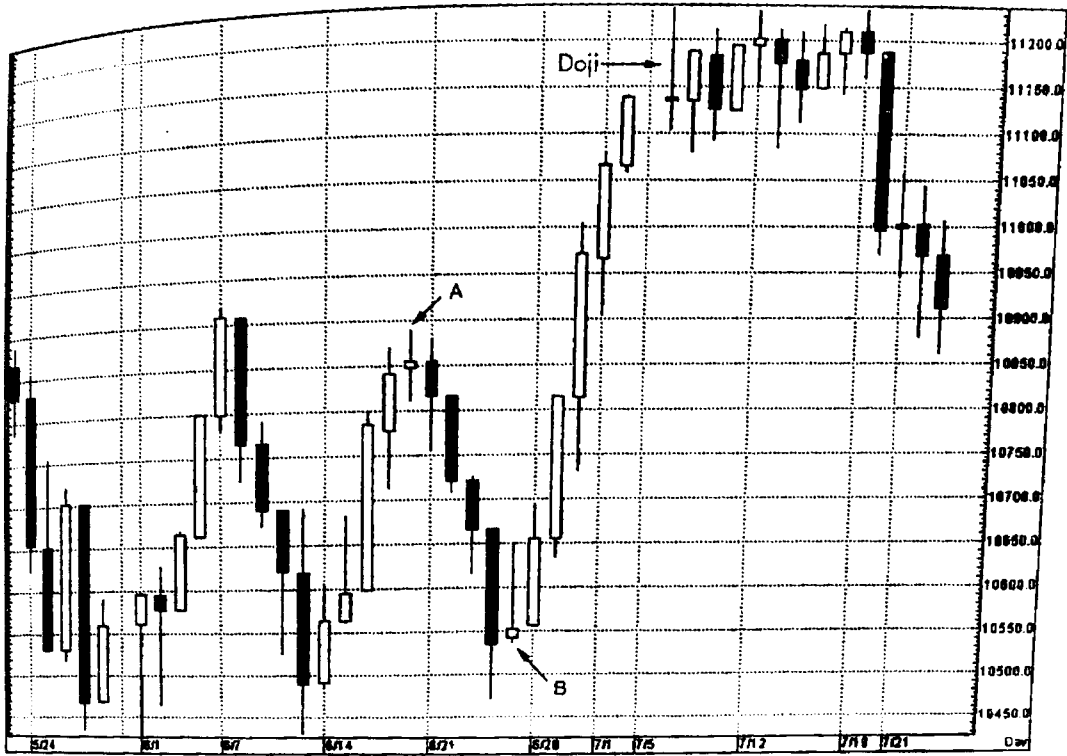
Ví dụ, lúc làm dịch vụ tư vấn, tôi cung cấp xu hướng ngắn hạn. Khi Doji xuất hiện, tôi không đổi xu hướng ngắn hạn của thị trường từ tăng sang giảm mà là từ tăng sang tăng/trung tính. Nếu Doji xác nhận một tín hiệu kỹ thuật khác, tôi sẽ thay đổi xu hướng từ tăng sang trung tính hoặc trung tính/giảm (trong Phần 2, tôi sẽ tập trung vào quan điểm chỉ báo kỹ thuật xác nhận một tín hiệu khác). Hiếm khi tôi đổi xu hướng ngắn hạn từ tăng sang giảm chỉ với Doji.

Trong Hình 8.7, nến Con quay ở A và B là gợi ý cho thấy xu hướng giữa các nến đang chững lại. Dù các nến thân nhỏ thể hiện sự giằng co giữa phe mua và phe bán, Doji là phiên hai phe đang hoàn toàn cân bằng.

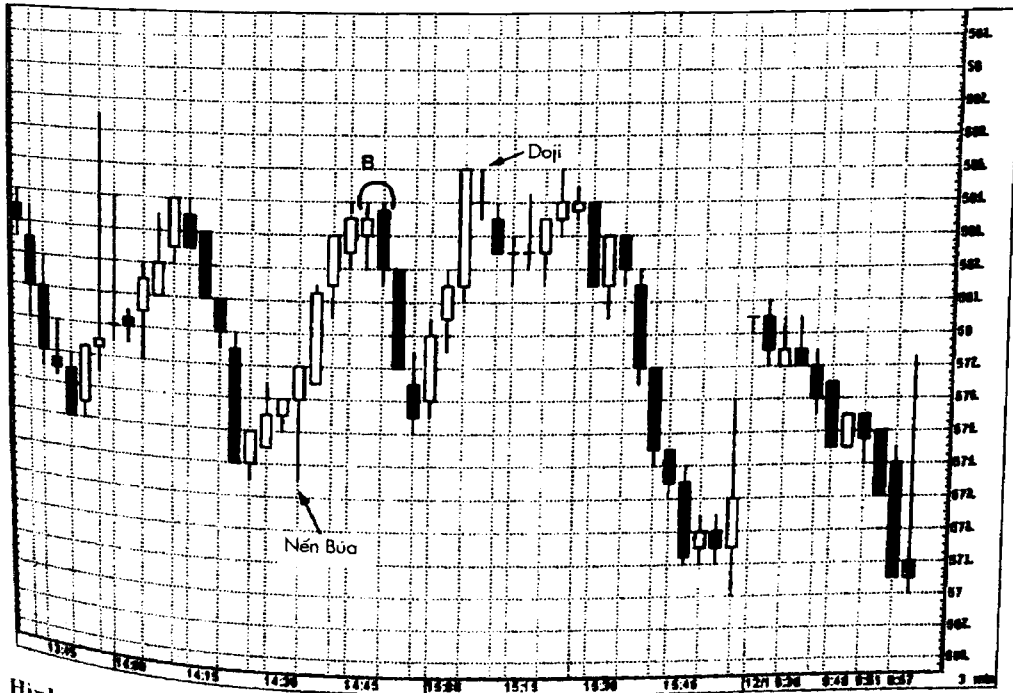
Suốt nhịp tăng từ B, một chuỗi các nến trắng thân dài cho thấy thị trường rất mạnh. Chỉ trong một phiên, Doji báo hiệu thị trường đang tách rời khỏi xu hướng của nó. Doji chỉ ra rằng có gì đó rất khác vào ngày hôm ấy (giá đóng cửa và giá mở cửa bằng nhau) so với những phiên nến trắng trước đó, khi giá đóng cửa cao hơn giá mở cửa rất nhiều.

Ở ví dụ này, sau Doji, chỉ số từ tăng sang đi ngang và rồi giảm. Tuy nhiên, Doji xuất hiện không nhất thiết mang nghĩa thị trường sẽ giảm. Nhưng Doji trong một thị trường quá mua sẽ là lý do để ta cẩn trọng. Ta có thể đóng vài vị thế mua, bán quyền chọn mua hoặc nâng cắt lỗ lên với phiên Doji này.

Trong Hình 8.8, cổ phiếu giảm sau mẫu hình Nhấn chìm giảm (tại B). Vài phiên sau, một nến trắng thân dài cho thấy phe mua đã chiếm kiểm soát vì nến này đóng cửa trên vùng kháng cự 58.50 đô la của mẫu hình Nhấn chìm giảm. Nhưng phiên Doji tiếp theo thay đổi cục diện. Thị trường đi từ việc phe mua đang nắm quyền sang trạng thái cân bằng giữa lực cung và cầu, thể hiện qua phiên Doji.

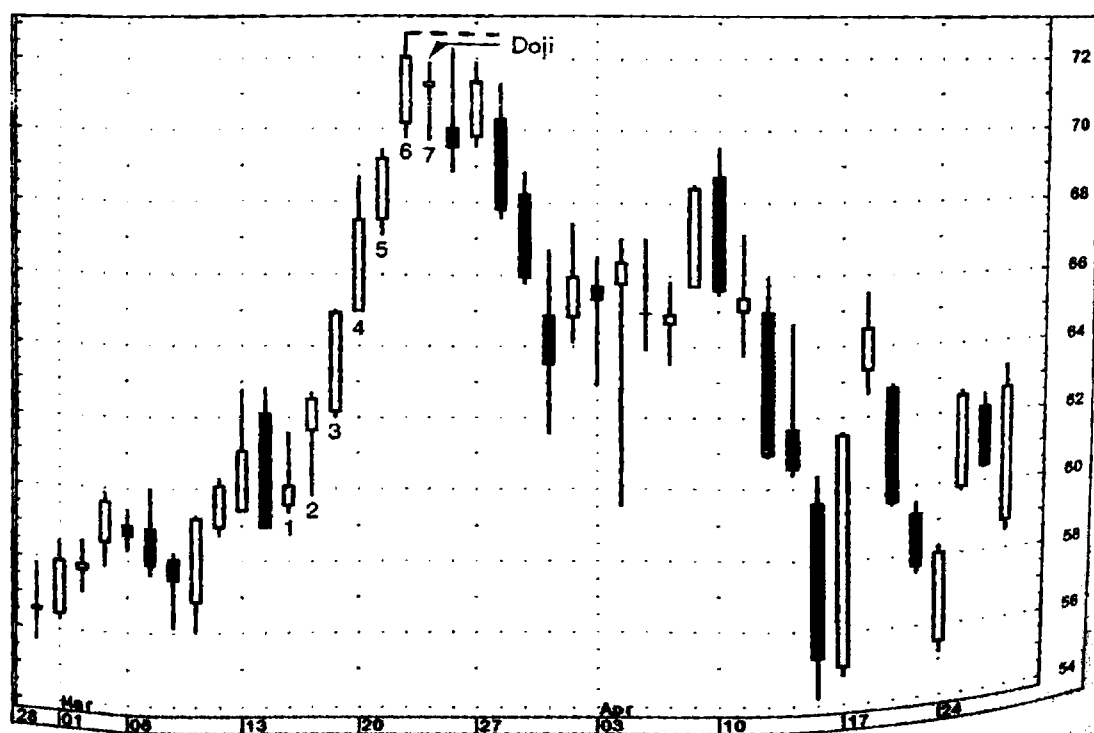
Hình 8.7: Dow Jones Industrials, Đồ thị ngày (Doji sau nến trắng thân dài)

Hình 8.8: Microsoft, Đồ thị 3 phút (Doji sau nến trắng thân dài)

Hãy quan sát cổ phiếu chứng lại vài phiên sau phiên Doji ở vùng 58.62 đô la ra sao. Nó cho thấy một kỹ thuật rất hữu ích mà tôi hay dùng với Doji theo sau một nến trắng thân dài. Cụ thể, tôi sẽ lấy mức giá cao nhất giữa phiên Doji và nến trắng thân dài (ở đây là mức giá cao nhất của bóng nến trên). Mức giá này sẽ là kháng cự dựa trên giá đóng cửa. Trong ví dụ ở đây, mức giá cao nhất của phiên Doji và nến trắng thân dài đều là 58.62 đô la. Nó trở thành vùng kháng cự của chúng ta.

Trong Hình 8.9, phiên từ 1 đến 6 có các đỉnh sau cao hơn đỉnh trước, đáy sau cao hơn đáy trước và giá đóng cửa cũng cao hơn. Phiên 7 là phiên đầu tiên tạo đỉnh thấp hơn, giá đóng cửa thấp hơn, đáy thấp hơn kể từ nến 1. Thông thường, đây không phải điều gì ghê gớm, nhưng vì nến 7 còn là Doji nên nó khiến yếu tố này quan trọng hơn. Đôi khi, những gợi ý nhỏ góp lại thành một tín hiệu cảnh báo điểm chuyển giao quan trọng của thị trường. Tục ngữ Nhật có câu, “Biển nước trong đại dương

Hình 8.9: Intel, Đồ thị ngày (Doji sau nến trắng thân dài)

cũng từ một giọt mà ra”. Trong thị trường cũng vậy, các tín hiệu nhỏ đứng một mình không mấy ý nghĩa, nhưng khi kết hợp với các tín hiệu kỹ thuật khác, chúng lại có thêm sức nặng.

Đường kẻ đứt trên đồ thị là vùng kháng cự khi Doji xuất hiện. Trong Hình 8.8, tôi đã giải thích nếu có Doji sau một nến trắng thân dài, ta sẽ lấy mức giá cao nhất giữa hai nến làm kháng cự dựa trên giá đóng cửa. Trong đồ thị này, vì nến trắng có mức giá cao nhất cao hơn mức giá cao nhất của Doji, nó trở thành vùng kháng cự chính của chúng ta (thể hiện bằng đường kẻ đứt). Doji xuất hiện cho biết Intel đã trở nên “mệt mỏi”. Nếu Intel đóng cửa trên đường kháng cự này, chúng ta sẽ nói thị trường đã điều chỉnh lại và sẽ tạo bứt phá tích cực.

NẾN DOJI CHÂN DÀI (NGƯỜI XÍCH LÔ). DOJI BIA MỘ VÀ NẾN DOJI CHUỒN CHUỒN

Như trong Hình 8.2 đến 8.4, một số Doji có biệt danh tùy thuộc vào việc giá đóng cửa/mở cửa (tức phần nằm ngang của Doji) ở phần giá thấp hay cao trong phiên, hoặc có bóng nến trên hay dưới dài bất thường.

Nến có bóng nến trên và dưới dài, thân nến nhỏ được gọi là nến Cao tần (*high-wave candle*). Nếu nến như vậy là Doji chứ không có thân nhỏ, nó được gọi là Doji chân dài (*long-legged Doji*) (xem Hình 8.2). Nó còn có biệt danh là Người xích lô (*rickshaw man*).

Phần Doji của Doji chân dài cho thấy thị trường đang ở điểm chuyển giao. Bóng trên dài thể hiện thị trường tăng trong phiên nhưng về cuối phiên giảm so với mức đỉnh. Bóng dưới dài cũng mô tả thị trường bị bán trong phiên nhưng khi đóng cửa, giá đã có thể lấy lại một phần bị mất. Nói cách khác, thị trường tăng, bị bán, lại tăng, v.v... Tình hình khá rối rắm. Theo

như cách nói của người Nhật, các bóng nến dài cho ta thấy “Thị trường đã mất phương hướng”. Và vì thế, một Doji chân dài là tín hiệu thị trường đang tách rời khỏi xu hướng của nó.

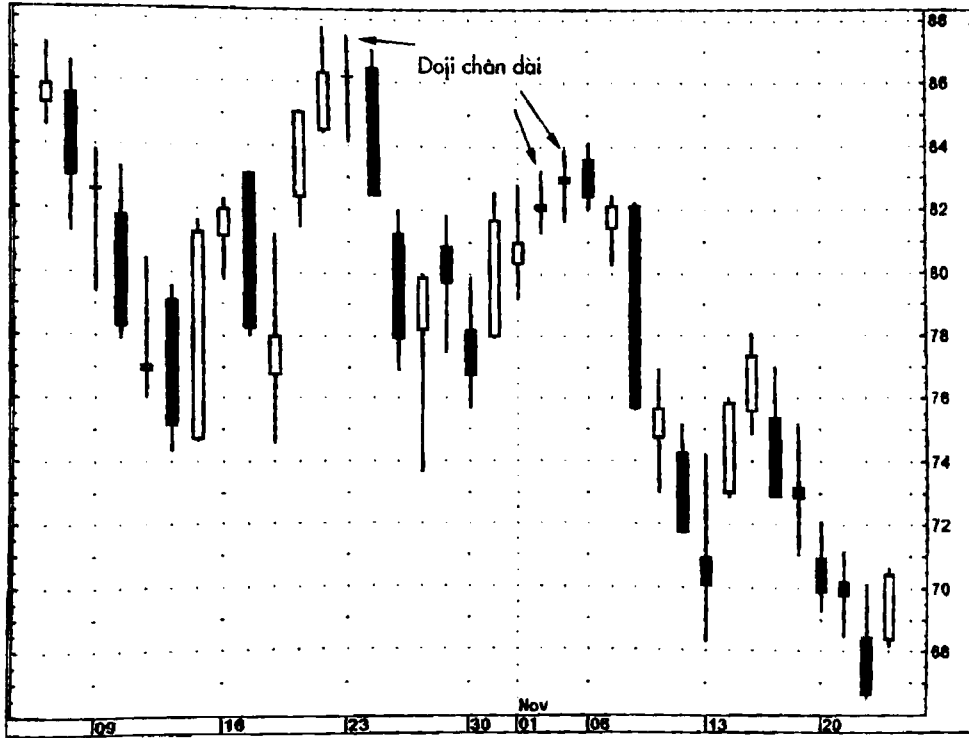
Doji bia mộ (*Gravestone Doji*) (xem Hình 8.3) là một loại Doji đặc biệt. Nó hình thành khi giá mở cửa, đóng cửa và giá thấp nhất ở mức thấp nhất trong ngày. Doji này là một ví dụ cho thấy nến cho ta tín hiệu rất tượng hình. Dù bạn chưa bao giờ đọc về Doji bia mộ chẳng nữa, chỉ cần nhìn, bạn nghĩ nó là tín hiệu tích cực hay tiêu cực? Tất nhiên là tiêu cực rồi. Với bóng trên dài và giá đóng cửa ở mức thấp nhất trong phiên, ta có thể thấy trực quan rằng trong phiên, cổ phiếu tăng, nhưng về cuối phiên, phe bán kéo giá thị trường về mức thấp nhất lúc đóng cửa. Nó có thể được xem là một Nến Sao Băng đặc biệt. Nến Sao Băng có bóng trên dài và thân nhỏ. Nếu thân nến thành Doji, ta có Doji bia mộ.

Sở trường của Doji bia mộ là báo hiệu đỉnh. Hình dạng của nó khiến tên gọi hết sức phù hợp. Như chúng ta đã thảo luận, nhiều thuật ngữ kỹ thuật của Nhật dựa trên nền tảng quân sự. Và trong tài liệu về nến Nhật, Doji bia mộ tượng trưng cho mộ của phe mua đã ngã xuống khi bảo vệ lãnh thổ.

Doji chuồn chuồn (*Dragonfly Doji*) là nến ngược lại với Doji bia mộ. Doji chuồn chuồn có giá mở cửa, đóng cửa ở mức cao nhất trong phiên. Điều này có nghĩa thị trường chạm xuống các đáy thấp hơn nhiều trong phiên, nhưng đã đóng cửa một cách ngoạn mục ở hoặc gần sát mức giá cao nhất. Nó cũng tương tự nến Búa, nhưng nến Búa có thân nhỏ còn Doji chuồn chuồn không có thân nến vì nó là Doji.

Trong Hình 8.10, một Doji chân dài xuất hiện ngày 23 tháng 10. Bằng cách lấy mức đỉnh giữa Doji và nến trắng trước đó, ta có ngay lập tức kháng cự gần 88 đô la. Chỉ số giảm từ Doji chân dài này cho đến nến Búa ba ngày sau. Đầu Tháng 11, thị

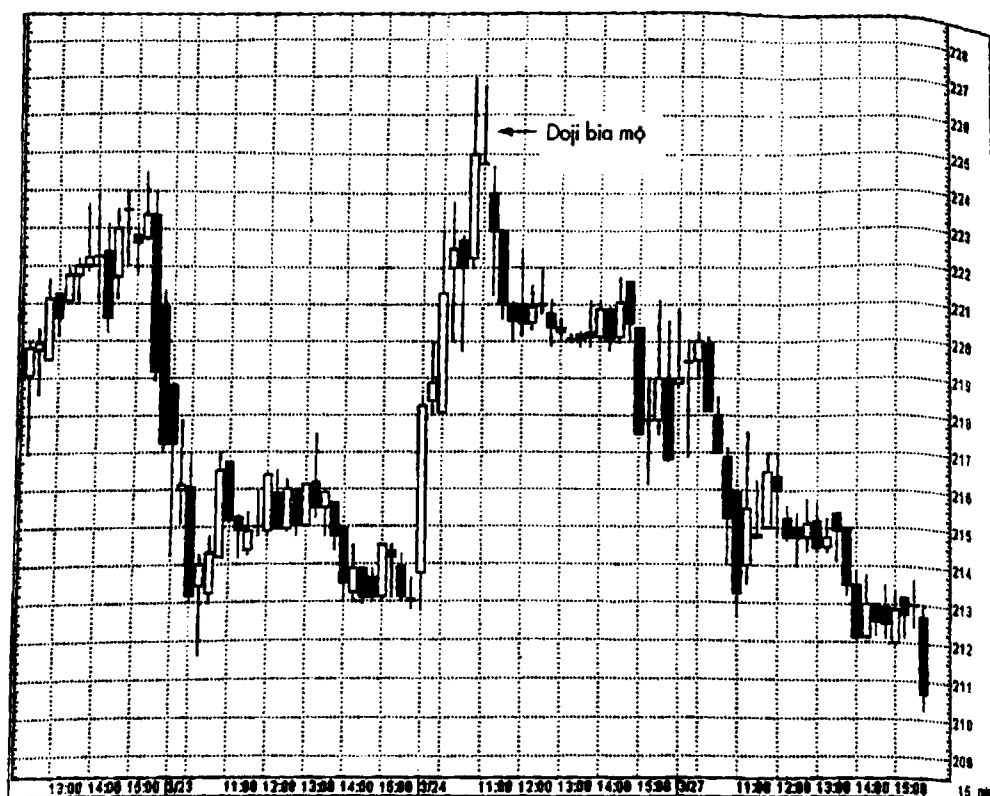
trường tăng nhưng hai nến Doji chân dài khiến ta nghi ngại về viễn cảnh tích cực. Thêm tín hiệu báo động xuất hiện với mẫu hình Nhấn chìm giảm vào ngày 06 và 07 tháng 11. Hãy để ý vào đầu tháng 10, chỉ số rơi với sự xuất hiện của Doji trong nhịp giảm. Như đã thảo luận trước đó, dựa theo kinh nghiệm, tôi thấy Doji có hiệu quả hơn trong việc báo hiệu đảo chiều đỉnh hơn là đảo chiều đáy.

Hình 8.10: NASDAQ-100 Trust, Đồ thị ngày (Doji chân dài)

Một ví dụ của Doji bia mộ được minh họa trong Hình 8.11. Vì mức giá cao nhất của Doji bằng mức giá phiên trước đó, nó cũng là mô hình Đỉnh nhíp. Dù cái tên “bia mộ” mang điểm rất xấu, đừng nhầm lẫn nó cho thấy đà giảm sẽ mạnh. Đúng là Doji bia mộ sẽ tăng khả năng đảo chiều do bóng trên dài và giá đóng cửa ở mức thấp nhất phiên, song nó không dự báo mức độ của nhịp giảm. Tín hiệu nến vô cùng hữu hiệu trong việc phát hiện đảo chiều sớm chứ không dự đoán mức độ giá. Đừng suy diễn

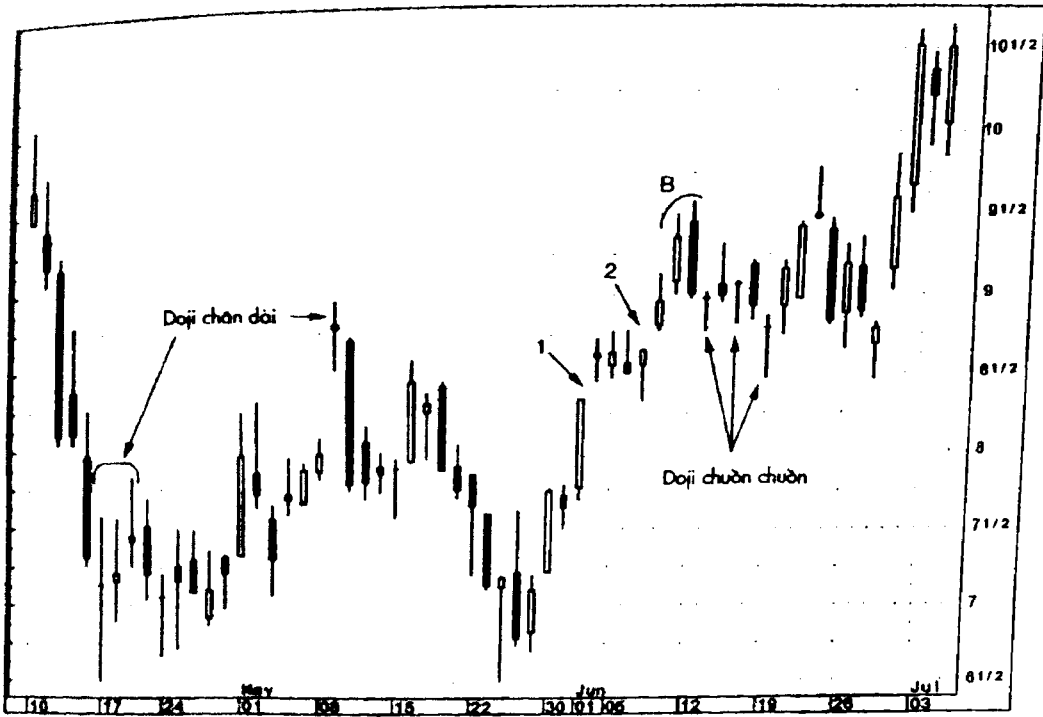
từ nền mà chỉ tiếp nhận thông tin nó cung cấp. Như câu nói của người Nhật: “Đừng treo cây để bắt cá”.

Hình 8.11: Inktomi, Đồ thị 15 phút (Doji bia mộ)

Mặc dù Doji là lý do để cản trọng, tôi sẽ không chuyển sang góc nhìn tiêu cực ngay lập tức khi xuất hiện Doji bia mộ. Vì sao ư? Hãy chú ý đến việc giá đóng cửa của Doji vẫn nằm trên vùng kháng cự cuối ngày 22 tháng 03 gần mức 224 đô la. Cần phải có giá đóng cửa của phiên sau Doji bia mộ mới có thể thay đổi xu hướng sang giảm. Phiên đó đóng cửa dưới 224 đô la, chứng tỏ điều Doji đã cảnh báo: đỉnh giá mới không giữ được.

Trong Hình 8.12, một vài nền Doji chân dài giữa Tháng 04 báo hiệu xu hướng giảm trước đó đang mất dần động lượng ở gần mức 6.75 đô la. Nhịp tăng đầu Tháng 05 tạo một Cửa sổ tăng. Nhưng có vấn đề vào ngày tạo Cửa sổ này, tức ngày 09 tháng 05 lại là một Doji chân dài. Nó cho thấy phe mua không hoàn toàn kiểm soát. Hỗ trợ của Cửa sổ bị phá vỡ ngay ngày

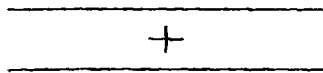

Hình 8.12: 3Com, Đồ thị ngày (Doji chuẩn chuẩn)

hôm sau phiên Doji chân dài. Nó xác nhận kịch bản giảm giá có thể xảy ra. Khi giá cổ phiếu đến gần vùng hỗ trợ ở 6.75 đô la giữa Tháng 04 vào ngày 23 tháng 05, giá bảo vệ thành công vùng này với nến Búa. Nhịp tăng từ nến Búa tạo hai Cửa sổ ở 1 và 2. Cổ phiếu điều chỉnh từ mẫu hình Nhấn chìm giảm ở B. Nhịp giảm từ mẫu hình Nhấn chìm giảm này cân bằng gần mức 8.75 đô la đến 8.25 đô la với chuỗi Doji chuẩn chuẩn. Vì Doji chuẩn chuẩn thứ ba không có giá mở cửa/đóng cửa ở mức cao nhất mà chỉ gần đó, tôi xem đây là biến thể của Doji chuẩn chuẩn. Các Doji chuẩn chuẩn này xác nhận hỗ trợ ở Cửa sổ 1 và 2. Tín hiệu xác nhận cuối cùng của hỗ trợ là nến Búa ngày 28 tháng 06.

Đặc điểm chung với Doji (và tất cả các tín hiệu nến khác) là ta nên quan sát những gì xảy ra trước tín hiệu này. Ví dụ, Doji trong nhịp tăng là một tín hiệu đảo chiều tiềm năng. Vì thế, ta

cần có nhịp tăng thì mới có cái để đảo chiều. Điều này nghĩa là Doji ít mang tính dự báo nếu nó xuất hiện trong một thị trường đi ngang vì chẳng có xu hướng nào để đảo chiều. Người Nhật gọi thị trường kẹt trong một vùng đi ngang là “hộp”.

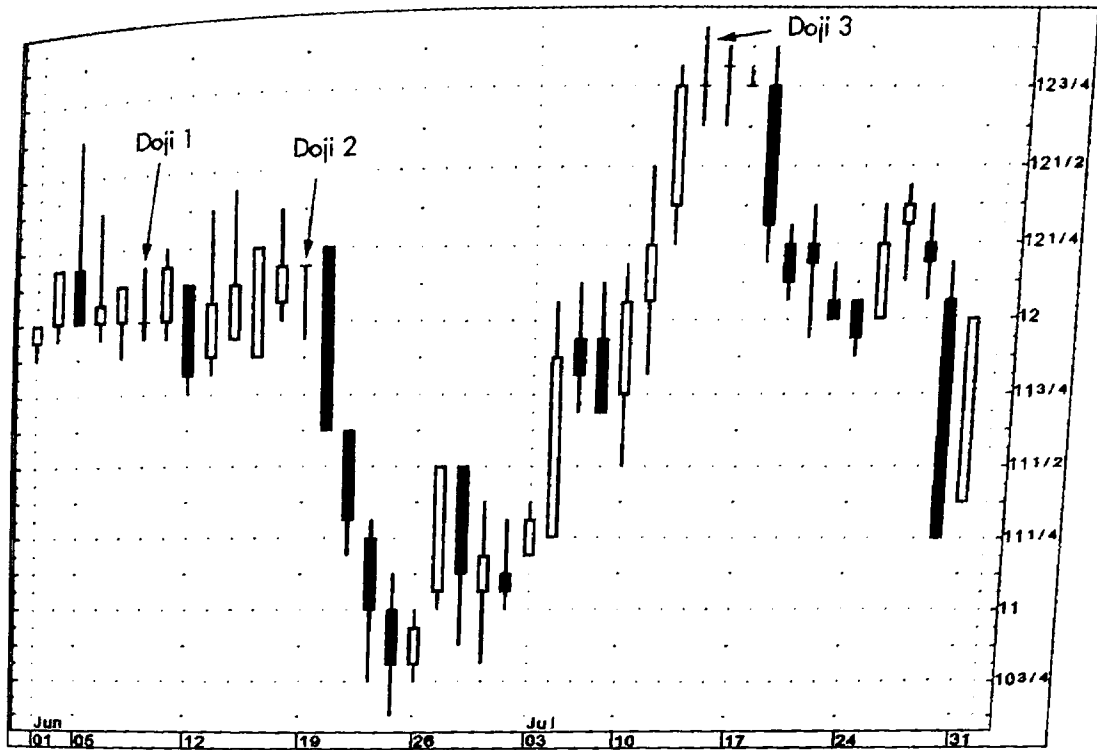
Hình 8.13: Doji trong vùng giá Hộp

Doji trong Hình 8.13 phản ánh trên thang đo vì mô điều một thị trường đi ngang trong góc nhìn vĩ mô hơn thể hiện: thị trường chưa được quyết định. Do không có xu hướng gì để thay đổi, Doji trong Hình 8.13

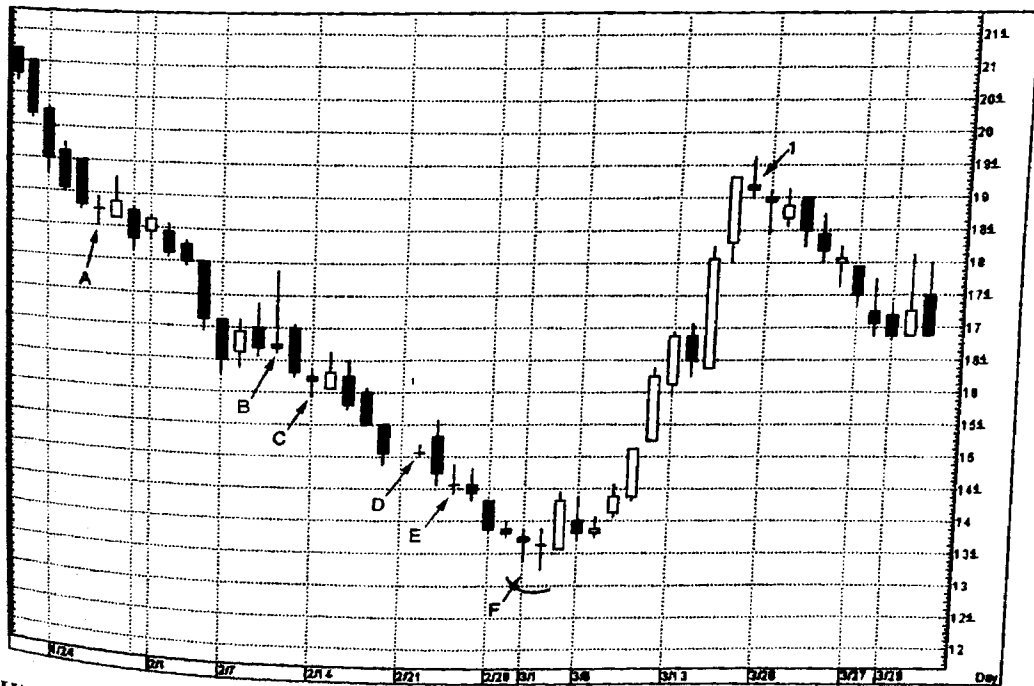
không cho tín hiệu dự báo gì, ngoại trừ xác nhận thị trường đang không có xu hướng. Ngoại lệ cho điều này là khi vẫn trong một vùng giao dịch đi ngang, Doji xuất hiện ở đỉnh hoặc đáy của vùng đi ngang này. Cụ thể là nó sẽ đang xác nhận kháng cự hoặc hỗ trợ, và có thể là tín hiệu hữu ích.

Trong Hình 8.14, hãy nhìn ba cây nến Doji trong mối tương quan với xu hướng trước đó. Doji 1 nằm giữa vùng hộp. Vì thế, Doji này không cho tín hiệu dự báo vì không có xu hướng gì để thay đổi. Trường hợp tương tự với Doji chuẩn chuẩn ở 2. Doji ở 3 rất khác vì vị trí nó xuất hiện. Doji này xuất hiện sau nhịp tăng với thị trường trong tình trạng quá mua. Vì thế, nó mang cảnh báo đảo chiều. Hai Doji sau Doji 3 nhấn mạnh thêm điều Doji đầu tiên ở ba truyền tải: cổ phiếu đang gần hết lực tăng. Xin nhắc lại: Vị trí Doji xuất hiện trong mối tương quan với xu hướng trước đó chiếm vai trò hết sức quan trọng.

Hình 8.15 minh họa một điều được nhắc đến ở đầu chương này: Doji trong nhịp giảm (tôi gọi là Doji Nam) thường không phải những tín hiệu tạo đáy hiệu quả. Trong đồ thị này, Doji hoặc các nến giống Doji từ A đến F xuất hiện trong một đợt giảm của thị trường. Nhưng các Doji Nam không báo hiệu đảo

Hình 8.14: Longview Fiber, Đồ thị ngày (Doji trong Hộp)

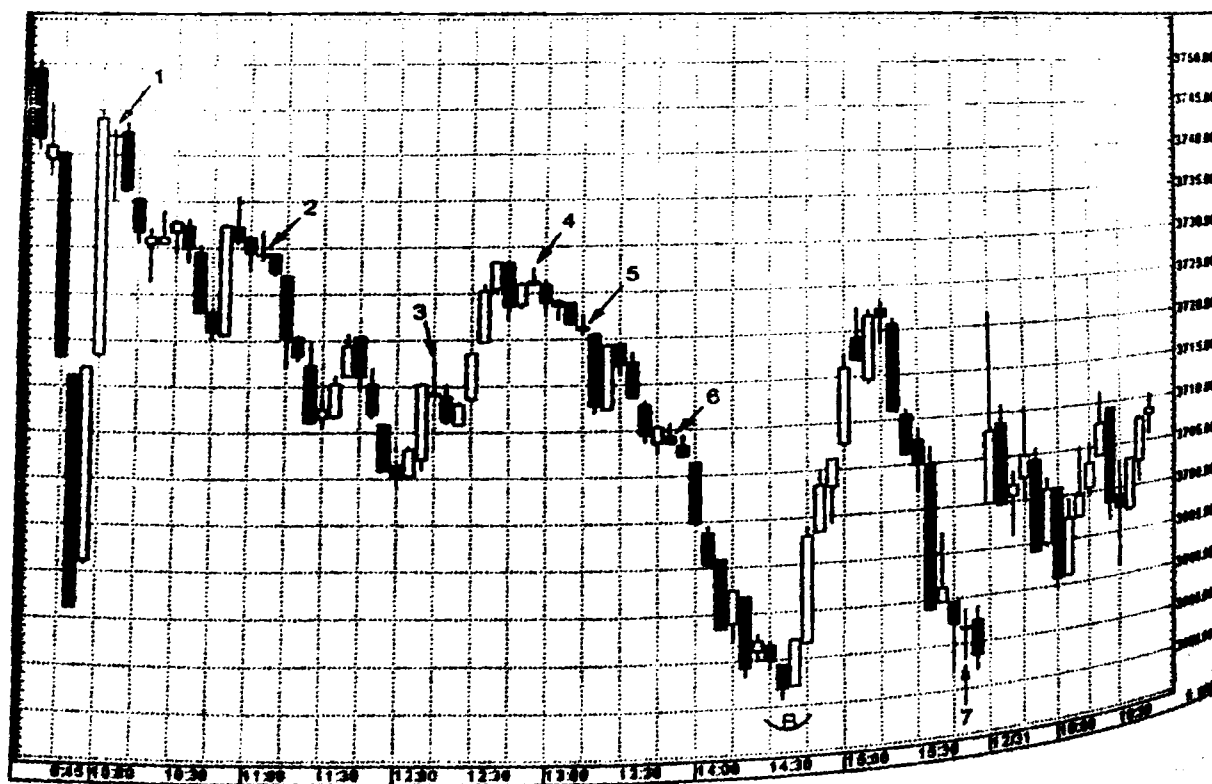

Hình 8.15: Owens Illinois, Đồ thị ngày (Doji như vùng Hỗ trợ và Kháng cự)

chiều gì. Tín hiệu đầu tiên của đảo chiều là nến trắng thân dài vào ngày 03 tháng 03 bọc cả hai nến Doji trước đó ở F. Nó cũng hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng giữ làm hỗ trợ (cũng có mẫu hình Nhấn chìm tăng nhỏ ở C, nhưng một khi nến đen đóng cửa dưới mức giá thấp nhất của mẫu hình này, hy vọng tạo đáy đã bị dập tắt). Tín hiệu cho thấy đợt tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng ở F đang chứng lại xuất hiện với nến giống Doji ở I.

Trong Hình 8.16, tôi có một chuỗi Doji minh họa trạng thái thị trường khác nhau sẽ ảnh hưởng đến tầm quan trọng của Doji như thế nào. Hãy nhìn vào từng trường hợp một.

Doji 1. “Động đất cấp độ 8” là cách người Nhật sẽ mô tả hành động giá trước Doji 1. Hai nến thân đen đầy mạnh mẽ có các nến trắng thân dài mạnh ngang ngửa theo sau, bù lại toàn bộ những gì đã mất do nến đen. Doji ở 1 cho thấy cổ phiếu đang tách rời khỏi xu hướng của nó (ở đây, xu hướng đang tăng vì có hai nến trắng thân dài). Trong trường hợp Doji và nến trắng

Hình 8.16: NASDAQ Composite, Đồ thị 5 phút (Doji)

thân dài, ta dùng mức giá cao nhất của hai phiên (ở ví dụ này, nó là mức giá cao nhất của nến trắng tại 3745) làm kháng cự. Kháng cự này giữ tốt vào phiên kế đến.

Doji 2. Doji này xuất hiện sau một đợt giảm ngắn hạn (ngay cả khi chỉ có vài phiên giảm trước Doji, tôi vẫn xem xu hướng kế trước đó là giảm). Vì thế, một Doji trong xu hướng giảm không cho ta tín hiệu đảo chiều đáng chú ý.

Doji 3. Doji này xuất hiện sau một nến trắng thân dài. Vì thế, nó cảnh báo đợt tăng từ 3705 đang mất đi sức mạnh. Tuy nhiên, chỉ số có quá mua khi Doji này xuất hiện không? Theo tôi là không (so sánh với Doji 1, ta thấy Doji 1 theo sau một đợt tăng thẳng đứng mạnh mẽ). Vì vậy, Doji này không mang nhiều ý nghĩa như khi nó xuất hiện trong tình trạng quá mua. Lúc thị trường đóng cửa trên Doji, nó phủ nhận tất cả các tín hiệu tiêu cực tiềm tàng.

Doji 4. Doji 4 xuất hiện trong một môi trường giá đi ngang. Vì không có xu hướng nào trước đó để đảo chiều (Doji trong vùng hộp), nó không phải tín hiệu đảo chiều có ý nghĩa. Một khía cạnh hữu dụng của Doji này là củng cố vùng kháng cự tạo bởi mẫu hình Nhấn chìm giảm vài phiên trước.

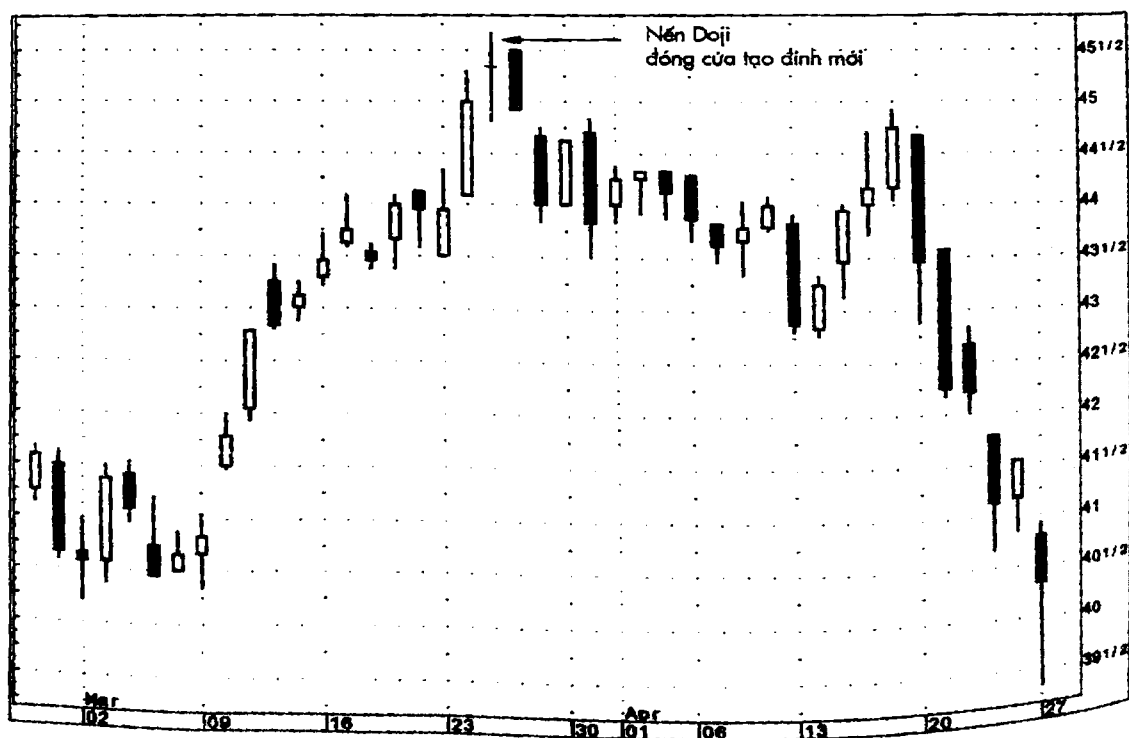
Doji 5. Một Doji Nam. Nó không xác nhận tín hiệu tạo đáy nào khác nên không quan trọng.

Doji 6. Tương tự Doji 5.

Doji 7. Doji này cho thấy nến và mẫu hình phải được xem xét trong bối cảnh hành động giá trước mẫu hình đó. Doji này xuất hiện sau xu hướng giảm. Thông thường, như đã trình bày với Doji 2, 5 và 6, tôi không xem Doji Nam là cảnh báo tượng hình của đáy. Tuy nhiên, trong bối cảnh bức tranh thị trường chung, Doji này mang ý nghĩa lớn hơn vì nó xác nhận hỗ trợ. Có mẫu hình Nhấn chìm tăng tại B ở 3680 và nến Búa trước phiên Doji 7 nói cho ta biết thị trường đang xây dựng nền gần 3680-3682. Đó là lý do Doji Nam ở 7 mang nhiều ý nghĩa hơn

mặc dù nó xuất hiện sau nhịp giảm. Nó xác nhận vùng hỗ trợ đôi ở mẫu hình Nhấn chìm tăng và nến Búa.

Hãy nhìn vào Hình 8.17 để hiểu tại sao không nên xem xét Doji một cách riêng lẻ. Doji này theo sau một nến trắng thân dài và đóng cửa tạo đỉnh mới cho nhịp tăng. Dù là Doji hay không, giá đóng cửa tạo đỉnh mới là điều tốt. Nhiều nhà giao dịch dùng “đồ thị đường” (*line charts*) chỉ dựa trên giá đóng cửa. Truyền thông sẽ nói cổ phiếu đóng cửa ở đỉnh giá mới. Nhiều chỉ báo phương Tây (Đường trung bình động, chỉ báo dao động, v.v...). sẽ tập trung vào giá đóng cửa này. Vì thế, giá đóng cửa tạo đỉnh mới giữ cho xu hướng đi lên. Ghi nhớ điều này nên thường tôi sẽ khuyến nghị nếu xuất hiện Doji, đóng cửa tạo đỉnh mới cho nhịp tăng, ta sẽ đợi xác nhận tiêu cực từ Doji. Xác nhận này có thể là phiên kế đến đóng cửa dưới giá đóng cửa của Doji. Trong ví dụ này, ta có xác nhận tiêu cực ở giá đóng cửa phiên kế tiếp. Ngày nến đen đó cũng thất bại ở vùng kháng cự tạo bởi Doji gần 45.50 đô la.

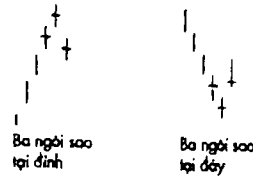

Hình 8.17: Ba ngôi sao tại đỉnh và đáy

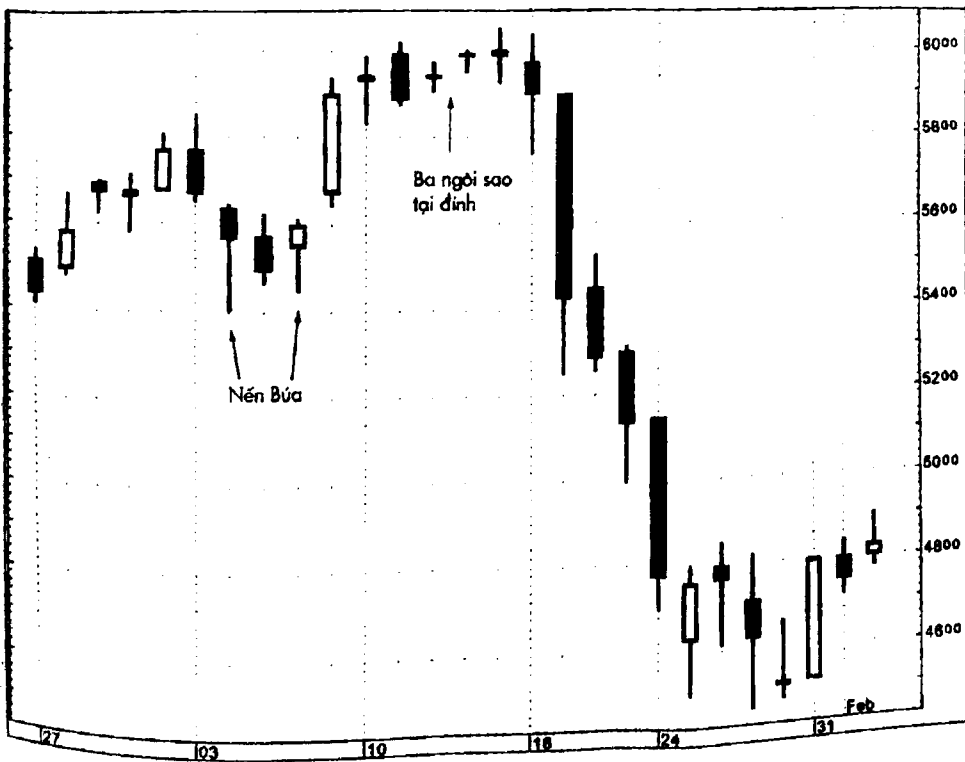
MẪU HÌNH BA NGÔI SAO (TRI-STAR)

Ba ngôi sao là mẫu hình đảo chiều rất hiếm. Như trong Hình 8.18, Ba ngôi sao được hình thành bởi ba nến Doji ở đỉnh giá mới trong nhịp giá. Trong nghiên cứu đồ thị nến của mình, tôi tuân theo nguyên tắc sau trước khi tiết lộ mẫu hình hay tín hiệu nến: phải được xác nhận bởi ít nhất hai nguồn độc lập. Điều này giúp xác nhận kỹ thuật ấy đã được thử và chứng minh là đúng, từ đó tránh hàng trăm mẫu hình người ta tự phiên ra (đó là lý do tôi cảnh báo các nhà giao dịch phải cẩn thận về các nguồn thông tin đồ thị nến khác).

Ba ngôi sao là ngoại lệ đối với quy luật xác nhận của tôi. Tôi thu được mẫu hình này từ một nguồn duy nhất. Nó đến từ một

Hình 8.18: Ba ngôi sao tại đỉnh và đáy

Hình 8.19: Honeywell, Đồ thị ngày (Ba ngôi sao tại đỉnh)

nhà giao dịch người Nhật đã dùng đồ thị nến suốt sự nghiệp của mình. Quan trọng hơn, ông nói với tôi rằng bố ông đã tìm ra mẫu hình này nhiều thập kỷ trước và dùng nó rất thành công. Tôi cảm thấy một mẫu hình có bề dày lịch sử như vậy xứng đáng được đưa vào.

1. Chúng được bàn chi tiết trong cuốn sách *Beyond Candlesticks* (New York: John Wiley, 1994) của tôi.

Chương 9:

KẾT HỢP TẤT CẢ

ちりも積もれば山となる

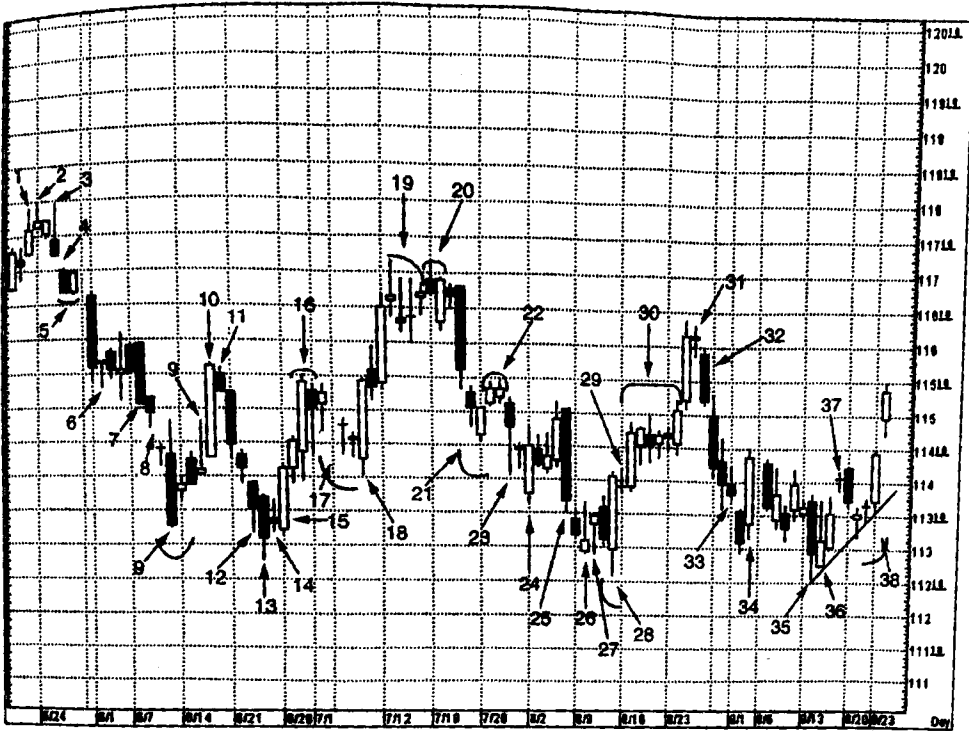
Tích tiểu thành đại.

Trong Phần I cuốn sách, tôi đã xét đến rất nhiều nén và mẫu hình nén. Chương này là một bản tổng hợp trực quan. Các đồ thị sau có nhiều nén và mẫu hình. Các chỉ báo nén này đều đã được thảo luận trước đó. Bạn sẽ lý giải chúng như thế nào? Nếu cần, hãy sử dụng bảng thuật ngữ hình ảnh nén Nhật Bản ở cuối sách để giúp bạn giải nghĩa.

Hãy nhớ rằng, các giải thích sau đây mang tính chủ quan. Bạn có thể thấy các tín hiệu khác với tôi, hoặc một số tín hiệu mà tôi không thấy. Tương tự với bất kỳ kỹ thuật phân tích đồ thị khác, trải nghiệm khác nhau sẽ dẫn đến quan điểm khác nhau. Không có quy tắc nào cụ thể mà chỉ có hướng dẫn chung. Ví dụ, điều gì sẽ xảy ra nếu một nén gần như nén Búa có bóng nén dưới dài hơn chiều cao thân nén 1.5 lần, thay vì phiên bản lý tưởng hơn với bóng dưới dài hơn hai lần - hoặc thậm chí ba lần - so với chiều cao thân nén? Một người đơn giản có thể nói đây không phải nén Búa và bỏ qua. Những người khác có thể mua lại vị thế bán khống với một cây nén như vậy. Hoặc những người khác có thể đợi phiên tiếp theo để xem điều gì diễn ra.

Người Nhật có câu “Trăm nghe không bằng mắt thấy”. Tôi có thể truyền thụ kỹ thuật đồ thị nén cơ bản, nhưng chỉ qua kinh nghiệm với công cụ này trong thị trường của mình, bạn mới khai thác được hết tiềm năng của nén.

Hình 9.1 minh họa các mẫu hình và nén sau:

Hình 9.1: Hợp đồng tương lai trái phiếu, Đồ thị ngày (Kết hợp tất cả)

1. Nến có bóng trên dài. Đây mới chỉ là tín hiệu rất nhỏ cho thấy phe mua đang lưỡng lự vì một phiên có bóng trên dài không thay đổi xu hướng của thị trường. Cũng chưa có đủ lịch sử để nhận định liệu thị trường có quá mua không.
2. Nến Sao Băng xác nhận kháng cự tiềm năng cùng bóng trên dài ở 1.
3. Lại một nến có bóng trên dài. Ba ngày tạo bóng trên tiêu cực ở cùng vùng giá cao nhất chắc hẳn đã đủ lý do để ta quan ngại. Nến có hình dạng giống với Sao Băng (tức bóng trên dài và thân nhỏ nằm dưới đáy vùng giao dịch), tuy nhiên, nến Sao Băng nên xuất hiện sau một đợt thị trường tăng. Ở đây, thị trường đang đi ngang. Vì thế, tôi không xem đây là nến Sao Băng mà chỉ cần trọng với bóng trên dài của nến vì nó đang xác nhận có vấn đề ở Sao Băng 2.

4. Một Cửa sổ giảm củng cố thêm tình trạng tiêu cực cảnh báo bởi các bóng trên dài ở 1, 2 và 3.

5. Mẫu hình Xuyên thấu nhỏ là lý do để lạc quan. Nhưng trong bối cảnh bức tranh kỹ thuật chung, mẫu hình Xuyên thấu hình thành ở vùng kháng cự của Cửa sổ giảm ở 4. Do vậy, nếu mua vì mẫu hình này nghĩa là nhà giao dịch đã mua ở kháng cự. Một nến đen thân dài sau mẫu hình Xuyên thấu này đưa phe bán kiểm soát trở lại.

6. Nến Búa ở 6 cho tín hiệu động lượng của phe bán đang giảm sút. Vài ngày sau, thị trường chứng lại ở đáy nến Búa giữ làm hỗ trợ. Cho đến khi,

7. Nến đen thân dài đóng cửa dưới mức đáy của nến Búa. Điều này chuyển xu hướng sang giảm trở lại và hoàn thành mẫu hình Ba bước giảm giá tiêu cực.

8. Một Cửa sổ giảm gia tăng động lượng tiêu cực. Doji vào ngày 10 tháng 06 mở Cửa sổ này, cho tín hiệu nhỏ rằng phe bán đang mất đi động lượng. Nhưng Doji thường không hiệu quả trong xu hướng giảm như trong xu hướng tăng. Thêm vào đó, thị trường còn có chướng ngại phải vượt qua là kháng cự ở Cửa sổ giảm.

9. Một nến đen thân dài nửa có bóng trên xác nhận kháng cự ở Cửa sổ giảm từ ngày hôm trước. Vào ngày 14 tháng 06, thị trường tạo Khoảng trống tăng giá rất ấn tượng vào lúc mở cửa (so với giá đóng cửa phiên trước đó) và giữ được mức giá cao này đến lúc đóng cửa. Hai phiên ngày 11 và 14 tháng 06 là mẫu hình Harami. Nó trung hòa áp lực tiêu cực từ nến ngày 11 tháng 06. Tuy nhiên, Cửa sổ giảm từ ngày 08 vẫn có tác dụng khi nến ngày 16 tháng 06 cho bóng trên dài, với mức giá cao nhất nằm trong kháng cự của Cửa sổ ở gần 114.75.

10. Nến trắng thân dài ngày 17 tháng 06 cuối cùng cũng đẩy thị trường lên trên kháng cự của Cửa sổ. Điều này khiến xu hướng tích cực hơn. Hãy để ý kể từ nến đen thân dài ngày 11 tháng 06, mỗi phiên đều tạo đỉnh sau cao hơn đỉnh trước và đáy sau cao hơn đáy trước.

11. Nến đen thân nhỏ đầu tiên tạo đỉnh thấp hơn trong chuỗi nhiều phiên. Thêm vào đó, nến này có thân nhỏ nằm trong nến trắng thân dài trước đó, hoàn thành mẫu hình Harami. Nó báo hiệu phe mua đang đuối sức. Thị trường giảm đều từ đó.

12. Bóng nến dưới đang giữ được hỗ trợ ở đáy ngày 11 tháng 06 gần 113.25 và vì thế cho ta chút hy vọng rằng thị trường đang cố cân bằng lại.

13. Không may (hoặc may thay, tùy thuộc bạn đang mua hay bán khống), cây nến này tạo đáy mới trong nhịp giá, cả trong ngày và lúc đóng cửa. Xem ra phe bán đang nắm quyền, cho đến khi,

14. Doji có hai điểm cộng. Một, Doji xuất hiện trong thân nến đen trước đó, hình thành Harami chữ thập. Quan trọng hơn là giá đóng cửa trên 113.25 cho thấy đáy tạo bởi phiên trước không được duy trì. Điều này có thể khiến phe bán khống nghi ngờ vị thế của mình và tạo kỳ vọng cho những nhà giao dịch muốn mua.

15. Nến trắng này cho thị trường thêm động lực tích cực vì nó bọc hết thân nến nhỏ trước đó và hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng.

16. Nhịp tăng từ 15 tiếp tục cho đến nến thân nhỏ vào ngày 01 tháng 07 tạo mẫu hình Harami. Thú vị ở chỗ mẫu hình Harami này có nến trắng thân dài và nến đen thân nhỏ, xuất hiện ở cùng vị trí và nhìn tương tự mẫu hình Harami vài tuần trước đó ở nến số 10 và 11.

17. Nhịp giảm từ Harami 16 mô tả một cách trực quan rằng phe bán không hoàn toàn kiểm soát vì nhịp giảm nhỏ có một chuỗi nến với bóng dưới dài tích cực. Các nến này còn có thân nhỏ.

18. Một nến trắng thân dài (nến Thất lưng tăng) ở cùng vùng giá với nến trắng thân dài xuất hiện vào ngày 30 tháng 06 cho ta nền tảng của một nhịp tăng. Có nến đen thân nhỏ sau nến trắng thân dài này. Điều này gợi ta nhớ lại những gì đã xảy ra với nến 10 và 11, Harami ở 16. Điểm khác biệt là nến đen thân nhỏ này (ngày 19 tháng 07) không nằm trong nến trắng thân dài trước đó. Vì thế, nó không tạo Harami như trường hợp nến 10, 11 và 16. Ngoài ra, nến thân đen vào ngày 09 tháng 07 không nằm sâu trong thân nến trắng trước đó, nên nó không phải Mây đen bao phủ.

19. Trong khoảng thời gian này, thị trường giữ ở gần đỉnh của nhịp giá. Nhưng các nến thân nhỏ và bóng nến trên dài tiêu cực truyền tải tín hiệu thị trường đang rời xa xu hướng tăng trước đó. Không có gì bất ngờ khi thị trường lưỡng lự vì 117 là kháng cự tạo bởi Cửa sổ giảm vào cuối Tháng 05 như đã nhắc đến ở 4.

20. Nến trắng bọc quanh nến thân đen là sự phối hợp đúng chuẩn để hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng. Tuy nhiên, đây không phải mẫu hình Nhấn chìm tăng vì mẫu hình đó là tín hiệu tạo đáy, nên buộc phải xuất hiện sau nhịp giảm giá.

21. Nến trắng vào ngày 26 tháng 07 mở cửa thấp hơn và đóng cửa không thay đổi so với phiên trước đó, tạo mẫu hình Phản công tăng. Điều này khiến xu hướng bớt tiêu cực hơn.

22. Hai nến trắng thân nhỏ tạo Khoảng trống tăng giá nhỏ sau nến ngày 26 tháng 07 hình thành mẫu hình

Khoảng trống tăng giá cặp nến trắng. Nó lại là một chi báo tích cực khác.

23. Nến ngày 02 tháng 08 phá vỡ hỗ trợ ở Cửa sổ tăng nhỏ giữa ngày 26 và 27 tháng 07. Dù phá vỡ hỗ trợ, nến ngày 02 tháng 08 là nến Búa. Nó cung cấp hỗ trợ tiềm năng gần 114 (giá thấp nhất của nến Búa), và được xác nhận bởi Doji chuẩn chuẩn ngày hôm sau.

24. Dù nến ngày 02 tháng 08 phá vỡ hỗ trợ của nến Búa trong phiên, nhưng cuối phiên, giá vẫn đóng cửa trên vùng hỗ trợ và tạo mẫu hình Nhấn chìm tăng.

25. Nến đen thân dài lấy hết đà tăng của thị trường, nhưng nó vẫn duy trì hỗ trợ từ đáy mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 24. Phiên tiếp theo, ngày 19 tháng 08, hỗ trợ này bị phá vỡ. Tuy nhiên, thị trường đang tiến về hỗ trợ vững chắc tạo cuối Tháng 6 ở vùng 113–112.75. Vì thế, xu hướng vẫn là giảm. Thị trường gần hỗ trợ nhưng chưa có tín hiệu đảo chiều nào.

26. Nến Búa ngược báo hiệu hỗ trợ gần 113 có thể được giữ. Dù vậy, vì nến Búa ngược có hình dạng tiêu cực, ta phải đợi xác nhận tích cực của phiên kế đến với giá đóng cửa trên thân nến của Búa ngược để có thêm góc nhìn tích cực. Xác nhận này xuất hiện với:

27. Nến Búa.

28. Nến thân trắng ngày 13 tháng 08 hoàn thành mẫu hình Nhấn chìm tăng. Vì thế, với Búa ngược tại 26, nến Búa ngày 27, và mẫu hình Nhấn chìm tăng này, ta có củng cố trực quan rất mạnh mẽ rằng hỗ trợ gần 113 của Tháng 06 rất vững chắc.

29. Doji sau nến trắng thân dài là dấu hiệu cản trọng một chút. Nhưng như đã nói trong Chương 8, một điều quan trọng phải xem xét khi Doji xuất hiện sau nến trắng thân dài (hoặc

bất cứ tín hiệu nến nào) là liệu thị trường đang quá mua hay quá bán. Rõ ràng, Doji này chỉ suýt soát cao hơn vùng đáy gần đó, nên tôi không cho rằng thị trường đang quá mua. Vì vậy, Doji này không cho nhiều tín hiệu đảo chiều.

30. Chuỗi nến Con quay suốt cuối tuần ngày 16 tháng 08 khiến xu hướng từ tăng sang trung tính. Nến trắng ngày 24 tháng 08 đóng cửa hoàn thành mẫu hình Ba bước tăng. Mẫu hình này hình thành với các nến từ ngày 17 đến 24 tháng 08.

31. Doji (thân nến rất nhỏ nên tôi xem nó giống như Doji kiểu mẫu) cho thấy tầm quan trọng của việc nhìn vào bức tranh kỹ thuật tổng thể. Doji này xuất hiện trong tình trạng thị trường quá mua hơn so với Doji tại 29. Vì thế, Doji tại 31 được đánh giá mang nhiều ý nghĩa hơn Doji tại 29.

32. Vì Doji tại 31 vẫn lơ lửng ở gần đỉnh giá, tôi muốn có thêm xác nhận tiêu cực để củng cố tín hiệu đảo chiều tiềm năng của Doji này. Xác nhận xuất hiện với nến thân đen đóng cửa dưới giá đóng cửa của Doji. Nến thân đen này hình thành mẫu hình Sao Hôm.

33. Cửa sổ giảm nhỏ duy trì động lượng tiêu cực. Tuy vậy, có một điểm cộng nhỏ. Nến ngày 02 tháng 09 vẫn giữ được hỗ trợ quan trọng gần 112.75 - 113 kể từ nửa cuối Tháng 06.

34. Nến trắng thân dài mở cửa gần như bằng mức mở cửa của phiên trước đó. Vì thế, nó có thể xem là mẫu hình. Nó cho ta lý do lạc quan rằng hỗ trợ gần 113 tiếp tục được duy trì vững chắc. Tuy nhiên, nến đen phiên sau và thất bại trong việc duy trì động lượng này xóa tan góc nhìn lạc quan.

35. Nến thân đen khá dài giữ góc nhìn thiên về xu hướng giảm, nhưng phe mua vẫn có thể kỳ vọng vì vùng hỗ trợ 112.75 - 113 vẫn đang được duy trì.

36. Nến trắng thân nhỏ vượt lên giá đóng cửa của nến thân đen trước đó giúp củng cố hỗ trợ gần 113. Đây không phải mẫu hình Xuyên thấu vì mẫu hình ấy yêu cầu giá đóng cửa của nến thân trắng phải vượt trên nửa thân nến đen trước đó.

37. Doji vào ngày 16 tháng 09 mở một Cửa sổ tăng rất nhỏ. Vì thị trường không tăng giá mạnh trước đó nên ta không phải xem Doji này là tín hiệu cần trọng, nhất là khi có hỗ trợ tiềm năng ở Cửa sổ tăng trong phiên Doji. Tuy nhiên, phiên kế đến, hỗ trợ ở Cửa sổ tăng đã bị xuyên thủng.

38. Dừng đáy ở các nến từ ngày 14 đến 23 tháng 09, ta có một đường hỗ trợ hướng lên. Việc phối hợp sức mạnh của đường xu hướng lên đồ thị nến và phối hợp các tín hiệu kỹ thuật phương Tây khác là nội dung chính của Phần 2.

Phần II

千里の道も一歩から

Trăm nghe không bằng một thấy không bằng một sờ.

Bản thân kỹ thuật nến đã là công cụ giao dịch có giá trị. Nhưng chúng còn mang ý nghĩa mạnh mẽ hơn nếu chúng xác nhận một hoặc nhiều tín hiệu kỹ thuật phương Tây. Đây là lúc nguyên tắc “Hội tụ” của tôi phát huy tác dụng.

Tôi định nghĩa Hội tụ là “một nhóm các tín hiệu kỹ thuật hội tụ tại hoặc gần một giá”. Hội tụ là một khái niệm hết sức quan trọng. Điều này là vì càng nhiều tín hiệu ở vùng hỗ trợ hoặc kháng cự, khả năng đảo chiều càng cao. Vùng Hội tụ có thể được xác định bởi một chuỗi mẫu hình nến hoặc tín hiệu phương Tây hoặc phối hợp cả hai.

Bạn có nhớ lúc nhỏ, bạn đã chộp lấy những cây bút màu và hí hoáy tô vào cuốn tập không? Mỗi trang là một bản phác trắng đen khung cảnh bãi biển hoặc không gian ngoài trời. Cách bạn chọn màu sẽ cho bức vẽ của bạn phong cách rất riêng. Tương tự, tùy thuộc vào phong cách giao dịch và tính cách mà bạn có thể có những công cụ và kỹ thuật ưa thích. Nhưng dù bạn sử dụng công cụ phương Tây nào, nến Nhật nên nằm trong kho vũ khí giao dịch của bạn.

Dù tôi tin đồ thị nến sẽ thay thế đồ thị thanh để thành đồ thị được ưa chuộng nhất, điều này không có nghĩa tôi khuyến nghị bỏ qua những công cụ dùng trên đồ thị thanh như đường xu hướng, đường trung bình động, chỉ báo dao động, v.v... Đúng hơn, tôi rất khuyến khích sử dụng các công cụ kỹ thuật phương Tây cổ điển trên đồ thị nến.

Sau đây là một số lý do:

1. Kỹ thuật đồ thị nến là công cụ, không phải hệ thống: Vì thế, chúng nên được dùng phối hợp với các chỉ báo kỹ thuật khác. Lợi thế lớn nhất của đồ thị nến nằm ở chỗ: Chúng dùng dữ liệu giống với đồ thị thanh - tức giá mở cửa, cao nhất, thấp nhất và đóng cửa - nên bạn có thể dùng tất cả các công cụ phương Tây mà bạn thích trên đồ thị nến. Nó bao gồm bất cứ công cụ nào, từ cơ bản như đường xu hướng và đường trung bình động đến Sóng Elliott. Nếu tín hiệu nến như nến Búa xác nhận tín hiệu phương Tây, ví dụ như đường xu hướng, sự hội tụ các chỉ báo này sẽ gia tăng khả năng đảo chiều. Vì vậy, tín hiệu nến trở nên càng quan trọng và ý nghĩa hơn nếu chúng xác nhận tín hiệu kỹ thuật phương Tây.

2. Mục tiêu giá: Đồ thị nến cung cấp rất nhiều tín hiệu giao dịch hữu dụng, nhất là tín hiệu đảo chiều sớm. Tuy nhiên, chúng không cung cấp mục tiêu giá. Đây là lúc ta dùng các đo lường chuyển động (*measured move*), như tìm kiếm các vùng hỗ trợ và kháng cự cũ, thoái lui, đường xu hướng và các tín hiệu phương Tây khác.

3. Ý thức được đối thủ của bạn đang dùng gì: Rất nhiều nhà giao dịch và nhà phân tích sử dụng phân tích kỹ thuật, nên nó thường có sự ảnh hưởng rất lớn lên thị trường. Vì thế, một điều rất quan trọng là bạn phải nắm bắt các tín hiệu kỹ thuật người khác đang sử dụng, bao gồm các chỉ báo kỹ thuật phương Tây.

Tìm hiểu thêm cuốn sách Hướng dẫn giao dịch theo sóng Elliott tại:
<http://bit.ly/huong-dan-giao-dich-theo-song-elliott-tiki>

Chương 10 minh họa “một nhóm nền hội tụ” có thể đánh bật tầm quan trọng của vùng kháng cự hoặc hỗ trợ như thế nào. Các chương còn lại trong Phần 2 sẽ tập trung vào các công cụ phương Tây, đặc biệt là phối hợp với tín hiệu đồ thị nến. Chương 11 bàn về những kỹ thuật ta có thể sử dụng với đường xu hướng. Ví dụ, việc giá không thể giữ trên đường kháng cự hoặc dưới đường hỗ trợ đã bị phá vỡ cung cấp cho ta tín hiệu thị trường quan trọng. Chương 12 đi sâu vào các mức thoái lui (*retracement*) và tầm quan trọng trong việc đợi xác nhận của mức thoái lui với tín hiệu nến. Sau đó, ở Chương 13, ta nhìn vào giá trị bổ sung từ đường trung bình động, đặc biệt là khi phối hợp với tín hiệu nến. Chương 14 thảo luận về các chỉ báo dao động bao gồm Stochastics, RSI (*Relative Strength Index*), v.v..., và tác dụng của chúng khi phối hợp với tín hiệu đồ thị nến. Chương 15 tập trung vào khía cạnh tôi đánh giá là một trong những vũ khí quan trọng nhất trong kho đạn dược của nhà giao dịch (ngoài nến): khối lượng. Cốt lõi của Chương 16 xoay quanh mục tiêu giá và các nhịp giá được tính toán. Điều này đặc biệt quan trọng vì đồ thị nến cho tín hiệu đảo chiều nhưng không cung cấp mục tiêu giá. Cuối cùng, Chương 17 kết hợp tất cả lại với nhau bằng cách cho ta thấy số lượng lớn công cụ kỹ thuật Đông Tây hội tụ và gửi rất nhiều cảnh báo đảo chiều ở NASDAQ ra sao.

Trọng tâm của cuốn sách này không phải kỹ thuật phương Tây mà là đồ thị nến và cách dùng nến để hỗ trợ kỹ thuật phương Tây truyền thống, tôi chỉ đi sơ qua các công cụ kỹ thuật phương Tây. Có rất nhiều đầu sách hay cung cấp thông tin chi tiết về các kỹ thuật phương Tây ấy.

Hai mươi lăm năm kinh nghiệm sử dụng kỹ thuật phương Tây của tôi hầu hết nằm ở các chỉ báo phương Tây kiểu mẫu, không bao gồm các chỉ báo cảm xúc như Đường Advance/

Decline, Chỉ số ARMS/TRIN, Lượng bán khổng của nhà đầu tư chuyên nghiệp, v.v... Lý do chỉ là vì giới hạn kiến thức của tôi chứ không phải giới hạn của các công cụ này. Ví dụ, dù tôi không dùng đồ thị Point and Figure, các nhà giao dịch dùng phương thức đồ thị này cho hay họ dùng đồ thị nến để có tín hiệu đảo chiều rồi chuyển qua đồ thị Point and Figure để có mục tiêu giá. Đây là một ví dụ của việc sử dụng đồ thị Point and Figure nhằm xác định giá mục tiêu. Kỹ thuật phương Tây cộng với nến là sự phối hợp cực kỳ hiệu quả.

THỊ TRƯỜNG KHÔNG BAO GIỜ SAI

Trong những buổi hội thảo về kỹ thuật phương Tây mình tổ chức, để chuyển tải tầm quan trọng của việc kỷ luật trong giao dịch, tôi dùng từ “DISCIPLINE” (Kỷ luật) làm cụm từ viết tắt. Với mỗi chữ cái trong từ DISCIPLINE, tôi lại có một quy tắc giao dịch. Đối với chữ N, quy tắc của tôi là: “Không bao giờ giao dịch với suy nghĩ thị trường đang sai”. (1)

Ý của tôi là gì khi nói “thị trường không bao giờ sai?” Nó có nghĩa là đừng cố gắng áp đặt niềm tin của bạn vào thị trường. Ví dụ, nếu bạn tin chắc rằng NASDAQ sắp tăng, hãy đợi cho đến khi xu hướng đi lên trước khi mua. Ví dụ NASDAQ đang ở trong xu hướng giảm. Nếu bạn mua với kỳ vọng một thị trường tăng giá sẽ thành hình, bạn đang cố gắng áp đặt hy vọng và kỳ vọng của mình vào thị trường. Bạn đang đi ngược xu hướng. Điều này rất dễ dẫn đến thảm họa. Có thể cuối cùng bạn đúng khi nhìn nhận thị trường tăng giá, nhưng có thể lúc đó đã là quá muộn. Để hình dung, hãy tưởng tượng bạn đang lái xe trên đường một chiều. Bạn phát hiện một chiếc xe lu đang đi ngược hướng. Bạn dừng xe, lùi ra tám biển (mà bạn luôn mang theo bên mình) có nội dung: “Dừng lại! Sai đường!” và đưa nó ra trước xe lu. Bạn

biết xe lu đang đi sai hướng. Nhưng người tài xế có thể không kịp nhìn thấy bạn. Lúc xe lu quay đầu, khéo đã quá muộn rồi. Khi đó, không chừng bạn đã bị cán bẹp dí.

Thị trường cũng như vậy đấy. Nếu bạn đi ngược xu hướng, nhiều khi góc nhìn của bạn sẽ đúng, nhưng lúc đó có thể đã quá muộn. Cuộc gọi ký quỹ (*margin call*) trong thị trường Hợp đồng tương lai có thể buộc bạn đóng vị thế của mình trước khi thị trường đi theo kỳ vọng của bạn. Hoặc tệ hơn, cuối cùng bạn có thể đúng, nhưng lúc đó bạn đã cháy tài khoản rồi.

Đừng cố gắng áp đặt ý chí của bạn lên thị trường. Hãy đi theo xu hướng chứ đừng dự đoán xu hướng. Nếu bạn cho rằng thị trường tích cực, hãy nhảy lên xu hướng tăng, nếu bạn cho rằng thị trường tiêu cực, hãy vào xu hướng giảm.

Một trong những cuốn sách tiếng Nhật tôi đem dịch thể hiện ý tưởng này một cách rất thơ, “Mua hoặc bán mà không hiểu gì về đặc tính của thị trường chẳng khác nào một anh hay chữ nói về vũ khí. Khi đối mặt với một thị trường tăng hoặc giảm mạnh, chắc chắn họ sẽ mất đi thành trì, những gì nhìn có vẻ an toàn lại cực kỳ nguy hiểm... Chờ đúng thời điểm là đức tính căn cơ”. (2)

Chú thích:

1. Các quy tắc DISCIPLINE là:

D - Don't forget old support and resistance levels.

Đừng quên các mức hỗ trợ và kháng cự cũ. (Hỗ trợ cũ sẽ trở thành kháng cự mới và ngược lại).

I - If ... then system.

Hệ thống Nếu... Thì. (Nếu thị trường hành động như dự đoán thì giữ vị thế, nếu không, hãy thoát ra).

S - Stops.

Đừng lỗ - Luôn luôn sử dụng chúng.

C - Consider options.

Cân nhắc các lựa chọn.

I - Intraday technicals are important even if you are not a day or swing trader.

Kỹ thuật trong ngày (intraday) vẫn quan trọng dù bạn không giao dịch trong ngày hay theo nhịp.

P - Pace trades to market environment.

Điều chỉnh tốc độ giao dịch theo tình hình thị trường (Thay đổi phong cách giao dịch tùy theo điều kiện thị trường).

L - Locals.

Vị trí - không bao giờ được quên.

I - Indicators.

Các chỉ báo - Càng nhiều càng tốt (Hội tụ của các tín hiệu).

N - Never trade in the belief the market is wrong.

Không bao giờ giao dịch với suy nghĩ thị trường đang sai.

E - Examine the market's reaction to news.

Kiểm tra phản ứng của thị trường với tin tức.

2. Sakata Goho Wa Furinkazan. Sakata's Five Rules Are Wind, Forest, Fire, and Mountain (Tokyo: Nihon Shoken Shimbunsha, 1969, trang 46). Phần này được dịch bởi Richard Solberg.

Chương 10:

TỔ HỢP TÍN HIỆU NỀN

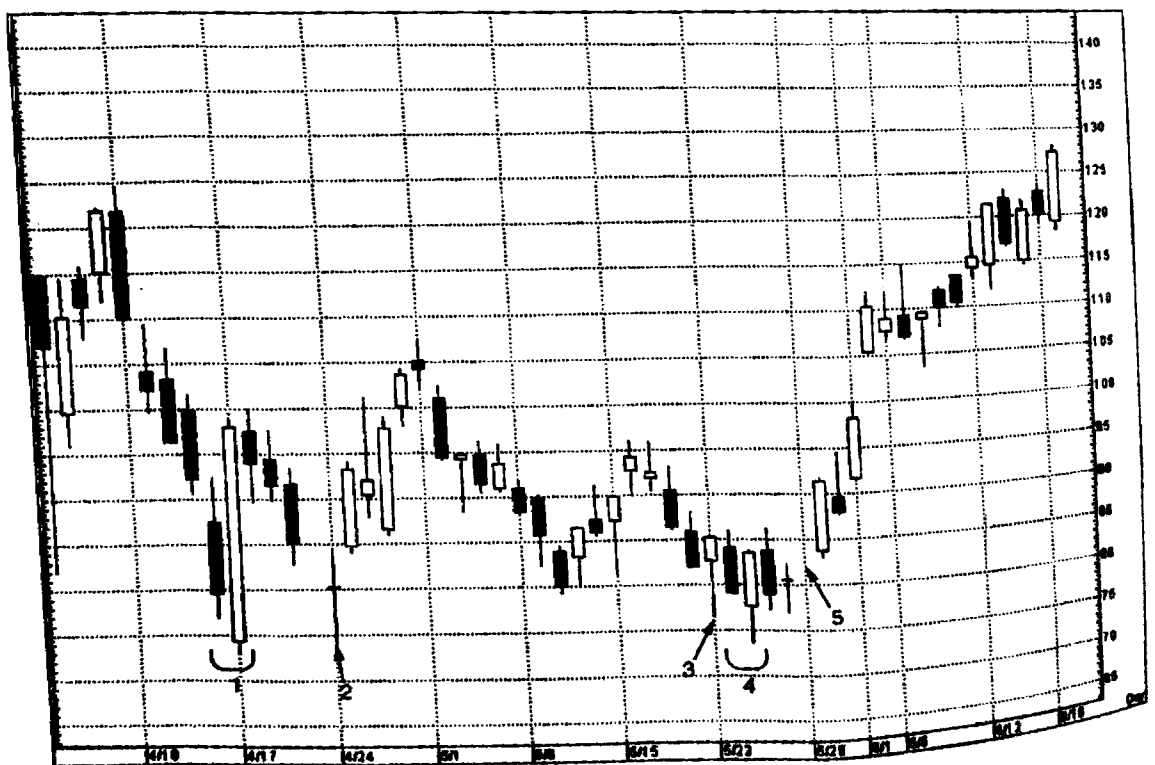
念には念を入れよ

Cẩn tắc vô áy náy.

Cường này tìm hiểu làm thế nào một nhóm, hoặc một tổ hợp các nến và/hoặc mẫu hình nến hội tụ tại một vùng giá có thể nâng độ quan trọng của vùng giá ấy dưới vai trò hỗ trợ hay kháng cự, đồng thời tăng khả năng thị trường đảo chiều.

Hình 10.1 minh họa một nhóm các tín hiệu nến riêng biệt hội tụ gần 75 đô la và khẳng định sự vững chắc của hỗ trợ ở vùng này. Hãy cùng xem xét từng nến một:

1. Nến trắng thân rất dài vào ngày 17 tháng 04 bọc quanh nến thân đen trước đó, hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng. Nến trắng trong mẫu hình Nhấn chìm tăng này quá

Hình 10.1: JDS Uniphase, Đồ thị ngày (Tổ hợp các nến)

lớn, nên khi hoàn thành mẫu hình, cổ phiếu đã cách đáy gần 25 đô la. Vì thế, dù mẫu hình Nhấn chìm tăng cho ta tín hiệu đảo chiều, giá đóng cửa của mẫu hình ấy không phải vùng mua hấp dẫn dựa trên khía cạnh rủi ro/lợi nhuận của giao dịch.

2. Vùng đáy của mẫu hình Nhấn chìm tăng có thể hỗ trợ, nên ta có thể chú ý vùng đáy của mẫu hình ở gần 73 đô la làm hỗ trợ tiềm năng. Nhịp giảm bắt đầu từ tuần ngày 17 tháng 04 cân bằng ở gần vùng hỗ trợ kỳ vọng với Doji chân dài.

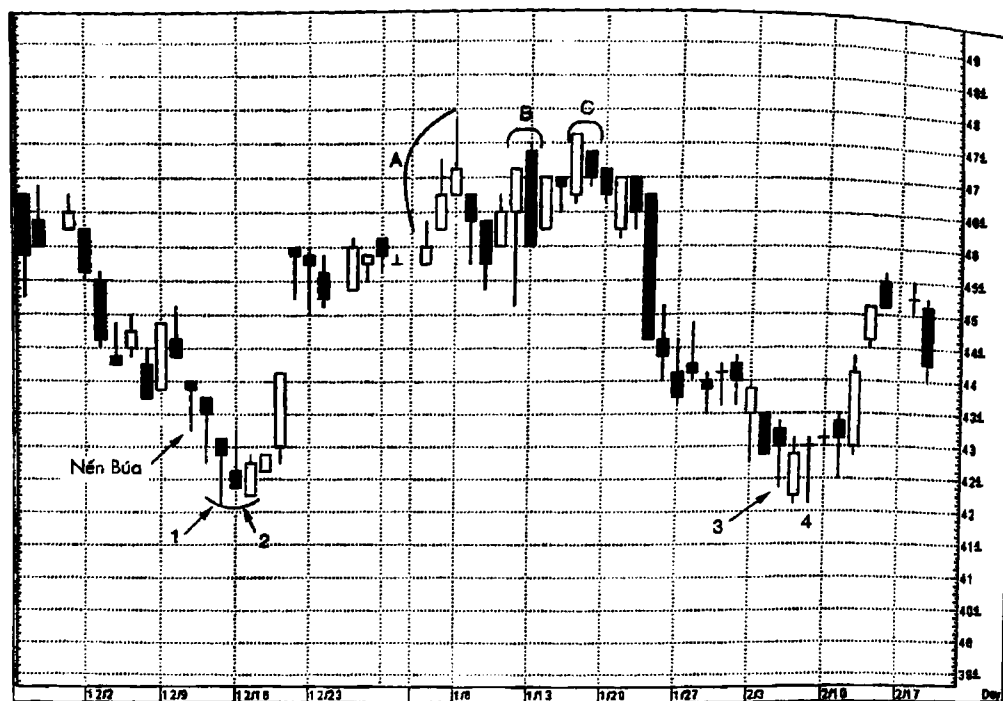
3. Nến Búa ngày 22 tháng 05 củng cố vùng hỗ trợ nói trên.

4. Hai phiên sau nến Búa ở 3 tạo mẫu hình Xuyên thấu kiểu mẫu với đáy của mẫu hình bật lên từ vùng hỗ trợ của mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 1.

5. Nếu cần thêm bằng chứng đáy đã hình thành, ta có điều đó ở 5 với Cửa sổ tăng nhỏ cuối Tháng 05. Thêm nữa, nếu ta nhìn vào hành động giá của từ tuần ngày 15 tháng 05 đến tuần ngày 29 tháng 05, cổ phiếu đang tạo Đáy bo tròn. Thêm Cửa sổ (ở 5) vào đáy này, ta có mô hình Đáy chào.

Hình 10.2 thể hiện một tổ hợp các nến giúp ta xác định hỗ trợ hoặc kháng cự.

Tổ hợp nến làm hỗ trợ: Có nến Búa vào ngày 11 tháng 12. Dù nến Búa cho tín hiệu tích cực tiềm năng, Cửa sổ giảm mở ra vào phiên nến Búa vẫn duy trì xu hướng giảm. Thị trường giảm từ nến Búa này với ba nến có bóng dưới dài. Ba bóng dưới dài này xua tan bớt chiều hướng tiêu cực. Nến ở 1 cũng là nến Búa, nhưng không giống nến Búa thứ nhất tôi nhắc đến bên trên, trong hai ngày hôm sau, ngày 16 và 17 tháng 12, nến Búa này giữ hỗ trợ thành công. Hai nến ở 2 tạo mẫu hình Nhấn chìm tăng. Thêm một nến Búa xuất hiện ở 3 vào đầu Tháng 02. Đây là vùng

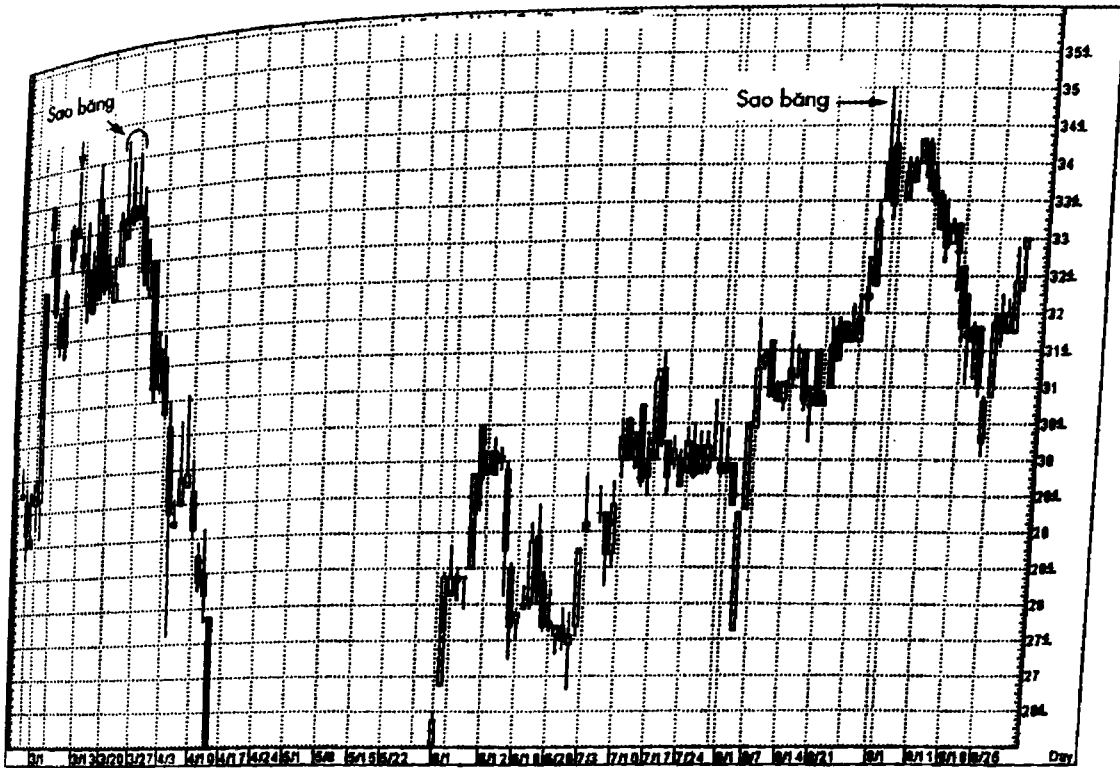

Hình 10.2: Brown Forman, Đồ thị ngày (Tổ hợp các nến)

hỗ trợ tạo bởi 1 và 2. Doji chuẩn chuẩn ở 4 cũng xác nhận hỗ trợ gần 42 đô la.

Tổ hợp nến làm kháng cự: Cổ phiếu tăng ở A với một chuỗi bóng nến trên dài. Với các đỉnh sau, đáy sau và giá đóng cửa sau cao hơn trước, xu hướng ngắn hạn duy trì đà tăng, nhưng các bóng nến trên là tín hiệu cảnh báo phe mua không hoàn toàn giữ được chỗ đứng trong cổ phiếu. Nến với bóng trên dài cuối cùng vào ngày 06 tháng 01 là nến Sao Băng. Vài ngày sau, ở B, cổ phiếu hình thành mẫu hình Nhấn chìm giảm. Ở C, một nến đen thân nhỏ trong một nến trắng thân dài tạo mẫu hình Harami. Vì vậy, Sao Băng ở A, mẫu hình Nhấn chìm giảm ở B và Harami ở C cho ta hội tụ các nến nhấn mạnh mức trần ở 47.50 đô la và 48 đô la.

Đồ thị nến là một dạng phân tích hình ảnh rất hữu hiệu. Lý do là vì ta có thể dùng chúng để có các gợi ý trực quan rất nhanh

Hình 10.3: Unibanco Uniao de Bancos Brasileiros, Đồ thị ngày (Tổ hợp các nến)

về độ khỏe hay yếu của thị trường. Chỉ cần nhìn vào hình dạng các cây nến, ta có thể nhanh chóng nhìn ra tình hình cung/cầu. Bạn hãy ghi nhớ điều này và quan sát Hình 10.3.

Từ giữa đến cuối Tháng 03, một chuỗi các nến Sao Băng khẳng định kháng cự ở 34.50 đô la. Nhìn vào nhóm nến Sao Băng này, bạn có nghi ngờ gì về khó khăn mà cổ phiếu này có ở gần 34.50 đô la không? Tất nhiên là không, vì các nến Sao Băng này nhấn mạnh một cách trực quan rằng mỗi lần cổ phiếu đến gần mức đỉnh trong phiên, phe bán lại kéo giá xuống để đóng cửa cổ phiếu tại hoặc gần mức thấp nhất trong ngày. Cuối Tháng 08, giá kiểm định kháng cự của các nến Sao Băng này. Và một lần nữa, nến Sao Băng xuất hiện trên đầu nhíp tăng Tháng 08. Tín hiệu tiêu cực của nến Sao Băng cộng với nến thân đen ngày hôm sau hoàn thành mẫu hình Nhấn chìm giảm.

Chương 11:

NẾN VỚI ĐƯỜNG XU HƯỚNG

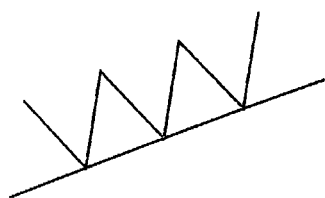

備えあれば憂いなし

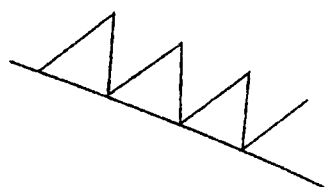
Ách giữa đàng quàng vào cổ.

C hương này đi sâu vào các kỹ thuật nến kết hợp với đường xu hướng (*trend line*), phá vỡ khỏi đường xu hướng, phá vỡ giả, tác dụng của các vùng hỗ trợ và kháng cự đã bị xuyên thủng.

Hình 11.1 minh họa một đường hỗ trợ dốc lên (*rising support line*) kiểu mẫu. Nó được kẻ bằng cách nối ít nhất hai, ba hoặc nhiều hơn các đáy mà tại đó giá có phản ứng. Khi vẽ đường hỗ trợ dốc lên trên đồ thị nến, tôi dùng đáy bóng nến dưới làm điểm nối. Đường kẻ hướng lên này chứng tỏ rằng bên mua mạnh tay hơn bên bán vì cầu xuất hiện ở các đáy sau cao hơn đáy trước. Người ta hay nói người mua nhiều hơn người bán. Một giao dịch yêu cầu có người mua và người bán nên tôi quan niệm không phải có nhiều người mua hơn người bán mà là người mua mạnh tay hơn người bán.

Hình 11.1: Đường Hỗ trợ dốc lên

Hình 11.2: Đường Hỗ trợ dốc xuống

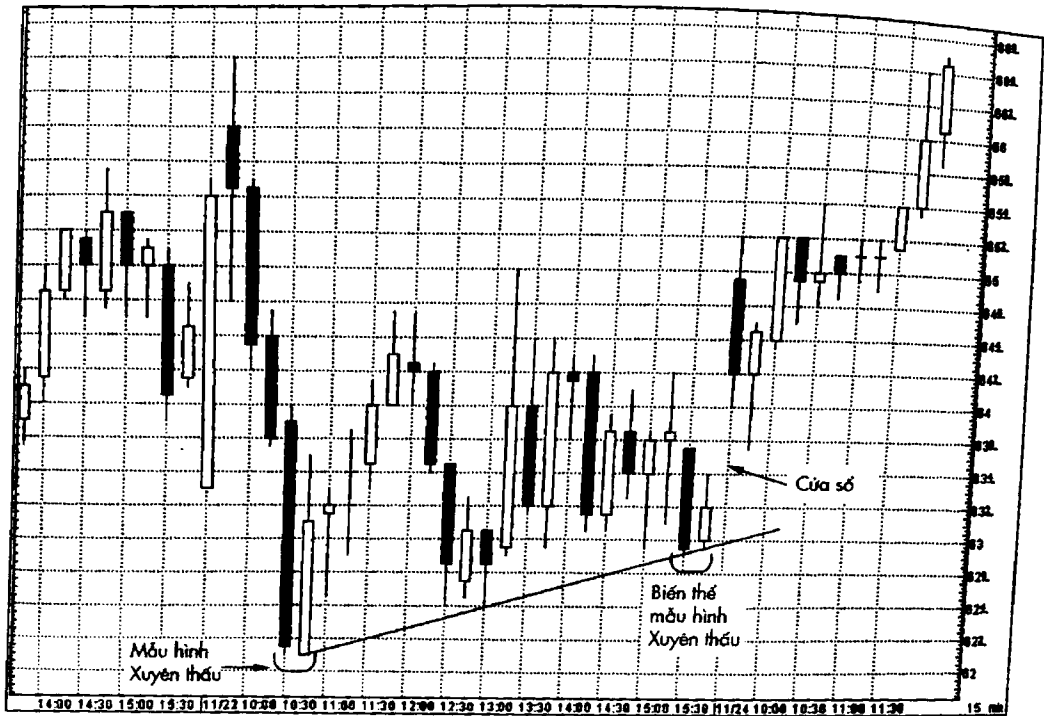
Hình 11.2 minh họa đường Hỗ trợ dốc xuống (*falling support line*). Như ở Hình 11.1, đường hỗ trợ truyền thống được vẽ bằng cách nối các đáy sau cao hơn đáy trước. Đường kẻ trong

Hình 11.2 lại nối các đáy sau thấp hơn đáy trước. Đường dốc xuống hữu dụng vì sẽ có rất nhiều trường hợp giá nảy lên từ đường này. Nó cho ta vùng hỗ trợ tiềm năng khi không còn gì để bầu víu. Trường hợp không có hỗ trợ rõ ràng là khi thị trường đang tạo đáy mới trong nhịp giảm hoặc phá đáy mọi thời đại.

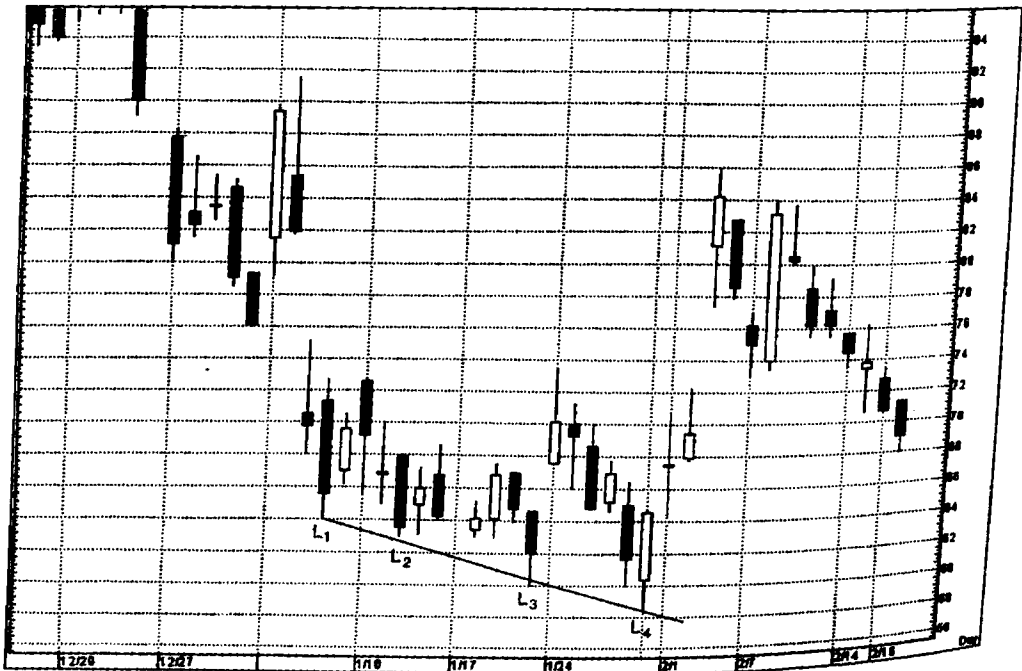
Đường hỗ trợ dốc lên thông thường được xem là tích cực vì nó hướng lên. Đường hỗ trợ dốc xuống có giá tạo các đáy sau thấp hơn đáy trước nên có thể bị xem là đường hỗ trợ tiêu cực. Vì thế, các nhịp bật từ đường này có khi khá ít ỏi và ngắn ngủi. Nhưng nó vẫn có thể là vùng để ta xem xét mua, nhất là khi có hội tụ của các chỉ báo kỹ thuật ở đường này.

Mẫu hình Xuyên thấu xuất hiện đầu buổi sáng ngày 22 tháng 11 trong Hình 11.3. Sau một nhịp tăng nhỏ từ mẫu hình này, thị trường kéo về vùng 62.50 đô la vào lúc 12 giờ 30 - 13 giờ. Bằng cách nối đáy của Mẫu hình Xuyên thấu với đáy gần 62.50 đô la tạo vài tiếng sau đó, ta thu được đường hỗ trợ dốc lên. Đường này giao cắt vào cuối phiên ngày 22 tháng 11 với biến thể của mẫu hình Xuyên thấu (nó là biến thể vì giá đóng cửa của nến trắng không cao hơn phân nửa nến đen trước đó). Đây là ví dụ cho thấy mẫu hình nến không quá lý tưởng vẫn cung cấp điểm đảo chiều như thường. Nhất là mặc dù đây không phải mẫu hình Xuyên thấu lý tưởng, nó vẫn có ý nghĩa khi xuất hiện ở đường hỗ trợ dốc lên. Bằng chứng củng cố phe mua đã làm chủ xuất hiện ngay lập tức sau khi giá kiểm định thành công đường hỗ trợ dốc lên với Cửa sổ tăng. Cửa sổ này làm hỗ trợ đầu ngày 24 tháng 11.

Suốt Tháng 01 ở Hình 11.4, Amazon trong xu hướng giảm với các đáy sau thấp hơn đáy trước. Nối đáy L1 và L2, ta có đường hỗ trợ đáng chú ý. Ý nghĩa của đường hỗ trợ dốc xuống này được củng cố khi giá bảo vệ thành công ở L3. Đáy tại L4 kiểm định thành công đường hỗ trợ dốc xuống và mẫu hình

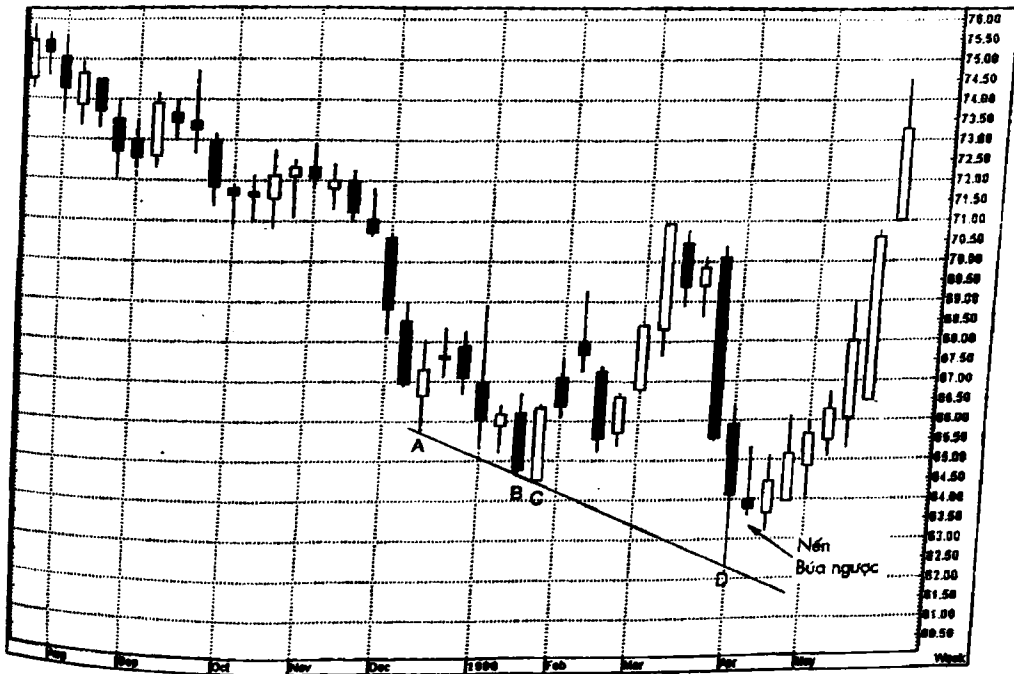
Hình 11.3: Corning, Đồ thị 15 phút (Đường hỗ trợ dốc lên)

Hình 11.4: Amazon, Đồ thị ngày (Đường hỗ trợ dốc xuống)

Xuyên thấu tích cực. Nhịp tăng từ mẫu hình Xuyên thấu mở một Cửa sổ tăng vào ngày 02 và 03 tháng 02. Dù đáy của Cửa sổ giữ làm hỗ trợ, nhịp tăng bị chặn lại với Doji (đồng thời là nến Sao Băng) sau nến trắng thân dài ngày 09 tháng 02.

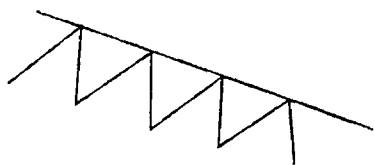
Đường hỗ trợ dốc xuống trong Hình 11.5 nối hai đáy ở A, B và mẫu hình Xuyên thấu tích cực ở C. Kiểm định cuối cùng của đường này là vào Tháng 03 ở D với nến Búa ngược. Ngày sau phiên Búa ngược, nến trắng tạo mẫu hình Xuyên thấu tích cực. Thật ra, nếu nến trắng của mẫu hình Xuyên thấu tích cực đóng cửa cao hơn, nó sẽ tạo mẫu hình Sao Mai. Tuy nhiên, hội tụ của Búa ngược, mẫu hình Xuyên thấu tích cực và đường hỗ trợ dốc xuống đã báo động nhà giao dịch “Hãy khôi phục vị thế bán không đi!”

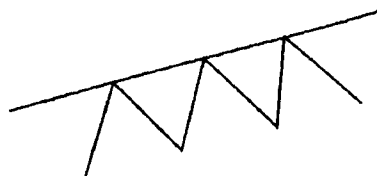
Hình 11.5: Bông, Đồ thị tuần (Đường hỗ trợ dốc xuống)

Hình 11.6 minh họa Đường kháng cự dốc xuống (*falling resistance line*) tiêu biểu. Nó hình thành bằng cách nối ít nhất hai đỉnh mà tại đó giá có phản ứng, ba hoặc nhiều đỉnh hơn khiến đường này có thêm nhiều ảnh hưởng. Nó cho thấy người bán mạnh tay hơn người mua bởi người bán sẵn sàng bán ở các đỉnh giá thấp hơn. Điều này phản ánh thị trường đang trong xu hướng xuống. Trên đồ thị nến, ta vẽ đường kháng cự bằng cách nối đỉnh các bóng nến trên.

Một đường kháng cự thông thường hình thành bằng chuỗi các đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước. Nhưng nếu thị trường đang ở đỉnh mọi thời đại và không có đỉnh nào trước đó để ta định vị vùng kháng cự tiềm năng thì sao? Trong trường hợp này, tôi thường dùng Đường kháng cự dốc lên (*rising resistance line*). Như trong Hình 11.7, đường này được xây dựng bằng một chuỗi các đỉnh sau cao hơn đỉnh trước (thay vì đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước như của đường kháng cự dốc xuống).

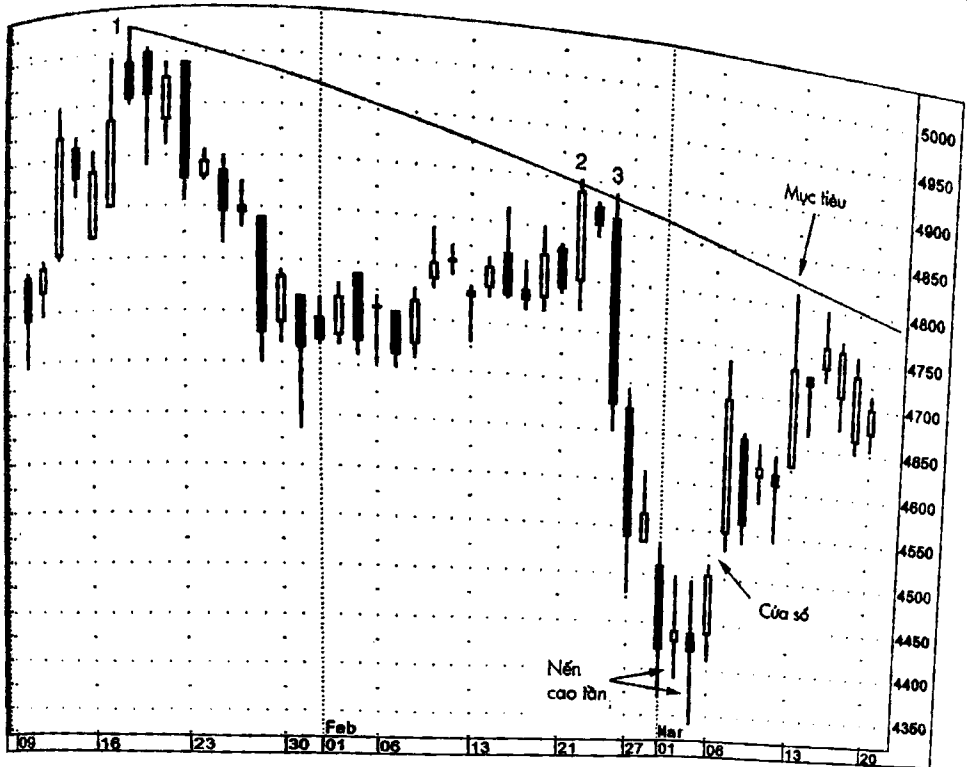

Hình 11.6: Đường kháng cự dốc xuống

Hình 11.7: Đường kháng cự dốc lên

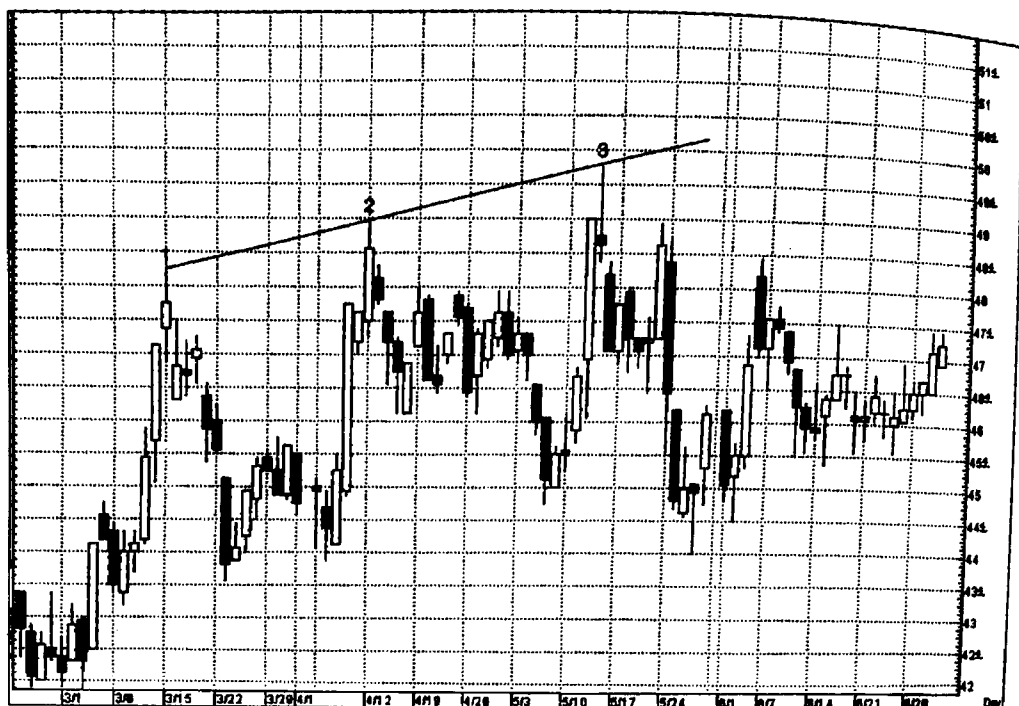
Trong Hình 11.8, ta nối vùng 1, 2 và 3 để có một đường kháng cự kiểu mẫu. Ở đáy của đợt giảm bắt đầu từ Harami vùng 2, Bạc tạo hai nến Cao tần. Đây là tín hiệu đầu tiên cho thấy lực giảm của thị trường đang tan bớt. Cửa sổ tăng mở giữa ngày 06 và 07 tháng 03 thay đổi xu hướng thành tăng. Cửa sổ ngay lập tức trở thành hỗ trợ với bằng chứng là hành động giá vài ngày sau.

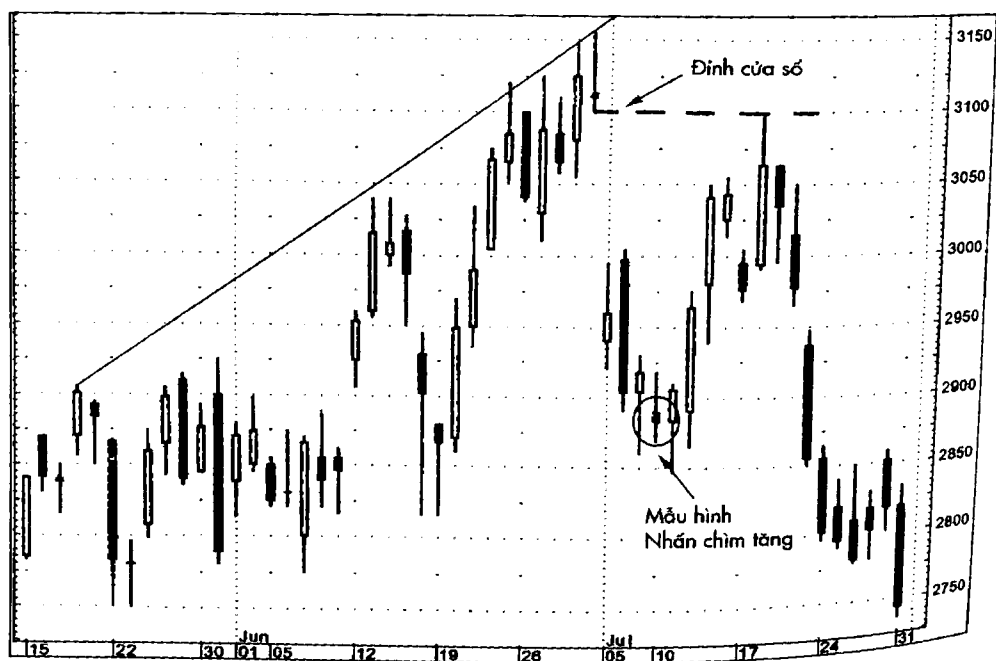
Hình 11.8: Bạc, Đồ thị ngày (Đường kháng cự dốc xuống)

Khi đã có tín hiệu đảo chiều với đồ thị nến, ta có thể chuyển sang kỹ thuật phương Tây với đường kháng cự để có mục tiêu giá. Nó trở thành vùng kháng cự tiềm năng khi thị trường chững lại tại đó trong tuần ngày 13 tháng 03. Đồ thị này nhấn mạnh lý do ta cần sử dụng công cụ kỹ thuật phương Tây, ngay cả khi trọng tâm chính vẫn là nến. Nến cho ta tín hiệu đảo chiều sớm nhất, trong khi công cụ phương Tây có thể cho ta mục tiêu giá và vùng cắt lỗ.

Giá đóng cửa tạo đỉnh mới với nến trắng thân dài trong Hình 11.9 vào ngày 12 tháng 04 (tại 2) vẫn duy trì xu hướng tăng. Ngày hôm sau, trạng thái chung của thị trường bị thay đổi khi nến đen thân nhỏ hoàn thành mẫu hình Harami ở 2. Bằng cách nối các đỉnh 1 và 2, ta có đường kháng cự dốc lên giao cắt gần 50 đô la giữa Tháng 05. Một mẫu hình Harami khác giao cắt với đường kháng cự dốc lên ở 50 đô la tại vùng 3

Hình 11.9: Chris-Craft, Đồ thị ngày (Đường kháng cự dốc lên)

Hình 11.10: Dầu thô, Đồ thị ngày (Đường kháng cự dốc lên)

(việc bóng nến trên của phiên ngày 13 tháng 05 vượt quá phạm vi dao động phiên của ngày hôm trước không thành vấn đề, đây vẫn là Harami vì mẫu hình chỉ quan trọng thân nến mà thôi). Vì thế, nến cho ta thêm bằng chứng (qua Harami và nến số 2 của Harami ở 3 có bóng nến trên dài) rằng đường kháng cự dốc lên là vùng thường có hành động giá thận trọng.

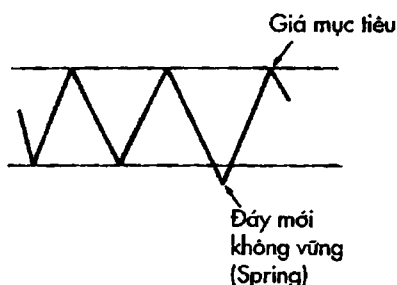
Nhìn vào Hình 11.10, ta có thể thấy một đường kháng cự hướng lên. Hành động giá từ giữa Tháng 05 phản ánh thị trường đang tạo chuỗi các đỉnh sau cao hơn đỉnh trước. Tuy nhiên, hội tụ của các yếu tố kỹ thuật vào ngày 30 tháng 06, bao gồm cả nến giống Doji (hình thành Harami chữ thập) ở đường kháng cự dốc lên, khiến những ai nắm giữ vị thế mua có các hành động phòng thủ. Hãy để ý Cửa sổ giảm rất lớn mở vào ngày sau phiên nến gần giống Doji giữa 31 đô la và 30 đô la. Thị trường rơi đến khi gặp hỗ trợ từ đầu Tháng 07. Nhịp tăng từ vùng hỗ trợ này chững lại ở đỉnh Cửa sổ nói trên.

SPRINGS (PHÁ VỠ SAI ĐI XUỐNG) VÀ UPTHRUSTS (PHÁ VỠ SAI ĐI LÊN)

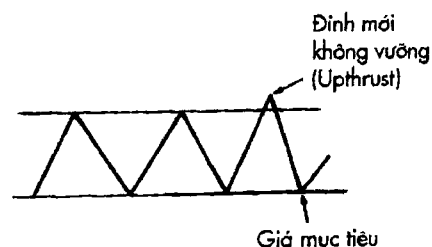
Khái niệm về Spring và Upthrust được phát triển bởi Richard Wyckoff, một nhà giao dịch và phát hành bản tin vô cùng thành công đầu thế kỷ 20.

Hình 11.11 minh họa một Spring hình thành khi thị trường phá vỡ dưới ngưỡng hỗ trợ nằm ngang và bật lại (*spring back*) lên trên vùng hỗ trợ đã bị phá vỡ trước đó. Nói cách khác, đáy mới đã không được giữ. Một khi Spring hình thành, ta có vùng cát lỗ và mục tiêu giá. Như trong Hình 11.11, khi thị trường lên lại vùng hỗ trợ mới bị phá vỡ gần đây, ta có thể xem xét mua. Nếu thị trường vững, giá sẽ không về lại đáy gần nhất. Đó sẽ là mức cát lỗ (tốt hơn hết là dựa trên giá đóng cửa). Giá mục tiêu

của Spring là đỉnh giá trước khi hình thành Spring hoặc đỉnh của vùng giao dịch đi ngang. Điều này sẽ được minh họa bằng các ví dụ ở phần sau.

Hình 11.11: Spring

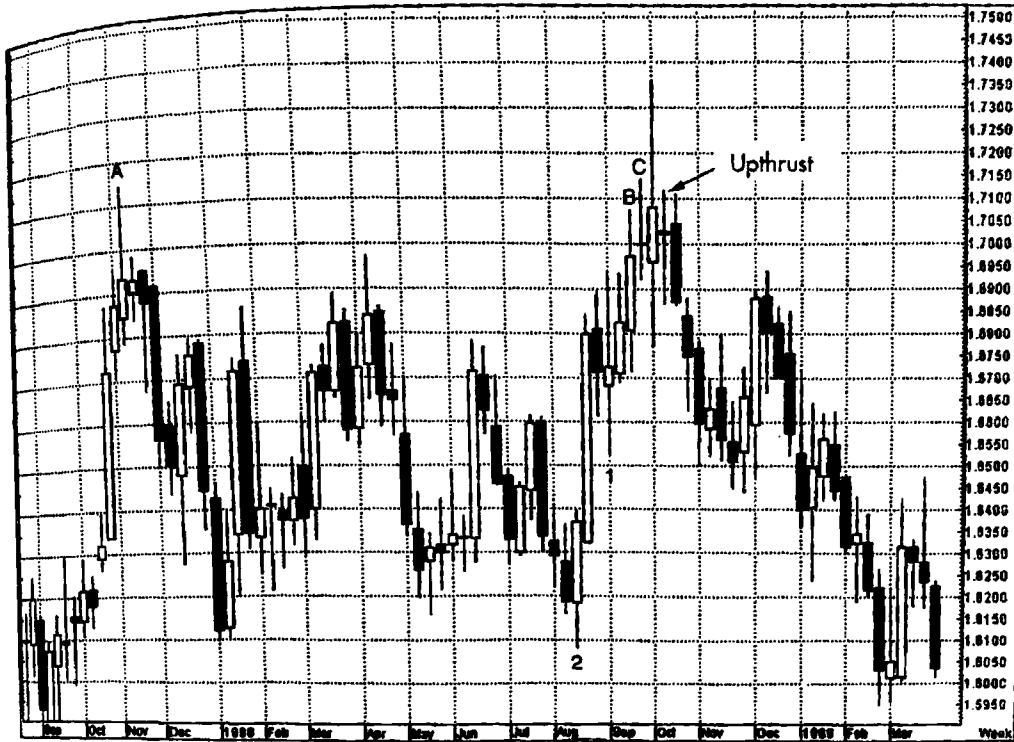

Hình 11.12: Upthrust

Mặc dù chúng ta không tập trung vào khối lượng trong phần này, nhưng nếu Spring phá vỡ hỗ trợ với khối lượng thấp, sau đó giá bật lên trên vùng hỗ trợ mới phá vỡ với khối lượng cao hơn là dấu hiệu tích cực. Tương tự, khả năng thành công của Upthrust sẽ tăng lên nếu giá phá vỡ kháng cự với khối lượng thấp và trở về dưới kháng cự cũ với khối lượng cao.

Tại sao Spring và Upthrust có hiệu quả? Để trả lời câu hỏi này, tôi xin trích dẫn lời đáp của Napoleon khi được hỏi ông xem đội quân nào là mạnh nhất. Câu trả lời súc tích của ông là “Đội quân thắng cuộc”. Ta có thể xem thị trường như chiến trường giữa hai đội quân: phe mua và phe bán. Lãnh thổ hai bên chiếm đóng rất rõ ràng khi có một vùng giao dịch đi ngang. Đường kháng cự nằm ngang là lãnh thổ phe bán cố thủ. Đường hỗ trợ nằm ngang là lãnh địa phe mua trấn giữ. Nếu phe bán không thể bảo vệ các đáy mới khi phá vỡ hỗ trợ hoặc phe mua không giữ được các đỉnh giá mới khi xuyên thủng kháng cự, tức họ không thành công.

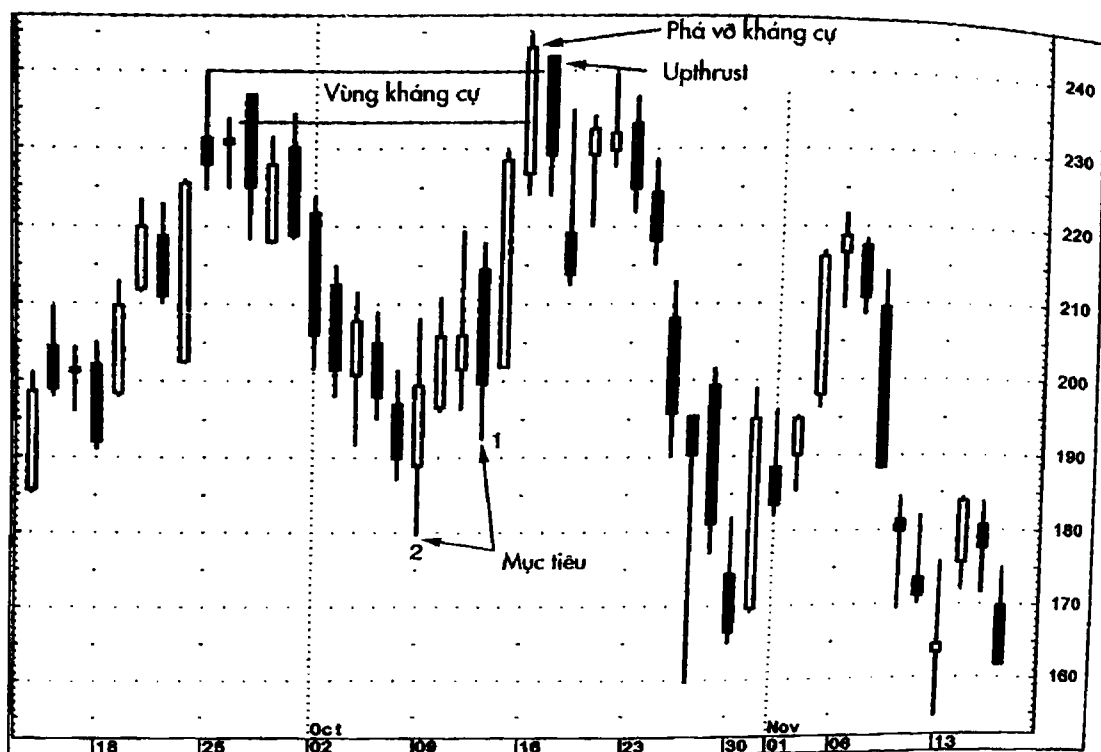
Trong Hình 11.13, kháng cự được thể hiện ở A, B và C, với Doji tại C cho thấy sự lưỡng lự ở vùng 1.7100 - 1.7150. Phiên sau

Hình 11.13: Bảng Anh, Đồ thị tuần (Upthrust)

Doji ở C, cầu tăng mạnh đẩy Bảng Anh lên trên kháng cự này và tiến về 1.74. Tuy nhiên, chiến thắng của phe mua quá ngắn ngủi khi thị trường nhanh chóng kéo ngược về dưới vùng hỗ trợ bị phá vỡ ở A, B và C. Đây là một Upthrust. Vì thế, chúng ta có giá mục tiêu là vùng giá bắt đầu của nhịp tăng dẫn tới Upthrust. Ở đây, mỗi người sẽ có góc nhìn chủ quan. Theo tôi, nhịp tăng bắt đầu từ vùng 1, người khác lại cho rằng chân giá bắt đầu nhịp tăng là vùng đáy của mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 2. Trong trường hợp thế này, tôi khuyến nghị nếu cần trọng thì lấy giá mục tiêu ở 1, rộng hơn thì lấy ở 2. Một điều thú vị là 1 trở thành vùng giá cân bằng trong một thời gian ngắn trước khi về mục tiêu rộng hơn mà ta đặt ra.

Giá đổ đèo sau Upthrust thế này gợi tôi nhớ lại một câu nói vô cùng thích hợp của người Nhật: “Để hán leo mái nhà rồi đem thang đi”.

Hình 11.14: Juniper Networks, Đồ thị ngày (Upthrust)

Thình thoảng sẽ có những “đội thăm dò” (đây là cụm từ tôi nghĩ ra chứ không phải mô tả nền) của các tay chơi lớn, các tài khoản thương mại, hoặc thậm chí các nhà tạo lập thị trường muốn kiểm định độ quyết tâm của phe đối thủ. Ví dụ, phe mua có thể tìm cách đẩy giá lên trên vùng kháng cự. Trong trận chiến ấy, ta phải đo lường độ quyết tâm của phe mua. Nếu đội thăm dò bên phe mua có thể cắm chốt trong lãnh địa của địch (tức đóng cửa trên kháng cự và giữ các đỉnh giá mới), nghĩa là phe này đã tìm được vị trí để đổ bộ. Các đội quân mới bên phe mua sẽ bổ sung vào đội thăm dò. Thị trường nên đi lên. Miễn là vị trí đổ bộ được giữ vững (tức thị trường giữ trên kháng cự), phe mua vẫn sẽ kiểm soát thị trường. Nhưng một khi thị trường đẩy xuống dưới kháng cự bị phá vỡ, phe mua sẽ mất quyền kiểm soát.

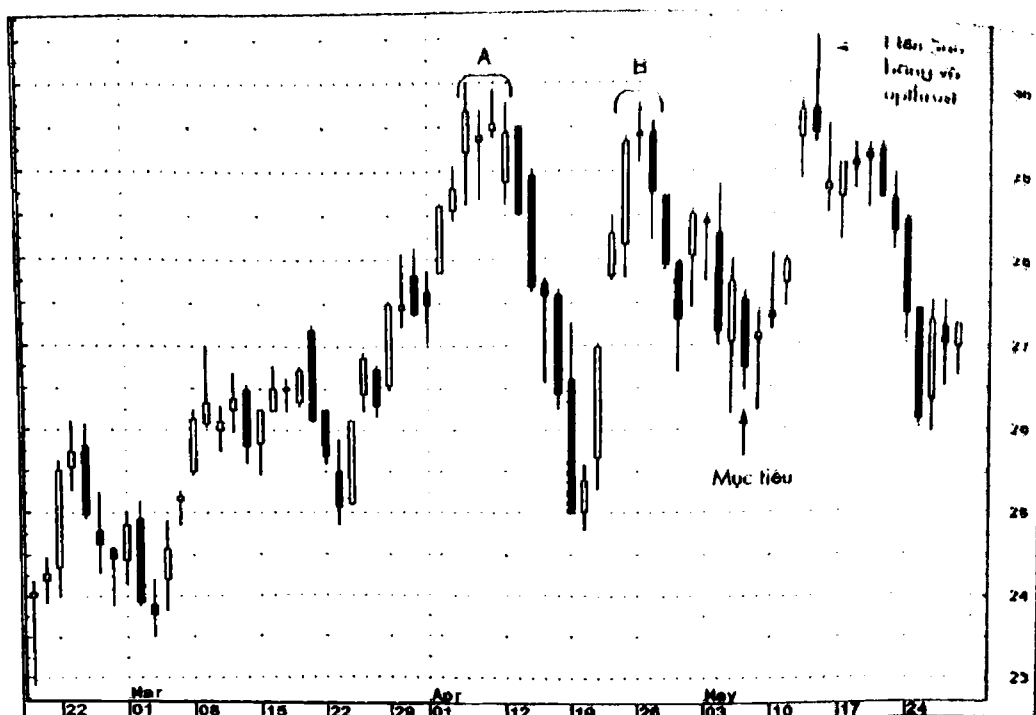
Hãy cùng tìm hiểu kỹ hơn về thông tin này qua Upthrust trong Hình 11.14. Cuối Tháng 09 có vùng kháng cự thể hiện bởi

hai đường nằm ngang. Nến trắng thân dài vào ngày 16 tháng 10 đẩy cổ phiếu lên trên kháng cự. “Đội thăm dò” của phe mua ít nhất đã có chỗ đứng khi Juniper đóng cửa tạo đỉnh giá mới trên vùng kháng cự rất rõ. Qua hôm sau, bức tranh thị trường thay đổi khi giá đóng cửa của nến đen cho thấy phe mua không đủ sức giữ các đỉnh giá mới. Vì thế, Upthrust được hình thành. Các đỉnh giá của Upthrust này trở thành kháng cự trong tuần kế tiếp trước khi thị trường sụp đổ sau mẫu hình Nhấn chìm giảm tạo vào ngày 23 tháng 10.

Giá mục tiêu của Upthrust là đáy trước đó, nơi nhịp tăng dẫn ta đến với Upthrust bắt đầu. Có người sẽ cho rằng mục tiêu nằm ở vùng 1, người khác lại cho rằng đó là vùng 2. Như đã bàn trong Hình 11.13 về Bảng Anh, đây là lúc ta có ý kiến riêng. Tôi đặt giá mục tiêu cần trọng ở 1 và nơi rộng ở 2. Upthrust này cũng cho thấy không cần phải có vùng kháng cự chính xác thì kỹ thuật này mới có hiệu quả.

Trong những hình trước, thị trường đóng cửa trên kháng cự và rồi phiên tiếp đến, nó về dưới vùng kháng cự bị phá vỡ trước đó. Hình 11.15 minh họa Upthrust xuất hiện trong một phiên duy nhất. Đầu Tháng 04, ở A, các nến thân nhỏ (bao gồm cả nến Sao Băng) cho thấy tâm lý lưỡng lự ở gần 30 đô la. Một cuộc tấn công khác ở vùng này tại B hình thành mẫu hình Sao Hòm Doji vào ngày 23, 26 và 27 tháng 04. Vào ngày 13 tháng 05, nến Sao Băng đẩy cổ phiếu vượt kháng cự 30 đô la trong phiên. Nhưng về cuối phiên, cổ phiếu cho thấy nó không thể duy trì các đỉnh giá mới khi đóng cửa xuống dưới kháng cự. Và như thế, nó hình thành một Upthrust với giá mục tiêu là đáy cũ ngay trước đó gần 26.25 đô la. Giá chạm mục tiêu vào ngày 24 và 25 tháng 05.

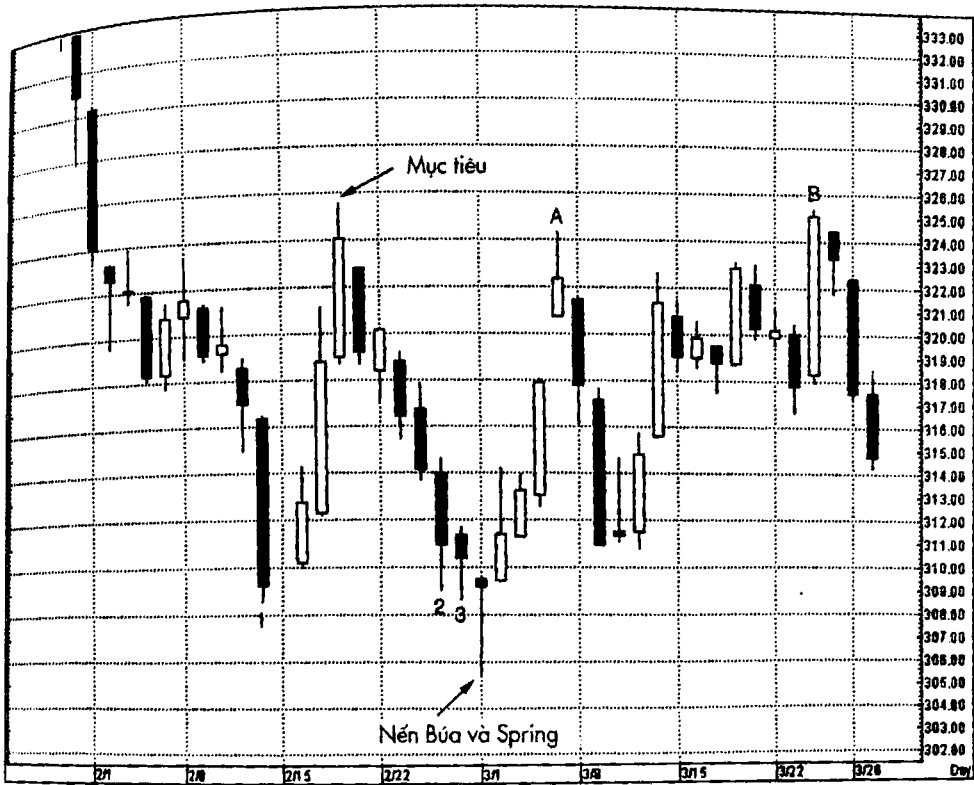
Trong Hình 11.16, các nến ở 1, 2 và 3 duy trì hỗ trợ gần 308.50. Ngày 01 tháng 03, phe bán cố tìm chỗ đứng khi tạo đáy mới dưới 306 một chút. Về cuối phiên, phe bán mất quyền

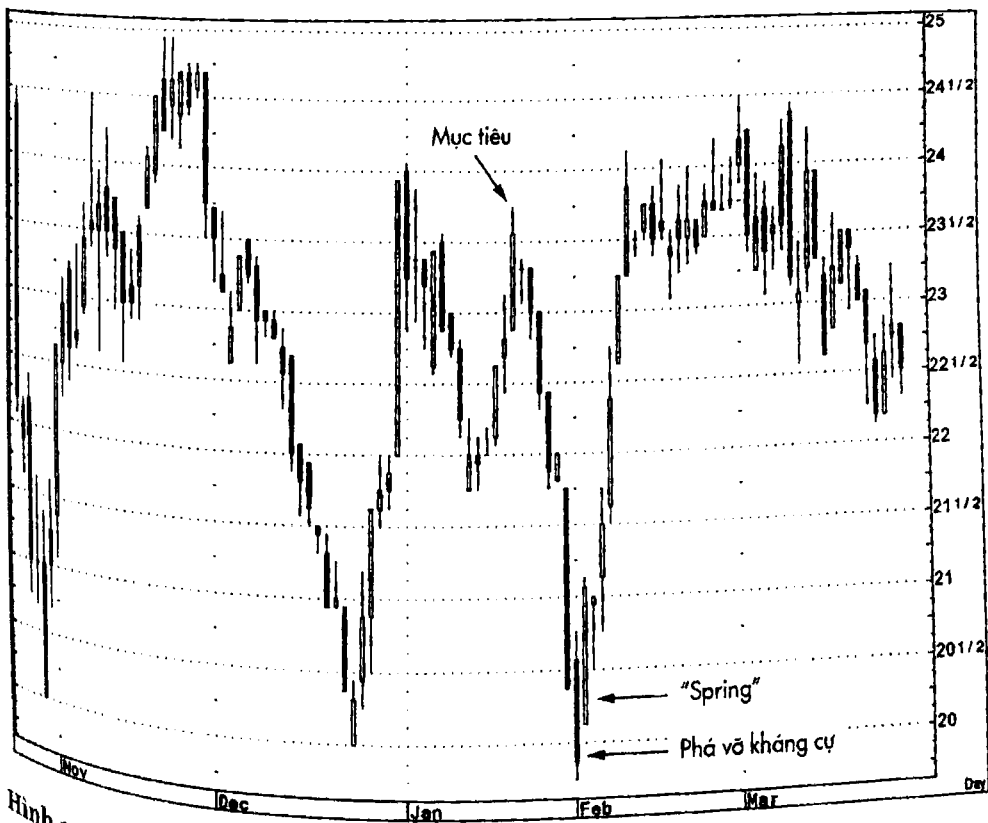
Hình 11.15: Cisco, Đồ thị ngày (Upthrust)

kiểm soát bởi chỉ số đóng cửa trên vùng hỗ trợ trước đó bị phá vỡ ở 308.50. Vì thế, phe bán không có được vị trí đổ bộ nào, và hình thành Spring ở đây. Ngày xuất hiện Spring cũng là một nén Búa. Khi có Spring, chúng ta cũng có một mục tiêu giá. Cụ thể, đó là đỉnh giá trước khi Spring được hình thành, tức là ở gần 326. Hãy để ý ở A và B, chỉ số chạm sát mục tiêu này chỉ cách vài đơn vị. Điều này cho thấy các yếu tố kỹ thuật mang tính chủ quan. Những ai đợi bán chính xác vùng giá mục tiêu sẽ thất vọng vì chỉ số chỉ lên gần mục tiêu này chứ không chạm tới.

Hình 11.16 cho ta Spring trong một phiên duy nhất (thị trường tạo đáy mới rồi đóng cửa trên vùng hỗ trợ bị phá vỡ vào cuối phiên). Hình 11.17 là ví dụ của một Spring hình thành trong vài phiên. Giá đóng cửa tạo đáy mới vào ngày 01 tháng 02 phá vỡ hỗ trợ rõ ràng ở 20 đô la. Hôm sau, phe mua trở lại, và cụm từ để mô tả trong tiếng Nhật là “như cuộc tấn công của

Hình 11.16: Utility Index, Đồ thị ngày (Spring)

Hình 11.17: Hon Industries, Đồ thị ngày (Spring)

Kamikaze”, đẩy cổ phiếu lên trên vùng hỗ trợ đã bị phá vỡ. Với hành động giá này, cổ phiếu tạo Spring. Giá mục tiêu là đỉnh giá gần nhất gần 23.75 đô la từ cuối Tháng 01. Đỉnh giá Tháng 01 hình thành với Doji sau một nến trắng thân dài. Thật thú vị, cổ phiếu lại lưỡng lự ở đây với sự kết hợp tương tự của một nến trắng thân dài và các Doji vào ngày 09 và 10 tháng 02.

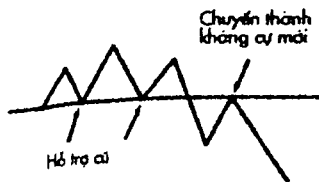
Một trong những khía cạnh đặc lực nhất của phân tích kỹ thuật là giúp ta có cái nhìn quản trị về rủi ro và tài chính khi đến với thị trường. Luôn có một mức giá cho ta biết dự báo của mình đã sai. Trong ví dụ này, nếu sau Spring ngày 02 tháng 02, thị trường kéo về dưới giá thấp nhất của ngày 01 tháng 02, nó sẽ vô hiệu hóa giá mục tiêu và là tín hiệu để tái xem xét mở vị thế mua.

NGUYÊN TẮC ĐỐI CỰC

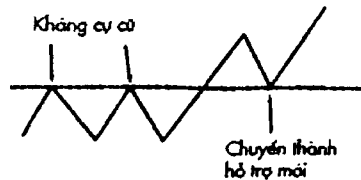
Người Nhật có câu, “Đĩa sơn mài đỏ không cần trang trí gì thêm”. Cốt lõi của một trong những nguyên tắc kỹ thuật mà tôi rất hay sử dụng cũng dựa trên vẻ đẹp tinh giản này. Nó vừa đơn giản vừa rất hiệu quả: Hỗ trợ cũ trở thành kháng cự mới và kháng cự cũ trở thành hỗ trợ mới. Tôi gọi đây là nguyên tắc “Đối cực”. Hình 11.18 cho thấy hỗ trợ đổi thành kháng cự. Hình 11.19 minh họa kháng cự cũ trở thành hỗ trợ mới.

Nguyên tắc Đối cực (thật ra nguyên gốc nó không được gọi như vậy) được thảo luận trong rất nhiều sách về phân tích kỹ thuật. Tuy nhiên, nó là một viên ngọc chưa được khai thác đúng mức. Để thấy được nguyên tắc này hiệu quả rộng đến mức nào, chúng ta hãy xem xét nhanh một số ví dụ ở các khung thời gian và thị trường khác nhau.

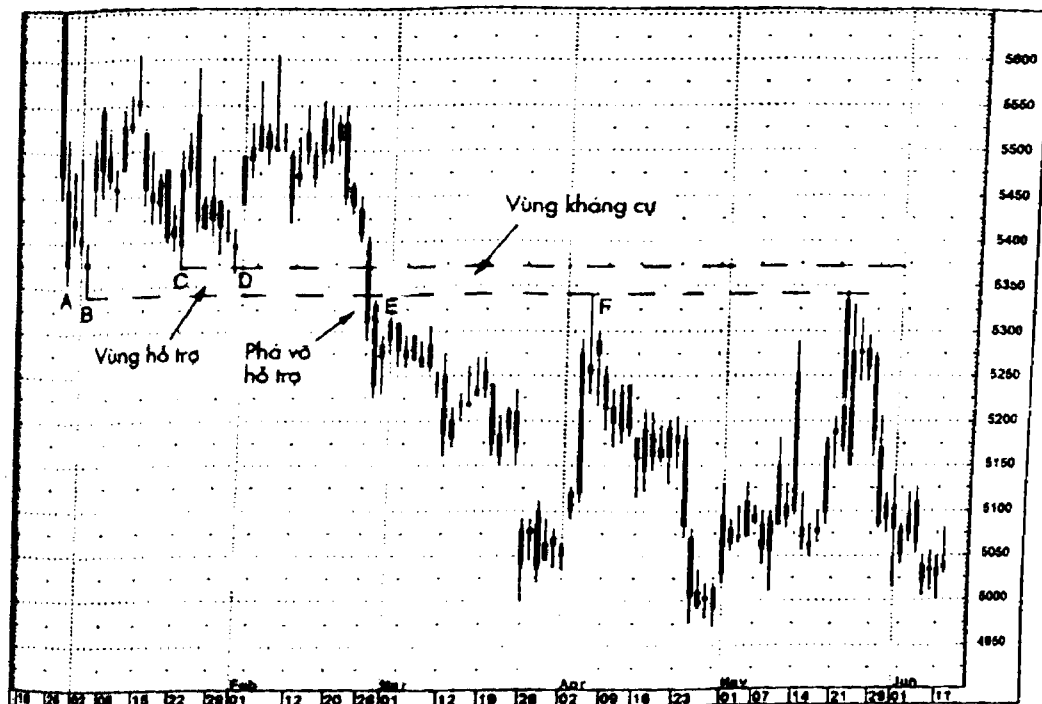
Trong Hình 11.20, lực bán cuối Tháng 12 khiến giá giảm về 5.35 đô la (ở A). Trong lần kiểm định lại tại hoặc gần vùng này, có ít nhất ba nhóm đang xem xét mua vào.

Hình 11.18: Đối cực: Hỗ trợ cũ =
Kháng cự mới

Hình 11.19: Đối cực: Kháng cự cũ =
Hỗ trợ mới

Hình 11.20: Bạc, Đồ thị ngày (Đối cực)

Nhóm 1: Những người chờ thị trường ổn định lại sau đợt bán trước đó và họ xác định 5.35 đô la (đáy thấp nhất ở vùng A) là điểm thị trường tìm thấy hỗ trợ. Vài ngày sau, giá kiểm định thành công (ở B) ngưỡng hỗ trợ này khiến các nhà giao dịch nhảy vào mở vị thế mua.

Nhóm 2: Những nhà giao dịch trước đó ở vị thế mua nhưng đóng vị thế do chạm điểm dừng lỗ vào đợt bán cuối Tháng 12. Trong nhịp tăng từ B lên 5.60 đô la, vào giữa Tháng 01, một vài nhà giao dịch trước đó ở vị thế mua nhưng dính dừng lỗ tự nhủ rằng họ đã đúng khi cho rằng Bạc đang trong xu hướng tăng, chỉ là họ canh trật nhịp cho vị thế mua ban đầu mà thôi. Giờ là lúc để mua. Họ muốn ý kiến ban đầu của mình là đúng. Họ đợi giá kéo ngược về hỗ trợ ở A hoặc B để mua. Và họ lại mua tiếp ở C.

Nhóm 3: Những người mua ở A và B. Họ cũng thấy nhịp tăng từ B và muốn gia tăng tỉ trọng khi có “giá tốt”. Ở vùng C, họ được như ý vì thị trường đang ở hỗ trợ. Vì thế, thêm nhiều người mua nhảy vào ở C. Và chưa dừng lại ở đó, một nhịp kéo ngược khác về D lại kéo thêm nhiều người vào mua.

Nhưng vấn đề bắt đầu phát sinh với những nhà giao dịch ở vị thế mua. Vào cuối Tháng 02, giá thủng vùng hỗ trợ ở A, B, C và D. Nến Búa vào ngày 28 tháng 02 là lý do cho chút lẠc quan, nhưng những người mua ở vùng hỗ trợ cũ này đang nắm vị thế lỗ.

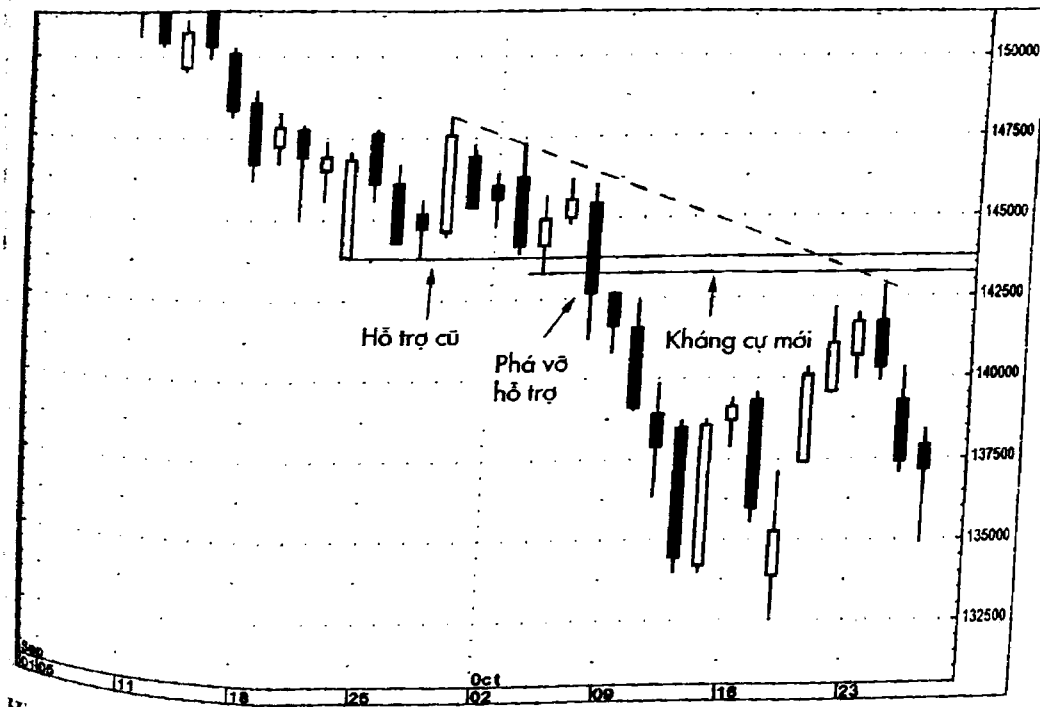
Giá nào là giá quan trọng nhất trên bất cứ thị trường nào? Là đỉnh nhịp tăng? Là đáy? Là giá đóng cửa phiên hôm qua? Không phải. Giá quan trọng nhất trên bất cứ đồ thị nào là giá bạn bước vào thị trường. Chúng ta bị trói buộc một cách mãnh liệt về mặt cảm xúc với mức giá ta mua hoặc bán. Những ai ở vị thế mua từ 5.35 đô la có lẽ đã học cách cầu nguyện bằng bảy thứ tiếng để kéo thị trường lên hòa vốn.

Vì thế, họ sẽ biết ơn vô cùng những nhịp tăng gần đến vùng họ mua (quanh 5.35 đô la) để thoát khỏi vị thế. Do vậy, những người ban đầu mua ở vùng A, B, C và D có thể trở thành người bán. Đó là lý do chính tại sao hỗ trợ cũ lại trở thành kháng cự mới, được thể hiện qua kháng cự tại E và F.

Một ví dụ kiểu mẫu về hội tụ các yếu tố kỹ thuật được làm nổi bật trong Hình 11.21. Vùng hỗ trợ từ giữa Tháng 09 đến đầu Tháng 10 gần 1435 bị phá vỡ vào đầu Tháng 10. Mẫu hình Xuyên thấu vào ngày 12 và 13 tháng 10 (nến trắng mạnh đến độ nó gần như hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng) cho tín hiệu giá sẽ bật lại. Nhịp tăng từ mẫu hình Xuyên thấu này đưa S&P lên vùng 1425, và ta có một nhóm các tín hiệu kỹ thuật hội tụ bao gồm:

1. Mẫu hình Nhấn chìm giảm vào ngày 23 và 24 tháng 10.
2. Đường kháng cự dốc xuống nối các đỉnh giá từ cuối Tháng 09.
3. Vùng kháng cự do Đảo cực từ ngưỡng hỗ trợ trước đó gần 1435.

Trong ví dụ hội tụ này, ta có tín hiệu nến (mẫu hình Nhấn chìm giảm) xác nhận hai tín hiệu phương Tây (đường kháng cự và Đảo cực).

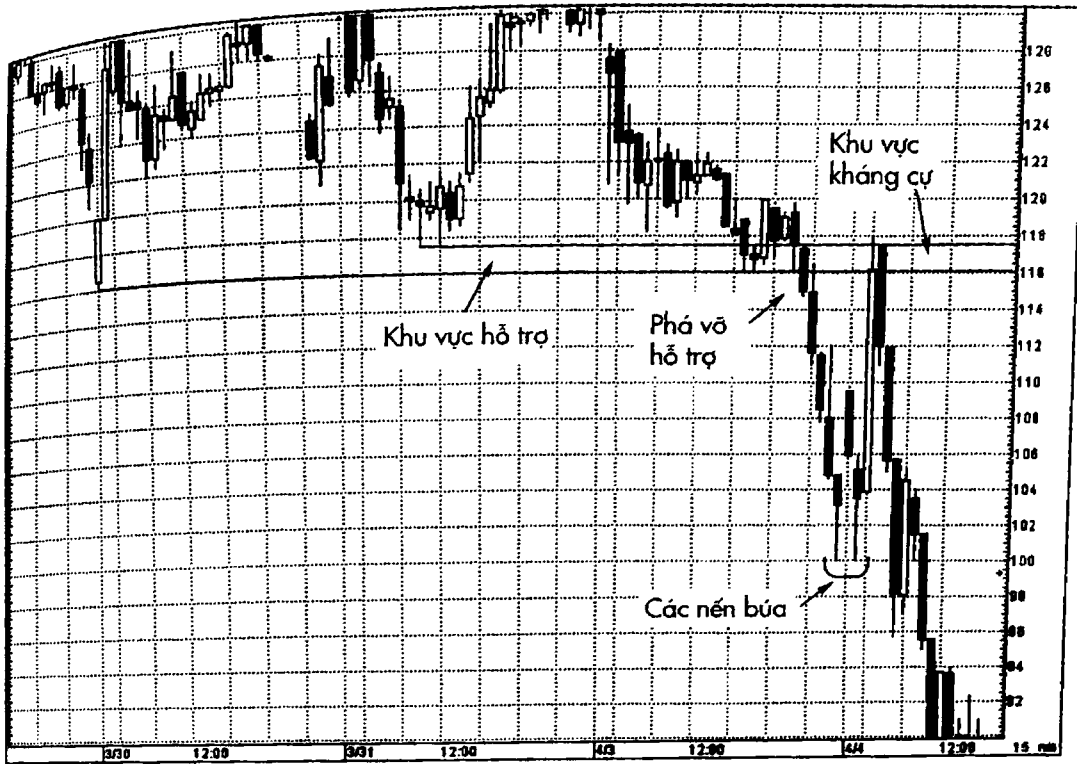
Hình 11.21: Bạc, Đồ thị ngày (Đổi cực)

Đảo cực không nhất thiết phải xảy ra chính xác ở hỗ trợ, nó có thể ở quanh một vùng. Trong Hình 11.22, ta có vùng hỗ trợ (thể hiện bằng hai đường nằm ngang) từ 116 đô la đến 117.50 đô la. Khi cạnh dưới của vùng hỗ trợ bị xuyên thủng vào cuối ngày 03 tháng 04, ta có thể sử dụng nguyên tắc Đảo cực. Nó cho ta kháng cự ở ngưỡng hỗ trợ trước đó, trong vùng 116 – 117.50 đô la. Cổ phiếu tiếp tục giảm vào cuối ngày 03 tháng 04 cho đến khi cặp nến Búa cho tín hiệu giá cân bằng lại. Nhịp tăng từ các nến Búa này kết thúc với sự hội tụ của mẫu hình Mây đen bao phủ và Đảo cực vào sáng ngày 04 tháng 04.

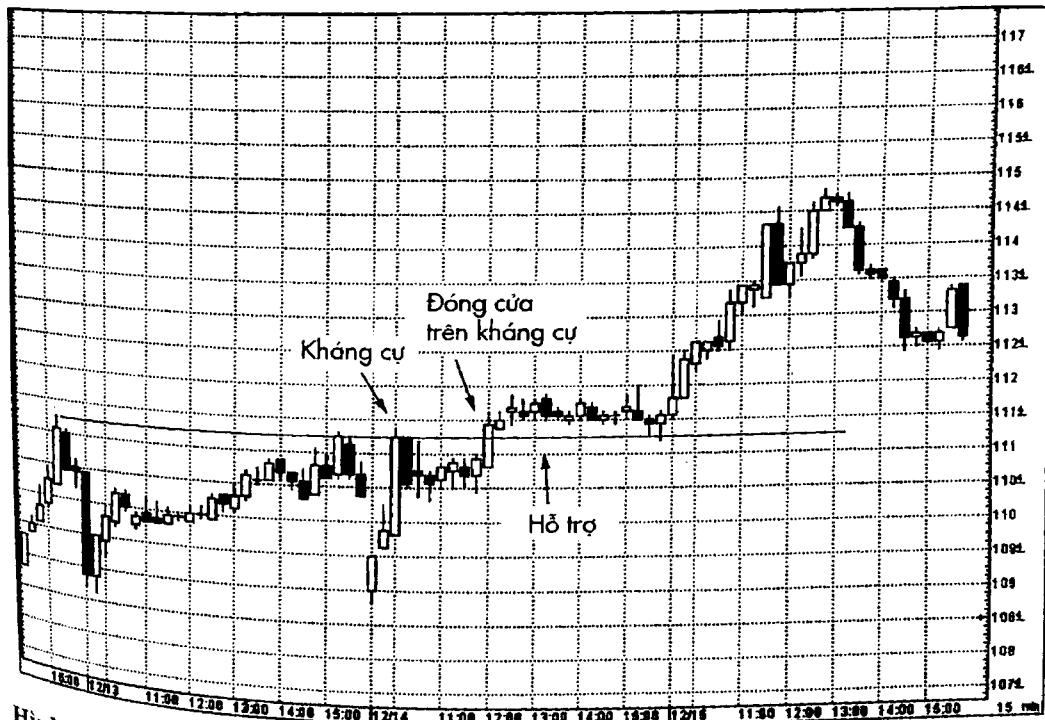
Ta thấy kháng cự gần 111.25 đô la trong Hình 11.23. Khi phe mua đẩy Procter & Gamble qua vùng này, nó trở thành hỗ trợ tiềm năng. Tuy nhiên, chuỗi nến đen thân nhỏ từ trưa đến cuối phiên ngày 14 tháng 12 giữ cho xu hướng khá trung lập. Nhờ 111.25 đô la được giữ làm hỗ trợ, tình hình vẫn tích cực. Hai nến cuối cùng có bóng dưới dài của ngày 14 tháng 12 xác nhận một cách trực quan hỗ trợ gần 111.25 đô la.

Vùng kháng cự rất rõ ràng trong Hình 11.24 được củng cố bằng Doji ngày 17 tháng 03. Một khi chỉ số đẩy qua kháng cự này, ta chuyển kháng cự đã được kiểm định nhiều lần gần 775 ấy thành hỗ trợ. Nó cho ta thấy một khía cạnh của quy tắc Đảo cực: trước khi có thể áp dụng kỹ thuật này, hỗ trợ hoặc kháng cự thường được yêu cầu kiểm định nhiều lần.

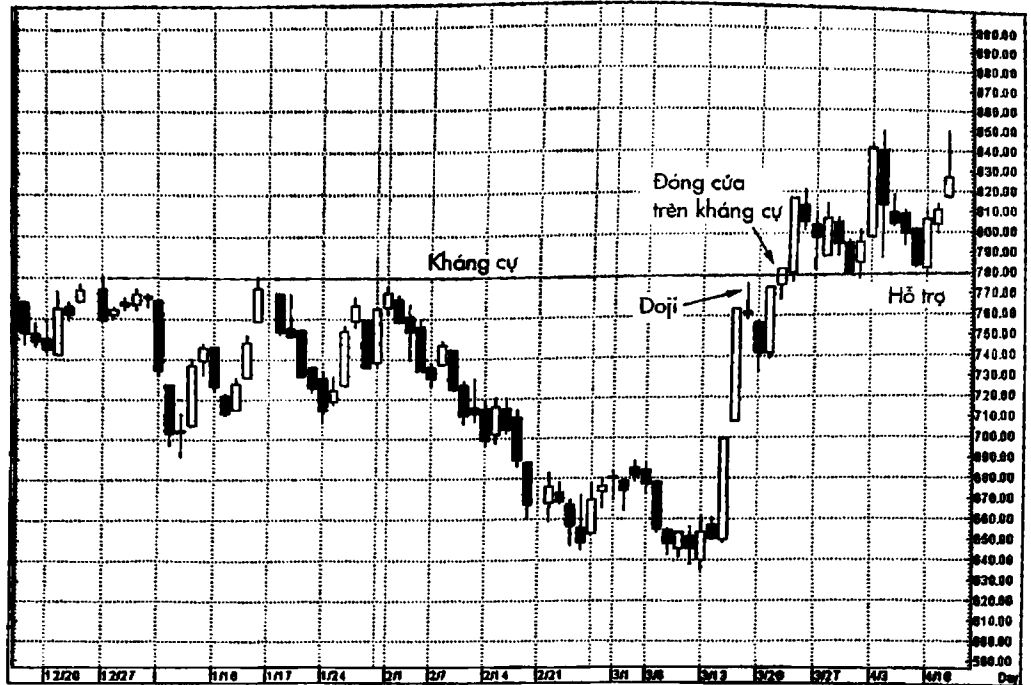
Đường kháng cự trong Hình 11.25 đã bị xuyên thủng đầu Tháng 02. Vào lần giá nhún xuống tuần ngày 14 tháng 02, ta thấy có sự hội tụ của các chỉ báo kỹ thuật như nến Búa ngày 20 tháng 02 xác nhận mức hỗ trợ dựa trên sự Đảo cực. Một nhịp giảm giá khác kết thúc bằng nến Búa cũng ở vùng hỗ trợ gần 29.75 đô la. Mặc dù nến Búa xác nhận hỗ trợ, nó không cho ta giá mục tiêu. Đây là lúc các kỹ thuật phương Tây thể hiện khả năng. Ta có đường kháng cự hình thành bởi các đỉnh từ đầu đến

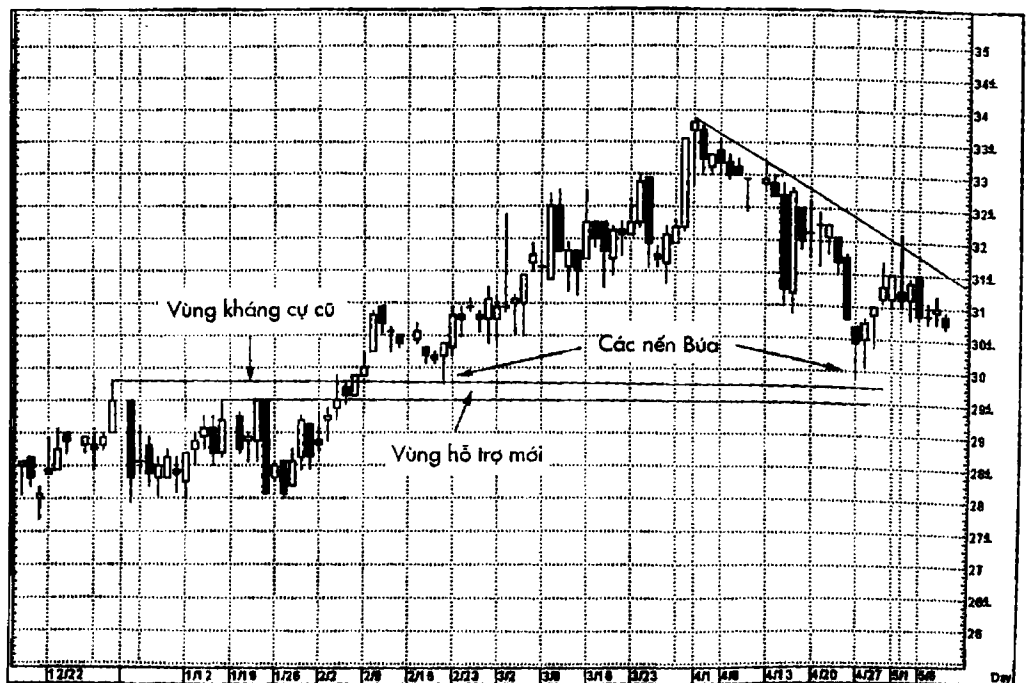
Hình 11.22: Qlogic, Đồ thị 15 phút (Đối cực)

Hình 11.23: Procter & Gamble, Đồ thị 15 phút (Đối cực)

Hình 11.24: Bank Index, Đồ thị ngày (Đối cực)

Hình 11.25: Lee Enterprises, Đồ thị ngày (Đối cực)

giữa Tháng 04. Dùng đường này làm vùng kháng cự tiềm năng, ta thu được giá mục tiêu nếu mua với nền Búa gần 31.50 đô la. Đồ thị này minh họa sự hữu dụng và lợi thế của việc dùng kỹ thuật phương Tây phối hợp với nền. Các kỹ thuật phương Tây có thể được tin hiệu nền xác nhận (như nền Búa xác nhận Đổ cực của hỗ trợ), và ta có thể dùng kỹ thuật phương Tây để có mục tiêu giá tiềm năng (đường kháng cự hướng xuống).

Chương 12:

NẸN VỚI CÁC MỨC THOẢI LUI

待てば海路の日和あり

Có công mài sắt có ngày nên kim.

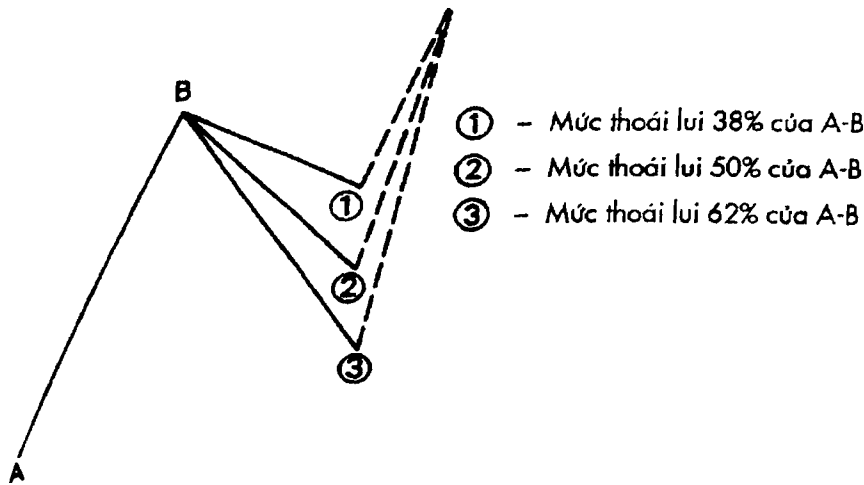
Thông thường, các thị trường không đi lên ào ào mà cũng không rơi thẳng đứng. Chúng thường hồi lại, hoặc điều chỉnh, một phần mức tăng hoặc giảm trước khi tiếp tục xu hướng trước đó. Một số mức thoái lui phổ biến là mức 50% và các mức Fibonacci tại 38% và 62% (xem Hình 12.1 và 12.2). Fibonacci là nhà toán học thế kỷ 13 tìm ra chuỗi số đặc biệt. Các tỷ lệ này bao gồm 61,8% (hoặc số nghịch đảo 1.618) và 38,2% (hoặc số nghịch đảo 2.618). Đây là lý do tại sao mức điều chỉnh 62% (61,8% làm tròn) và 38% (38,2% làm tròn) rất phổ biến. Điều chỉnh mức 50% cũng là tỷ lệ Fibonacci. Mức thoái lui 50% có lẽ là mức được sử dụng rộng rãi nhất. Điều này là do mức 50% được những người dùng Gann, Sóng Elliott hoặc Lý thuyết Dow áp dụng.

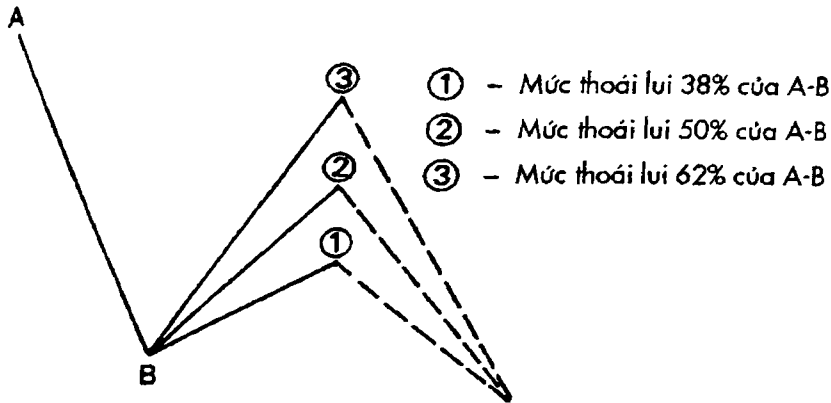
Tìm hiểu thêm cuốn sách Fibonacci Trading tại:
<http://bit.ly/fibonacci-trading-tiki>

Hãy nhìn các ví dụ trong đó thoái lui phối hợp với kỹ thuật nền để tạo ra tín hiệu đảo chiều quan trọng.

Mẫu hình Nhấn chìm tăng ở B giữ làm hỗ trợ với bóng nền dưới dài mang ý nghĩa tích cực vào ngày 21 tháng 11. Nhịp tăng từ 1 lên 2 đẩy cổ phiếu tăng 8 đô la. Vì thế, điều chỉnh 50% của nhịp tăng này là 4 đô la từ đỉnh. Nghĩa là ta có thể kỳ vọng hỗ trợ gần 62.50 đô la (50% của nhịp tăng $8 = 4$, 4 cộng vào 58.50

Hình 12.1: Hợp đồng tương lai trái phiếu, Đồ thị ngày (Kết hợp tất cả)

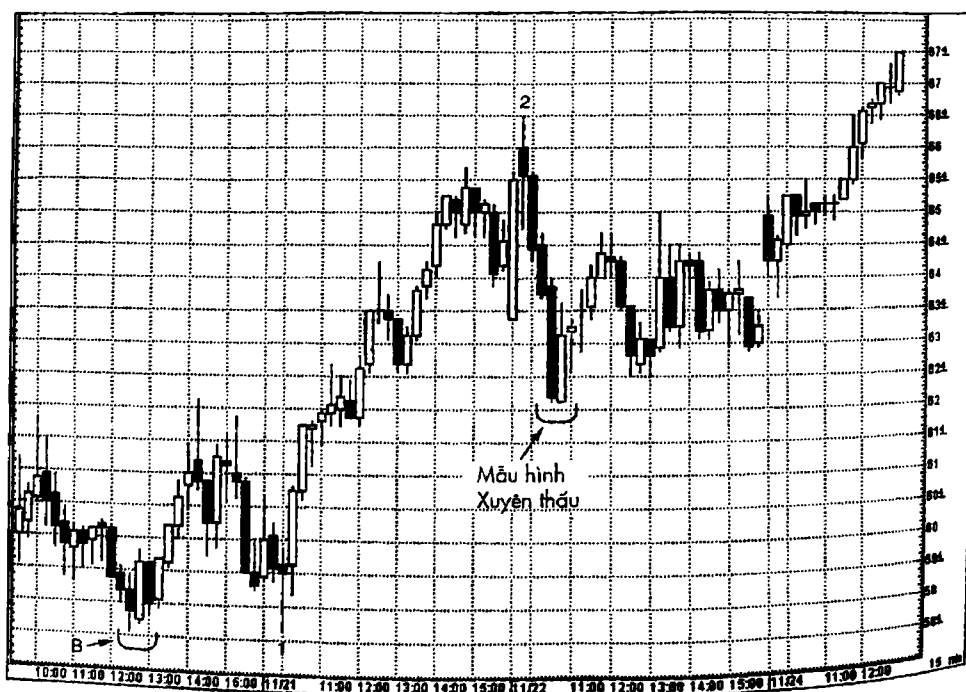
Hình 12.2: Hợp đồng tương lai trái phiếu, Đồ thị ngày (Kết hợp tất cả)

= 62.50). Khi tiến đến ngưỡng này vào ngày 22 tháng 11, cổ phiếu tạo mẫu hình Xuyên thấu. Vì thế, ta có hội tụ của mẫu hình nến ở mức thoái lui 50%. Dù các mức thoái lui có thể trở thành hỗ trợ hay kháng cự, tôi không khuyến nghị mua hay bán tại vùng thoái lui trừ khi nó được xác nhận bởi mẫu hình nến như trong trường hợp này.

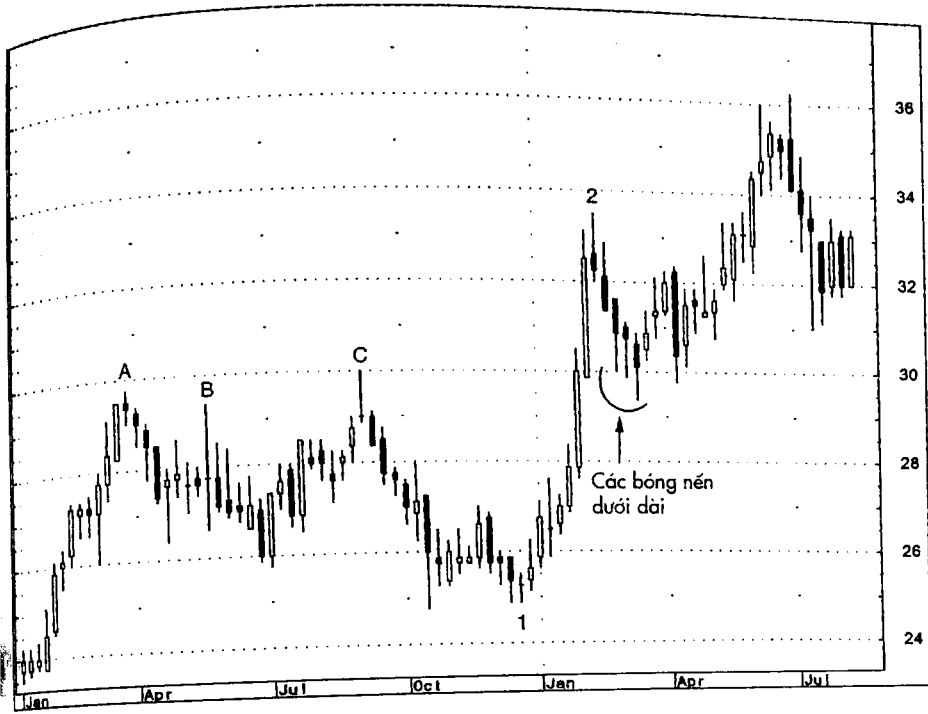
Hình 12.4 cho thấy nhịp tăng từ 1 lên 2, đưa cổ phiếu từ 25 đô la lên 33.50 đô la. Điều chỉnh 50% của nhịp tăng này sẽ có hỗ trợ tiềm năng gần 29 đô la. Khi cổ phiếu giảm từ vùng 2 về

vùng hỗ trợ tiềm năng, nó tạo một loạt các nến bóng dưới dài cho thấy phe bán đang mất quyền kiểm soát. Ngưỡng 29 đô la là hỗ trợ tiềm năng còn vì lý do khác. Cụ thể, nếu ta nhìn vào các đỉnh giá trước ở A, B và C, ta có thể dùng quy tắc Đối cực vì vùng kháng cự bị phá vỡ từ 29 đô la lên 30 đô la sẽ trở thành hỗ trợ tiềm năng. Vì thế, trong trường hợp này, ta có điều chỉnh 50%, Đối cực và các bóng nến dưới dài hội tụ, tất cả xác nhận lẫn nhau khi giá tiến đến vùng 29 đô la.

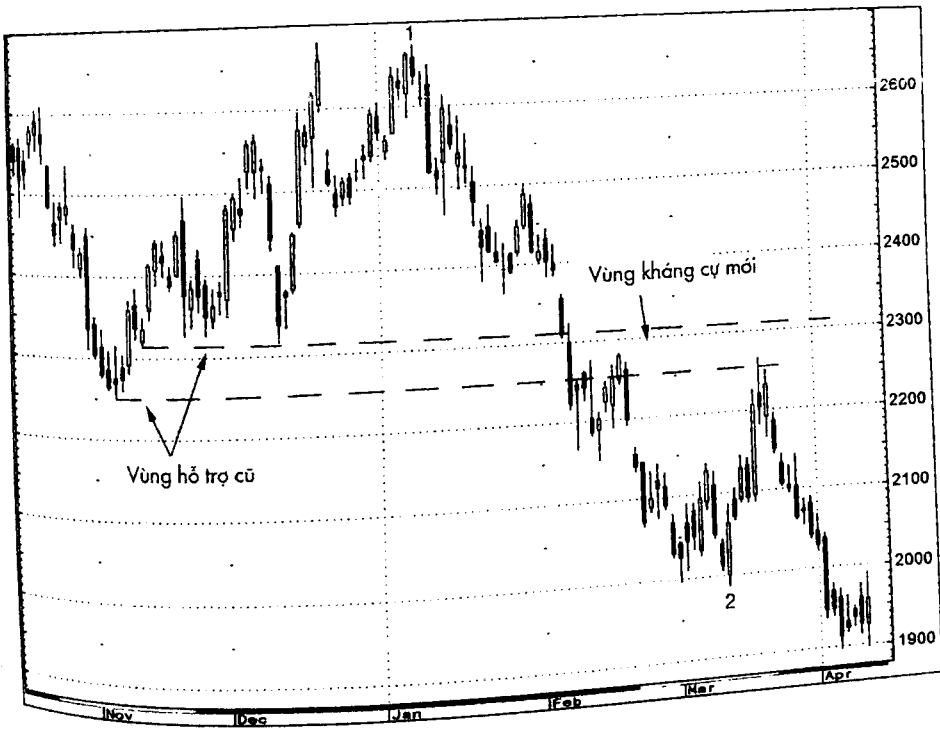
Ta thấy nhịp giảm trong Hình 12.5 từ đỉnh giá Tháng 01 ở 1 đến mẫu hình Nhấn chìm tăng giữa Tháng 03 ở 2. Đáy của mẫu hình Nhấn chìm tăng xác nhận nền Búa từ cuối Tháng 02. Nhịp tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng này chứng lại với nền Cao tần ở ngay ngưỡng thoái lui Fibonacci 38.2% từ nhịp giảm tại 1 (ở 22.65 đô la) về 2 (ở 22.57 đô la). Một lý do vùng này có kháng cự là vì đây là vùng hỗ trợ trước đó trong Tháng 11 và 12. Vì vùng hỗ trợ bị phá vỡ, nó trở thành kháng cự mới dựa trên quy tắc Đối cực.

Hình 12.3: Corning, Đồ thị 15 phút (Thoái lui)

Hình 12.4: Bemis Inc., Đồ thị tuần (Thoái lui)

Hình 12.5: Dầu thô, Đồ thị ngày (Thoái lui)

Chương 13:

NẾN VỚI ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG

十人十色

Chín người, mười ý.

Đường trung bình động (Moving Average - viết tắt là MA) là một trong những công cụ lâu đời nhất và phổ biến nhất được các nhà phân tích kỹ thuật sử dụng. Là một công cụ theo xu hướng (*trend-following*), sức mạnh của nó nằm ở chỗ nó cho nhà giao dịch khả năng bắt các nhịp giá lớn. Do đó, nó được sử dụng hiệu quả nhất trong các thị trường có xu hướng.

ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG ĐƠN GIẢN (SIMPLE MOVING AVERAGE)

Loại cơ bản nhất của Đường trung bình động, như tên gọi của nó, là Đường trung bình động đơn giản (Simple moving average - hay viết tắt là SMA hoặc MA). Nó là giá trung bình của tất cả các mức giá được sử dụng. Ví dụ: giả sử giá đóng cửa của cổ phiếu năm ngày gần nhất là 38 đô la, 41 đô la, 36 đô la, 41 đô la và 38 đô la. Đường trung bình động 5 ngày MA 5 của các mức giá đóng cửa này sẽ là:

$$\frac{38+41+36+41+38}{5} = \frac{194}{5} = 38.8$$

Công thức tổng quát là:

$$\frac{P_1+P_2+P_3+...+P_n}{n}$$

Trong đó:

p_1 = Mức giá gần nhất

p_2 = Mức giá gần nhất thứ 2 và các mức giá sau tiếp tục như vậy

n = Số phiên tính toán

Thuật ngữ “động” được sử dụng trong Đường trung bình động là do khi dữ liệu mới nhất được thêm vào Đường trung bình động, dữ liệu cũ nhất sẽ bị loại. Do đó, giá trung bình luôn luôn di động khi có dữ liệu mới được thêm vào.

Như trong ví dụ Đường trung bình động đơn giản trên, giá cổ phiếu mỗi ngày đóng góp $1/5$ vào Đường MA (vì đây là mức trung bình động trong 5 ngày). Đường trung bình động 9 ngày nghĩa là mỗi ngày sẽ chỉ góp $1/9$ vào trung bình động. Do đó, Đường trung bình động càng dài, mức giá một phiên sẽ càng ít ảnh hưởng đến nó.

Thời gian của Đường trung bình động càng ngắn, nó lại càng “ôm” lấy giá. Đây là một điểm cộng vì hành động giá càng gần thì MA càng nhạy. Điểm trừ là MA có khả năng bị nhiễu cao hơn. Các MA dài hạn cho đường trơn hơn, nhưng lại ít nhạy với các giá gần đây hơn.

Đối tượng sử dụng Đường trung bình động rất phong phú, từ nhà giao dịch trong ngày (*intraday*) dùng MA giao dịch theo thời gian thực, đến những nhà giao dịch phòng hộ thiên về các MA tháng hoặc thậm chí MA năm.

Ngoài số phiên để tính trung bình, có một hướng phân tích khác là dựa trên loại giá được sử dụng để tính toán giá trung bình. Như ta đã làm trong ví dụ trước, hầu hết các hệ thống MA sử dụng giá đóng cửa. Tuy nhiên, người ta còn áp dụng MA của mức giá cao nhất, mức giá thấp nhất, giá trung bình của mức giá cao nhất và thấp nhất. Thậm chí thỉnh thoảng có khi ta còn dùng MA của MA.

ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG CÓ TRỌNG SỐ (WEIGHTED MOVING AVERAGE - WMA)

Đường trung bình động có trọng số WMA gán một trọng số khác nhau cho mỗi mức giá được sử dụng để tính trung bình. Hầu hết tất cả các Đường trung bình động có trọng số nặng về phần đầu. Có nghĩa là các mức giá gần nhất có ảnh hưởng lớn hơn so với các mức giá cũ. Trọng số cho dữ liệu thế nào lại là tùy theo mỗi người chọn lựa.

ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG HÀM MŨ (EXPONENTIAL MOVING AVERAGE - EMA)

Đường trung bình động hàm mũ EMA là một loại Đường trung bình động có trọng số đặc biệt. Giống như Đường trung bình động có trọng số cơ bản, Đường trung bình động hàm mũ có trọng số nặng hơn ở các dữ liệu gần nhất. Tuy nhiên, không giống các Đường trung bình động khác, Đường trung bình theo hàm mũ kết hợp tất cả các mức giá trước được sử dụng trong dữ liệu. Mỗi trọng số nhỏ dần theo cấp số nhân so với trọng số trước đó, do đó, tên gọi của nó là Đường trung bình động hàm mũ. Một trong những cách sử dụng phổ biến nhất của Đường trung bình động hàm mũ là trong chỉ báo MACD (Đường trung bình động Hội tụ - Phân kỳ). MACD được thảo luận trong Chương 14.

CÁCH SỬ DỤNG ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG

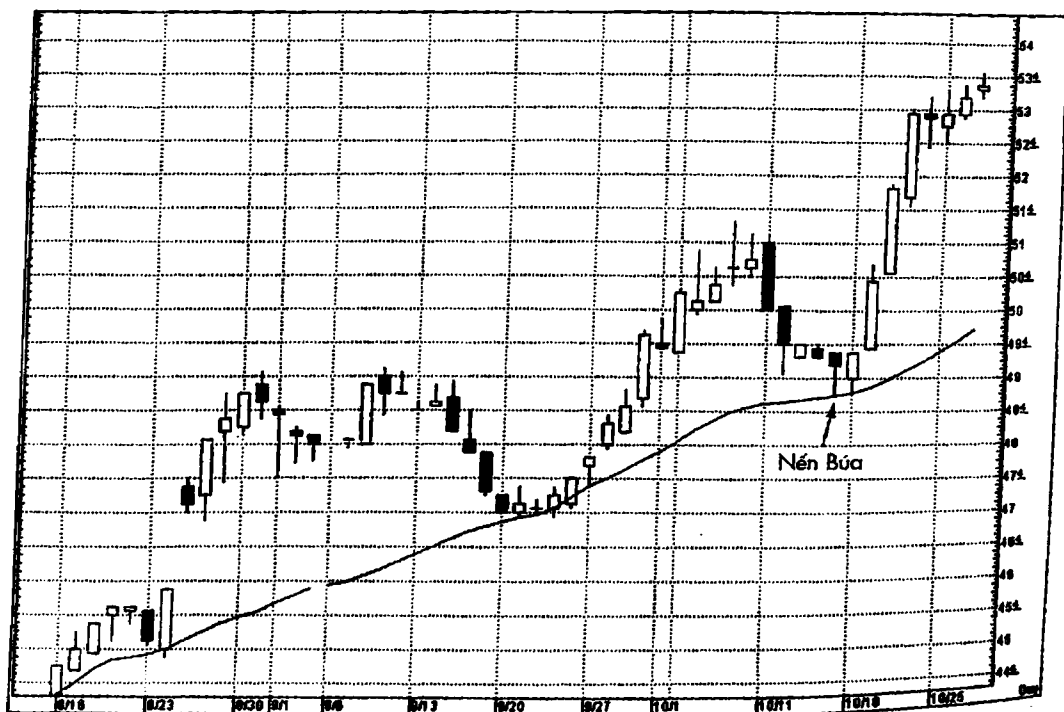
Đường trung bình động có thể cung cấp các chiến lược khách quan với quy tắc giao dịch được xác định rõ ràng. Rất nhiều hệ thống giao dịch kỹ thuật được vi tính hóa xây dựng dựa trên

Đường trung bình động. Vậy làm thế nào có thể sử dụng MA? Câu trả lời cho câu hỏi trên là rất đa dạng vì có nhiều phong cách và triết lý giao dịch khác nhau. Một số cách sử dụng MA phổ biến bao gồm:

1. So sánh giá với MA, dùng MA như chỉ báo xu hướng. Ví dụ, một thước đo tốt để xem liệu thị trường có nằm trong xu hướng tăng trung hạn hay không là giá phải nằm trên MA 65 ngày. Đối với một xu hướng tăng dài hạn hơn, giá phải nằm trên MA 40 tuần.
2. Sử dụng MA làm hỗ trợ hoặc kháng cự. Giá đóng cửa trên một MA nhất định là tín hiệu tích cực. Giá đóng cửa dưới MA cho tín hiệu tiêu cực.
3. Theo dõi Dải MA (*envelope*). Các dải này nằm trên hoặc dưới MA theo tỷ lệ nhất định và có thể đóng vai trò là mức hỗ trợ hoặc kháng cự.
4. Xem độ dốc của MA. Ví dụ, nếu MA đi ngang hoặc dốc xuống sau một thời gian tăng giá liên tục, đó có thể là tín hiệu tiêu cực. Vẽ đường xu hướng trên MA là một phương pháp đơn giản để theo dõi độ dốc của chúng.
5. Giao dịch với hệ thống MA kép. Ta có thể so sánh MA ngắn và MA dài với nhau. Nếu MA ngắn cắt dưới MA dài, xu hướng sẽ chuyển qua giảm. Ở Nhật, giao cắt như vậy được gọi là “giao cắt chết chóc”. Khi MA ngắn cắt lên MA dài, người Nhật gọi đây là “giao cắt vàng” vì nó được xem là tín hiệu tích cực tiềm năng. Một số nhà giao dịch thậm chí còn nâng MA kép xa hơn khi quan niệm để xu hướng tăng lên, MA ngắn không chỉ cần nằm trên MA dài, mà cả hai MA đều phải dốc lên. Giao dịch với MA kép sẽ được đề cập trong Chương 14.

Các ví dụ sau đây sử dụng rất nhiều Đường trung bình động. Nhìn chung, tôi nhận thấy MA 30 ngày và MA 5 ngày ngắn hạn là các công cụ tốt cho thị trường cổ phiếu. Đối với hợp đồng tương lai thì MA 40 và MA 65 ngày lại hữu ích hơn. Chúng không dựa trên Đường trung bình động tối ưu nhất. MA tối ưu nhất hôm nay có thể không phải MA tối ưu nhất ngày mai. Độ dài của MA dùng trong các ví dụ sau không phải điều quan trọng. Quan trọng ở đây là MA phối hợp với nền ra sao.

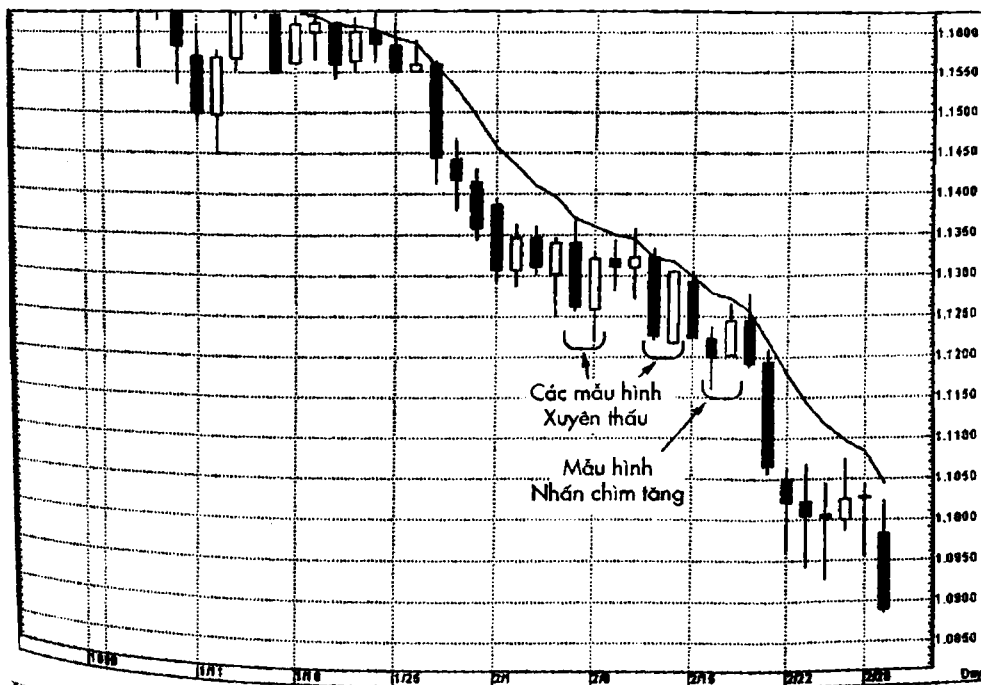
Trong Hình 13.1, ta thấy MA đóng vai trò làm vùng hỗ trợ tuyệt vời. Có thể trước Tháng 08 (lúc đồ thị này bắt đầu), MA này không hiệu quả như khoảng thời gian ở đây. Tuy nhiên, khi đã xác định được MA hữu hiệu, như cuối Tháng 08 và cuối Tháng 09, ta có thể chú ý vào MA này với kỳ vọng giá điều chỉnh sẽ giữ hỗ trợ ở MA. Trong tuần ngày 11 tháng 10, khi nhịp giảm bắt đầu với mẫu hình Nhấn chìm giảm, ta xem MA là hỗ trợ tiềm năng. Khi cổ phiếu về MA vào ngày 15 tháng 10, giá tạo nền

Hình 13.1: Agribrands, Đồ thị ngày (MA làm hỗ trợ)

Búa và theo sau là nến trắng hoàn thành mẫu hình Nhấn chìm tăng. Sự hội tụ của các yếu tố (MA làm hỗ trợ, nến Búa, mẫu hình Nhấn chìm tăng) tạo đáy của nhịp điều chỉnh gần 48.75 đô la. Dù MA rất có ích, tôi không khuyến nghị vào vị thế chỉ với lý do duy nhất là MA, dù nó bảo vệ giá thành công thường xuyên đến đâu. Trước khi mở hoặc đóng vị thế, điều quan trọng là phải có tín hiệu nến xác nhận hỗ trợ hay kháng cự của MA.

Trong Hình 13.2, ta có một MA ngắn hạn. Ta biết nó là MA ngắn hạn vì đường này ôm sát giá. Thật ra đây là EMA 9, một chỉ báo rất phổ biến với những nhà giao dịch Forex. Ta có thể thấy đường MA này đóng vai trò làm vùng kháng cự trên trong đợt giảm từ giữa Tháng 01 như thế nào. Đầu Tháng 02 đến giữa Tháng 02, có rất nhiều tín hiệu nến tạo đáy bao gồm hai mẫu hình Xuyên thấu và mẫu hình Nhấn chìm tăng. Tuy nhiên, kháng cự ở MA vẫn rất mạnh. Vì thế, để xác nhận tín hiệu tích cực tiềm năng của các tín hiệu nến này, ta nên đợi giá

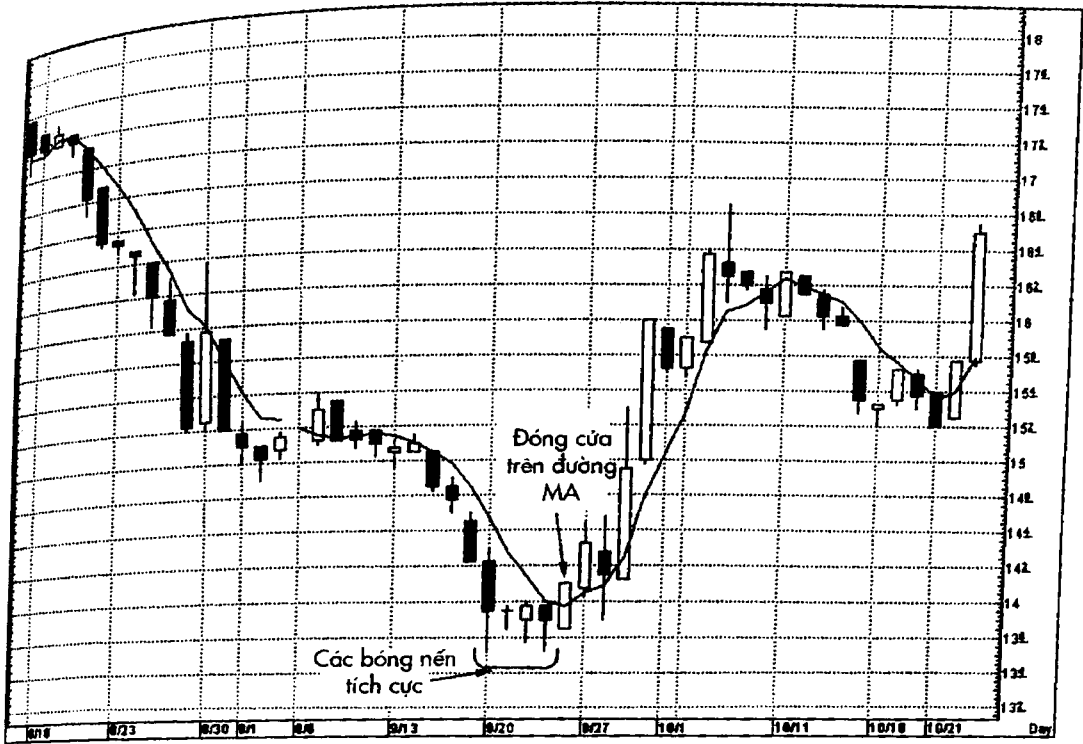

Hình 13.2: Eurodollar/US, Đồ thị ngày (MA làm kháng cự)

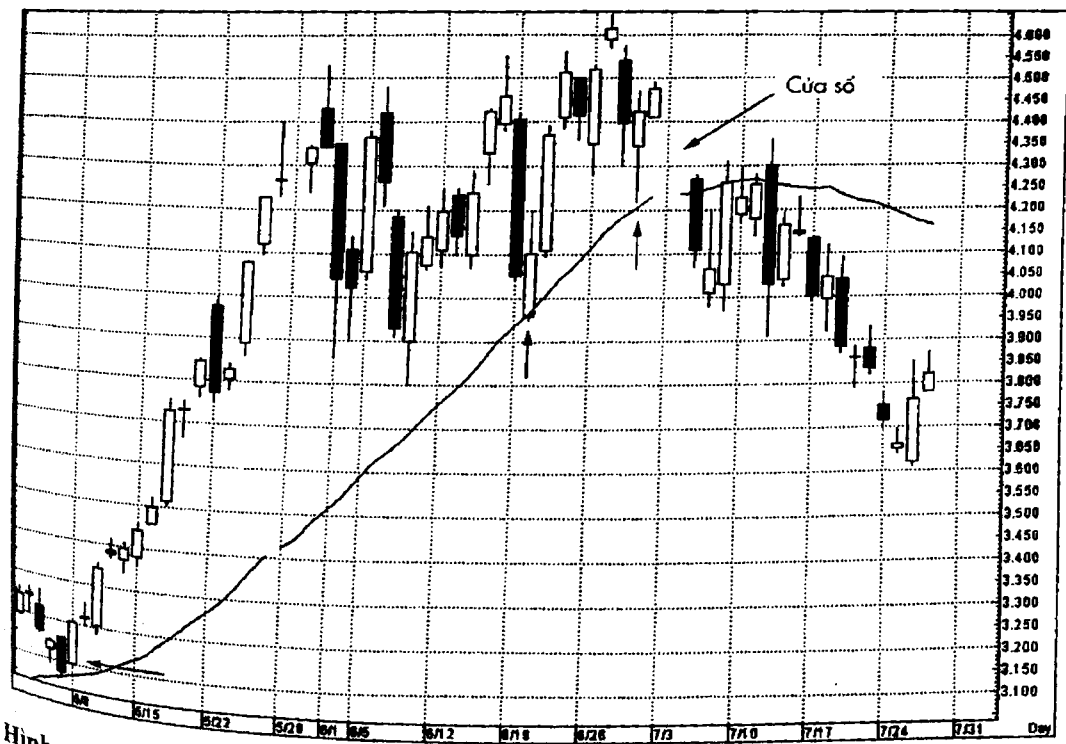
bút phá trên vùng kháng cự của MA. Nhưng không có bút phá nào, thành ra ta không mở vị thế mua.

Hình 13.3 cho thấy một MA ngắn hạn làm kháng cự trong nhịp giảm bắt đầu từ giữa Tháng 08. Vào ngày 30 và 31 tháng 08, cổ phiếu vượt kháng cự này trong ngày nhưng không đóng cửa trên vùng này thành công nên xu hướng vẫn đang là đi xuống. Vào ngày 07 và 08 tháng 09, có chút trời sụt khi cổ phiếu đóng cửa trên MA nhưng rồi lại thất bại. Tuy nhiên, nhìn chung, ta nên xem MA này (MA 5 ngày) là kháng cự vì nó rất có hiệu quả. Bắt đầu từ ngày 20 tháng 09, cổ phiếu tạo một chuỗi bóng nến dưới dài tích cực với nến có bóng dưới dài cuối cùng vào ngày 24 tháng 09 là nến Búa. Dù các nến này báo hiệu trực quan rằng thị trường đang tạo đáy, phải đến giá đóng cửa ngày 25 tháng 09 mới cho xác nhận tích cực cuối cùng khi nến tạo mẫu hình Nhấn chìm tăng và đóng cửa trên MA. Hãy để ý MA giữ làm hỗ trợ vào nhịp tăng cuối Tháng 09 và làm kháng cự trong đợt giảm đầu Tháng 10.

Hình 13.4 minh họa MA có thể trở thành hỗ trợ và kháng cự như thế nào. Vào nhịp tăng đầu tiên tuần ngày 08 tháng 05, khi tự nhiên tăng và duy trì hỗ trợ của MA này (thể hiện ở các mũi tên). Vào ngày 05 tháng 07, hỗ trợ của MA bị xuyên thủng với Cửa sổ giảm. Vì thế, ta có hai lý do kháng cự. Một là MA. MA này hoạt động rất hiệu quả với vai trò hỗ trợ, nên khả năng cao nó cũng sẽ thành kháng cự mạnh tương đương. Hai, Cửa sổ giảm giữa 4.29 đô la và 4.41 đô la trở thành kháng cự. Nhịp tăng đầu Tháng 07 cũng thất bại vì vùng kháng cự ở Cửa sổ.

Hình 13.3: Eaton Vance, Đồ thị ngày (MA làm kháng cự)

Hình 13.4: Khí tự nhiên, Đồ thị ngày (MA làm hỗ trợ và kháng cự)

Chương 14:

NẸN VỚI CHỈ BÃO ĐÀO ĐỘNG

得手に帆をあげてよ

Nắm bắt thời cơ.

Nếu các kỹ thuật nhận diện mẫu hình thường mang tính chủ quan (bao gồm cả kỹ thuật nến) thì các chỉ báo dao động là các kỹ thuật xuất phát từ toán học, mang tới một cái nhìn khách quan hơn để phân tích thị trường. Chúng được sử dụng rộng rãi và là nền tảng của nhiều hệ thống giao dịch được lập trình.

Chỉ báo dao động bao gồm các công cụ kỹ thuật như RSI (Relative Strength Index - Chỉ số sức mạnh tương đối), Stochastics và MACD. Ba công dụng chính của chỉ báo dao động là:

1. Làm chỉ báo phân kỳ. Có hai loại phân kỳ. Một là phân kỳ âm (phân kỳ giảm), xảy ra khi giá đạt mức cao mới, nhưng chỉ báo dao động thì không. Điều này ngụ ý nội lực của thị trường khá yếu. Hai là phân kỳ dương (phân kỳ tăng), là khi giá tạo đáy mới nhưng chỉ báo dao động không chạm đáy mới. Điều này cho thấy áp lực bán đang cạn kiệt.
2. Chỉ báo quá mua/quá bán. Điều này mang nghĩa chỉ báo dao động có thể báo cho nhà giao dịch biết khi nào thị trường trở nên quá mức và dễ bị điều chỉnh. Sử dụng một chỉ báo dao động khi quá mua/quá bán yêu cầu cần sự thận trọng.
3. Xác nhận sức mạnh đằng sau chuyển động của xu hướng. Chỉ báo dao động có thể xác nhận động lượng của thị trường, đo lường vận tốc của đợt giá bằng cách so sánh sự thay đổi của giá. Về lý thuyết, vận tốc tăng lên khi nằm trong xu hướng. Động lượng đi ngang có thể là tín hiệu cảnh báo sớm rằng nhịp giá đang giảm tốc.

Chúng ta nên sử dụng tín hiệu của chỉ báo dao động để mở một vị thế theo hướng của xu hướng đang chi phối thị trường. Tức là với một thị trường tăng giá, một chỉ báo dao động cho tín hiệu tăng giá nên được sử dụng để canh mở vị thế mua và để canh mua lại vị thế bán khống. Ý tưởng tương tự áp dụng cho một chỉ báo dao động cho tín hiệu giảm. Đừng bán khống chỉ vì tín hiệu của chỉ báo dao động cho thấy giảm giá trừ khi xu hướng thị trường đang thịnh hành là xu hướng xuống. Còn nếu thị trường không phải xu hướng giảm, tín hiệu của chỉ báo dao động giảm giá chỉ nên được sử dụng để thanh lý vị thế mua.

CHỈ SỐ SỨC MẠNH TƯƠNG ĐỐI (RSI - RELATIVE STRENGTH INDEX)

Chỉ số sức mạnh tương đối (RSI) là một trong những chỉ báo dao động phổ biến nhất. RSI khác với khái niệm Sức mạnh tương đối - Relative strength. Sức mạnh tương đối so sánh sức mạnh tương đối của cổ phiếu, hoặc một nhóm nhỏ các cổ phiếu, với sức mạnh của ngành hoặc của chỉ số thị trường chung như Dow Jones hay S&P 500.

Tính toán chỉ số RSI

Chỉ số RSI so sánh sức mạnh tương đối của các đợt tăng giá với đợt giảm giá trong một khung thời gian nhất định. Chín và mười bốn ngày là hai khung thời gian được sử dụng nhiều nhất. RSI được tính toán bằng cách so sánh phần giá lên của những phiên tăng với phần giá mất vào những phiên giảm trong một khoảng thời gian cho trước. Việc tính toán phụ thuộc vào giá đóng cửa. Công thức là:

$$RSI = 100 - \frac{100}{1 + RS}$$

$$RS = \frac{\text{điểm tăng trung bình trong khung thời gian}}{\text{điểm giảm trung bình trong khung thời gian}}$$

Do đó, tính toán RSI 14 ngày bao gồm cộng tổng phần tăng trong những ngày tăng suốt 14 ngày (dựa trên việc so giá đóng cửa với nhau) và chia cho 14. Tính tương tự cho những ngày giảm. Các số liệu này cung cấp giá trị của sức mạnh tương đối - RS. RS này sau đó được đưa vào công thức tính RSI. Công thức RSI này chuyển đổi dữ liệu của RS để nó trở thành một chỉ số có phạm vi từ 0 đến 100.

Sử dụng RSI

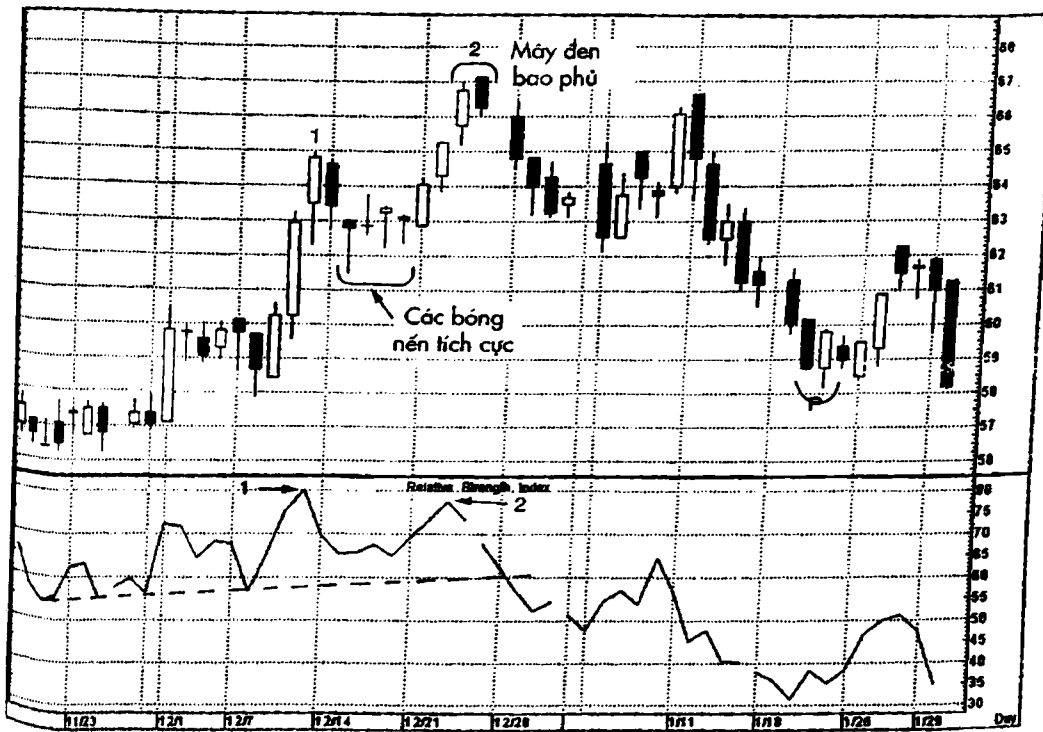
Hai ứng dụng chính của RSI là chỉ báo quá mua/quá bán và là công cụ để theo dõi phân kỳ.

Là một chỉ báo quá mua/quá bán, chỉ số RSI cho biết thị trường ở trạng thái quá mua nếu nó lên phần trên của dải dao động (nghĩa là trên 70%). Tại thời điểm đó, thị trường dễ kéo ngược hoặc chuyển sang giai đoạn tích lũy. Ngược lại, ở phần dưới của dải RSI (thường dưới 30%), nó phản ánh tình trạng quá bán. Trong môi trường như vậy, có khả năng xuất hiện nhịp giá do mua lại vị thế bán khống.

Là công cụ theo dõi phân kỳ, tính toán RSI rất hữu ích khi giá tạo đỉnh cao mới trong nhịp tăng nhưng RSI lại không thể tạo ra mức cao mới. Điều này được gọi là phân kỳ âm và là tín hiệu tiêu cực tiềm tàng. Phân kỳ dương xảy ra khi giá tạo đáy mới, nhưng RSI thì không. Phân kỳ có ý nghĩa hơn khi RSI nằm trong vùng quá mua hoặc quá bán.

Trong Hình 14.1, nửa sau Tháng 11 có kháng cự gần 58 đô la. Khi Albertson vượt qua ngưỡng này với nến trắng thân dài ngày 01 tháng 12, ta có thể dùng nguyên tắc Đối cực để chuyển

kháng cự trước đó thành hỗ trợ mới. Giá lưỡng lự ở tuần ngày 14 tháng 12, nhưng chuỗi bóng nến dưới thân dài cho thấy cổ phiếu có nền giá tốt ở gần 62 đô la. Nhịp tăng tiếp tục vào ngày 21 tháng 12, chứng lại với mẫu hình Mây đen bao phủ. Khi cổ phiếu tạo mẫu hình Mây đen bao phủ ở đỉnh giá mới, RSI đang quá mua và hình thành tín hiệu phân kỳ âm. Cụ thể, giá cổ phiếu ở 2 cao hơn 1, nhưng RSI ở 2 lại thấp hơn 1. Mẫu hình Mây đen bao phủ nói trên trở thành kháng cự khi được xác nhận bởi một mẫu hình Mây đen bao phủ khác vào ngày 10 và ngày 11 tháng 01. Mẫu hình Xuyên thấu giữa Tháng 01 ở P hình thành trong tình trạng quá bán (do bởi RSI).

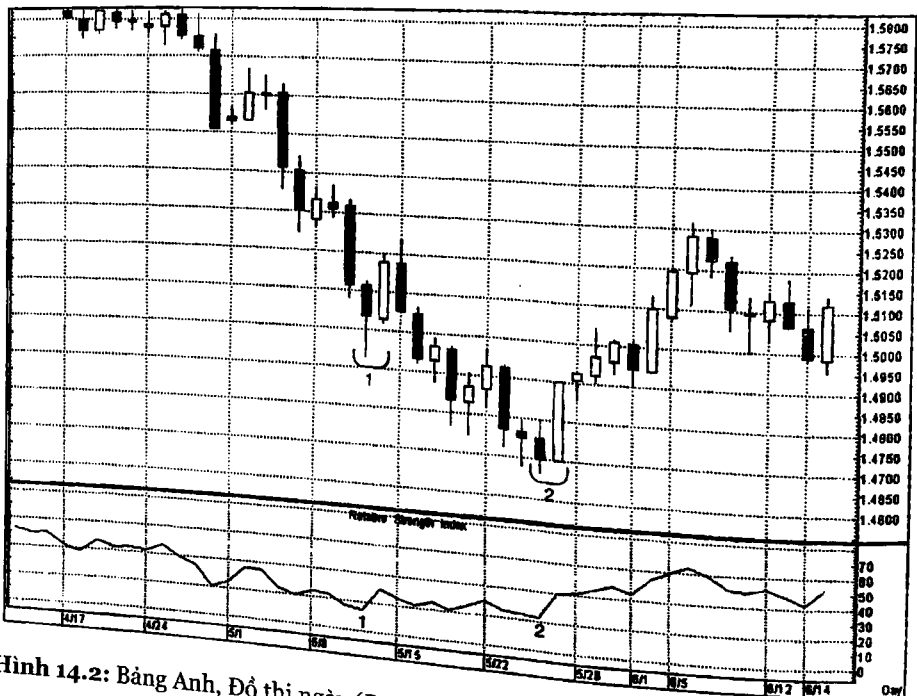
Hình 14.1: Albertson's, Đồ thị ngày (RSI)

Sự hội tụ của phân kỳ âm và mẫu hình Mây đen bao phủ củng cố tín hiệu tiêu cực tiềm năng của Mây đen bao phủ. Đường xu hướng cũng có thể được dùng trên RSI. Nó được thể hiện bằng đường đứt nét trên chỉ báo dao động. Hãy chú ý là khi

đường hỗ trợ dốc lên bị xuyên thủng, lại có thêm một tín hiệu tiêu cực nữa.

Khái niệm chủ đạo với đồ thị nến là bức tranh kỹ thuật tổng thể quan trọng hơn một cây nến đơn lẻ. Ta phải luôn quan sát nến hoặc mẫu hình nến trong bối cảnh thị trường.

Trong Hình 14.2, có hai mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 1 và 2 (mặc dù giá mở cửa của nến trắng trong mẫu hình giống với giá đóng cửa của nến đen, ta vẫn chấp nhận đây là mẫu hình Nhấn chìm tăng vì giá mở cửa và đóng cửa của sàn Forex là như nhau). Mẫu hình Nhấn chìm tăng ở 2 quan trọng hơn ở 1 vì mẫu hình 2 được xác nhận với phân kỳ dương. Ở mẫu hình 1, RSI tiếp tục đà giảm khi cổ phiếu tạo đáy mới. Nó khiến cho động lượng tiêu cực giữ nguyên.

ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG DAO ĐỘNG (MOVING AVERAGE OSCILLATOR)

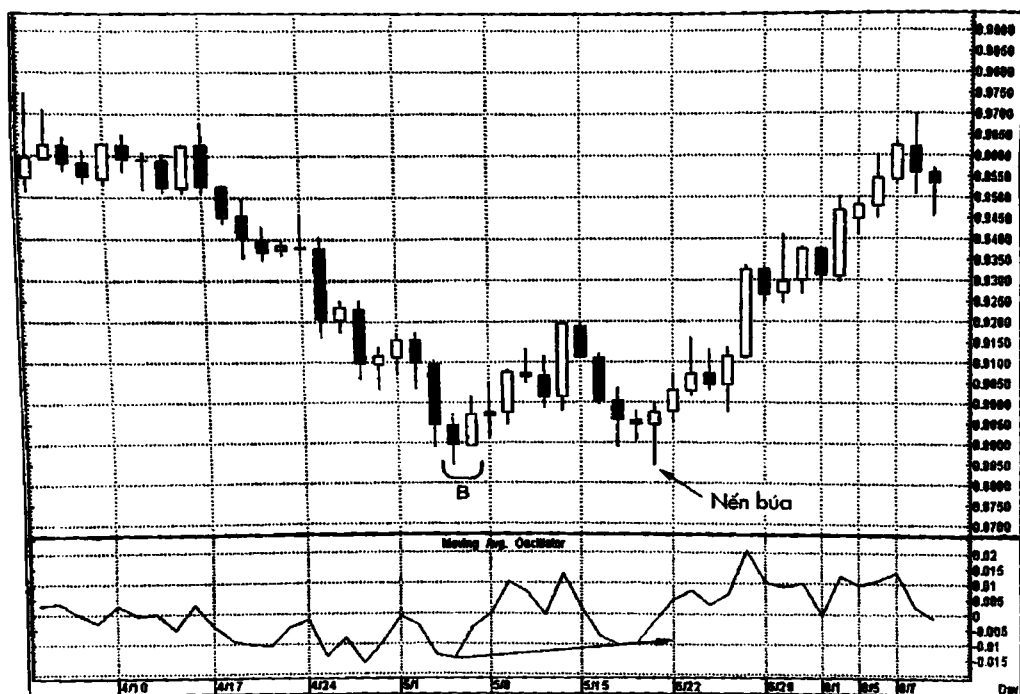
Tính toán đường trung bình động dao động

Chỉ báo này có được bằng cách trừ đường trung bình động ngắn hạn cho đường dài hạn. Nó có giá trị cộng hoặc trừ. Do đó, giá trị trên 0 có nghĩa là đường trung bình động ngắn hạn cao hơn đường dài hạn. Chỉ số dưới có nghĩa là trung bình động ngắn hạn nhỏ hơn trung bình động dài hạn.

Sử dụng đường trung bình động dao động

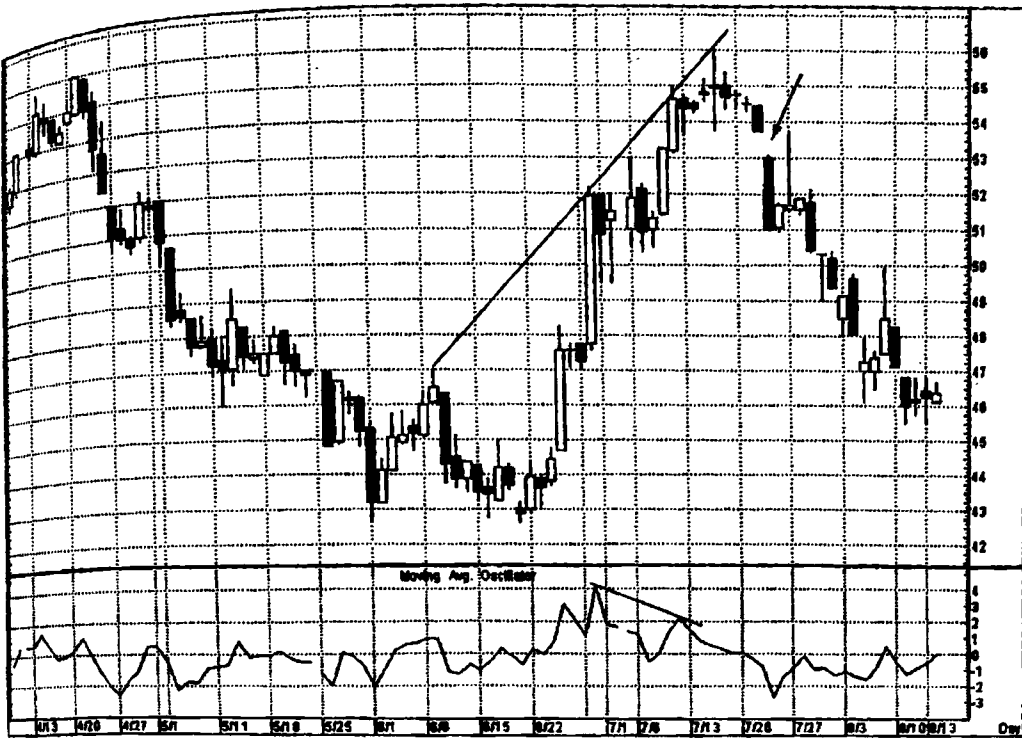
Khi sử dụng chỉ báo dao động này, chúng ta đang so sánh động lượng ngắn hạn với động lượng dài hạn. Điều này là do đường trung bình động ngắn hạn phản ứng nhạy với giá hơn. Nếu đường trung bình động ngắn hạn tương đối xa phía trên (hoặc phía dưới) so với đường trung bình động dài hạn, thị trường được cho là quá mua (hoặc quá bán). Cũng như các chỉ báo dao động khác, đường trung bình động dao động cũng được sử dụng làm phương tiện phát hiện phân kỳ. Khi giá tăng, nhà phân tích kỹ thuật muốn thấy đường trung bình động ngắn hạn cao hơn so đường dài hạn. Điều này có nghĩa là tăng giá trị dương cho đường chênh lệch trung bình động. Nếu giá tăng và chênh lệch giữa các đường trung bình động thu hẹp, thị trường đang chỉ ra rằng đà tăng ngắn hạn sắp “hết hơi”. Trong tuần đầu tiên của Tháng 5 tại Hình 14.3, Eurodollar đã hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng tại B. Sau một đợt tăng nhỏ từ mẫu hình này, thị trường đã rút lui và tìm thấy sự hỗ trợ, như dự đoán là ở điểm thấp nhất của mẫu hình Nhấn chìm tăng. Không chỉ vùng hỗ trợ được bảo vệ bằng nến Búa ngày 19 tháng 5, mà còn có sự

phân kỳ dương khi Eurodollar tạo ra đáy mới trong khi đường trung bình động dao động tạo ra đáy mới cao hơn với nền Búa. Khi thị trường đã đẩy lên trên 0.9200 từ nền Búa, điều này đã xác nhận mẫu hình hai đáy được tạo ra với hai đáy tại mẫu hình Nhấn chìm tăng và nền Búa. Như sẽ được thảo luận trong Chương 16, chúng ta có thể sử dụng một sự bứt phá từ phạm vi giao dịch 0.350 (tức là từ 0.8850 đến 0.900) để cung cấp cho chúng tôi mục tiêu hướng tới 0.95050 (có được bằng cách thêm phạm vi giao dịch 0.350 vào điểm bứt phá ở 0.9200).

Hình 14.3: Eurodollar/US— Đồ thị ngày (Đường trung bình động dao động)

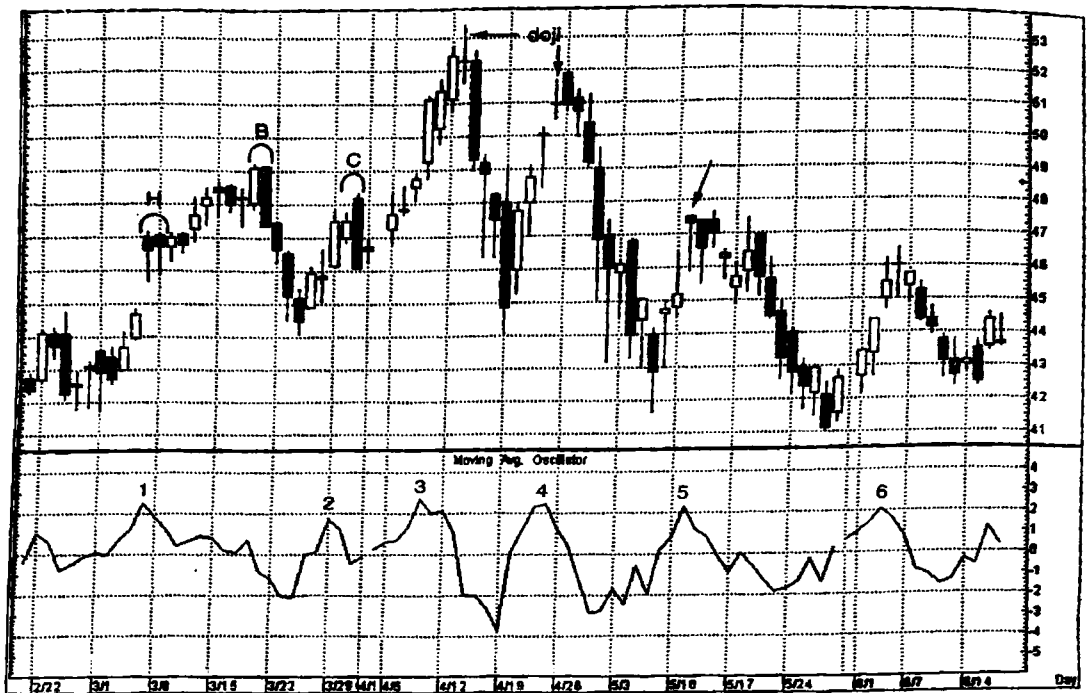
Ở Hình 14.4, Catalina đã tăng dần theo một đường kháng cự hướng lên. Trong tuần lễ ngày 13 tháng 07, mặc dù cổ phiếu đang lơ lửng gần đỉnh hiện tại của nó, một loạt các thân nến nhỏ cho thấy đà tăng đã bị phe bán kìm hãm. Sự do dự ở gần 56 đô la không phải là điều bất ngờ khi một mức kháng cự đã được xác định vào cuối Tháng 04. Bây giờ chúng ta hãy chuyển

Hình 14.4: Catalina Marketing—Đồ thị ngày (Đường trung bình động dao động)

sự chú ý đến đường trung bình động dao động. Vào thời điểm các thân nến nhỏ nói trên ở giữa Tháng 07 cũng đang có một sự hội tụ tiêu cực. Do đó, chúng ta có một ví dụ kinh điển về sự hội tụ ở mức 56 đô la. Cụ thể: (1) Cổ phiếu đã ở vùng kháng cự dựa theo đường kháng cự hướng lên và đỉnh giá Tháng 04 trước đó, (2) một loạt các nến thân nhỏ cho thấy thị trường tách khỏi xu hướng tăng của nó, và (3) phân kỳ âm. Nếu chúng ta cần thêm bằng chứng cho thị trường đang gặp khó khăn, nó đã xuất hiện với một Cửa sổ giảm (ở mũi tên) trở thành kháng cự.

Hình 14.5 cho thấy công dụng chính của nến và chỉ báo dao động. Hầu hết các nhà giao dịch chứng khoán là người mua, tương đối ít là người bán khống. Một thách thức mà người mua có thể gặp phải là biết khi nào nên thoát khỏi vị thế. Đây là lúc chỉ báo dao động trở nên hữu ích, đặc biệt là khi được xác nhận bằng một nến hoặc mẫu hình. Như chúng ta đã thấy trong Hình

Hình 14.5: Wal-Mart Stores—Đồ thị ngày (Đường trung bình động dao động)

14.5, khi một cổ phiếu tăng quá mức và cũng có một nền xác nhận một sự đảo chiều, đó có thể là nơi để thoát khỏi hoặc giảm bớt các vị thế mua. Với điều này, hãy xem xét từng trường hợp quá mua:

1. Có hai nến Người treo cổ tại H trong tuần đầu tiên của Tháng 03. Chúng xuất hiện trong một thị trường quá mua (dựa trên chỉ báo dao động), nhưng chúng không được xác nhận bởi giá đóng cửa dưới thân nến của chúng. Hãy nhớ rằng, để có xác nhận tiêu cực cho nến Người treo cổ, chúng ta cần một giá đóng cửa dưới thân nến Người treo cổ. Thêm vào đó, thị trường lại hình thành một Cửa sổ tăng trong phiên nến Người treo cổ đầu tiên. Như vậy, Cửa sổ trở thành hỗ trợ. Do đó, dù thị trường bị quá mức, thị trường lại không có một xác nhận tiêu cực nào cho tỷ lệ đảo chiều tại 1 dựa theo nến. Mẫu hình Nhấn chìm giảm tại B vào

ngày 18 và 19 tháng 03 là một tín hiệu đảo chiều không chỉ bởi vì chính mẫu hình Nhấn chìm giảm mà còn bởi vì tại thời điểm của mẫu hình đó, cổ phiếu đã lập đỉnh mới cao hơn nhưng đường trung bình động dao động lại tạo đỉnh thấp hơn. Điều này hình thành một phân kỳ âm.

2. Chỉ báo dao động cho thấy quá mua, nhưng không có tín hiệu đảo chiều nào của nến vì suốt thời gian quá mua đó là một thân nến trắng dài. Vài ngày sau thân nến trắng đó, chúng ta có thể thấy mẫu hình Nhấn chìm giảm (tại C) sau đó đã trở thành kháng cự trong một vài phiên.

3. Vào ngày 07 tháng 04 Wal-Mart đã di chuyển vượt lên mẫu hình Nhấn chìm giảm được thảo luận ở trên. Như vậy, đó có thể được xem như một lần bứt phá tăng giá. Ở khu vực 3, chỉ báo dao động cho thấy tình trạng quá mua, nhưng nến lại không cho tín hiệu đảo chiều nào và chúng ta sẽ không tìm cách bán. Tín hiệu cảnh báo đến vài ngày sau đó với một Doji chân dài sau một cây nến trắng dài.

4. Chỉ báo dao động cho tín hiệu quá mua với một nến Doji xác nhận một đợt đảo chiều tiềm năng. Trong khi cổ phiếu đang do dự với nến Doji, một Cửa sổ tăng nhỏ được mở ra từ ngày 22 đến 23 tháng 04 như một hỗ trợ. Vì vậy, chúng tôi sẽ cần thêm xác nhận tiêu cực với một nến đóng cửa dưới Cửa sổ. Việc phá hỗ trợ của Cửa sổ đã diễn ra vào ngày 28 tháng 04.

5. Một nến Người treo cổ ở mũi tên vào ngày 11 tháng 05 và một chỉ báo dao động quá mức cho chúng ta một tín hiệu đảo chiều. Dấu hiệu tiêu cực của nến Người treo cổ đã được xác nhận bằng giá đóng cửa thấp hơn vào ngày hôm sau.

6. Một nến Doji xác nhận sự do dự. Tương tự như 4, Cửa sổ tăng cần phải được đóng lại trước khi kết thúc xu hướng.

Việc đóng cửa dưới hỗ trợ của Cửa sổ đã diễn ra vào ngày 08 tháng 06.

STOCHASTICS

Chỉ báo dao động Stochastics cũng là một công cụ phổ biến. Tương tự như các chỉ báo dao động khác, nó cung cấp các số liệu về quá mua và quá bán cũng như tín hiệu phân kỳ. Nó cũng cho ta cơ chế để liên hệ xu hướng ngắn hạn với xu hướng dài hạn hơn. Chỉ báo Stochastics so sánh giá đóng cửa gần nhất với tổng phạm vi biến động giá trong một khoảng thời gian xác định. Giá trị Stochastics nằm trong khoảng từ 0-100. Stochastics cao có nghĩa là mức giá đóng cửa hiện tại đang ở gần đỉnh trên của phạm vi biến động giá trong khoảng thời gian. Stochastics thấp có nghĩa là mức giá đóng cửa gần vùng đáy dưới của phạm vi biến động giá. Lý do giải thích cho Stochastic là khi thị trường tăng lên, giá đóng cửa có xu hướng ở gần mức đỉnh của phạm vi biến động, hoặc khi thị trường giảm, giá có xu hướng tập trung gần đáy của phạm vi biến động.

Tính toán Stochastics

Chỉ báo Stochastic bao gồm hai đường: %K và %D. Đường %K được gọi là Stochastic thô hoặc đường %K nhanh, có độ nhạy hơn. Công thức tính đường %K là:

$$\%K = \frac{C - (L \text{ của } N)}{(H \text{ của } N) - (L \text{ của } N)} \times 100$$

Trong đó:

C = Giá đóng cửa hiện tại

L của N = Giá thấp nhất trong thời gian xem xét

H của N = Giá cao nhất trong thời gian xem xét

Con số “100” trong công thức chuyển đổi giá trị thành tỷ lệ phần trăm. Do đó, nếu giá đóng cửa hôm nay bằng với mức giá cao nhất trong khoảng thời gian được xem xét, thì đường %K nhanh sẽ có giá trị là 100%. Khoảng thời gian có thể là vài ngày, vài tuần hoặc thậm chí là trong ngày (ví dụ như theo giờ); 14, 19 và 21 là những khoảng thời gian phổ biến nhất.

Bởi vì đường %K nhanh rất dễ biến động, đường này thường được làm trơn đi bằng cách lấy giá trị trung bình động của 3 giá trị %K cuối cùng. Đường trung bình động 3 kỳ này của %K được gọi là đường %K chậm. Hầu hết các nhà phân tích kỹ thuật sử dụng đường %K chậm thay vì đường %K nhanh. Đường %K chậm này sau đó được làm trơn trở lại bằng cách sử dụng Đường trung bình động ba ngày của %K chậm để có được cái gọi là đường %D. Đường %D này thực chất chính là trung bình động của trung bình động. Một cách để lường tượng về sự khác biệt giữa %K và %D là xem chúng như hai Đường trung bình động, với đường %K là MA ngắn hạn và đường %D là MA dài hạn.

Sử dụng Stochastics

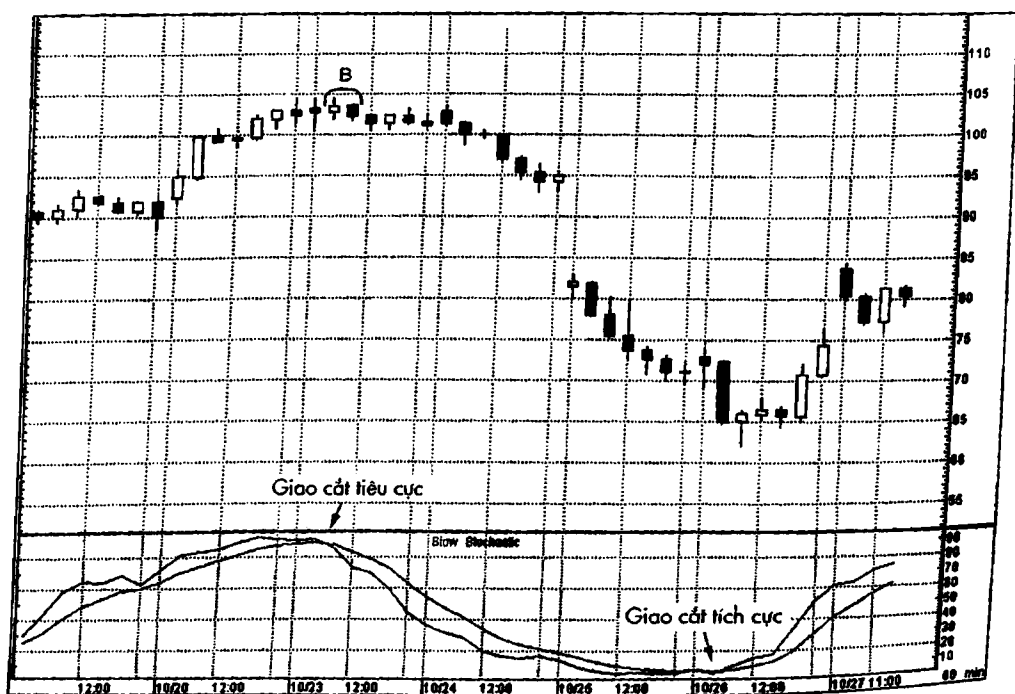
Như nói ở trên, có nhiều cách để sử dụng Stochastics. Cách phổ biến nhất là xem nó như một công cụ để theo dõi tín hiệu phân kỳ. Hầu hết các nhà phân tích kỹ thuật theo dõi Stochastics sử dụng tín hiệu phân kỳ kết hợp với việc theo dõi các mức quá mua/quá bán.

Một số người lại yêu cầu thêm một quy tắc nữa: đường %K chậm cắt xuống đường %D cho tín hiệu bán hoặc đường %K chậm cắt lên trên đường %D cho tín hiệu mua. Cách sử dụng tương tự với tín hiệu tích cực (tiêu cực) khi MA ngắn hạn giao cắt MA dài hạn. Chẳng hạn, để có được tín hiệu mua, thị trường

phải bị quá bán (thấp hơn hoặc bằng 20% với đường %D), có tín hiệu phân kỳ dương và đường %K đang cắt lên đường %D.

Hình 14.6 thể hiện một mẫu hình Nhấn chìm giảm nhỏ ở B vào đầu ngày 23 tháng 10. Thường thì một mẫu hình nhỏ như vậy không đáng kể, nhưng khi kết hợp với Stochastics, ta thấy Stochastics đã tăng quá đà và có tín hiệu giao cắt tiêu cực (đường %K nhanh hơn cắt dưới đường %D chậm hơn). Điều này khiến mẫu hình Nhấn chìm giảm có ý nghĩa hơn. Ta lấy đỉnh mẫu hình ở 105 đô la làm kháng cự. Kháng cự này khiến cổ phiếu lên được 104 đô la vào sáng hôm sau rồi từ đó giảm tiếp.

Cửa sổ giảm rất lớn mở ra vào ngày 25 tháng 10. Một nến Búa đúng chuẩn xuất hiện sáng sớm hôm sau (ngày 26 tháng 10). Vài phiên sau nến Búa, ta có tín hiệu giá đang tạo đáy với Stochastics. Cụ thể là, đầu ngày 26 tháng 10, Stochastics đang ở vùng quá bán (dưới 20%). Ta thấy có sự giao cắt tích cực khi

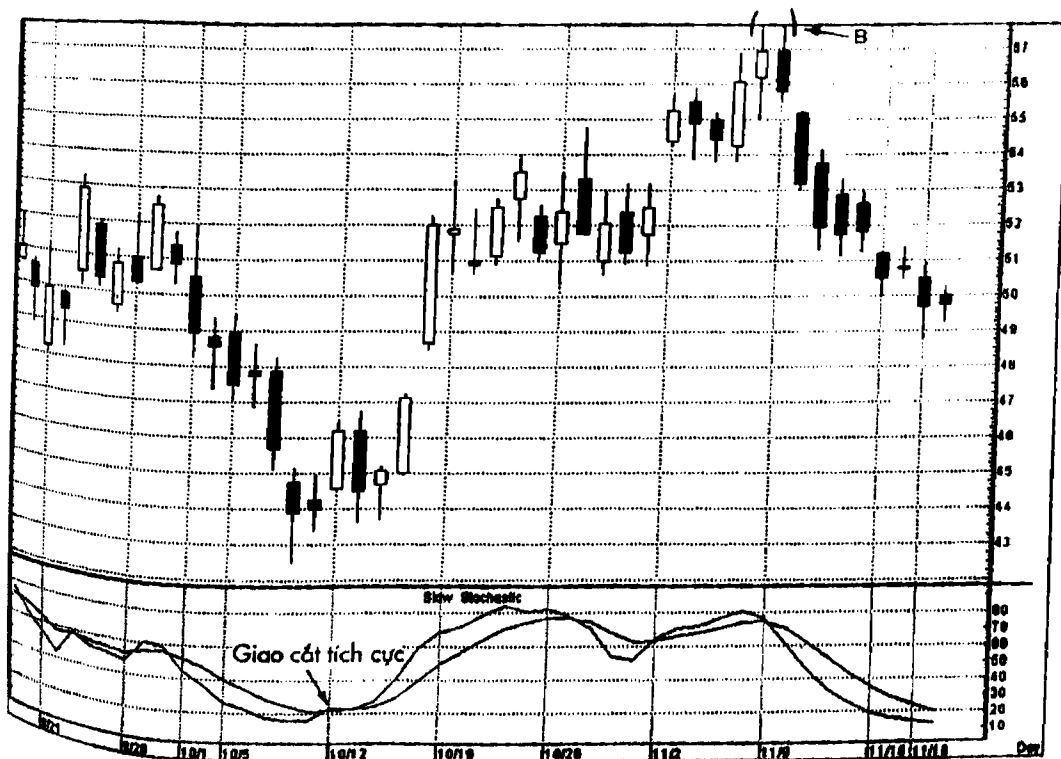

Hình 14.6: JDS Uniphase, Đồ thị 60 phút (Stochastics)

đường %K nhanh hơn cắt trên đường %D chậm hơn. Sau tín hiệu đảo chiều của Stochastics, ta có tín hiệu nền tích cực với nến Búa nói trên. Nến Búa này giữ làm hỗ trợ. Nếu cổ phiếu kéo xuống dưới giá thấp nhất của nến Búa thì dù Stochastics cho số tích cực chẳng nữa, ta cũng phải cân nhắc dòng vị thế mua.

Hình 14.7 cho ta một chuỗi các bóng nền dưới dài vào đầu Tháng 10. Trong tuần ngày 12 tháng 10, ta thấy chỉ báo Stochastics quá bán, gần 20% với sự giao cắt tích cực. Điều này củng cố tín hiệu tích cực của bóng nền, cho thấy cổ phiếu đang cân bằng lại.

Nến giống Doji xuất hiện vào ngày 19 tháng 10 sau một nến trắng thân dài. Nó khiến xu hướng từ tăng sang trung tính hơn vì Doji báo hiệu thị trường đang “mệt”. Thị trường “lình xình” sau Doji này rồi đẩy giá cao hơn với Cửa sổ tăng ngày 02 tháng 11. Cửa sổ này thành hỗ trợ trong tuần ngày 02 tháng 11. Mẫu

Hình 14.7: Schlumberger, Đồ thị ngày (Stochastics)

hình Nhấn chìm giảm vào ngày 06 và 09 tháng 11 ở B khiến xu hướng ít tích cực hơn. Mẫu hình này có hai nến kích cỡ xấp xỉ nhau, thường thân nến đen của mẫu hình Nhấn chìm giảm lớn hơn thân nến trắng thì sẽ tốt hơn. Nó cho thấy phe bán đã cướp quyền từ phe mua. Tuy nhiên, trong trường hợp này, vào lúc mẫu hình Nhấn chìm giảm hình thành, ta cũng có tín hiệu giao cắt tiêu cực ở Stochastics. Vì thế, khi phối hợp với giá trị Stochastics, mẫu hình Nhấn chìm giảm có ý nghĩa lớn hơn.

ĐƯỜNG TRUNG BÌNH ĐỘNG PHÂN KỲ - HỘI TỤ (MOVING AVERAGE CONVERGENCE DIVERGENCE – MACD)

Cấu trúc MACD

Mặc dù Đường trung bình động Phân kỳ - Hội tụ (MACD) chỉ có hai đường, thật ra nó là sự kết hợp của ba Đường trung bình động hàm mũ EMA. Đường thứ nhất thể hiện độ chênh lệch giữa 2 EMA (thường là EMA 26 phiên và 12 phiên). Đường thứ hai của MACD lấy EMA (thường là 9 phiên) của độ chênh lệch giữa 2 EMA được dùng để làm đường thứ nhất. Đường thứ hai được gọi là đường tín hiệu (*signal*).

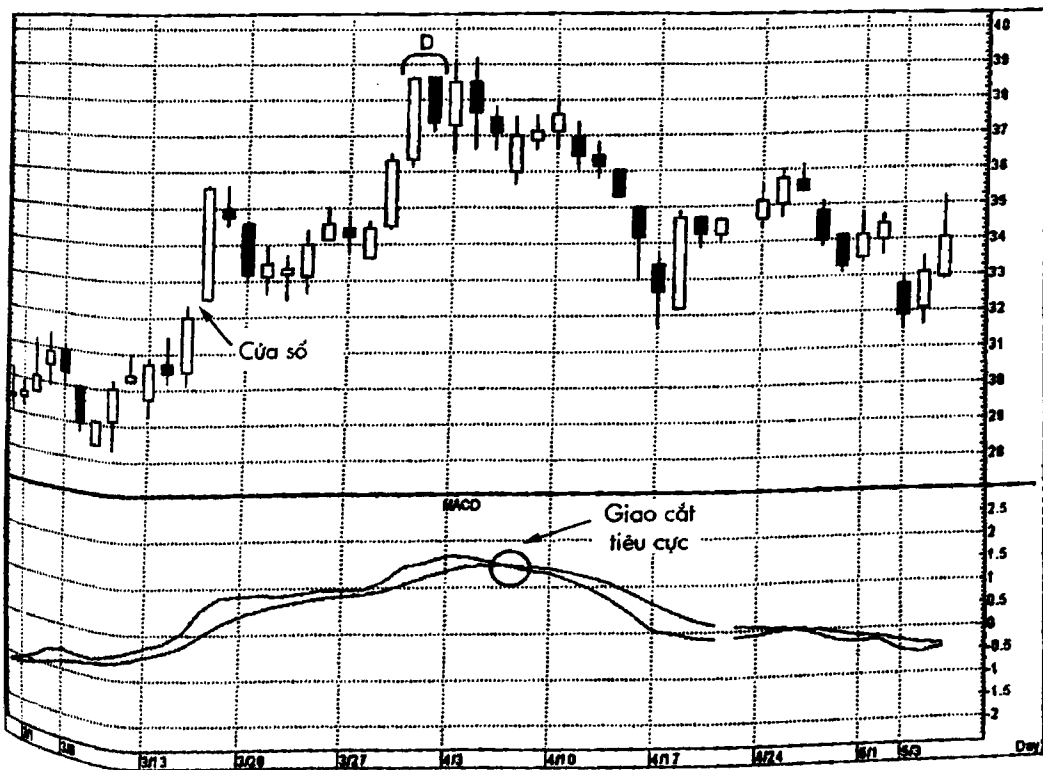
Sử dụng MACD

Khi đường nhanh hơn cắt lên trên đường chậm hơn (tức đường *signal*), ta có tín hiệu tích cực. Giao cắt tiêu cực là khi đường nhanh hơn cắt xuống đường chậm hơn. MACD cũng có thể được dùng để tìm các vùng thị trường đang quá mua hoặc quá bán. Vì bản chất của MACD là chậm nên nhìn chung, nó không được dùng làm công cụ giao dịch ngắn hạn.

Trong Hình 14.8, nến trắng thân dài ngày 16 tháng 03 mở ra Cửa sổ tăng. Hôm sau, nến thân nhỏ nằm trong nến trắng tạo mẫu hình Harami. Điều chỉnh từ Harami cân bằng lại ở Cửa sổ nói trên. Mẫu hình Mây đen bao phủ vào ngày 30 tháng 03 và ngày 01 tháng 04 tại D là bằng chứng sớm cho thấy thị trường “có cửa lên rất ít” theo như cách nói của người Nhật. Mây đen bao phủ trở thành kháng cự, thể hiện qua hành động giá hai ngày sau. Dù cổ phiếu vượt qua kháng cự của Mây đen bao phủ trong ngày, nó không đóng cửa trên ngưỡng này, nên kháng cự được giữ nguyên.

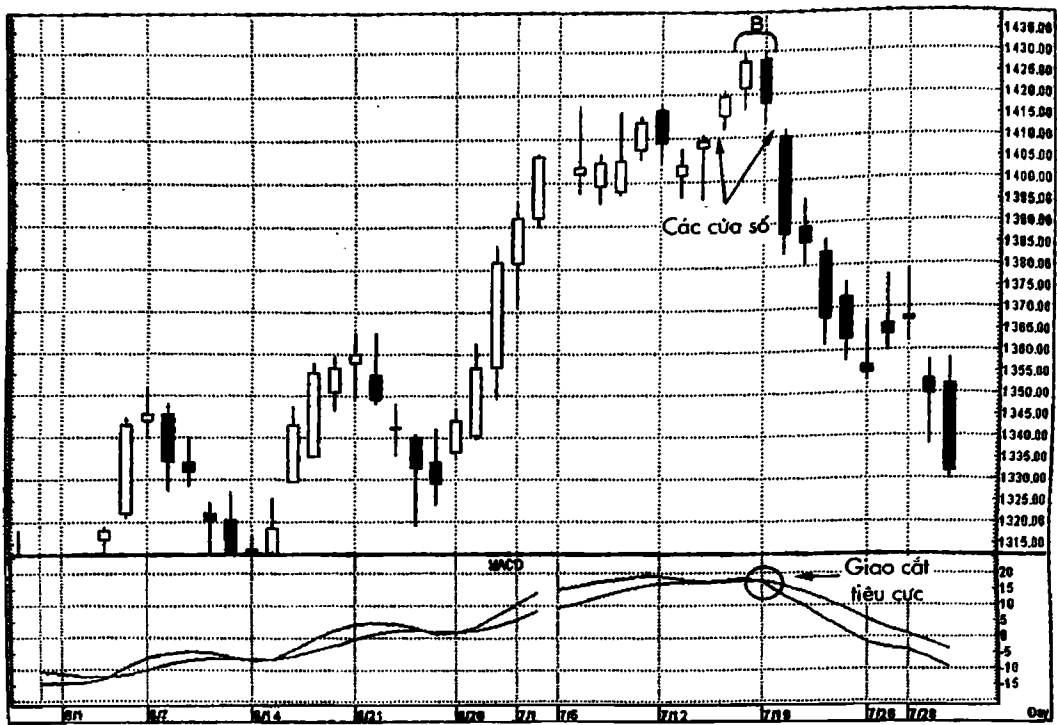
Tuần sau khi Mây đen bao phủ xuất hiện, ta có xác nhận tiêu cực của MACD khi đường nhanh hơn cắt dưới đường tín hiệu chậm hơn.

Hãy để ý nhịp giảm từ Mây đen bao phủ tiếp diễn cho đến khi thị trường hình thành mẫu hình Nhấn chìm tăng giữa

Hình 14.8: Target, Đồ thị ngày (MACD)

Tháng 04. Mẫu hình Nhấn chìm tăng này xác nhận vùng hỗ trợ tiềm năng ở Cửa sổ tăng ngày 15 và 16 tháng 03.

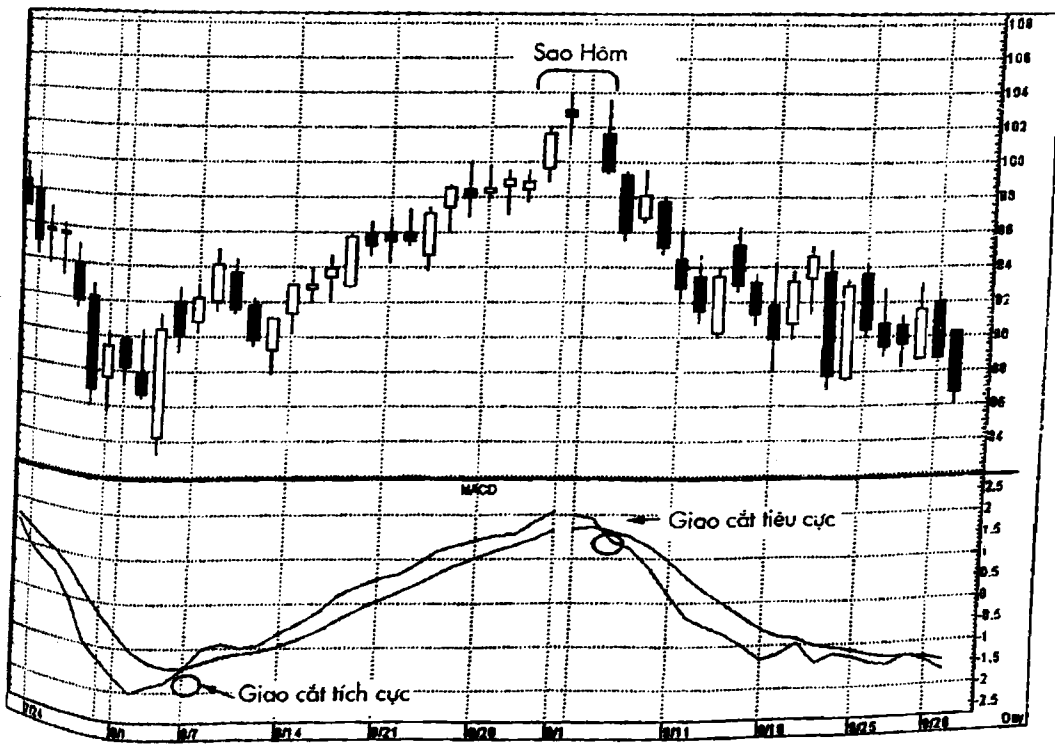
Hình 14.9: S&P 500, Đồ thị ngày (MACD)

Đồ thị này cho ta ví dụ về những giá trị mà đồ thị nến cung cấp. Thường thì nến sẽ cho tín hiệu đảo chiều trước kỹ thuật phương Tây truyền thống. Trong trường hợp này, ta thấy Mây đen bao phủ báo hiệu tạo đỉnh cả tuần trước khi MACD cho tín hiệu đảo chiều.

Trong Hình 14.9, S&P tạo đỉnh mới vào giữa Tháng 07. Nhưng dấu hiệu có vấn đề xuất hiện với mẫu hình Nhấn chìm giảm ở B. Một điều càng khiến kỳ vọng tích cực giảm đi là tín hiệu tiêu cực của MACD khi đường nhanh hơn cắt dưới đường chậm hơn. Phiên sau mẫu hình Nhấn chìm giảm, thị trường tạo Cửa sổ giảm. Tuần trước đó, thị trường có Cửa sổ tăng, nên Cửa

số giảm này tạo mẫu hình Hòn đảo tại đỉnh. Nó càng củng cố thêm tình hình tiêu cực tiềm năng.

Trong Hình 14.10, mẫu hình Nhấn chìm tăng rất lớn hình thành vào ngày 03 tháng 08. Vài phiên sau, MACD có sự giao cắt tích cực (một ví dụ thể hiện nền cho tín hiệu đảo chiều sớm hơn kỹ thuật phương Tây). Nhịp tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng tiếp tục cho đến mẫu hình Sao Hòm (phần giữa của mẫu hình cũng là nền Cao tần). Một ngày sau Sao Hòm, không còn gì tranh cãi khi MACD cho giao cắt tiêu cực.

Hình 14.10: NASDAQ-100 Trust, Đồ thị ngày (MACD)

chương 15:

NÉN VỚI KHỐI LƯỢNG

一条の矢は折るべく、十条は折るべからず

Một mũi tên dễ bẻ, nhưng mười mũi thì không.

Một trong những tín hiệu quan trọng nhất thị trường cho ta là khối lượng. Khối lượng cũng giống như áp lực nước trong ống. Áp lực nước càng lớn, dòng chảy càng mạnh. Tương tự, khối lượng càng lớn, lực đằng sau chuyển động càng mạnh.

Khối lượng nên tăng theo chiều của xu hướng để cải thiện khả năng xu hướng hiện tại được tiếp tục. Tuy nhiên, nếu khối lượng giảm khi xu hướng diễn ra, ta có một lý do để tin rằng xu hướng sẽ tiếp tục. Khối lượng cũng rất hữu ích để xác định đỉnh và đáy.

Dù các phương thức tính toán khối lượng cụ thể như On Balance Volume (OBV) không được đề cập trong chương này, bất cứ loại hình phân tích khối lượng nào bạn đang sử dụng cũng sẽ cải thiện hiệu quả của đồ thị nến.

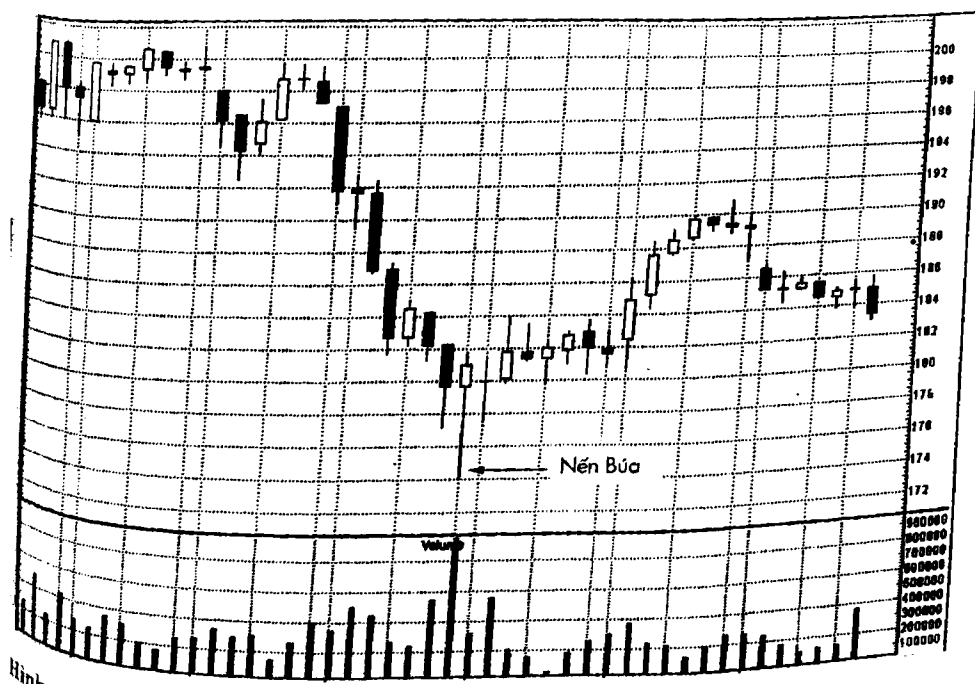
Ở các buổi hội thảo, tôi hay được hỏi về việc kết hợp khối lượng với đồ thị nến bằng cách thay đổi độ rộng của nến tùy theo khối lượng. Tức khối lượng càng cao thì thân nến càng rộng. Theo tôi, đọc khối lượng theo cách truyền thống, tức ở dưới đồ thị, cũng tiện không kém. Bất lợi của việc điều chỉnh độ rộng nến với khối lượng là nếu có nhiều phiên khối lượng lớn, sẽ có ít nến vừa vào màn hình hơn. Khối lượng rất quan trọng, nên bạn chọn cách trình bày nó thế nào không phải vấn đề. Cốt yếu là nếu có thông tin về khối lượng, bạn nên sử dụng nó.

Vì các con số khối lượng khác nhau tùy theo mỗi thị trường, tôi không nhìn vào con số khối lượng tuyệt đối mà nhìn và khối lượng tương đối. Nói cách khác, ở một cổ phiếu, khối lượng

50.000 có thể đã là cực kỳ cao trong một phiên, nhưng ngược lại, ở cổ phiếu khác, khối lượng 10 triệu vẫn là nhỏ. Vì thế, tôi nhìn vào các cột khối lượng tương đối trên thị trường.

Trong Hình 15.1, ta thấy cổ phiếu này có khối lượng đột biến cuối ngày 03 tháng 05. So với những phiên trước đó, khối lượng này rất bất bình thường. Vì vậy, ta phải hết sức để ý. Phiên khối lượng tăng này cũng là nến Búa. Đây là điều tôi muốn thấy: khối lượng xác nhận cho giá.

Đồ thị này còn mang đến một khía cạnh khác. Nến Búa với bóng nến dưới rất dài nghĩa là khi nến Búa được xác nhận (ta phải đợi giá đóng cửa để xác nhận nến Búa), thị trường đã cách xa đáy. Mua ở giá đóng cửa của nến Búa nhiều khi không mang lại tỉ lệ rủi ro/lợi nhuận hấp dẫn vì thị trường có thể kéo về đáy của nến Búa trước khi tiếp tục nhịp tăng, nếu có. Nến Búa khối lượng cao, như trong đồ thị này, giảm thiểu khả năng giá điều chỉnh về đáy của nến Búa. Vì vậy, ta có thể mạnh tay mua ở giá

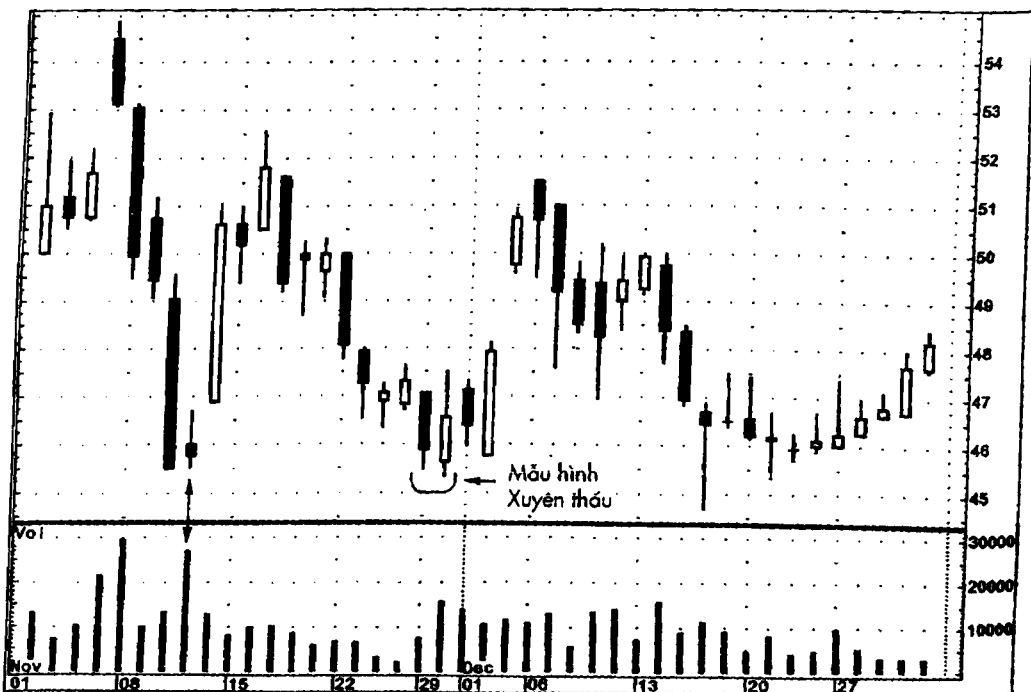

Hình 15.1: Corning, Đồ thị 60 phút (Khối lượng với nến Búa)

đóng cửa của nến Búa nếu nó có khối lượng lớn, và ta sẽ dè dặt hơn khi khối lượng không có xác nhận mạnh mẽ như thế.

Trong Hình 15.2, đầu Tháng 11, đợt giảm thẳng đứng với chuỗi nến đen thân dài củng cố động lượng của phe bán một cách trực quan. Chỉ một nến vào ngày 11 tháng 11 đã thay đổi bức tranh kỹ thuật. Nến Con quay vào phiên đó hoàn thành phiên thứ hai của mẫu hình Harami. Tuy nhiên, điều đáng chú ý hơn là khối lượng của nến Con quay rất lớn. Điều này cho thấy cung mạnh (ta biết cung rất mạnh vì khối lượng cao), nhưng cầu cũng mạnh không kém để kiểm soát phe bán, vì thế thân nến mới nhỏ.

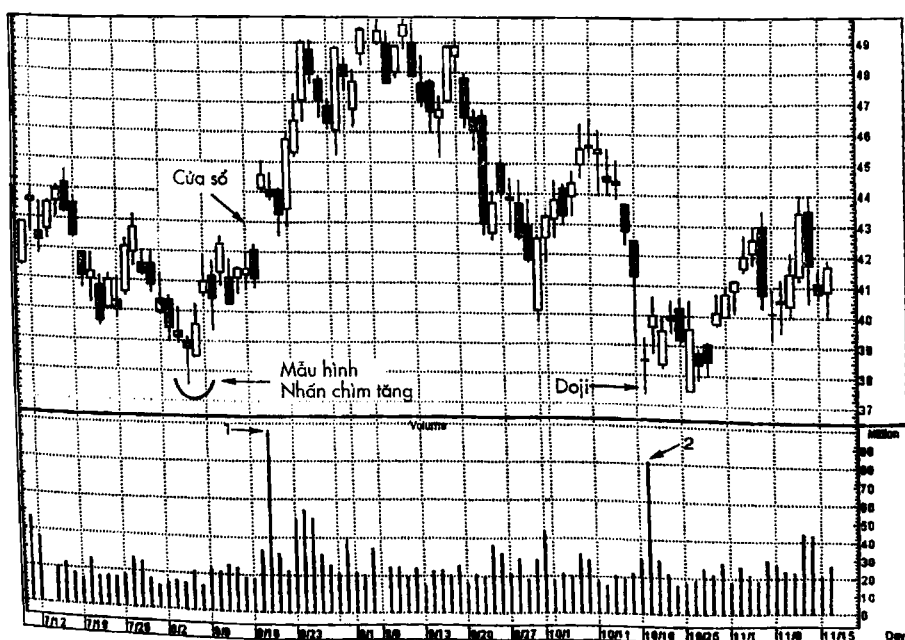
Thị trường tăng từ Harami này. Vào đợt bán cuối Tháng 11, cổ phiếu cân bằng lại với mẫu hình Xuyên thấu. Với mẫu hình Xuyên thấu, lý tưởng là nến đen có khối lượng thấp và nến trắng khối lượng cao hơn. Điều này củng cố việc phe bán đang mất

Hình 15.2: Capital One Financial, Đồ thị ngày (Khối lượng với mẫu hình Harami và Xuyên thấu)

05, Cửa sổ tăng lớn mở ra. Cửa sổ này còn cho tín hiệu tích cực hơn khi có khối lượng rất cao. Cửa sổ tăng được xem là hỗ trợ tiềm năng, và Cửa sổ có khối lượng cao còn nâng cao hiệu quả hỗ trợ (hoặc kháng cự, trong trường hợp của Cửa sổ giảm). Bóng nến dưới thân dài tích cực vào ngày 01 tháng 06 xác nhận sức mạnh của phe mua khi cổ phiếu giữ trên vùng hỗ trợ 30 đô la vào lúc đóng cửa (đáy Cửa sổ ngày 22 tháng 05).

Dù nến thân nhỏ là tín hiệu nhịp giảm hay tăng đang mất lực, nếu ta thêm khối lượng lớn vào thân nến nhỏ, ta có khả năng đảo chiều cao hơn. Hãy cùng nhìn vào Hình 15.4 để xem tại sao lại như vậy. Trong đồ thị Dell, tôi để mũi tên ở ngày có khối lượng lớn (tại 1) vào ngày 18 tháng 08, đồng thời là Cửa sổ tăng. Như đã phân tích trong Hình 15.3, Cửa sổ tăng kèm khối lượng lớn là vùng hỗ trợ vững chắc. Điều này cũng xảy ra với Dell, thể hiện qua hành động giá vài ngày sau Cửa sổ tăng.

Hình 15.4: Dell, Đồ thị ngày (Khối lượng với Doji và Cửa sổ)

Một phiên khác có khối lượng đột biến nữa là ngày 19 tháng 10 (tại 2). Nén hôm đó là Doji. Doji khối lượng cao này rất có ý nghĩa lớn vì nó xuất hiện sau một nhịp giảm dốc đứng đưa Dell về vùng hỗ trợ ở mẫu hình Nhấn chìm tăng đầu Tháng 08 (nén đầu tiên trong mẫu hình là nén Búa). Như đã bàn trong Chương 8, tôi ít khi để ý đến Doji trong nhịp giảm so với trong nhịp tăng. Tuy nhiên, Doji này xác nhận vùng hỗ trợ và có khối lượng lớn, nên tôi chắc chắn sẽ lưu ý. Doji khối lượng cao này là bằng chứng cho thấy có cung lớn (vì khối lượng lớn), nhưng khi cổ phiếu tạo Doji, nó chứng minh cầu cũng đủ mạnh để hấp thụ lượng cung này. Vào ngày 19 tháng 10, ta có hội tụ của các yếu tố kỹ thuật nhấn mạnh tầm quan trọng của hỗ trợ tại 37.25 đô la như sau:

1. Vùng hỗ trợ dựa trên đáy mẫu hình Nhấn chìm tăng Tháng 08.
2. Doji.
3. Khối lượng cao đột biến ở Doji cho thấy lượng cung lớn đã được hấp thụ.

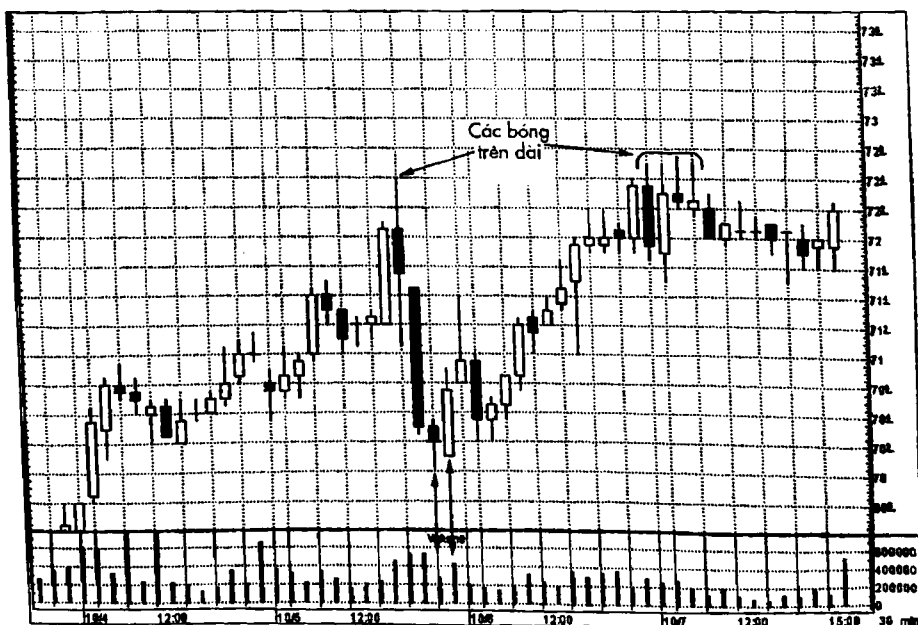
Hãy để ý hỗ trợ này được bảo vệ thành công tuần sau Doji với nến trắng thân dài.

Lý thuyết về Doji khối lượng cao trong nhịp giảm giúp gia tăng khả năng đảo chiều so với Doji khối lượng bình thường cũng đúng nếu nến có thân nhỏ (ta đã thấy nến Con quay khối lượng cao trong Hình 15.2). Tóm tắt việc phối hợp khối lượng cao với nến Con quay hoặc Doji:

1. Một nến Doji hoặc nến Con quay có khối lượng cao đột biến sau đợt tăng kéo tài minh họa lực của phe mua đang đối mặt với đủ lượng cung, khiến nhịp tăng chững lại. Đây có thể là tín hiệu đảo chiều tại đỉnh.

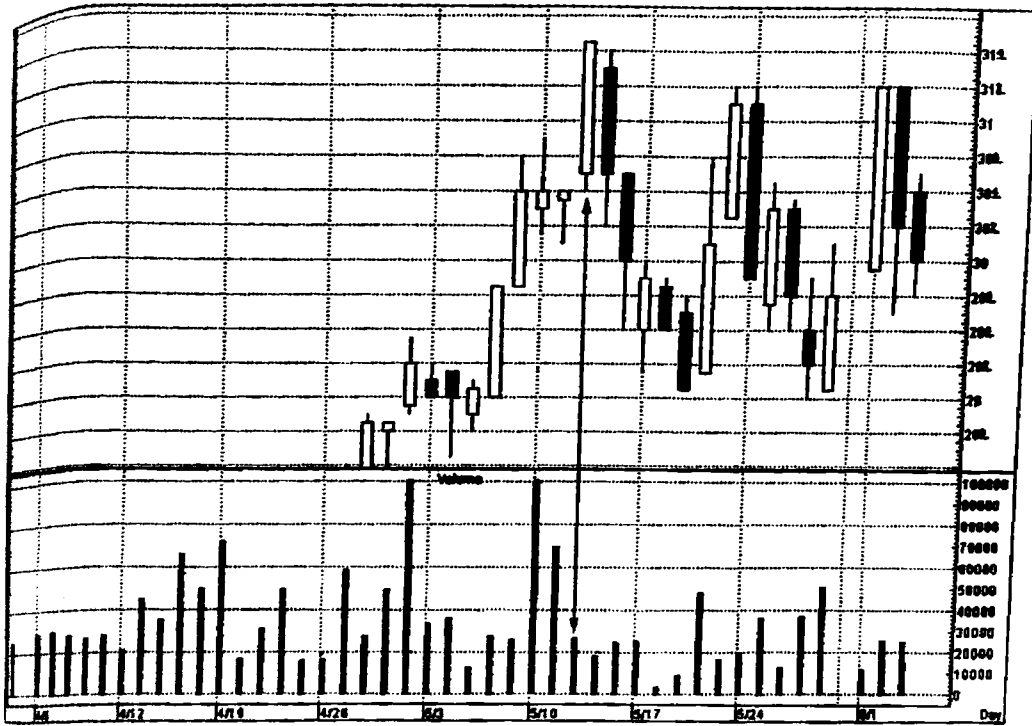
2. Một nến Doji hoặc nến thân nhỏ có khối lượng rất cao trong một nhịp giảm dốc thẳng xuống cho thấy nguồn cung mạnh đang được cân bởi lượng cầu cũng mạnh tương đương.

Trường hợp có một nến riêng lẻ hoặc một loạt nến hình thành mẫu hình, khả năng đảo chiều sẽ cao hơn nếu khối lượng xác nhận điều mẫu hình nến đang thể hiện. Hình 15.5 cho một mẫu hình Nhấn chìm tăng vào cuối ngày 05 tháng 10. Nến đầu trong mẫu hình Nhấn chìm tăng là nến Con quay, cho tín hiệu nhịp giảm trước đó đang mất lực. Nến trắng thân dài ở phiên tiếp theo cho thấy phe mua đã đoạt quyền kiểm soát. Một điều bổ sung tính chất tích cực của mẫu hình này là nến đầu tiên có khối lượng thấp hơn nến trắng thân dài. Hội tụ của khối lượng và mẫu hình Nhấn chìm tăng củng cố lẫn nhau và tăng khả năng đảo chiều. Nhịp tăng từ mẫu hình Nhấn chìm tăng chứng lại đầu ngày 07 tháng 10 với mẫu hình Nhấn chìm giảm

Hình 15.5: Home Depot, Đồ thị 30 phút (Khối lượng xác nhận mẫu hình Nhấn chìm tăng)

và một chuỗi nến có bóng trên tiêu cực ở 72.50 đô la. Nó xác nhận kháng cự từ bóng nến trên dài phiên trước đó cũng ở mức giá này.

Hình 15.6: Technitrol (Khối lượng xác nhận Bút phá)

Quy tắc chung ta có thể phát biểu là nến trắng càng dài, khả năng nhịp tăng tiếp tục càng cao. Nhưng khối lượng cho ta thêm góc nhìn khác. Như mô tả trong Hình 15.6, một nến trắng thân dài vào ngày 12 tháng 05 đẩy cổ phiếu lên đỉnh giá mới. Tuy nhiên, điều khiến sự tích cực này giảm đi chính là khối lượng của nến lại thấp. Khi thị trường tạo đỉnh mới, tốt nhất nó nên được xác nhận bằng lực đẩy từ khối lượng. Trong trường hợp này, khối lượng không xác nhận sự bút phá. Dù thiếu khối lượng khi giá bút phá lên, tôi cũng không chuyển góc nhìn từ phe mua sang phe bán, nhưng nó là lý do phải cẩn trọng hơn. Điều này là vì một nhịp tăng khối lượng thấp nâng cao khả năng nó sẽ không được duy trì. Ở cổ phiếu này, nến sau nến trắng

thân dài nhưng khối lượng thấp ngày 12 tháng 05 là một nến đen thân dài, củng cố việc phe mua thiếu quyền kiểm soát.

Chương 16:

ĐO LƯỜNG CÁC CHUYỂN ĐỘNG

鬼の留守に洗濯

Nương gió phát cờ.

Đồ thị nến cung cấp cho ta bản chụp X quang về tình hình cung/cầu nên nó rất hữu ích trong việc báo sớm tín hiệu đảo chiều. Giả sử ta vào vị thế với tín hiệu nến (tốt hơn hết có sự xác nhận của mẫu hình nến khác hoặc tín hiệu phương Tây), thách thức là xác định thời điểm thoát vị thế.

Công ty tôi sử dụng nhiều chiến lược thoát vị thế khác nhau tùy theo phong cách giao dịch của khách hàng. Một cách chúng tôi dùng là dự đoán giá mục tiêu từ mẫu hình phương Tây cổ điển. Còn một lý do khác tại sao lại sử dụng các mục tiêu giá được đo lường. Đó là bất kể mẫu hình nến lý tưởng ra sao, hay bao nhiêu tín hiệu đảo chiều hội tụ ở một khu vực, nó không dự đoán mức độ đảo chiều. Đây là lúc ta chuyển qua kỹ thuật phương Tây để có giá mục tiêu.

Các kỹ thuật đo lường trong chương này sẽ minh họa một vài mẫu hình này, bao gồm bứt phá (*breakout*) từ vùng hộp, mục tiêu swing, mẫu hình Cờ và Cờ đuôi nheo, Tam giác đi lên và đi xuống.

Giá mục tiêu không đồng nghĩa với hỗ trợ hoặc kháng cự. Ví dụ, nếu có mục tiêu giá tăng lên 42 đô la, điều này không có nghĩa nhịp tăng sẽ dừng lại ở 42 đô la (tất nhiên, có khi giá còn chẳng lên đến mức 42 đô la này). Theo tôi, ta không nên nhìn vào giá mục tiêu để mở vị thế mới mà để chốt vị thế đang có của mình. Trong ví dụ nêu trên, tôi sẽ dùng nhịp tăng đến vùng 42 đô la để đóng vị thế mua, nhưng không mở vị thế bán không mới. Tất nhiên, nếu có tín hiệu nến tiêu cực hoặc hội tụ của các

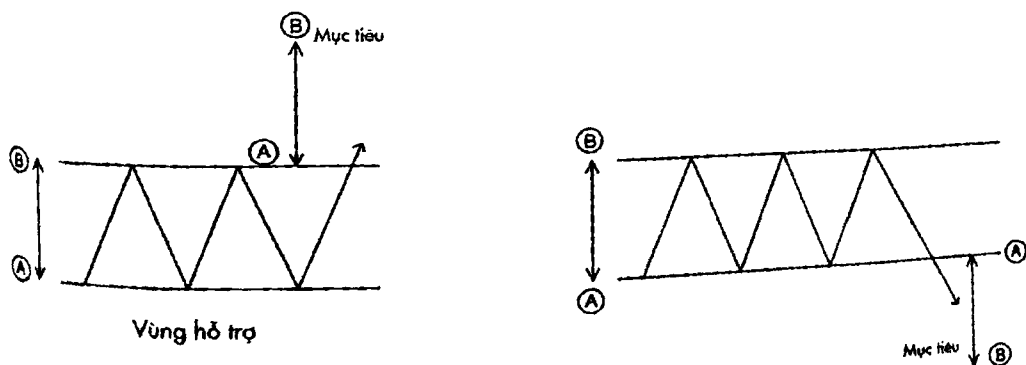
tín hiệu kỹ thuật khác, cho thấy 42 đô la là vùng kháng cự, ta có thể mạnh tay mở vị thế hơn.

BÚT PHÁ KHỎI HỘP (BREAKOUT)

Đa số thời gian, thị trường không có xu hướng mà di chuyển đi ngang, người Nhật gọi đây là phạm vi hộp. Vào những lúc như thế, thị trường ở trong tình trạng tương đối hài hòa, cả phe bán và phe mua đều không kiểm soát. Chữ bình lặng và bình tĩnh trong tiếng Nhật là chữ “Hòa” (*wa*). Tôi hay nghĩ thị trường đi trong một phạm vi hộp đang trong trạng thái “Hòa”.

Khi thị trường ở trong hộp, nó tương tự lò xo nén chuẩn bị bung khi áp lực xung quanh được giải phóng. Ta có thể tận dụng nguồn năng lượng tiềm năng bị dồn nén này. Khi bút phá khỏi phạm vi hộp, thị trường khả năng cao sẽ đi theo hướng mà nó bút phá.

Như trong Hình 16.1, nhịp tăng vượt ra ngoài hộp ngụ ý nhịp giá ít nhất sẽ bằng chiều cao thẳng đứng của hộp. Cụ thể là, khi giá đẩy lên đỉnh hộp (bút phá tăng - bullish breakout), ta đo khoảng cách thẳng đứng từ đáy hộp (vùng hỗ trợ) lên đỉnh hộp (vùng kháng cự). Kháng cự này được thể hiện qua A - B.

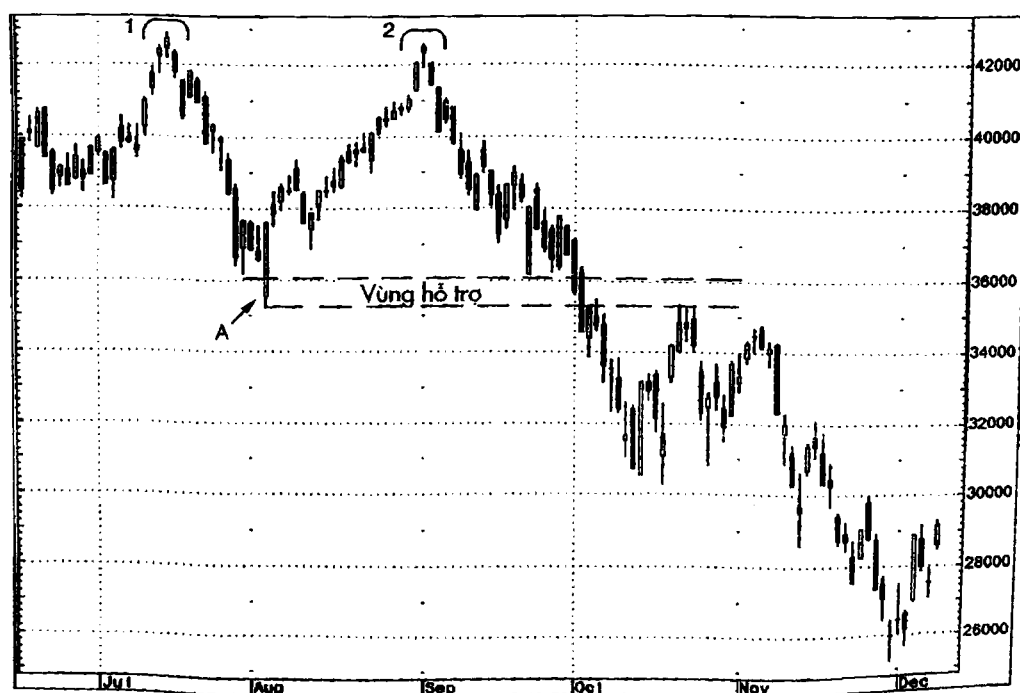
Hình 16.1: Bút phá khỏi hộp

Ta rút ra mục tiêu bằng cách cộng khoảng A - B này vào vùng kháng cự trước đó. Ví dụ, bút phá tăng từ phạm vi hộp 50 – 53 đô la cho mục tiêu giá là 56 đô la.

Điều ngược lại là khi giá xuyên thủng hỗ trợ của phạm vi hộp (bút phá giảm trong Hình 16.1). Nếu ta dùng phạm vi hộp 50 – 53 đô la, bút phá giảm khỏi hỗ trợ ở 50 đô la sẽ cho mục tiêu giá là 47 đô la.

Trong Hình 16.2, có một vùng đi ngang trong hộp với đỉnh ở 1 và 2. Đáy hộp (vùng hỗ trợ) được mô tả bằng hai đường nằm ngang giữa 3600 và 3500 (ta sẽ thảo luận về vùng A một lúc).

Đỉnh ở 1 không có mẫu hình nến đảo chiều nào. Điều này minh họa không phải đảo chiều nào cũng có tín hiệu bằng nến. Đỉnh ở 2 là một phiên bản sao Hô-mê-ly tương vì cả ba thân nến trong mẫu hình không chạm nhau. Thêm vào đó, đỉnh ở 2 là nến Người treo cổ được xác nhận vào phiên hôm sau.

Hình 16.2: Platinum, Đồ thị tuần (Tasuki tạo Khoảng trống tăng)

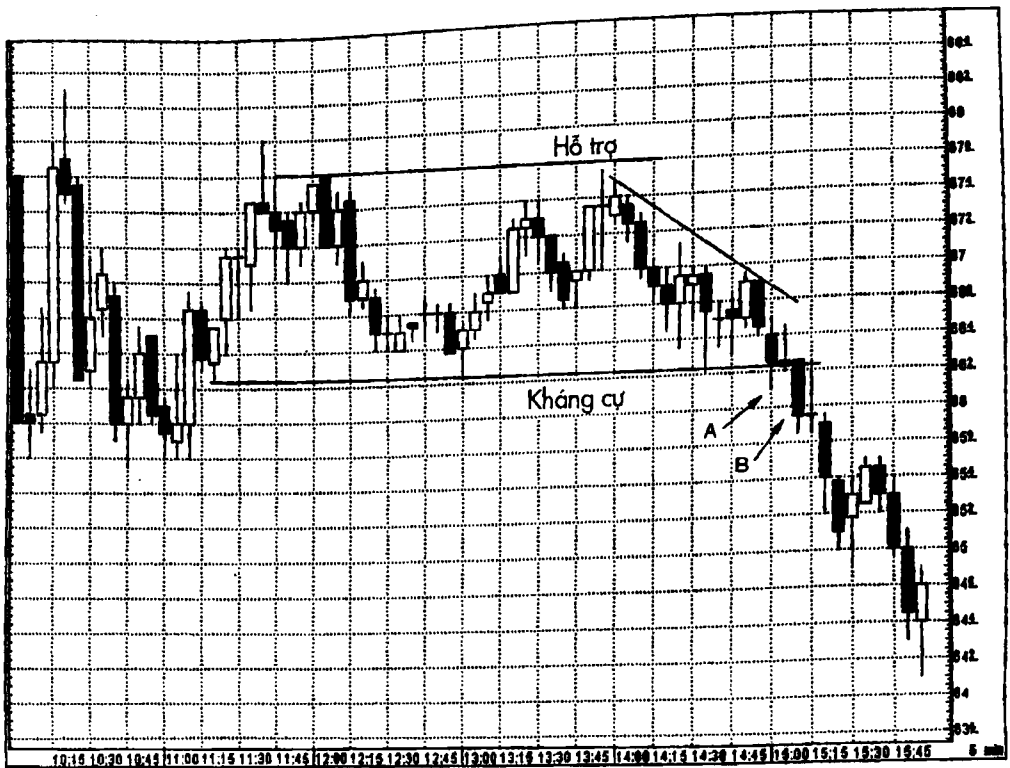
Khi NASDAQ thất bại ở vùng 2, ta có thể phân tích vì thất bại trong việc chinh phục đỉnh cũ ở 1, khả năng chỉ số giảm về đáy tạo giữa hai đỉnh 1 và 2. Đáy này là mẫu hình Nhấn chìm tăng tại A. Vì thế, ta có giá mục tiêu ở 3600 - 3500. Vùng này giữ suốt nửa sau Tháng 09 qua cặp nến trắng thân dài gần 3600.

Đầu Tháng 10, chỉ số phá vỡ hỗ trợ này và gây ra thiệt hại kép. Một, nến đen thân dài ngày 02 tháng 10 xuyên thủng đáy của mẫu hình Nhấn chìm tăng ở A và phá vỡ vùng hỗ trợ. Có lẽ hậu quả to lớn hơn là khi đáy vùng hộp lớn từ 4250 đến 3500 bị phá vỡ, ta có mục tiêu về 2750. Kết quả này được đo bằng cách trừ 750 điểm (từ đỉnh xuống đáy của vùng hộp) khỏi đáy hộp gần 3500. Chỉ số chạm mục tiêu vài tháng sau đó.

Chuyển động của chỉ số giảm xuống dưới mục tiêu 2750 cho ta thấy mục tiêu không nhất thiết nghĩa là vùng hỗ trợ. Đây là điều rất quan trọng mà ta phải cân nhắc. Chỉ vì NASDAQ giảm về 2750 không có nghĩa ta nên mua vào vì chỉ số đã chạm mục tiêu.

Đồ thị này cũng nhấn mạnh lý do tại sao tôi thích giá bút phá khỏi hộp. Khi vùng hỗ trợ bị xuyên thủng, ta có thể dùng quy tắc Đối cực (Xem Chương 11) để định nghĩa đâu sẽ thành kháng cự. Dựa trên kỹ thuật này, hỗ trợ trước đó (trong ví dụ này là 3600 - 3500) sẽ chuyển thành kháng cự. Và tình hình ở đây đúng là thế. Nếu chỉ số đóng cửa trên 3600, nó sẽ vô hiệu hóa mục tiêu giảm về 2750 của tôi.

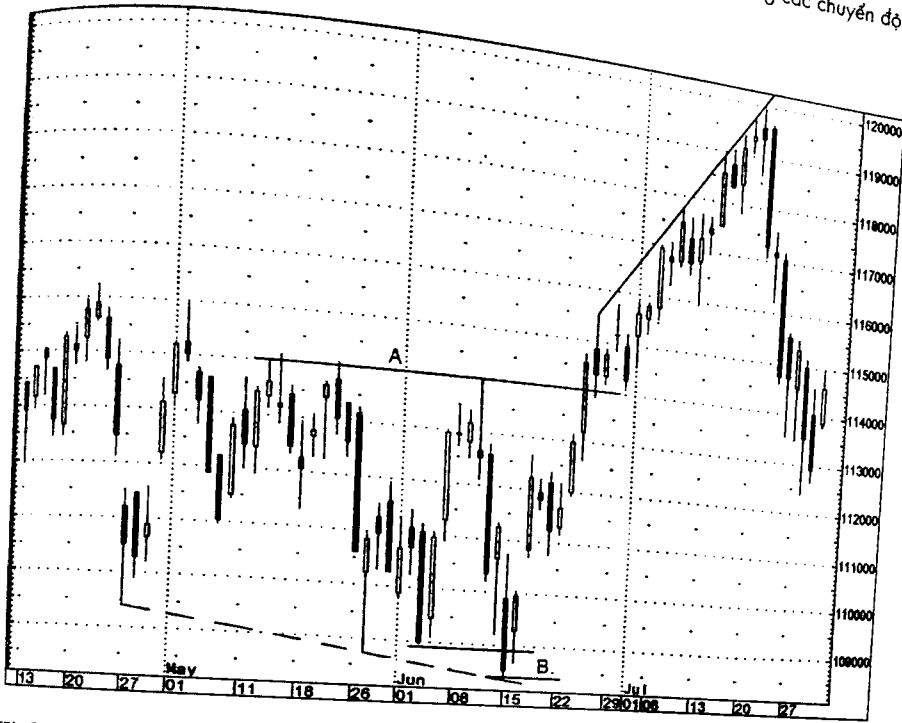
Hình 16.3 cho ta thấy một vùng giao dịch đi ngang rất rõ ràng từ 66.25 đô la đến 67.75 đô la. Nến ở A phá đường hỗ trợ nhưng không đóng cửa dưới mức đó, tức hỗ trợ vẫn được giữ vững. Ở B thị trường đóng cửa dưới vùng hộp. Đây là tín hiệu tiêu cực. Ta có các tín hiệu sớm cho thấy cổ phiếu đang gặp vấn đề trước khi giá thất bại ở B qua đường kháng cự dốc xuống thể hiện trên đồ thị. Điều này nâng cao khả năng mức hỗ trợ ở 66.25 đô la rốt cuộc cũng sẽ thất bại.

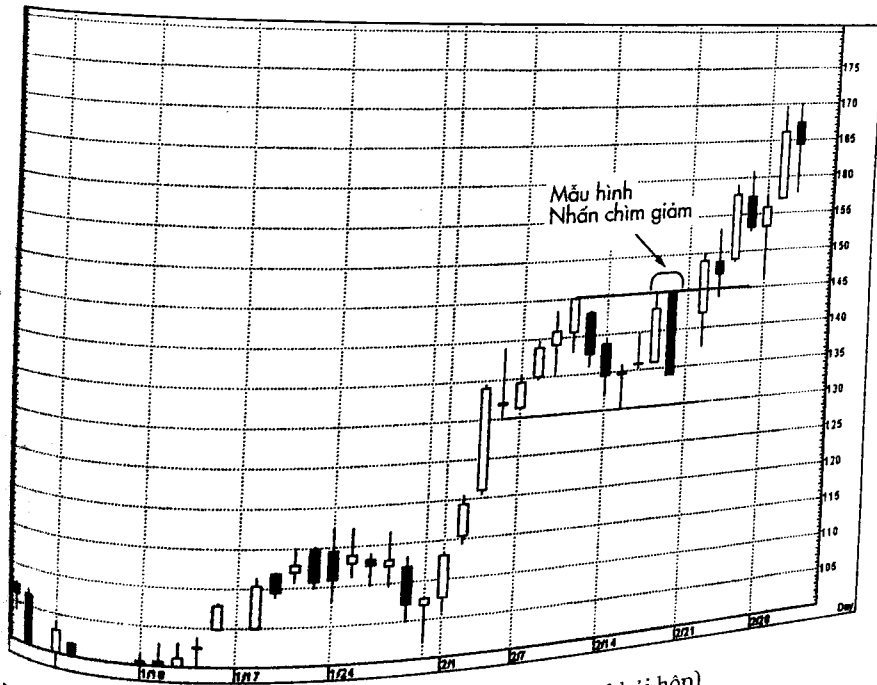
Hình 16.3: JDS Uniphase, Đồ thị 5 phút (Bút phá gãy khỏi hộp)

Khi hỗ trợ bị thất bại với nến B, chúng ta biết (từ quy tắc Đối cực) rằng hỗ trợ cũ, 66.25 đô la, sẽ trở thành kháng cự. Vậy giờ ta đã có vùng kháng cự, nhưng khả năng giá sẽ xuống đến đâu? Để tính toán, ta dùng khoảng cách thẳng đứng của vùng hộp 66.25 - 67.75 đô la rồi trừ 1.50 đô la khỏi đáy vùng giao dịch, cho ta mục tiêu ở 64.75 đô la.

Trong Hình 16.4, S&P đang ở trong vùng giao dịch giữa vùng 1090 (B) và 1140 (A). Phe mua đẩy chỉ số vượt kháng cự 1140 vào ngày 24 tháng 06. Cộng khoảng giá A - B (50 điểm) vào 1140, ta có dự phóng giá 1190. Cổ phiếu vượt mục tiêu một chút khi tăng theo đường kháng cự dốc lên (xem Chương 11). Có một số nến Cao tần gần 1200 (nến Cao tần có bóng trên, bóng dưới dài và thân nhỏ. Nó liên quan đến Doji chân dài, trừ việc Doji chân dài là Doji thay vì nến thân nhỏ, như mô tả trong Chương 8). Các nến Cao tần này thể hiện thị trường đang mất phương hướng (trước đó xu hướng là lên).

Hình 16.4: S&P, Đồ thị ngày (Bút phá lên khỏi hộp)

Hình 16.5: Texas Instruments, Đồ thị ngày (Bút phá lên khỏi hộp)

Hình 16.5 cho thấy Texas Instruments bị khóa trong hộp 130 – 145 đô la. Khi giá tiệm cận đỉnh vùng giao dịch vào ngày 17 và 18 tháng 02, giá hình thành mẫu hình Nhấn chìm giảm. Mẫu hình này trở thành kháng cự. Tuy nhiên, phiên kế tiếp (ngày 22 tháng 02) vượt trên kháng cự này. Đây là một sự bứt phá tích cực, đẩy giá lên trên kháng cự ở mẫu hình Nhấn chìm giảm, đồng thời xuyên thủng đỉnh hộp. Điều này ngụ ý mục tiêu giá ở 160 đô la (dựa trên biên độ 15 đô la trước đó).

Điều gì sẽ báo hiệu ta định mục tiêu sai? Khi thị trường vượt trên 145 đô la như vào ngày 22 tháng 02, nếu giá đóng cửa dưới 145 đô la, tình hình ấy sẽ phủ nhận mục tiêu trên. Nói cách khác, một khi thị trường tạo đỉnh mới, việc phe mua cho thấy họ đang kiểm soát bằng cách duy trì các đỉnh giá mới là điều hết sức quan trọng.

MỤC TIÊU SWING, CỜ VÀ CỜ ĐUÔI NHEO

Mục tiêu swing, lá cờ và cờ đuôi nheo bao gồm ba thành tố:

1. Đợt giá ban đầu nhanh và rõ ràng.
2. Điều chỉnh của đợt giá.
3. Giá quay lại hướng của đợt chuyển động ban đầu.

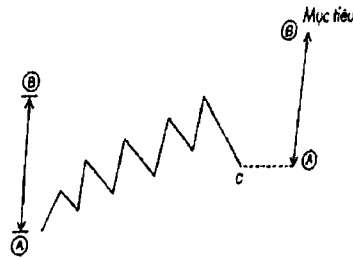
Ta sẽ nghiên cứu Mục tiêu Swing trước, sau đó sẽ tìm hiểu Cờ và Cờ đuôi nheo.

Căn cứ của Mục tiêu Swing (xem Hình 16.6) là nếu thị trường tăng hoặc giảm mạnh, sau đó ghi nhận sự thoái lui, đợt chuyển động tiếp theo ít nhất sẽ bằng với chuyển động của kênh giá trước.

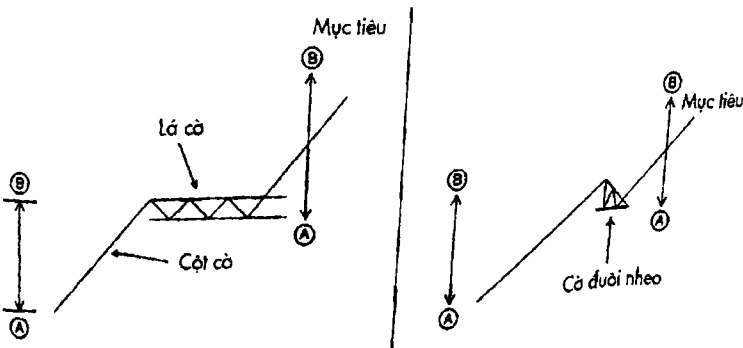
Điều này được thể hiện trong Hình 16.6, chiều cao của đợt giá đầu là nhịp tăng từ A đến B. Sau đó giá điều chỉnh về C. Khi thị trường tăng từ C, ta sẽ giống độ cao của kênh ban đầu từ A

đến B tính lên đáy điều chỉnh ở C.

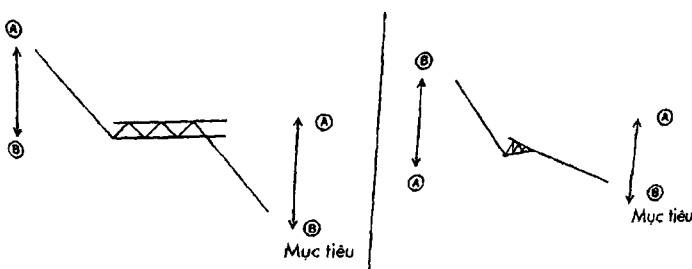
Mục tiêu Swing cũng tương tự như khái niệm Cờ và Cờ đuôi nheo. Điểm khác biệt lớn nhất là nhịp điều chỉnh của Mục tiêu Swing thường lớn hơn mẫu hình Cờ và Cờ đuôi nheo. Như trong Hình 16.7, Cờ là nhịp giá đi ngang hoặc ngược xu hướng sau một đợt tăng hoặc giảm mạnh, rõ ràng. Dải giá hẹp này có tác dụng giảm bớt tình trạng quá mua (trong đợt tăng) hoặc quá bán (trong đợt giảm). Nếu sau đợt điều chỉnh ngắn hạn này, thị trường quay lại xu hướng cũ, ta có mẫu hình Cờ hoặc Cờ đuôi nheo.

Hình 16.6: Mục tiêu Swing

Hình 16.7: Mẫu hình Cờ và Cờ đuôi nheo tăng

Hình 16.8: Mẫu hình Cờ và Cờ đuôi nheo giảm

Điểm khác biệt giữa Cờ và Cờ đuôi nheo là trong mẫu hình Cờ, phần “Lá cờ” là một vùng hộp đi ngang. Trong mẫu hình Cờ đuôi nheo, phần “Lá cờ” (tức dải giá hẹp) nhìn giống như cờ đuôi nheo vì giá tạo các đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước và đáy sau thấp hơn đáy trước.

Hình 16.7 và 16.8 mô tả cách đo lường mẫu hình Cờ và Cờ đuôi nheo tăng hoặc giảm. Cách đo cũng được xây dựng từ quy luật tương tự mục tiêu Swing. Với mẫu hình Cờ hoặc Cờ đuôi nheo, ta dùng chiều cao của đợt tăng hoặc giảm ban đầu, hay còn gọi là “cột cờ”.

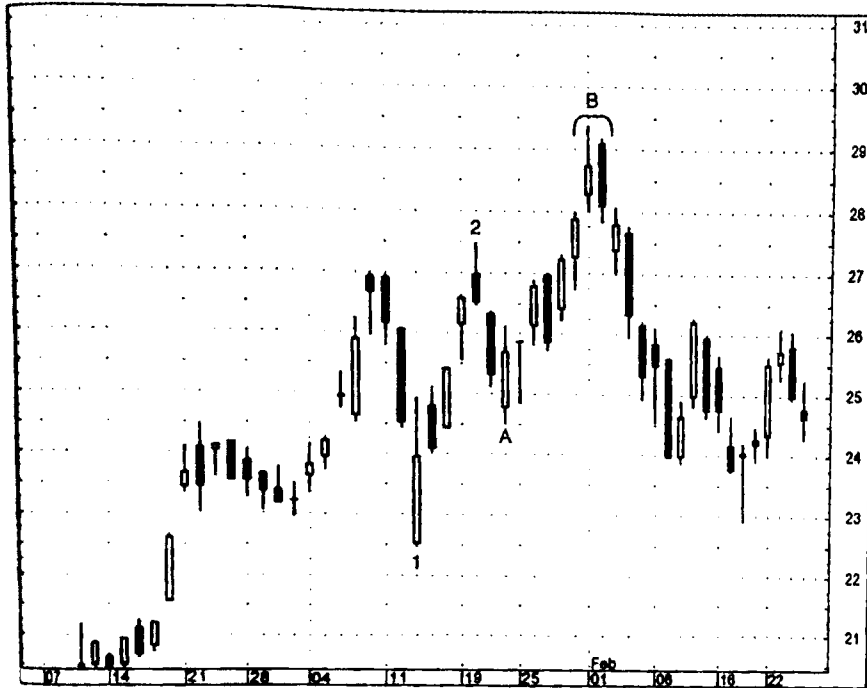
Trong Hình 16.7, ta có giá mục tiêu của mẫu hình Cờ và Cờ đuôi nheo tăng tính bằng cách cộng chiều cao của đợt tăng giá ban đầu (cột cờ) từ A đến B lên đáy của dải giá hẹp (mang hình dạng cờ hoặc cờ đuôi nheo). Cách tính truyền thống hơn là cộng chiều cao cột cờ lên đỉnh của cờ hoặc cờ đuôi nheo. Tôi thừa sai khi đóng vị thế sớm còn hơn là bỏ lỡ vài đơn vị cuối cùng. Vì vậy, cách tính của tôi bắt đầu từ đáy cờ hoặc cờ đuôi nheo chứ không phải đỉnh.

Như trong Hình 16.8, mục tiêu của mẫu hình Cờ hoặc Cờ đuôi nheo giảm được dự phóng bằng cách trừ cột cờ (A - B) khỏi đỉnh vùng giá hẹp (xin nhắc lại đây là mục tiêu thận trọng mang tính chủ quan của cá nhân tôi, người khác có thể dùng cách đo lường cổ điển hơn, đó là tính từ đáy của dải giá hẹp).

Trong Hình 16.9, có một nhịp tăng gần như thẳng đứng từ 1 đến 2, đưa cổ phiếu từ 22.50 đô la lên 27.50 đô la. Nhịp giảm từ 2 về A gần như đúng mức điều chỉnh Fibonacci 61.8% của nhịp tăng (xem Chương 12 bàn về thoái lui). Cổ phiếu bắt đầu nhịp tăng từ A.

Dùng nhịp 1 đến 2 và điều chỉnh về A, ta có mục tiêu Swing bằng cách lấy 5 đô la của nhịp giá từ 1 đến 2 và cộng vào đáy điều chỉnh ở A tại 24.50 đô la. Nó cho ta mục tiêu tiềm năng là 29.50 đô la.

Dù các nhịp giá đo lường thông thường không trở thành kháng cự hoặc hỗ trợ, ở ví dụ này, ta thấy mẫu hình Nhấn chìm giảm (tại B) vào ngày 01 và 02 tháng 02 xuất hiện ở mục tiêu giá 29.50 đô la dự phóng.

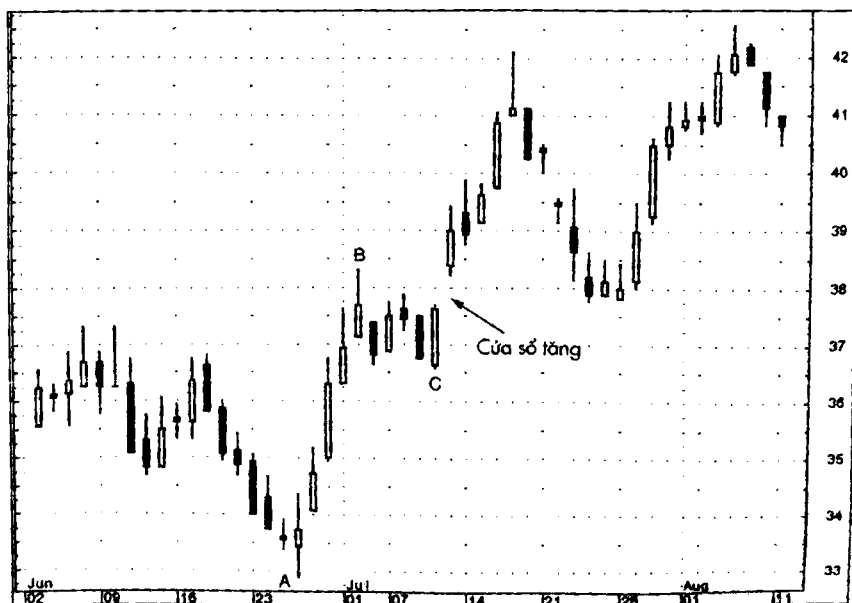
Hình 16.9: Cisco Systems, Đồ thị ngày (Mục tiêu Swing)

Trong Hình 16.10, ta thấy sau đợt tăng từ A lên B, cổ phiếu nghỉ lấy hơi tầm một tuần. Trong thời gian này, thị trường dao động đi ngang giữa 36.50 đô la và 37.75 đô la. Một Cửa sổ tăng mở ra vào ngày 11 tháng 07 (sau nến C) và đẩy giá cổ phiếu lên trên vùng giao dịch đi ngang nói trên.

Nhìn từ góc độ nến, Cửa sổ tăng đã làm hai điều: Một, nó chuyển xu hướng sang tăng, và hai, nó trở thành hỗ trợ tiềm năng. Dù Cửa sổ cho ta cái nhìn tích cực, nó lại không cung cấp giá mục tiêu. Vì thế, ta chuyển qua kỹ thuật phương Tây. Nhìn vào nhịp tăng từ A lên B và điều chỉnh về C, ta có mẫu hình Cờ tăng. Ta có thể thu được mục tiêu bằng cách cộng phần “cột

cờ" (A đến B) vào đáy "lá cờ" (ở C). Đợt tăng từ A đến B khoảng 5.50 đô la. Cộng phần này vào đáy ở C cho ta mục tiêu tăng lên 42 đô la (như đã nói ở trên, hầu hết các sách phân tích kỹ thuật phương Tây sẽ cộng phần 5.50 đô la này vào đỉnh phần lá cờ - gần 38 đô la, nhưng tôi dùng cách đo lường thận trọng hơn, tức phần đáy lá cờ ở 36.50 đô la).

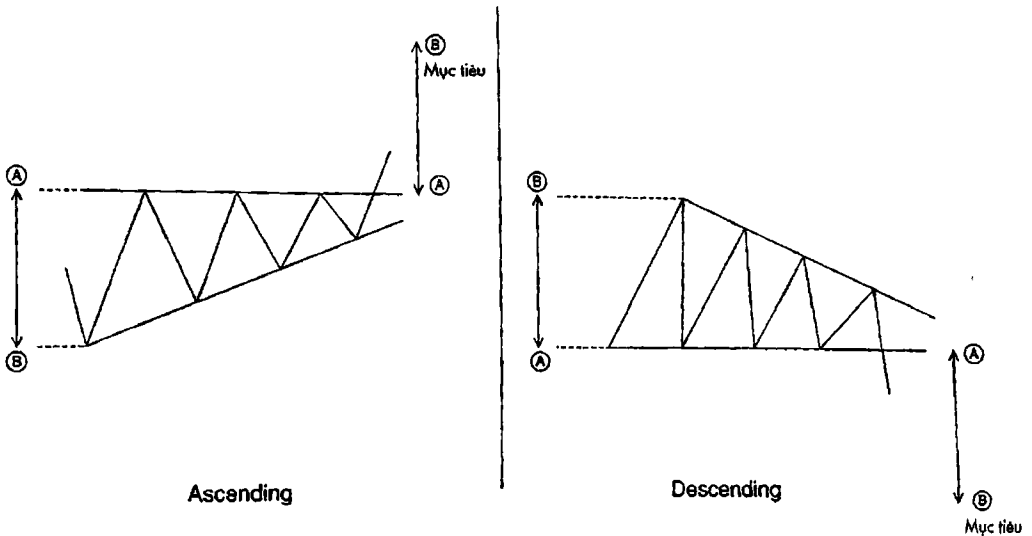
Khi cổ phiếu tiệm cận mục tiêu thận trọng của chúng ta ở 42 đô la, một nền Sao Băng xuất hiện bên trên, biến mục tiêu này thành vùng kháng cự. Nền đen sau nền Sao Băng hoàn thành cây nến thứ ba cần để tạo mẫu hình Sao Hòm. Nhịp giảm từ đó tìm thấy hỗ trợ cuối tháng 07 gần 37.75 đô la. Đây là vùng hỗ trợ tạo bởi Cửa sổ tăng vào ngày 14 tháng 07 với nền Búa ngược. Đợt tăng bắt đầu vào tuần ngày 28 tháng 07 lưỡng lự tại đỉnh của mẫu hình sao Hòm nói trên ở quanh 42 đô la. Như đã bàn với mẫu hình Sao Hòm (và nhiều mẫu hình khác), tôi thường xem xét kháng cự dựa trên giá đóng cửa. Vì vậy, khi

Hình 16.10: Transocean Sedco Forex, Đồ thị ngày (Cờ tăng)

đóng cửa cao hơn toàn bộ nhịp giảm từ C, tôi vẫn đánh giá nó có giá trị tương đương mẫu hình Xuyên thấu cổ điển. Kỳ vọng này được xác định vào tuần kế tiếp, khi chỉ số bảo vệ thành công hỗ trợ mẫu hình Xuyên thấu.

Có rất nhiều loại mẫu hình tam giác trong phân tích kỹ thuật phương Tây: Tam giác cân, Cái nêm, v.v... Như trong Hình 16.12, ta có Tam giác hướng lên và Tam giác hướng xuống.

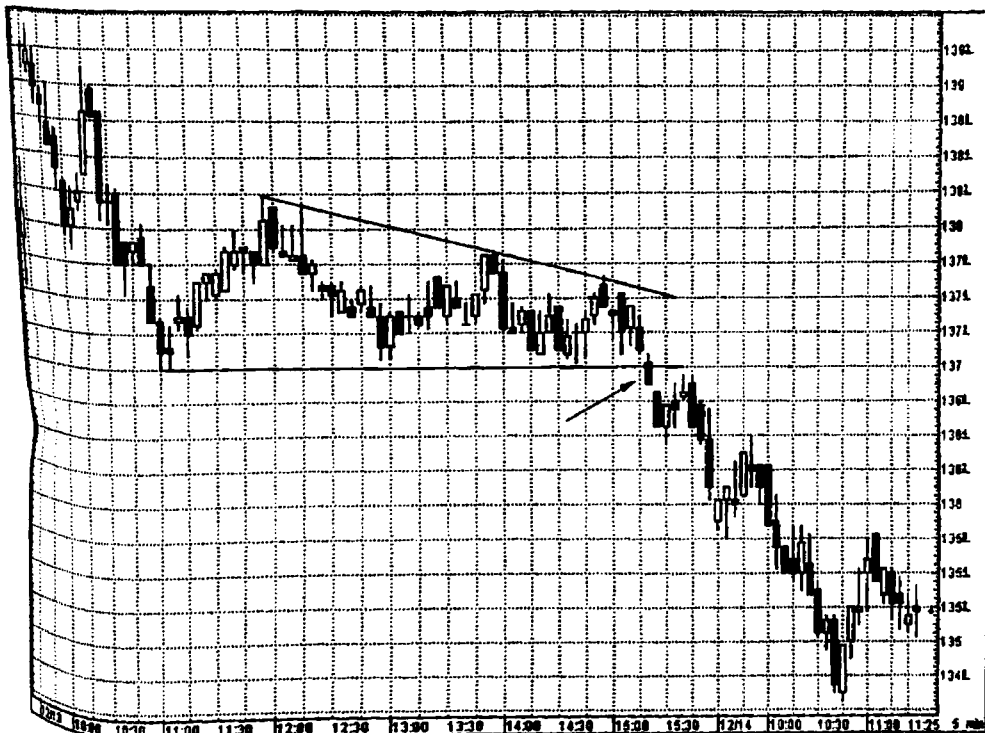
Hình 16.12: Tam giác hướng lên và tam giác hướng xuống

Tam giác hướng lên có vùng kháng cự nằm ngang được kiểm định rất nhiều lần. Các nhịp giảm từ kháng cự này tạo đáy cao dần. Điều này cho thấy dù có cung ở đường kháng cự, cầu mạnh lên mỗi lần thị trường kéo ngược về vùng kháng cự này. Nếu phe mua có thể đẩy thị trường lên trên kháng cự nằm ngang, ta có Tam giác hướng lên. Mục tiêu giá được tính bằng chiều cao từ vùng kháng cự nằm ngang (A) đến phần rộng nhất của tam giác (B) cộng với vùng kháng cự vừa bị phá vỡ.

Tam giác hướng xuống là mẫu hình trong đó vùng hỗ trợ nằm ngang được bảo vệ thành công, nhưng mỗi nhịp tăng từ đó lại tạo các đỉnh sau thấp dần. Các đỉnh này thể hiện phe bán

đang kiểm chế phe mua. Khi hỗ trợ bị xuyên thủng, ta lấy phần rộng nhất của Tam giác hướng xuống rồi cộng phần này vào đường hỗ trợ trước đó.

Hình 16.13 trình bày một Tam giác hướng xuống kiểu mẫu. Đường nằm ngang ở 137 cho thấy hỗ trợ này rất rõ ràng và đã được kiểm định nhiều lần. Đây là phần đáy của một Tam giác hướng xuống. Phần trên của tam giác này là đường kháng cự dốc xuống.

Hình 16.13: S&P Depository Receipts, Đồ thị 5 phút (Tam giác hướng xuống)

Khi phe bán có đủ sức kéo thị trường xuống dưới vùng hỗ trợ 137 (ở mũi tên), ta có thể dự phóng mục tiêu Tam giác hướng xuống. Điểm cao nhất của tam giác bắt đầu ở 138.25. Đáy của tam giác là 137. Nó cho ta mục tiêu về 135.75.

Một trong những khía cạnh thu hút của Tam giác hướng xuống là ta có thể dùng hỗ trợ trước đó làm kháng cự mới (quy tắc Đối cực). Vì thế, khi phe bán kéo giá xuống dưới 137 (ở mũi

tên), ta biết 137 sẽ trở thành kháng cự nếu thị trường thật sự yếu.

Tín hiệu khác cho thấy có vấn đề với việc giá rơi xuống 137 là phiên hôm sau ghi nhận Cửa sổ giảm. Do vậy, ta có sự Hội tụ cho kháng cự gần 137: hỗ trợ trước đó và Cửa sổ giảm.

Chương 17:

ĐÔNG TÂY KẾT HỢP: SỨC MẠNH CỦA HỘI TỤ

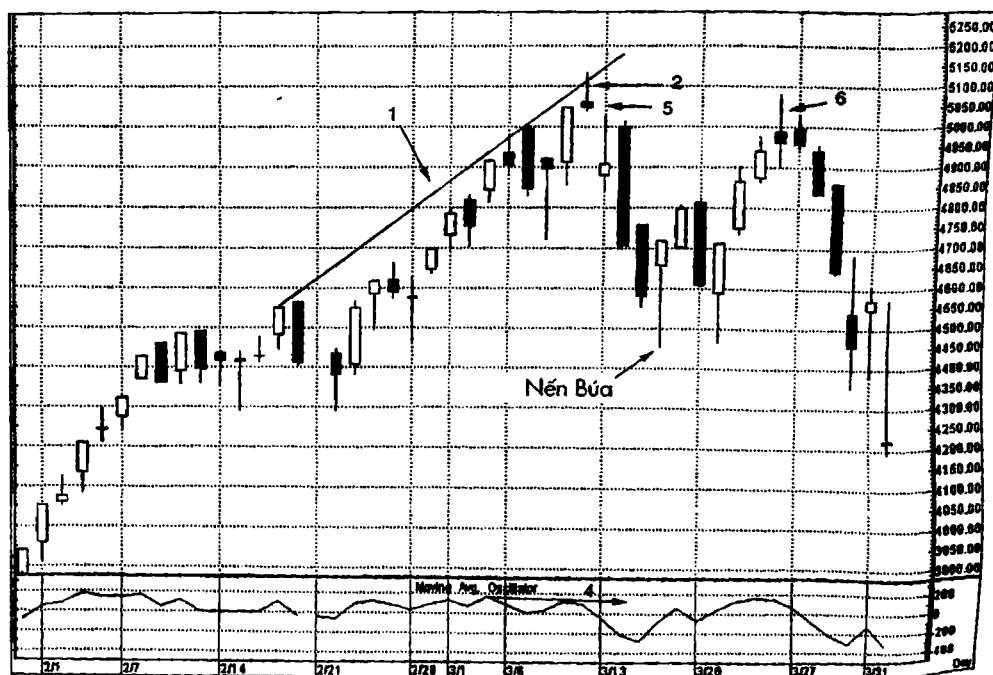

棚からぼた餅

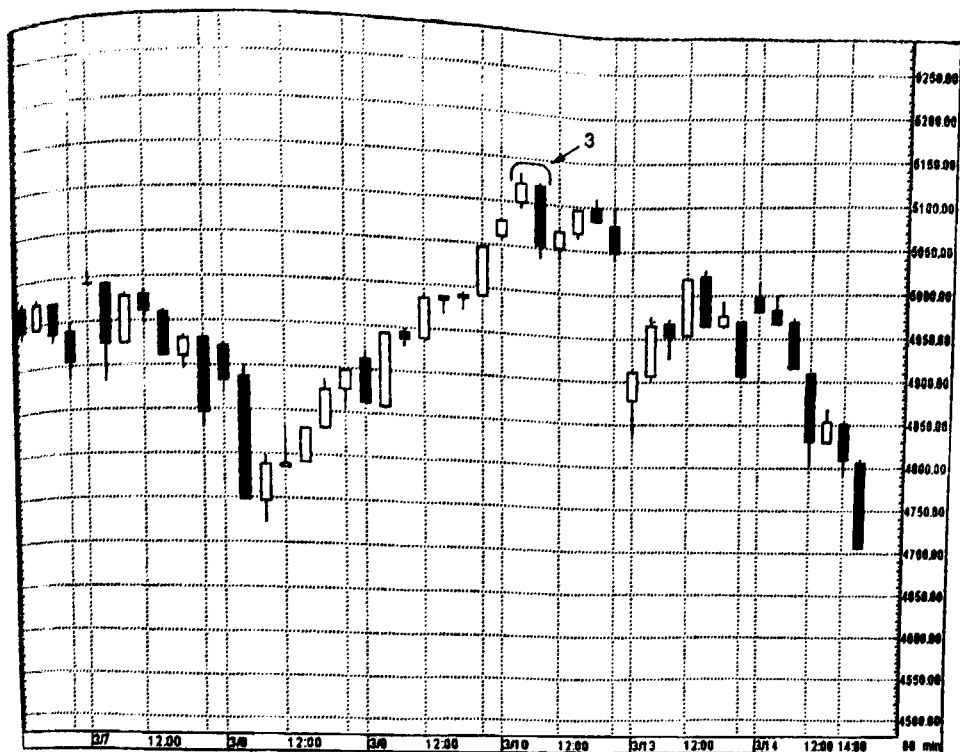
Cơ hội trời cho.

C hương này minh họa ví dụ kiểu mẫu về cách tôi sử dụng nguyên tắc Hội tụ để dự báo hiểm họa tiềm tàng với NASDAQ.

Hình 17.1 Và 17.2 tiết lộ những kỹ thuật cả Đông lẫn Tây cho tín hiệu NASDAQ tạo đỉnh quan trọng. Rất hiếm khi ta có nhiều tín hiệu như vậy xuất hiện ở cùng một khu vực. Lát nữa ta sẽ thấy dù hội tụ của nhiều nến và tín hiệu phương Tây tăng khả năng đảo chiều ở đỉnh, các kỹ thuật này không dự phóng mức độ điều chỉnh khi thị trường quay đầu.

Hình 17.1: S&P Depository Receipts, Đồ thị 5 phút (Tam giác hướng xuống)

Hình 17.2: S&P Depository Receipts, Đồ thị 5 phút (Tam giác hướng xuống)

Hãy cùng nhìn vào các tín hiệu (và các chương bàn về chúng) một cách cụ thể. Phần này thảo luận về Hình 17.1, ngoại trừ điểm số 3 dùng Hình 17.2

1. Đường kháng cự hướng lên vẽ bằng cách nối các đỉnh trong tuần ngày 14 tháng 02 đến đỉnh đầu Tháng 03 (kỹ thuật này được bàn trong Chương 11). Vì NASDAQ đang khai phá miền đất lạ, đường kháng cự hướng lên này là một cơ chế hữu hiệu để thu được vùng cung tiềm năng khi thị trường tăng lên.

2. Nén Sao Băng (Chương 4) vào ngày 10 tháng 03 là tín hiệu nén xác nhận kháng cự tiềm năng ở đường kháng cự dốc lên nêu trên.

3. Xem Hình 17.2. Đây là đồ thị giờ và nó cho ta mẫu hình Nhấn chìm giảm (Chương 4) vào ngày 10 tháng 03 (tại 3). Mẫu hình Nhấn chìm giảm này xuất hiện đầu ngày

của mẫu hình Sao Băng trên đồ thị ngày (thảo luận ở điểm 2 nói trên).

4. Quay lại Hình 17.1, lúc NASDAQ tạo đỉnh mới ở nến Sao Băng tại 2, chỉ báo dao động (Chương 14) tạo đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước. Đây là phân kỳ âm.

5. Một Cửa sổ giảm rất nhỏ mở giữa phiên ngày 10 và 13 tháng 03 (Chương 7). Cửa sổ giảm này rõ ràng hơn trong Hình 17.1a trên khung đồ thị giờ. Khi Cửa sổ giảm này xuất hiện, nó khiến xu hướng quay đầu. Cửa sổ trở thành kháng cự tiềm năng. Nhịp giảm từ Cửa sổ giảm này tìm được sự cân bằng ở nến Búa (Chương 4) vào ngày 16 tháng 03. Vài ngày sau, nến Búa trở thành hỗ trợ và nhịp tăng bắt đầu từ đây.

6. Nhịp tăng từ ngày 21 tháng 03 chững lại ở kháng cự của Cửa sổ (từ điểm 5 trở lên) với nến Cao tần (Chương 8). Mặc dù bóng trên của nến 6 vượt lên trên kháng cự Cửa sổ, giá không đóng cửa trên Cửa sổ này, càng củng cố vùng kháng cự giữa 5050 và 5150.

Dựa trên những tín hiệu trên, ta có sự hội tụ rất lớn của tín hiệu nến, bao gồm nến Sao Băng, mẫu hình Nhấn chìm giảm, Cửa sổ giảm và nến Cao tần, với tín hiệu phương Tây là đường kháng cự dốc lên kèm phân kỳ âm. Các tín hiệu này hội tụ ở vùng 5050 - 5150 càng khẳng định khả năng NASDAQ đã đựng tràn.

KẾT LUẬN

千里の道も一歩より始まる

Ở đi ắt sẽ đến.

Sau khi dành thời gian nghiên cứu kỹ thuật nền, tôi dám chắc bạn sẽ không giao dịch mà thiếu đi góc nhìn chúng cung cấp. Nếu bức tranh đáng giá vạn lời nói, đồ thị nền cho ta lượng thông tin khổng lồ.

Đồ thị nền phổ biến và hữu ích nên chúng đang dần thay thế đồ thị thanh, nhưng điều đó không có nghĩa tôi chỉ sử dụng chỉ báo nền Nhật. Quả thật kỹ thuật nền rất hữu hiệu, chúng sẽ uy lực hơn khi được sử dụng với các công cụ kỹ thuật khác. Đây là lợi thế của đồ thị nền. Với chúng, bạn có thể sử dụng kỹ thuật nền, kỹ thuật phương Tây hoặc kết hợp cả hai. Nếu là nhà phân tích kỹ thuật giàu kinh nghiệm, bạn sẽ thấy sự kết hợp của các kỹ thuật phương Đông và phương Tây tạo ra một sức mạnh tổng hợp thú vị đến tuyệt vời.

Hãy linh hoạt về việc đọc đồ thị. Bạn phải xem mình đang đứng đâu trong sự tương quan với các dấu hiệu kỹ thuật tổng thể, bởi điều đó có thể mang ý nghĩa quan trọng hơn một mẫu hình nền riêng lẻ. Ví dụ, một tín hiệu nền tăng giá xuất hiện trong một thị trường đang có xu hướng chính là giảm giá thì không nên sử dụng làm tín hiệu mua. Sự xuất hiện của mẫu hình nền tăng giá, đặc biệt là khi được xác nhận bởi các tín hiệu kỹ thuật khác trong một thị trường tăng giá, mới là một điểm mua.

Ngoài ra, hãy xem xét khía cạnh rủi ro/lợi nhuận của một giao dịch tiềm năng. Không phải cứ xuất hiện tín hiệu nền nghĩa là chúng ta nên giao dịch.

Tương tự như các phương pháp đồ thị khác, nền Nhật cũng cần có cái nhìn chủ quan. Bạn là một bác sĩ của thị trường. Cách

bạn đọc và phân tích các triệu chứng về sức khỏe của thị trường thông qua kỹ thuật nền có thể không giống một nhà phân tích theo kỹ thuật nền khác. Cách bạn giao dịch với kỹ thuật nền sẽ phụ thuộc vào triết lý giao dịch, độ chấp nhận rủi ro và tính cách của bạn. Đây là những yếu tố cá nhân rất riêng.

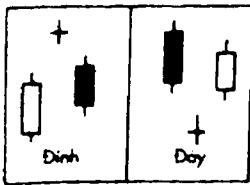
Mong rằng nền sẽ soi sáng con đường giao dịch của bạn!

PHẦN CHÚ THÍCH A

TỪ ĐIỂN HÌNH ẢNH VÀ
THUẬT NGỮ NỀN NHẬT

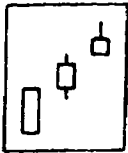
Các mô tả và minh họa dưới đây nhằm giải thích và chỉ ra các ví dụ về mẫu hình nến lý tưởng. Các mẫu hình “lý tưởng” hiếm khi xuất hiện, do đó, bạn hãy sử dụng bảng chú thích này làm kim chỉ nam, vì góc nhìn nào cũng có sự chủ quan.

Mẫu hình Em bé bị bỏ rơi

Mẫu hình Em bé bị bỏ rơi (Abandoned baby): mẫu hình nến đảo chiều đỉnh hoặc đáy rất hiếm. Bao gồm nến Sao Doji tạo Khoảng trống (bao gồm cả bóng nến) với nến phiên trước và sau Sao Doji. Mẫu hình này tương tự mẫu hình Hòn đảo tại đỉnh hoặc đáy phương Tây với phiên nến đảo là Doji.

Mẫu hình Chặn đà tăng

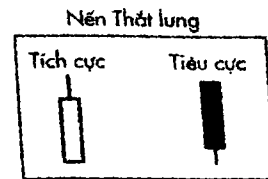

Mẫu hình Chặn đà tăng (Advance block): một dạng biến thể của mẫu hình Ba chàng lính trắng trong đó hai chàng lính cuối cùng (tức thân nến trắng) cho thấy xu hướng tăng đang yếu đi. Sự yếu đi này có thể ở dạng bóng nến trên dài hoặc thân nến nhỏ dần. Nó thể hiện lực mua giảm hoặc áp lực bán tăng lên.

Nến Thất lưng giảm (Bearish belt-hold): Xem nến Thất lưng.

Mẫu hình Nhấn chìm giảm (Bearish engulfing): Xem mẫu hình Nhấn chìm.

Nến Thất lưng (Belt-hold): gồm có Thất lưng tăng và giảm. Nến Thất lưng tăng (Bullish belt-hold) là một nến trắng thân dài mở cửa gần hoặc ở mức thấp nhất và đóng cửa cao hơn nhiều so với giá mở cửa. Nó cũng được gọi là nến trắng Cạo đáy (không có bóng nến dưới). Tại một vùng giá thấp, đây là một tín hiệu nến tăng giá. Thất lưng giảm (Bearish belt-hold) là một nến đen thân dài mở cửa gần hoặc ở mức cao nhất và đóng cửa thấp hơn nhiều so với giá mở cửa. Nó cũng được gọi là nến đen Cạo đầu (không có bóng nến trên).

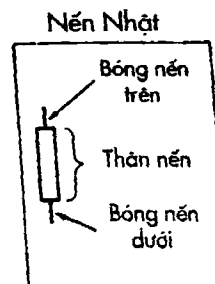

Vùng Hộp (Box range): Cách người Nhật diễn tả thị trường dao động đi ngang trong biên độ.

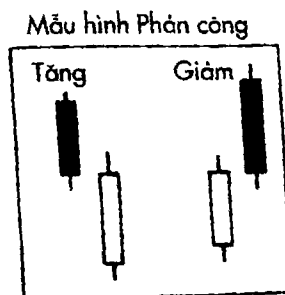
Nến Thất lưng tăng (Bullish belt-hold): Xem mẫu hình Thất lưng.

Mẫu hình Nhấn chìm tăng (Bullish engulfing): Xem mẫu hình Nhấn chìm.

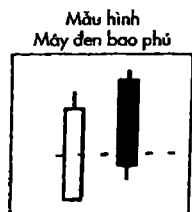
Nến và đồ thị nến (Candlestick lines and charts): đồ thị truyền thống của Nhật Bản với các đường kẻ trông giống cây nến nên được đặt tên như vậy. Các cây nến bao gồm thân nến và bóng nến. Xem Thân nến và Bóng nến.

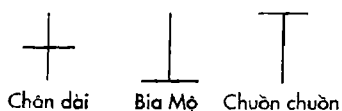
Mẫu hình Phản công (Counterattack): xuất hiện sau một cây nến đen (hoặc trắng) trong một xu hướng giảm (hoặc xu hướng tăng), thị trường đột ngột tạo Khoảng trống thấp hơn (hoặc cao hơn) tại

lúc mở cửa và sau đó đóng cửa bằng với mức giá đóng cửa của phiên trước. Mẫu hình này phản ánh sự bế tắc giữa phe mua và phe bán, vì vậy sự xuất hiện của nến Phản công khiến xu hướng trước đó giảm sức mạnh.

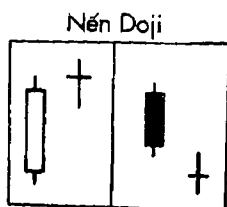

Mẫu hình Mây đen bao phủ (Dark-cloud cover): tín hiệu đảo chiều tiêu cực. Trong một xu hướng tăng, xuất hiện sau một nến trắng thân dài là nến đen có giá mở cửa nằm trên mức giá cao nhất (hoặc giá đóng cửa) của nến trắng trước đó, và đóng cửa giảm sâu vào thân nến trắng, tốt nhất là hơn một nửa. Đối nghịch với mẫu hình Mây đen bao phủ và mang nghĩa tích cực là mẫu hình Xuyên thấu.

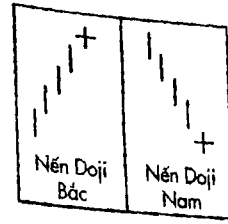
Giao cắt chết chóc (Dead cross): tín hiệu tiêu cực được đưa ra khi Đường trung bình động ngắn hạn cắt xuống dưới Đường trung bình động dài hạn. Đối nghịch mang hướng tích cực với nó là Giao cắt vàng.

Mẫu hình Do dự (Deliberation): xem Mẫu hình Đình trệ.

Nến Doji: một phiên có giá mở cửa và đóng cửa bằng nhau (hoặc suýt soát bằng nhau). Có nhiều loại Doji (xem Doji búa mỏ, Doji chuồn chuồn và Doji chân dài) tùy thuộc vào vị trí của giá mở cửa và đóng cửa trong mối tương quan với phạm vi biến động giá. Doji là một trong những loại nến đứng riêng lẻ quan trọng nhất. Chúng cũng là

thành phần của các mẫu hình nến quan trọng.
Doji Bắc là Doji xuất hiện trong nhịp tăng. Doji
Nam là Doji trong đợt giảm.

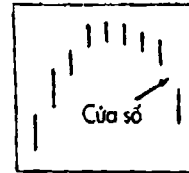
Nến Sao Doji (Doji Star): một nến Doji tạo
Khoảng trống từ nến dài thân trắng hoặc đen
trước đó.

**Khoảng trống giảm Tasuki (Downside gap
Tasuki):** xem Khoảng trống Tasuki.

Nến Doji chuồn chuồn (Dragonfly Doji): Doji
với bóng nến dưới dài và có giá mở cửa, giá cao
nhất và giá đóng cửa ở mức cao nhất trong phiên.
Xem hình minh họa dưới Doji. Phiên bản ngược
lại của Doji này là Doji bia mộ.

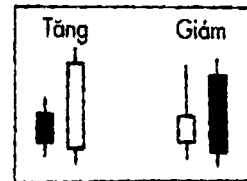
Mẫu hình Đỉnh bánh bao (Dumpling top): tương
tự như Đỉnh bo tròn phương Tây. Mẫu hình này cần
một Cửa sổ giảm để xác nhận. Mẫu hình đối nghịch
theo chiều tích cực là mẫu hình Đáy chảo.

Mẫu hình
đỉnh bánh bao

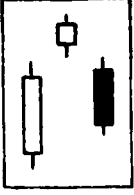

Mẫu hình Nhấn chìm (Engulfing): Mẫu hình
Nhấn chìm tăng (Bullish Engulfing) bao gồm nến
trắng thân dài nhấn chìm một nến đen thân nhỏ
xuất hiện trong xu hướng giảm. Mẫu hình Nhấn
chìm giảm (Bearish Engulfing): xảy ra khi lực bán
áp đảo lực mua, phản ánh bởi một nến đen thân
dài nhấn chìm một nến trắng thân nhỏ trong xu
hướng tăng.

Mẫu hình Nhấn chìm

Mẫu hình Sao Hôm

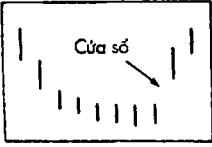
Mẫu hình Sao Hôm (Evening star): mẫu hình đảo chiều đỉnh hình thành bởi ba cây nến. Đầu tiên là một nến trắng thân dài, hai là một nến thân nhỏ (trắng hoặc đen) tạo Khoảng trống cao hơn so với thân nến trắng trước để tạo thành một nến Sao, và ba là một nến đen đóng cửa giảm sâu vào thân nến trắng của phiên đầu tiên. Nếu nến ở giữa mẫu hình là Doji thay vì một nến Con quay, đây là mẫu hình Sao Hôm Doji. Trái ngược với mẫu hình Sao Hôm là mẫu hình Sao Mai.

Mẫu hình Sao Hôm Doji (Evening Doji star): xem mẫu hình Sao Hôm.

Mẫu hình Ba bước giảm giá (Falling three methods): xem mẫu hình Ba bước.

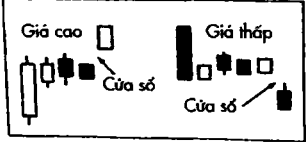
Cửa sổ giảm (Falling window): xem Cửa sổ.

Mẫu hình Đáy chảo

Mẫu hình Đáy chảo (Frypan bottom): tương tự như mô hình Đáy bo tròn phương Tây. Cửa sổ tăng giá là yếu tố xác nhận mô hình này. Đối nghịch là mẫu hình Đỉnh bánh bao.

Khoảng trống

Vùng Khoảng trống giá (Gapping play): có hai loại Khoảng trống giá gồm 1. Khoảng trống giá cao: sau một giai đoạn tăng mạnh, thị trường tích lũy qua một loạt các nến thân nhỏ gần đỉnh giá gần đây. Nếu giá tạo Khoảng trống trên vùng tích lũy, nó trở thành mẫu hình Khoảng trống giá cao; 2. Khoảng trống giá thấp: sau khi giá giảm mạnh, thị

trường tích lũy lại thông qua một loạt nến thân nhỏ gần mức giá thấp nhất hiện tại. Nếu giá tạo Khoảng trống dưới vùng tích lũy, đó là tín hiệu bán.

Giao cắt vàng (Golden cross): một tín hiệu tích cực xuất hiện khi Đường trung bình động ngắn cắt lên Đường trung bình động dài. Đối nghịch là Giao cắt chết chóc.

Nến Doji bia mộ (Gravestone Doji): Nến Doji có giá mở cửa và đóng cửa ở mức giá thấp nhất trong phiên. Đây là tín hiệu đảo chiều tại đỉnh. Xem hình minh họa dưới Doji. Ngược lại với Doji này là Doji chuồn chuồn.

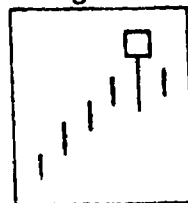
Nến Búa (Hammer): một mẫu hình nến đảo chiều đáy quan trọng. Nến Búa và Nến Người treo cổ là hai mẫu hình giống nhau, thường được gọi là Nến Dù (Umbrella), tức một nến thân nhỏ (trắng hoặc đen) ở đỉnh biên độ dao động trong phiên và bóng dưới rất dài mà không có hoặc có rất ít bóng nến trên. Khi xuất hiện trong xu hướng giảm, nó trở thành nến Búa tích cực. Nến Búa lý tưởng có bóng nến dưới ít nhất phải gấp đôi chiều cao thân nến.

Nến búa

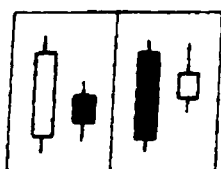
Nến Người treo cổ (Hanging man): là một đảo chiều đỉnh cần xác nhận. Nến Người treo cổ và nến Búa là loại nến giống nhau (một nến thân nhỏ trắng hoặc đen có rất ít hoặc không có bóng nến trên, nằm ở phần trên của phạm vi biến động giá

Nến Người treo cổ

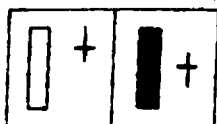
trong phiên và bóng nến dưới rất dài). Nhưng khi nến này xuất hiện trong một xu hướng tăng, nó trở thành nến Người treo cổ tiêu cực. Nó báo hiệu thị trường đã trở nên rủi ro, nhưng cần thêm sự xác nhận giảm giá trong phiên tiếp theo, với mức giá mở cửa, hoặc tốt hơn là giá đóng cửa thấp hơn thân nến Người treo cổ. Về nguyên tắc, bóng nến dưới của Người treo cổ phải dài gấp hai hoặc ba lần chiều cao của thân nến.

Mẫu hình Harami

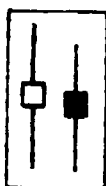
Mẫu hình Harami: mẫu hình gồm hai nến, trong đó một nến thân nhỏ nằm trong nến thân rất dài của phiên trước đó. Mẫu hình Harami cho thấy xu hướng thị trường trước đó đã dừng lại, phe mua và phe bán hiện đang trong tình trạng đình chiến. Màu sắc của nến thân nhỏ thứ hai có thể là trắng hoặc đen. Hầu hết thân nến thứ hai có màu ngược với thân nến thứ nhất.

Mẫu hình Harami chữ thập

Mẫu hình Harami chữ thập (Harami cross): Harami với phiên thứ hai là một nến Doji thay vì một nến thân nhỏ. Là tín hiệu đảo chiều đỉnh (hoặc đáy) quan trọng, đặc biệt sau một cây nến dài thân trắng (hoặc đen). Nó cũng được gọi là một mẫu hình Hóa đá (*Petrifying pattern*).

Nến Cao tần

Khoảng trống vùng giá cao (High-price Gapping Play): Xem Vùng Khoảng trống giá.

Nến Cao tần (High-wave candle): nến có bóng trên và dưới rất dài, thân nhỏ. Nó cho thấy thị

trường đang mất phương hướng có trước khi nến này xuất hiện. Nếu thân nến là Doji thay vì nến thân nhỏ, nó được gọi là Doji chân dài.

Mẫu hình Tại viền cổ (In-neck line): nến trắng thân nhỏ trong xu hướng giảm có giá đóng cửa cao hơn một chút so với giá thấp nhất của cây nến đen trước đó. Sau khi mức giá thấp nhất của nến trắng này bị phá vỡ, xu hướng giảm sẽ tiếp tục. So sánh với nến Trên viền cổ, Vượt viền cổ và mẫu hình Xuyên thấu.

Nến Tại viền cổ

Nến Búa ngược (Inverted hammer): Theo sau một xu hướng giảm, đây là cây nến có bóng trên dài và thân nhỏ nằm ở phần dưới của phiên. Không có bóng nến dưới hoặc rất nhỏ. Mang hình dạng tương tự như nến Sao Băng tiêu cực, nhưng khi nến này xuất hiện trong xu hướng giảm, nó là tín hiệu đảo chiều đáy với xác nhận trong phiên tiếp theo (một nến trắng mở cửa và đặc biệt là đóng cửa cao hơn giá đóng cửa của Búa ngược).

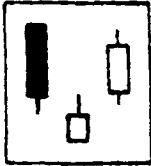
Mẫu hình Ba tượng Phật ngược (Inverted three Buddha): xem Mẫu hình Ba tượng Phật.

Nến Doji chân dài (Long-legged Doji): Nến Doji với bóng nến rất dài. Nếu giá mở cửa và đóng cửa của phiên Doji chân dài nằm ở giữa phạm vi biến động giá trong phiên, nó được gọi là Người xích lô. Xem hình minh họa dưới Doji.

Khoảng trống vùng giá thấp (*Low-price gapping play*): xem vùng Khoảng trống giá.

Bóng nến dưới (Lower shadow): xem Bóng nến.

Nến Sao Mai

Mẫu hình Sao Mai (Morning star): mẫu hình đảo chiều đáy hình thành bởi ba cây nến. Nến đầu tiên là nến dài thân đen, thứ hai là nến thân nhỏ (màu trắng hoặc đen) tạo Khoảng trống thấp hơn tạo nến Sao, thứ ba là nến thân trắng đóng cửa sâu vào thân đen của phiên đầu tiên. Đối nghịch với mẫu hình này là mẫu hình Sao Hôm. Nếu nến giữa (phần nến Sao) là một Doji thay vì nến Con quay, mẫu hình trở thành Sao Mai Doji.

Tấn công buổi sáng (Morning attack): thuật ngữ Nhật Bản chỉ một lệnh mua hoặc bán lớn được đặt vào lúc mở cửa, ảnh hưởng đáng kể đến giá thị trường.

Tấn công ban đêm (Night attack): thuật ngữ Nhật Bản chỉ lệnh lớn được đặt lúc đóng cửa nhằm ảnh hưởng giá.

Nến Doji Nam (Northern Doji): xem nến Doji.

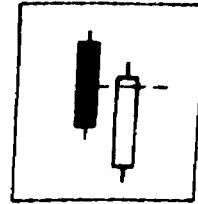
Mẫu hình Dưới viền cổ (On-neck line): một nến đen trong xu hướng giảm, theo sau là một nến trắng nhỏ đóng cửa gần mức thấp nhất của phiên nến đen. Đây là mẫu hình tiếp diễn tiêu cực. Thị trường sẽ tiếp tục giảm sâu hơn sau khi mức giá

thấp nhất của nến trắng bị phá vỡ. So sánh nến này với nến Tại viên cổ, Vượt viên cổ và mẫu hình Xuyên thấu.

Mẫu hình Hóa đá (Petrifying): tên gọi khác của mẫu hình Harami chữ thập.

Mẫu hình Xuyên thấu (Piercing pattern): tín hiệu đảo chiều đáy. Trong xu hướng giảm, một nến đen thân dài với phiên hôm sau mở cửa tạo khoảng trống giảm giá thấp hơn. Phiên này tạo nến trắng tăng mạnh, đóng cửa trên một nửa thân nến đen trước đó. So sánh với mẫu hình Dưới viên cổ, Tại viên cổ và Vượt viên cổ.

Mẫu hình Xuyên thấu

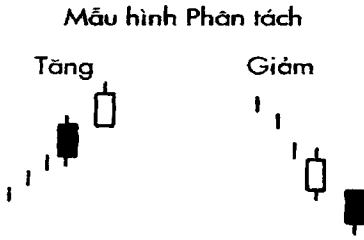
Nến Giọt mưa (Raindrop): xem nến Sao.

Thân nến (Real body): phần tứ giác của nến. Được xác định bởi giá đóng cửa và giá mở cửa của phiên. Khi giá đóng cửa cao hơn giá mở cửa, thân nến có màu trắng (hoặc nến rỗng). Một thân nến đen (hoặc nến đầy) hình thành khi giá đóng cửa thấp hơn giá mở cửa. Xem hình minh họa dưới Các dạng nến và đồ thị nến.

Nến Người xích lô (Rickshaw man): xem nến Doji chân dài.

Mẫu hình Ba bước tăng giá (Rising three methods): xem mẫu hình Ba bước.

Cửa sổ tăng (Rising Window): Xem Cửa sổ.

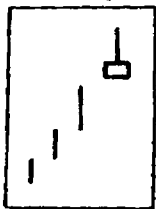
Mẫu hình Phân tách (Separating lines): trong một xu hướng tăng (hoặc xu hướng giảm), thị trường có giá mở cửa bằng với giá mở cửa của cây nến trước đó, và sau đó có giá đóng cửa cao hơn (hoặc thấp hơn). Xu hướng trước nên tiếp tục sau khi xuất hiện mẫu hình này.

Bóng nến (Shadow): những đường kẻ mỏng nằm trên và dưới thân nến. Chúng đại diện mức giá cực trị trong ngày. Bóng nến dưới là đường phía dưới thân nến. Đáy bóng nến dưới là mức giá thấp nhất của phiên. Bóng nến trên là đường phía trên thân nến. Đỉnh bóng nến trên là mức giá cao nhất của phiên. Xem hình minh họa dưới Các dạng nến và đồ thị nến.

Nến Cạo đáy (Shaven bottom): nến không có bóng dưới.

Nến Cạo đầu (Shaven head): nến không có bóng trên.

Nến Sao băng

Nến Sao Băng (Shooting stars): nến tiêu cực với bóng trên dài, ít hoặc không có bóng dưới, thân nhỏ gần mức giá thấp nhất trong phiên, xuất hiện sau xu hướng tăng.

Khoảng trống giá cặp nến trắng (Side-by-side white lines): hai nến trắng liên tiếp có cùng giá mở cửa và cùng kích thước thân nến. Trong mộ

xu hướng tăng, nếu mẫu hình Nến trắng cạnh nhau này tạo Khoảng trống tăng giá, đó là mẫu hình tiếp diễn tích cực. Trong một xu hướng giảm, cặp nến trắng tạo Khoảng trống giảm giá vẫn được xem là tiêu cực dù chúng là nến trắng do xuất hiện sau Khoảng trống giảm.

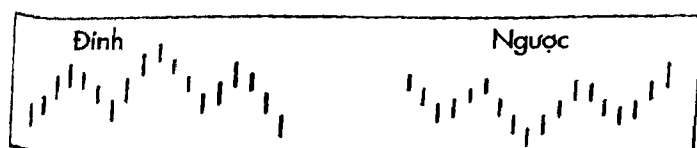
Nến Con quay (Spinning top): nến với thân nhỏ.

Nến Sao (Stars): một thân nến nhỏ (trắng hoặc đen) tạo Khoảng trống so với thân nến dài phiên trước đó. Nến Sao trong xu hướng giảm còn được gọi là nến Giọt mưa.

Khoảng trống Tasuki (Tasuki gap): Khoảng trống tăng Tasuki (Upward gapping Tasuki) hình thành bởi Cửa sổ tăng từ một nến trắng và một nến đen. Nến đen mở cửa bên trong thân nến trắng và đóng cửa dưới thân nến trắng. Giá đóng cửa của nến đen chính là điểm giằng co. Khoảng trống giảm Tasuki (Downward gapping Tasuki) được hình thành khi thị trường tạo Khoảng trống giảm giá với một nến đen theo sau là một nến trắng. Hai nến của Tasuki nên có cùng kích thước. Cả hai loại Tasuki này đều hiếm.

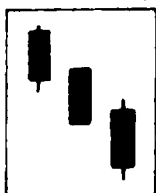
Mẫu hình Ba tượng Phật (Three Buddha): Ba tượng Phật tương tự như mẫu hình Vai đầu vai của

Mẫu hình Ba tượng Phật

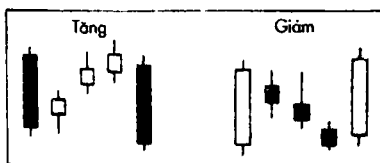
phương Tây. Theo thuật ngữ Nhật Bản, Ba tượng Phật là mẫu hình Ba đỉnh núi trong đó ngọn núi ở giữa cao nhất. Mẫu hình Ba tượng Phật ngược giống như mô hình Vai đầu vai ngược của phương Tây. Theo thuật ngữ của Nhật Bản, đây là mẫu hình Ba đáy sông trong đó sông giữa là sâu nhất.

Mẫu hình Ba con quạ

Mẫu hình Ba con quạ đen (Three crows): ba nến đen liên tục, tương đối dài đóng cửa tại hoặc gần mức giá thấp nhất. Nó mang ý nghĩa đảo chiều đỉnh khi ở mức giá cao hoặc sau một đợt tăng giá kéo dài.

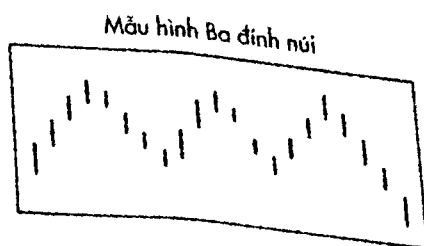
Mẫu hình Ba đỉnh núi

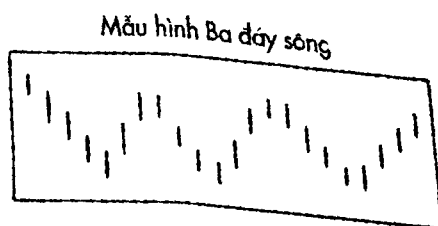
Mẫu hình Ba bước (Three methods): Có hai loại. Đầu tiên là Ba bước giảm giá là mẫu hình tiếp diễn tiêu cực. Lý tưởng nhất, nó bao gồm năm cây nến. Một nến đen thân dài theo sau là ba nến thân nhỏ, thường

là màu trắng, nằm trong phạm vi cao thấp của nến đầu tiên. Cuối cùng một nến đen khác đóng cửa ở mức đáy mới trong nhịp giá. Loại thứ hai là Ba bước tăng giá, là mẫu hình tiếp diễn tích cực. Một nến trắng dài xuất hiện, tiếp đến là ba nến thân nhỏ, thường có màu đen, nằm trong phạm vi của nến trắng đầu tiên. Nến thứ năm của mẫu hình này là một nến trắng tăng mạnh đóng cửa ở đỉnh mới trong nhịp giá.

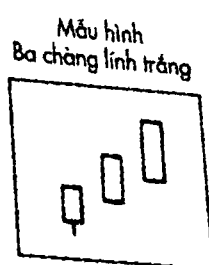
Mẫu hình Ba đỉnh núi (Three mountain top): mẫu hình tạo đỉnh trong khung thời gian dài hơn, trong đó giá chứng lại tại hoặc gần một đỉnh giá.

Mẫu hình Ba đáy sông (Three river bottom): Thị trường chạm một vùng đáy ba lần.

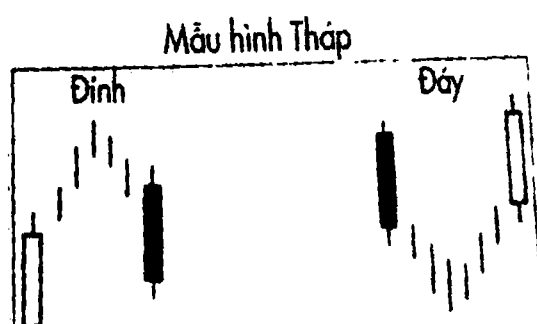
Mẫu hình Ba chàng lính trắng (Three white soldiers) hoặc Ba chàng lính tiến lên (Three advancing soldiers): đây là tổ hợp ba nến trắng với giá đóng cửa lần lượt tăng lên (và lần nào cũng đóng cửa gần mức giá cao nhất phiên). Ba nến trắng này cho thấy sức mạnh hơn nếu chúng xuất hiện sau một thời gian giá ổn định hoặc ở vùng giá thấp.

Mẫu hình Vượt viền cổ (Thrusting): một nến trắng đóng cửa trong thân nến đen trước đó, nhưng vẫn nằm ở nửa dưới thân nến phiên trước.

Mẫu hình Vượt viền cổ mạnh hơn mẫu hình Tại viền cổ, nhưng không mạnh bằng mẫu hình Xuyên thấu. Trong xu hướng giảm, mẫu hình Vượt viền cổ được đánh giá tiêu cực (trừ khi hai mẫu hình này xuất hiện chỉ cách nhau một vài ngày). Còn khi là một phần của thị trường đang tăng, nó được xem là tích cực.

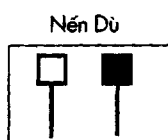
Mẫu hình Tháp (Tower): có Đỉnh tháp và Đáy tháp. Đỉnh tháp là tín

hiệu đảo chiều đỉnh, bao gồm một hoặc nhiều nến trắng thân dài, sau đó là giai đoạn đi ngang và cuối cùng là một hoặc nhiều nến đen thân dài. Mẫu hình trông như những ngọn tháp nằm hai bên phần chuỗi giá đi ngang. Đáy tháp là một mẫu hình đảo chiều đáy. Một hoặc nhiều nến đen thân dài theo sau là một biến động giá đi ngang. Sau đó, thị trường bùng nổ đi lên với một hoặc nhiều nến trắng thân dài.

Mẫu hình Ba ngôi sao (Tri-star): Ba nến Doji có cùng hình dạng với mẫu hình Sao Mai hoặc Sao Hôm. Một mẫu hình cực kỳ hiếm.

Mẫu hình Đỉnh nhíp và Đáy nhíp (Tweezers top and bottom): khi các phiên kiểm định lại một mức giá cao nhất hoặc thấp nhất giống nhau. Chúng là tín hiệu đảo chiều thứ yếu nhưng có tầm quan trọng đặc biệt nếu hai nến tạo ra mẫu hình nhíp cũng tạo một chỉ báo nến khác. Ví dụ, nếu cả hai phiên của mẫu hình Harami chữ thập có cùng mức giá cao nhất thì đó có thể là một tín hiệu đảo chiều quan trọng vì mẫu hình Đỉnh nhíp và Harami chữ thập tiêu cực hình thành bởi hai cây nến giống nhau.

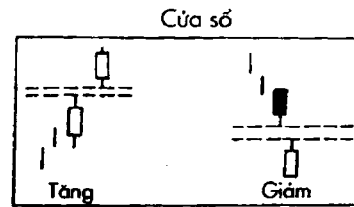
Nến Dù (Umbrella line): Cái tên chung chỉ nến Búa và nến Người treo cổ. Nến Cây dù nhìn giống cây dù vì nến có bóng dưới dài và thân nhỏ ở hoặc gần đỉnh của vùng dao động.

Bóng trên (Upper shadow): xem Bóng nến.

Khoảng trống tăng Tasuki (Upside gap tasuki):
xem Khoảng trống Tasuki.

Khoảng trống tăng giá hai con quạ đen (Upside gap two crows): mẫu hình gồm ba cây nến. Nến đầu tiên là nến trắng thân dài, theo sau là nến thân đen tạo Khoảng trống trên thân nến trắng. Nến thứ ba là một nến thân đen nữa mở cửa trên giá mở cửa của nến thứ hai nhưng đóng cửa dưới giá đóng cửa của nến thứ hai. Mẫu hình này rất hiếm.

Cửa sổ (Window): tương tự Khoảng trống của phương Tây. Cửa sổ là mẫu hình tiếp diễn. Khi thị trường tạo Cửa sổ tăng, ta có Cửa sổ tăng. Đây là tín hiệu tích cực và Cửa sổ đóng vai trò hỗ trợ. Nếu Cửa sổ xuất hiện trong nhịp giảm giá, ta có Cửa sổ giảm. Đây là tín hiệu tiêu cực và Cửa sổ thành kháng cự.

PHẦN CHÚ THÍCH B

**THUẬT NGỮ PHÂN TÍCH
KỸ THUẬT PHƯƠNG TÂY**

Phần chú thích này nhằm làm rõ các thuật ngữ phân tích kỹ thuật phương Tây được sử dụng trong suốt cuốn sách. Nó không đi vào chi tiết hoặc toàn bộ thông tin của thuật ngữ vì cuốn sách tập trung vào kỹ thuật nến Nhật chứ không phải các công cụ phương Tây.

Đồ thị thanh (Bar chart): một loại đồ thị thể hiện diễn biến giá. Mức giá cao nhất và thấp nhất của phiên sẽ xác định điểm cao nhất và thấp nhất của thanh thẳng đứng. Giá đóng cửa được đánh dấu bằng thanh ngắn nằm ngang bên phải thanh thẳng. Giá mở cửa được đánh dấu bằng thanh ngắn nằm ngang bên trái thanh thẳng đứng. Giá biến động theo trục tung, thời gian biến động theo trục hoành.

Giá thổi bùng (Blow off): đảo chiều đỉnh hoặc đáy. Giá thổi bùng xảy ra sau một nhịp tăng dài. Giá tăng dốc và được đẩy mạnh theo hướng xu hướng trước đó. Nếu thị trường đảo chiều sau hành động giá này, ta có hiện tượng Giá thổi bùng.

Biên độ hộp (Box range): thuật ngữ tiếng Nhật chỉ thị trường trong biên độ đi ngang. Xem Vùng hoặc dải đi ngang.

Khoảng trống bứt phá (Breakaway gap): giá tạo Khoảng trống bứt phá khỏi một vùng kỹ thuật quan trọng (ví dụ như đường xu hướng hoặc vùng đi ngang).

Phá vỡ (Breakout): giá vượt qua mức kháng cự hoặc hỗ trợ.

Đổi cực (Change of polarity): khi hỗ trợ cũ chuyển thành kháng cự mới hoặc kháng cự cũ chuyển thành hỗ trợ mới.

Xác nhận (Confirmation): khi có nhiều hơn một tín hiệu minh chứng cho hành động giá của chỉ báo khác.

Vùng hoặc dải đi ngang (Congestion zone or band): một khoảng thời gian biến động giá đi ngang trong phạm vi tương đối hẹp. Người Nhật gọi đây là Biên độ hộp.

Tích lũy (Consolidation): giống một vùng đi ngang. Tuy nhiên, tích lũy mang ý nghĩa rằng xu hướng trước sẽ tiếp tục.

Mẫu hình tiếp diễn (Continuation pattern): mẫu hình cho tín hiệu giá tiếp tục xu hướng trước đó. Ví dụ mẫu hình Lá cờ là một mẫu hình tiếp diễn.

Giao cắt (Crossover): khi chỉ báo nhanh hơn cắt lên (giao cắt tích cực) hoặc cắt xuống (giao cắt tiêu cực) chỉ báo chậm hơn. Ví dụ: nếu Đường trung bình động 5 ngày cắt xuống dưới Đường trung bình động 13 ngày thì đó là sự giao cắt tiêu cực.

Phân kỳ (Divergence): khi các chỉ báo kỹ thuật liên quan không xác nhận chuyển động giá. Ví dụ, nếu giá tạo đỉnh mới và Stochastics không đạt mức cao hơn, đây là phân kỳ âm và mang ý nghĩa tiêu cực. Nếu giá tạo đáy mới và Stochastics không tạo đáy mới, đây là phân kỳ dương và mang ý nghĩa tích cực.

Khoảng trống giảm giá (Downgap): khi có một Khoảng trống giá mở xuống thấp hơn.

Xu hướng giảm (Downtrend): giá có xu hướng đi xuống thấp hơn, được thể hiện bởi các đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước và đáy sau thấp hơn đáy trước.

Mẫu hình Hai đáy (Double bottom): hành động giá tương tự như chữ W, trong đó hai nhịp giảm dừng ở mức đáy bằng hoặc gần bằng nhau.

Mẫu hình Hai đỉnh (Double top): hành động giá tương tự như chữ M, trong đó hai nhịp tăng giá dừng ở mức đỉnh bằng hoặc gần bằng nhau.

Đường trung bình động hàm mũ (Exponential moving average): Đường trung bình động có trọng số là hàm mũ.

Đường kháng cự dốc xuống (Falling resistance line): đường kháng cự hình thành bằng cách nối các đỉnh sau thấp hơn đỉnh trước lại.

Đường hỗ trợ dốc xuống (Falling support line): đường hỗ trợ hình thành bằng cách nối các đáy sau thấp hơn đỉnh trước lại.

Fibonacci: nhà toán học người Ý đưa ra công thức chuỗi các con số bằng cách lấy hai số liền trước cộng lại. Các tỷ lệ Fibonacci phổ biến được sử dụng trong phân tích kỹ thuật bao gồm 38%, 50% và 62% (số đã được làm tròn).

Mẫu hình Cờ hoặc Cờ đuôi nheo (Flag or pennant): hình thái tiếp diễn bao gồm một nhịp giá tăng rất mạnh, theo sau là giai đoạn tích lũy ngắn. Đây là mẫu hình tiếp diễn.

Khoảng trống (Gap): khoảng giá trống (tức không có giao dịch) từ một vùng giá này sang vùng giá khác.

Trong phiên (Inside session): khi toàn bộ phạm vi cao nhất - thấp nhất của phiên nằm trong phạm vi biến động của phiên trước đó.

Thời gian trong ngày (Intraday): các khung thời gian ngắn hơn khung ngày. Do vậy, đồ thị 60 phút trong ngày dựa trên các mức giá cao nhất, thấp nhất, mở cửa và đóng cửa theo giờ.

Hòn đảo (Island): dạng mẫu hình cực trị của thị trường khi giá tạo Khoảng trống theo hướng của xu hướng trước đó. Giá chứng lại tại khu vực này trong một hoặc nhiều ngày, sau đó tạo Khoảng trống theo hướng ngược lại. Do đó, giá được Khoảng trống bao quanh khiến chúng bị tách rời như hòn đảo.

Đo lường chuyển động (Measured Move): Mục tiêu giá dựa trên các phương thức tính từ hành động giá trước đó.

Động lượng (Momentum): vận tốc di chuyển của chuyển động giá. Nó so sánh giá đóng cửa gần nhất với giá đóng cửa một vài phiên trước đó.

MACD - Đường trung bình động Hội tụ Phân kỳ (Moving Average Convergence - Divergence): sự kết hợp của ba Đường trung bình động hàm mũ đã được làm trơn.

Đường viền cổ (Neckline): đường nối các đáy của phần Đầu trong mô hình Vai đầu vai hoặc các đỉnh của Vai đầu vai ngược. Giá đi xuống dưới đường viền cổ của mô hình Vai đầu vai là tín hiệu tiêu cực, giá vượt lên trên trên đường viền cổ của mô hình Vai đầu vai ngược là tín hiệu tích cực.

Giao cắt tiêu cực (Negative crossover): xem Giao cắt.

Phân kỳ âm (Negative divergence): xem Phân kỳ.

Chỉ báo dao động (Oscillator): một đường xung lượng dao động quanh đường giá trị 0 (hoặc từ 0% đến 100%). Chỉ báo dao động giúp đo các mức quá mua/quá bán, cho thấy sự phân kỳ âm và phân kỳ dương, và đo vận tốc của chuyển động giá.

Quá mua (Overbought): khi thị trường đi lên quá nhanh. Lúc đó, thị trường dễ bị điều chỉnh xuống.

Quá bán (Oversold): khi thị trường sụt giảm quá nhanh. Thị trường có khả năng dễ bật lại.

Giao dịch trên giấy (Paper trading): giao dịch không bằng tiền thật. Tất cả các giao dịch chỉ là tưởng tượng với một bản ghi lại và lỗi trên giấy tờ.

Mẫu hình Cờ đuôi nheo (Pennant): xem Mẫu hình Cờ.

Giao cắt tích cực (Positive crossover): xem Giao cắt.

Phân kỳ dương (Positive divergence): xem Phân kỳ.

Nhịp tăng (Rally): giá di chuyển lên.

Phản ứng (Reaction): chuyển động giá ngược lại xu hướng chính.

RSI - Chỉ số sức mạnh tương đối (Relative Strength Index): chỉ số RSI so sánh tỷ lệ giá đóng cửa tăng so với giá đóng cửa giảm trong một khoảng thời gian xác định.

Mức kháng cự (Resistance level): vùng giá mà người bán được kỳ vọng sẽ tham gia.

Thoái lui (Retracement): phản ứng giá sau chuyển động giá trước đó theo tỷ lệ phần trăm. Các mức thoái lui phổ biến là 38.2%, 50% và 61.8%.

Phiên đảo chiều (Reversal session): phiên tạo đỉnh mới trong chuyển động giá nhưng thị trường đóng cửa dưới giá đóng cửa phiên trước đó.

Chỉ báo đảo chiều (Reversal indicator): xem Đảo chiều xu hướng.

Cao trào bán (Selling climax): khi giá bị đẩy xuống mạnh và đột ngột với khối lượng giao dịch lớn sau khi đã có một giai đoạn giảm kéo dài. Nếu thị trường đảo chiều sau đợt bán tháo mạnh này, nó được xem là Cao trào bán.

Bán tháo (Selloff): chuyển động đi xuống của giá.

Đường trung bình động đơn giản (Simple moving average): một phương pháp làm trơn dữ liệu giá, trong đó giá được cộng lại với nhau và tính trung bình. Đường này là trung bình “động” vì các giá trị trung bình luôn di chuyển. Khi dữ liệu giá mới nhất được thêm vào, dữ liệu cũ nhất sẽ bị loại ra.

Spring: khi giá phá xuống dưới mức hỗ trợ của vùng giá đi ngang và sau đó bật trở lại lên trên vùng “hỗ trợ bị phá vỡ”. Đây là điều tích cực và mục tiêu giá được tính toán đến cạnh trên của vùng giá đi ngang.

Stochastics: chỉ báo dao động đo vị trí tương đối của giá đóng cửa so với phạm vi biến động của nó trong một khoảng thời gian đã chọn. Chỉ báo bao gồm đường %K di chuyển nhanh và đường %D di chuyển chậm hơn.

Vùng hỗ trợ (Support level): vùng giá người mua được kỳ vọng sẽ tham gia.

Mục tiêu Swing (Swing target): dùng chiều cao của nhịp tăng hoặc giảm để thu mục tiêu giá.

Phạm vi giao dịch (Trading range): khi giá bị kẹp giữa mức hỗ trợ nằm ngang và mức kháng cự nằm ngang.

Xu hướng (Trend): hướng đi chủ đạo của thị trường.

Đảo chiều xu hướng (Trend reversal): còn được gọi là Tín hiệu đảo chiều. Đây là một thuật ngữ dễ bị hiểu sai. Thuật ngữ thích hợp và chính xác hơn là “tín hiệu thay đổi xu hướng”. Nó mang nghĩa xu hướng trước có thể thay đổi chứ không mang nghĩa giá sẽ đảo chiều. Giá có thể đảo chiều sau mẫu hình đảo chiều xu hướng hoặc không. Ví dụ, xu hướng có thể chuyển từ tăng sang đi ngang. Chỉ cần xu hướng thay đổi sau khi mẫu hình đảo chiều xu hướng xuất hiện là đảo chiều xu hướng có hiệu lực. Vậy nên nếu đảo chiều xu hướng xuất hiện trong một xu hướng tăng và thị trường đi ngang thì mẫu hình đảo chiều xu hướng ấy đã thành công.

Đường xu hướng (Trend line): đường kẻ trên đồ thị nối một loạt các đỉnh giá cao dần hoặc các đáy giá thấp dần. Ít nhất cần hai điểm để vẽ một đường xu hướng. Được kiểm định càng nhiều và khối lượng giao dịch tại những lần kiểm định này càng lớn thì đường xu hướng càng quan trọng.

Khoảng trống tăng (Upgap): Khoảng trống đầy giá cao hơn.

Upthrust: khi giá bứt phá lên trên đường kháng cự từ vùng giao dịch đi ngang. Nếu giá không giữ được các vùng đỉnh mới này và mức giá cao mới này và quay trở lại dưới đường

kháng cự “bị phá vỡ” thì đó là một Upthrust. Mục tiêu là giá tái kiểm định đáy của vùng giao dịch đi ngang.

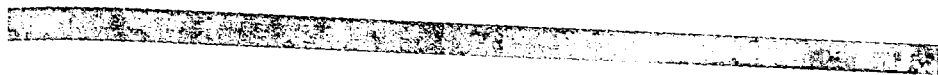
Xu hướng tăng (Uptrend): thị trường đang có xu hướng lên cao hơn.

Đáy hoặc đỉnh chữ V (V bottom or top): khi giá đột ngột đảo chiều, hình thành mẫu hình giá trông như chữ V ở đáy hoặc chữ V ngược ở đỉnh.

Khối lượng (Volume): tổng các giao dịch trong một thời gian nhất định.

Đường trung bình động có trọng số (Weighted moving average): Đường trung bình động trong đó mỗi mức giá được xác định một trọng số. Thông thường, dữ liệu gần nhất sẽ có trọng số nặng hơn và được đánh giá là quan trọng hơn.

THAM KHẢO

Chú ý: Danh mục sách tham khảo được để nguyên tựa gốc và sắp xếp theo bản gốc.

Analysis of Stock Price in Japan. Tokyo: Nippon Technical Analysts Association, 1986.

Buchanan, Daniel Crump. Japanese Proverbs and Sayings. Oklahoma City, OK: University of Oklahoma Press, 1965.

Chol-Kim Yong. Proverbs East and West. Elizabeth, NJ: Hollym Corp., 1991.

Dilts, Marion May. The Pageant of Japanese History. New York: David McKay Co., 1963.

Edwards, Robert D. and John Magee. Technical Analysis of Stock Trends, 5th ed. Boston: John Magee, 1966.

Galef, David. Even a Stone Buddha Can Talk. Boston: Tuttle Publishing, 2000.

Hill, Julie Skur. "That's not what I said", Business Tokyo, August 1990, 46-47.

Hirschmeier, Johannes and Tsunehiko Yui. The Development of Japanese Business 1600-1973. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1975.

Hoshii, Kazutaka. Hajimete Kabuka Chato wo Yomu Hito no Hon (A Book for Those Reading Stock Charts for the First Time). Tokyo: Asukashuppansha, 1990.

Ifrah, Georges. The Universal History of Numbers. New York: John Wiley and Sons, 2000.

Ikutaro, Gappo. Kabushikisouba no Technical Bunseki (Stock Market Technical Analysis). Tokyo: Nihon Keizai Shinbunsha, 1985.

Ishii, Katsutoshi. *Kabuka Chato no Tashikana Yomikata* (A Sure Way to Read Stock Charts). Tokyo: Jiyukokuminsha, 1990.

Kaufman, Perry J. *The New Commodity Trading Systems and Methods*. New York: John Wiley and Sons, 1987.

Keisen Kyoshitsu Part 1 (Chart Classroom Part 1). Tokyo: Toshi Rader, 1989.

Kroll, Stanley. *Kroll on Futures Trading*. Homewood, IL: Dow Jones-Irwin, 1988.

Masuda, Koh, ed. *Kenkyusha's New School Japanese-English Dictionary*. Tokyo: Kenkyusha, 1968.

McCunn, Ruthanne Lum. *Chinese Proverbs*. San Francisco, CA: Chronicle Books, 1991.

Nihon Keisenshi (The History of Japanese Charts). Chapter 2 by Oyama Kenji, pp. 90–102. Tokyo: Nihon Keisai Shimbunsha, 1979.

Okasan Keisai Kenkyusho. *Shinpan Jissen Kabushiki Nyumon* (Introduction to Stock Charts). Tokyo: Diamond-sha, 1987.

Sakata Goho Wa Furinkazan (Sakata's Five Rules Are Wind, Forest, Fire and Mountain). Tokyo: Nihon Shoken Shimbunsha, 1969.

Schabacker, Richard W. *Technical Analysis and Stock Market Profits*. New York: The Schabacker Institute.

Seidensticker, Edward G. *Even Monkeys Fall from Trees and Other Japanese Proverbs*. Rutland, VA: Charles E. Tuttle, 1987.

Seward, Jack. *Japanese in Action*. New York: Weatherhill, 1983.

Shimizu, Seiki. *The Japanese Chart of Charts*. Trans. Gregory S. Nicholson. Tokyo: Tokyo Futures Trading Publishing Co., 1986.

Sklarew, Arthur. *Techniques of a Professional Commodity Chart Analyst*. New York: Commodity Research Bureau, 1980.

Smith, Adam. *The Money Game*. New York: Random House, 1968.

Tamarkin, Robert. *The New Gatsbys*. Chicago: Bob Tamarkin, 1985.

Taucher, Frank. *Commodity Trader's Almanac*. Tulsa, OK: Market Movements, 1988.

Technical Traders Bulletin. January 1990, May 1990, June 1990.
Rolling Hill Estates, CA: Island View Financial Group Inc.

Wilder, J. Welles. New Concepts in Technical Trading Systems.
Greensboro, NC: Trend Research, 1978.

Yong-Chol, Kim. Proverbs East and West. Seoul, Korea: Hollym
International, 1991.

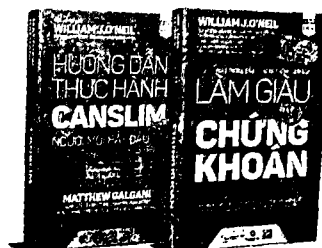
Yoshimi, Toshihiko. Yoshimi Toshihiko no Chato Kyoshitsu
(Toshihiko Yoshimi's Chart Classroom). Tokyo: Nihon Chart, 1989.

HAPPY LIVE TRÂN TRỌNG GIỚI THIỆU TỦ SÁCH PHÂN TÍCH KỸ THUẬT

1. Bộ sách Làm Giàu Từ Chứng Khoán phiên bản mới + Hướng Dẫn Thực Hành CANSLIM Cho Người Mới Bắt Đầu - William O'neil, Mathhew Galgani

- Đọc thử và đặt sách: <http://bit.ly/bo-sach-lam-giau-tu-chung-khoan-duong-dan-thuc-hanh-canslim-tiki>

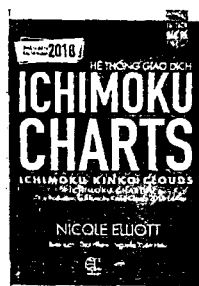
Hệ thống đầu tư CANSLIM của O'Neil đã được kiểm chứng trong thực tế về khả năng giảm thiểu rủi ro và tối đa hóa lợi nhuận. Đây là cuốn sách gối đầu giường cho mọi nhà đầu tư theo trường phái phân tích kỹ thuật (TA) hay phân tích cơ bản (FA) giúp bạn làm giàu từ chứng khoán.

2. Hệ thống giao dịch Ichimoku Charts - Nicole Elliott

- Đọc thử và đặt sách: <http://bit.ly/he-thong-giao-dich-ichimoku-charts-tiki>

Cuốn sách đầu tiên về hệ thống giao dịch Ichimoku được xuất bản tại Việt Nam. Ichimoku là hệ thống giao dịch rất phổ biến được ứng dụng một cách hiệu quả trong các thị trường từ cổ phiếu, đến trái phiếu, vàng, hàng hóa cơ bản, thị trường phái sinh, hợp đồng quyền chọn hay thị trường ngoại hối FX (Forex)...

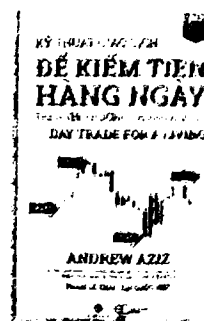

3. Kỹ Thuật Giao Dịch Để Kiếm Tiền Hàng Ngày Trên Thị Trường Chứng Khoán - Andrew Aziz

- Đọc thử và đặt sách: <http://bit.ly/ky-thuat-giao-dich-de-kiem-tien-hang-ngay-tiki>

Cuốn sách này giải thích các nguyên tắc cơ bản của giao dịch trong ngày và các chiến lược giao dịch quan trọng mà nhiều nhà giao dịch sử dụng mỗi ngày.

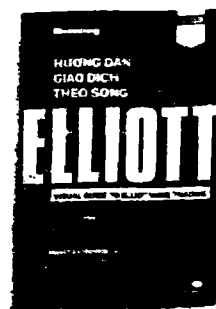
Nếu bạn là một nhà giao dịch mới bắt đầu, cuốn sách này sẽ trang bị cho bạn sự hiểu biết về việc phải bắt đầu từ đâu, bắt đầu như thế nào, mong đợi những gì từ giao dịch trong ngày và bạn có thể phát triển một chiến lược của riêng mình như thế nào.

4. Hướng Dẫn Giao Dịch Theo Sóng Elliott – Wayne Gorman, Jeffrey Kennedy

• Đọc thử và đặt sách: <http://bit.ly/huong-dan-giao-dich-theo-song-elliott-tiki>

Cuốn sách phải đọc dành cho những ai muốn biết cách thức giao dịch theo Nguyên Lý Sóng Elliott. Bạn sẽ biết làm thế nào để tìm ra các cơ hội giao dịch tốt, đánh giá chất lượng từng tín hiệu giao dịch, cách mở vị thế, quản trị giao dịch bằng cách nâng và hạ lệnh dừng lỗ, cũng như cách đóng lệnh hợp lý nhất.

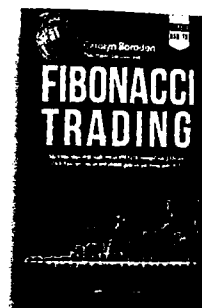

5. Fibonacci Trading

- Carolyn Boroden

• *Đọc thử và đặt sách:* <http://bit.ly/fibonacci-trading-tiki>

Cuốn sách Fibonacci Trading cung cấp một cái nhìn sâu sắc mới về việc xác định mức cao và thấp trong thị trường giao dịch với phương pháp được chứng minh dựa trên mô hình số được gọi là dãy số Fibonacci. Với các bí quyết và công cụ được trang bị đầy đủ bên trong, bạn sẽ học cách tối đa hóa lợi nhuận và hạn chế thua lỗ bằng cách dự đoán sự thay đổi của thị trường dựa trên sự hiểu biết đã được khai sáng về cách các mức Fibonacci xác định xu hướng thị trường.

Nếu bạn yêu thích và nhận được nhiều giá trị từ cuốn sách "Kỹ thuật giao dịch bằng nến Nhật", hãy chia sẻ những ý tưởng hay nhất và giúp chúng tôi đánh giá cuốn sách này trên trang tiki tại: <http://bit.ly/nen-nhat-tiki>

Chúng tôi chào đón bạn tham gia Cộng đồng Happy Live - Đầu tư tài chính và Thịnh vượng để cùng chia sẻ, giao lưu học hỏi những kiến thức về đầu tư chứng khoán, tài chính cá nhân và phát triển bản thân: <http://bit.ly/cong-dong-happy-live>

NHÀ XUẤT BẢN THẾ GIỚI

Trụ sở chính:

Số 46 Trần Hưng Đạo, Hoàn Kiếm, Hà Nội

Tel: 0084.24.38253841 - Fax: 0084.24.38269578

Chi nhánh:

Số 7, Nguyễn Thị Minh Khai, Quận I, TP. Hồ Chí Minh

Tel: 0084.28.3822.0102

Email: marketing@thegioipublishers.vn

Website: www.thegioipublishers.vn

TUYỆT KỸ GIAO DỊCH BẰNG ĐỒ THỊ NỀN NHẬT

Chịu trách nhiệm xuất bản

GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP

TS. TRẦN ĐOÀN LÂM

Biên tập: Trịnh Hồng Hạnh

Trình bày: Minh Vương

Bìa: Minh Vương

LIÊN KẾT XUẤT BẢN

CÔNG TY TNHH HAPPY LIVE

Địa chỉ 1: 102A-B-C đường Cống Quỳnh, P. Phạm Ngũ Lão, Q. I, TP. HCM

Website: www.happy.live

Địa chỉ 2: Lầu 2, Số 1 đường số 12 Trần Trọng Cung,

Phường Tân Thuận Đông, Quận 7, TP. HCM

CÔNG TY TNHH THƯƠNG MẠI DỊCH VỤ KBA

Địa chỉ: Phòng 401 số 9 Phan Kế Bính, P. Đa Kao, Quận 1, TP.HCM

In 3.000 bản, khổ 16 cm x 24 cm tại Xí nghiệp in FAHASA

Địa chỉ: 774 Trường Chinh, P.15, Quận Tân Bình, TP. Hồ Chí Minh

Số đăng ký KHXB: 1492-2020/CXBIPH/13-88/ThG.

Quyết định xuất bản số: 487/QĐ-ThG

cấp ngày 05 tháng 05 năm 2020.

In xong nộp lưu chiểu năm 2020. Mã ISBN: 978-604-77-7925-3